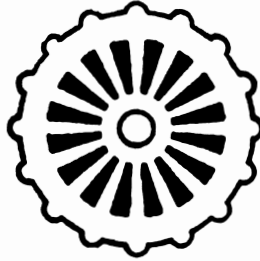

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 8

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

02 වන ග්‍රන්ථය

දීඨිනිකාය

දව්නිය භාගය

මහවගීය

ලඬකා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන්

අගගමභාපණ්ඩිත

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක

සාවිරයන් වහන්සේ

විසින් කරනලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් සමුපෙතයි

බු: ව: 2550

ත්‍රි: ව: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 8

The Second Book in the
Suttanta-Pitaka

2

DĪGHA-NIKĀYA (II)

With the Sinhala translation by

**The Venerable Aggamahāpandita
Balangoda Ānanda Maitreya Mahā Nāyaka Thera**

නමෝ තස්ස භගවතෝ සබ්බධම්මේසු අප්පට්භතඤාණචාරස්ස දසබලධරස්ස
චතුර්වේසාරජ්ජවිසාරදස්ස සබ්බසත්තූත්තමස්ස ධම්මීස්සරස්ස ධම්මරාජස්ස ධම්මස්සාමීස්ස
තථාගතස්ස සබ්බඤ්ඤුනො සම්මාසම්බුද්ධස්ස !!!

භාග්‍යවත් වූ සියලු ධර්මයන්හි නොපැකිල ඥානචාර සහිත වූ දසබලධාරී වූ
චතුර්වේශාරදත්ව විශාරද වූ සියලු සත්වයන්ට උත්තම වූ ධර්මයට ඊශ්වර වූ ධර්මරාජ වූ
ධර්මස්වාමී වූ තථාගත වූ සර්වඥ වූ සම්මා සම්බුදුන්ට නමස්කාර කරමි !!!

කෙළලක්ෂයක් සක්වලයන්හි සියලු ආර්යයෝ ද සියලු සත්පුරුෂයෝ ද
මාගේ නමස්කාරය පිළිගනිත්වා !!!

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා
පරිගණක ගත කර නොමිලයේ බෙදාහැරීමේ
මහා ධර්ම දානමය පුණ්‍යකර්මය

**“අපාරුතා තේසං අමතස්ස ද්වාරා
යේ සෝතචන්තෝ පමුඤ්චන්තු සද්ධං”**

“කන් ඇත්තාහු සැදැහැ මුදන්වා
ඔවුන්ට අමා දොර විවෘත කරන ලදී”

අප භාග්‍යවත් අර්භත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රථම අනුසාසනය මෙහි ලා සිහි
කිරීම ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය පරිශීලනය කරන්නා වූ පින්වතුන්ගේ අභිවාද්ධිය පිණිස ම වන
බව අපගේ හැඟීම ය.

සැම කල්හි ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත ව ක්‍රියා කරන්නා වූ සියලු සම්මා සම්බුදුරජාණන්
වහන්සේලාගේ පලමු අනුශාසනය, බුද්ධ රත්නය කෙරෙහි ගෞරව කරන්නා වූ
බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සම්මා සම්බුදු බෝධිය අදහන්නා වූ කවර නම් පුද්ගලයෙකු නො
සළකා හිඳිත් ද ? චතුර්වේශාරදත්ව සහිත වූ දශ බල සහිත වූ අනාචරණ ඥාන සහිත වූ
සර්වඥ වූ මහා කාරුණිකයන් වහන්සේ පවා නිවන අවබෝධ කර ගැනීම පිණිස
ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපදාව ආරම්භ කරන පුද්ගලයා තුළ ‘සද්ධා’ නම් වූ ගුණය අත්‍යාවශ්‍ය ය
යන්න අවධාරනය කරන සේක.

මෙම ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය සැක නොකළ යුතු ය. සැක කරමින් හදාරන ලෞකික ශිල්ප
ශාස්ත්‍ර පවා පරිපූර්ණ ව නො පිහිටන බව සිහි ඇතිව බැලීමෙන් නුවණ ඇත්තාහට දැක ගත
හැකි ය. පුරුෂයා ශ්‍රේෂ්ඨ බවට පමුතු වන්නා වූ සද්ධා ධනය සහිත ව (“සද්ධිධ වීත්තං
පුරිසස්ස සෙට්ඨං”) මෙම ධර්ම රත්නය පරිශීලනය කරන්නාහට සද්ධා අංගයෙන් ලැබිය
යුතු සියල්ල ලැබෙනු නො අනුමාන ය. එසේ ම සිහියෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද
වීර්යයෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද සමාධියෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද ප්‍රඥාවෙන් ලැබිය යුතු
කොටස ද ලැබෙන පරිදි සද්ධා, සති, විරිය, සමාධි සහ ප්‍රඥා යන පංච ධර්මයන් තමා තුළ
ඇති කර ගෙන මහත් වූ ගෞරවය සහිත ව ධර්මාවබෝධය පිණිස ම යොමු වූ දැඩි
අධිෂ්ඨානයෙන් මෙම ධර්ම පුස්තක පරිශීලනය කළ යුතු ය. අපගේ බුද්ධ ශාසනයෙහි

ධර්ම ශ්‍රවනයෙන් මග ඵල ලැබුවෝ ම අධික ය. විමුක්තිය ලබන්නා වූ ක්‍රම වේදයන් පහක් විස්තර කරන්නා වූ අංගුත්තර පංචක නිපාතයෙහි 'විමුක්තායතන' සූත්‍රයෙහි නිවන ලබන ක්‍රම වේද සතරක් ම ධර්ම දේශණාමය සහ ධර්ම සවනමය පුණ්‍ය කර්ම ඇසුරින් සිදුවන බව පැහැදිලි කර ඇත. පස්වැනි ක්‍රම වේදය භාවනාමය පුණ්‍ය කර්මය ප්‍රගුණ කිරීමෙන් සාර්ථක වන බව ද එහි සඳහන් වේ.

මහත් වූ ගෞරවාදරයෙන් මහා සුගතයන් වහන්සේගේ අනුශාසනය පිළිපදින්නා වූ අප්‍රමාදී ව ධම්මානුධර්ම ප්‍රතිපදාව වඩන්නා වූ සියලු සත්තට, ත්‍රෛකාලික වූ සියලු දුකින් මිදී ලබන්නා වූ අජර වූ අමර වූ අමා මහ නිවන අවබෝධ වීම පිණිස මෙම මහඟු පුණ්‍ය කර්මය උපනිශ්‍රය වේවා !

ආර්යයන් වහන්සේලා පහළවීමෙන් සිරිලක බැබළේවා !
බුද්ධ ශාසනය දියුණුවී චිරස්ථිතික වේවා !
ලෝ සත්තට සෙත් වේවා !

"අමතං දදෝ ව සෝ හෝති, යෝ ධම්මමනුසාසති"
(යමෙක් ධර්මානුශාසනය කරන්නේ ද, හේ අමාතය දෙන්නේ ය)

මෙම ධර්ම දානමය පුණ්‍ය කර්මය
මෝහ නිමිච්චිචංසනය කරන්නා වූ ලොවට උතුම් ආලෝකය වූ මහා කාරුණික වූ
සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සවිඤ්ඤා ඤානයට ද මහා කාරුණා ගුණයට ද
පූජෝපහාරයක් ම වේවා !!!

කෙළලක්ෂයක් සක්වලයන්හි සියලු ආර්යයෝ ද සියලු සන්පුරුෂයෝ ද
අපගේ පුණ්‍ය කර්මය අනුමෝදන් වෙත්වා !!!

ශාසනාභිවාද්ධිකාමී,
සමීන්ද රණසිංහ.
2009.06.28

සැලකිය යුතුය : මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත. එම පටුනෙහි මාතෘකාවන් හා පිටු අංක අදාළ පිටු සමඟ සම්බන්ධ කර ඇත. මෙහි කියවීමට ඇති ප්‍රදේශයට වම් පසින් ඇති 'පිටු යොමුව' භාවිතා කිරීමෙන් නැවත පටුනට පැමිණීමට පුලුවන. වම් පසින් පාළි පිටුව ද දකුණු පසින් අදාළ සිංහල පිටුව ද කියවීම සඳහා VIEW menu PAGE DISPLAY option and select TWO-UP CONTINUOUS යන ක්‍රමය භාවිතා කරන්න.

Please note : The TABLE OF CONTENTS of this book is located in page no:15 and it is linked with associated pages in the book for your convenience. You can easily click on the page number or content description in the 'Table of Contents' and you will be directed to the relevant page. Bookmarks located to the left of reading area can be used to navigate back to 'Table of Contents' Page. If you would like to view Pali page on your left and the relevant Sinhala page on your right select the menu items as follows; VIEW menu PAGE DISPLAY option and select TWO-UP CONTINUOUS.

සුභභන්ත පිටකෙ

දීඝිනිකායො

මහාවග්ගො

සුත්තාන්ත පිටකයෙහි

දීඝිනිකාය

මහාවග්ගිය

**“තරාගතපපවෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති,
නො පටිච්ඡන්තො.”**

**“මහණෙනි, තරාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ ලද ධර්මය
හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුණේ නො ම බබලයි.”**

(අභිභූතනරනිකාය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවගා, 9 සූත්‍රය)

ප මු න
CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	xxi
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xxiii
සංඥාපනය	xxv
සංකේත නිරූපණය	xxvii
පාළිභෝධිය	xxix
විෂය සූචිය	xxxi
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-564
ශාරාදිපාද සූචි	567
ස්ථාන හා පුද්ගල සංඥා සූචි	571
විශේෂ පදනුක්කමණිකා	579

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි පළමු වැන්න වූ දීඝනිකායෙහි ද්විතීය භාගය වන මහාවර්ගය බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ-මාලායෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

ලඬිකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ සබරගමු සද්ධම්මවංසික නිකායාන්තර්ගත රාස්සාගල විහාරගණයෙහි, මහානායක ධුරිණ අග්ගමහා-පණ්ඩිත බළන්තොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්වාමීන්ද්‍රයෝ දික්සති පෙළ සිංහල භාෂායෙන් සපුරා පරිවර්තන කළහ. එහි ප්‍රථම භාගය වූ ශීලස්කන්ධ වර්ගය 1962 දී මුද්‍රිත වී ඇත.

ශ්‍රී ලඬිකා විද්‍යාදාය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති ව සිටි සමස්ත ලඬිකා අමරපුර මහානිකායෙහි මහානායක ධුරය ද දැරූ ආනන්ද මෙමත්‍රෙය මහානායක ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ භාෂාන්තරයෙහි හා සමයාන්තර-යෙහි ද බුද්ධි විශදතා ඇති කෙනෙකි. ඔබ මේ ද්විතීය භාගයෙහි අනුවාදය ද මැනවින් සිදු කොට ඇත. දුර්බොධාර්ථ ඇති ඇතැම් ධර්මපදයන් සඳහා අර්ථකථාගත විවරණ ද වරහන් තුළ දක්වමින් ධර්මව්‍යාඛ්‍යානය නිපදවා ඇති සැටි ද, ඒ සඳහා ඔබට හුරු වූ සුගම භාෂාස්වරූපය මැනවින් හසුරුවා ඇති සැටි ද, සුධීන්ගේ පාසැසීමට ලක් වෙතී සිතමි හ.

මුද්‍රණකායතීය ඉක්මනින් නිමවාලීම සඳහා ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ස්ථවිරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ අප දු හට මහත් පරිශ්‍රමයක් දරන්නට සිදුවූ බව ද කියැ යුතු ය.

තවද ශ්‍රී ලඬිකාජනරජයේ ගරු අග්‍රාමාත්‍ය උත්තමාවගේ අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික ඇමැතිතුමා ප්‍රමුඛ ධර්මකාරීන්ගේ උදෙසාගය ද විශේෂ-යෙන් සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ ක්‍රියාශීලිභාවයද කෘතඥතා පූර්වක වූ සඳහන් කරමිහ.

දෙහිවල කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු මේ සද්ධර්ම ප්‍රකාශනයෙහි සහාය වූ හැම පින්වත්හු මැ මේ හේතුවෙන් සුබභාගී වෙත්වා' යි ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට:

ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬිකානන්ද ස්ථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1976 නොවැම්බර් 10 දින,
ත්‍රිපිටක කායඝීලය,
මහානායක වාටිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ. 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක:

අභ්‍යමහාපණ්ඩිත බ්‍රහ්මන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහා සථවීරපාදයන් වහන්සේ.

සහාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියසේනි (භික්ෂුවිඤ්චි චිදාලයෙනි) අධිපති ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චරාවායඨී, කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දක්ෂිණ ලඛ්‍යායෙනි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාවායඨී, ත්‍රිපිටක වාගීඤ්චර, උබුගම ශ්‍රී ලඛ්‍යානන්ද-කෝච්චේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රිධර්ම මහා සඛ්‍යසභායෙනි අනුනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලොක - ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රිධර්ම මහාසඛ්‍යසභායෙනි අනුනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ශාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ සිරි අනොමදස්සී ඛට්ඨර දිශායෙනි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සථවීරයන් වහන්සේ.

කොළඹ, නිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලඛකාර නායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලොක මාවතෙහි බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

දීඝනිකාය භවත් දීඝාගමය වනාහි සංගීතියට නැඟු පෙරවාද ත්‍රිපිටකයෙන් සුත්‍ර පිටකයෙහි පළමුවන පොතය. මෙය පිළිබඳව විශේෂයෙන් කිය යුතු දෑ මෙහි මුද්‍රිත වූ පළමු වන කාණ්ඩයෙහි (සීලක්ඛන්ධ වග්ගයෙහි) මුල ම සඳහන් ව ඇත.

එහි සීලක්ඛන්ධවග්ගයේ සුත්‍රවල අදහස සැකෙවින් දක්විණ. මේ දීඝනිකායයේ දෙවෙනි භාගය යැ. මෙහි එන සුත්‍රයන් ගේ සංක්ෂේප අදහස් පහත දැක්වේ.

1. මහාපදන සුත්‍රයෙහි –

විපස්සි බුදුරජුන් පටන් කොට පහළ වූ අප බුදුරජුන් ඇතුළු සත් බුදුවරුන් ගේ වර්ත දැක්වේ.

2. මහානිදන සුත්‍රයෙහි –

පටිච්චසමුප්පාදය සවිස්තර ව දැක්වේ.

3. මහාපරිනිර්වාණ සුත්‍රයෙහි –

බුදුරජුන් පිරිනිවන් පානු පිණිස කුසිනාරාවට වැඩි ගමන ද ඒ අතර දෙසූ ධර්ම ද දැක්වෙත්.

4. මහා සුදර්ශන සුත්‍රයෙහි –

බුදුරජුන් කුසිනාරා නුවර උපවත්තන සල්වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර පැනැවුණු යහනෙහි වැඩහිඳ කුසිනාරාපුරයේ ඉතා පෙර මහාසුදර්ශන නම් සක්විති රජ සමයෙහි පැවැති ශ්‍රී විභූතිය ද පසු කල ි ඒ සියල්ල පිරිහී ගිය සැටි ද වදාරා ලොව සියල්ලෙහි අනිත්‍යතාව ද ශ්‍රාවකයන් ආත්ම ද්වීප ව විසිය යුතු බව ද වදාළ නියා දැක්වේ.

5. ජනවසභ සුත්‍රයෙහි –

කලුරිය කළ ඇතැම් ශ්‍රාවකයන්ගේ පරලෝභනිය බුදුරජුන් පැවැසීම ද, කලුරිය කළ බිම්සර රජ ජනවසභ නම් සිවුමහරජයෙහි දෙවියකු ව ඉපි ද සිට බුදුරජුන් දක්නට අවුත් දෙවලෙ වැ දෙවියන් තුනුරුවන් කෙරෙහි ඇති හක්තිය ද, සනත් කුමාර බඹඟු බුදුරජුන් ගෙන් අසා දන ගත් සජත සමාධි පරිෂ්කාර ධර්ම දෙවියනට පැවැසූ අයුරු ද දැක්වෙත්.

6. මහාගොවිත්ද සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළු දෙවපුත් අවුත් තවතිසාහි දේවසභාවක පැවැති කථාවක් පැවැසීම දැක්වේ. මෙහි සක්දෙවිඳු බුදුගුණ අටක් පැවැසීම, සනත්කුමාර බඹුහු බුදුරජුන් බොහෝ පෙර ජෝතිපාල නම් මාණවක ව ඉපිද මහාගොවිත්ද නමින් ප්‍රසිද්ධ ව රජුන් සඳොනකුට ගුරු තන්හි සිට අනුශාසනා කොට ඔවුනට සුගති ගමනට මග පෙන්වූ සැටි පැවැසීම, ඔහුගේ කථාව ඇසූ බුදුරජුන් පන්සිළුහට මහාගොවිත්දානුශාසනය නොයඤාණික නොවන බව ද මේ අරි අටහිමග ම ජුක්ඛසන මග බව පැවැසීම යන මෙතෙක් දැ දැක්වේ.

7. මහාසමය සූත්‍රයෙහි —

කිඹුල්වත් නුවර අසල මහවෙතෙහි වැඩහුන් බුදුරජුන් හා මහා සංඝයා දක්නට රැස්වූ දෙවබඹුන් මුළුව ගැන සඳහන් වේ. ඔවුන්ගේ නම් වැල ද දැක්වේ.

8. සක්කපඤ්භ සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළුහු බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි ගී ගැයිම හා වැයිම, සක්දෙව පැමිණ ප්‍රශ්න විචාරීම්, සක්දෙව සෝවාන් වීම දැක්වේ.

9. මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි —

සතර සතිපට්ඨාන භාවනා විස්තර වේ.

10. පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රයෙහි —

කුමරකසුප් මහතෙරුන් ද පායාසිරාජඤ්ඤයා ද අතර පරලොචක් ඇතිනැතිබව පිළිබඳ ව පැවැති ධර්ම සංවාදය දැක්වේ.

මෙසේ දීඝනිකායයේ මේ මහාවර්ගය සූත්‍ර දහයෙකින් පරිමිතය.

මෙය සකස් කිරීමෙහි දී මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථපරිවර්තක මණ්ඩලයෙහි සභාපතිවූ පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝකප්‍රධානසංඝනායකස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද සම්පාදක වූ පණ්ඩිත ලබුගම ලංකානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද ශොධාපත්‍ර බැලීම හා ග්‍රන්ථ සුවිස සකස් කිරීමෙහි ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයේ සෙසු මහතෙරවරුන් කිහිප නම ගේ ද සහයෝගය ලද බව ස්තූතිපෙරවුව සඳහන් කරමින.

මෙයට,
බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්ථවිර.

මහරගම
වටයවත්ත පාර,
ශ්‍රී වන්දුසේබරාරාමය.
1976.11.04.

සංකේත නිරූපණය

- සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත
- සීඉ. සිංහල මුද්‍රිත දිසනිකාය
- මජසං. බුරුම ජට්ඨසංගීති-සොධිත දිසනිකාය
- ඝයා. ඝාම තාය් අක්ෂර මුද්‍රිත දිසනිකාය
- කා. කාමබොජ අක්ෂර මුද්‍රිත පොත.
- PTS. Text Society Edition.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a   ආ ā   ඉ i   ඊ e   උ u   ඌ ū   ඓ e   ඔ o

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඛ්ඞ ga			
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña			
ට ṭa	ඨ ṭha	ඳ ḍa	ඳ්ඞ ḍha	ණ ṇa			
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na			
ප pa	ඵ pha	භ ba	භ්ඞ bhā	ම ma			
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa			
හ ha	ළ la	ෆ fa					
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

CONJUNCT - CONSONANTS

කක kka	කඛ kkhā	කා kya	කි kri	කච kva	කා khya	කඛ khva	කග gga	කඝ ggha	කඞ kka	ගු grā	ඛි khkha	කි khiga	ඛඞ khkha	චච cca	ඡඡ ccha	ජඣ cjjā	ටඨ ṭṭha	ඳ්ඞ ḍḍha	ඵඵ phpa	
කඛ kka	කඡ kka	කඣ kka	කඤ kka	කට kka	කඨ kka	කඳ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka
කඛ kka	කඡ kka	කඣ kka	කඤ kka	කට kka	කඨ kka	කඳ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka
කඛ kka	කඡ kka	කඣ kka	කඤ kka	කට kka	කඨ kka	කඳ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka	කඳ්ඞ kka

අ   ආ   ඉ   උ   ඌ   ඓ   ඔ

විෂය සූචිය

1.	මහාපදන සූත්‍රය	2 – 79
2.	මහානිදන සූත්‍රය	80 – 109
3.	මහාපරිනිබ්බාන සූත්‍රය	110 – 265
4.	මහාසුදස්සන සූත්‍රය	266 – 305
5.	ජනවසභ සූත්‍රය	306 – 333
6.	මහාගොච්ඡන්ද සූත්‍රය	334 – 381
7.	මහාසමය සූත්‍රය	382 – 395
8.	සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය	396 – 435
9.	මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය	436 – 503
10.	පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රය... ..	504 – 565

සුභතනපිටකෙ
දීඨිනිකායො
(දුතියො භාෂො)
මහාවග්ගො

සුභගතපිටකේ දීඨිනිකායෝ

(දුතියො භාගො)

මහාවගෙගා

නමො තසස භගවතො අරහතො
සමමා සමබ්බසස

1.

මහාපදනසුභගතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාර්ථපිණ්ඩකසස ආරාමෙ කරෙරිකුට්ඨකායං. අථ ඛො සම්භුලානං භික්ඛූනං පච්ඡාභතං පිණ්ඩපාතපටිකකතානං කරෙරිමණ්ඩලමාළෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුතා ධම්මී කථා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙ තිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙ තිවාසො’ති.

2. අපෙසාසි ඛො භගවා දිබ්බාය සොනධාතුයා විසුඤ්ඤාය අතිකකතන මානුසිකාය¹ තෙසං භික්ඛූනං ඉමං කථාසල්ලාපං. අථ ඛො භගවා උට්ඨායාසනා යෙන කරෙරිමණ්ඩලමාළො තෙනුපසඩ්ධම්මි, උපසඩ්ධම්මිනා පඤ්ඤාතෙ ආසනෙ තිසිදි. භිසජ්ඣ ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි: ‘කායනු’ඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සනතිසිත්තා? කා ව පන වො අත්තරාකථා විපකතා?’ති.

3. එවං වුතෙත තෙ භික්ඛූ භගවතං එතදවොචුං: ‘ඉධ භතෙත අමහාකං පච්ඡාභතං පිණ්ඩපාතපටිකකතානං කරෙරිමණ්ඩලමාළෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුතා ධම්මී කථා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො’ති. අයං ඛො නො භතෙත අත්තරා කථා විපකතා. අථ භගවා අනුප්පනො’ති.

1. ඉති PTS

2. මානුසකාය-සිඉ

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

දීක්ෂණිය

(අවිනිස භාගය)

මහාවග්ගිය

ඒ භාග්‍යවත් අහිංසු සමාස් සමබ්බද්ධියන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා,

1.

මහාපද්‍යන සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර නිසා ජෙනවන නම් වූ අනේපිඬුසිටුහුගේ අරමිහි කරෙරි-කුටිකායෙහි (ලුණුවරණ රුක අසල කරන ලද කිළියෙහි) වැඩ වසන සේක. එ කල්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා පැමිණ (බත්කිස කොට නැඟී සිට) කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි (යටකී කරෙරිමණ්ඩපය අසලැ ගිඹිදන ශාලායෙහි) එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ බොහෝ භික්ෂූන් අතර 'පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ මෙසේත් වේ. පෙර වුසු කඳ පිළිවෙළ මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත වූ දහැම කතාවෙක් පහළ විය.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසුන්ගේ ඇසුම්ඉම ඉක්මැ අසනුවට සමත් වූ පිරිසිදු දිවකනින් ඒ මහණුන්ගේ මේ කථාසංලාපය අසා වදළ සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී කරෙරිමණ්ඩලමාළය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පනවා තුබුණු අස්නෙහි වැඩහුන් සේක. වැඩහිඳ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, 'මහණෙනි, දැන් තෙපි කවර නම් කතාවෙකින් මෙහි හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් අතුරු කතාවෙක් අඩාළ වී ද?' යි අසා වදළ සේක.

3. මෙසේ වදළ කල්හි මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා දා, මෙහි කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි එක්වැහුන් එක් රැස් වූ අප අතර 'පූර්වනිවාසය මෙසේත් වේ, පූර්වනි-වාසය මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත දහැම කතාවෙක් උපන. වහන්ස, අපගේ මේ අතුරු කතාව අඩාළ විය. එකලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි සේකැ' යි මෙ බස් පැවැසූහ.

4. “ඉවෙජ්ඣාථ තො තුමෙහ භික්ඛවෙ පුබ්බන්තිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං සොතු”න්ති.

“එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං හගවා පුබ්බන්තිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං කරෙය්‍යා. හගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසන්ති”ති. “එවච්ඡන්තෙ”ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චයෙසාසුං, හගවා එතදවොච:

5. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුත්තොකප්පො¹ යං විපසයි හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකතිංසොකප්පො² යං සිඛි හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. තස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ එකතිංසෙ කප්පෙ වෙසසභු හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කකුසන්ධො හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කොණාගමනො හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කසසපො හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ අහං එතරහි අරහං සමමාසමවුද්ධො ලොකෙ උපපන්නො.

6. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. වෙසසභු භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කොණාගමනො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කසසපො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. අහං භික්ඛවෙ එතරහි අරහං සමමාසමවුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උපපන්නො.

7. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කොණ්ඩකෙඤ්ඤ ගොතෙත්ත අහොසි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කොණ්ඩකෙඤ්ඤ ගොතෙත්ත අහොසි. වෙසසභු භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කොණ්ඩකෙඤ්ඤ ගොතෙත්ත අහොසි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කසසපො ගොතෙත්ත අහොසි.

1. එකනවුත්තප්පෙ - ම ජ සං,
2. එකතිංසෙ කප්පෙ - ම ජ සං,

4. “මහණෙනි, තෙපි පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දහමිකතාවක් අසන්නට කැමැත්තහු ද?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රඵච්ඡිත සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දැනුමි කතාවක් කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා මහණහු සිත්හි ලා දරන්නාහ”යි හික්ෂුහු කීහ. “මහණෙනි, එසේ වී නම්, අසවු. මොනොවට මෙනෙහි කරවු; කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක “එසේ යැ වහන්සැ” යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දැක්වෙන) ධර්මකථාව වදළ සේක.

5. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් පෙර එක්අනුවන කප ය. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් යටු එක්තිස්වන කප ය. මහණෙනි, ඒ එක් තිස්වන කපෙහි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හගවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම් මෙ සමයෙහි ලොවැ පහළ වීම්.

6. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්හ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්හ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්හ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලයෙහි උපන්හ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හගවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්හ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හගවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්හ. මහණෙනි, මෙ කලැ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම් ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වීම්, කැත්තුලෙහි උපන්මි.

7. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෛශ්ඨිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෛශ්ඨිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෛශ්ඨිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්තු ගොත්‍රයෙන් කාශ්‍යප වූහ.

කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො කසසපො ගොතෙතන අහොසි. කසසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො කසසපො ගොතෙතන අහොසි. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො ගොතමො ගොතෙතන¹.

8. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස අසීති² වසසහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමා සමබ්බුද්ධස්ස සතතිවසසහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස සවසීවස්ස-සහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස වතනාලීස³වසසහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස ති-සවසසහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. කසසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස විසති⁴වසසහසනාති ආයුපමාණං අහොසි. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අපතං ආයුපමාණං පරිත්තං ලහුකං යො වීරං ජීවති යො වසසතං අපං වා භියොතා.

9. විපසී භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. සිඛි භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො පුණ්ඩරිකස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. වෙසසභු භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො සාලස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො සිරිපස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො උදුඹරස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. කස්සපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො තිග්‍රොධස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො අස්සාපස්ස මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො.

10. විපසියස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස ඛණ්ඩ තියස්සං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස අභිභුසමභවං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස සොණ්ඤ්ඤකරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස විධුරසඤ්චිවං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස භියොතාසුත්තකරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කසසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස තිසසභාරද්වාරජං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස සාරිපුත්තමොගගලලානං නාම සාවක-යුගං හොති අග්ගං හද්දයුගං.

1. ගොතමො ගොතෙතන අහොසි. සි මු සා
2. අසීති, PTS. 3. වතනාලීසං ම ජ සං, PTS. 4. විසති. PTS.

මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශාප වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශාප වූහ. මහණෙනි, මෙ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ගොත්‍රයෙන් ගෞතම වෙමි.

8. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැත්තැදහසෙක්විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැටදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සතළිස් දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු තිස්දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු විසිදහසෙක් විය. මහණෙනි, මෙ කලා මාගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්ප ය, ස්වල්පය, ලඝු ය. යමෙක් (මෙ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම් හෙ තෙම හවුරුදු සියක් හෝ ස්වල්පයක් වැඩියෙන් හෝ ජීවත් වන්නේ ය.

9. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු පළොල් රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවත්හු හෙළඹරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවත්හු සල්ලැකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවත්හු මහරි රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්හු දිඹුල්ලැකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවත්හු තුගරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, මෙ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ඇසතු රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කෙළෙමි.

10. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්හට ධණ්ඩය කිස්ස යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්හට අභිභු ය සම්භව යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්හට සොණ ය උත්තර යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්හට විඳුර ය සඤ්ඡීව යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට භියොරාස ය උත්තර යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවතුන්හට කිස්ස ය භාරද්වාප යැ යි හදුනාගල වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, මෙ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මාහට හදුනාගල වූ සැරියුක් ය මුගලන් යැ යි අක්සවුසුවලෙක් වෙයි.

11. විපසයිසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි අඛිච්චිච්චිනච්චිසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි භික්ඛසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි අඛිච්චිච්චිනච්චිසහසහසං. විපසයිසස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස ඉමෙ තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. පිබ්බසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං: එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි භික්ඛසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි අඛිච්චිච්චිනච්චිසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සහති භික්ඛසහසහසං. පිබ්බසස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස ඉමෙ තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. වෙසසහසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං: එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි අඛිච්චිච්චිනච්චිසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සහති භික්ඛසහසහසං. එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සවිච්චි භික්ඛසහසහසං. වෙසසහසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස ඉමෙ තයො සාවකානං සනුතීපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. කකුසන්ධසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි වතතාජීස භික්ඛසහසහසං. කකුසන්ධසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස අයං එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. කොණාගමනසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි තිංසභික්ඛසහසහසං කොණාගමනසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස අයං එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං කසපපසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි විසති භික්ඛසහසහසං. කසපපසස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස අයං එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. මයං භික්ඛවෙ, එහරහි අරහතො සමමාසමවුද්ධසස එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි අඛිච්චිච්චිනච්චිසහසහසං. මයං භික්ඛවෙ අයං එකො සාවකානං සනුතීපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං.

12. විපසයිසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස අසොකො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. පිබ්බසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස බෙමච්චකරො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො වෙසසහසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස උපසනොකා නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. කකුසන්ධසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස බුද්ධිජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො.

11. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක සන්තිපාත තුනෙක් විය: එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් මහණුන් එක් ලක්ෂ අටසැටදහසෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් මහණුන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් මහණුන් අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ සන්තිපාතයෝ තිදෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවකසන්තිපාත තුනෙක් විය: එකෙක් මහණුන් ලක්ෂයක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැත්තැදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්තිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්හට තුන් ශ්‍රාවකසන්තිපාත කෙනෙක් වූහ: එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. එකෙක් භික්ෂූන් සැත්තැ දහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැටදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්ගේ සියල්ලන් ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ තුන් සන්තිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් සතළිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොනාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් තිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට මහණුන් විසි දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මා හට මහණුන් එක්දහස් දෙසිය පණසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්තිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මාහට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය.

12. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට අශෝක නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවත්තට බෙම්ඞකර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවත්තට උපශාන්ත නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ නම් භාග්‍යවත්තට බුද්ධිස් නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය.

කොණාගමනාසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස සොඤ්ජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගභුපට්ඨාකො. කසපසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස සබ්බමිනෙතා නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගභුපට්ඨාකො. මඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස අනෙකො භික්ඛු උපට්ඨාකො හොති අගභුපට්ඨාකො.¹

13. විපසයිසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස ඛන්ධමා නාම රාජා පිතා අහොසි. ඛන්ධමඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති.² ඛන්ධමසස රඤ්ඤො ඛන්ධමඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. සිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස අරුණො නාම රාජා පිතා අහොසි. පභාවඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. අරුණසස රඤ්ඤො අරුණවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. වෙසසභුසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස සුපපතීනො³ නාම රාජා පිතා අහොසි. සසවඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. සුපපතීනසස රඤ්ඤො අනොමං නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කකුසකිසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස අග්ගිදකො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. විසාඛා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන ඛෙමො නාම රාජා අහොසි. ඛෙමසස රඤ්ඤො ඛෙමවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කොණාගමනසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස යඤ්ඤොදකො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. උතතරා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන සොහො නාම රාජා අහොසි. සොහසස රඤ්ඤො සොහාවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කසපසස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස බ්‍රහ්මදකො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. ඛන්ධවඤ්ඤා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි. ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන කිකී නාම⁴ රාජා අහොසි. කිකීසස රඤ්ඤො බාරාණසී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. මඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමච්ඡුදාසස සුදෙධාදකො රාජා පිතා අහොසි, මායාදෙවී මාතා ජනෙනති. කපිලවත්ථු නාම නගරං රාජධානි''ති.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං වඤ්ඤා සුගතො උච්ඤ්ඤාසනා විහාරං පාවිසි.

14. අට ඛො තෙසං භික්ඛුනං අචිරපකකතතසස භගවතො අයමනතරා කපා උදපාදි: “අච්ඡරියං ආවුසො තරාගතසස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යනු භි නාම තරාගතො අතිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිනපපඤ්ඤෙ ජිනවට්ඨමෙ පරියාදිතතවලෙච සබ්බදුකච්ඡිතිවකො ජාතිතොපි අනුසාරිසසති, නාමතොපි අනුසාරිසසති,

1. උපට්ඨාකො අහොසි සිච්ච. 2. ජනෙනති - සතා. 3. සුපපති කො - ම ජ සං. 4. කිංකී නාම - සතා.

මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්තට සොක්චීජ නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප නම් භාග්‍යවත්තට සර්වමිත්‍ර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, මෙ සමයෙහි අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ මට ආනන්ද නම් මහණ උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක වෙයි.

13. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බන්ධුමත් නම් රජ පිය වී ය, බන්ධුමත් නම් දෙව් විජාත මාතෘ වූය. බන්ධුමත් නම් නුවර බන්ධුමත් රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවත්තට අරුණ නම් රජ පිය වී ය, ප්‍රභාසි නම් දෙව් වැදූ මව වූ ය අරුණසි නම් නුවර අරුණ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වෙස්සභු භාග්‍යවත්තට සුප්‍රතික නම් රජ පිය වී ය. යශෝවතී නම් දෙව් වැදූ මවු වූ ය. අනොම නම් නුවර සුප්‍රතික රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ නම් භාග්‍යවත්තට අග්ගිදත්ත නම් බමුණු පිය විය, විශාඛා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එසමයෙහි ක්ෂෙම නම් රජෙක් විය. ක්ෂෙමවතී නුවර රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන නම් භාග්‍යවත්තට යඤ්ඤදත්ත නම් බමුණු පිය වී ය, උත්තරා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. එසමයෙහි මහණෙනි, ශොභ නම් රජෙක් විය. ශොභාවතී නම් නුවර ශොභ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවත්තට බ්‍රහ්මදත්ත නම් බමුණු පිය විය. ධනවතී නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එ සමයෙහි කිකී නම් රජෙක් විය. බරණැස් නම් නුවර කිකී රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, මෙ සමයෙහි රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ මාහට සුදෙවුන් රජ පිය වී ය. මායාදේව් වැදූ මවු වූ ය. “කිඹුල්වත් නම් නුවර රජදහන් වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. මෙය වදාරා සුගතයන් වහන්සේ හුනාස්නෙන් නැගී වෙහෙරට පිවිසි සේක.

14. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්ම වැඩී නොබෝ වේලායෙහි මේ අතුරු කථාව උපත: “ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ කථාගතයන් වහන්සේ ‘ඒ භාග්‍යවත්තු මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්නෝ වූහ යි ද, මෙබඳු නම් ඇත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’ යි පිරිනිවියා වූ, සිදැලු තෘෂ්ණාමානදෘෂ්ටිප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලු කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විපාකවටට දුක ඉක්ම ඉකුත් බුදුවරුන් ජාතී විසින් සිහි කළ සේක ද, නම් විසින් සිහි කළ සේකද,

ගොතතොපි අනුසාරිසසති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරිසසති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිසසති, සාවකසනුච්චාතතොපි අනුසාරිසසති: ‘එවංඡචා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනා මා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලික්ඛා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපිති. කීනඤ්ඤා ඛො ආවුසො තථාගතසෙඤ්ච නු ඛො එසා ධම්මධාතු සුපච්චිදධා, යසො ධම්මධාතුයා සුපච්චිදධාතො තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිනනපපඤ්ඤෙ ජිනනවටුලෙ පරියාදිනනවලො සබ්බදුක්ඛ විනිවනෙ ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ගොතතොපි අනුසාරති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතො පි අනුසාරති, සාවකසනුච්චාතතො පි අනුසාරති: ‘එවං ඡචා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලික්ඛා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපිති’, උදුහු දෙවතා තථාගතසා එතමසං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිනනපපඤ්ඤෙ ජිනනවටුලෙ පරියාදිනනවලො සබ්බදුක්ඛවිනිවනෙ ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතොපි අනුසාරති, සාවකසනුච්චාතතොපි අනුසාරති: ‘එවංඡචා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලික්ඛා තෙ භගවනො අහසුං ඉතිපිති’ අයඤ්ඤා භිදං තෙසං භික්ඛුනං අනාරාකථා වීඨකතා භොති.

15. අථ ඛො භගවා සායනභසමයං ජනිඤ්ජලානා වුච්ඡිතො යෙන, කරෙරිමණ්ඤලොලො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා පඤ්ඤාකො ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙහපි: “කායනු’ඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි කථාය සනුච්චිනතා? කා ච පන වො අනාරා කථා වීඨකතා?” ති. එවං වුක්ඛෙ තෙ භික්ඛු භගවනො එතදවොදුං: “ඉධ භක්ඛො අමහාකං අවිරපකකනස භගවතො අයමනාරා කථා උදපාදි:

ගොත් විසින් සිහි කළ සේක් ද, ආයු පමණ විසින් සිහි කළ සේක්ද, ශ්‍රාවකයුග විසින් සිහි කළ සේක් ද, ශ්‍රාවක සන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ තරාගතයන් වහන්සේගේ එසා මහත් සාද්ධි ඇති නියාව, එසා මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වයාඪී ය, අද්භූත ය. ඇවැත්නි, කීමෙක් ද? යම් ධර්මධාතුවක් (යම් සියල්ල දක්නා නුවණක්) මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තරාගතයන් වහන්සේ ‘ඒ භාග්‍යවත්හු මෙ බඳු ජාතියෙහි උපන්හ යි ද, මෙබඳු නමැත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි ද පිරිනිව්‍යාවූ, සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විවාචටදුක් ඉක්ම ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින්, නම් විසින්, ගොත් විසින්, ආයු පමණ විසින්, ශ්‍රාවකයුග විසින්, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව තරාගතයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදුනා ලදද? නැත හොත් යමෙකින් තරාගතයන්, වහන්සේ ‘ඒ භගවත්හු මෙබඳුජාති ඇත්තෝ මෙ බඳු නම් ඇත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු සිල්ඇත්තෝ මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විවාචට දුක් ඉක්ම, ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුපමණ විසින් ශ්‍රාවකයුග විසින් ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, මෙ කරුණ දෙවතා කෙනෙක් තරාගතයන් වහන්සේට සැල කළෝ ද?’යි ඒ මහණුන්ගේ මෙ අතුරු කථාවෙක් අඩාළ වූයේ වෙයි.

15. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වෙලෙහි සමවතින් නැගී සිට කරෙරිමණ්ඩලමාළයට වැඩි සේක. වැඩි ප්‍රඤප්ත ආසනයෙහි හුන් සේක. වැඩි හිඳ මහණුන් බණවා, ‘‘මහණෙනි, තෙපි දන් එක් ව කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් කථාවෙක් අඩාළ වී ද?’’යි අසා වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල ඒ මහණහු ‘‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ නික්මූ වැඩි නොබෝ කල්හි අපගේ මෙසේ වූ අතුරු කථාවෙක් උපන:

‘අවජච්චා ආනුසාරිණො අනුසාරිණො ආනුසාරිණො තථාගතස්ස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යනු හි නාම තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවතෙත ජාතිතොපි අනුසාරිණො, නාමතොපි අනුසාරිණො, ගොඤ්ඤාතො පි අනුසාරිණො, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරිණො, සාවකයුගතො පි අනුසාරිණො, සාවකසන්තිපාතතො පි අනුසාරිණො: ‘ඵවංජච්චා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොඤ්ඤා, ඵවංසීලා, ඵවංධමො, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචිහාරී, ඵවංචිමුඤ්ඤා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි. කිත්තු ඛො ආනුසාරිණො තථාගතස්සෙව නු ඛො ඵසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිධා යසො ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිධානො තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙව ඡිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවතෙත ජාතිතො පි අනුසාරිණො, නාමතොපි අනුසාරිණො, ගොඤ්ඤාතො පි අනුසාරිණො, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරිණො, සාවකයුගතො පි අනුසාරිණො, සාවකසන්තිපාතතොපි අනුසාරිණො: ඵවංජච්චා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොඤ්ඤා, ඵවංසීලා, ඵවංධමො, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචිහාරී, ඵවංචිමුඤ්ඤා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි? උදුහු දෙවතා තථාගතස්ස ඵතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවතෙත ජාතිතො පි අනුසාරිණො, නාමතොපි අනුසාරිණො, ගොඤ්ඤාතොපි අනුසාරිණො, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිණො, සාවකයුගතො පි අනුසාරිණො, සාවකසන්තිපාතතොපි අනුසාරිණො: ‘ඵවංජච්චා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොඤ්ඤා, ඵවංසීලා, ඵවංධමො, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචිහාරී, ඵවංචිමුඤ්ඤා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි? අයං ඛො නො හනෙත අනුසාරිණො විප්පකතා හොති. අථ හගවා අනුසාරිණො’’ති.

16. “තථාගතස්සෙවෙසා භික්ඛවෙ ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිධා යසො ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිධානො තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවතෙත ජාතිතොපි අනුසාරිණො, නාමතොපි අනුසාරිණො, ගොඤ්ඤාතො පි අනුසාරිණො, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිණො, සාවකයුගතොපි අනුසාරිණො, සාවකසන්තිපාතතොපි අනුසාරිණො: ඵවංජච්චා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොඤ්ඤා, ඵවංසීලා, ඵවංධමො, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචිහාරී, ඵවංචිමුඤ්ඤා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි’ති. දෙවතා පි තථාගතස්ස ඵතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං ඵවංජච්චා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොඤ්ඤා, ඵවංසීලා, ඵවංධමො, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචිහාරී, ඵවංචිමුඤ්ඤා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි’ති. ඉච්ඡය්‍යාථ නො තුමෙහ භික්ඛවෙ භියොසොඤ්ඤාය පුබ්බන්තිවාසපටිසංයුක්තං ධම්මකථං සොතුඤ්ඤි?.’

ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ තථාගතයන් වහන්සේ “ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්හ, මෙබඳු ගොත් ඇතියෝ, මෙබඳු සිල් ඇතියෝ, මෙබඳු දහම් ඇතියෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇතියෝ, මෙබඳු විහරණ ඇතියෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇතියෝ වූහ’යි පිරිනිවි, සිදැලූ තෘෂ්ණා මාන දෘෂ්ටි ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු උචාවට දුක ඉක්ම ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුප්‍රමාණ විසින් ශ්‍රාවකයුග විසින් ශ්‍රාවක-සන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ තථාගතයන් වහන්සේගේ එසේ වූ මහත් සාද්ධි ඇති නියාව, මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වය්‍ය ය, අද්භූතය. ඇවැත්නි, කිම? යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තථාගත-යන් වහන්සේ, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු දූයෙහි උපන්හයි, මෙබඳු නමැත්තෝ මෙබඳු ගොතැත්තෝ, මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ, මෙබඳු දහමැත්තෝ, මෙබඳු පැණැත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි පිරිනිවි, සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මටැති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මටැති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්ම, ඉකුත් බුදුවරුන් දැ නම් ගොත් විසින්, ආයුප්‍රමාණ විසින්, ශ්‍රාවකයුග විසින්, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදුනා ලද ද? නැතහොත් යමෙකින් තථාගතයන්වහන්සේ ඒ භාග්‍යවත්හු ‘මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, ඇම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්ම, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ් ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවක සන්තිපාත විසින් සිහිකරන සේක් නම්, මෙකරුණ දෙවතා කෙනෙක් තථාගතයන් වහන්සේට සැළ කළාහු ද?’යි අපගේ මේ අතුරු කථාව අඩාල විය. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වැඩවදළ සේකැ’යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ.

16. “මහණෙනි, යම් ධර්මධාතුවක් පිළිවිදි බැවින් තථාගතයෝ ‘ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්ම, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ්ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කරන්නාහු නම්, ඒ ධර්මධාතුව තථාගතයන් විසින් මොනොවට ම පිළිවිදුනා ලද්දේ ය. මේ කරුණ දෙවතාවෝ ද තථාගතයනට සැළ කළහ. මහණෙනි, තෙපි වඩාලාත් පෙරැවුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ ධර්ම කථාව අසන්නට කැමැත්තහු දැ?’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

17. “එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො. යං හගවා භියොනා-
සොමනාය පුබ්බන්තිවාසපට්ඨසංයුතං ධම්මං. කථං කරෙය්‍ය හගවතො
සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඡාරං, සාධුකං
මනසි කරොථ, හාසිසාමී”ති. ‘එවංහනෙන්’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො
පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච:

18. “ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුතො කප්පො¹. යං විපසයි
හගවා අරහංසමොසමුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුද්ධො බන්ධයො ජාතියා අහොසි, බන්ධයකුලෙ උදපාදි.
විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමොසමුද්ධො කොණ්ඩකෙසු ගොතෙනන
අහොසි. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමොසමුද්ධස්ස
අසීතිවසසහසානි ආයුපමාණං අහොසි. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුද්ධො පාටලියා මුලෙ අභිසමුද්ධො. විපසයිස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්ධස්ස බණ්ඩතිස්ස නාම සාවකයුගං
අහොසි අහං හද්දයුගං. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුද්ධස්ස තයො සාවකානං සන්තිපාතා අහෙසු: එකො
සාවකානං සන්තිපාතො අහොසි අවිසම්භවිකවුසතසහසං. එකො
සාවකානං සන්තිපාතො අහොසි භික්ඛුසතසහසං. එකො සාවකානං
සන්තිපාතො අහොසි අසීතිභික්ඛුසතසහසානි. විපසයිස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සන්ති-
පාතා අහෙසු සබ්බසං යෙව බිණාසවානං. විපසයිස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්ධස්ස අයොතො නාම භික්ඛු උච්චා-
තො අහොසි අගගුඋච්චාතො. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුද්ධස්ස බනධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමති නාම
දෙවී මාතා අහොසි ජනෙත්ති. බනධුමස්ස රකෙසු බනධුමති නාම
නගරං රාජධානි අහොසි.

19. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසයි ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්චා
සතො සමපජානො මාදකුච්ඡං ඔකකමි. අයමෙඤ්ඤං ධම්මතා.

20. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යද ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්චා
මාදකුච්ඡං ඔකකමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභමකෙ,
සසමමානුඤ්ඤාපමාණියා පජාය සදෙවමනුසාය අපමාණො උලාරො² ඕභාසො
පාතුවති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවං. යා පි තා ලොකනතරිකා
අසා අසංවුතා අනධිකාරා අනධිකාරතිමිසා, යඤ්චිමෙ වන්දිමසුරියා
එවංමභිද්ධිකා එවංමහානුභවා ආභාය නානුභොනති, තඤ්චි අපමාණො
උලාරො ඕභාසො පාතුවති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවා. -

1. එකනවුත්තපෙ-ම ජ සං.
2. ඔලාරො - සා

17. "වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩාලාත් පෙරැවුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ දහම් කතාව කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂුහු සිතූ ලා දරන්නාහ"යි ඒ මහණහු කීහ. "මහණෙනි, එසේ වී නම් අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ යෑ වහන්සැ'යි කියා ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

18. මහණෙනි, යම් කලෙක රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. මහණෙනි, රහත් සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, ක්ෂත්‍රිය-කුලයෙහි උපන්න. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු භෞත්‍රයෙන් කෞශ්ඨිනාය වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට හවුරුදු අසුදහසෙක් ආයුෂ්ප්‍රමාණය විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු පළොල්රුකක් මුලැ සත්‍යාවධොධය කළහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බණ්ඩය තිස්ස යෑ යි නම් වූ හදුසුග වූ සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට ශ්‍රාවකයන්ගේ රැස්වීම් තුනෙක් විය: එයින් එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් අටසෑට ලක්ෂයක් භික්ෂුන්ගෙන් යුක්ත විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් භික්ෂුන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් භික්ෂුන් අසූ දහසෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට හැම දෙනාම ක්ෂීණාශ්‍රව වූ සච්චන්ගේ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට අසොක නම් මහණෙක් අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්ඡු විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බන්ධුමත් නම් රජෙක් පිතෘ විය, බන්ධුමත් නම් දේවියක් වැදූ මව වූ ය. බන්ධුමත් නම් තුවර බන්ධුමත් රජහුගේ රජදහන විය.

19. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්තු තුසී දෙවනකායෙන් සැව සිහි ඇත්තේ තුවච්ඤාත්තේ මවුකුසට බටුයේ ය. මේ මෙහි ධර්මතා යි (සඬභාවය යි).

20. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යෑ: යම් කලෙක බෝසත්තු තුසී දෙවනකායෙන් සැව මව කුස පිළිසිඳ ගන්නාහු නම්, එ කලැ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවිහි, මහණබමුණන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි, දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි. ගිනි විවැරුණු, නො හැවුරුණු (යචින් පිහිටක් නැති), ඇස් අඳුරු කරන ගනඳුර ඇති යම් ලෝඤාදීරි නිරයෝ වෙත් ද, මේසා මහඉඳුහු ඇති මේසා මහ තෙදුති සඳ හිරුහු ඒ යම් තැනෙක සිය එළියෙන් අඳුරු දුරැලන්නට නොහැකි වෙත් ද, එහි පවා දෙවියන්ගේ දෙවඑළිය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි:-

යෙ පි තඨ සත්ථා උපපත්ථා,¹ තෙ පි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සඤ්ඤානභති ‘අඤ්ඤා පි කීර හො සන්ති සත්ථා ඉධුපපත්ථා’ති. අයඤ්ඤා දසසභසී ලොකධාතු සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපචායො ච උළාරො ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතිකකමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

21. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, වත්තාරො නං දෙවපුත්තා වතුඤ්ඤා² රක්ඛාය උපභව්ඡන්ති: ‘මා නං බොධිසත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මනුසෙසා වා අමනුසෙසා වා කොච්චි වා විභෙයොසී’ති. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

22. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, පකතියා සීලවති බොධිසත්තමාතා හොති චීරතා පාණාතිපාතා, චීරතා අදිත්තාදනා, චීරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, චීරතා මුසාවාදු, චීරතා සුරාමෙරයමඡ්ඡපමාදධ්මානා. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

23. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු පුරිසෙසු මාන.සං උපපඡ්ඡති කාමඉඤ්ඤාපසංහිතං. අනාතිකමානිසා ච බොධිසත්තමාතා හොති කෙනච්චි පුරිසෙන රක්ඛාචිකෙනා. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

24. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, ලාභිනී බොධිසත්තමාතා හොති පඤ්ඤානං කාමඉඤ්ඤානං. සා පඤ්ඤාති කාමඉඤ්ඤාති සමපජිතා සමඛිභිභුතා පරිචාරෙති. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

25. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබාධො උපපඡ්ඡති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අකීලනකායා. බොධිසත්තඤ්ඤා බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසති සබ්බඛපවචං අභිනිඡද්දියං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණි වෙච්චියො සුභො ජාතිමා අවංසො සුපරිකමමකතො අවෙඡා විපසනෙතා සබ්බාකාරසමපනෙතා, තත්‍ර යං සුභතං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුභතං වා, තමෙනං වකඛුමා පුරිසො හතෙඤ්ඤා කරිත්වා පච්චවෙකෙඛය්‍ය: අයං බො මණි වෙච්චියො සුභො ජාතිමා අවංසො සුපරිකමමකතො අවෙඡා විපසනෙතා සබ්බාකාර සමපනෙතා, තත්‍රිදං සුභතං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුභතං වා’ති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යදු බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබාධො උපපඡ්ඡති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අකීලනකායා. බොධිසත්තඤ්ඤා බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසති සබ්බඛපවචං ඛිං. අභිනිඡද්දියං, අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා:

1. උපපත්තා - ම ඡ සං, ස්‍යා පූජිතා
2. වතුඤ්ඤා ම ඡ සං. වාතුඤ්ඤා - ස්‍යා

එහි යම් සත් කෙනෙක් උපන්තෝ ද, ඔහ ද ඒ එළියෙන් 'හවත්ති, මෙහි උපන් අන් සත් කෙනෙක් ඇත්හ' යි උතුන් හැදින ගනිත්. මේ දසදහස් ලෝද ද හත්පයින් සැලෙයි, වෙසෙයින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අපමාණ වූ විසුල ආලෝකයෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

21. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසට බටුවෝ වෙද්ද, එකලැ සිවුදෙනෙක් දෙවිසුත්තු (සිවු වරම්රජුහු) 'ඒ බෝසතුන් හෝ බෝසත්මව හෝ කිසි මිනිසෙක් හෝ නොමිනිසෙක් හෝ නො පෙළාව' යි සතර දිගැ රකවළට වෙත පැමිණෙත්. මෙහි මේ ධර්මතා යි.

22. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එකල්හි පියෙවියෙන් ම සිල්වත් වූ බෝසත්මව පණ්ඩායෙන් වැළැකුණි වෙයි. අධිනාදනින් වැළැකුණි වෙයි, කාමමිථාභාවාරයෙන් වැළැකුණි වෙයි, මුසවායෙන් වැළැකුණි වෙයි, මදට පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැකුණි වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

23. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එ තැන් පටන් කොට බෝසත්මවට පිරිමින් කෙරෙහි කාමඉණනි:ශ්‍රිත වූ සිතෙක් නො පහළ වේ. රාගයෙන් රත් වූ සිතැති කිසිදු පුරුෂයක්හු විසින් බෝසත් මව ඉක්මියැ හැකි නො වේ. මෙහි මේ ධර්මතා යි.

24. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එතැන් පටන් කොට බෝසත්මව පස්කම්සුව ලබන්නී වෙයි. ඔ පස්කම් ඉණයෙන් සමර්පිත ව සංයුක්ත ව ඉඳුරන් හසුරුවයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

25. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසැ පිළිසිද ගත්තේ වේ ද, එතැන් පටන් කොට බෝසත්මවට කිසි ම ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව සුවැත්ති ක්ලාන්ත නොවූ කයැත්ති වෙයි. බෝසත්මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසත්හු සියලු අභපසභ ඇත්තහු, නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇත්තහු දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

මහණෙනි, යම්සේ ශෝභන වූ, ජාතිමත් වූ, අටැස් වූ, මොනොවට පිරියම් කළ, පිරිසිදු, වෙසෙයින් පහන්, හැම අයුරින් පිරිසුන් වෙරළමිණෙක් වේ ද, එහි නිල්වන් හෝ රන්වන් හෝ ලෙහෙවන් හෝ සුදුවන් හෝ පඬුවන් හෝ හුයෙක් අවුනන ලද්දේ වේ ද, එය ඇස්ඇති පුරුෂයෙක් අතෙහි කොට 'මේ වෙරළමිණ හොබනේ ය, ජාතිමත් ය, අටැස් ය, මොනොවට පිරියම් කරන ලද්දේ ය, පිරිසිදු ය, වෙසෙයින් පහන් ය, හැම සැටියෙන් පිරිසුන් ය. මෙහි මේ නිල්වන් හෝ රන්වන් හෝ ලෙහෙ වන් හෝ සුදුවන් හෝ පඬුවන් හෝ හුයෙක් අවුනන ලද්දේ වේ යැ' යි සලකා බලන්නේ ද, එසේ ම මහණෙනි, යම් කලෙක බෝසත්හු මවකුසැ පිළිසිද ගත්තෝ වෙත්ද, එකලැ බෝසත්මවට කිසිදු ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව අක්ලාන්ත කය ඇත්ති සුවපත් වෙයි. බෝසත් මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසතුන් සියලු අභපසභ ඇතිවූන් නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇතිවූන් දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

26. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සත්තාභජාතෙ බොධිසත්තෙ බොධිසත්තමාතා කාලං කරොති, තුසිතං, කායං උප පජ්ජති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

27. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා නව වා දස වා මාසෙ ගඛං. කුච්ඡිනා පරිභරිතා විජායන්ති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. දසෙව මාසාහි බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා කුච්ඡිනා පරිභරිතා විජායති. අමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

28. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා ගිසින්නා වා ගිපන්නා වා විජායන්ති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. ධීතා'ව බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

29. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, දෙවා පඨමං පතිගණ්හන්ති, පචජා මනුසසා. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

30. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා නික්ඛමති, අප්පනෙතා'ව බොධිසත්තො පඨවිං හොති. වත්තාරො නං දෙවපුත්තා පටිග්ගහෙතො මාතු පුරතො ධ්පෙන්නති. 'අත්තමනා දෙවි හොභි මහෙසසෙඛා. තෙ පුත්තො උප්පනෙතා'ති, අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

31. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, විසද්ද'ව නික්ඛමති අමකඛිතො උද්දෙන' අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන, අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුද්ධො විසද්ද.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණිරත්තං කාසිකෙ වජෙඤ්ඤ ගික්ඛිත්තං නෙව මණිරත්තං කාසිකං වජං මසෙඛති, නාපි කාසිකං වජං මණිරත්තං මසෙඛති - තං කිසස හෙතු: උභිත්තං සුද්ධිත්තං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා නික්ඛමති, විසද්ද'ව නික්ඛමති, අමකඛිතො උද්දෙන අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුද්ධො විසද්ද. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

32. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, දෙච උදකසස ධාරා' අත්තලිසඛා පානුභවන්ති: එකා සිත්තස ඵකා උණ්හසස, යෙන බොධිසත්තස උදකඛිවං කරොන්ති මාතුච්චි'. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

1. උදෙන - ම ඡ සං
2. උදකධාරා - සීචු.
3. මාතු ච - සීචු. ම ඡ සං ස්‍යා

26. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: බෝසත්හු උපන් සන්දවසැ බෝසත්-
වට කලුරිය කෙරෙයි. (කලුරිය කොට) තුඩ්දෙවලොවැ උපදී. මේ මෙහි
ධර්මතා යි.

27. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු නව මසක් හෝ
දසමසක් කුසින් ගබ රැක වදන් ද, බෝසත්වට එසේ බෝසතුන් නො ම
ප්‍රසූත කෙරෙයි. බෝසත්වට පුරා දස මසක් ම බෝසතුන් කුසින් උසුලා
ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

28. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු හිඳ හෝ වැදහෙව
වදන් ද, බෝසත්වට බෝසතුන් එසේ ප්‍රසූත නො කරයි. බෝසත් වට
පිටියා ම බෝසතුන් ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

29. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
බිහි වෙත්ද, එවිට පළමුවෙන් දෙවියෝ ද පසු ව මිනිස්සු ද ඔබ පිළිගනිත්.
මේ මෙහි ධර්මතා යි.

30. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, එකල්හි බෝසත්හු පොළොවට නො පැමිණියෝ ම වෙති.
(නොපැමිණියැදී ම) සතර දෙවපුත් කෙනෙක් ඔබ පිළිගෙන, 'දේවිනි,
සතුටු වන්න, ඔබට මහායශස්ක පුතෙක් උපනැ'යි කියා මව ඉදිරියෙහි
තබත්. මේ මෙහි ධර්මතායි.

31. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, වීශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝ, සෙමින් නොවැකුණෝ,
ලෙයින් නොවැකුණෝ, කිසිදු අඟුටියෙකින් නොවැකුණෝ පිරිසිදු වැ
හිර්මල වැ නික්මෙති.

මහණෙනි, කසි සඵවෙක තබන ලද මිණිරුවනෙක් වෙ නම් එය
කසිසඵව නො වකා ද (කසිසඵවෙහි නො තැවැරේ ද) කසිසඵවත් මිණි-
රුවන නො වකා ද (කසිසඵව මිණිරුවනෙහි නො තැවරේ ද)—ඒ කවර
හෙයින්? ඒ දෙක ම පිරිසුදු බැවිනි. මහණෙනි, එසේ ම යම් විටෙක
බෝසත්හු මව කුසින් නික්මෙත් ද, වීශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝම,
සෙමින් නොවැකුණෝම, ලෙයින් නොවැකුණෝම, කිසි දු අඟුටියෙකින්
නොවැකුණෝම, පිරිසිදුවැම හිර්මලවැම නික්මෙත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

32. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත්ද, එකල්හි යමෙකින් බෝසතුන්ගේත් මවගේත් දියකිස කෙරෙත්
ද, එසේ වූ එකක් උණුදිය වූත් එකක් සිහිල් දිය වූත් දියදහර දෙකෙක් අහසින්
පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

33. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සමපතිජාතො බොධිසත්තො සමෙභි පාදෙති පතිට්ඨභීඨා උත්තරාභිමුඛො¹ සත්ත පදවිතිහාරො² භවජති සෙතමති ඡතෙන අනුභීරමානො³, සධ්ධා ච දීඝා අනුවලොකෙති⁴, ආසභිඤ්ච වාවමාසති: “අග්ගො’භමඤ්ච ලොකස්ස, ජෙට්ඨො’භමඤ්ච ලොකස්ස, ඥෙට්ඨො’භමඤ්ච ලොකස්ස, අයමභතීමා ජාති, නත්ථී’ද්දති පුනඛතවො”ති. අයමෙඤ්ච ධම්මතා.

34. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ධ බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නික්ඛමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ, සසසමණ්ඩ්‍රාගමිණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අපපමාණො උළාරො ඔභාසො පාතුවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යා’පි තා ලොකනතරිකා අසා අසංචුතා අනධකාරා අනධකාරතිමීසා, යත්ථිමෙ වජ්ඣමසුරියා එවමමහානුභාවා ආභාය නානුභොනති, තත්ථි අපපමාණො උළාරො ඔභාසො පාතූ භවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙ’පි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙ’පි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානනති: “අඤ්ඤ’පි කීර හො සනති සත්තා ඉධුපපන්නා”ති. අයඤ්ච දසසභස්සි ලොකධාතූ සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපපමාණො ච උළාරො ඔභාසො ලොකෙ පාතූභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙඤ්ච ධම්මතා.

35. ජාතෙ බො පන භික්ඛවෙ විපස්සිමිති කුමාරෙ ඛේමුමනො රඤ්ඤං පටිවෙදෙසු: ‘පුත්තො තෙ දෙව ජාතො; තං දෙවො පසතූ’ති. අද්දසා බො භික්ඛවෙ ඛේමුමා රාජා විපස්සිං කුමාරං, දීඨො නෙමිත්තෙ මුඛමිණෙ ආමන්තාපෙඨා එතදවොච:-

‘පසසනතු භොතො නෙමිත්තා මුඛමණා කුමාරනඤ්ච.’ අද්දසංඤ්ච බො භික්ඛවෙ නෙමිත්තා මුඛමණා විපස්සිං කුමාරං දීඨො ඛේමුමං⁵ රාජානං එතදවොචු: ‘අත්තමනො දෙව භොති. මහෙසකෙධා තෙ දෙව පුත්තො උපපනෙතා. ලාභා තෙ මහාරාජ, සුලඤ්ඤං තෙ මහාරාජ, යස්ස තෙ කුලෙ එවරුපො පුත්තො උපපනො.’

36. “අයං හි දෙව කුමාරො ආනන්දං සමභාපුරිසලකඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙච භතියො භවන්ති අනාඤ්ඤං-සච අභාරං අජ්ඣාවසති, රාජා භොති වක්ඛවති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරභොතො විජිතාවී ජනපදස්ථාවරියපපනො සත්තරතන-සමන්තාගතො. තස්සිමානී සත්ත රතනානී භවන්ති: සෙය්‍යථීදං-

1. උත්තරොභිමුඛො, සායා,
2. පදවිතිහාරො, ම ඡ සං
3. අනුධාරිසමානෙ, ම ඡ සං
4. විලොකෙති, ජා
5. ඛේමුමනා, ම ඡ සං.

33. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: උපන් නොබෝ වෙලෙහි ම දෙව-
සේසත් දරුණු ලබන් ම බෝසත්තෙම සම පියෙන් පොළොවැ පිහිටා උතුරු
දෙසට මුහුණ ලා සත් පියවරක් යෙති. හැම දිගුන් අනුව බලති. “මම
ලොවට අග්‍ර වෙමි. මම ලොවට දෙවු වෙමි. මම ලොවට සෙට වෙමි.
මේ අන්තිම ඉපැත්ම ය. දන් මට මතු හවයෙක් නැතැ”යි උතුම් බස්
පවසත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

34. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
භික්ෂමන් ද, එකල්හි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවෙහි,
මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්මුළුයෙහි දෙවියන්ගේ
දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම පමණ කට නොහැකි මහත් එළියෙක් පහළ
වෙයි. (රුක් ඇ කිසිවෙක) ගැටුම් නැති, කිසිවෙකින් නොවැසුණු, අඳුරු
වූ, ගනදුරු ඇති, මේ සා මහත් ඉඳුහ ඇති මහත් තෙද ඇති මේ සද-
හිරුන් සිය එළියෙන් බඩුලුවනු නොහැකි යම් ලෝඥාදිරි නිරයෝ වෙත්
ද, එහි දු දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් එළියෙක්
පහළ වෙයි. එහි යම් සත් කෙනෙක් උපන්තාහු නම් ඔහු ද ඒ එළියෙන්
හවත්ති, මෙහි උපන් අන් සත්හු ද ඇතැ’යි උතුන් හැඳින ගනිත්. මේ
දසදහසක් ලෝද ද සැලෙයි, වෙසෙසින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවානුභාවය
ඉක්මැ ම අපමණ වූ ම මහත් එළියෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි
ධර්මතා යි.

35. මහණෙනි, විපස්සි කුමරුන් උපන් කල්හි ‘දේවයිනි, ඔබට
පුතෙක් උපන. දේවයන් වහන්සේ ඔහු දකින සේක් වා’යි බන්ධුමත්
රජුට දන්වූහ. මහණෙනි, බන්ධුමත් රජ විපස්සි කුමරුන් දුටුයේ ම ය.
දක නිමිත්තපායක බමුණන් කැඳවා

“හවත් නෙමිත්තිකමුභවමණයෝ කුමාරයා දකිත්ව”යි මෙ බස් පැවැ-
සි ය: නෙමිත්තික මුභවමණයෝ විපස්සි කුමරුහු දුටුවාහු ම ය. දක
බන්ධුමත් රජුට ‘දේවයිනි, සතුටු වග්න, ඔබට මහත් යශස් ඇති පුතෙක්
උපන. මහරජුහි, යම්බඳු ඔබගේ කුලයෙහි මෙබඳු පුතෙක් උපන්තෝ ද,
ඒ ඔබට ලාභ ය. මහරජුහි, ඒ ඔබ විසින් ලබන ලද මනා ලාභයෙකි.

36. “දේවයිනි, යමෙකින් සමන්විත මහපුරිස්භට නිෂ්ඨා (නිෂ්පත්ති)
දෙකෙක් ම වෙ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද, මේ කුමර එසේ වූ දෙතිස්
මහපුරිස්ථකුණින් සමන්විත ය. ඉදින් මේ තෙම ගිහිගෙහි වෙසේ නම්,
සිවුසමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවිහි
තහවුරුවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත, දහැම වූ ධර්මරාජ වූ
සක්විත්තෙක් වෙයි.

වකකරතනං භජීරතනං අඝරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඤාන අසසොන ධමමන අභිච්චිය අඤ්ඤාචසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ වීචක්ඛච්ඡදෙ.

37. කතමෙහි වායං දෙව කුමාරො අවතීංසමහාපුරිසලකඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතසස මහාපුරිසසං දෙව භතියො භවන්ති අනඤ්ඤා-සචෙ අගාරං අඤ්ඤාචසති, රාජා භොති වකකවත්ති ධමමකො ධමමරාජා වාතුරන්තො විජීතාවී ජනපදස්ථාවරියපපන්තො සකරතන-සමන්තාගතො, තස්සිමාති සත්ත රතනානි භවන්ති: සෙයාපීදං-වකක-රතනං භජීරතනං අඝරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඤාන අසසොන ධමමන අභිච්චිය අඤ්ඤාචසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ වීචක්ඛච්ඡදෙ.

අයං හි දෙව කුමාරො සුප්පතිච්ඡිතපාදෙ. යමපායං දෙව කුමාරො සුප්පතිච්ඡිතපාදෙ, ඉදම්පිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.

ඉමසං දෙව කුමාරසං භෙට්ඨාපාදනලෙසු වකකානි ජාතාති සහසාරාති සනෙමිකාති සනාහිකාති සබ්බාකාරපරිපුරාණි. යමපි දෙව ඉමසං කුමාරසං භෙට්ඨාපාදනලෙසු වකකානි ජාතාති සහසාරාති සනෙමිකාති සනාහිකාති සබ්බාකාරපරිපුරාණි, ඉදම්පිසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි. (යමපායං දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි ඉදම්පිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.*)

- අයං හි දෙව කුමාරො දීඝඛගුලී. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො මුද්දතඵණ්ණසපාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො ජාලහස්පාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො උසංඛිපාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො ඵණ්ණජමෙකා. -ප-

* පාඨො'සං පොඤ්ඤාන න දීඝහි. ඵණ්ණි අඤ්ඤාපුරි සානෙසු 'පො' ඉති ව සිහල පොඤ්ඤාන න දීඝහි.

චත්‍රත්තය, භස්තිරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ශාභපතිරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත්රුවන් කෙනෙක් ඔහුට වෙත්. ඔහුට ශ්‍රී වූ වීයාප්‍රකෘතික (වීයාප්‍රකෘතිය) වූ සතුරු සෙන් මැඩලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත්. හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඬෙන් තොර වැ සැකින් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති ව වෙසෙයි. ඉදින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කරන ලද කෙලෙස් සෙවෙහි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි.

37. යමෙකින් සමන්විත මහ පුරිස්භට නිෂ්ඨා දෙකෙක් ම වේ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද- ඉදින් ගිහි ගෙහි වෙසේ නම්, සිවුසමුද්‍ර හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවුහි තහවුරැබවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත, දැහැමි වූ දහමරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමකුහට චත්‍රත්තය, භස්තිරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ශාභපතිරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත් රුවන් කෙනෙක් වෙත් ද, යමකුට අහිත වූ වීයාප්‍රකෘතික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත් ද, යමෙකින් සමන්විතයෙක් සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඬෙන් සැකින් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙහි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, ඒ කවර දෙකිස් මහපුරිස්ථලකුණින් මෙ කුමර සමන්විත වේ ද යත්:

දෙවයිනි, මෙ කුමර සුපිහිටි පා (එක පැහැර බිම පහස්නා පතුල්) ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙකුමර සුපිහිටි පා ඇත්තේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙ ද මේ මහපුරිස්ථලයේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමරහුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම යැටියෙන් පිරිපුන් වක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත්. දෙවයිනි, මෙ කුමරුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන් වක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත් ද, මේත් මේ මහපුරිස්ථලයේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වේ.

දෙවයිනි, මෙ කුමර (පිරිපුන්) දික් විඵම් ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙ කුමර දික් විඵම් ඇතියේ වෙද, මෙද මේ මහපුරිස්ථලයේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වෙයි.

- දෙවයිනි, මෙ කුමර (මුලින් දළ අගිග් පිහිත්) දික් ඇහිලි ඇත්තේ ය.
- දෙවයිනි, මෙ කුමර මොළොක් තුරුණු අත් පා ඇතියේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර (අත සතර ඇහිලි පය පස් ඇහිලි එකප්‍රමාණ වැ ඇති බැවින් ජාල කවුළුවක්) බදු අත් පා ඇත්තේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර උස් (නැහි පිහිටි) බොලට ඇත්තේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර ඒණ්ඩුවන්ගේ බදු කොඩා ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො සීතකො'ව අනොනමනො උහොති පාණි-
තලෙහි ජනනුකාති පරිමසති¹ පරිමජ්ඣති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො කොසොහිතවස්ථුග්ගො². -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුවණ්ණවණ්ණො කඤ්චනසනතිහත්තවො,
-පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුබ්බමච්ඡථී. සුබ්බමත්තං ජවියා රජොජලලං
කායෙ න උපලීපති.³ -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො එකෙකලොමො, එකෙකාති ලොමාතී ලොම.
කුපෙසු ජාතාති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො උඤ්ඤලොමො. උඤ්ඤාති ලොමාති
ජාතාති නීලාති අඤ්ඤනවණ්ණාති කුණ්ඩලාවත්තාති දක්ඛිණාවත්ත-
කජාතාති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො ඔහමුජ්ජගනො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සතකුඤ්ඤො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහපුබ්බධිකායො -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො විතතතරංසො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො නිග්ගොධපරිමිණ්ඩලො යාවතක්ඛස කායො
තාවතක්ඛස බ්‍යාමො, යාවතක්ඛස බ්‍යාමො තාවතක්ඛස කායො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සම්චත්තකඛජෙධො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො රසනනසග්ගී. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහහනු - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො වත්තාමිසදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සමදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අවිචර⁴ දනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සුසුකකදයො - පෙ -

1. පරමසති, ම ජ සං

2. කොසොපතවස්ථුග්ගො - මහාවසුච්ඡතති, - කොසොවස්ථුග්ගො - මහාසතපාඨ,

3. උපලීපති, ම ජ සං

4. අවිචර (සී චූ.)

දෙවයිනි, මෙ කුමර තෙම සිටියේ ම නො නැමී දෙ අත්ලෙන් දෙදන ස්පර්ශ කෙරෙයි, පිරිමදී...

දෙවයිනි, මෙ කුමර කොශයෙහි අවහිත වස්ත්‍රභූෂ්‍ය (අංගජාතය) ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර රන්වන් ය. කසුන්කදක් බදු පහන් සිව් පැහැ ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර සියුම් සිවිය ඇත්තේ ය. සිවිය සියුම් බැවින් දැලි හෝ දැලි ඇහැ නො ඇලෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමර එකෙකී ලොම ඇත්තේ ය. ලොමකුපයන්හි (එක් එක් ලොමකුපයෙක) එකෙකී ලොම හටගත්තේ ය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර උඩුඅග් ලොම ඇත්තේය. (මුඛගේ සිරුර) නිල්වූ අඳුන්වන් ලොම්හු කොඩොල් අයුරින් කරකැවී දක්ෂිණාවර්තක ව ඇත...

දෙවයිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ සෙයින් සෘජු වූ භාත්‍ර ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර උස් ව පිරුණු මස් ඇති බැවින් (දෙඅත්පිට දෙපාපිට දෙඋර කද යන) සත් තන්හි උත්සන්න(පිරිපුන්) මාංශ ඇත්තේය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ පෙරඩකය බදු පිරිපුන් සිරුර ඇත්තේය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර චිත වූ (පිරිපුන්) අන්තරාංස (පිටු දෙ අංසයන් අතර මැදකොටස) ඇත්තේ ය....

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වූ කද හා සම වූ අකු ඇති (අසම්චිතරින් සම වූ) නුගරුකක් සෙයින් පරිමණ්ඩල වෙයි. මුඛගේ කය යම් පමණ ද, බඹයත් එපමණ ම වෙයි. බඹය යම් පමණ ද, කයත් එපමණ ම වේ.

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වට කදට ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර රසග්‍රාසාග්‍රය. (රසයන්ගෙන් ග්‍රාසයෙහි - රසවිදි-මෙහි උර්ධවාග්‍ර වූ රසනහර ඇත්තේ ය).

දෙවයිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ අධස්තාත් හනුව සෙයින් පිරිපුන් හනු ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර නොඅඩු සතළිස් දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වූ දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර විවරරහිත දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර ඉතා සුදු (දිලියෙන පැහැ ඇති) දත් ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො පහුතජ්චෙහා - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො බ්‍රහ්මසකරො කරච්චිකභාණී - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අභිනීලනෙතො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රුමො. (යමපායං දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රුමො, ඉදම්මිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඤ්ඤං භවති.)

ඉමසං දෙව කුමාරසං උණ්ණො හමුකනනරෙ ජාතා ඔදනා මුදුකුල-සහතිහා. යමිමසං දෙව කුමාරසං උණ්ණො හමුකනනරෙ ජාතා ඔදනා මුදුකුලසහතිහා, ඉදම්මිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඤ්ඤං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො උණ්භිසසීසො. යමපායං දෙව කුමාරො උණ්භිසසීසො, ඉදම්මිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඤ්ඤං භවති.

38. ඉමෙහි ඛො අයං දෙව කුමාරො අචන්ද්‍රිසමහාපුරිසලකඤ්ඤං සමනනාගතො යෙහි සමනනාගතසං මහාපුරිසසං දෙව භතියො භවන්ති අනඤ්ඤා, සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා භොති චකකචතඤ්ඤා ධම්මෙකා ධම්මරාජා චාතුරතො විජිතාචී ජනපදචාරියපපනො සකරතනසමනනාගතො. තසසිමානි සකරතනානි භවන්ති: සෙයාචීද-චකකරතනං හඤ්චරතනං අසාරතනං මණිරතනං ඉඤ්චරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සකමං. පරොසහසං ඛො පනසං පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියනං අදණ්ණික අසපෙන ධම්මෙතා' අභිච්චිය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අභාරසමා අනභාරියං පඛචජති, අරහං භොති සමාසමබ්‍රුමො ලොකෙ වීචිකචජදෙ'ති.

39. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛඤ්ඤා රාජා නෙච්ඤෙත බ්‍රහ්මණෙ අහතෙහි වසෙහි අචජාදපෙචා සබ්බකාමෙහි සනතපෙසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛඤ්ඤා රාජා විපසිසං කුමාරසං ධාතියො උපධාපෙසි. අඤ්ඤා සුදං පායෙහති.¹ අඤ්ඤා නභාපෙහති. අඤ්ඤා ධාරෙන්නී. අඤ්ඤා අභිකන පරිහරන්ති. ජාතසං ඛො පන භික්ඛවෙ විපසිසං කුමාරසං සෙතචජනං ධාරිසිඤ්ඤා වෙච රතතිඤ්ඤා 'මා නං සිතං වා උණ්ඤං වා තිණං වා රජො වා උසොචො වා බාධිසිඤ්ඤා'ති. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසිසි කුමාරො බහුනො ජනසං පියො අභොසි මනාපො. සෙයාචාපි භික්ඛවෙ උපලං වා පදුමං වා පුණ්ඤරිකං වා බහුනො ජනසං පියං මනාපං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසිසි කුමාරො බහුනො ජනසං පියො අභොසි මනාපො. සොසසුදං අභිකනෙව අභිකං පරිහරියති.

1. ධම්මෙත සමෙත, සා.

2. වීරං පායෙහති, සිච්ච.

දෙවයිනි, මෙ කුමර මොළොක් දික්පුළුල් දිව ඇත්තේ ය. . . .

දෙවයිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ ස්වර බදු විශුද්ධස්වර ඇත්තේ ය. කුරුවිකෙවිල්ලන්ගේ බදු මිනිරි හඬින් බණන සුදු ය. . . .

දෙවයිනි, මෙ කුමර නිල් වුවමනා තන්හි ඉතා පිරිසිදු නිල් පැහැ ඇස් ඇත්තේ ය. . . . .

දෙවයිනි, මෙ කුමර එකෙණෙහි උපන් වස්සක්හුගේ බදු මොළොක් සිනිඳු නිල් සියුම් ඇස් පියුම් ඇත්තේ ය. .

දෙවයිනි, මෙ කුමරුගේ දෙබැම අතර වූ සුදු වූ මොළොක් පුලුන් රොදක් බදු වූ උරුණාරොමය වෙයි. දෙවයිනි, මෙ කුමරහු දෙබැම අතර සුදු මොළොක් පුලුන් පොදක් බදු උරුණාරොමයෙක් ඇද්ද, මේද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමර නළල්පටින් වෙළන ලද හිසක් සෙයින් පිරිපුන්, නොහොත් නළල්පට සෙයින් හැමතන්හි පිරිමඩුලු වූ හිස ඇත්තේ ය. මේ ද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

38. දෙවයිනි, යමෙකින් සමන්විත මහාපුරිසක්හට දෙගතියෙක් ම වේ ද, අන් ගතියෙක් නැද්ද — ඉදින් ගිහිගෙහි වෙසේ නම් සිවු සමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට හිමි වූ, දිනු යුදති, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සන්රුවනින් සමන්විත, දූහැමි වූ දහමිරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමක්හට වකුරන්තය හස්තිරන්තය අශ්වරන්තය මණිරන්තය ස්ත්රිරන්තය ගෘහපති රන්තය සත්වනු පරිණායකරන්තය යන මේසත් රුවන් කෙනෙක් වෙත් ද යමක් හට අහිත වූ වියඹප්‍රකෘතික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමන්වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත් ද, හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දණ්ඩෙන් සැකින් තොර වැ දූහැමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් ගිහිගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙනි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, එසේ වූ දෙකිස් මහපුරිස්ලකුණෙන් මෙ කුමර සමන්වාගත වේ'' (යැ යි කීහ).

39. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජතෙම නොමිත්තික බමුණන් කරළයෙන් පුදු සියලු කැමැති දැයින් සන්තර්පිත කෙළේ ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම විපස්සී කුමරහට කිරිමවුන් එළැඹැවී ය. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් කිරිමවුහු කිරි පොවන්. ඇතැම්හු නාවන්, ඇතැම්හු උසුලාගෙන සිටිත්, ඇතැම්හු ඇකයෙන් පරිහරණය කරත්. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සී කුමරහට 'ශීතයෙක් හෝ උණුසුමෙක් හෝ තෘණ හෝ දුලි හෝ මොහු නො පෙළොවා' යි සේසතෙක් දරන ලද්දේ ය. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. මහණෙනි, යම්සේ උපුල්මලෙක් හෝ පියුම්මලෙක් හෝ සුදුනෙළුම් මලෙක් හෝ බොහෝ දෙනාට ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය විය, මනාප විය. හෙ තෙම වූ කලී එක් කිරිමවකගේ ඇකයෙන් අන් කිරිමවකගේ ඇකයට පවුණුවනු ලැබේ.

40. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ඤසරො ව¹ අභොසි වග්ගසරො ව මධුරසරො ව² සෙයාථාපි භික්ඛවෙ භිමවනො පබ්බතො කරවීකා නාම සකුණජාති මඤ්ඤසරො ව වග්ගසරො ව මධුරසරො ව පෙමනීයසරො ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ඤසරො ව අභොසි වග්ගසරො ව මධුරසරො ව පෙමනීයසරො ව. ජාතසංඝො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසීසංඝ කුමාරසංඝ කම්මවිපාකජං දිබ්බං වක්ඛු පාතුරභොසි, ජෙන සුදං³ සම්මනා යොජනං පසති දිවා වෙව රක්ඛඤා. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො අනිමිසනො පෙක්ඛති, සෙයාථාපි දෙවා තාච්ඤිංසා. 'අනිමිසනො කුමාරො පෙක්ඛති'ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසංඝ කුමාරසංඝ 'විපසී, විපසී' තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි.

41. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤා රාජා අඤ්ඤාණං⁴ තිසිංහො විපසීං කුමාරං අභික තිසිදපෙතො අසෙ අනුසාසති. තනු සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො පිතු අභික නිසිංහො විවෙයා විවෙයා අසෙ පනාසති ඤායෙන. 'විවෙයා විවෙයා කුමාරො අසෙ පනාසති ඤායෙනා'ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසංඝ කුමාරසංඝ භියොසොමනාය 'විපසී, විපසී' තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි.

42. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤා රාජා විපසීසංඝ කුමාරසංඝ තයො පාසාදෙ කාරාපෙසි, එකං වසීකං එකං භෙමනතිකං එකං ගිමතිකං. පඤ්ඤාමගුණාති උපවිඨාපෙසි. තනු සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො වසීකෙ පාසාදෙ වසීකෙ වතාරො මාසෙ⁵ තිපපුට්ඨෙති තුට්ඨෙති පට්ඨාරියමානො භා භෙවිඨාපාසාදං ඕරොහති.

(පට්මකභාණවාරං*)

---

1. ස්වමිසරො මඤ්ඤසරොව, ම ඡ සං
 2. වග්ගමධුරසරො ව, ආ
 3. ජෙන උර, භා.
 4. අච්චකරණෙ, භා.
 5. වසීකෙ පාසාදෙ වතාරො මාසෙ, මඡභං
 * ජාතිකමණ්ඩං තිවරීතං, ආ

40. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උපන්නේ ම තොරළු කටහඬැතියේ ද විසත් කට හඬැතියේ ද මිහිරි කටහඬැතියේ ද ඇලුම් කටයුතු කටහඬැතියේ ද විය. මහණෙනි, යම්සේ හිමවුපව්වෙහි තොරළුහඬ ඇත්තාවූ ද විසත් හඬ ඇත්තාවූ ද මිහිරි හඬ ඇත්තාවූ ද ඇලුම් කටයුතු හඬ ඇත්තාවූ ද කුරවිකෙවිලි නම් ලිහිණිවගෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, එසේ ම, විපස්සී කුමාර තෙම තොරළු කටහඬැතියේ ද, විසත් කටහඬ ඇතියේ ද, මිහිරි කටහඬැතියේ ද, ඇලුම් කටයුතු කටහඬැතියේ ද වී ය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමාරහට- යමෙකිත් දහවලුන් රැන් භාත්පසැ යොදුනක් මානග දක්ක හැකි ද, එසේ වූ කර්මවිපාකප දිවැස පහළ විය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමාර තවතිසාවැයි දෙවියන් සේ ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලයි. මහණෙනි, 'මෙ කුමාර ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලා' යැ යි විපස්සී කුමාරහට විපස්සී, විපස්සී යැයි සංඥාව (නම) උපන.

41. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ විනිශ්චයසභායෙහි හුන්නේ, විපස්සී කුමාරහු ඇකයෙහි හිඳුවා ගෙන අර්ථානුශාසනය කෙරෙයි. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර එහි පියා ඇකයෙහි හුන්නේ විමස විමසා නායයෙන් යුක්ති ලෙස අරුත් (දනී, දකී,) පවත්වයි. 'කුමාර තෙම නායයෙන් (යුක්ති ලෙස) විමස විමසා (දනී, දකී,) අරුත් පවත්වා යැ යි කියා ම විපස්සී කුමාරහට වඩාලාත් විපස්සී, විපස්සී යැ යි කියා ම සංඥාව උපන.

42. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමාරහට වැසි සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, හිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, ගිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද යි ප්‍රාසාද තුනක් කැරැවී ය. පස් කම් ගුණ එළැඹැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම වැසිසමයට සුදුසු පහයෙහි වැසි සාර මසැ පිරිමින් නැති තුරුඋවාරණින් (පුරුෂරහිත තුයොධිපකරණයෙන් හෙවත් තුර්යභාණ්ඩ ගත් ස්ත්‍රීන් විසින් ම) උච්චන් කරනු ලබනුයේ යට පහයට නො බයි.

(පළමු බණවර ය)

43. අප් ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො බහුන්තං වසසානං බහුන්තං වසසසානං බහුන්තං වසසසහසසානං අවචයෙන සාරථී ආමනෙකයි: ‘යොජෙහි සමම සාරථී හද්දති හද්දති යානාති. උය්‍යානභුමිං ගච්ඡාම සුභුමිං දස්සනායා’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සීස්ස කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙඤ්ඤා විපස්සීස්ස කුමාරස්ස පටිවෙදෙයි: යුක්ඛාති ඛො තෙ දෙව හද්දති හද්දති යානාති. යස්සද්දති කාලං මඤ්ඤයි’ති.

44. අප් ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො හද්දං¹ යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමිං තිය්‍යායි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො උය්‍යානභුමිං තිය්‍යානෙකා² පුරිස්ස ජිණ්ණං ගොපානයිවච්චකං හොග්ගං³ දණ්ඩපරායණං පට්ටමානා ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතගොඛඛනා දිස්වා සාරථී ආමනෙකයි: අයමපන සමම සාරථී පුරිස්සො කිම්බතො? කෙසා’පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසං, කායො’පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසන්තී’’. ‘එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාමා’ති. ‘කිමපනෙසො සමම සාරථී ජිණ්ණො නාමා?’ති. ‘එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාම: න’දති තෙන විරං ජීවිතඛිං හවිස්සති’ති. ‘කිමපන සමම සාරථී අහමෙ පරාධමො පරං අනාතිතො?’ති. ‘ඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤාසං සබ්බෙ පරාධමො පරං අනාතිතා’ති. ‘තෙන හි සමම සාරථී අලඤ්ඤාසං උය්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අනෙකපුරං පව්චනිය්‍යාහි’ති. එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සීස්ස කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා තතො’ව අනෙකපුරං පව්චනිය්‍යායි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙකපුරගතො⁴ දුක්ඛී දුමමනො පජ්ඣායති: ‘ධිරජු කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස පරා පඤ්ඤාසති’ති.

45. අප් ඛො භික්ඛවෙ ඛිඤ්ඤා රාජා සාරථී ආමනොපෙඤ්ඤා එතදවොච: ‘කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිඤ්ඤා? කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අකතමනො අහොයි?’ති. ‘න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිඤ්ඤා. න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අකතමනො අහොයි’ති. ‘කිමපන සමම සාරථී අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමිං තිය්‍යානෙකා?’ති.

1. යොජාපෙඤ්ඤා PTS.
 2. හද්දං හද්දං, මජ්ඣ. ඩුට්ඨ
 3. නියනෙකා PTS
 4. හග්ගං, සා
 5. අනෙකපුරං ගතො, මජ්ඣ.

43. එකල්හි මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරා බණවා, 'යහළු සැරිය, මනාප මනාප යානයන් යොදවා (පිළියෙල කරවා), මනාප බිම් පෙදෙසක් වූ උයන්බිම දක්නට යමු' කීය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම 'දෙවයිනි එසේ යැ'යි කියා විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොදා, 'දෙවයිනි, ඔබට මනාප මනාප යානයෝ යොදන ලදහ. යම් ගමනකට කලැයි සිතන සේක් නම් (දැන් ඒ ගමන අරඹනු වටී යැ) යි සැල කෙළේ ය.

44. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර හදු වූ යානයක් නැග හදු වූ හදු වූ යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා හික්මියේ ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන් බලා යන්නේ, ගොනැස්සක් මෙන් චිත් වූ, තුන් කුඳු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, වේවුලමින් යන, ජරාතුර වූ, ඉක්වුණු යොවුන් ඇති, ජරපත් මිනිසක් හු දිවි. දූක රියැදුරා අමතා, "යහළු සැරිය, මෙතෙම කුමක් කරනු ලැබූයෙක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ බදු නො වෙයි. මොහුගේ කය සෙස්සන්ගේ බදු නො වේ යැ"යි කී ය. "දෙවයිනි, මේ තෙම ජීර්ණ (ජරපත්තේ) නමැ"යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, මේ ජීර්ණ නම් කිමැ?"යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, ඔහු විසින් බොහෝ කල් ජීවත් විය නො හැක්කේ ය, මෙසේ වූ තැනැත්තේ ජීර්ණ නම් වේ" යැ යි රියැදුරු කී ය. "කිම, යහළු සැරිය, මමත් දිරන සුලුයෙමි, දිරුම නො ඉක්මියෙමි වෙමි ද?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, ඔබ අප ද හැම දෙන මෝ දිරන සුල්ලමහ, දිරුම නො ඉක්මියමහ"යි රියැදුරු කී ය. යහළු සැරිය, එසේ වී නම් දැන් අද උයන්බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා තික්ම යව 'යි කුමර කී ය. මහණෙනි, 'එසේ යැ, දෙවයිනි'යි රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළි වදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර කරා පෙරළා තික්මියේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර ඇතොවුරට ගියේ (හුදෙකලා වූ හිඳ) දුක් ඇතියේ දෙමනස් ඇතියේ, 'හවත්නි, යම් ඉපැත්මක් ඇති කලැ එසේ උපන්නහුට ජරාව පැනෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපැත්මට තිත්ද වේ වා'යි ඩිඛ්විලි සිතයි.

45. මහණෙනි, එ එල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, "කිමෙක් ද යහළු සැරියැ, කුමර තෙම උයන්බිමැ ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිමෙහි සතුටු වූයේ ද?"යි ඇසීය. "දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන්බිමැ නො මැ ඇලුණේ ය. දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන් බිමෙහි නො මැ සතුටු වූයේ යැ" යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිම් කරා තික්මැ යනුයේ කුමක් නම් දිවි ද?"යි රජ පුළුවන.

“අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමිං ගිය්‍යානෙතා පුරිසං ජිණ්ණං ගොපානපිට්ඨිකං හොග්ගං දණ්ඩපරායණං පච්චෙධොනා ගච්ඡන්තා ආතුරං ගතයොබ්බන්තං. දිස්වා මං එතදචොච: අයමපන සමම සාරථී, පුරිසො කිඞ්කතො? කෙසාපිසස න යථා අඤ්ඤසං, කායො පි’සස න යථා අඤ්ඤසන්තී.” ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාමා තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, ජිණ්ණො නාමා?” තී. ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාම. න’දුතී තෙන විරං ජීවිතබ්බං භවිසසතී’ තී. “කිමපන සමම සාරථී, අභඤ්චි ජරාධමෙමො ජරං අනතීතො?” තී. ‘ත්ඤ්ඤ දෙව මයඤ්චමා සබ්බෙ ජරාධමො ජරං අනතීතා තී. “තෙන හි සමම සාරථී, අඋඤ්ඤාඤ්ඤ උධ්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාහී’ තී. ‘එවං දෙවා තී ඛො අභං දෙව, විපසයිසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා නතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාසී. සො ඛො කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛි දුමමතො පඤ්ඤාසති: ‘ධිරඤ්ඤ කීර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤයිසසතී’ තී.

46. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බන්ධුමසස රඤ්ඤෙඤ්ඤ එතදභොධි: මාභෙව ඛො විපසයි කුමාරො න රජ්. කාරෙසී. මාභෙව විපසයි කුමාරො අගාරපමා අනගාරියං පබ්බජී. මාභෙව නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං සච්චං අසස වචනන්තී. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බන්ධුමා රාජා විපසයිසස කුමාරසස භියොයා-සොමකාය පඤ්ඤකාමගුණානි උපච්චාපෙසී යථා විපසයි කුමාරො න අගාරපමා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අසස වචනන්තී. තත්‍ර සුදා භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපටිතො සමධිගීභුතො පරිවාරෙති.

47. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො බහුන්තං වසානං බහුන්තං වසසානං බහුන්තං වසසාසානං අච්චයෙන සාරථී. ආමනෙතසී: යොජෙහි සමම සාරථී, හද්දනි හද්දනි යානානි උය්‍යානභුමිං ගච්ඡාම සුභුමිං දසසනායා’ තී. ‘එවං දෙවා තී ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා හද්දානි හද්දානි යානානි යොජෙඤ්ඤා විපසයිසස කුමාරසස පටිච්චෙදෙසී: සුඤ්ඤානි ඛො තෙ දෙව, හද්දනි හද්දනි යානානි, යසස දුනිකාලං මඤ්ඤසී’ තී.

48. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමිං ගිය්‍යාසී. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යානෙතා පුරිස ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාහෙගිලානං සතෙ මුක්ඛකරිසෙ පළිපන්තං සෙමානං අඤ්ඤෙහි වුච්චාපිරමානං අඤ්ඤෙහි සංචෙසිරමානං. දිස්වා සාරථී. ආමනෙතසී: අයමපන, සමම සාරථී, පුරිසො කිඞ්කතො? අකඛිතිපි’සස න යථා අඤ්ඤසං, සරොපි’සස න යථා අරඤ්ඤසන්තී. එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාමා’ තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, බ්‍යාධිතො නාමා?” තී. ‘එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම, අපෙචනාම තමභා ආබාධා වුච්චහෙය්‍යා’ තී:-

“දෙවයිනි, කුමරතෙම උයන්බිම කරා ගික්මැ යනුයේ ගොනැස්සක් මෙන් වක් වූ, තුන් කුදු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, වෙවුලමින් යන, ජරාතුර වූ, ගිය යොවුන් ඇති, ජීරණ මිනිසක්හු දිවි ය. දැක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වෙයි. මොහුගේ කය ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ’ යැ යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ දෙම ජීරණ නම් වේ’ යැ යි කීම්. ‘යහළු සැරිය, ජීරණ නම් කිමැ’යි හේ පුළුවන. ‘දන් ශිභු විසින් බොහෝ කලක් ජීවත් විය හැකි නො වන්නේ ය. මේ ජීරණ නමැ’යි කීම්. ‘කීම යහළු සැරිය, මමත් දීරණ සුල්ලෙම් ද? දිරුම නො ඉක්මියෙම් ද? යි කුමර ඇයි. ‘දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් සැම දෙන ම දීරන සුල්ලමිහ. ජරාව නො ඉක්මියමිහ’යි මම කීම්. ‘එසේ වී නම් යහළු සැරිය, අද දන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මෙයින් ම ඇතොවුර කරා යව’යි ඔබ කීහ. ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා මම විපස්සී කුමාරයනට පිළිවදන් දී, එයින් ම පෙරළා ඇතොවුරට ගියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුරට ගිය එ කුමරාණෝ දුක් දෙමනස් ඇත්තෝ, යමෙකින් උපන්නහුට ජරාව පැණෙන්නේ ද, හවත්නි, ඒ ඉපැත්ම නින්දවට භාජන වේ වා’යි සිතිවිලි සිතන්නාහ’ යි රියැදුරු කී යැ.

46. මහණෙනි, එකලැ බන්ධුමත් රජහට ‘විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා. විපස්සී කුමර තෙම ගිහි ගෙත් ගික්මැ පැවිදි නො වේවා. බමුණන්ගේ බස් සබා නො වේවා’යි මෙ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමර යම්සේ රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමර යම්සේ ගිහි ගෙත් ගික්මැ පැවිදි නො වන්නේ ද, යම්සේ නොමිත්තික මුඛමණයන්ගේ බස් නො සබා වන්නේ ද, එසේ වඩාලාත් පස්කම් ගුණ එළැවී යැ. මහණෙනි, එකලැ විපස්සී කුමර පස් කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් පිණවා ලයි.

47. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක, බොහෝ අවුරුදු සිය ගණනෙක, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනෙක ඇවෑමෙන් රියැදුරු බණවා යහළු ‘සැරිය, උතුම් උතුම් යානයන් යොදවා. ප්‍රියභුමිවූ උයන්බිම දුක්නට යම්හයි කීය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ දේවයිනි’යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරුනට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොද ‘දෙවයිනි, උතුම් යාන යොදන ලද, යම් ගමනකට කල් යැ යි සිතන්නහු නම්, දන් එයට සුදුසු යැ’ යි කීය.

48. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර උතුම් යානයක් නැඟ උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත ව උයන්බිම බලා ගික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන්බිම යනුයේ ගිලන් වූ දුකට පත්, දැඩි සේ ගිලන් වූ, සිය මලමුදයහි ගැලී හෝනා, අනුන් විසින් නඟා සිටුවනු ලබන, අනුන් විසින් හොවනු ලබන පුරුෂයකු දිවි ය. දැක, රියැදුරු බණවා, ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇස් ද සෙස්සන් ගේ මෙන් නො වේ. මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන් ගේ මෙන් නො වේ යැ’යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ වූකලී ලෙඩින් පෙළුණේ’ යි හේ පිළිවදන් දින. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ යනු කිමැ?’යි කුමර පුළුවන ‘දෙවයිනි, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් වේ. මෙ තෙම ඒ ලෙඩින් නැඟී සිටුනේ නම් මැනැවැ’යි (පැකියැ යුත්තෙකු) රියැදුරු කීය.

“කිමපන සමම සාරථී, අහමපි බ්‍යාධිධමෙඛො බ්‍යාධිං අනතීතො?” කී.
 “නිඤ්ඤ දෙව මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ බ්‍යාධිධමො බ්‍යාධිං අනතීතා” කී.
 “තෙන හි සමම සාරථී, අලංකුනඡ උය්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී” කී. ‘එවං දෙවා’ කී බො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සිඤ්ඤ කුමාරං පටිඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පඡ්ඤායති: “ධිරඤ්ඤ කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාධිස්සති, බ්‍යාධි පඤ්ඤාධිස්සති” කී

49. අථ බො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මලා රාජා සාරථීං ආමන්තාපෙතො එතදවොච: “කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිත? කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමතො අහොසී?” කී. “න බො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමතො අහොසී” කී. කිමපන සමම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමීං, හිය්‍යතො?” කී.

50. “අද්දසා බො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමීං නිය්‍යතො පුරිසං ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලහගිලානං සකෙ මුත්තකරිපෙ පළිපත්තං සෙමානං අඤ්ඤෙහි දුට්ඨාපීයමානං අඤ්ඤෙහි සංවෙසීයමානං, දිස්වා මං එතදවොච: අයමපන්ත සමම සාරථී, පුරිසො කිංකතො? අක්ඛිතිපි’ස්ස න යථා අඤ්ඤෙසං, සරො පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤෙසත්ති. “එසො බො දෙව, බ්‍යාධිතො නාමා” කී. “කිමපනෙස සමම සාරථී බ්‍යාධිතො නාමා?” කී. “එසො බො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම අපෙච නාම තමහා ආබාධා චුට්ඨහෙය්‍යා” කී. “කිමපන සමම සාරථී, අහමපි ව්‍යාධිධමෙඛො ව්‍යාධිං අනතීතො?” කී. “නිඤ්ඤ දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ව්‍යාධිධමො ව්‍යාධිං අනතීතා” කී. “තෙන හි සමම සාරථී, අලං දනඡ උය්‍යානභුමියා ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී” කී. ‘එවං දෙවා’ කී බො අහං දෙව, විපස්සිඤ්ඤ කුමාරං පටිඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී. සො බො දෙව, කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පඡ්ඤායති: “ධිරඤ්ඤ කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාධිස්සති, ව්‍යාධි පඤ්ඤාධිස්සති” කී.

51. අථ බො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මලා රඤ්ඤෙ අතදහොසී: මා හෙව බො විපස්සී කුමාරො න රඡං කාරෙසී. මා හෙව බො විපස්සී කුමාරො අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බථී. මා හෙව නෙමිත්තානං මුඛමණානං සච්චං අස්ස වචනන්ති.

“යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුළු වෙමි ද? ලෙඩ ගො ඉක්මියෙමි වෙමි ද?” යි කුමර පුළුවන. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන මෝ ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලෙමි, ලෙඩ නො ඉක්මියමිහ” යි රියැදුරු කීය. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන් බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා නික්මෙව” යි කුමර කී ය. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මුණේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම දුක් ඇති යේ, දෙමනස් ඇතියේ “හවත්නි, යම් ඉපැත්මෙකින් උපන්නහුට ජරාවෙක් පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධියෙක් පැණෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දවට භාජන වේවා” යි ඩිතිවිලි සිතයි.

49. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, ‘යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, කුමර තෙම උයන්බිමැ ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිම සතුටු වී ද?’ යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම සතුටු වුහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිමට යනුයේ කුමක් දීවි ද?” යි රජ පුළුවන.

50. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන් බිම වඩිනුවෝ දුකට පත් දැඩි ගිලන් වූ සිය මලමුද්‍රායහි ගැලී හෝනා අනුන් විසින් නහා සිටුවනු ලබන අනුන් විසින් හිඳුවනු ලබන ලෙඩින් පෙළුණු මිනිසක්හු දුටහ. දැක, මා බණවා ‘යහළු සැරිය, මෙ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇසුදු සෙස්සන්ගේ සේනො වෙයි, මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නොවේ යැ’ යි කිවුය. ‘දෙවයිනි, මේ වූ කලි ලෙඩින් පෙළුණේ නමැ’ යි මම් කීම්. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් කිමැ?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. ‘මෙ තෙම ඒ ලෙඩින් නැගී සිටුනේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි පැතියැ යුතු වූ රොගියෙක් නමැ’ යි කීම්. ‘කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලෙමි ද? ලෙඩ නො ඉක්මියෙමි ද?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන ම ව්‍යාධිය ස්වභාව කොට ඇත්තමිහ, ව්‍යාධිය නො ඉක්මියමිහ” යි මම් කීම්. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මැ යා” යි කුමරාණෝ කීහ. “දෙවයිනි, මම් ද එසේ යැ, දෙවයිනි, කියා විපස්සී කුමාරයනට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුර වන් ඒ කුමරාණෝ දුක් ඇත්තෝ දෙමනස් ඇත්තෝ ‘යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නහුට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ නම් ඒ ඉපැද්ම නින්දවට භාජන වේවා’ යි ඩිතිවිලි සිතක්” යැයි රියැදුරු කී ය.

51. මහණෙනි, එකලැ බන්ධුමත් රජහට “විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා, විපස්සී කුමර හිඟගෙන් හික්මැ පැවිදි නො වේ වා, නොමිත්තික මුඛමණියන්ගේ බස සත්‍ය නො වේ වා” යි මේ සිත විය.

52. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛෙච්චුමා රාජා - විපසයිස්ස කුමාරස්ස භියෙභාසොමනාය පඤ්චි කාමගුණානි උපවිධිපෙයි, යථා විපසී කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපසී කුමාරො න අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අස්ස වචනන්ති. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො පඤ්චි කාමගුණෙහි සමපටිතො සමඛිභීභූතො පරිවාරෙති.

53. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො ඛෙච්චුත්තං වස්සානං ඛෙච්චුත්තං වස්සසත්තානං ඛෙච්චුත්තං වස්සාභස්සානං අවච්චෙයෙන සාරථිං ආමනෙත්ති: “යොජෙහි සමම සාරථි, හද්දති හද්දති යානානි, උය්‍යානභූමිං ගෙජාම සුභූමිං දස්සනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිඤ්ඤාතා හද්දති හද්දති යානානි යොජෙතො විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිච්චෙදෙයි: “යුත්තානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානානි යස්ස’ද්ධි කාලං මඤ්ඤයි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො හද්දං යානං අභිරුභිතො හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං නිය්‍යායි.

54. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යානෙතො මහාජනකායං සන්තිපතිත්තං නානාරත්තානඤ්ච දුස්සානං විලාභං කසිරමානං, දිස්වා සාරථිං ආමනෙත්ති: “කිනත්‍ර ඛො සො සමම සාරථි, මහාජනකායො සන්තිපතිතො, නානාරත්තානඤ්ච දුස්සානං විලාභං කසිරති?”ති. “එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා”ති. “තෙන හි සමම සාරථි, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහි”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිඤ්ඤාතා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙයි.

55. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො පෙනං කාලකතං දිස්වා සාරථිං ආමනෙත්ති: “කිමපනායං සමම සාරථි, කාලකතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව කාලකතො නාම. න’ද්ධි තං දකඛිත්තී මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිස්සති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤිසාලොභිතො”ති. කිමපන සමම සාරථි, අභමි මරණං ධමමො මරණං අනතීතො? මමි පි න දකඛිත්තී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤිසාලොභිතා? අභමි පි න දකඛිස්සාමි දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤිසාලොභිතො?”ති.

52. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම යම්සේ විපස්සී කුමරු රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමරු ගිහිගෙය හැර පැවිදි නො වන්නේ ද, යම් සේ ගිමිති කී බමුණන්ගේ බස බොරු වන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්ගුණ එළැඹී යෑ. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම පස්කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි.

53. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සියගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරු බණවා, “යහළු සැරිය, උතුම් යානයන් යොදවා සුභූමි වූ උයන්බිම දක්නට යමහ”යි කී ය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ, දෙවයිනි’යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොද, “දෙවයිනි, මුඛට උතුම් උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් යෑ යි සිතත් නම් දන් එයට සුදුසු යැ”යි සැළ කෙළේ ය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම උතුම් යානයක් නැග උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා නික්මියේ ය.

54. මහණෙනි, විපස්සී කුමර උයන්බිම බලා යන්නේ එක්රැස් වූ නන්වැදෑරුම් රකුච්ඡන් සිව්ගෙයක් කරන මහ ජනමුළුවක් දිවී. දක රියැදුරා අමතා “යහළු සැරිය, මහ ජනමුළුවෙක් රැස් වූ නන්වැදෑරුම් රත්වකින් සිව්ගෙයක් කුමට කෙරෙයි ද?”යි විචාළේ ය. “දෙවයිනි, මෙහි මේ (මිනිසෙක්) කලුරිය කෙළේ නම් වේ ”යැයි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, එසේ නම් ඒ කලුරිය කළහු වෙතට රිය පදව”යි කුමර කීය. ‘එසේය දෙවයිනි’ යි විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී රියැදුරු තෙම ඒ කලුරිය කළහු වෙත රිය පෑදුවී ය.

55. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම ඉවත් වූ සිත් සතන් ඇති කලුරිය කළහු දිවී. දක රියැදුරු බණවා “යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කිමු?”යි පුළුවුන. “දෙවයිනි, දන් මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑ කෙනෙක් හෝ ඔහු නො දක්නාහ. හේ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දන්නේ ය. මෙසේ වූ තැනැත්තේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ යැ”යි රියැදුරු කී ය. “කීමෙක් ද යහළු සැරිය, මමත් මෑරෙන සුල්ලෙම් ද? මරණය නො ඉක්මියෙම් ද? පිය රජ හෝ මාතෘ දෙවී හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මා නො දක්නාහු ද? මමත් පියරජු හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දන්නෙම් ද?”යි කුමර පුළුවුන.

“ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මා මරණං අනාතීතා. තම්පි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤා න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ”ති. “තෙනහි සම්ම සාරථී, අලසුනඡ්ඡ උය්‍යානභූමියා, ඉතො’ව අනෙකපුරං පච්චනීය්‍යාහී”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිසස කුමාරසස පච්චසුඤ්ඤා, තතො’ව අනෙකපුරං පච්චනීය්‍යාසී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො අනෙකපුරගතො දුක්ඛී දුම්මනො පඡ්ඤායතී “ධිරඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤායිසසති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤායිසසති, මරණං පඤ්ඤායිසසති”ති.

56. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛඤ්ඤාමා රාජා සාරථීං ආමන්‍යාපෙඤ්ඤා එතදවොච: “කච්චි සම්ම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරම්ඡ? කච්චි සම්මසාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අකතමනො අහොසී? ති” “න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරම්ඡ, න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අකතමනො අහොසී”ති. “කිම්පන සම්ම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභූමීං නිය්‍යතො?”ති.

57. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමීං භීය්‍යතො මහාජනකායං සනාතිපතීතං නානාරත්තානඤ්ඤා දුසසානං විලාතං කඨිරමානා, දීඤ්ඤා මං එතදවොච: “කීනඤ්ඤා ඛො සො සම්ම සාරථී, මහාජනකායො සනාතිපතීතො, නානාරත්තානඤ්ඤා දුසසානං විලාතං කඨිරතී?”ති. ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා’ති. ‘තෙන හි සම්ම සාරථී, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අහං දෙව, විපසයිසස කුමාරසස පච්චසුඤ්ඤා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙසීං. අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො පෙතං කාලකතං. දීඤ්ඤා මං එතදවොච; “කිම්පනායං සම්ම සාරථී, කාලකතො නාමා?”ති. ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාම, න’දනී තං දකඛිනතී මාතා වා උතා වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිසසති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති. ‘කිම්පන සම්ම සාරථී, අහමි මරණධම්මො මරණං අනාතීතො? මමි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා? අහමි න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ?’ති. ‘ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මා මරණං අනාතීතා. තම්පි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤා න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති.’

“දෙවයිනි, මුඛ ද අපි ද යන හැම දෙන ම මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පියරජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මුඛත් නො දක්නාහ. මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දකිති’ යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, එසේ නම් අද උයන්බිමෙන් කම් නැත, මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා ගික්මෙව’”යි කුමර කී ය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා විපස්සී කුමර හට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සී කුමර එහි ඇතොවුරට ගියේ, දුක් ඇතියේ, දෙමනස් ඇතියේ, “හවත්ති, යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්තාහට ජරාව පැණෙන්නේ ද, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ ද, මරණය පැණෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපැද්ම නින්දවට භාජන වේ වා” යි කී ය.

56. මහණෙනි, එ කල්හි බන්ධුමත් රජ රියැදුරු කැඳවා “යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බිම ඇලුණේ ද? යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බිම කෙරෙහි සතුටු වී ද?” යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බිම නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බිම කෙරෙහි නො ම සතුටු වූහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිම යනුයේ කුමක් දුටු ද?” යි රජ පුළුවන.

57. “දෙවයිනි, කුමාරාණෝ උයන්බිම යනුවෙන් රැස් වූ රත් පෑ වතින් සිව්කාවක් කරන මහජන මුළුවක් දුටු. දැක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, කවර හෙයින් එ මහජනමුළුවෙක් රැස් වූයේ වේ ද, නන් රත්පෑ වතින් සිව්ගෙයකුත් කෙරේ ද?’ යි විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, මෙ තෙමේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම කීමි. ‘එසේ වී නම්, යහළු සැරිය, ඒ කලුරිය කළහු හොත් තැනට රිය පදව’ යි කුමාරාණෝ කීහ. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි මම විපස්සී කුමාරාණන්ට පිළිවදන් දී ඒ කලුරිය කළාහු වෙත රථය ගෙන ගියෙමි. දෙවයිනි, කුමාරාණෝ සිත්සතන් ඉවත් ව ගිය කලුරිය කළහු දුටුහ. දැක ‘යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කිම ද?’ යි මා විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, දැන් ඔහු මාපියෝ හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ නො දක්නාහ. උහ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්නේය. මෙ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම කීමි. ‘යහළු සැරිය, කිම, මමත් මැරෙන සුල්ලෙමි ද, මරණය නො ඉක්මියෙමි ද? මාත් පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ නො දක්නාහු ද? මමත් පිය රජාණන් හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්ක හෙමි ද?’ යි කුමාරාණෝ මා පුළුවන් හ. ‘දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙනමෝ මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මුඛත් නො දක්නාහ, මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ දක්ක නො හෙති’ යි මම කීමි.

‘තෙන හි සමම සාරපී අලඤ්ඤා උය්‍යානභූමියා. ඉතො’ව අනෙකපුරං පච්චන්දියාහි’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අභං දෙව, විපසිසස කුමාරසස පටිඤ්ඤා තාතො’ව අනෙකපුරං පච්චන්දියාහි. සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙකපුරගතො දුකඛී දුල්ලභො පඤ්ඤායති: ‘ධිරඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤායිසසති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤායිසසති, මරණං පඤ්ඤායිසසති’ති.

58. අප් ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමසස රඤ්ඤා එතදහොසි: “මාහෙව ඛො විපසි කුමාරො න රජං කාරෙසි. මාහෙව විපසි කුමාරො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජි. මාහෙව ඛො නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං සමම. අසස වචනහති.” අප් ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමා රුජා විපසිසස කුමාරසස හියොසොමකාය පඤ්ඤා කාමගුණාහි උපට්ඨපෙසි, යථා විපසි කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපසි කුමාරො න අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අසස වචනහති. තත්‍ර සුදං හිකඛවෙ විපසි කුමාරො පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපටිතො සමඛිභිභූතො පටිචාරෙති.

59. අප් ඛො හිකඛවෙ, විපසි කුමාරො බහුඤ්ඤා වසානං බහුඤ්ඤා වසානානං බහුඤ්ඤා වසසභසසානං අච්චයෙන සාරපී. ආමනෙහසි: “යොජෙහි සමම සාරපී, හද්දති හද්දති යානාති, උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම සුභූමිං දසනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො හිකඛවෙ, සාරපී විපසිසස කුමාරසස පටිඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙහො විපසිසස කුමාරසස පටිචෙදෙසි: “සුඤ්ඤාති ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානාති, යසස’ද්දති කාලං මඤ්ඤායි”ති. අප් ඛො හිකඛවෙ, විපසි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිකා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං නිය්‍යාසි.

60. අද්දසා ඛො හිකඛවෙ, විපසි කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යානො පුරිසං හඤ්ඤා පබ්බජිතං කාසාවචසනං දිසවා සාරපී. ආමනෙහසි: “අයමපන සමම සාරපී, පුරිසො කිඛකතො? සිසමපිසස න යථා අඤ්ඤාසං, වජ්ඣාති පිසස න යථා අඤ්ඤාස”හති. “එසො ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා”ති. කිමපනෙසො සාම සාරපී, පබ්බජිතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම: ‘සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා”ති. “සාධු ඛො සො සමම සාරපී, පබ්බජිතො නාම. සාධු සමම සාරපී, ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා. තෙන හි සමම සාරපී, යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙහි”ති.

'යහළු සැරිය, එසේ වී නම් අද උයන් බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා තික්මෙව' යි කුමරාණෝ කීහ. දෙවයිනි, මම 'එසේ ය, දෙවයිනි' යි කියා විපස්සී කුමරාණනට පිළිවදන් දී, එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා තික්මිණිමි. දෙවයිනි, ඒ කුමරාණෝ ඇතොවුර වන්නෝ දුක් ඇත්තෝ, දෙමනස් ඇත්තෝ, 'හවත්ති, යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැනෙන්නේ නම්, මරණය පැනෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දර්භ වේ වා' යි ඩිකිවිලි සිතත්'' යැ යි රියැදුරු සැළ කෙළේ ය.

58. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජහට "විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා, විපස්සී කුමර ගිහි ගෙන් නික්මා පැවිද්දට නො ම වදි වා, නිමිත්තපායක බමුණන් බස් සබා නො වේ වා" යි මෙ සිත වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම, යම්සේ විපස්සී කුමර රජය කරවනු කැමැති වන්නේ ද, යම්සේ විපස්සී කුමර ගිහිගෙන් නික්මා නො ම පැවිදි වන්නේ ද, යම්සේ නිමිත්තපායක බමුණන් බස් බොරු වන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්ගුණ එළැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම එහි පස්කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉදුරන් හසුරුවයි.

59. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක් බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක් බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරු අමතා, "යහළු සැරිය, උතුම් උතුම් යාන යොදව, සුභුමියු උයන් බිම දක්නා පිණිස යම්හ" යි කීය. මහණෙනි, 'දෙවයිනි, එසේ යැ' යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යාන යොද 'දෙවයිනි, ලුබ්ධ උතුම් උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් සිතත් නම් දැන් ඒ කාලය පැමිණියේ යැ' යි දැන්වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම උතුම් යානයක් අරා උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා තික්මිණි.

60. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උයන්බිම බලා තික්ම යනුයේ, හිසමුඩු, පැවිදි වූ, කසාවත් සන් පුරිසක්භූ දුටුයේ ය. දැක, රියැදුරා අමතා, යහළු සැරිය, මෙ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබූයෙක් ද? මොහු හිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ, වස්ත්‍ර ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ" යැ යි කී ය. "දෙවයිනි, පැවිද්ද නම් මෙ තෙමෙ" යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, මෙ පැවිද්ද නම් කිමැ?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, මෙ තෙම 'දහම් පුරනු මැනැවැ' යි, කෙලෙසුන් සංභිදුචනු මැනැවැ යි, කුසල් කරනු මැනැවැ යි, පින් කරනු මැනැවැයි, අභිංසාව මැනැවැ යි, සත්ත්වානුකම්පාව මැනැවැ යි සිතා එය පුරනු පිණිස පැවිදි වූයේ නම් වේ" යැ යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, ඒ පැවිද්ද නම් මැනැව, යහළු සැරිය, ධර්මවය්‍යාව මැනැව. ශමවය්‍යාව මැනැව. කුශල ක්‍රියාවමැනැව. පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැව. අභිංසාව මැනැව. සත්ත්වානුකම්පාව මැනැව. යහළු සැරිය, එසේ නම් ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පදුව" යි කුමර කී ය.

'එවං දෙවා'නි ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිස කුමාරසස පටිසසුඤා යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙයි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො තං පබ්බජිතං එතදවොච: "නම්පන සමම, කිඛකතො? පීසමි තෙ න යථා අඤ්ඤාසං, වජානි'පි තෙ න යථා අඤ්ඤාසනනී?" "අභං ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා"ති, "කිං පන නං සමම, පබ්බජිතො නාමා?"ති. "අභං ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම, 'සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසල-කිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පා ති. "සාධු ඛො නං සමම, පබ්බජිතො නාම, සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පාති"

61. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො සාරථීං ආමනෙතයි: "තෙන භි සමම සාරථී, රථං ආදය ඉතො'ව අනෙතපුරං පච්චනියාහි. අභං පන ඉධෙව කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතොමි"ති. 'එවං දෙවා'නි ඛො භික්ඛවෙ සාරථී, විපසයිස කුමාරසස පටිසසුඤා රථං ආදය තතො'ව අනෙතපුරං පච්චනියාහි.

62. විපසී පන භික්ඛවෙ, කුමාරො තජෙච කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජි. අපෙසායි ඛො භික්ඛවෙ, බ්ඤ්ඤාමනියා රාජධානියා මහාපනකායො චතුරාසීතිපාණ්ණසහසානි "විපසී කීර කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරස්මා අනභාරියං පමමජිතො"ති. සුඤාන තෙසං එතදභොයි "න හි නුත සො ඔරකො ධම්මචිතයො, න සා ඔරකා' පබ්බජ්ඣා, යඤ්ච විපසී කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතො. විපසී'පි² නාම කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිසසති කිම්ඛගපන මයනනී?" අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාපනකායො චතුරා-සීතිපාණ්ණසහසානි කෙසමසසුං ඔභාරෙඤා කාසායානි වජානි අච්ඡාදෙඤා විපසීං ඛොධිසතො අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතං අනුපබ්බජිංසු. තාය සුදං භික්ඛවෙ, පරිසාය පරිවුතො විපසී ඛොධිසතො ගාමනිගමජන-පදරාජධානීසු වාරිකං වරති.

63. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිස ඛොධිසතතසස රහොගතසස පටි-සලලීතසස එවං චෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: න ඛො මෙතං පතිරුප-යො'භං ආකිමණ්ණො විහරාමී, යනුනාභං එකො ගණ්ඨො වූපකටෙයා විහරෙයානනී'. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසී ඛොධිසතො අපරෙන සමයෙන එකො ගණ්ඨො වූපකටෙයා විහායි. අඤ්ඤාතෙච තානි චතුරාසීතිපබ්බජිත-සහසානි අගමංසු, අඤ්ඤාන විපසී ඛොධිසතො.

මහණෙනි, රියැදුරු තෙම 'දෙවයිනි, එසේ යැ' යි කියා විපස්සි කුමරහට පිළිවදන් දී, ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පැදුවී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සි කුමාර තෙම ඒ පැවිද්ද බණවා, "යහළු, මුඛ කුමක් කරනු ලැබුවෝ ද? මුඛ භිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ. මුඛ හන් පෙරෙව් වන් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ" යැ යි කී ය. "දෙවයිනි, මම පැවිදි නම් වෙමි" යි හේ කී ය. "යහළු, හවත් කවර හෙයින් පැවිදි නම් වෙයි හෝ?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, මම 'ධර්මවය්‍යාව මැනැව, ශමවය්‍යාව මැනැව, කුශල ක්‍රියාව මැනැව, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැව, අභිභිංසාව මැනැව, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූයෙමි" යි හේ කී ය. "යහළු, මුඛ 'ධර්මවය්‍යාව මැනැවැ යි, ශමවය්‍යාව මැනැවැ යි, කුශලක්‍රියාව මැනැවැ යි, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැවැ යි, අභිභිංසාව මැනැවැ යි, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූ සේ යහපතැ" යි විපස්සි කුමර කී ය.

61. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සි කුමාර තෙම රියැදුරා බණවා "එසේ නම් යහළු සැරිය, රිය ගෙන මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා යා. මම මෙහි ම කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිදි වදනෙමි" යි කී ය. මහණෙනි, 'එසේ ය, දෙවයිනි' යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සි කුමරහට පිළිවදන් දී රිය ගෙන එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා ගික්මියේ ය.

62. විපස්සි කුමර එහිදී ම කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිද්දට වන. මහණෙනි, බන්ධුමති රජදහන්හි සුවාසුදහසක් පමණ වූ මහජනමුළුව 'විපස්සි කුමරාණෝ කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන්න' යි ඇයි. ඇයිමෙන් ඔවුනට "යමෙක විපස්සි කුමරාණෝ කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වන්නු නම්, ඒ දහම්විනය ඇති සස්න සුලු එකෙක් නො වේ ම ය. ඒ පැවිද්ද සුලු නො වේ ම ය. විපස්සි කුමරාණෝත් කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වූහු නම්, අප ගැන කියනු ම කිමැ?" යි මේ සිත් වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති සුවාසුදහසක් පමණ වූ ඒ මහජනමුළුව කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන් විපස්සි බෝසතු අනුව පැවිදි වූහ. මහණෙනි, විපස්සි බෝසත් තෙම ඒ පිරිස විසින් පිරිවරන ලද්ද ව ගමනියම්ගමිදනවුරජදහන්හි සැරි සරයි.

63. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා වූ විත්තවිවෙකයෙන් යුක්තවූ විපස්සි බෝසත්හට "යම්බදු වූ මම ගණයා උසින් පිරිවරන ලද්ද ව වෙසෙමි ද, එය මට නො සුදුසු ය. මම එකලා වැ, ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ, වෙසෙමි නම් මැනැවැ" යි මෙසේ විත්තසංකල්පනාවෙක් උපන. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සි බෝසත් තෙම පසු කලෙක එකලා වැ ගණයාගෙන් වෙන් වැ විසී ය. ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දෝ අන් දෙසට ම ගියහ, විපස්සි බෝසත් අන් දෙසෙක ගියේ ය.

64. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස වාසුපග්ගස්ස රහොග්ගස්ස පටිසලුච්චිතස්ස එවං වෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “කිච්ඡං වතායං ලොකො ආපනෙකා, ජායති ව ජීයති මීයති ව වචති ව උපපජ්ජති ව. අප් ව පනිමස්ස දුක්ඛස්ස නිසංසරණං නපපජානාති ජරාමරණස්ස. කුදස්සු නාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස ගීසංසරණං පඤ්ඤාධිසංති ජරාමරණස්සා?ති.

65. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ජරාමරණං හොති, කිමච්චවයා ජරාමරණං නති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා ඛො සති ජරාමරණං හොති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං”නති.

66. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ජාති හොති කිමච්චවයා ජාති” ති අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ ඛො සති ජාති හොති, භව පච්චයා ජාති” ති.

67. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති භවො ඡනාති කිමච්චවයා භවො”ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ ඛො සති භවො හොති, උපාදනපච්චයා භවො”ති.

68. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති උපාදනං හොති කිමච්චවයා උපාදනනති.” අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය ඛො සති උපාදනං හොති, තණ්හාපච්චයා උපාදනනති.”

69. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති තණ්හා හොති, කිමච්චවයා තණ්හා”ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදනාය ඛො සති තණ්හා හොති, වෙදනාපච්චයා තණ්හා”ති.

70. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති වෙදනා හොති, කිමච්චවයා වෙදනා”ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ඵසෙ ඛො සති වෙදනා හොති, ඵසපච්චයා වෙදනා”ති.

71. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ඵසෙසා හොති, කිමච්චවයා ඵසෙසා”ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සළායතනෙ ඛො සති ඵසෙසා හොති, සළායතනපච්චයා ඵසෙසා”ති.

64. මහණෙනි, එ කල්හි එකලා වැ විත්තවිවේකයෙන් යුක්ත වැ (බෝමැඩැ) ඒක්ඛයක් විසීමට පැමිණි විපස්සී බෝසත්හට “බෙදයෙක, මේ ලොවැසි තෙම දුකට පැමිණියේ ය. හේ උපදනේ ද දිරනුයේ ද මියෙනුයේ ද වෙයි. එසේ වූත වනුයේ ද යළි උපදනේද වේ. එතෙකුදු වුවත් මේ දුඃඛයානේ, මේ ජරාමරණ දෙකෙහි හිඃසරණය නො දනියි. කවට දක නම් මේ දුකේ හිඃසරණය පැණෙන්නේ ද” යි මෙසේ විත්තසංකල්පයක් පහළ විය.

65. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කලා ජරාමරණ වේ ද කීමෙක පසයෙන් ජරාමරණ වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය ඇති කලා ජරාමරණ වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ” යැ යි උපායමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය, අවබෝධ වියයි සේ යි.

66. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ජාතිය වේ ද කීමෙක පසයෙන් ජාතිය වේ ද” යි මේ සිත විය. එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට හවය ඇති කල්හි ජාතිය වේ. හවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

67. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි හවය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් හවය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “උපාදන්‍ය ඇති කල්හි හවය වේ. උපාදනප්‍රත්‍යයයෙන් හවය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

68. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි උපාදන්‍ය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදන්‍ය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව ඇති කල්හි උපාදන්‍ය වේ. තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදන්‍ය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

69. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “වේදනාව ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

70. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි වේදනාව වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය ඇති කල්හි වේදනාව වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

71. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට, “කුමක් ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “භඩායතන්‍ය ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ. භඩායතනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥතිසමය විය.

72. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු භු ඛො සති සළායතනං භොති, කිම්පච්චයා සළායතනනති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො සති සළායතනං භොති, නාමරූපපච්චයා සළායතනනති.”

73. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති නාමරූපං භොති, කිම්පච්චයා නාමරූපනති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො සති නාමරූපං භොති, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපනති.”

74. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: කිම්හි නු ඛො සති විඤ්ඤාණං භොති, කිම්පච්චයා විඤ්ඤාණනති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො සති විඤ්ඤාණං භොති, නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණනති.”

75. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “පච්චුද-වකන්ති ඛො ඉදං විඤ්ඤාණං, නාමරූපභ්‍යා නාපරං ගච්ඡති. එඤ්ඤාචතා ජායෙථ වා ජීයෙථ වා වචෙථ වා උපපජෙජථ වා, යදිදං නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එමස්ස, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවද්දුක්ඛදෙමනසසුපායාසා සමුවනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති”ති.

76. ‘සමුදයො, සමුදයො’ති ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුබ්බෙ අනානුසස්සතෙස්ස ධම්මෙස්ස චක්ඛං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

77. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති ජරාමරණං න භොති, කිස්ස තිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤය අභිසමයො: “ජාතියා ඛො අසති ජරාමරණං න භොති, ජාති-නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති.

78. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති ජාති න භොති, කිස්ස තිරොධා ජාතීනිරොධො” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤය අභිසමයො: “භවෙ ඛො අසති ජාති න භොති, භවනිරොධා ජාතීනිරොධො”ති.

72. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ඡායාතනය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාතනය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි ඡායාතනය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාතනය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

73. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි නාමරූපය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය ඇති කල්හි නාමරූපය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

74. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි විඤානය වේ ද කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි විඤානය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

75. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “මේ විඤානය පෙරළා නවති ම ය. නාමරූපදෙකින් බැහැරට නො යෙයි. මෙතෙකින් උපදනේ හෝ දිරනුයේ හෝ මියෙනුයේ හෝ චූත වන්නේ හෝ නැවැත උපදිනුයේ හෝ වේ. එ නම්: නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ, විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාතනය වේ, ඡායාතනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ, වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ, තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ, උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ද ශොකපරිදේව යුක් දෙමනස් උපායාසයෝ ද පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු යුක් රැසේ ඉපැදීම වේ” යි මේ සිත විය.

76. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘ඉපැත්ම, ඉපැත්ම’ යැ යි පෙර නො ඇසූ ධර්මවිෂයයෙහි ඇස පහළ විය, නුවණ පහළ විය, ප්‍රඥාව පහළ විය, විද්‍යාව පහළ විය, ආලෝකය පහළ විය.

77. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කල්හි ජරාමරණ නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් ජරාමරණනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය නැති කලැ ජරාමරණය නො වේ. ජාතීනිරොධයෙන් ජරාමරණනිරොධය වේ යැ” යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

78. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලැ ජාතිය නො වේ ද, කීමෙක නිරොධයෙන් ජාතීනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “භවය නැති කලැ ජාතිය නො වේ. භවනිරොධයෙන් ජාතීනිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

79. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති භවො න හොති, කිසං නිරොධා භවතිරොධො”ති අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “උපාදනෙ ඛො අසති භවො න හොති, උපාදනනිරොධා භවතිරොධො”ති.

80. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති උපාදනං න හොති, කිසං නිරොධා උපාදනනිරොධො”ති. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “තණ්හාය ඛො අසති උපාදනං න හොති, තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො”ති.

81. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති තණ්හා න හොති, කිසං තිරොධා තණ්හානිරොධො”ති. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “වෙදනාය ඛො අසති තණ්හා න හොති, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො”ති.

82. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති වෙදනා න හොති, කිසං තිරොධා වෙදනානිරොධො”ති. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “ඵසෙසා ඛො අසති වෙදනා න හොති, ඵසෙතිරොධා වෙදනානිරොධො”ති.

83. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති ඵසෙසා න හොති, කිසං තිරොධා ඵසෙතිරොධො”ති අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “සළායතනෙ ඛො අසති ඵසෙසා න හොති, සළායතනනිරොධා ඵසෙතිරොධො”ති.

84. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්නු ඛො අසති සළායතනං න හොති, කිසං නිරොධා සළායතනනිරොධො?”ති. අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිසං බොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො අසති සළායතනං න හොති, නාමරූපනිරොධා සළායතනනිරොධො”ති.

79. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා හවය නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් හවතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “උපාදානය නැති කලා හවය නො වේ. උපාදානතිරොධයෙන් හවතිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

80. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා උපාදානය නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් උපාදානතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව නැති කල්හි උපාදානය නො වේ, තෘෂ්ණාතිරොධයෙන් උපාදානතිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

81. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් තෘෂ්ණාතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “වෙදනාව නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ. වෙදනාතිරොධයෙන් තෘෂ්ණාතිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

82. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා වෙදනාව නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් වෙදනාතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. “මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය නැති කලා වෙදනාව නො වේ. ස්පර්ශතිරොධයෙන් වෙදනාතිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

83. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ ද, කීමෙක තිරොධයෙන් ස්පර්ශතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “භධායතනය නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ. භධායතනතිරොධයෙන් ස්පර්ශතිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

84. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා භධායතන නො වේ ද? කීමෙක තිරොධයෙන් භධායතනතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නැති කලා භධායතන නො වේ. නාමරූපතිරොධයෙන් භධායතන තිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

85. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්භි නු ඛො අසති නාමරූපං න භොති, කිස්ස නිරොධා නාමරූපනිරොධො?”ති අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වීඤ්ඤාණං ඛො අසති නාමරූපං න භොති, වීඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො”ති.

86. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: ‘කිම්භි නු ඛො අසති වීඤ්ඤාණං න භොති, කිස්ස නිරොධා වීඤ්ඤාණනිරොධො?’ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො අසති වීඤ්ඤාණං න භොති. නාමරූපනිරොධා වීඤ්ඤාණනිරොධො”ති.

87. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “අධිගතො ඛො මහායං¹ මග්ගො සමෙබ්බාධාය²: යද්දිදං නාමරූපනිරොධාය වීඤ්ඤාණනිරොධො’ වීඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධා සලයාතනනිරොධො, සලයාතනනිරොධා එස්සනිරොධො, එස්සනිරොධා වෙදනානිරොධො, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො, උපාදනනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණංසොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුක්ඛනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස නිරොධො භොති”ති. “නිරොධො, නිරොධො”ති ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුට්ඨෙ අනානුස්සනෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤ්ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි,විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි:

88. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සි බොධිසත්තො අපරෙතා සමයෙන පඤ්ඤාපාදනකඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සී වීභාසී: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ඛගමො. ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ඛගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ඛගමො. ඉති සඛාරා, ඉති සඛාරානා සමුදයො, ඉති සඛාරානා අත්ඛගමො. ඉති වීඤ්ඤාණං, ඉති වීඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති වීඤ්ඤාණස්ස අත්ඛගමො”ති. තස්ස පඤ්ඤා උපාදනකඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සිනො වීභරතො න විරසෙව අනුපාදය ආසවෙහි විත්තං විමුච්චි”ති.

දුතියං භාණවාරං නිට්ඨිකං

1. මෙ අයං විපස්සනාමග්ගො FMS
2. බොධාය සායා

85. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා නාමරූප නො වේ ද? කීමෙක හිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය නැති කලා නාමරූපය නො වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ යැ” යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

86. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා විඤානය නො වේ ද? කීමෙක හිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කලා විපස්සී බෝසත්හට ‘නාමරූපය නැති කලා විඤානය නො වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ’ යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

87. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් ඡායාසතනනිරොධය වේ. ඡායාසතනනිරොධයෙන් ස්පර්ශනිරොධය වේ. ස්පර්ශනිරොධයෙන් වේදනානිරොධය වේ. වේදනානිරොධයෙන් තෘෂ්ණානිරොධය වේ. තෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදානනිරොධය වේ. උපාදානනිරොධයෙන් භවනිරොධය වේ. භවනිරොධයෙන් ජාතිනිරොධය වේ. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදේව දුක් දෙමිනස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක් රැසේ නිරොධය වේ” යැ යි මේ සිත විය. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘නිරොධය, නිරොධයැ’ යි ම පෙර නො ඈසු දහමිහි ඈස උපන, නුවණ උපන, ප්‍රඥාව උපන, විද්‍යාව උපන, ආලෝකය උපන.

88. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත් තෙම පසු කලෙක “රූපය මෙසේ ය, රූපසමුදය මෙසේ ය, රූපනිරොධය මෙසේ ය. වේදනාව මෙසේ ය, වේදනාසමුදය මෙසේ ය, වේදනානිරොධය මෙසේ ය. සංඤාව මෙසේ ය, සංඤාසමුදය මෙසේ ය, සංඤානිරොධය මෙසේ ය. සංස්කාරයෝ මෙසේ ය, සංස්කාරසමුදය මෙසේ ය, සංස්කාරනිරොධය මෙසේ ය. විඤානය මෙසේ ය, විඤානසමුදය මෙසේ ය, විඤානනිරොධය මෙසේ යැ” යි උපාදානස්කන්ධ පසෙහි ඉපැත්මත් නැස්මත් අනුව බලන සුලු ව විසී ය. උපාදානස්කන්ධ පසෙහි උදය ව්‍යයය අනුව බලන සුලු ව වසන එ බෝසත්හුගේ සිත නොබෝ කලෙකින් ම උපාදාන රහිත වූ ආසුචයන් කෙරෙන් මිදුණේ ය.

දෙවෙනි බණවර නිමිසේ ය.

89. අට ඛො භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එතදහොසි: “යනභුනාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. අට ඛො භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එතදහොසි: “අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුද්දසො දුරනුබොධො සනෙතා පඡිනො අතකකාවචරො නිපුණො පඡක්ඛවෙදනීයො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පඡා ආලයරතා ආලයසමුද්ධිතා. ආලයාරාමාය ඛො පන පඡාය ආලයරතාය ආලයසමුද්ධිතාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදප්පච්චයතාපට්චසමුප්පාදෙ. ඉදම්පි ඛො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බ සබ්බාරසමපො සබ්බුපධිපට්ඨිසසග්ගො තණ්හකඛයො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අභංගො ච ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ච මෙ න ආඡානෙය්‍යං. සො මමස්ස කිලමපො, සා මමස්ස වීහෙසා ති, අපිසුද්ධි භික්ඛවෙ විපසයි. හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං ඉමා අනච්ඡරියා ගාරායො පටිභංසු පුබ්බෙ අසුඤ්ඤාපුබ්බා:

“කිචෙජන මෙ අධිගතං හලං’දනි. පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමුද්ධො.
 පටිසොතගාමී. නිපුණං ගම්භීරං දුද්දසං අණුං,
 රාගරතතා න දකඛිනති තමොකඛිනෙධන ආචුතා”ති.

ඉතිහ භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පටිසංචිකඛතො අපෙපාසුකකතාය විතං නම්, නො ධම්මදෙසනාය.

90. අට ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරස්ස මහාබ්‍රහ්මිනො විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස වෙතසා වෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය එතදහොසි: “නසස්සති වත හො ලොකො, විනසස්සති වත හො ලොකො, යත්‍ර හි නාම විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස අපෙපාසුකකතාය විතං නමති නො ධම්මදෙසනායා”ති. අට ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමථිඤ්ඤානං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමථිඤ්ඤාපය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පුරතො පාතුරහොසි.

91. අට ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඛනං කරිඤා දකඛිණං ජාත්‍රුමණ්ඩලං පුපුච්චියං නිහන්ඤා,¹ යෙන විපසයි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධා තෙනඤ්ඤාපි පනාමෙඤා විපසයි. හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං එතදවොච: “දෙසෙතු හතෙන හගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං සන්ති² සත්තා අපපරජකඛජාතිකා. අසංචනතා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවීසස්සති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො”ති.

1. අපිසු PTS. මජ්ඣං 3. සන්ධි - සා,
 2. නිදහනො - සා,

89. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජුට මම දහම් දෙසන්නෙමි නම් මනා ම නු' යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජුට 'මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය ගැඹුරු ය, දුකසේ දුක්ක යුතු ය, දුකසේ අවබෝධ කටයුතු ය, ශාන්තය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැක්කේ ය, සියුම් නුවණැත්තවුන් විසින් දැන ගත යුතු ය. මේ සත්මුළුව ආලය සංඛ්‍යාත කාමගුණ තෘෂ්ණාවන්ගෙන් සතුටු වන්නේ ය, ආලයයන්හි ඇලුණේ ය, ආලයයන්හි ප්‍රමුද්ධ ය. ආලයයන්ගෙන් සතුටුවන, ආලයයන්හි ඇලුණ, ආලයයන්හි දැඩි සේ මුද්ධ වූ සත්මුළුව විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යායනා ප්‍රතිත්‍යමුක්තපාද නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ඒ මේ කාරණය දක්නට දුෂ්කර ය. සර්වසංස්කාරශමපය, සර්වවෘත්තප්‍රතිනිසර්ගය, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, තිරොධය, තීර්වාණයැ යි කියන ලද යම් මේ දහමෙක් වේ ද, මේ කාරණය ද දුක් ම දුෂ්කර ය. ඉදින් මම දහම් දෙසිමි නම්, අන්‍යත් මගේ ඒ දහම් දැන නො ගන්නාහු නම්, එය මා කයට ක්ලමපයෙක් වන්නේ ය. මා කයට වෙහෙසෙක් වන්නේ යැ' යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එපමණක් නො ව වැලිද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජුට පෙර නො ඇසුවීරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයා එළවන මේ ගාථාවෝ ද වැටහුණහ:

“මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. (දන් එය පැවැසීමෙන් වන වැඩෙක් නැත) මෙය රාගද්වේෂාදි කෙලෙසුන්ගෙන් මැඩුණවුන් විසින් සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට යන (තිත්‍යසංඤාදියට විරුද්ධ අතිත්‍ය සංඤාදි වශයෙන් පැවැති) නිපුණ වූ ගැඹුරු වූ දුකසේ දුක්ක යුතු වූ අණු (දුක්ෂම) වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රත් වූ අවිද්‍යාරාගියෙන් ඇවුරුණු සත්වයෝ නො දක්නාහ.”

මහණෙනි, මෙසේ නුවණින් සලකන හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහි බවට නැමුණේ ය, දහම් දෙසුමට නො නැමුණේ ය.

90. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ චිත්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දනගැන්මෙන් එක්තරා මහබලකුට “හවත්ති, යම් ලොවෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහ බවට නැමේ ද, දහම් දෙසුමට නො නැමේ ද, ඒ ලොකය නැසේම ය. හවත්ති, ඒ ලොකය එකානතයෙන් වැනැසේම ය” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකෙණෙහි ඒ මහබල තෙම ඥාතිමත් පුරුෂයෙක් යම් සේ හැකුලු අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ අත හෝ හකුලන්නේ ද, එ සෙයින් ම බලලොවැ අතුරුදහන් වූයේ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය.

91. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහබල තෙම උතුරුසහ එකස් කොට දකුණු දණමඩල බිමැ හැන හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් දෙසට ඇදීලී නමා වැද “වහන්ස, හඟවත්හු දහම් දේසත් වා. සුගත්හු දහම් දෙසත් වා. අල්පරජස්කස්වභාව (පැණැස්හි අල්ප වූ රාගාදී රජස්) ඇති සත්හු ඇත්හ. ඔහු දහම් නො අසන බැවින් පිරිහෙති. දහම් දැන හෙන්නෝ වන්නාහ” යි ඔබට මේ බස් කී ය.

92. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමච්ඡුද්ධො තං මහාබ්‍රහ්මානං එතදවොච: “මඤ්චෙ පිට්ඨෙ මුඤ්චෙ, එතදහොසී: “යනනු- නාහං ධම්මං දෙසෙය්‍යා’න්ති. තස්ස මඤ්චෙ මුඤ්චෙ, එතදහොසී: ‘අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුද්දසො දුරනුඛොධො සනෙතා පණිතො අතකකාවචරො හිපුණං පණ්ඩිතවෙදනීයො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පජා ආලයරතා ආලයසමච්ඡිදිතා. ආලයාරාමාය ඛො පන පජාය ආලයරතාය ආලයසමච්ඡිදිතාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදපචච්චයතා පටිච්චසම්ප්පාදෙ ඉදම්ච ඛො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බසඛ්ඛාරසමපො සබ්බපට්ඨපටිනීසසගොතො තණ්හකඛයො වීරාගො නිරොධො හිබ්බානං අහකෙච්ච ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ව මෙ න ආජානෙය්‍යුං, සො මමස්ස කීලමපො, සා මමස්ස විහෙසා’ති. අපිසසුදං මං බ්‍රහ්මෙ ඉමා අනච්ඡිරියා භාථායො පටිභංසු පුබ්බෙ අසසුතපුබ්බා:

“කීවෙජන මෙ අධිගතං හලජුහි පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමච්ඡුධො.
 පටිසොතභාමීං හිපුණං ගම්භීරං දුද්දසං අණුං
 රාගරකතා න දකඛිනී තමොකඛජෙධින ආචුතා’ති”

ඉතිහ මෙ බ්‍රහ්මෙ පටිසංචිකඛිතො අපොසසුක්ඛකතාය වික්ඛං නම්, නො ධම්මදෙසනායා’ති.

දුතීයමපි ඛො භික්ඛවෙ සො මහාබ්‍රහ්මා -පෙ- තතීයමපි ඛො භික්ඛවෙ සො මහාබ්‍රහ්මා වීජසසී භගවනං අරහනං සමමාසමච්ඡුද්ධං එතදවොච: “දෙසෙතු භනෙත භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, සනති සත්තා අපපරජකචජාතීතා. අසච්චෙතා ධම්මස්ස පටිභායනති. හවීසසනති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො’ති.

93. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමච්ඡුද්ධො බ්‍රහ්මිනො ව අපෙකසනං වීදිදා සනෙතසු ව කාරුඤ්ඤතං පටිච්ච බුද්ධචකචුතා ලොකං වොලොකෙසී. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමච්ඡුද්ධො බුද්ධචකචුතා ලොකං වොලොකෙතොතා සනෙත අපපරජකෙඛි මහාරජකෙඛි තිකඛිජ්ජියෙ මුදිජ්ජියෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුච්ඤ්ඤපයෙ දුච්ඤ්ඤපයෙ අපෙතකචෙච්ච පරලොකචජ්ඡභයදසොචිනො වීභරනෙත, අපෙතකචෙච්ච න පරලොකචජ්ඡභයදසොචිනො වීභරනෙත

1. නමොකඛකධනෙ ආචුචා ම ජ සං.

92. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහබඹහු බණවා, “බ්‍රහ්මය, මට ද ඉදින් මම දහම් දෙසන්නෙම් මනා මැ නු” යි මේ සිත විය. “බ්‍රහ්මය, ඒ මට ‘මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය වූ කලී ගැඹුරු ය, දුකසේ දක්ක යුතු ය, දුකසේ අනුබෝධ කටයුතු ය, ශාන්ත ය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැකි ය, සියුම් ය, පණ්ඩිතයන් විසින් දත යුතු ය. මේ සත්වප්‍රජාව ආලයාරාමය, (පස්කම්මඉණයෙහි බැඳුණේ ය) ආලයරත ය (පස්කම්මඉණයෙහි ඇඳුණේ ය) ආලයසම්මුද්ධි ය (පස්කම්මඉණයෙහි සතුටු වූයේ ය). ආලයාරාම වූ ආලයරත වූ ආලයසම්මුද්ධි වූ සත්ත්වප්‍රජාව විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යායතා ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාද සංඛ්‍යාත මේ කාරණය දුකසේ දක්ක යුතු ය. සියලු සංස්කාරයන්ගේ සංසිද්ධි, සියලු උපධිත්ගේ දුරු ලීම, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, තිරොධය, තිරිවාණය යන මේ කරුණ ද දුකසේ දක්ක යුතු ය. මමත් දහම් දෙසන්නෙම් නම්, අන්හු මා දෙසන දහම් දන නො ගන්නාහු නම්, එය මට ක්ලාන්තයෙකි. එය මට වෙහෙසෙකි” යි මේ සිත විය. තව ද බ්‍රහ්මය, පෙර නොඇසුවීරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයෑය එලවන මේ භාජාවෝ මට වැටහුණහ.

“මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. රාගද්වේෂාදි කෙලෙසුන්ගෙන් මැවුණුවුන් විසින් මේ ධර්මය සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට (තිවත් කරා) යන සුලු, නිපුණ වූ, ගැඹුරු වූ දුකසේ දක්ක යුතු වූ, සියුම් වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රත්වූ මොහදුරුදැසින් ඇවුරුණාහු නො දක්නාහ.”

බ්‍රහ්මය, මෙසේ සලකන මගේ සිත අල්පොත්සුක බවට නැමුණේ ය, දහම් දෙසීමට නො නැමුණේ යැ” යි (විපස්සී බුදුහු වදළහ).

මහණෙනි, දෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ... මහණෙනි, තෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුන්ට “වහන්ස, හඟවත් තෙමේ දහම් දෙසා වා. සුගත තෙමේ දහම් දෙසා වා. (පැණැස්හි)මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්යු ඇත්හ. දහම් නො අසන බැවින් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දත හෙන්නෝ ඇතිවන්නාහ” යි මෙ බස් කවු ය.

93. මහණෙනි, එකලා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බඹහුගේ අයදනා ද ලැබ, සතුන් කෙරෙහි කරුණාව ද නිසා බුදු ඇසින් ලොව බැලූහ. මහණෙනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදුඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්ප කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, බොහෝ කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, තියුණු (සදහැ ඇ) ඉදුරන් ඇතියන් ද, මෘදු වූ (සැදහැ ඇ) ඉදුරන් ඇතියන් ද, (සැදහැ ඇ) මනා අයුරු ඇතියන් ද, නොමනා අයුරු ඇතියන් ද, සුවසේ අහවනු හැකියන් ද, දුකසේ අහවනු හැකියන් ද, පරලොවත් වරදත් හය වශයෙන් දක්නාසුලු වැ වසන ඇතැම් පුඉලන් ද, පරලොවත් වරදත් හයවශයෙන් නො දක්නාසුලු ව වසන ඇතැම් පුඉලන් ද යි මෙසේ නානාඒධ වූ සත්ත්වයන් දුටුහ.

සෙය්‍යරාපි නාම උප්පලිනියං වා පදුමිනියං වා පුණ්ඛරිකිනියං වා අපෙකවචානි උප්පලානි වා පදුමානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්චානි උදකානුග්ගතානි අනෙතානිමුග්ගපොසිති, අපෙකවචානි උප්පලානි වා පදුමානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙන ජතානි උදකෙ සංවඤ්චානි සමොදකං සීතානි, අපෙකවචානි උප්පලානි වා පදුමානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්චානි උදකා අවමුග්ගමම තිවසිනානි අනුපලිතතානි උදකෙන, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමමුද්ධො බුද්ධවනබුතා ලොකං වොලොකෙතෙතො අද්දස සතෙත අපරප්පකෙඛ මහරප්පකෙඛ තික්ඛිඤ්චියෙ මුදිඤ්චියෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුවිඤ්ඤපයෙ දුවිඤ්ඤපයෙ, අපෙකවෙච පරලොකවච්ඡභය-දසසාවිනො විහරතෙත, අපෙකවෙච න පරලොකවච්ඡභයදසසාවිනො විහරතෙත.

94. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාමුග්ගමා විපසසී සහගවතො අරහතො සමමාසමමුද්ධස්ස චෙතසා චෙතොපරිවිතකකමඤ්ඤය විපසසී හගවතං අරහතං සමමාසමමුද්ධං භාරාහි අඤ්ඛහාසි:

“සෙලෙ යථා පඛිනමුද්ධනිවසීතො
යථාපි පසෙක ජනතං සමනතතො,
තඬුපමං ධම්මමයං සුමෙධ
පාසාදමාරුග්ග සමනතවකබු,
සොකාවතිණ්ණං ජනතමපෙතසොකො
අවෙකඛස්ස ජාතිජරාහිභුතං.
උට්ඨෙහි වීර විජිතසඛතාම සත්චාහ අණන විවර ලොකෙ
දෙසස්ස! හගවා ධම්මං අඤ්ඤතාරො හවීසසනති”ති.

95. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමමුද්ධො නං මහාමුග්ගමානං භාරාය අඤ්ඛහාසි:

“අපාරුතා තෙසං අමතස්ස ආරා
යෙ සොතවතො පමුඤ්චනතු සඤ්ඤං
විහිංසසඤ්ඤී පඤ්ඤං න භාසිං
ධම්මං පණිතං මනුජෙසු බුගෙම”ති.

අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාමුග්ගමා “කතාවකාසො ඛො’මහි විපසසීනා හගවතා අරහතා සමමාසමමුද්ධෙන ධම්මදෙසනායා”ති විපසසී හගවතං අරහතං සමමාසමමුද්ධං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො තසෙවතනරධාසි.

1. දෙසෙතු pms.

යම්සේ උපුල්විලෙක හෝ රත්පියුම්විලෙක හෝ හෙළපියුම්විලෙක හෝ ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළපියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්තාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් නො නැඟුණාහු දිය තුළ ම රිලී වැඩෙන්නාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්තාහු දියෙහි වැඩුණාහු (දිය මතුපිට) දිය හා සම වැ සිටියාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්තාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් උඩට නැඟුණාහු දියෙන් නො තැවරී සිටිත් ද, මහණෙනි, එසේ ම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදු ඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්පරජස්ක සත්වයන් ද, මහාරජස්ක සත්වයන් ද, කියුණු ඉදුරන් ඇති සත්වයන් ද, මොළොක් ඉදුරන් ඇති සත්වයන් ද, මනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, නොමනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, සුව සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, දුක සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, පරලොවත් වරදත් භය විසින් දක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද, පරලොවත් වරදත් භය විසින් නොදක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද දුටුහ.

94. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම තම සිතින් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ චිත්තසංකල්පනාව දැන ඔබට භාජායෙන් කී ය:

“සෙල්ලුවා පව්වක් මතැ සිටියෙක් භාත්පස සිටින දනමුළුව යම්සේ දක්නේ ද, සොදුරු නුවණ ඇති සමතැසියාණන් වහන්ස, පහ වූ ශොක ඇති ඔබ ඒ සෙල්පව්ව බඳු වූ (ලොවුතුරා) දහම්ලුවා පහය අරා, ශොකයට බටුවාවූ ජාතිජරායෙන් මැඩුණු දනමුළුව බලාවදුළ මැනැව. දිනූ මරයුද ඇති ණයනැති සාර්ථවාහයන් වහන්ස, නැගී සිටිනු මැනැව. ලොවැ සැරිසරනු මැනැව. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දහම් දෙසන්නැ. දහම් දැන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ.”

95. මහණෙනි, එකලා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහාබ්‍රහ්මයාට භාජායෙන් මෙසේ වදළහ:

“බ්‍රහ්මය, කන් ඇති යම් කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු සැදුහැ මුදන් වා (ශ්‍රද්ධාව යොමු කොට තබන්වා) ඔවුනට අමාදෙර හරන ලදී. නො දත හෙන්නවුනට දහම් දෙසීම වෙහෙස පමණෙකැ යි හැභීම ඇතියෙම් ප්‍රඥාණ වූ උතුම් දහම් සත්තට නො කීම්.”

මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ‘හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් විසින් දම් දෙසනුවට කරන ලද පිළින ඇතියෙම්’ යි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ආදරයෙන් වැඳ පැදුකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

96. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සහවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධො සමබ්බද්ධො ඵතදභොසි: “කසස නු ඛො අහං පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, කො ඉමං ධම්මං බිප්පමෙව ආඡානිසසති” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සහවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධො ඵතදභොසි: “අයං ඛො බණ්ඩො ව රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොභිතපුත්තො බණ්ඩමනියා රාජධානියා පටිවසනති පණ්ඩිතා වීයන්තා මෙධාවීනො දීඝරත්තං අප්පරජකච්ඡාතිකා. යනත්තාහං බණ්ඩසස ව රාජපුත්තසස තිසසසස ව පුරොභිතපුත්තසස පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං. තෙ ඉමං ධම්මං බිප්පමෙව ආඡානිසසනති” ති.

97. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො, සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍යා, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍යා, ඵවමෙව ඛොධිරුකබමුලෙ අත්තරහිතො බන්ධුමනියා රාජධානියා ඛෙමෙ මිගදයෙ පාතුරභොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො දයපාලං ආමනෙති “ඵති ත්වං සමම දයපාල බන්ධුමනී. රාජධානීං පටිසිත්වා බණ්ඩඤ්ඤි රාජපුත්තං තිසසඤ්ඤි පුරොභිතපුත්තං ඵවං වදෙහි: “වීජසසී හනෙත සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො බන්ධුමනී. රාජධානීං අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති. සො තුම්හාකං දසසනකාමො” ති. ඵවං හනෙත ති ඛො භික්ඛවෙ දයපාලො වීජසසී සහවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධො පටිසුත්තො බන්ධුමනී. රාජධානීං පටිසිත්වා බණ්ඩඤ්ඤි. රාජපුත්තං තිසසඤ්ඤි පුරොභිතපුත්තං ඵතදවොච; “වීජසසී හනෙත සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො බන්ධුමනී. රාජධානීං අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, සො තුම්හාකං දසසනකාමො” ති.

98. අථ ඛො භික්ඛවෙ බණ්ඩො ව රාජපුත්තො තිසෙසා වා පුරොභිතපුත්තො හඤ්ඤි හඤ්ඤි යානාති යොජාපෙත්වා හඤ්ඤං යානං අභිරුහිත්වා හඤ්ඤි හඤ්ඤි යානෙහි බන්ධුමනියා රාජධානියා නියංසු, යෙන ඛෙමො මිගදයො තෙන පායංසු. යාවතිකා යානසස භූමි යානෙන ගන්ත්වා යානා පච්චරොහිත්වා පතතිකා ව යෙන වීජසසී සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො තෙනුපසඛකම්මංසු. උපසඛකම්මිත්වා වීජසසී සහවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධො අභිවාදෙත්වා ඵකමනතං නිසිදිංසු. තෙසං වීජසසී සහවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ආනුපුබ්බිං කථං කථෙසී, සෙය්‍යාපීදං; දුතකථං පීලකථං සඤ්ඤකථං කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං තෙකඛමෙම ව ආනිසංසං පකාසෙසී. යද්ද තෙ සහවා අඤ්ඤෙසී කලලවිකෙත මුදුවිකෙත විනිවරණවිකෙත උදග්ගවිකෙත පසන්නවිකෙත, අථ යා බුද්ධානං සාමුකකංසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසී: දුකඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං සෙය්‍යථාපි නාම සුඤ්ඤං වත්ථං අපග්ගකාලකං සම්මදෙව රජනං පතිගණෙය්‍යා, ඵවමෙව බණ්ඩසස ව රාජපුත්තසස ව තිසසසස ව පුරොභිතපුත්තසස තසමීං යෙව ආසනෙ විරජං විතමලං ධම්මවකඤ්ඤං උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං, සබ්බන්තං නිරොධධම්මනති”.

96. මහණෙනි, එකල්හි “මම කාට නම් පළමු කොට දහම් දෙසන්නෙමි ද, කවරෙක් මේ දහම වහා අවබෝධ කරන්නේ ද” යි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට මේ සිත විය. ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට “මේ බණ්ඩ නම් රාජපුත්‍ර ද තිස්ස නම් පෙරෙව් පුත් ද යන පණ්ඩිත වූ ව්‍යාක්ත වූ නුවණැති දික් කලක් අල්පරජස්කස්වභාවය ඇති මොහු බන්ධුමතී රාජධානියෙහි වෙසෙත්. බණ්ඩ රාජපුත්‍රයාටත් තිස්ස පෙරෙව්පුතුවත් මම පළමු කොට දහම් දෙසීමි නම් මැනැවි. ඔහු මේ දහම වහා ම දැනගන්නාහ” යි මේ සිත විය.

97. මහණෙනි, ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් කාබලැති මිනිසෙක් යම්සේ වක්කළ අත දික් කරන්නේ ද දික් කළ අත වක්කරන්නේ ද එසේම බෝරුක්මුලු අතුරුදහන් ව බන්ධුමතී රජදහන්ති ක්ෂේම නම් මුවවෙනෙහි පහළ වූහ. මහණෙනි, ඉක්බිතිතෙත් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් උයන්පලු බණවා “යහලු දයපාලයෙනි, තෙපි මෙහි එවූ. බන්ධුමතී රජදහනට පිවිසූ බණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද ‘ස්වාමීනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් බන්ධුමතී රාජධානියට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදුවයෙහි වෙසෙති. ඔබ මුඛ (දෙදෙනා) දක්නා කැමැත්තාහ’ යි මෙසේ කියව” යි වදළහ. මහණෙනි ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා උයන්පල්තෙම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට පිළිවදන් දී බන්ධුමතී රජදහන් වැද, බණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද “ස්වාමීනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජහු බන්ධුමතී රජදහනට වැඩ බෙම නම් මුවලැවිහි වැඩවෙසෙති. ඔබ මුඛ දෙදෙනා දක්නා කැමැත්තාහ” යි සැළ කෙළේ ය.

98. මහණෙනි, එ කල්හි බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද සොදුරු සොදුරු යන යොදවා, සොදුරු යනායකට නැඟ, සොදුරු සොදුරු යනායන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ බන්ධුමතී රජදහනින් නික්මුණාහ. ක්ෂේම මාගදුවය කරා ගියහ. යනායට සුදුසු බිම යම් තාක් ද එ තාක් යනායෙන් ගොස් (එයින් පසු) යනායෙන් බැස පාගමන් ඇත්තාහු ම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ඔබ වැද පසෙක හිඳ ගත්හ. පසෙක හුන් ඔවුන්ට හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් - දනකථා ද ශීලකථා ද ස්වර්ග කථා ද, කාමයන්ගේ දෙස ද ලාමක බව ද කිලිටි බව ද කාමයෙන් නික්මීමේ අනුභව්‍ය ද යන පිළිවෙළ කථා ව දක්වා වදළහ. හඟවත්හු යම් විටෙක නිරෝග සිත් ඇති වූ මොළොක් සිත් ඇති වූ නිවරණරහිත සිත් ඇති වූ ඔදවැඩි සිත් ඇති වූ පහන් සිත් ඇති වූ ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි දුඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනුන් ගෙන් නොඇසූ තමන්ට දැනගත් ස්වයම්භුඤානායෙන් දත් යම් ධර්ම දෙශනාවෙක්වෙද, එය දක්වා වදළහ. යම්සේ පහ වූ කළුපැහැ ඇති පිරිසිදු වස්ත්‍රයෙක් මොනොවට රදන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම බණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද එ අස්නෙහි ම “උපදනාසුලු සියල්ල නෑසෙනසුලු යැ” යි කෙලෙස්රජස් රහිත, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති දහම් ඇස් පහළවිය.

99. තෙ දිට්ඨධම්මො පත්තධම්මො වීදිතධම්මො පරිට්‍යොගාලොධම්මො තිණ්ණවිචිකිච්ඡා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජප්පකො අපරපච්චයා සඤ්ඤාසන්නෙ විපසයිං හගවනනං අරහනනං සමමාසමුද්ධං එතදවොච්චං “අභිකකනනං හනෙන, අභිකකනනං හනෙන, සෙය්‍යාරාපි හනෙන ගිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡංතනං වා වීචිරෙය්‍ය, මුලොසා වා මග්ගං ආචිකෙඛිය්‍ය, අඤ්ඤාසන්නෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය ‘වකඛුමනෙහා රුපානි දකඛිකඛි’ති, එවලෙව හගවතා අනෙකපරියොයෙන ධම්මො පකාසිතො, එතෙ වයං හනෙන හගවනනං සරණං ගච්ඡාම ධම්මෙඤ්ඤි, ලභෙය්‍යාම මයං හනෙන හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යාම උපසම්පදන්ති”.

100. අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ණො ව රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොහිතපුත්තො විපසයිසස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධසස සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසම්පදං. තෙ විපසයි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ධම්මියා කථාය සන්දසෙසයි සමාදපෙසි සමුත්තෙජ්ජි සමපහංසෙසි. සංඛාරානං ආදිනවං ඔකාරං සංකිලෙසං ගිඛිඛානෙ ව ආභිසංසං පකාසෙසි. තෙසං විපසයිනා හගවතා අරහතා සමමාසමුද්ධො ධම්මියා කථාය සන්දසෙසියමානානං සමාදපියමානානං සමුත්තෙජ්ජියමානානං සමපහංසියමානානං න විරතෙසව අනුපාද්‍ය ආසවෙහි විතොති විමුච්චිසු.

101. අසෙසාසි ඛො භික්ඛවෙ ඛනදුමනියා රාජධානියා මහාජනකායො චතුරාසිතිපාණසහසොති “විපසයි කීර හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ඛනදුමනිං රාජධානිං අනුපුත්තො ඛෙම මිගදෙයෙ විහරති. ඛණ්ණො ව කීර රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොහිතපුත්තො විපසයිසස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධසස සන්තිකෙ කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතා”ති. සුචානා තෙසං එතදභොසි: “න හි නුත සෙ ඔරකො ධම්මචිතොයො, න සා ඔරකා පබ්බජ්ජා, යඤ්ඤා ඛො ඛණ්ණො ව රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොහිතපුත්තො කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතා. ඛණ්ණො ව නාම රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොහිතපුත්තො විපසයිසස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධසස සන්තිකෙ කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිසසන්ති, කිම්බෙපන මයහති.”

99. ඔහු දුටු සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, පැමිණි සිවුසස්දහම් ඇතියාහු, දන්තා ලද සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, නුවණින් බැස ගත් සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, තිණු සැක ඇතියාහු, පහවූ සංඝය ඇතියාහු, විසාරද බවට පැමිණියාහු. ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යය නැතියාහු හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ට “වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. යම්සේ යටිකුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැස්ම හැර දක්වන්නේ ද, මංවුළා වුවකුට මහ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති’ යි අදුරෙහි තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් ධර්මය පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසම්පදාව ලබමෝ වා” යි මේ බස් පැවැසූහ.

100. මහණෙනි, බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිද්ද ලදහ, උපසවු ලදහ. හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් ඔවුන්ට දහම් කථායෙන් කරුණු දැක්වූහ, එය මොනොවට ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ, එහි සතුටු කළහ. සංස්කාරකයන්ගේ ආදීනව ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් විසින් දහම් කතාවෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එදහම් කතායෙහි තියුණු කරනු ලබන, එහි සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපාදන රහිත ව ආසුච කෙරෙත් මිදිණ.

101. මහණෙනි, බන්ධුමතී රජදහන්හි ප්‍රාණීන් සුවාසුදහසක් වූ මහ ජනමුඵඵ “හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් බන්ධුමතී රජදහන්ට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වැඩ වෙසෙති. බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් වෙතැ කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි වන්න” යි ඇයි ය. ඇයිමෙන් ඔවුන්ට “බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙව්පුතුන් කෙහෙරවුළු බහවා ගිහිගෙන් නික්ම යම් සස්තොක පැවිදි වූහු නම්, ඒ දහම්විනය (සස්ත) එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. ඒ පැවිද්ද ද එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙව්පුතුන් ගිහි ගෙන් නික්මැ හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිදි වූහු නම්, අප පැවිදි වනු අරුම ද!” යි මේ සිත විය.

102. අඵ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසසාති ඛන්ඤ්ඤා රාජධානියා නික්ඛමීතා යෙන ඛෙමො මිගදයො, යෙන විපසසී හගවා අරහං සමමාසමඤ්ඤො, තෙනුපසචකම්භු. උපසචකම්භා විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමඤ්ඤං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු තෙසං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමඤ්ඤො ආනුජුඛිං කථං කථෙසි සෙය්‍යපීදං - දනකථං සිලකථං සංඤ්ඤකථං, කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං, නෙකමෙව ච ආනිසංසං පකාසෙසි. යදු තෙ හගවා අඤ්ඤසී කලලවිකෙත මුදුචිකෙත විනිවරණවිකෙත පසන්තවිකෙත, අඵ යා ඤ්ඤානං සාමුක්ඛසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසි: දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙය්‍යථාපි නාම සුඤ්ඤං වත්ථං 'අපගතකාලකං සම්මදෙව රජනං පටිග්ගණෙඤ්ඤය්‍ය. එවමෙව තෙසං චතුරාසීතිපාණසහසසානං තස්මිං යෙව ආසනො විරජං විතමලං ධම්මවත්ඤ්ඤං උදපාදි. "යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං සධ්ධන්තං නිරොධධම්මන්ති."

103. තෙ දිව්ඤ්ඤා පක්ඛධම්මා විදීතධම්මා පරියොගාලාධම්මා තිණ්ණවිචිකිච්ඡා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජපක්ඛා අපරපචචයා සන්ඤ්ඤාසනො විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමඤ්ඤං එතදවොචු: "අභිකක්ඛන්තං හන්තො, අභිකක්ඛන්තං හන්තො. සෙය්‍යථාපි හන්තො නිකකුජ්ජනං වා උකකුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලාසක වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජෙය්‍යං ධාරෙය්‍ය. 'චන්ඤ්ඤා මග්ගො රූපානි දකඛිනති'ති එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තො හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ඤා භික්ඛුසඛඤ්ඤා. ලභෙය්‍යාම මයං හන්තො හගවතො සන්තිකෙ පඛඛජ්ජංලභෙය්‍යාම උපසමපදන්ති, අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ තානි චතුරාසීතිපාණං සහසසාති විපසසීසු හගවතො අරහතො සමමාසමඤ්ඤාසු සන්තිකෙ පඛඛජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසමපදං.

104. තෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමඤ්ඤො ධම්මියා කථාය සන්දසෙසී සමාදපෙසී සමුකෙතජෙසී සමපහංසෙසී, සඛාරානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං නිබ්බානො ච ආනිසංසං පකාසෙසි: තෙසං විපසසීනා හගවතා අරහතා සමමාසමඤ්ඤොන ධම්මියා කථාය සන්දසසීයමානානං සමාදපියමානානං සමුකෙතජීයමානානං සමපහංසියමානානං න විරසෙච අනුපාදය ආසවෙහි විතනානි. විමුච්චිංසු.

102. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ප්‍රාණීන් සුවාසුද්ධසක් වූ ඒ මහ-
 දනමුළුව හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් කරා ගියහ. නොස් ඔබ
 වැද පසෙක හිඳ ගත්හ. ඔවුන්ට හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු
 දනකරා ශීලකරා ස්වර්ගකරා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව ද ලාමකබව ද
 කෙලෙසීම ද, කාමයෙන් නික්මීමෙහි අනුසස් ද යන පිළිවෙළ කතාව
 වදළහ. හඟවත්හු යම් විටෙක නිරොග සිතැති මොළොක් සිතැති නිවරණ-
 රහිත සිතැති ඔදවැඩි සිතැති පහත් සිතැති ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි, දුඛ
 සමුදය නිරොධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ තමන් විසින් ම අවබෝධ කළ
 යම් ධර්ම දෙශනාවෙක් ඇද්ද එය පැවැසූහ. යම්සේ පහ වූ කළුපැහැ ඇති
 පිරිසිදු වස්ත්‍රය මොනොවට රඳන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම ඒ සුවාසුද්ධසක්
 ප්‍රාණීන්ට එ අස්නෙහි ම ‘උපදනා සුලු යමෙක් ඇත් ද, ඒ සියල්ල නැසෙන
 සුලු යැ’ යි කෙලෙස් රජස් පහ වූ කෙලෙස් මල පහ වූ දහම් ඇස පහළ
 විය.

103. දුටු සියුසස් දහම් ඇති, පැමිණි සියුසස් දහම් ඇති, දූනගත්
 සියුසස් දහම් ඇති, නුවණින් බැස ගත් සියුසස් දහම් ඇති, තරණය කළ
 විවිකිවර්ණ ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විශාරද බවට පැමිණි, ශාස්තෘශාසනා-
 යෙහි පරප්‍රත්‍යය රහිත ඔහු හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට
 ‘වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැව්. වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැව්.
 වහන්ස, යම්සේ යටිකුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද
 වැසුණ දෑයක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළු වූවක්හට මහ හෝ
 කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අඳුරේ තෙල් පහනක් හෝ
 දරන්නේ ද, එපරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක්
 කරුණින් දහම් වදරන ලද්දේ ය. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද
 ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ යම්හ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේගේ සමීපයෙහි පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසප්‍රව ලබමෝ වා’ යි
 මෙ බස් කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසු ද්ධසක් මිනිස්සු හඟවත් අර්හත්
 විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ගේ සමීපයෙහි පැවිද්ද ලැබූහ, උපසප්‍රව ලැබූහ.

104. හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු දැහැමිකතායෙන් ඔවුන්ට
 කරුණු දක්වූහ. කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ, සතුටු
 කළහ. සංස්කාරයන් ගේ ආදීනව ද, ලාමක බව ද, කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි
 අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් විසින් දැහැමි
 කතායෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එහි තියුණු
 කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන් සිත් නොබෝ කලෙකින් ම
 උපාදානරහිත ව ආසුචයන්ගෙන් මිදිණ.

105. අසෙසාසුං ඛො භික්ඛවෙ, තාඤ්ඤි ජුට්ඨාඤ්ඤි චතුරාර්ය්යිනිපබ්බජිත-
සහසකානි: ‘විපසයි කිර හගවා අරහං සමමාසමච්චුදො ඛන්චුමති: රාජධානි-
අනුපපඤ්ඤා ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, ධම්මඤ්ඤි කිර දෙසෙති’ති. අථ
ඛො භික්ඛවෙ, තාඤ්ඤි චතුරාර්ය්යිනිපබ්බජිතසකානි යෙන ඛන්චුමති රාජධානි
යෙන ඛෙමො මිගදයො යෙන විපසයි හගවා අරහං සමමාසමච්චුදො,
තෙනුපසඛකම්ඤ්ඤි. උපසඛකම්ඤ්ඤි විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං
සමමාසමච්චුදං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු.

106. තෙසං විපසයි හගවා අරහ සමමාසමච්චුදො ආනුජුඛිං කථං
කථෙයි-සෙයාවිදං: දනකථං, සීලකථං, සඤ්ඤකථං, කාමානං ආදීනවං
ඕකාරං සඛකිලෙසං, නෙකඛෙමෙ ව ආනිසංසං පකාසෙසී. යද තෙ හගවා
අඤ්ඤාසී කලලවිඤ්ඤා චුදුචිඤ්ඤා විනිවරණවිඤ්ඤා උදගභවිඤ්ඤා පසන්ත-
විඤ්ඤා, අථ යා චුදොනං සමුක්ඛංසීකා ධම්මදෙසනා, තං පකාසෙසී
දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙයාරාපි නාම සුදධං වජං
අපගතකාලකං සමමදෙව රජනං පටිග්ගණෙතයා, එවමෙව තෙසං
චතුරාර්ය්යිනිපබ්බජිතසහසකානං තඤ්ඤිඤ්ඤව ආසනෙ වීරජං විතමලං.
ධම්මචක්ඛං උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති.”

107. තෙ දිව්ඤ්ඤා පනඤ්ඤා විදිතඤ්ඤා පටිග්ගොගාලකධම්මො
තිණ්ණවිචිකිච්චා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජපනනා අපරපච්චියා සන්චු-
සාසනෙ විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමච්චුදං එතදවොචුං:
“අභිකකන්තං හන්තෙ, අභිකකන්තං හන්තෙ..., සෙයාරාපි නාම හන්තෙ,
ත්තිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජයා, පටිච්චන්තං වා විචරෙයා, මුලභස වා
මග්ගං ආවිඤ්ඤායා, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙයා ‘චක්ඛු-
මන්තො රුපානි දකඛිනී’ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපටියායෙන ධම්මො
පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තෙ, හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ඤි
භික්ඛුසඛඤ්ඤා. ලභෙයාම මයං හන්තෙ, හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං,
ලභෙයාම උපසමපදන්ති.” අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ, තාඤ්ඤි චතුරාර්ය්යිනි-
පබ්බජිතසහසකානි විපසයිසා හගවතො අරහතො සමමාසමච්චුදංසා
සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසමපදං.

108. තෙ විපසයි හගවා අරහං සමමාසමච්චුදො ධම්මො කථාය
සන්දසෙසී සමාදපෙසී සමුඤ්ඤාපෙසී සමපනංසෙසී. සඛාරානං ආදීනවං
ඕකාරං සඛකිලෙසං නිබ්බානෙ ව ආනිසංසං පකාසෙසී. තෙසං විපසිනා
හගවතා අරහතා සමමාසමච්චුදොන ධම්මො කථාය සන්දසීසමානානං
සමාදපියමානානං සමුඤ්ඤාපියමානානං සමපනංසීයමානානං න වීරසෙව
අනුපාදය ආසවෙහි විඤ්ඤානි විමුච්චිංසු.

105. මහණෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් පළමු පැවිද්දේ 'හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු බන්ධුමති රාජධානියට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වෙසෙත් ල, දහම් ද දෙසත් ලැ' යි ඇසූහ. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දේ බන්ධුමති රාජධානිය යම් තැනෙක ද, ක්ෂේම මාගදවය යම් තැනෙක ද, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියහ. එළැඹ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වැද එක් පසෙක හිඳගත්හ.

106. ඔවුනට හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු දනකරා ශීලකරා ස්විර්ගකරා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව හා ලාමක බව හා කෙලෙසීම ද, කාමයන්ගෙන් ගික්මීමෙහි අනුසස් ද දක්වා වදළහ. යම් විටෙක හඟවත්හු නිරෝග සිත් ඇති මොළොක් සිත් ඇති නිවරණ පහ වූ සිත් ඇති ඔදවැඩි සිත් ඇති පහන් සිත් ඇති ඔවුන් දක්නාහු ද, එ කල්හි දුඃඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනන්‍ය සාධාරණ වූ යම් ධර්ම දෙශනාවෙක් වේද එය ප්‍රකාශ කළහ. පහ වූ කළු පැහැ ඇති ශුද්ධ වස්ත්‍රය යම් සේ මොනොවට රඳන් පිළිගන්නේ ද, ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දනට එ අස්නෙහි ම 'උපදනා සුළු සියල්ල නැසෙන සුළු යැ' යි පහ වූ කෙලෙස් රජස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස් මල ඇති දහම් ඇස පහළ විය.

107. දුටු දහම් ඇති, පැමිණි දහම් ඇති, දනගත් දහම් ඇති, බැසගත් දහම් ඇති, තිණු විච්චිවණ ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විසාරද බවට පැමිණි ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යයරහිත වූ ඔහු හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුනට "වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවැ, වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවැ. වහන්ස, යැවිකුරු කොට තබනලද්දක් හෝ යම්සේ උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෑසක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මංමුළා වූවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, 'ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති' යි අදුරෙහි තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (අපට) නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්මුසංඝයා ද සරණ යම්හ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසසුව ලබමෝවා" යි කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දේ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිද්ද ලදහ. උපසසුව ලදහ.

108. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු උනට දහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වූහ, කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ. සතුටු කළහ. සංස්කාරයන්ගේ දෝෂ ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් විසින් දහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එහි තියුණු කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපාදනාරහිත ව ආසුවයන්ගෙන් මිදිණ.

109. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන බන්ධුමනියා රාජධානියා මහාභික්ඛුසඤ්ඤා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතඝහසං. අප ඛො භික්ඛවෙ විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුච්ඡාදාසං රතොගතසං පට්ඨසලලිනසං එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “මහා ඛො එතරභි භික්ඛුසඤ්ඤා බන්ධුමනියා රාජධානියා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතඝහසං. යනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං ‘වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ, දෙසෙඨ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාදං සබ්බඤ්ඤා, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙඨ, සන්ති සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අසඤ්ඤානා ධම්මසං පරිභායනති, හවිසසනති ධම්මසං අඤ්ඤාතාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමනී රාජධානී උපසඤ්ඤාමිතඛො පානිමොකඤ්ඤාදෙසායා’ති.”

110. අප ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතාරො මහාබ්‍රහ්මා විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුච්ඡාදාසං වෙනසා වෙතොපරිචිතකමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤාතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤාය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනාරභිතො විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුච්ඡාදාසං පුරතො පාතුරහොසි. අප ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඤ්ඤා කරිතාය යෙන විපසි සගවා අරහං සමමාසමුච්ඡාදො තෙනඤ්ඤාලිප්පනාමෙතො විපසිං හගවතං අරහතං සමමාසමුච්ඡාදං එතදවොච: “එවමෙන හගවා, එවමෙන, සුගත, මහා ඛො හතෙන එතරභි භික්ඛුසඤ්ඤා බන්ධුමනියා රාජධානියා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතඝහසං. අනුජානාතු හතෙන හගවා භික්ඛු ‘වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ, දෙසෙඨ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාදං සබ්බඤ්ඤා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙඨ සන්ති සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අසඤ්ඤානා ධම්මසං පරිභායනති, හවිසසනති ධම්මසං අඤ්ඤාතාරො’ති. අපි ච හතෙන, මයං තථා කරිසාම යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමනී රාජධානී උපසඤ්ඤාමිතභි පානිමොකඤ්ඤාදෙසායා’ති. ඉදමවොච භික්ඛවෙ, සො මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වතො විපසිං හගවතං අරහතං සමමාසමුච්ඡාදං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො තජෙවතකරධාසි.

109. මහණෙනි, එ සමයෙහි වනාහි බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂුන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු සමූහයෙක් වෙසෙයි. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා විත්තවිවෙකයෙන් හුන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට “දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂුන් එක්සියඅටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂුසමූහයෙක් වෙසෙයි. ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන්, දෙවිමිනිස්-නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මුල කලණ මැද කලණ අග කලණ අරුත් සහිත වාක්ෂ්පන සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු (මහ) බඹසර පවසවු. මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත්හ. දහම් නො අසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දැනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි සයක් සයක් හවුරුදු ඉක්මිතැන පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි මහණුන්ට අනුදන්තෙමි නම් මැනැවැ” යි මෙසේ විත්තසංකල්පනායෙක් පහළ විය.

110. මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා මහාබ්‍රහ්මයෙක් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ විත්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දැන, බල ඇති පුරුෂයක්හු වක් කළ හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා බඹලොවදී අතුරුදහන් වැ හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරුසහ එකස් කොට, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් දිසාවට දෙහොත් මුදුනැ තබා වැද, “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂුන් එක්සිය අට සැටදහසක් වූ මහත් බික්සහ වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුන්ට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන් දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු, දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මුලකලණ මැදකලණ, අගකලණ අරුත් සහිත වාක්ෂ්පන සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත. දහම් නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දැනගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂුන්ට අනුදන්තා සේක් වා. වැලි දු වහන්ස, අපි මහණුන් අවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් දෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන සෙයක් කරන්නමු” යි මෙ බස් කී ය. මහණෙනි, මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් වැද පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

111. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී භගවා අරහං සමොසමුද්දො සායණකසමයං පතිසලලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතසි: ඉධ මහං භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසලලීනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “මහා ඛො එතරභි භික්ඛුසඛ්භා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසමුද්ධිභික්ඛුසතභසසං. යනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං. “වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමීඤ්ඤං. දෙසෙථ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්ථා අපපරජකඤ්ඤානිකා. අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඛකමිතඛො පාතිමොකඤ්ඤෙසායා”ති.

112. අථ ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරො. මහාබ්‍රහ්මා මම වෙනසා වෙනොපරිචිතකමඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤන්තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරභිතො මම පුරතො පාතුරහොසි. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඛ්භං කරිතො යෙනාහං තෙන ඤ්ඤා-ලිමපනාමෙතො මං එතදවොච “එවමෙනං භගවා, එවමෙනං සුගත, මහ ඛො භගො, එතරභි භික්ඛුසඛ්භා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසමුද්ධිභික්ඛුසතභසසං. අනුජානාතු භගෙන, භගවා භික්ඛු “වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන සුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමීඤ්ඤං. දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ සන්ති සත්ථා අපපරජකඤ්ඤානිකා අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච භගෙන, මයං තථා කරිස්සාම, යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී. රාජධානී. උපසඛකමිතස්සන්ති පාතිමොකඤ්ඤෙසායා”ති. ඉදමචොච සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වතා මං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො තඤ්ඤෙවනතරධාසි.

113. “අනුජානාමි භික්ඛවෙ, වරථ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන-සුඛාය ලොකානුකම්පාය, අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමීඤ්ඤං, දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං, පරියොසාන කල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං. කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්ථා අපපරජකඤ්ඤානිකා. අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච භික්ඛවෙ, ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඛකමිතඛො පාතිමොකඤ්ඤෙසායා”ති.

111. මහණෙනි, ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු සවස්වෙලෙහි සමවතින් නැගී සිටියාහු, මහණුන් බණවා මෙය වදළහ: ‘මහණෙනි, මෙහි එකලා වැ විත්තවිවේකයෙන් යුක්ත වූ මට ‘දන් බන්ධු-මති රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු සමූහ-යෙක් වෙසෙයි. මම භික්ෂූන්ට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙව්මිනිස්නට වැඩ පිණිස භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්වයෝ ඇත. ධර්මය නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දන-ගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි දු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානිය එළැඹිය යුතු ය යි භික්ෂූන්ට අනුදන්තෙමි නමි මැනැවැ’ යි මෙසේ විත්තසංකල්පයෙක් පහළ විය.

112. මහණෙනි, එකල්හි මහාබ්‍රහ්මයෙක් සිය සිතින් මගේ විත්ත සංකල්පය දැන බල ඇති මිනිසක්හු වක් කල හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා ම බබලොවින් දැකුරුදහන් ව මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරු සහ එකස් කොට මා දෙසට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද, ‘භාග්‍යවතුන්-වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දන් බන්ධුමති රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු-සමූහයෙක් වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවත්හු ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට භිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙව්මිනිස්නට වැඩ පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්හු ඇත. දහම් නොඅසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දැන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂූන්ට අනුදන්තින් වා. වැලිදු වහන්ස, යම්සේ භික්ෂූහු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානියට එළැඹෙන්නාහු ද, එසේ කරන්නාවු’ යි කිය. මහණෙනි, ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා මා වැද පැදකුණු කොට එ තන්හි ම අතුරුදහන් විය.

113. මහණෙනි, තොපට අනුදන්තී: ‘බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව්මිනිස්නට අර්ථ පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත්සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්කජාතික සත්වයෝ ඇත. ඔහු දහම් නො ඇසීමෙන් පිරිහෙත්. දහම් දැනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. එතෙකුදු වුවත්, මහණෙනි, හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි (වදළහ.)

114. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යෙභුයොන එකාභෙනෙව ජනපදවාරිකං පකකමිසුං තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ, සමයෙන ජලුදීපෙ වතුරාසීති ආවාසසහසාහි භොනති. එකමති වසෙහ තික්ඛනෙහ දෙවතා සද්ද- මනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනා ඛො මාරිසා එකං වසසං පඤ්ඤාදුති වසසාති සෙසාති. පඤ්ඤානං වසසානං අවචයෙන බනධුමති රාජධානි උපසඛක- මිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. දව්සු වසෙසසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනාති ඛො මාරිසා දෙච වසසාති, වසාරිදුති වසසාති සෙසාති. වතුනතං වසසානං අවචයෙන බනධුමති රාජධානි උපසඛක- මිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. තීසු වසෙසසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනාති ඛො මාරිසා තීණි වසසාති. තීණිදුති වසසාති සෙසාති. තිණ්ණං වසසානං අවචයෙන බනධුමති රාජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. වතුසු වසෙසසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනාති ඛො මාරිසා වසාරි වසසාති. දෙචදුති වසසාති සෙසාති. දවිතනං වසසානං අවචයෙන බනධුමති රාජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. පඤ්ඤාසු වසෙසසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනාති ඛො මාරිසා පඤ්ඤා වසසාති. එකදුති වසසං සෙසං. එකස වසසස අවචයෙන බනධුමති රාජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. ජසු වසෙසසු තික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුසාභවෙසුං: “නික්ඛනනාති ඛො මාරිසා ජබ්බසසාති. සමයොදුති බනධුමති රාජධානි උපසඛකමිතං පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති.

115. අඵ ඛො තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු, අපෙපකවෙව සකෙතන ඉද්ධානු- භාවෙන, අපෙපකවෙව දෙවතානං ඉද්ධානුභාවෙන, එකාභෙනෙව බනධුමති රාජධානි උපසඛකමිසු පාතිමොකඛුද්දෙසාය. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසයි භගවා අරහං සමමාසමිච්චදො භික්ඛුසංඛෙහ එවං පාතිමොකං උද්දිසති:

“බනති පරමං තපො තීතික්ඛා,
 නිබ්බානං පරමං වදනති චුද්ධා.
 න භි පබ්බජිතො පරුපසාති
 සමණො භොති පරං විභෙදයනෙතා.
 සබ්බපාපසං අකරණං කුසලසං උපසම්පද,
 සවිතතපරියොදපනං එතං චුද්ධානසාසනං.
 අනුපවාදෙ අනුපසාතො පාතිමොකෙහි ව සංවරො,
 මත්තඤ්ඤතා ව භත්තසමී පත්තඤ්ඤි සයනාසනං,
 අධිවිතෙත ව ආයොගො එතං චුද්ධාන සාසනං”ති.

114. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හික්ෂුහු බොහෝ සෙයින් එක් දවසින් ම ජනපදවාරිකායෙහි නික්මුණහ. එ සමයෙහි දඹදිවැ සුවාසුදහසක් ආවාසයෝ වෙති. එක් හවුරුද්දක් ගිය කලැ 'නිදුකාණනි' එක් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් හවුරුදු පසෙක් ඉතිරි ව ඇත. පස් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතුයැ' යි දෙවියෝ ශබ්දනුශ්‍රාවණය කළහ (හඬ නැගූහ). හවුරුදු දෙකක් ගත වූ කල්හි 'නිදුකාණනි, දෙහවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව සතර හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. සතර හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹියැ යුතු යැ' යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. තුන් හවුරුද්දක් ගත කල්හි 'නිදුකාණනි, තුන් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව තුන් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. තුන් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ' යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. සතර හවුරුද්දක් ගිය කල්හි 'නිදුකාණනි, සතර හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව හවුරුදු දෙකෙක් ඉතිරි ව ඇත. හවුරුදු දෙක ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ' යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. පස් හවුරුද්දක් ගත කල්හි 'නිදුකාණනි, පස් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් එක් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ය. එක් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹියැ යුතු යැ' යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. හවුරුදු සයක් ඉක්මි කල්හි 'නිදුකාණනි, හවුරුදු සයෙක් ගත විය. දැන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන්නට කල් වේ' යැ යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ.

115. මහණෙනි, එකල්හි ඒ මහණහු, ඇතැම් කෙනෙක් තමන්ගේ ඉදුහ බෙලෙන් ද, තව කෙනෙක් දෙවියන්ගේ ඉදුහ බෙලෙන් ද, බන්ධුමතී රාජධානියට පාමොක් උදෙසනු පිණිස එක් දවසින් ම එළැඹියහ. මහණෙනි, එහි හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු හික්ෂුසමාගමයෙහි මෙසේ පාමොක් උදෙසති:

“පරාපකාරත් පරාපවාදත් ඉවැසිම වූ අධිවාසනක්ෂාන්තිය උතුම් තපස යැ යි ද, නිවන සියල්ලෙන් උතුම් ම දහමැ යි ද බුදුවරු වදරත්. මෙරමා පෙළන්නේ පැවිද්දෙක් නො වේ ම ය. මෙරමා වෙහෙසනුයේ මහණෙක් නො වේ ම ය.

සියලු පවි නොකරනු ද, කුසල් උපදවනු හා වඩනු ද, සිය සිත පිරිසිදු කරනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසන ය.

මෙරමාහට උපවාද නොකරනු ද, මෙරමා නොපෙළනු ද, පාමොක්හි සංවරය ද, බකෙහි පමණ දන්ම ද, ගමීන් ඇත සෙනස්නෙහි ඇල්ම ද, අධිචිත්තයෙහි (රූපාරූප අටසමවත්ති) යෙදෙනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසන යි.”

116. එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උක්කකට්ඨායං විහරාමී සුභගවනො සාලරාජමූලො. තස්ස මඤ්ඤං භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසලලීතස්ස එවං චෙතසො පරිච්ඡෙක්ඛා උදපාදී: ‘න ඛො සො සත්තාවාසො සුලභරූපො යො මයා අනාඤ්ඤාචුක්ඛාචුක්ඛො¹ ඉමිනා දීසෙන අදධුනා අඤ්ඤාත්‍ර සුඛවාසෙහි දෙවෙහි. යනුනාහං යෙන සුඛවාසා දෙවා තෙනුපසඛිකමෙයානති’’. අප ඛො අහං² භික්ඛවෙ සෙයාපාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව උක්කකට්ඨායං සුභගවනො සාලරාජමූලො අනතරභිතො අච්ඡෙසු දෙවෙසු පාතුරහොසිං.

117. තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහස්සානි අනෙකානි දෙවතා සතසහස්සානි යෙනාහං තෙනුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමීඤ්ඤා මං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං අට්ඨංසු, එකමනං යිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවතා මං එතදවොචු: “ඉතො සො මාරිස³, එකනචුතො කපෙඤ්ඤා යං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො ලොකෙ උදපාදී. විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමා සමබ්බදො බන්ධියො ජාතියා අහොසි බන්ධියාකුලෙ උදපාදී විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො කොණ්ඩඤ්ඤා ගොකෙනන අහොසි. විපසසී මාරිස හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස අසීතිවිඤ්ඤාසසානි ආයුපමාණං අහොසි. විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො පාටලියා මූලෙ අභිසමබ්බදො. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස බන්ධනිසසං නාම සාවකයුගං අහොසි අඤ්ඤා හද්දයුගං. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස තයො සාවකානං සනතිපානා අහෙසු: එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි අට්ඨසට්ඨිතික්ඛසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි භික්ඛසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි අසීතිහිනච්ඤා සහස්සානි. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස ඉමෙ තයො සාවකානං සනතිපානා අහෙසු. සබ්බෙසංයෙව බිණ්ණාසවානං. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස අසොකො නාම භික්ඛ උපට්ඨාකො අහොසි අඤ්ඤාපට්ඨාකො. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. විපසසී මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාසස එවං අභිනික්ඛමනං අහොසි, එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං එවං අභිසමෙඛාසී, එවං ධම්මවක්ඛපච්චිකතං. තෙ මයං මාරිස, විපසසී මහි හගවති චුඤ්ඤාචරියං චරිඤ්ඤා කාමෙසු කාමච්ඡදා විරාජෙඤ්ඤා ඉධුපපන්නා’ති. - පෙ-

1. අනාඤ්ඤාචුක්ඛා - මජ්ඣං
 2. අප, ඛො හං - මජ්ඣං
 3. ‘මාරිසා’ - මජ්ඣං
 4. ඒකනචුක්ඛපෙස - මජ්ඣං

116. මහණෙනි, මම එක් සමයෙක්හි උක්කට්ඨාපුරය සමීපයෙහි වූ ශුභගවනයෙහි මහරුක් මූලා වෙසෙමි. මහණෙනි, එකලා වැ විත්ත-විවේකයෙන් යුක්ත වූ ඒ මට “මේ දීර්ඝකාලය තුළ ශුද්ධාවාසයන් හැර මා නො වූයු විරු අන් සත්වාචාසයෙක් වේ ද, එය සුලභරූප නො වේ (දුර්ලභ ය). ශුද්ධාවාසි දෙවියෝ යම් තැනෙක ඇද්ද එ තැනට එළැ-ඹෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ”යි මෙසේ විත්තසංකල්පනාවෙක් උපන. මහණෙනි, ඉක්බිති මම බල ඇති පුරුෂයෙක් යමසේ හැකුලු හෝ අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ හෝ අත හකුලන්නේ ද, එසේ ම උක්කට්ඨාසෙහි ශුභගවනයෙහි වෘක්ෂරාජ මූලයෙහි අතුරුදහන් වැ අවිභ දෙවියන් අතුරෙහි පහළ වීම්.

117. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා එළැඹුණහ. එළැඹ මා වැද එක් පසෙක සිටියහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියාවූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිදුකාණන් වහන්ස, යම් කලෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහු ද, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. නිදු-කාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රීය වූහ, ක්ෂත්‍රීයකුලයෙහි උපන්හ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ගොත්‍රයෙන් කොණ්ඩඤ්ඤ වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුනට ආයුෂප්‍රමාණය වස් අසුදහසෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මා-සම්බුදුහු පළොල් රුක්මූලා බුදු වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්හට බණ්ඩ ක්සය නම් හදුසුගල වූ අගසවු යුවලෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මා-සම්බුදුන්ගේ සව්වන් පිළිබඳ තුන් සන්තිපාත කෙනෙක් වූහ: සව්වන් පිළිබඳ එක් සන්තිපාතයෙක් භික්ෂුන් එක්සිය අටසැට දහසෙක් විය. සව්වන්ගේ එක් සන්තිපාතයෙක් භික්ෂුන් සියදහසෙක් විය. සව්වන්ගේ එක් සන්තිපාතයෙක් භික්ෂුන් අසුදහසෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ හැම දෙන ම රහතුන් වූ ශ්‍රාවක-යන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්තිපාත කෙනෙක් වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුනට අශොක නම් භික්ෂු අගු උපස්ථායක වූ උවචු විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සි සම්මා සම්බුදුන්ගේ පිය තෙම බන්ධුමත් නම් රජ වී ය. වැදු මැණියෝ බන්ධුමති නම් දේවී වූහ. බන්ධුමත් රජහුගේ රාජධානිය බන්ධුමති නම් නගරය විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය මෙසේ විය. පැවිද්ද මෙසේ විය. ප්‍රධන් වියථ වැඩීම මෙසේ විය. අභිසම්මොදිය මෙසේ විය. දම්සක් පැවැත්වීම මෙසේ විය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි විපස්සි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපන්නමෝ යැ”යි (සැළ කළහ)....

118. තස්මිංයෙව ඛො භික්ඛවෙ දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසානි අනෙකානි දෙවනාසහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අධංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවනා මං එතදවොචුං:

“ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස¹, හද්දකපෙප හගවා එතරභි අරහං සමමාසමුද්ධො ලොකෙ උපපන්නො. හගවා මාරිස, ඛත්තියො ජාතියා, ඛත්තියකුලෙ උපපන්නො. හගවා මාරිස ගොතමො ගොතෙනන. හගවතො මාරිස, අපකං ආයුපමාණං පරික්ඛං ලහුකං,² යො වීරං ජීවති සො වසසතං, අපං වා භියොයා. හගවා මාරිස අසස්සස්ස මුලෙ අභිසමුද්ධො. හගවතො මාරිස, සාරිපුත්තමොග්ගලොනාං³ නාම සාවකයුගං අඤ්ඤා හද්දයුගං. හගවතො මාරිස, එකො සාවකානං සනතිපාතො අභොසි අඤ්ඤෙසානි භික්ඛුසතානි හගවතො මාරිස, අයං එකො සාවකානං සනතිපාතො අභොසි සඛෙසංයෙව ඛිණාසවානං. හගවතො මාරිස, ආභාදෙඤ භික්ඛු උපට්ඨානො⁴ අගභුපට්ඨානො. හගවතො මාරිස, සුදෙධාදනො නාම රාජා පිතා,⁴ මායා නාමදෙවී මාතා⁴ ජනෙතභි. කපිලවතථු නාම නගරං රාජධානි. හගවතො මාරිස, එවං අභිනික්ඛමනං අභොසි එවං පඛඤ්ජා, එවං පධානං, එවං අභිසඤ්ඤාධි, එවං ඛලෙවකකපචක්ඛනං. තෙ මයං මාරිස, හගවති බුභමචරියං වරිඤ්ඤා කාමෙසු කාමච්ඡන්දා විරාජෙඤා ඉධුපපන්තා”ති.

119. අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙති දෙවෙති සඤ්ඤං යෙන අතප්පා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ-^{*} අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙති ච දෙවෙති අතපෙභි ච දෙවෙති සඤ්ඤං යෙන සුදසකා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙති ච දෙවෙති අතපෙභි ච දෙවෙති සුදසෙභි ච දෙවෙති සඤ්ඤං යෙන සුදසකී දෙවා තෙනුපසඛකම්භං. -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙති ච දෙවෙති අතපෙභි ච දෙවෙති සුදසෙභි ච දෙවෙති සුදසකීති ච දෙවෙති සඤ්ඤං යෙන අකනිට්ඨා දෙවාතෙනුපසඛකම්භං තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසානි අනෙකානි දෙවනා සහසහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අධංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවනා මං එතදවොචුං: ‘ඉතො සො මාරිස, එකනචුතො කපෙපා යං විපසස්මි හගවා අරහං සමමා සමුද්ධො ලොකෙ උදපාදි -පෙ-^{*}

1. මාරිසා, - මජ්ඣං. 2. ලහුසං, - ජූර්. 3. සාරිපුත්තමොග්ගලොනා, - ජූර්. 4. අභොසි - මජ්ඣං. * පෙයාලච්ඡිනිත සංග්ගහං හෙවධා චුක්ඛනංයෙන වෙදිතඛිඛං.

118. මහණෙනි, ඒ දෙව් නකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත ආහ. අවුත් මා වැද එක් පසෙක සිටියාහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියාවූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ:-

“නිදුකාණන් වහන්ස, දැන් මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූවාහු වෙති. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය සේක, ක්ෂත්‍රියකුලයෙහි උපන් සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගොත්‍රයෙන් ගොතම වන සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්ප ය, ලඝු ය. යමෙක් (මෙ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම්, හේ සිය හවුරුද්දක් ජීවත් වෙයි. එයට වැඩි නම් ස්වල්පයකි. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇසතු රුක් මුලා බුදු වූ සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සැරියුත් මුගලන් නම් හදුගුල වූ අක්කවූ යුවලෙක් වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට භික්ෂූන් එක්දහස්දෙසිය පණසක් වූ සව්වන්ගේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය: නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සව්වන්ගේ මේ එක් ම සන්තිපාතය විය. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ට ආනන්ද නම් භික්ෂු තෙම අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්චු වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, ශුද්ධොදන නම් රජ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ පියා ය. මායා නම් දෙව් වැදූ මවු ය. කිඹුල්වත් නම් පුර රජදහන ය. නිදුකාණන් වහන්ස, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය විය, මෙසේ පැවිද්ද විය, මෙසේ ප්‍රධන් වැඩීම විය, මෙසේ අභිසම්බොධිය විය, මෙසේ දම්සක්පැවැත්වීම විය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපනුම්භ” යි (කීහ.)

119. මහණෙනි, ඉක්බිති මම අවිභ දෙවියන් හා අතප්ප දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි ඉන් පසු මම අවිභ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද හා සුදස්ස දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි, ඉන් පසු මම අවිභ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද කැටුව සුදස්සී දෙවියන් කරා ගියෙමි... මහණෙනි, ඉන් පසු මම අවිභ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද සුදස්සී දෙවියන් ද කැටුව අකච්චියක දෙවියන් වෙත ගියෙමි. මහණෙනි, ඒ දෙව් නකාහි නොයෙක් දහස්ගණන් දෙවියෝ නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා ආහ. අවුත් මා වැද එකත්පස් වැ සිටියාහ. මහණෙනි, එකත්පස් වැ සිටියා වූ ඒ දෙවියෝ “නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු යම් සමයෙක ලොව පහළ වූහු ද, ඒ මෙයින් යට එකානු වන කප යැ...යි කීහ.

120. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසභසසාති අනෙකානි දෙවතාසභසභසසාති යෙනාභං නෙත්තපසඛකම්භු. උපසංකම්භිතා මං අභිවාදෙතා එකමනං අවංභු. එකමනං සීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: ඉතො ඛො මාරිස, එකතිංසෙ කපෙස යං සිඛී හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, සිඛිමහි හගවති ඩුඤ්චවරියං -පෙ- ඉධුපපනනා. සො යෙව ඛො මාරිස, එකතිංසො කපෙස යං වෙසසභු හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, වෙසසභුමහි හගවති ඩුඤ්චවරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනනා.- ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්කපෙස කකුසඤ්ඤා හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කකුසඤ්ඤාමහි හගවති ඩුඤ්චවරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනනා. දුමස්මිං යෙව මාරිස, හඤ්කපෙස කොණාගමනො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කොණාගමනමහි හගවති ඩුඤ්චවරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනනා. ඉමස්මිං යෙව මාරිස, හඤ්කපෙස කසසපො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කසසපමහි හගවති ඩුඤ්චවරියං වරිතා කාමෙසු කාමච්ඡන්දං විරාජෙතා ඉධුපපනනා''ති.

121. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසභසසාති අනෙකානි දෙවතාසභසභසසාති යෙනාභං නෙත්තපසඛකම්භු. උපසඛකම්භිතා මං අභිවාදෙතා එකමනං අවංභු. එකමනං සීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: “ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්කපෙස හගවා එතරහි අරභං සමාසමුද්ධො ලොකෙ උපනෙතා -පෙ- තෙ මයං මාරිස, හගවති ඩුඤ්චවරියං වරිතා කාමෙසු කාමච්ඡන්දං විරාජෙතා ඉධුපපනනා''ති,

122. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතසෙසවෙසා ධම්මධාතු සුපච්චි-ඤ්ඤා යසා ධම්ම ධාතුයා සුපච්චිඤ්ඤා තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතෙ ජිනනපපඤ්ඤෙ ‘ජිනනවටුමෙ පරියාදිතනවටෙ, සඛදු-කච්චිතිවනෙ ජාතිතොපි අනුසරති, නාමතොපි අනුසරති, ගොතනතොපි අනුසරති, අයුපමාණතොපි අනුසරති සාවකයු-ගතොපි ආනුසරති, සාවකසනතිපාතතොපි අනුසරති “එවං-ජව්වා තෙ හගවනෙතා අහෙසුං ඉතීපි, එවංනාමා, එවංගොතනා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුත්තා තෙ හගවනෙතා අහෙසුං ඉතීපි''ති. දෙවතා'පි තථාගතසෙස එකමතං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතො -පෙ- අනුසරති -පෙ- එවංචිමුත්තා තෙ හගවනෙතා අහෙසුං ඉතීපි''ති.

ඉදමචොව හගවා අඤ්ඤාමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාදුන්තී.

මහාපදනසුත්තං නිට්ඨිතං පට්ඨමං.

120. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත එළැඹියහ. එළැඹි මා වැද එකත්පස් ව සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස් ව සිටියාවූ ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිදුකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙක්හි හඟවත් අර්හත් සිටි සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ද, ඒ මෙයින් යට එක්කිස් වන කප ය...නිදුකාණන් වහන්ස, මේ අපි හඟවත් අර්හත් සිටි සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බලසර වැස...මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙක හඟවත් අර්හත් වෙස්සභු සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ දුහු ද, ඒ මෙයින් යට ඒ එක්කිස්වන කප මය...නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි හඟවත් වෙස්සභු සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බලසර වැස...මෙහි උපනුමිහ”යි කී හ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කකුසන්ධ සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස ... මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කොණාගමන සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කොණාගමන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස ... මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරුකපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කාශ්‍යප සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... ඒ අපි කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස කාමවිජන්දය දුරු ලා මෙහි උපනුමිහ”යි කීහ.

121. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත එළැඹියහ. එළැඹි මා වැද එකත්පස් ව සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස්ව සිටියාවූ ඒ දෙවියෝ මට “නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරුකපෙහි ම අර්හත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක ... නිදුකාණන් වහන්ස, මුඛ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමරාගය දුරු කොට මෙහි උපනුමිහ”යි මෙය කීහ.

122. මහණෙනි, මෙසේ යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තථාගත තෙමේ “ඒ හඟවත්හු මෙ නම් ජාතියෙහි උපන්හ යි ද, මෙ නම් ඇත්තෝ, මෙ නම් ගොත්‍ර ඇත්තෝ, මෙබදු ධර්ම ඇත්තෝ, මෙබදු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබදු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබදු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ”යි පිරිනිවියාවූ, සිද්ධාලද ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිද්ධාලද වර්ත්ම ඇති, ක්ෂීණ කරන ලද තුන් වට ඇති, සියලු දුක් ඉක්මවූ අතීත බුදුවරුන් ජාති විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, නාම විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ගොත්‍ර විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ආයුෂ්ප්‍රමාණ විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකයුග විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, මහණෙනි, තථාගත බුදුන් විසින් ම ඒ ධර්මධාතුව මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දේ ය. ... ‘ඒ හඟවත්හු මෙබදු විමුක්ති ඇත්තෝ වූ හ’යි ද තථාගත බුදුහු පිරිනිවියා වූ අතීත බුදුවරුන් යමෙකින් සිහි කෙරෙද්ද...දෙවියෝත් මෙ කරුණ තථාගත බුදුන්ට දන්වූහ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ඒ භික්ෂුහු සතුටු සිතැත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේනොව පිළිගත්හ.

පළමු වන මහාපදන සූත්‍රය නිමිසේ යි.

2.

මහානිදනසුභානං

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං හඟවා කුරුසු වීභරති කම්මාසදම්මං.¹ නාම කුරුනං නිගමො. අප්ඵ බො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හඟවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භවා හඟවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීනොනා බො ආයසමා ආනන්දෙ හඟවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හනෙත, අබ්භුතං හනෙත, යාවගච්ඡිරො වායං හනෙත, පට්ඨමසමුපපාදෙ ගච්ඡිරාවහාසො ච. අප්ඵ ච පන මෙ උත්තානකුඤ්ඤානකො වීය බායති”ති.

2. මා හෙවං ආනන්ද අවච, මා හෙවං ආනන්ද අවච, ගමභීරො වායං ආනන්ද පට්ඨමසමුපපාදෙ ගච්ඡිරාවහාසො ච. එතස්ස ආනන්ද, ධම්මස්ස අනනුබොධා අපපට්ඨෙධා එවමයං පජා තත්තාකුලකජාතා ගුලාගුණධීකජාතා² මුඤ්ඤපඤ්ඤා³ අපායං දුක්ඛානිං විනිපාතං සංසාරං නාතිවසන්ති.

3. අස්සී ඉදපපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කම්පවචයා ජරාමරණන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා ජාතිති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කම්පවචයා ජාතිති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, භවපච්චයා ජාතිති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා හවොති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කම්පවචයා හවොති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, උපාදනපච්චයා හවොති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා උපාදනන්ති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කම්පවචයා උපාදනන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

1. කම්මාසදම්මං - මජ්ඣං

2. ගුලාගුණධීකජාතා - සිමු ගුලාගුණධීකජාතා - දී අධ්ධකජාතා
කුලාගුණධීකජාතා - ගුණාගුණධීකජාතා - සත්ථා.

3. මුඤ්ඤපඤ්ඤා - මජ්ඣං සත්ථා

2.

මහානිදහන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කුරු දනවූ වැස්සන්ගේ කල්මාසදාය නම් යම් නියම් ගමෙක් වී ද, එහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ "වහන්ස, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය කොතරම් ගැඹුරු ද, කොතරම් ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද යනු ආශ්වයාබ් ය, අද්භූත ය. එතෙකුදු වුවත් මට එය ප්‍රකට වුවක් මෙන්, ඉතා ප්‍රකට වුවක් මෙන් වැටැහේ යැ" යි කීහ.

2. "ආනන්දය, එසේ නො කිය. ආනන්දය, එසේ ගො කිය. ආනන්දය, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය ගැඹුරු ද වේ, ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද වේ. ආනන්දය, මේ ධර්මය අනුබොධි නො කිරීමෙන්, ප්‍රතිවේධි නො කිරීමෙන් මෙසේ මේ සත්ත්වප්‍රජාව (පෙහෙර) හුකැටියක් මෙන් අවුල් වූවා, කැඳ ලූ පෙහෙර හු මෙන් ගැට ගැඹුණි නොහොත් කිච්චි කසල්ලක් බදු වූවා, මුද්‍රිතණ බබුස් තණ සේ අවුල් වූවා සැපයෙන් පහ වූ, නපුරු ගති ඇති, විවිඳ ව පතිත වීම් ඇති අපාය ද සසර ද ඉක්ම නො යෙයි.

3. ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් ජරාමරණ වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද?' යි විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් ජරාමරණ වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'ජාතිප්‍රත්‍යායයෙන් ජරාමරණ වේ යැ'යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් ජාතිය (ඉපැත්ම) වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද? යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් ජාතිය වේ ද?' යි මෙසේ කියන්නේ නම් 'භවප්‍රත්‍යායයෙන් ජාතිය වේ යැ' යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් භවය වේ නම්, එසේවූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කියයුතු. කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් භවය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'උපාදාන ප්‍රත්‍යායයෙන් භවය වේ යැ'යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් උපාදානය වේ නම්, එබඳු ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද? යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් උපාදානය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යායයෙන් උපාදානය වේ යැ' යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

අසී ඉදපපවවයා තණ්හා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනාද අසීති'සස වවතියං, කිම්පවවයා තණ්හා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, වෙදනාපවවයා තණ්හා'ති ඉවවසස වවතියං,

අසී ඉදපපවවයා වෙදනා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනාද අසීති'සස වවතියං, කිම්පවවයා වෙදනා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, එසසපවවයා වෙදනා'ති ඉවවසස වවතියං.

අසී ඉදපපවවයා එසෙසා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනාද අසීති'සස වවතියං, කිම්පවවයා එසෙසා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපපවවයා එසෙසා'ති ඉවවසස වවතියං.

අසී ඉදපපවවයා නාමරූපනති ඉති පුටෙධන සතා ආනාද අසීති'සස වවතියං, කිම්පවවයා නාමරූපනති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, විඤ්ඤුණපවවයා නාමරූපනති ඉවවසස වවතියං.

අසී ඉදපපවවයා විඤ්ඤුණනති දුති පුටෙධන සතා ආනාද අසීති'සස වවතියං, කිම්පවවයා විඤ්ඤුණනති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපවච්චයා විඤ්ඤුණනති ඉවවසස වවතියං.

ඉති ඛො ආනාද නාමරූපවවයා විඤ්ඤුණා, විඤ්ඤුණපවවයා නාමරූපං, නාමරූපපවවයා එසෙසා, එසසපවවයා වෙදනා, වෙදනාපවවයා තණ්හා, තණ්හාපවවයා උපාදනං, උපාදනපවවයා භවො, භවපවවයා ජාති, ජාතිපවවයා ජරාමරණං සොකපට්ඨෙවදුකඛදෙමනසුපායාසා සමභවනති. එවමෙකසස කෙවලසස දුකඛකඛනීසස සමුදයො හොති.''

4. “ජාතිපවවයා ජරාමරණනති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛඛං යථා ජාතිපවවයා ජරාමරණං: ජාති ව භී ආනාද නාභවිසස සබ්බන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවී කිමතිවී සෙය්‍යථීදං: දෙවානං වා දෙවතනාය, ගන්ධබ්බානං වා ගන්ධබ්බතනාය, යකඛානං වා යකඛතනාය, භුතානං වා භුතතනාය, මනුසසානං වා මනුසසතනාය, චතුපපදනං වා චතුපපදතනාය, පකඛිනං වා පකඛිතනාය, ඥිරිංසපානං වා ඥිරිංසපතනාය¹, තෙසං තෙසඤ්ඤි ආනාද සතනානං තථතනාය² ජාති නාභවිසස, සබ්බසො ජාතියා අසති ජාතිත්ථිරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤයෙථා?’’ති.

“නො හෙතං භනෙත”,

“තසමාතිභානාද එසෙව හෙතු එතං ගීදනං එස සමුදයො එස පවවයො ජරාමරණසස යද්දං ජාති”.

1. සවිසපානං වා මජ්ඣං 2. තදතදතනාය - මජ්ඣං

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් තෘෂ්ණාව වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?'යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් වේදනාව වේ නම්, එබඳු වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් ස්පර්ශය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් නාමරූපය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් විඤානය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්දැයි විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, මෙසේ නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ, ශොක පරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක්ඛයන් ඉපැත්ම වේ."

4. "ආනන්දය, 'ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ' යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම් සේ ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ ද, මෙය මෙ කරුණින් දැන යුතු: ආනන්දය, හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම ජාතිය කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක නොවී නම්, විභාග විසින් - දෙවියන්ගේ දේවබව පිණිස හෝ ගදෙව්වන්ගේ ගදෙවුබව පිණිස හෝ යකුන්ගේ යක්බව පිණිස හෝ උපන් කවර හෝ සතුන් ගේ ඒ ලත් අත්බව පිණිස හෝ මිනිසුන් ගේ මිනිස්බව පිණිස හෝ සිවුපාවන් ගේ සිවුපාබව පිණිස හෝ පක්ෂීන්ගේ පක්ෂි බව පිණිස හෝ සර්පාපයන්ගේ (බඩ ගා යන සතුන්ගේ) සර්පාප බව පිණිස හෝ ඒ ඒ සතුන් ගේ එසේ වීම පිණිස ජාතිය නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම ජාතිය නෘතී කල්හි ජාතියගේ නිරෝධයෙන් (අභාවයෙන්) ජරාමරණය පැනෙන්නේ ද?"

"වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ" යි අනඳ තෙරණුවෝ වදළහ.

"එහෙයින් ආනන්දය, යම් මේ ජාතියෙක් වේ ද, ජරාමරණයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය."

5. “භවපච්චයා ජාතීති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා භවපච්චයා ජාතී: භවො ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචී කිමහිචී සෙය්‍යථිදං: කාමභවො රූපභවො අරූපභවො, සංඛෙසො භවෙ අසති භවනිරොධා අපි නු ඛො ජාතී පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ජාතියා යදිදං භවො.”

6. “උපාදනපච්චයා භවො’ති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා උපාදනපච්චයා භවො: උපාදනං ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචී කිමහිචී- සෙය්‍යථිදං: කාමුපාදනං වා දිට්ඨුපාදනං වා සීලබ්බතුපාදනං වා අත්තවා දුපාදනං වා- සංඛෙසො උපාදනෙ අසති උපාදනනිරොධා අපි නු ඛො භවො පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං භතෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො භවස්ස යදිදං උපාදනං.”

7. තණ්හාපච්චයා උපාදනන්තී ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා තණ්හාපච්චයා උපාදනං: තණ්හා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචී කිමහිචී - සෙය්‍යථිදං; රූපතණ්හා සඤ්ජතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ඵොච්ඡිබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා- සංඛෙසො තණ්හාය අසති තණ්හානිරොධා අපි නු ඛො උපාදනං පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො උපාදනස්ස යදිදං තණ්හා”

8. “වෙදනාපච්චයා තණ්හා’ති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනා පෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා වෙදනාපච්චයා තණ්හා; වෙදනා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචී කිමහිචී - සෙය්‍යථිදං: චක්ඛුසම්පසජා වෙදනා සොතසම්පසජා වෙදනා ඝානාසම්පසජා වෙදනා කායසම්පසජා වෙදනා මනොසම්පසජා වෙදනා, - සංඛෙසො වෙදනාය අසති වෙදනානිරොධා අපි නු ඛො තණ්හා පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො තණ්හාය යදිදං වෙදනා.”

5. “භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමභව, රූපභව, අරූපභව යන භවයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම භවය නැති කල්හි භවනිරෝධයෙන් ජාතියෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ”යි අනද තෙරණුවෝ වදළහ.

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ භවයෙක් වේ ද මෙය ම ජාතියට හෙතු ය, මෙය ම ජාතියට නිදන ය, මෙය ම ජාතියගේ සමුදය ය, මෙය ම ජාතියට ප්‍රත්‍යය ය.”

6. “උපාදන ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, උපාදනප්‍රත්‍යයයෙන් යම්සේ භවය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කමොපාදන ද දාෂ්ට්‍යපාදන ද ශීල-වුතොපාදන ද ආන්මවාදෙපාදන ද යන මේ උපාදනයෙක් හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කිසිවක්හට කිසිදු තැනෙක නො වී නම්, හැම අයුරින් ම උපාදනයක් නැති කල්හි උපාදනනිරෝධයෙන් භවයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ උපාදනයෙක් වේද, මෙය ම භවයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය”.

7. “තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, රූපතෘෂ්ණා ශබ්දතෘෂ්ණා ගන්ධතෘෂ්ණා රසතෘෂ්ණා සප්‍රඡට්ඨතෘෂ්ණා යන මේ යම් තෘෂ්ණාවෙක් කිසිවක්හු පිළිබඳ ව කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම තෘෂ්ණාව නැති කල්හි තෘෂ්ණාවගේ නිරෝධයෙන් උපාදනයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණාසංඛ්‍යාත මෙය ම උපාදනයාගේ හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම තෘෂ්ණාවගේ ප්‍රත්‍යය ය.”

8. “වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, වක්ඛුසම්ඵස්සජ වේදනා ය, සොතසම්ඵස්සජ වේදනා ය, ඝාතසම්ඵස්සජ වේදනා ය, ජීවිහාසම්ඵස්සජ වේදනා ය, කායසම්ඵස්සජ වේදනා ය මනෝසම්ඵස්සජ වේදනා ය යන මේ යම් වේදනාවෙක් කිසිවක්හට කිසිදු තැනෙක සියලු අයුරින් ම සියලු ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම වේදනාව නැති කල්හි වේදනාවගේ නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාව පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් වේදනා යන මෙය ම තෘෂ්ණාවට හෙතු වේ, මෙය ම නිදනය වේ, මෙය ම සමුදයය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යයය වේ.”

9. ඉති ඛො පනෙතං ආනන්ද වෙදනං පට්ඨව තණ්හා, තණ්හං පට්ඨව පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො, ලාභං පට්ඨව විනිව්ඡයො, විනිව්ඡයං පට්ඨව ඡන්දරාගො, ඡන්දරාගං පට්ඨව අජේඛාසානං, අජේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤා, පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙධා, ආරකෙධාධිකරණං.¹ පට්ඨව දණ්ඩාදන සඤ්ඤාදනකලහවිඤ්ඤාවිවාදකුචං. පෙසුඤ්ඤාමුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති.

10. ආරකෙධාධිකරණං දණ්ඩාදනසඤ්ඤාදනකලහ-විඤ්ඤා-විවාද-කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ආරකෙධාධිකරණං දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අ. නෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති: ආරකෙධා ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො ආරකෙධා අසති ආරකෙධානිරොධා අපි නු ඛො දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවෙය්සුන්ති?.

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමානිභානන්ද ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො දණ්ඩ දන - සඤ්ඤාදන කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාදනං අනෙතෙසං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමභවාය යදිදං ආරකෙධා.

11. මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙධා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙධා: මච්ඡරියං ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො මච්ඡරියෙ අසති මච්ඡරියනිරොධා අපි නු ඛො ආරකෙධා පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමානිභානන්ද ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො ආරකෙධාය යදිදං මච්ඡරියං.

12. පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං. යථා පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියං: පරිඤ්ඤා ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො පරිඤ්ඤා අසති පරිඤ්ඤානිරොධා අපි නු ඛො මච්ඡරියං පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමානිභානන්ද ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො මච්ඡරියන්ති යදිදං පරිඤ්ඤා.

1. ආරකෙධා පට්ඨව ආරකෙධාධිකරණං - සායා

9. “ආනන්දය, මෙසේ මේ වෙදනාව නිසා තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය (අරමුණු සෙවීම) වේ. පර්යේෂණය නිසා ලාභය (අරමුණු ලැබීම) වේ. ලාභය නිසා විතර්කවිනිශ්චය (අරමුණෙහි ඉටු අනිටු බව විතර්කයෙන් නිශ්චය කොට ගැනීම) වේ. විනිශ්චය නිසා ඡන්දරාගය (විතර්කිත වස්තුව කෙරෙහි ඇල්ම) වේ. ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය (මම ය මගේ යැ යි බලවත් සනිටුහන) වේ. අධ්‍යවසානය නිසා පරිග්‍රහය (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් මගේයැ යි අයත් කර ගැනීම) වේ. පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව වේ. මසුරුබව නිසා රක්ම වේ. රක්ම කරණ කොට ගෙන දඬුමුගුරු දුරුම්, අවි දුරුම්, කලහ, විග්‍රහ (විරෝධ පෑම්) විවාද, තුවංකුවං වාද (ඇනුම් බැණුම්), කේලාම්, මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් ලාමක අකුසල්දහම්හු පහළ වෙත්.

10. “රකවළ කරන කරුණෙන් දඬුමුගුරු දුරුම් අවි දුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වෙති යි මෙය මෙසේ ම කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, රකවළ කරන කරුණින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු යම්සේ පහළ වෙත් ද, එය මේ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගෙන් කිසි තැනෙක හිත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් රකවළක් නො වී නම්, හැම අයුරින් රකවළක් නැති කල්හි, රකවළ නැති බැවින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වන්නාහු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම් යන මොවුන්ගේ, නොයෙක් අකුසල්දහම්හුගේ හට ගැන්මට වස්තුව රැක ගැන්ම යන මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

11. “මසුරුබව නිසා රැක ගැන්ම වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, මසුරුබව නිසා රැක ගැන්ම යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණුදු දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් මසුරුබවක් නො වී නම්, හැම අයුරින් මසුරුබව නැති කල්හි, මසුරුබව නැති වීමෙන් වස්තු රැක ගැන්මක් පැණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබවය යන මෙය ම වස්තුව රැක ගැන්මට හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

12. “පරිග්‍රහය (අයත් කොට ගැනීම) නිසා මසුරුබව වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පරිග්‍රහයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් පරිග්‍රහයක් නැති කල්හි, පරිග්‍රහනිරෝධයෙන් මසුරුබවක් පැණෙනානේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබවට පරිග්‍රහය යන මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

13. “අඥේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤාහොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා අඥේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤාහො; අඥේඛාසානං ච හි ආනාදු නාහවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්චි කිම්හිවි. සබ්බසො අඥේඛාසානෙ අසති අඥේඛාසාන නිරොධා අපි නු ඛො පරිඤ්ඤාහො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො පරිඤ්ඤාසස් යදිදං අඥේඛාසානං.”

14. “ඡදුරාගං පට්ඨව අඥේඛාසානනති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ඡදුරාගං පට්ඨව අඥේඛාසානං; ඡදුරාගො ච හි ආනාදු නාහවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්චි කිම්හිවි, සබ්බසො ඡදුරාගෙ අසති ඡදුරාගනිරොධා අපි නු ඛො අඥේඛාසානං පඤ්ඤායෙථා?ති.”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො අඥේඛාසානසස් යදිදං ඡදුරාගො.”

15. “විනිච්ඡයං පට්ඨව ඡදුරාගොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා විනිච්ඡයං පට්ඨව ඡදුරාගො; විනිච්ඡයො ච හි ආනාදු නාහවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්චි කිම්හිවි, සබ්බසො විනිච්ඡයෙ අසති විනිච්ඡයනිරොධා අපි නු ඛො ඡදුරාගො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ඡදුරාගසස්, යදිදං විනිච්ඡයො.”

16. “ලාහං පට්ඨව විනිච්ඡයොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ලාහං පට්ඨව විනිච්ඡයො; ලාහො ච හි ආනාදු නාහවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්චි කිම්හිවි, සබ්බසො ලාහෙ අසති ලාහනිරොධා අපි නු ඛො විනිච්ඡයො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො විනිච්ඡයසස් යදිදං ලාහො.”

17. “පරියෙසනං පට්ඨව ලාහොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරියෙසනං පට්ඨව ලාහො; පරියෙසනා ච හි ආනාදු නාහවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්චි කිම්හිවි, සබ්බසො පරියෙසනාය අසති පරියෙසනානිරොධා අපි නු ඛො ලාහො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ලාහසස් යදිදං පරියෙසනා.”

13. “අධ්‍යවසානය (මම ය, මාගේ යයි බලවත් සේ සනිටුහන් කිරීම) නිසා වස්තූපරිග්‍රහය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, අධ්‍යවසානය නිසා වස්තූපරිග්‍රහය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි ද තැනක අධ්‍යවසානයක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් අධ්‍යවසානය නැති කල්හි, අධ්‍යවසානනිරෝධයෙන් වස්තූපරිග්‍රහයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් අධ්‍යවසානය යන යමෙක් ඇද්ද, පරිග්‍රහයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම හිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

14. “ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසිතැනක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ඡන්දරාගයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ඡන්දරාගය නැති කල්හි, ඡන්දරාගනිරෝධයෙන් අධ්‍යවසානයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් ඡන්දරාගය යන මෙය ම අධ්‍යවසානයට හෙතු ය, මෙය ම හිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

15. “චිතිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ චිතිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ ද, එය මෙ කාරණයෙනුදු දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසිතැනක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් චිතිශ්චයයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් චිතිශ්චයයක් නැති කල්හි, චිතිශ්චයයාගේ අභාවයෙන් ඡන්දරාගයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“සානන්දය, එහෙයින් චිතිශ්චය යන යමෙක් වේ නම්, මෙය ම ඡන්දරාගයට හෙතු ය, මෙය ම හිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

16. “ලාභය නිසා චිතිශ්චයය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, ලාභය නිසා චිතිශ්චයය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කරුණෙනුත් දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුගේ කිසි ද තැනක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ලාභයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ලාභය නැති කල්හි ලාභයාගේ අභාවයෙන් චිතිශ්චයයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නොවන්නේ ම ය.”

“එහෙයින් ආනන්දය, යම් ලාභයක් ඇත් නම් මෙය ම චිතිශ්චයයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

17. “පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ ද, එය මෙ කරුණෙනුත් දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුගේ කිසි ද තැනක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පර්යේෂණයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම පර්යේෂණයක් නැති කලැ, පර්යේෂණයාගේ අභාවයෙන් ලාභයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් පර්යේෂණ නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ලාභයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

18. තණං පට්ඨව පටියෙසනා'ති ඉති ඛො පනෙතං චුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා තණං පට්ඨව පටියෙසනා; තණො ච හි ආනාදු නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සෙයාථිදං කාමතණො භවතණො විභවතණො, සබ්බසො තණොනිරොධා අපි නු ඛො පටියෙසනා පඤ්ඤායෙථා?ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

“තසමාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදුතං එස සමුදයො එස පට්ඨයො පටියෙසනාය යදිදං තණො.

ඉති ඛො ආනාදු ඉමෙ දෙව ධම්මා ද්වයෙන වෙදනාය එකසමො-සරණා භවන්ති.”

19. “එසසපට්ඨයා වෙදනා'ති ඉති ඛො පනෙතං චුක්ඛං, තදනාදු ඉමිනා පෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා එසසපට්ඨයා වෙදනා: එසසා ච හි ආනාදු නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සෙයාථිදං - චතස්සමථසෙසා සොතසමථසෙසා ඝාතසමථසෙසා ජිව්හා-සමථසෙසා කායසමථසෙසා මනොසමථසෙසා, සබ්බසො එසෙස අසති එසසනිරොධා අපි නු ඛො වෙදනා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙත”.

“තසමාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදුතං එස සමුදයො එස පට්ඨයො වෙදනාය යදිදං එසෙසා.”

20. “නාමරූපපට්ඨයා එසෙසා'ති ඉති ඛො පනෙතං චුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා නාමරූපපට්ඨයා එසෙසා: යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමකායසස පඤ්ඤාතති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො රූපකායෙ අධිවචන-සමථසෙසා පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං භනෙත.”

“යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි රූපකායසස පඤ්ඤාතති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො නාමකායෙ පටිසසමථසෙසා පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

18. “තෘෂ්ණාව ත්‍රිසා පර්යේෂණය වෙයැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාව ත්‍රිසා පර්යේෂණය වේ ද, එය මෙ කරුණින් දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසිවෙකක් හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන තෘෂ්ණා අතුරෙන් එකකුත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් තෘෂ්ණාව නැති කල්හි තෘෂ්ණාවගේ අභාවයෙන් පර්යේෂණයක් පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණා නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, පර්යේෂණයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ප්‍රත්‍යය ය.

ආනන්දය, මෙසේ වට්ටමුලක තණභාව සමුද්ධාරතණභාව යන මේ දෙ දහම්හු වට්ටමුලක—සමුද්ධාර වශයෙන් කොටස් දෙකෙකින් වෙදනා සම්ඛ්‍යාත ප්‍රත්‍යයෙන් එක ම ප්‍රත්‍යය ඇත්තාහු වෙති. (එක ම වෙදනායෙන් උපදනාහු වෙති.)”

19. “ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් වෙදනාව වේ’ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් වෙදනාව වේ ද, මෙ කරුණින් ද එය දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසි තැනෙකක් වක්ඛුසම්ඵස්ස සොතසම්ඵස්ස ඝාතසම්ඵස්ස ජීවිභාසම්ඵස්ස කායසම්ඵස්ස මනෝසම්ඵස්ස යන මේ ස්පර්ශයක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම ස්පර්ශයක් නැති කල්හි, ස්පර්ශයාගේ අභාවයෙන් වෙදනාදේ ක් පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් ස්පර්ශයක් වේ ද, වෙදනාවට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.

20. “නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් ස්පර්ශය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් යම්සේ ස්පර්ශය වේ ද, එය මෙ කරුණින් දන යුතු: ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛයන්ගෙන් සංඤ්ඤි ප්‍රඤ්ජනිය යම් නිමිත්තයන්ගෙන් යම් උද්දේසයන්ගෙන් නාමධර්ම-සමුභයට වෙදනා (පෑනැවීම)වේ ද, ඒ ආකාරයන් ඒ ලිංගයන් ඒ නිමිත්තයන් ඒ උද්දේසයන් නැති කල්හි, රූපකායයෙහි අධිවචනසංස්පර්ශය (නාමස්කන්ධ වස්තු කොටගෙන මනෝද්ධාරයේ ශබ්දඤ්ජනානුගත ව උපදනා මනාසංස්පර්ශය) පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛ-නිමිත්ත-උද්දේසයන්ගෙන් රූපකායයා ගේ පැණවීම වේ නම්, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කල්හි නාමකායයෙහි ප්‍රතිසංස්පර්ශය (රූපස්කන්ධය වාස්තු කොට පස්දෙරෙහි උපදනා ස්පර්ශය) පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමකායසං ව රූපකායසං ව ජඤ්ඤතති භොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො අධිච්චනාමථසෙසා චා පටිසසමථසෙසා චා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො භෙතං භනෙතං.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමරූපසං පඤ්ඤතති භොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො එසෙසා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො භෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද එසෙව භෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො එසසං යදිදං නාමරූපං.”

21. “විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං. විඤ්ඤාණං ච හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිමිං න ඔක්කමිසංථ, අපි නු ඛො නාමරූපං මාතුකුච්ඡිමිං සම්චිච්ඡාමාති”?

“නො භෙතං භනෙතං.”

“විඤ්ඤාණං ච හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමිච්චා වොක්කමිසංථ, අපි නු ඛො නාමරූපං ඉඤ්ඤායෙ අභිනිබ්බතතිසංථාති”?

“නො භෙතං භනෙතං.”

“විඤ්ඤාණං ච හි ආනන්ද දහරසෙව සතො වොච්ඡිජ්ජිසංථ කුමාරකසං චා කුමාරිකාය චා, අපි නු ඛො නාමරූපං වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙසුථො ආපජ්ජිසංථාති”?

“නො භෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද එසෙව භෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො නාමරූපසං යදිදං විඤ්ඤාණං.”

22. “නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං: විඤ්ඤාණං ච හි ආනන්ද නාමරූපෙ පතිට්ඨං න ලභිසංථ, අපි නු ඛො ආයතිං ජාතිජරාමරණං දුක්ඛසමුදයසමඛවො පඤ්ඤායෙථාති”?

“නො භෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද, එසෙව භෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො විඤ්ඤාණසං යදිදං නාමරූපං.”

“ආනන්දය, යම් ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන්ගෙන් නාමකායයා ගේ භා රූපකායයා ගේ භා පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කල්හි අධිවචනසංස්පර්ශය (මනෝද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ ප්‍රතිස සංස්පර්ශය (පක්ඛද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාර- ලිංග- නිමිත්ත- උද්දේසයන් ගෙන් නාමරූපයා ගේ පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත- උද්දේසයන් නැති කල්හි ස්පර්ශයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ස්පර්ශයට මෙය ම හෙතු ය. මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

21. “විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේය. ආනන්දය, යම්සේ විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද, එය මේ කරුණෙන් ද දක යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද මවුකුසට නො බස්නේ නම් (මවුකුසැ ප්‍රතිසත්ති වශයෙන් නො පහළ වන්නේ නම්) හුදු නාමරූපය (කලලාදිවශයෙන්මිශ්‍ර ව) මවුකුසැ පහළ වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, විඤානය මවුකුසට බැස (ප්‍රතිසත්තිවශයෙන් පහළ ව) පහ වන්නේ නම් (නිරුද්ධ වන්නේ නම්) නාමරූපය මෙබඳු (පරිපූර්ණ ස්කන්ධ) බව පිණිස වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, ළදරු වූ ම කුමරක්හුගේ හෝ කුමරියකගේ හෝ විඤානය සිඳෙන්නේ නම්, නාමරූපය වැඩීමට නැගීමට විපුලබවට පැමිණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් විඤානය යන මෙය ම නාමරූපයට හෙතු වේ, මෙය ම නිදන වේ, මෙය ම සමුදය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යයය වේ.

22. “නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් විඤානය වේ ද, මේ කරුණෙනුත් එය දක යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද නාමරූපයෙහි පිහිට නො ලබන්නේ නම්, මතු ජාතිජරාමරණ දුක්ඛසේ හටගැනීම පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප යැ යි යමෙක් ඇද්ද, විඤානයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

‘එකතාවතා ඛො ආනන්ද ජායෙඨ වා ජීයෙඨ වා මීයෙඨ වා වචෙඨ වා උපපජෙස්ථඨ වා, එකතාවතා අධිවචනපථො, එකතාවතා නිරුක්තිපථො, ඒකතාවතා විඤ්ඤාතතිපථො, ඒකතාවතා පඤ්ඤාවචරං එකතාවතා වට්ඨං වත්තති, (එකතාවතා) ඉත්ථතතං පඤ්ඤපතාය, යදිදං නාමරූපං සහ විඤ්ඤාදානන අඤ්ඤාමඤ්ඤාපච්චයතාය පවත්තති.’

23, “කිත්තාවතා ව ආනන්ද අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි; රූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘රූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’ති, රූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘රූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’, ‘අරූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘අරූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’, අරූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘අරූපි මෙ අනන්තො අත්තාති,

24. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනසස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

25. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනසස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

1. පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, කප්ථි

“ආනන්දය, යම් නාමරූපයෙක් විඤානය හා උක්ඛනට ප්‍රත්‍යයභාවයෙන් පවත්නේ ද, මෙතෙකින් ම උපදනේ යැ යි හෝ දිරන්තේ යැ යි හෝ මැරෙන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුත්ත වන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුත්ත ව උපදනේ යැ යි හෝ පැනෙන්නේ ය. මෙතෙකින් (සිරිවඩ්ඪස්කාදි) ආරූඪ නාම ව්‍යවහාරයට මාර්ග (විෂය) වේ. මෙතෙකින් නිරුක්තියට (අර්ථානුගත වශයෙන් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥප්තියට (පණ්ඩිතයා ය, ව්‍යක්තයා ය යන ආදීන් ගුණ භවවනු විසින් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥායෙන් දතයුතු ස්කන්ධ උඤ්චකය වේ. මෙතෙකින් (කර්ම ක්ලෙශ විපාක යන) සසරවට වැටෙයි. මෙතෙකින් (වෙදනාසංඤාදි) නාමප්‍රඥප්තිය පිණිස ඉත්ථමභාවය හෙවත් පඤ්චස්කන්ධය වේ.

23. “ආනන්දය, ආත්මය පනවන තැනැත්තේ කොතෙකින් එය පනවා ද යත්: ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ (නො වැඩූ පරිත්ත කසිණ රූපය සුක්ෂම ආත්ම යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, සුක්ෂම යැ’ යි පනවයි. ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ (වැඩූ කසිණ රූපය අනන්තාත්ම යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, අනන්ත යැ යි පනවයි. ආනන්දය, අරූපී වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ (නොවැඩූ කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අභස්භි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්ම ය යි ගෙන) මගේ ආත්මය අරූපී ය, සුක්ෂම යැ’ යි පනවයි. ආනන්දය, අරූපී වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ (වැඩූ කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අභස්භි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්ම ය යි ගෙන) ‘මගේ ආත්මය අරූපී ය, අනන්ත යැ’ යි පනවයි.

24. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ පනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්ඛවිති පමණක් පවත්නා වූ (මරණින් සිදී යන) හෝ සියුම් ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. එහි (ශාශ්වත විසින් පරලොචෙතිත්) වන්තාවූ හෝ සියුම් වූ ආත්මයක් පනවනුයේ පණවයි. ‘අතථ වූ (පරවාදියා කියන ශාශ්ඨිත නොවූ ම) ආතමය තථත්වය පිණිස (එහි යථාස්වභාවය ඔහුට පිළිගැනෙන පිණිස) සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදාෂ්ටිය වැදහේ යැ යි (සන්තානානුගත වූ හෝනේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

25. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්ඛවිති පමණක් පවත්නා හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. පරලොචිතිත් වන්තාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම (පරවාදියා කියන අවිද්‍යාමාන වූ ම) ආත්මය තථත්වය පිණිස (ඇති සැටිය ඔහුට පිළිගැනෙනු පිණිස) සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදාෂ්ටිය වැදහේ යැ යි (සන්තානානුගත ව පවත්නේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

26. “තත්‍රානන්දො යො සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමීති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරුපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

27. “තත්‍රානන්දො යො සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමීති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරුපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය. එත්තාවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං පඤ්ඤාපෙන්නො පඤ්ඤාපෙති.

28. “කිත්තාවතා වානන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති:

රුපිං වා හි ආනන්දො පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති ‘රුපි මෙ පරිත්තො අත්තා’ති. රුපිං වා හි ආනන්දො අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති රුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනන්දො පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපි මෙ පරිත්තො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනන්දො අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති.

29. “තත්‍රානන්දො යො සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො, න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙන්නො න පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමීති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රුපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

26. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හේ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොචනි පවත්නා වූ හෝ අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම ආත්මය තථත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

27. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හේ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොචනි ද පවත්නා හෝ අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම ආත්මය තථත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය. ආනන්දය, ආත්මය පණවන්නේ මෙතෙකින් ම පනවයි.

28. “ආනන්දය, ආත්මය නො පනවන්නේ කොතෙකින් නො පනවා ද යත්:

ආනන්දය, රුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රුපවත් ය, සියුම් යැ’ යි හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, රුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රුපවත් ය, අනන්ත යැ’ යි කියා හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපී ය, සියුම් යැ’ යි කියා හෝ නො පණවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නොපනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපී ය, අනන්ත යැ යි කියා හෝ නො පනවයි.

29. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පණවා ද, හෙ තෙම දූග් (වර්තමාන භවයෙහි) හෝ රුපවත් වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නා වූ හෝ රුපවත් සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයිද ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රුපකසිණලාභියා අනුව සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය නො හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

30. “තත්‍රානන්දො යො සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී, එතරහි වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. තත්ථ භාවීං වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රූපිං අනත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

31. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී, එතරහි වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. තත්ථ භාවීං වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරූපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

32. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී, එතරහි වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. තත්ථ භාවීං වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරූපිං අනත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය. ඒත්තාවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙනී.

33. “කිත්තාවතා ව ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති ;

වෙදනං වාහි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති: ‘වෙදනා මෙ අත්තා’ති. ‘න භෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, අප්පට්ඨං වෙදනො මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති. ‘න භෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො’පි අප්පට්ඨං වෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදයති වෙදනාධමෙමා හි මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති.

30. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

31. “ආනන්දය; ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

32. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන ආත්මයක් හෝ විද්‍යාමානත්වයෙන් සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

ආනන්දය, මෙතෙකින් ම ආත්මය නො පණවන්නේ නො පණවයි.

33. “ආනන්දය, කොතෙකින් (දිට්ඨිසමනුපස්සනායෙන්) ආත්මයක් දක්නේ දකී ද යත්:

ආනන්දය, වෙදනාව ආත්ම යැ යි දක්නේ, ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය වේ’ යැ යි හෝ මෙසේ දකීයි. ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය නො වේ, මාගේ ආත්මය වෙදනාරහිත යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ආත්මයක් දක්නේ දකීයි. ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මාගේ ආත්මය වෙදනා රහිත ද නො වේ ම ය, ආත්මය විදී, මාගේ ආත්මය (වෙදනාසම්ප්‍රයුක්ත බැවින්) විදින ස්වභාව ඇත්තේ ම යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ආත්මයක් දක්නේ දකී.

34. තත්‍රානන්දු, යො සො ඵවමාහ: ‘වෙදනා, මෙ අක්ඛා’ති, සො ඵවමසා වචනීයො: ‘තිසො ඛො ඉමා ආවුසො වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමාසං ඛො ත්වං තිසසංඝං වෙදනානං කතමං අක්ඛන්තා සමනුපසස්සී ති’. යස්මී ආනන්දු, සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මී සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, සුඛං යෙව තස්මී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යස්මී ආනන්දු, සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මී සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, දුක්ඛං යෙව තස්මී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යස්මී ආනන්දු, සමයෙ අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මී සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, අදුක්ඛමසුඛං යෙව තස්මී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති.

35. “සුඛා පි ඛො ආනන්දු, වෙදනා අතිච්චා සඬකතා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා තිරොධධම්මා. දුක්ඛාපි ඛො ආනන්දු වෙදනා අතිච්චා සඬකතා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා භිරොධධම්මා. අදුක්ඛමසුඛා පි ඛො ආනන්දු වෙදනා අතිච්චා සඬකතා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා. තස්ස සුඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස¹ ‘ඵසො මෙ අක්ඛා’ති හොති. තස්සා යෙව සුඛාය වෙදනාය නිරොධා ‘චාග්ගො මෙ අක්ඛා’ති හොති. දුක්ඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස ‘ඵසො මෙ අක්ඛා’ති හොති. තස්සා යෙව දුක්ඛාය වෙදනාය තිරොධා ‘චාග්ගො මෙ අක්ඛා’ති හොති. අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස ‘ඵසො මෙ අක්ඛා’ති හොති. තස්සා යෙව අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය නිරොධා ‘චාග්ගො මෙ අක්ඛා’ති හොති. ඉති සො දිවේසිව ධම්මෙ අතිච්චං සුඛං දුක්ඛං වොකිණ්ණං² උප්පාදවයධම්මං. අක්ඛානං සමනුපසස්සමානො සමනුපසස්සති. යො සො ඵවමාහ ‘වෙදනා මෙ අක්ඛා’ති. තස්මාතිභානන්දු, ඵතෙනපෙතං නක්ඛමති ‘වෙදනා මෙ අක්ඛා’ති සමනුපසස්සිතුං.

36. “තත්‍රානන්දු, යො සො ඵවමාහ ‘නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අක්ඛා, අප්පට්ඨං-වෙදනො මෙ අක්ඛා’ති, සො ඵවමසා වචනීයො ‘යත්ථ ජනාවුසො සබ්බසො වෙදස්සිතං නත්ථී, අපි නු ඛො තත්ථ අයමභමස්මී’ති³ සියා?’’ති.

“නො භතං භනෙත”.

“තස්මාතිභානන්දු, ඵතෙනපෙතං නක්ඛමති ‘නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අක්ඛා, අප්පට්ඨං-වෙදනො මෙ අක්ඛා’ති සමනුපසස්සිතුං.

1. වෙදයමානස්ස - කප්ඵඵ
 2. අතිච්චසමුප්පට්ඨවොකිණ්ණං - කප්ඵඵ
 3. අභමස්මීති, - සිචු.

34. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය යැ’යි මෙසේ කියා ද, ‘ඇවැත්නි, සුඛවෙදනා දුඃඛවෙදනා අදුඃඛාසුඛ වෙදනා යි මේ වෙදනා තුනෙකි. මේ තුන් වෙදනාවන්ගෙන් තෝ කවර වෙදනාවක් ආත්ම වශයෙන් දක්නෙහි දැ’යි හෙ තෙම මෙසේ කිය යුතු (ඔහුගෙන් මෙසේ ප්‍රශ්න කටයුතු). ආනන්දය, යම් විටෙක (සත්ව තෙමේ) සුඛවෙදනාව විදී ද, එ සමයෙහි හේ දුඃඛවෙදනාව නො ම විදියි, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ද නො ම විදියි, එ සමයෙහි හේ සුඛවෙදනාව ම විදී. ආනන්දය, යම් විටෙක දුඃඛවෙදනාව විදී ද, එ විටැ සුඛවෙදනාව නො ම විදියි, අදුඃඛාසුඛ වෙදනාව ද නො ම විදියි, එ සමයෙහි දුඃඛවෙදනාව ම විදී. ආනන්දය, යම් විටෙක අදුඃඛාසුඛවෙදනාව විදී ද, එවිටැ සුඛවෙදනාව නො ම විදියි, දුඃඛවෙදනාව ද නො ම විදියි, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ම එවිටැ විදී.

35. “ආනන්දය, සුඛවෙදනාව ද අතිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය (ප්‍රත්‍යයයන් විසින් සකස් වූයේ ය), ප්‍රතීත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්මය (ක්ෂිණ වන සුලු ය), ව්‍යයධර්ම ය (වැනසෙන සුලු ය), විරාගධර්ම ය (පහ වන සුලු ය), නිරොධධර්මය (නිරුද්ධ වන සුලු ය). ආනන්දය, දුඃඛවෙදනාව ද අතිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතීත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්ම ය, ව්‍යයධර්ම ය, විරාගධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. ආනන්දය, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ද අතිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතීත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්මය, ව්‍යයධර්ම ය, විරාග ධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. සුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය වේ’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. ඒ සුඛවෙදනාව ගේ නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී (විසිරී ගියේ යැ යි, පහ ව ගියේ යැ)’ යි සිතෙක් වෙයි. දුඃඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මාගේ ආත්මය වේ’ ය යි සිතෙක් වෙයි. ඒ දුඃඛවෙදනාව ගේ ම නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. අදුඃඛාසුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය යැ’යි සිතෙක් වෙයි. ඒ අදුඃඛාසුඛවෙදනාව නිරුද්ධ වීමෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී යැ’ යි සිතෙක් වෙයි. මෙසේ හෙ තෙම මෙ අත්ඛවහි ම ආත්මයක් දක්නේ අතිත්‍ය වූ සුඛ වූ දුක් වූ අතිත්‍යාදී ලක්ෂණයන්ගෙන් මිශ්‍ර වූ (අදුඃඛාසුඛ වූ) උපදනසුලු නැසෙන සුලු රූපාදී ස්කන්ධයක් දකී. එහෙයින් ආනන්දය, ‘වෙදනාව මගේ ආත්මයැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් තො රිසියෙයි.

36. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නොවේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනා රහිත යැ’ යි මෙසේ කියා නම්, ‘ඇවැත්නි, යම් තැනෙක හැම අයුරින් ම විදීමෙක් නැත් නම්, එහි මේ මම වෙමි’ යි කියැ යුතු කිසි ස්කන්ධධර්මයෙක් වන්නේ ද?’ යි හෙ තෙම කිය යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළ යුතු).

“වහන්ස, මෙය (මම වෙමි යි හත යුතු කිසි ස්කන්ධයෙක් එහි) නො වේ ම යැ” යි (අනද තෙරණුවෝ වදළහ.)

“ආනන්දය, එහෙයින් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනාරහිත යැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් තො රිසියෙයි.”

37. තත්‍රානන්ද, යො සො ඵවමාහ 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, නො'පි අපථසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා, අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති, යො ඵවමසස වචනියො: 'වෙදනා ව හි ආවුසො සබ්බන්ත සබ්බං සබ්බථා සබ්බං අපරිසෙසා හිරුඡේඛයානං, සබ්බසො වෙදනාය අසති වෙදනානිරෝධා අපි නු ඛො තත් අයමහමඤ්ඤිති සියා?'ති.

“නො භෙතං හතෙත”.

“තසමානිභානන්ද, ඵනෙතපෙතං නක්ඛමති 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, නො පි අපථසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා, අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසසිතුං.”

38. “යතො ඛො පනානන්ද, හික්ඛු නෙව වෙදනං අඤ්ඤානං සමනුපසසති, නො පි අපථසංවෙදනං අඤ්ඤානං සමනුපසසති, නො පි 'අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසසති, සො ඵවං අසමනුපසසතෙතා න ව කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිතසසති, අපරිතසං පච්චන්තං යෙව පරිහිබ්බාසිතති. ඛිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තකායා'ති පජානාති.

39. “ඵවං විමුක්ඛවිත්තං ඛො ආනන්ද, හික්ඛු යො ඵවං වදෙය්‍ය ‘හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සස දිට්ඨි'ති තදකලුපං. ‘න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සස දිට්ඨිති තදකලුපං. ‘හොති ව න ව හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සස දිට්ඨි'ති තදකලුපං. ‘නෙව හොති, න න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සස දිට්ඨි'ති තදකලුපං. තං කිසස හෙතු: යාවතා ආනන්ද අධිවචනං, යාවතා අධිවචනපථො, යාවතා නිරුතති, යාවතා නිරුතතිපථො, යාවතා පඤ්ඤතති, යාවතා පඤ්ඤතතිපථො, යාවතා පඤ්ඤ, යාවතා පඤ්ඤචචරං යාවතා වචං වචනි,¹ තදභිඤ්ඤා විමුක්ඛො හික්ඛු “තදභිඤ්ඤා විමුක්ඛො හික්ඛු² න ජානාති න පසසති ඉති'සස දිට්ඨි'ති තදකලුපං.

40. “සත්ත ඛො ඉමා ආනන්ද, විඤ්ඤාණධ්වනියො, ඛෙ ආයතනාභි, කතමා සත්ත;

සත්තානන්ද, සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤානො සෙය්‍යාථාපි මනුසා ඵකමෙව ව දෙචා ඵකමෙව ව විභිජාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණධ්වනි.

1. යාවතා වචං යාවතා වචනි—මජ්ඣං. 2. විමුක්ඛං හික්ඛු—මජ්ඣං.

37. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය වෙදනාරහිතත් නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය විදිසි, මගේ ආත්මය විදින සුලු යැ’ යි යමෙක් මෙසේ කියා නම්, ‘ඇවැත්නි, වෙදනාවෙන් හැම අයුරින් ම හැම සැටියෙන් ම නො ඉතිරි ව තීරුද්ධ වන්නාහු නම්, හැම අයුරින් ම වෙදනාව නැති කළේහි, වෙදනාවගේ තිරොධයෙන් එහි ‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිදු ස්කන්ධධර්මයක් වන්නේ ද? යි මෙසේ හෙ තෙම කියැ යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළයුතු). ‘වහන්ස, (‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිත් වන්නේ ය යන) මෙය නො වේ ම ය.’ ආනන්දය, එහෙයින් මෙයින් වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, වෙදනා නො වනුයේත් මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, (වෙදනායෙන් අන්‍ය ධර්මයක් වූ) මගේ ආත්මය විදිසි, (එසේ වූ) මගේ ආත්මය විදින සුලු යැ’ යි මෙසේ මෙය දක්නට නො රිසියෙයි.

38. “ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ වෙදනාව ආත්ම කොට නො දකී ද, ආත්මය වෙදනා නොවූවක් කොට හෝ නො දකී ද, ‘මගේ ආත්මය විදිසි, මගේ ආත්මය විදිනා සුලු යැ’ යි හෝ නො ම දකී ද, එසේ නො දක්නා හෙ තෙම ලොවැ කිසිත් (ආත්ම ආත්මීය වශයෙන්) නොගනුයේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන යන තුන් පරිතස්සනායෙන් පරිතස්සනා නො කෙරෙයි. පරිතස්සනා නො කරන්නේ තෙමේ ම කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවෙයි, ‘සසර ඉපැත්ම ක්ෂීණ වියැ යි, මග බලසර වැස තිමැවිණැ යි, කළ යුතු දෑ කරන ලද්දේයැ යි, මේ රහත් බව පිණිස කළ යුතු අනෙකක් නැතැ’ යි දනගනී.

39. ආනන්දය, මෙසේ (ආත්මදර්ශන නැති) මිදුණු සිතැති රහත් මහණහු ඇරැබ යමෙක් ‘තථාගත තෙම මරණින්- මත්තෙහි වේ යැ යි මොහුගේ (රහත් වූවහුගේ) දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි කියන්නේ නම්, ඒ කීම (රහත් තෙම කිසිවක් නො දනී යැ යි කියුවක් වන බැවින්) නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි නො වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි වන්නේත් නො වන්නේත් වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මතු නො ම වෙයි. නො ම නො වෙයි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම් එය නො යුතු ය. ඒ කවර හෙයින්: ආනන්දය, ව්‍යවහාර යම් පමණ ද, ව්‍යවහාරවිෂය යම් පමණ ද, තීර්ච්චන යම් පමණ ද, තීර්ච්චනවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිය (පැණවීම) යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥාව යම් පමණ ද, ප්‍රඥායෙන් බැස ගත යුතු පඤ්චස්කන්ධය යම් පමණ ද, යම්තාක් සසරවට පවතී ද, රහත් මහණ එය වෙසෙයින් දන මිදුණේ වෙයි. ‘එය දන මිදුණු මහණ නො දනී, නො දකී, එබැවින් මොහුගේ දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි යම් කීමක් ඇද්ද, එය නො යුතු යැ.

40. ආනන්දය, මේ විඤානස්ථිති (විඤානය පිහිටි තැන්) සත් දෙනෙකි, මේ ආයතනයෝ දෙදෙනෙකි.

විඤානස්ථිති සත කවරහ යත්:

ආනන්දය, මනුෂ්‍යයෝ ද සමහර දෙවියෝ ද සමහර විනිපාතිකයෝ (වෙමානික ප්‍රෙතයෝ) ද යන කායනානාත්වය හා සංඤානානාත්වය ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. මේ ප්‍රථම විඤානස්ථිතිය යැ.

“සත්තානන්ද, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤානො සෙය්‍යරාපි දෙවා මුඛමකායිකා පඨමාභිනිබ්බන්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤානො සෙය්‍යරාපි දෙවා ආභසරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤානො සෙය්‍යරාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුස්ථා¹ විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස- සඤ්ඤානං අස්ඵලමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාමො’ති ආකාමානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්ඤාමා² විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො ආකාමානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘අනන්තො විඤ්ඤාණ’න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ජලධා³ විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නස්සී කිඤ්ඤා’ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමා⁴ විඤ්ඤාණවසීති.

අසඤ්ඤාසත්තායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනමෙව දුතියං.

41. තත්‍රානන්ද, යායං පඨමා විඤ්ඤාණවසීති නානත්තකායා නානත්ත- සඤ්ඤානො සෙය්‍යරාපි මනුස්සා එකච්ච ච දෙවා එකච්ච ච විනිපාතිකා, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ඤා පචානාති, තසසා ච සමුදයං පචානාති, තසසා ච අස්ඵලමං පචානාති, තසසා ච අසසාදං පචානාති, තසසා ච ආදීනවං පචානාති, තසසා ච භිසාරණං පචානාති, කලුං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?’

“නො භෙතං භතෙත”.

“තත්‍රානන්ද, යායං දුතියා විඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං තතියා විඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං චතුස්ථා විඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං පඤ්ඤාමා විඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං ජලධා විඤ්ඤාණවසීති -පෙ- තත්‍රානන්ද යායං සත්තමා විඤ්ඤාණවසීති සම්මසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නස්සී කිඤ්ඤා’ ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා, යො නු ඛො ආනන්ද තඤ්ඤා පචානාති, තසසා ච සමුදයං පචානාති, තසසා ච අස්ඵලමං පචානාති, තසසා ච අසසාදං පචානාති, තසසා ච ආදීනවං පචානාති, තසසා ච භිසාරණං පචානාති, කලුං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?’

“නො භෙතං භතෙත”.

1. චතුස්ථී - සිවු, මජ්ඣ, ඤා, PTS. 2. පඤ්ඤාමී - සිවු, මජ්ඣ, ඤා, PTS.
3. ජලධී, සිවු - මජ්ඣ, ඤා, PTS. 4. සත්තමී - සිවු, මජ්ඣ, ඤා, PTS.

“ආනන්දය, ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් උපන් මුත්මකායික දෙවියෝ ය යන කායනානාත්වය ඇති (ප්‍රමාණ විසින් කයින් වෙනස් වූ), සංඥාඵකත්වය ඇති (ප්‍රථම ධ්‍යාන සංඥා විසින් සමාන වූ) සත්ත්වයෝ ඇත. මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ආභාස්වර (විභිදෙන ප්‍රභා ඇති) දෙවියෝ ය යන (ප්‍රභා විසින්) කායඵකත්වය ඇති (අවිතර්ක විචාර - අවිතර්ක අවිචාර ධ්‍යාන විසින්) සංඥානානාත්වය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ශ්‍රවකාත්ස්නක දෙවියෝ ය යන කායඵකත්වය ඇති (වතුර්ථ ධ්‍යාන විසින්) සංඥ ඵකත්වය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සතරවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, භෑම අයුරින් ම රූපසංඥාවක් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහවීමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ‘අභස අනන්ත යැයි දහන් වඩා ආකාසානඤ්චායතන භූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ පස්වන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්ම ‘විඥානය අනන්තයැ’ යි දහන් වඩා විඤ්ඤාණඤ්චායතනභූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ සවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්ම ‘කියිත් නැතැ’යි නාස්තිභාවප්‍රඥප්තිය වඩා ආකිඤ්චඤ්ඤායතන භූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ සත්වන විඥානස්ථිතිය යි.

අසංඤසත්වායතනය ආයතන විසින් පළමු වැන්න යි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ම දෙවැන්න යි.

41. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් මනුෂ්‍යයෝ ද ඇතැම් දෙවියෝ ද ඇතැම් චිත්තාතිකයෝ ද යන නානත්තකාය නානත්තසඤ්ඤී වූ යම් මේ ප්‍රථම විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, යමෙක් එයත් දනී නම්, එහි සමුදයයන් (පහළ වන්නට කාරණයන්) දනී නම්, එහි නිරොධයත් දනී නම්, එහි ආස්වාදයත් (රසයත්) දනී නම්, එහි ආදීනවයත් (දෙසයත්) දනී නම්, එහි නිසරණයත් (එයින් නික්මීමත්) දනී නම් ඔහු විසින් එය (මම ය යි, මාගේ ය’යි) අභිනන්දනයට (පිළිගන්නට) සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො සුදුසු යැ.”

“ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... යම් මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ සිවුවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ පස්වන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ සවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් සියලු අයුරින් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්ම ‘කියිත් නැතැ’යි ආකිඤ්චඤ්ඤායතන භූමියට පැමිණි සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත් නම් ඔවුන් පිළිබඳ වූ යම් මේ සත්වන විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, ආනන්දය යමෙක් ඒ විඥානස්ථිතියත් දනී ද, එයට කාරණයත් දනී ද, එහි නිරොධයත් දනී ද, එහි රසයත් දනී ද එහි ආදීනවයත් දනී ද, එහි නිසරණයත් දනී ද, එසේ දන්නාවූ ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.”

“තත්‍රානන්ද, යදිදං අසඤ්ඤාසත්තායතනං, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පචානාති, තස්ස ච සමුදයං පචානාති, තස්ස ච අත්ඛගමං පචානාති, තස්ස ච අසසාදං පචානාති, තස්ස ච ආදීනවං පචානාති, තස්ස ච නිසසරණං පචානාති, කථං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භවෙතං.”

“තත්‍රානන්ද, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පචානාති, තස්ස ච සමුදයං පචානාති, තස්ස ච අත්ඛගමං පචානාති, තස්ස ච අසසාදං පචානාති, තස්ස ච ආදීනවං පචානාති, තස්ස ච නිසසරණං පචානාති, කථං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භවෙතං.”

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමාසඤ්ච සත්තනතං විඤ්ඤාණධර්මිනිතං, ඉමෙසඤ්ච ධර්මතං ආයතනානං සමුදයඤ්ච අත්ඛගමඤ්ච අසසාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිසසරණඤ්ච යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද විමුක්ඛො භොති. අයං චූචනානන්ද, භික්ඛු පඤ්ඤාපිමුක්ඛො.”

42. “අච්ඡි ඛො ඉමෙ ආනන්ද විමොක්ඛා. කතමෙ අච්ඡි :

රූපී රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොක්ඛො.

අඤ්ඤානං අරූපසඤ්ඤාධර්මිඤ්චා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභග්ගෙව අධිමුක්ඛො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සඛබ්බො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ඛගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසභඤ්ඤා-යතනං උපසම්පජ්ඣ විහරති. අයං චතුස්ථො විමොක්ඛො.

සඛබ්බො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම ‘අනන්තං විඤ්ඤාණං’න්තී විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣ විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො.

සඛබ්බො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම ‘නත්ථි කිඤ්චි’ති ආකිඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සඛබ්බො ආකිඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-යතනං උපසම්පජ්ඣ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සඛබ්බො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම සඤ්ඤාචෙ-ද්ධිතතිරොධං උපසම්පජ්ඣ විහරති. අයං අච්ඡමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආනන්ද, අච්ඡි විමොක්ඛා.

‘ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ අසංඥසත්ත්වයතනයක් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයත් දනී ද, එහි සමුදයයත් දනී ද, එහි නිරොධයත් දනී ද, එහි රසයත් දනී ද, එහි දෙමයත් දනී ද, එහි නික්මීමත් දනී ද, ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට පිළිගන්නට සුදුසු ද?’

‘වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.’

‘ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-යෙක් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයත් දනී ද, එයට කාරණයත් දනී ද, එහි නිරොධයත් දනීද, එහි රසයත් දනී ද, එහි භිංසරණයත් දනී ද ඔහු විසින් එය පිළිගන්නට සුදුසු ද?’

‘වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.’

‘ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ මේ විඤානස්ථිති සතේ ද මේ ආයතන දෙකෙහි ද සමුදයයත් අස්තගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් භිංසරණයත් තතු වූ පරිදි දැන උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වේ ද, ආනන්දය, මේ මහණ ප්‍රඥාවිමුක්ත (ප්‍රඥා බලයෙන් නාම රූප කයින් මිදුණේ) යැ යි කියනු ලැබේ.

42. ‘ආනන්දය, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපී වූයේ (තමාගේ කෙසාදියෙහි නීලකසිණාදී වශයෙන් ඉපිදූවූ රූපධ්‍යාන සතරෙන් එකක් ඇත්තේ තමා කෙරෙහි වූ නීලකසිණාදී) රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමු විමොක්ෂ ය යි.

අධ්‍යාත්මයෙහි අරූපසංඤා ඇත්තේ (තමාගේ කෙසාදීන්හි ඉපදූ වූ රූපසංඤා නැත්තේ, බාහිර අරමුණෙහි පිරියම් වඩා බාහිර අරමුණෙහි ම ඉපිදූ වූ රූපධ්‍යාන ඇත්තේ) බාහිර නීලකසිණාදී රූපයන් දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

(පිරිසිදු වූ නීලාදී වර්ණකසිණ අරමුණක් ගෙන) ‘ඒ අරමුණ ශුභ යැ’ යි එහි වැදගත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම රූපසංඤාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසසංඤාවන් පහ ව යෑමෙන් නානාත්වසංඤාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ‘අභස අනන්ත’ යැ යි ආකාශනාඤ්චායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂය යි.

හැම අයුරින් ම ආකාශනාඤ්චායතනය ඉක්ම ‘විඤානය අනන්ත යැ’ යි විඤානාඤ්චායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යි.

හැම අයුරින්ම විඤානාඤ්චායතනය ඉක්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතන යට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සවන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ධ්‍යානය ඉක්ම නෙවසඤ්ඤානා-සඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්වන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්ම සඤ්ඤා-වෙදයිත නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අට වන විමොක්ෂ ය යි.

ආනන්දය, මේ විමොක්ෂ අට යි.

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමෙ අට්ඨ විමොක්ඛෙ අනුලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, පටිලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, අනුලොමපටිලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, යතිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාචදිච්ඡකං සමාපජ්ජති පි චූට්ඨාති පි, ආසවානඤ්ඤා ඛයා අනාසවං චෙතොඤ්චුත්ඨං පඤ්ඤාච්චුත්ඨං දිට්ඨං ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමජ්ජන්තා උපසම්පජ්ජා විහරති, අයං චූච්චතානන්ද, භික්ඛු උභතොභාගච්චුත්ඨො. ඉමාය ච ආනන්ද උභතොභාගච්චුත්ඨන්දා අඤ්ඤා උභතොභාගච්චුත්ඨන් උත්තරිත්ථරා වා පඤ්ඤත්ථරා වා නත්ථි”ති.

ඉදමචොච හගවා අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවනො භාසිතං අභිනන්දීති.

මහානිදානසුඤ්ඤා නිවර්තං දුතියං.

“ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ තෙම මේ අන්තර් විමොක්ෂයන් අනු-
 ලොම්චිසිනුත් (මුලපටන් අවසන දක්වාත්) සමඳිදීද, පිළිලොම්චිසිනුත් (අග
 සිට මුල දක්වාත්) සමඳිදී ද, අනුලොම්පිළිලොම් චිසිනුත් සමඳිදී ද, කැමැති
 තැනෙක, කැමැති සමච්ඡකට, කැමැති තාක් කල් සමඳිදීමත් එයින් නැගී
 සිටීමත් කෙරේ ද, ආසුචයන් ද ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුච වූ විත්තවිමුක්තිය
 (ඵලසමාධිය) ද, ප්‍රඥාවිමුක්තිය (ඵලඥානය) ද මේ අත්ඛච්චි ම තෙමේ
 වෙසෙසි නුවණින් දන පසක් කොට සපයා වෙසේ ද, ආනන්දය, මේ
 මහණ උභතොභාගවිමුක්ත (අරූපසමාපත්තියෙන් රූපකාය කෙරෙන්
 ද, මාර්ගයෙන් නාමකාය කෙරෙන් ද දි දෙපසින් ම මිදුණේ) යැ යි
 කියනු ලැබේ. ආනන්දය, මේ උභතොභාගවිමුක්තියෙන් උත්තරිතර
 (මෙයට වැඩි තරම්) වූ ප්‍රණිතතර (මෙයට වඩා උතුම්) වූ උභතොභාග
 විමුක්තියෙක් නැති.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ
 ආරාධිත සිත් ඇත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගත්හ.

දෙවැනි මහානිදන සූත්‍රය නිමයේ යි.

3

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගීජකිකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහි-පුත්තො වජ්ඣී අභියාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: ‘අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤිකෙ එවංමහානුභාවෙ උචෙජ්චජාමී,’ විනාසෙසාමී වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමී වජ්ඣී’ති.

2. අඵ ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වසසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනෙතං ආමනෙසී:

“එහි නිං බ්‍රාහ්මණ, යෙන හගවා තෙඤ්ඤපසඛකම. උපසඛකමීතො මම වචනෙන හගවතො පාදෙ ඤිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛකං උහුටධානං බලං එාසුචිහාරං පුච්ඡ: ‘රාජා හනෙන, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො හගවතො පාදෙ ඤිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛකං උහුටධානං බලං එාසුචිහාරං පුච්ඡති’ති.

එවං ව වදෙහි: ‘රාජා හනෙන, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වජ්ඣී අභියාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤිකෙ එවංමහානුභාවෙ උචෙජ්චජාමී, විනාසෙසාමී වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමී වජ්ඣී’ති. යථා ච තෙ හගවා බ්‍රාහ්මණොති, තං සාධුකං උඤ්ඤහෙතො මම ආරොචෙය්‍යාසී. න හි තථාගතා විතථං හණන්ති’ති.

3. ‘එවං භො’ති ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො රඤ්ඤෙඤ්ඤ මාගධසහ අජාතසත්තුසහ වෙදෙහිපුත්තසහ පටිසුත්තො, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානාති යොජාපෙතො,¹ හඤ්ඤං යානං අභිරුඤ්ඤිතො, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙහි රාජගහමො කියාසාසී. යෙන ගීජකිකුටො පබ්බතො තෙන පායාසී. යාවතීකා යානසහ භූමි යානෙන ගන්තො යානා පච්චොරොහිතො පහතීතො’ව යෙන හගවා තෙඤ්ඤපසඛකමී. උපසඛකමීතො හගවතා සද්ධීං සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙතො එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීතො ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො හගවතං එතදචොච:

1. උචෙජ්චජාමී - අඵකථා, ඡා, Pts. 2. යොජෙතො - ම ජ සං,

3

මහාපරිනිච්ඡාණ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි වූ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මැඩැ ලත්‍ර පිණිස යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙ තෙම 'මම වූ කලි මේසා මහත් රාජර්ධියෙන් සමන්විත මේසා මහත් ආනුභාව ඇති වැදෑ රජුන් මුලින් සිදලන්තෙමි, වජ්ජීන් වනසන්නෙමි, වජ්ජීන් අනායවාසනයට පමුණුවන්නෙමි' යි මෙසේ කියයි.

2. ඉක්බිත්තෙන් වෛදෙහීපුත්‍ර මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ මගධ-මහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණහු බැණැවිය:

“බමුණාණනි, මෙහි එන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත යවු. ගොස් මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාදයන් හිසින් (පාමුල හිස තබා) වදිවු. 'වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාමුල හිස තබා වදියි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ නිරාබාධ බව, නිරොග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කායබලය, සැප විහරණය විචාරා'යැ යි නිරාබාධ බව, නිරොග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කාය බලය, සැප විහරණය විචාරන්න.

'වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධෙශ්වර අජාසත් රජ වැදෑරජුන් මඩිනුවට යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙතෙම 'මේසා මහඉදුමත් මේසා මහතෙදුති වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි, වැදෑ රජුන් වනසන්නෙමි, වැදෑ රජුන් අනායවාසනයට පමුණුවන්නෙමි'යි මෙපරිද්දෙන් කියා' යැ යි මෙසේත් කියන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔබට යම්සේ වදර්ග සේක් ද, එය මොනොවට ඉගෙන මට සැළ කරන්න. තථාගතවරු නො සැබෑ බසක් නො බෙණෙත්'' යැ යි කී ය.

3. 'එසේ ය, පින්වතාණනි'යි කියා මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණු වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධෙශ්වර වූ අජාසත් රජුට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොදවා, මනාප යානයක් නැඟ, මනාප මනාප යානයන් ගෙන් උපලක්ෂිත ව රජගහපුරයෙන් නික්මියේ ය. ගිජුකුළු පව්ව වෙත එළැඹියේ ය. යානයෙන් යෑමට සුදුසු බිම යම් තාක් ද, ඒ තාක් ගොස් යානයෙන් බැස පාගමන් ඇත්තේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ, සිතැ රැදැවිය යුතු වූ කථාව අවසන් කොට එක් පසෙක හිඳගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේ ය:

“රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො හොතො ගොතමස පාදෙ පිරසා වන්දති. අප්පාබාධං අප්පාතඛිකං ලුහුට්ඨානං බලං ඵාසුචිභාරං පුච්ඡති. රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො වජ්ඣී අභියාතුකාමො. සො ඵවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී උච්චමභිද්ධිකෙ ඵවංමහානුභාවෙ උච්චවජාමි, විනාසෙසාමි වජ්ඣී අනායබ්බාසනං ආපාදෙසාමි වජ්ඣී”ති.

[වජ්ඣීනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

4. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පිට්ඨිතො ධීතො හොති හගවත්තං චිජයමානො¹. අථ ඛො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙකසි:

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලාති?

“සුතමෙච්ච නං හතෙන, වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලා”ති.

“යාවකිච්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලා හවිසන්ති චුද්ධියෙව² ආනන්ද, වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි.” (1)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහනති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්තිති?”

“සුතමෙච්ච නං හතෙන, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහනති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්ති”ති.

“යාවකිච්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සන්තිපතිසන්ති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහිසන්ති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරිසන්ති, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානි.” (2)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්චිදන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති?”

“සුතමෙච්ච නං හතෙන, වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්චිදන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති”ති.

1. චිජයමානො, ඤා. චිජයමානො - ම ජ සං.

2. චුද්ධියෙව-ඤා.

“භවද් භෞතමයිති, වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භික්‍ෂු නමා භවද් භෞතමයන්ගේ පා වදී. ඔබ නිරාබාධ නියා, නිරොග නියා, හැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා, කාබල ඇති නියා, සුව විහරණ ඇති නියා වීවාඋයි. භවද් භෞතමයිති, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධෙස්වර අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මභීන්තට යනු කැමැත්තේ ය. ‘මෙසේ වූ මහත් රාජර්දධි ඇති මෙසේ වූ මහත් අනුභාව ඇති මේ වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් වතසන්නෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් අන්‍යව්‍යසන්‍යයට පමුණුවන්නෙමි’ යි මෙසේ කියා” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය.

වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිභානිය දහම් සත

4. එ වෙලෙහි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලච්ඡන් පිටුපසින් සිටියාහු වෙති. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමතු සේක:

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු නිරතුරු (දවස තෙවරක්) රැස් වන්නාහු ය, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?” යි අසාවදුළ සේක.

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු නිරතුරු රැස්වන්නාහ, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ” යි මෙය මා විසින් අසන ලද” යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිතුරු දුන්හ.

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු යම්තාක් එක්වත් රැස්වීම ඇත්තාහු ද, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තෝ වන්නාහු ද, ඒතාක් අනඳයෙනි, වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය (කැමැත්තිය) යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (1)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්ය, සමග වැ නැගී සිටිත්ය, සමග වැ වැදෑකරණී කෙරෙත් යැ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්, සමග වැ නැගී සිටිත්, සමග වැ වැදෑකරණී කෙරෙත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනඳයෙනි, යම්තාක් වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග වැ වැදෑකරණී කරන්නාහු ද, අනඳයෙනි, ඒතාක් ම වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (2)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු (පෙර තම පරපුරෙහි රජුන්) නො පනවන ලද්දක් නො පනවත්, පනවන ලද්ද නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමහි පිහිටා පවතිත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස වැදෑ රජුහු පෙර තම පරපුරෙහි රජුන් නො පැනැවූවක් නො පනවත්, පැනැවූවක් නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමහි පිහිටා සිටිත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“යාවකිව්ඤ්ච ආනන්ද වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙසසන්තී, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්දිසසන්තී, සථාපඤ්ඤාදිසං පොරාණෙ වජ්ඣධම්මෙ සමාදය වත්තිසසන්තී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා; නො පරිභාහී. (3)

කිත්තී තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරොහතී ගරුකරොහතී¹ මානෙහතී පුජෙහතී, තෙසඤ්ච සොතබ්බං මඤ්ඤහතීති?”

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරොහතී ගරුකරොහතී මානෙහතී පුජෙහතී, තෙසඤ්ච සොතබ්බං මඤ්ඤහතී”ති.

“යාවකිව්ඤ්ච ආනන්ද වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරිසසන්තී ගරුකරිසසන්තී මානෙසසන්තී පුජෙසසන්තී, තෙසඤ්ච සොතබ්බං මඤ්ඤද්දිසසන්තී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා. නො පරිභාහී.” (4)

“කිත්තී තෙ ආනන්ද සුතං: “වජ්ඣී යා තා කුලීජ්ඣියො කුලකුමාරියො තා න ඔකකසං පසංඝා වාසෙහතී?”ති.

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ඣී යා තා කුලීජ්ඣියො කුලකුමාරියො, තා න ඔකකසං පසංඝා වාසෙහතී”ති.

“යාවකිව්ඤ්ච ආනන්ද වජ්ඣී යා තා කුලීජ්ඣියො කුලකුමාරියො, තා න ඔකකසං පසංඝා වාසෙසසන්තී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා, නො පරිභාහී.” (5)

“කිත්තී තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣී යාහි තාහි වජ්ඣීනං වජ්ඣ-වෙතියාහි අබ්භතතරාහි වෙව බාහිරාහි ව, තාහි සකකරොහතී ගරුකරොහතී මානෙහතී පුජෙහතී, තෙසඤ්ච දිඤ්ඤාපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙහතීති?.”

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ඣී යාහි තාහි වජ්ඣීනං වජ්ඣවෙතියාහි අබ්භතතරාහි වෙව බාහිරාහි ව, තාහි සකකරොහතී ගරුකරොහතී මානෙහතී පුජෙහතී, තෙසඤ්ච දිඤ්ඤාපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙහතී”ති.

1. ගරු කරොහතී, - මජ්ඣ.

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදෑරුණු පෙර වැදෑරුණු නො පැනැවූවක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවූවක් නො සිදින්නාහු ද, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමිහි පිහිටා සිටින්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (3)

“අනදයෙනි, වැදෑ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදෑ කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදෑ රජුහු ඔවුනට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලදද?”

“වහන්ස, වැදෑ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදෑ කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදෑරුණු ඔවුනට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදෑ රජුහු සිය මහළු වැදෑවනට සත්කාර ගුරුකාර මානන පූජන කරන්නාහු නම්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතන්නාහු නම්, ඒ තාක් අනදයෙනි, වැදෑවනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (4)

“අනදයෙනි, යම් කුලවමියෝ කුලදූරියෝ වෙත් ද, වැදෑ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, යම් කුලවමියෝ කුලදූරියෝ වෙත් නම්, වැදෑ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම්තාක් වැදෑරුණු කුලවමියන් කුලදූරියන් ඇදූ ගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් වෙතැ නො වස්වන්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදෑවනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සියැ යුතු.” (5)

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළත ද පිටත ද වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදෑහු එයට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරු, කළ විරු දහැමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, නුවර ඇතුළත ද බැහැර ද වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදෑ රජුහු එයට සත්කාර ගුරුකාර බුහුමාන පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරු කළ විරු, දහැමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යාති තාහි වජ්ඣීනං වජ්ඣීවෙතියානි අභිභවන්තරාහි වෙච්ච ඛාහිරාහි ව, තානි සකකරිසසන්ති ගරුකරිසසන්ති මානෙසසන්ති පුපේසසන්ති, තෙසඤ්ඤා දින්නපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මකං ඛලිං නො පරිභාපෙසසන්ති, චූඤ්ඤියෙච ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානි.” (6)

“කිනති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣීනං අරහතෙසු ධම්මකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජිතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති?”

“සුතමෙමතං හතෙත වජ්ඣීනං අරහතෙසු ධම්මකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජිතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣීනං අරහතෙසු ධම්මකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා හවි සසන්ති: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජිතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති, චූඤ්ඤියෙච ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානි’ති.” (7)

5. අට්ඨ මො හගවා වසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනො ආමනෙහි: “එකමිදහං බ්‍රාහ්මණ සමයං වෙසාලියං විහරාමි සාරන්ද්‍රෙ වෙතියෙ. තත්‍රාහං වජ්ඣීනං ඉමෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසිං. යාවකිව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මො වජ්ඣීසු ධ්වස්සන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු වජ්ඣී සන්දිසසිසසන්ති, චූඤ්ඤියෙච බ්‍රාහ්මණ වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානි’ති.

[ඉති වජ්ඣීනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මො.]

6. එච්චං චූඤ්ඤා වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනො හගවන්තං එතදවොච: එකමෙකෙනාපි හො ගොතම අපරිභානියෙන ධම්මෙන සමන්තාගතානං වජ්ඣීනං චූඤ්ඤියෙච පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි, කො පන වාදෙ සත්තහි අපරිභානියෙහි ධම්මෙහි, අකරණියා’ව, හො ගොතම වජ්ඣී රඤ්ඤා මාගධෙන අජාතසත්තනා වෙදෙහිපුඤ්ඤානා යදිදං සුඤ්ඤා, අඤ්ඤා උපලාපනාය අඤ්ඤා මිටුහෙද්දී.

“හන්ද ව’ද්දති මයං හො ගොතම ගච්ඡාම, ඛහුකිච්චා මයං ඛහුකරණියා’ති.

“යසන්ද්දති නිං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤයි’ති.

1. එංසු විහරෙය්‍යං, - ම ඡ සං 2. මිටුහෙද, - ම ඡ සං

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළතක් බැහැරක් වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, එයට වැදෑ රජුහු යම් තාක් සත්කාර බහුමාන පුජා කරන්නාහු නම්, එයට දුන් විරූ දහම් බලි නො පිරිහෙලන්නාහු නම්, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු” (6)

“අනදයෙනි, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසුවෙන් වසන්නාහු ද’ යි වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණබමුණන් කෙරෙහි) දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද යැයි තොප විසින් මෙය අසන ලද ද?”

“වහන්ස, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණ බමුණන් කෙරෙහි) දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදි.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් සිය රටට නොආ රහත්හු ‘කෙසේ නම් එන්නාහු ද’ යි, ආ රහත්හු කෙසේ නම් පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි, වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ වන්නේ ද, අනදයෙනි, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (7)

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා අමතා, “බමුණ, ඒක සමයෙක මම් විසල්පුරා සාරන්දද වෙතො විහාරයෙහි විසිමි. එහිදී මම් වැදෑ රජුනට මේ අපරිහානිය දහම් සත දෙසිමි. බමුණ, යම්තාක් කල් මේ සත් අපරිහානිය දහම්හු වැදෑවන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, වැදෑවෝ මේ සත් අපරිහානිය දහම්හි (සිටියාහු) දක්නා ලැබෙත් ද, බමුණ, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු” යැ යි (මෙයින් වජ්ජීන්ගේ විනාශය කල් යන බව දන) වදළ සේක.

1. මේ වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිහානිය දහම් සතය

6. “මෙසේ (වජ්ජීන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන්) වදළ කලැ (මෙයින් වජ්ජීනාසයට නුමයක් සිතාගත්) මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “භවද් ගෞතමයෙනි, මේ ඒක ඒක අපරිහානිය දහමෙකිනුදු යුත් වූ වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. අපරිහානිය දහම් සතෙකින් යුත් වූ කලැ කියනුම කවර යැ. භවද් ගෞතමයෙනි, වෛදෙහිපුත්‍ර මගධාධිපති අජාසත් රජුහු විසින් වැදෑරුණු සිත්ගැන්මෙන් හෝ උතුන් බිඳුවාලීමෙන් හෝ විනා යුද්ධයෙකින් වූ කලී ගත නො හැක්කාහු ම ය.

භවද් ගෞතමයෙනි, දන් අපි යම්භ. අපි බොහෝ කාත්‍ය ඇත්තම්භ” යි කී ය.

“බමුණ, යම් ගමනකට සිතහි නම්, මේ එයට කලැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අථ ඛො වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙහා හගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොද්ඤා උච්චායාසනා පකකාමී.

7. අථ ඛො හගවා අචිරපකකනෙන වසසකාරෙ බ්‍රාහ්මණෙ මගධමහාමනෙහ ආයසමනතං ආනඤ්ඤං ආමනෙහයි: “ගච්ඡ ඤං ආනඤ්ඤං, යාවනිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිසසාය වීහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සනතිපාතෙහි” තී.

‘එවං හතෙතං තී ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤං හගවතො පටිසුඤ්ඤා යාවනිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිසසාය වීහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සනතිපාතෙඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනුපසඬකමී. උපඬකමීඤ්ඤා හගවතනං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං අට්ඨායී. එකමනතං ධීතො ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤං හගවතනං එතදවොච: “සනතිපාතිතො’ හතෙත භික්ඛුසබ්බෙසා. යස්ස’ද්දති හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති” තී.

[1. භික්ඛුනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

8. අථ ඛො හගවා උච්චායාසනා යෙන උපට්ඨානසාලා තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීඤ්ඤා පඤ්ඤානෙහ ආසනෙ නිසීදී. ගිසජ්ඡ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙහයි ‘සත්ත වො භික්ඛවෙ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාච, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී’ තී. ‘එවං හතෙතං තී ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

“යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිණ්ඤාසනනිපාතා සනනිපාතබහුලා හට්ඨසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඬ්ඛා නො පරිභානී. (1)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සමඤ්ඤා සනතිපතිසසන්තී සමඤ්ඤා වුද්ධිසසන්තී සමඤ්ඤා සඬ්ඤකරණියානී කරිසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඬ්ඛා නො පරිභානී. (2)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤාතනං න පඤ්ඤාපෙසසන්තී¹, පඤ්ඤාතනං න සවුච්ඡිද්දියසන්තී, යථාපඤ්ඤානෙහ සු ධික්ඛාපදෙසු සමාදය වත්තිසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඬ්ඛා නො පරිභානී. (3)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ භික්ඛු ථෙරා රත්තඤ්ඤා වීරපබ්බජිතා සඬ්ඤපිතරො සඬ්ඤපරිනායකා², තෙ සකකරිසසන්තී ගරුකරිසසන්තී³ මානෙසසන්තී සුචෙසසන්තී, තෙසඤ්ඤා යොතබ්බං මඤ්ඤදියසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛ භික්ඛුනං පාටිකඬ්ඛා නො පරිභානී. (4)

1. සහනිපාතිතො, පිච්චි. 2. පඤ්ඤාපෙසසන්තී, PTS
3. සඬ්ඤකරණියා, මජ්ඣ. 4. ගරුකරිසසන්තී, මජ්ඣ.

ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති වස්සකාර බමුණුභාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන (සිතීන් නොව වචනයෙන්) අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගී ණික්මැ ගියේ ය.

7. මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා ණික්මැ ගිය නොබෝ වෙලායෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනදනෙරුන් බණවා, “අනදයෙහි, තෙපි යවු. යම් පමණ මහණහු රජගහ නුවර නිසා වෙසෙත් නම්, ඒ හැම උවටන්-හලට එක්රැස් කරවු” යැ යි වදළ සේක.

‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද නෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී රජගහනුවර නිසා වසන තාක් සියලු මහණුන් උවටන්හලැ රැස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ වැඳූ පසෙක සිටියහ. පසෙක සිටියා වූ අනද නෙරණුවෝ “වහන්ස, යමකට භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ දන් කලැයි සිතන සේක් නම්, දන් ඒ භික්ෂුෂධිසසන්ති-පාතය කරන ලදු” යි සැළ කළහ.

8. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී උවටන්හල කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පණවන ලද අස්නැ වැඩහුන් සේක. වැඩහිද භික්ෂුන් අමතා ‘මහණෙනි, තොපට සත් අපරිභානි දහම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට සිත්හි දරවු, කියන්නෙමි’ යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

“මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු එක්වත් රැස්වන්නාහු, රැස්වීම බහුල කොටැත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග ව සංඝකාර්ය කරන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සියැ යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු නොපැනැවුණක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවුණු දෑ නො සිඳින්නාහු ද, පැනැවූ තාක් සිකපද සමාදන් ව ගෙන පවත්නාහු ද, ඒතාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙනි, විරරාත්‍රඤ චූ, පැවිදි චූ බොහෝ කල් ඇති, සඨසපිතා චූ, සඨසපරිනායක චූ යම් තෙරහු වෙත් ද, ඔවුනට මහණහු යම්තාක් දත්කාර කරන්නාහු ද, ගරුකාර කරන්නාහු ද, බුහුමන් කරන්නාහු ද, ඔවුන් පුදන්-නාහු ද, ඔවුන් බස ඇසියැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපත්තාය තණ්හාය පොතොභවීකාය න වසං ගච්ඡන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (5)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරඤ්ඤකෙසු සෙනාසනෙසු සාපෙකඛා භවීසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු පච්චික්ඛණෙඤ්ඤව සත්ථං උපවට්ඨපෙසසන්තී¹, 'කිත්තී ආනාගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරී ආගංච්ඡයස්සං, ආගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරී එංසුං විහරෙයස්සන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (7)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉංම සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු යසසන්තී, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සජ්ඣසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී.

[2. අපරෙපි භික්ඛුනං සත්තඅපරිභානියා ධම්මා:]

19. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤං, සාධුකං මනසී කරොථ, භාසිසසාමීති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පව්ච්ඡෙසසාසුං. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න කම්මාරාමා භවීසසන්තී න කම්මරතා න කම්මාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (1)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න භසාරාමා භවීසසන්තී න භසාරතා න භසාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (2)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න නිද්දාරාමා භවීසසන්තී න නිද්දරතා න නිද්දාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (3)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න සඛගණිකාරාමා භවීසසන්තී න සඛගණිකාරතා න සඛගණිකාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (4)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපිච්ඡා භවීසසන්තී න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතා, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (5)

1. උපවට්ඨාපෙසසන්තී, PTS

මහණෙනි, යම්තාක් කල් මහණහු පුනර්භවය පිණිස පවත්නා, තමන් කෙරෙහි උපන් තෘෂ්ණාවගේ වශයට නො යෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් වන සෙනසුන්හි අපේක්ෂාසහිත වන්තාහු ද, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු 'කෙසේ නම් (තමන් සෙනස්නට) නොආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු එන්තාහු ද, ආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු සැප සේ වසන්තාහු ද' යි තමන් තමන් කෙරෙහි ම සිහිය එළවා තබන්තාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, මහණහු මේ අපරිහානිය ධර්ම සතෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම, ඇවෙක්සිය යුතු.

2. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

9. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සතක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාගාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාගාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් කර්මාරාම (උද්දේසාදිය හැර සිවුරු කිරීම දාදි කටයුත්තෙහි පමණක් ම යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු භස්සාරාම (ස්ත්‍රීපුරුෂවර්ණනාදිකරා-යෙහි, කෙළිකවට බස්හි යෙදුණෝ) නොවන්නාහු ද, භස්සරත නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු නිදාරාම (නින්දෙහි බෙහෙවින් යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, නිදාරත නො වන්නාහු ද, නිදාරාමතායෙහි යෙදුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු ගණසධගණිකාරාම (බොහෝ දෙනා හා එක් වැ විසීමේ යෙදුණෝ) නො වෙත් ද, ගණසධගණිකායෙහි ඇලුණෝ නො වෙත් ද, ගණසධගණිකාරාම බවහි යෙදුණෝ නො වෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපිව්ඡ (ලාමක ඊජසා ඇත්තෝ) නො වන්නාහු ද, ලාමක ඊජසාවනට වසභ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපමිත්තා හවීසසනති න පාපසභායා න පාපසමථවඛිං, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං නො පරිහානි. (6)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න ඔරමඤ්ඤානෙ න චිඤ්ඤාසාධගමෙන අනනරා වොසානං ආපජ්ජිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං නො පරිහානි. (7)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධම්මානි, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං නො පරිහානි.

3. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

10. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සඤ්ඤා හවීසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං, නො පරිහානි. යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු භිරිමන හවීසසනති, -පෙ- ඔඤ්ඤාපටි හවීසසනති, -පෙ- බහුඤ්ඤා හවීසසනති, -පෙ- ආරඤ්චිරියා හවීසසනති, -පෙ- උපච්චිතසති හවීසසනති, -පෙ- පඤ්ඤාවතෙතො හවීසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං, නො පරිහානි.

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධම්මානි, ඉමෙසු සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං, නො පරිහානි.

4. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

11. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- ධම්මවිච්චයසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- විරියසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පිනිසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පසඤ්ඤාසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- සමාධිසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- උපෙක්ඛාසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිං නො පරිහානි.

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපමිත්‍රයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාප සභායයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාපයනට නැමුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් අල්පමාත්‍ර වූ විශේෂාධිගමයෙන් (රහත්බවට නො පැමිණ) අතරැ නිමියාවූ කෘත්‍ය ඇති බවට (ධ්‍යානාදී අල්පමාත්‍රලාභයෙන් තෘප්තියට) නො පැමිණෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි මහණහු දැක්නා ලැබෙන්නාහු ද; මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නොම ඇවෙක්සිය යුතු.

3. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

10. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය ධර්ම සතක් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සැදහැ ඇත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් ම මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු පවට පිළිකුල් සිතැතියෝ වන්නාහු ද... පවට බිය ඇත්තෝ වන්නාහු ද... බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇතියෝ වන්නාහු ද, ... ඇරැඹු වැර ඇතියෝ වන්නාහු ද... එළැඹූ සිටි සිහි ඇතියෝ වන්නාහු ද... ප්‍රඥා ඇතියෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි යම්තාක් මෙ කී සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්ම කෙරෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

4. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

11. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සතක් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සතිසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද ... ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද, ... විරියසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද, ... පිතිසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද, ... පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද ... සමාධියම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද, ... උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣානිකය වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් ඒසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසසනතී, ඉමෙසු ව අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනතී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී.

[5. අපරෙ පි සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

12. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං
සුඤ්ඤාච, සාධුකං මනසි කරොච, භාසිසසාමී ති. ‘එවං භනෙත’ති
ධො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අනිච්චසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
අනත්තසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- අසුභසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
ආදීනවසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- පභානසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
විරාගසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- නිරොධසඤ්ඤං භාවෙසසනතී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසසනතී, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනතී
වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී.

[6. අපරෙ ඡ අපරිභානියා ධම්මා:]

13. අපරෙ භික්ඛවෙ ඡ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං
සුඤ්ඤාච, සාධුකං මනසි කරොච, භාසිසසාමී ති. ‘එවං භනෙත’ති ධො තෙ
භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මොක්ඛං කායකම්මං පච්චුපච්චාපෙසසනතී
සමුභමචාරීසු ආචී වෙච රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා,
නො පරිභානී. (1)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මොක්ඛං වච්චකම්මං පච්චුපච්චාපෙසසනතී
සමුභමචාරීසු -පෙ- මොක්ඛං මනොකම්මං පච්චුපච්චාපෙසසනතී සමුභමචාරීසු
ආචී වෙච රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො
පරිභානී. (2-3)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලද්ධා
අනතමසො පත්තපරියාපනනමත්තමපි, තථාරූපෙහි ලාභෙහි අපපට්චිභත්ත-
හොගී¹ භවිසසනතී සීලවනෙහි සමුභමචාරීහි සාධාරණහොගී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී. (4)

1. න අපට්චිභත්තහොගී, සා.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීමක් නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.’’

5. අනෙකුදු අපරිහානිය සතක්

12. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සතක් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් අනිත්‍යසංඤාව වඩන්නාහු ද... අනාත්මසංඤාව වඩන්නාහු ද... අභ්‍යසංඤාව වඩන්නාහු ද... ආදීනව සංඤාව වඩන්නාහු ද... ප්‍රභාණසංඤාව වඩන්නාහු ද... විරාගසංඤාව වඩන්නාහු ද... නිරොධසංඤාව වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

6. අනෙක් අපරිහානිය දහම් සසක්

13. මහණෙනි, අන් අපරිහානිය ධර්ම සසක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමන්ත්‍රීමය කායකර්මය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමන්ත්‍රීමය වාක්කර්මය එළවා තබන්නාහු ද... සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමන්ත්‍රීමය මනාකර්මය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2-3)

මහණෙනි, යම්තාක් යටත්පිරිසෙයින් පාත්‍රයෙහි ඇතුළත් ආහාර-මාත්‍ර වූ දැ යැ යි දැහැමි වූ දැහැමෙන් ලත් යම් ලාභ කෙනෙක් වෙත් නම්, එබඳු ලාභයන් බෙද නොදී නො වළඳන්නෝ සිල්වත් සබරම්සරුන් හා සාධාරණභෝගී වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවකිවඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු යාති තාති සීලානි අබණ්ඩානි ආච්ඡද්දති අසබ්ලානි අකමමාසානි භුජ්ජසානි ඒඤ්ඤපපසඤානි¹ අපරාමව්ඤානි සමාධි-සංවත්තනිකානි, තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව, චූඤ්ඤියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනාං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි, (5)

යාවකිවඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනාං යායං දිට්ඨි අරියා නියානිකා නියානි තකකරසස සමමාදුක්ඛනිකායාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසා-මඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව භික්ඛවෙ චූඤ්ඤියෙව භික්ඛුනාං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි. (6)

යාවකිවඤ්ඤ භික්ඛවෙ ඉමෙ ඡ අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධසසනති, ඉමෙසු ව ඡසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සඤ්ඤසනති, චූඤ්ඤියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනාං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි ති.

[භික්ඛුනාං ධම්මිකථා:]

14. තත්‍ර සුදං හගවා රාජගහෙ විහරතො ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනාං ධම්මිං කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙභි විමුච්චති, සෙයාපීදං²: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා’ති.

15. අථ ඛො හගවා රාජගහෙ යථාභිරතං විහරිතො ආයසමිතං ආනඤං ආමනෙතයි: ආයාමානඤ යෙන අමබ්ලට්ඨිකා තෙනුපසඛකම්සාමානි. ‘එවං හතෙත’ති ඛො ආයසමා ආනඤෙ හගවරො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං යෙන අමබ්ලට්ඨිකා තදවසරි තත්‍ර සුදං හගවා අමබ්ලට්ඨිකායං විහරති රාජාගාරකෙ. තත්‍රපි සුදං³ හගවා අමබ්ලට්ඨිකායං විහරතො රාජාගාරකෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනාං ධම්මිං කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙභි විමුච්චති, සෙයාපීදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා’ති.

1. විඤ්ඤපසඤානි, ම ඡ සං.
2. සෙයාපීදං, ම ඡ සං.
3. හවාසවා දිට්ඨියවා, සිඉ.
4. තත්‍රපි සුදං, ම ඡ සං.

මහණෙනි, නොකඩ වූ නොසිදුරු වූ, සබල නොවූ, නොකැලැල් වූ තෘෂ්ණාද්‍යයන්වයෙන් මිදුණාවූ, පැණවතුන් විසින් පසස්නා ලද්දවූ, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් අපරාමාණ්ච වූ සමාධිය පිණිස පවත්නා වූ යම් සිල් කෙනෙක් වෙත් ද, එබඳු ශීලයන්හි සබරමසරුන් හා හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් යම්තාක් ශීලසාමාන්‍යගත වූ (ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණ) වාස කරන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, ආර්ය වූ (නිදෙස් වූ) නෛර්යාණික වූ යම් සමාග්දෘෂ්ටියෙක් වෙ ද, යමෙක් තථාකාරී වූවහුගේ සියලු දුක් නැසීමට යේ ද, මහණහු යම්තාක් එසේ වූ දෘෂ්ටියෙන් සබරමසරුන් හා හමුයෙක් නො හමුයෙක් දෘෂ්ටිසාමාන්‍යගත වූ (සම්දිටුයෙන් සමාන බවට පැමිණ) වසන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම්තාක් මේ අපරිහානිය ධර්ම සදෙන මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ අපරිහානිය ධර්ම සයෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, ඒ තාක් මහණුන් උසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

හික්ෂුනට දෙසු දූහැමි කථා:

14. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි රජගහ තුවඳ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක් “සිල් මෙබඳු ය, සමාධිය මෙබඳු ය, ප්‍රඥාව මෙබඳු ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල ඇති වේ. මහත් අනුසස් ඇති වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යන ආසුච කෙරෙත් මොනොවට මිදේ” යැ යි ශීලසමාධි ආදී වූ මේ දූහැමි කතාව ම බහුල කොට වදරන සේක.

15. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කැමැති තාක් කල් රජගහ තුවඳ වැස, අනඳ තෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, යම්හ, අභියැට්ටයන කරා එළැඹෙන්නම්හ” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණුමුළුවක් හා අභියැට්ටයන වෙත එළැඹී සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභියැට්ටි වෙනෙහි රාජාගාරයෙහි වැඩ වසන සේක් - “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද විත්තය කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යන ආසුච කෙරෙත් මොනොවට මිදේ” යැ යි මහණුනට මේ දූහැමි කතාව ම බහුල කොට කරන සේක.

16. අථ ඛො භගවා අබ්බලට්ඨිකායං යථාභිරතතං විහරිතො ආයඤ්ඤාං ආනන්දං ආමනෙතස්සි ආයාමානන්දං, යෙන නාලන්දං තෙනුපසඛිකම්පසාමා'ති. 'එවං භනෙත'ති ඛො ආයඤ්ඤාං ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාස්සි. අථ ඛො භගවා භික්ඛුසමේඝන සද්ධිං යෙන නාලන්දං තදවසරි. තත්ථ සුදා භගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකම්බවතො.

[සාරිපුත්ත සිහනාදෙ.]

17. අථ ඛො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භවා භගවතං අභිවාදෙතො එකමතං හිසීදී. එකමතං හිසිනො ඛො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො භගවතං එතදවොච: 'එවං පසනො අහං භනෙත භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරභි විජ්ජති අඤ්ඤා සමමෙඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මිණො භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො' යදීදං සමමොධියන්ති.' උළාරො ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාචාඞ්ච භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදෙ නදිතො: 'එවං පසනො අහමානෙත භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරභි විජ්ජති අඤ්ඤා සමමෙඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මිණො වා භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො යදීදං සමමොධියන්ති.'

කිනෙතඞ්ච සාරිපුත්ත යෙ තෙ අභෙසුං. අතිතමද්ධානං අරභනො සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදීතා: එවංසීලා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංධම්මා - එවංපඤ්ඤා - එවං-චිහාරී - එවං විචුත්තා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉති පී ති?

“නො හෙතං භනෙත”.

කිමන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිසසන්ති අනාගතමද්ධානං අරභනො සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදීතා: එවංසීලා තෙ භගවතො භවිසසන්ති ඉතිපි, එවංධම්මා - එවමංඤ්ඤා - එවංචිහාරී - එවංවිචුත්තා තෙ භගවතො භවිසසන්ති ඉති පී ති?

“නො හෙතං භනෙත”.

1. භියොයාභිඤ්ඤාතරො, සා. 2. ආසභිවාචා, සා. 3. කිනත්ථ, සා, PMS.

16. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අඹයැටියෙහි කැමැති තාක් කල් වැස අනදතෙරුන් අමතා 'අනදයෙනි, එවු නාලන්දව කරා යමහ' යි වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍ය වතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව නාලන්ද නුවරට වැඩිසේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවර පාදාර්ථක අඹවෙනෙහි වැඩ වසන සේක.

ශාරීපුත්‍ර සිංහනාදය

17. එ කල්හි සැරියුක් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ සැරියුක් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, සම්බොධි (රහත්මග නුවණ) නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ (උත්තරිතර ඥානයෙන් යුක්ත වූ) අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය. මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුණු නැතැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් මෙසේ ප්‍රසන්නයෙමි" යි සැළ කළහ. එවිට "ශාරීපුත්‍රයෙනි, සම්බොධිඥාන යෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුණු නැතැ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් ප්‍රසන්නයෙමි" යි තොප විසින් කියන ලද මේ ශ්‍රේෂ්ඨ වචනය මහත් ම එකෙක. මෙහි ලා තොප විසින් එකාන්තය ගන්නා ලද්දේ ය (ප්‍රත්‍යක්ෂඥානයෙන් දැන කීවාක් සේ ඒකාන්ත නිශ්චය කටාවෙක් ම කියන ලද්දේය.) සිංහනාදය පවත්වන ලද්දේ ය.

ශාරීපුත්‍රයෙනි, කීමෙක්ද, ඉකුත් කලා යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු නම්, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වූහ යි කියා ද, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විලික්කි ඇත්තෝ වූහ යි කියාත් ඔබ සිත් තමන් සිතින් පිරිසිඳ ඒ සියලු හඟවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

"වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද්දේ ම යැ" යි සැරියුක් තෙරණුවෝ වදළහ.

කීමෙක් ද ශාරීපුත්‍රයෙනි, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වන්නාහ, මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විලික්කි ඇත්තෝ වන්නාහ යි ඔබ සිත් සිය සිතින් පිරිසිඳ ඒ සියලු හඟවත්හු තොප විසින් දන්නා ලැහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

"වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද" යි සැරියුක් තෙරණුවෝ වදළහ.

කිමපන තෙ¹ සාරිපුත්ත අභං එතරභි අරභං සමමාසමුද්ධො වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො: එවංසිලො හගවා ඉති පි, එවංධමමො- එවංපඤ්ඤා- එවංචිහාරී- එවංචිමුක්ඛො හගවා ඉති පි ති?

‘නො හෙතං හතෙත’

එත් භි² තෙ සාරිපුත්ත අතීතානාගතපච්චුප්පනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුද්ධසු වෙතොපරියඤ්ඤං³ නස්සී. අරං, කිඤ්චරභි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො: ‘එවං පසනෙතා අභං හතෙත හගවති න වාහු න ව හවිසන්ති න වෙතරභි විජ්ජති අපඤ්ඤා සමමො වා මුඛමමො වා හගවතා⁴ භියො’ භිඤ්ඤාතරො යදිදං සමමොධියන්ති?’

18. න ඛො පනෙතං හතෙත අතීතානාගතපච්චුප්පනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුද්ධසු වෙතොපරියඤ්ඤං අස්සී. අපි ච ඛො මෙ හතෙත ධමමනියො විදිතො:

සෙය්‍යථාපි හතෙත රඤ්ඤා පච්චන්තිමං නගරං දළචුද්දපං⁵ දළභාපාකාරන්තාරණං එකදාරං, තත්‍රසස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ඛ්‍යකො මෙධාවී අඤ්ඤාතානං⁶ නිවාරෙතා ඤාතානං පච්චෙසතා, සො තසස සාමන්තා⁷ අනුපරියායපථං⁸ අනුක්කමමානො න පසෙසය්‍ය පාකාරස්සංචි වා පාකාරච්චරං වා අත්තමසො බිළාරනිසසක්කනචිත්තමි,⁹ තසස එවමසස: යෙ තෙවී ඔළාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්ති වා නික්ඛමන්ති වා සබ්බෙ තෙ ඉමීනා¹⁰ව දාරෙත පවිසන්ති වා නික්ඛමන්ති වා¹¹ති, එවමෙව ඛො මෙ හතෙත ධමමනියො විදිතො: යෙ තෙ හතෙත අහෙසුං අතීත- මද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීනචිත්තා, සත්තසමොඤ්ඤාඛෙග¹⁰ යථාභූතං භාවෙතා අනුක්කරං සමමාසමොධං අභිසමුච්චස්සී සු, යෙ පි තෙ හතෙත හවිසසන්ති අනාගතමද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීනචිත්තා, සත්ත සමොඤ්ඤාඛෙග යථාභූතං භාවෙතා අනුක්කරං සමමාසමොධං අභිසමුච්චස්සන්ති, හගවා පි හතෙත එතරභි අරභං සමමාසමුද්ධො පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකි- ලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීනචිත්තා, සත්තසමොඤ්ඤාඛෙග යථාභූතං භාවෙතා අනුක්කරං සමමාසමොධං අභිසමුද්ධා¹¹ති,

1. කිං පන, ස්‍යාප් TS. 2. එ ස් ව භි මජ්ඣං. 3. වෙතොපරිඤ්ඤායඤ්ඤං, ස්‍යා. 4. හගවතො, ස්‍යා. 5. දළචුද්ධාපං මජ්ඣං දළභද්දාරං ස්‍යා, 6. අඤ්ඤාතානං, ස්‍යා. 7. සමන්තා, ස්‍යා. 8. අනුචරියායපථං, ස්‍යා. 9. බිළාරනික්ඛමනමන්තං, සිමු- 10. ඛොපසබ්බෙග, මජ්ඣං.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, කිමෙක් ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු සිල් ඇත්තේ යැයි ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු දහම් ඇත්තේ ය යි, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු විභරණ ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු චිත්‍රිකම් ඇත්තේ යැ යි ද කියා මා සිත තොප සිතින් පිරිසිදු, මෙ කලා අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම තොප විසින් දන්තා ලද්දෙමි ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, මෙය එසේ නො ම දන්තා ලද” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, මෙ කරුණෙහි ලා තොපට අයුද්‍යාවත්මන් යන තෙකලට අයත් වූ රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි වෙතස්පර්යාය-ඥානයෙක් නැත. ශාරිපුත්‍රයෙනි, එසේ කලා තොප විසින් “වහන්ස, සම්බොධියෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතු කල්හිත් නො වන්නේ ය, දුනුදු නැතැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙසේ මම ප්‍රසන්නයෙමි” යි මේ මහත් අභීත වචනය කවර කරුණෙකින් කියන ලද ද? එතාන්තය ගන්තා ලද ද? සිංහනාදය පවත්වන ලද ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

18. “වහන්ස, අයුද්‍යාවත්මන් යන තෙකලට අයත් රහත් සම්මා සම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි වෙතස්පර්යාය ඥානයෙක් මට නැත. එතෙකුදු වූවත් ධර්මාන්වයය (සර්වඥඥාඥානාදිධර්ම පිළිබඳ අනුබොධ ඥානය) මා විසින් ලබන ලද්දේ ය.

වහන්ස, යමසේ තර වූ පවුරුපා ඇති, දැඩි වූ පවුරු හා තොරණ ඇති, එක් මදෙරක් ඇති පසල් නුවරෙක් වේ ද, ජණ්ඩිත වූ කීමෙහි ජිණ්මෙහි හුරුබුහුටි වූ, තැනට හිසි නුවණ ඇති, තමා නො දන්නවුන් නුවරට එනු නොදී වළක්වාලන, දන්නවුන් නුවරට පිවිස්වන දෙරොටුපල්ලෙක් වන්නේ ද, හෙ තෙම නුවර පවුරුමගැ හැවිදුනේ, යටත් පිරිසෙයින් බළලකුට හික්මිය හැකි තරම් වූ ප්‍රාකාරසන්ධියක් (ගඩොල් බැමිම ඇද හැලුණු තැනක්) හෝ පවුරු සිදුරු වූ තැනක් හෝ නො දක්නේ ද, ඔහුට ‘යම් මහත් සිරුර ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් මෙ නුවර වදිත් හෝ මෙයින් හික්මෙත් හෝ ඒ සියල්ලෝ ම මේ මහ වහසල්දෙරින් ම පිවිසෙන්නාහු හෝ නික්මෙන්නාහු හෝ වෙති’ යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ද, වහන්ස, එ පරිද්දෙන් ම ‘ඉකුත් කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පස් නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිත් ඇති ව, සත් සම්බොධාචරණයන් තත් වූ පරිදි බවා නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධිගත කළහ. වහන්ස, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැත්තාහු, සත් සම්බොදහ තත් වූ පරිදි වඩා, නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධිගත කරන්නාහ. වහන්ස, මේ සමයෙහි රහත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැති සේක්, තත් වූ පරිදි සත් සම්බොදහ වඩා නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධි ගතකළ සේකැ යි මා විසින් ධර්මානුබොධිය ලබන ලද්දේ යැ” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ කීහ.

19. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාලන්දයං විහරන්තො පාවාරිකබ්බවනො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහජථලො හොති මහානිසංසො: සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහජථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විත්තං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙය්‍යථීදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා”ති,

20. අථ ඛො හගවා නාලන්දයං යථාභිරත්තං විහරිතො ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙහි: ආයාමානන්ද යෙන පාටලිගාමො තෙනුපසඬකමිසසාමාති. ‘ඒවා හතෙති’ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පවටසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙසන සද්ධිං යෙන පාටලිගාමො තදවසරි. අපෙසසාසු ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා ‘හගවා කිර පාටලිගාමං අනුප්පං තෙහා ති, අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා යෙන හගවා තෙනුපසඬකමිසු, උපසඬකමිතො හගවතං අභිවාදෙතො එකමනතං හිසීදිංසු. එකමනතං හිසිතකා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතං එතදෙවොවු: අධිවාසෙතු තො හතෙත හගවා ආවසථාගාරන්ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණභිභාවෙන,

21. අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො අධිවාසනං විදිතො උච්චායාසනා හගවතං අභිවාදෙතො පදකම්ණං කතො යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඬකමිසු. උපසඬකමිතො සබ්බසන්ධිං ආවසථාගාරං සන්ධිතො ආසනාති පඤ්ඤාපෙතො උදකමණිකං පතිට්ඨාපෙතො තෙලප්පදීපං ආරොපෙතො යෙන හගවා තෙනුපසඬකමිසු. උපසඬකමිතො හගවතං අභිවාදෙතො එකමනතං අට්ඨංසු. එකමනතං සීතා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතං එතදෙවොවු: සබ්බසන්ධිසන්ධිතං¹ හතෙත ආවසථාගාරං, ආසනාති පඤ්ඤාතනාති, උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලප්පදීපො ආරොපිතො. යස්සදුති හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති ති.

22. අථ ඛො හගවා සායණිකසමයං හිවාසෙතො පත්තචීවරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඬෙසන යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතො පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො මජ්ඣමං ඵලං හිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසඬෙසා පි ඛො පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පච්ඡිමං භිතති. හිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි හගවතං යෙව පුරුකාභිතො.² පාටලිගාමීයා පි ඛො උපාසකා පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පුරුකාභිමුඛො හිතති. හිසාය පච්ඡිමාභිමුඛො නිසීදිංසු හගවතං යෙව පුරුකාභිතො.³

1. සබ්බසන්ධිතං සන්ධිතං. සෞ. සබ්බසන්ධිං සන්ධිතං, සීග්‍ර. 2. පුරුකාභිතො සීග්‍ර.

19. එසමයෙහි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවරද නුවරද පාවාරික අඹවෙනෙහි වැඩ වසන සේක්, “ශීලය මෙතේ ය, සමාධිය මෙතේ ය, ප්‍රඥාව මෙතේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන සියලු ආසුව කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැ යි භික්ෂුනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

20. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවරෙහි කැමැති තෙක් කල් වැස අනද තෙරුන් අමතා “අනදයෙනි, එවු, පළොල්ගමට (පාටලිග්‍රාමයට) යමිහ” යි වදල සේක. ‘එසේ ය, වහන්ස’ යි කියා අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා පළොල්ගමට වැඩි සේක. පළොල්ගම වැසි උවසුවෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගම වැඩි සේක් ල’ යි ඇසූහ. ඉක්බිති පළොල්ගමේ උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක උන්හ. එක් පසෙක උන්නාවු පළොල්ගමේ උවසුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආවාස ගෙය ඉවසා වදරන සේක් වා’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුණ්ණිමහාවයෙන් ඉවසා වදල සේක.

21. ඉක්බිති පළොල්ගමේ උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට හික්මැ ගියහ. ගොස් ආවාස ගෙය හැම බුමුතුරුණු අතුරා, අසුන් පණවා, දියසැළක් තබා, තෙල් පහනක් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක සිටියහ. එක් පසෙක සිටියාවු පළොල්ගමේ උවසුවෝ “වහන්ස, ආවාසගෙය හැම බුමුතුරුණින් වසන ලද්දේ ය. අසුන් පණවන ලද්දේ ය. දියසැළක් තබන ලද්දේ ය. තෙල් පහනක් නැංවිණ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් ගමනකට බලාපොරොත්තු සේක් ද, දැන් එයට කල් මේ” යැ යි මෙ බස් කීහ.

22. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වෙලෙහි හැඳ පෙරෙවැ පෘ-සිවුරගෙන බික්සහන හා ආවාස ගෙය කරා වැඩි සේක. වැඩ, පාදෙවැ ආවාස ගෙට පිවිසා මැදුම් ටැඹ නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩහුන් සේක. බික්-සහනු ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පැසිම් බිත නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ. පළොල්ගමේ උවසුවෝ ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පෙර දිහැ බිත නිසා පැසිම් දිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ.

[පාටලිගාමියානං උපාසකානං ඔවාදො:]

23. අථ ඛො හඟවා පාටලිගාමියං උපාසකො ආමනෙත්ති. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආදීනවා දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා. කතමෙ පඤ්ච:

ඉධ ගහපතයො දුස්සීලො සීලවිපනෙතා පමාදධිකරණං මහතිං භොගචාතිං තිගච්ඡති. අයං පයමො ආදීනවො දුස්සීලස්ස සීලං විපක්ඛියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සීලස්ස සීලවිපනතස්ස පාපකො කිත්තිසදෙද අබ්බුග්ගච්ඡති. අයං දුත්තියො ආදීනවො දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සීලො සීලවිපනෙතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදෙ උපසඬකමති ඉච්ඤාහුතො. අයං තත්තියො ආදීනවො දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සීලො සීලවිපනෙතා සමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආදීනවො දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සීලො සීලවිපනෙතා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා.

ඉමෙ ඛො ගහපතයො පඤ්ච ආදීනවා දුස්සීලස්ස සීලවිපක්ඛියා,

24. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය. කතමෙ පඤ්ච?

ඉධ ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනෙතා අපමාදධිකරණං මහත්තං භොගඤ්ඤං අධිගච්ඡති. අයං පයමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලවතො සීලසම්පනතස්ස කල්‍යාණො කිත්තිසදෙද අබ්බුග්ගච්ඡති. අයං දුත්තියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, විසාරදෙ උපසඬකමති අච්ඤාහුතො. අයං තත්තියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලසම්පනෙතා අසමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පළොල්ගම උවසුන්ට අඳවාද:

23. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක: ගැහැවියනි, දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි මේ දෙස් පසෙක. කවර පසෙක් ද?

ගැහැවියෙනි, මෙහි සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ පමා කරුණෙන් මහත් භොගභානියට (භොගයෙන් පිරිහීමට) යෙයි මේ දුසිල්හු සිල්විපතැ පළමු දෙස වෙයි.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල්හට ලාමක කිත්තඳෙක් (අපවාද කථාවෙන්) උස් වැ නැහෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතැ දෙවෙනි දෙස වෙයි.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම කැත්පිරිස කරා හෝ බමුණු පිරිස කරා හෝ ගැහැවිපිරිස කරා හෝ මහණපිරිස කරා හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ නම්, බිය සැක ඇත්තේ, තෙද නැත්තේ එළැඹෙයි. මේ දුසිල්හු සිල් විපත්හි තෙවැනි දෙස ය.

තව ද ගැහැවියෙනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම සිහිමුළා වූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපත්හි සිවුවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම කා බුන් මරණින් මතු සුව යෙන් පහ වූ, දුකට කරුණු වූ, විවසවැ පතිත වන තැන වූනිරියට උත්පත්ති විසින් පැමිණෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතැ පස්වන දෙස වෙයි.

ගැහැවියනි, දුසිල්හු සිල්විපත්හි මේ දෙස් පස වෙයි.

24. ගැහැවියනි, සිල්වත්තූගේ සිල්සම්පත්හි මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද?

ගැහැවියෙනි, මෙහි සිල්සපන් සිල්වත් තෙම නොපමා කරුණින් භොග රැසක් ලබයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සපුයෙහි පළමු අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපන් සිල්වත්තූ පිළිබඳ කලණ කිත්තඳෙක් උස් වැ නැහෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සපුයෙහි දෙවෙනි අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ කැත්පිරිසක් හෝ බමුණුපිරිසක් හෝ ගැහැවි පිරිසක් හෝ මහණපිරිසක් හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ ද, නොබිය වැ තෙදැති වැ එළැඹෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සපුයෙහි තෙවෙනි අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ සිහි මුළා නොවී කලුරිය කෙරෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සපුයෙහි සිවුවන අනුසස ය.

සුනවපරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසා හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඤා ලොකං උපපජ්ඣති. අයං පඤ්චමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

“ඉම ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදයා” ති.

25. අඵ ඛො හගවා පාටලිගාමීයෙ උපාසකෙ බහුදෙව රත්තිං ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසකවා සමාදපෙකවා සමුතෙතපෙකවා සම්පහංසෙකවා උදෙයාපෙසි “අභිකකන්තා ඛො ගහපතයො රත්ති, යසාද්දති තුමෙහ කාලං මඤ්ඤථා” ති. ‘එවං හතෙත’ ති ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො පටිසසුකවා උච්චායාසනා හගවන්තා අභිවාදෙකවා පදකම්භං කකවා පකම්මිංසු. අඵ ඛො හගවා අචිරපකකන්තසු පාටලිගාමීයෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤගාරං පාවිසි.

[පාටලිගාමාපනං]

26. තෙන ඛො පත සමයෙන සුනිධිවසකාරා¹ මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති වජ්ජිතං පටිබාහාය. තෙන ඛො පත සමයෙන සම්ඛුලා දෙවතායො සහසසහසෙසව පාටලිගාමෙ වස්සුති පරිගණකන්ති. යසම් පදෙසෙ මහෙසකවා දෙවතා වස්සුති පරිගණකන්ති, මහෙසකවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වත්සුති පරිගණකන්ති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වත්සුති පරිගණකන්ති, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං.

27. අද්දයා ඛො හගවා දිඛෙඛන වක්ඛුනා විසුද්ධින අභිකකන්තං මානුසකෙන තා දෙවතායෙ සහසසහසෙසව² පාටලිගාමෙ වස්සුති පරිගණකන්තියො. අඵ ඛො හගවා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුච්චාය ආයාසෙත්තා ආනන්දං ආමනෙකසි: කොඤ්ඤ ඛො³ ආනන්ද පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති? ති⁴ “සුනිධිවසකාරා හතෙත මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති වජ්ජිතං පටිබාහායා” ති.

1. සුනිධි වසකාරා, මජ්ඣ
3. කොඤ්ඤො, සිච්ච.

2. සහසසෙසව, සිච්ච. P.T.S. සහසෙසව, මජ්ඣ
4. මාපෙති, සිච්ච.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ කාචුන් මරණින් මතු ශොභන හති ඇති සඟ ලොවට යෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි පස්වැනි අනුභස යි.

ගැහැවියනි, සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි මේ අනුභස පස ය.

25. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවනට ර බොහෝ වෙලාවක් දෙලෝ වැඩ දක්වා, දැක්වූ වැඩෙහි සිත් ගන්වා, එහි සිත් තියුණු කොට, එහි (යහපතැ යි) සිත සතුටු කොට, “ගැහැවියෙනි, රය බොහෝ ඉක්මණ. යම් ගමනක් යෑ යුතු නම් එයට කල් දැනවූ” යි තික්ම යෑමට උදෙසාගවත් කළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ඒ පළොල්ගැමි උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැද පැදකුණු කොට නික්මෑ ගියහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවන් තික්මුණු නොබෝ කල්හි ඉන්‍යාගාරයට පිවිසි සේක.

පාටලීනගරය වැවීම

26. එ සමයෙහි මගද මහමැති සුනිධි වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදෑ රජුන් පිළිබඟනු පිණිස (වැදෑ රජුන්ගේ ආයමුව (අය ලැබෙන දෙරටු පසිඳින පිණිස) පළොල්ගමු නුවරක් කෙරෙත්. එ කලා දහස දහස (වර්ග වශයෙන්) දේවතාවෝ පළොල්ගමු ගෙවතු තම තමනට වෙන් කොට ගනිත්. යම් පෙදෙසක මහ තෙදුනි දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් කරන්නට මහ තෙදුනි රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසක මැදුම් තෙදුනි දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට මැදුම් රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසක භීත තෙදුනි දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට භීත තෙදු ඇති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ.

27. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසැය ඉක්ම පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්-ගමු ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නා දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දුටු සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ර අලුයමැ නැගී සිට අනද තෙරුන් අමතා “අනදයෙනි, කවරහු පළොල්ගමු නුවරක් කෙරෙද් ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදෑ රජුන් පිළිබඟනුවට පළොල්ගමු නුවරක් මවති” යි අනද තෙරණුවෝ සැළ කළහ.

28. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවෙහි තාවතිංසෙහි සද්ධිං මනෙතථා ඵවමෙව ඛො ආනන්ද සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති චජ්ජනං පටිබාහාය. ඉධාහං ආනන්ද අද්දසං දිබ්බෙතන චක්ඛුනා විසුද්ධිත අතික්කතනමානුසකෙන සම්බුද්‍රා දෙවනායො සහසාසහසෙසව පාටලිගාමෙ වද්දුති පරිගණ්ඨනතියො. යසම් ආනන්ද පදෙසෙ මහෙසකඛා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්ඨනති, මහෙසකඛානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමහාමන්‍යානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්ඨනති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමන්‍යානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්ඨනති, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමන්‍යානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යාවතා ආනන්ද අට්ඨං ආයතනං යාවතා වණිපථො¹ ඉදං අක්ඛනගරං භවිස්සති පාටලිසුක්ඛං පුට්ඨෙදනං. පාටලිසුක්ඛස්ස ඛො ආනන්ද තයො අනන්‍යායා භවිස්සන්ති: අඛිතො වා උදකතො වා මිථුභෙද වාති.

29. අථ ඛො සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා යෙන භගවා තෙනුපසඛසම්ඝු. උපසඛසම්ඝු භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනියං කථං සාරානියං විතිසාරෙථා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධීතා ඛො සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතං එතදවොචු: “අට්ඨවාසෙතු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භක්ඛං සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසනා”ති. අට්ඨවාසෙසි භගවා තුණ්ඪිහාදෙන.

30. අථ ඛො සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතො අට්ඨවාසනං විදිථො යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඛසම්ඝු. උපසඛසම්ඝු සකො ආවසථෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදුපෙථා භගවතො කාලං අරොවාපෙසු. ‘කාලො භො ගොතම තිට්ඨිතං භක්ඛන්ති’.

31. අථ ඛො භගවා පුබ්බනභ්‍යමයං තිවාසෙථා පක්ඛචිරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසන යෙන සුනිධිවසසකාරානං මගධමහාමන්‍යානං ආවසථො තෙනුපසඛසම්ඝු. උපසඛසම්ඝු පඤ්ඤතො ආසනෙ තිසිදි අථ ඛො සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා බුද්ධපච්චං භික්ඛුසඛං පණිතන බාදනියෙන භොජනියෙන සභථා සත්තපෙසු සමපචාරෙසු.

32. අථ ඛො සුනිධිවසසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතං භුක්ඛාටිං ඔතිතපක්ඛපාණිං අඤ්ඤතරං නිවං ආසනං ගහෙථා එකමන්තං තිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිතෙක ඛො සුනිධිවසසකාරෙ මගධමහාමනෙ භගවා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

1. වණිපථො, සහ.

28. “අනදයෙනි, තවතිසාවැසි දෙවියන් හා මන්ත්‍රණය කොට මවන්-
 නාක් මෙන් මගදමහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙ බමුණෝ වැදුවන් පිළිබභ-
 නුවට (වැදූරජුන්ගේ අයමුඛ වසනු සඳහා) පළොල්ගමැ නූවරක් මවන්.
 අනදයෙනි, මෙහි මම මිනිසැස් ඉක්ම පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්ගමැ ගෙවතු
 පිරිසිදු ගන්නා බොහෝ දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දිටිමි. යම් පෙදෙ-
 සෙකැ මහ තෙදුති දේවතාවෝ ගෙවතු අරක්ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්-
 නට මහ තෙදුති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙ-
 සෙක මැදුම් තෙදුති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට
 මැදුම් තෙදුති රජුන්ගේ රජමහමැතියන්ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක
 හීන තෙදුති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට හීන
 තෙදුති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. ආයඛියන් ගේ ආයතනය
 (රැස්වන තැන) යම්තාක් ද, වණික්පටය (ගනුදෙනු කරන වෙළෙඳුන් වසන
 තැන) යම්තාක් ද ඔවුනතුරෙන් මේ පැළලුප් නුවර (නොයෙක් රටින්
 ගෙනෙන වෙළෙඳ) බඩුපොදි ලිභා තබන අග්‍ර නගරය වන්නේ ය. අනද
 යෙනි, මේ පැළලුප්නුවරට ගින්නෙන් හෝ, දියෙන් හෝ, අන්‍යාන්‍ය
 හෙදයෙන් හෝ (තූන් පරිද්දෙකින්) අන්තරාය තුනෙක් වන්නේ යැ” යි
 වදලු සේක.

29. එ කල මගදමහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙබමුණෝ භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේ කරා එළැඹීහ. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ.
 සතුටු විය යුතු සිතැ රැදවියැ යුතු කරා අවසන් කොට එක් පසෙක සිටියහ.
 එක් පසෙක සිටියාවූ මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන “භවද්
 ගෞතමයෝ බික්සඟුන් හා අපගේ බත අදට ඉවසන්ව” යි මෙබස් කීහ.
 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමිභාවයෙන් එය ඉවසා වදලු සේක.

30. ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන භාග්‍ය-
 වතුන් වහන්සේ ඉවැසු නියා දන සිය ආවාස ගෙය කරා ගියහ. ගොස්
 සිය ආවාසයෙහි ප්‍රණීත බාදා භොජ්‍ය පිළියෙල කරවා ‘භවද් ගෞතමයීනි,
 දන් කල් වෙයි. බත පිළියෙල කොට ගිමියේ යැ’ යි භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේට කල් දන්වා යැවූහ.

31. එ කල්හී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ
 පාදිවුරු ගෙන බික්සඟුන් කැටුව මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙ-
 නාගේ ආවාස ගෙය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පනවන ලද අස්තෙහි
 වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන සියතින් ම
 ප්‍රණීත බාදාභොජ්‍යයෙන් බුදුපාමොක් බික්සඟුන් සැතැප්වූහ, පෙරැත්ත
 කොට වැළැඳැවූහ.

32. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන වැළැඳු, පාත්‍ර-
 යෙන් ඉවන් කළ අත් ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට එක් පසෙක එක්තරා
 මිටි අස්නක් ගෙන හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ මගද මහමැති සුනිධි-
 වස්සකාර දෙදෙනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ගාථායෙන් අදුමෝ
 දනා වශයෙන් දහම් දෙසූසේක:

යසම් පදෙසෙ කප්පෙති වාසං පණ්ඩිතජාතියො,¹
 සීලවනෙකස් භොජේඤා සඤ්ඤානෙ ට්‍රිභව්චාරයො,²
 යා තස් දෙවතා ආසුං³ තාසං දක්ඛිණමාදිසෙ.
 තා පුරිකා පුජයන්ති මානිකා මානායන්ති නං,
 තතො නං අනුකම්පන්ති⁴ මාතා පුත්තංච ඔරසං
 දෙවතානුකම්පිතො පොසො සද්දහ්‍රානි පසසති⁵ති.

අථ ඛො භගවා සුනීධවසකකාරෙ මගධමහාමනෙක ඉමාහි ගාථාහි අනුමොද්ඤා උට්ඨායාසනා පසකාමි.

33. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනීධවසකකාරා මගධමහාමනතා භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්ඛා භොන්ති. ‘යෙනජ්ඣ සමඥො ගොතමො ආරෙත නිකම්භිසසති, තං ගොතමද්වාරං නාම භවිසසති. යෙන තිසේත ගඛිතං නදිං⁶ තරිසසති, තං ගොතමතිස්සං නාම භවිසසති⁷ති.

අථ ඛො භගවා යෙන ආරෙත නිකම්භි, තං ගොතමද්වාරං නාම අඥාසි. අථ ඛො භගවා යෙන ගඛිතා නදී තෙනුපසඛිකම්. තෙන ඛො පන සමයෙන ගඛිතා නදී පුරා භොති සමාතිතතිකා කාකපෙය්‍යා. අපෙකවෙච්ච මනුසසා නාවං පරියෙසසන්ති, අපෙකවෙච්ච උඵමං පරියෙසන්ති, අපෙකවෙච්ච කුලලං බන්ධන්ති ඔරා පාරං⁸ ගන්තුකාමා අථ ඛො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤිතං⁹ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤෙය්‍ය,¹⁰ එවමෙච්ච ගඛිතාය නදියා ඔරිමතී¹¹තො අත්තරහිතො පාරිමතිරෙ පච්චුට්ඨාසි සඤ්ඤං භික්ඛුසඤ්ඤෙන.

අඤ්ඤා ඛො භගවා තෙ මනුසෙස අපෙකවෙච්ච නාවං පරියෙසනෙක අපෙකවෙච්ච උඵමං පරියෙසනෙක, අපෙකවෙච්ච කුලලං බන්ධනෙක ඔරා පාරං ගන්තුකාමෙ. අථ ඛො භගවා එතඤ්ඤං වීදිඤා තායං වේලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යෙ තරන්ති අණ්ණෙච්චං සරං
 සෙකුං කන්ධාන විසජ්ඣ පලලලානි,
 කුලලං හි ජනො පබන්ධි¹²
 තිණ්ණො මෙධාවිනො ජනා¹³ති.”

පඨමභාණවාරං

1. පණ්ඩිතජාතියො, PTS.   2. ට්‍රිභව්චාරිනො මජ්ඣං.   3. අසසු, PTS.
 4. අනුකම්පන්ති, පිටු   5. නධිතානදි, ස්‍යා   6. පාරාපාරං, පිටු. අපාරාභාරං,
 7. සම්ඤ්ඤිතං, මජ්ඣං.   8. සම්ඤ්ඤෙය්‍ය, මජ්ඣං.   7. ම ඡ සං PTS.
 9. කුලලං ජනො වඛන්ධති ස්‍යා
 * “ගොතමතිස්සං නාම අඥාසි”ති පාළියං න දිසසති. තථාප “ගොතමතිස්සාවීදුරෙ” ඉති මහාඛොධිවංසාදිසු දිසසතෙ.

පණ්ඩිත ස්වභාව ඇති තැනැත්තෙක් යම් පෙදෙසෙක වාසය කෙරේ ද, එ තන්හිදී සංයත වූ බලසර රක්තා සිල්වතුන් වළඳවා, එහි යම් දෙවතා කෙනෙක් වූවාහු නම්, ඔවුනට ඒ දනමය පින පමුණුවන්නේ ය. මෙසේ පින්දීමෙන් පුදන ලද ඒ දෙවතාවෝ ඒ පින් දුන්නාහු (ආරක්ෂා කිරීම් වශයෙන්) පුදත්. කලින් කලා බිලියම් කිරීම් වශයෙන් මානිත වූ ඒ දෙවතාවෝ (ඔහුගේ උවදුරු දුරු කිරීම් වශයෙන්) ඔහුට බුහුමන් කෙරෙත්. ඒ පින් අනුමෝදන් වීමෙන්, මවක් තම කුසින් උපන් දරුවකුට සෙයින් ඔහුට අනුකම්පා කෙරෙත්. මෙසේ දෙවතාවන් විසින් අනුකම්පා කරන ලද පුරුෂ තෙම හැම කල්හි යහපත ම දකී.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙනාට මේ භාරායෙන් අනුමෝදනා බණ වදාරා සුනාස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

33. එ කල්හි මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙනා ‘ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ යම් දෙරෙකින් අද නික්මෙන්නාහු නම්, එය ගෞතමද්වාර නම් වන්නේ ය. යම් තොටෙකින් ගංගානදිය තරණය කරන්නාහු නම්, එය ගෞතමකීර්ථ නම් වන්නේ යැ’ යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසු පස්සෙන් ගියාහු වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දෙරෙකින් නික්මුණු සේක් ද, ඒ ගෞතමද්වාර නම් විය. ඉන්පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගංගානදිය වෙත වැඩි සේක. එ සමයෙහි නංගානදිය දෙගොඩ තළා ගළනුයේ, කවුඩන් විසින් සුවසේ පිය හැකි සේ පිරුණේ විය. මෙතෙරින් එතෙර යනු රිසි ඇතැම් මිනිස්සු නැව සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු බඳිත්. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාබලානියක්හු යම්සේ වක් කළ අත දික් කරන්නේද, දික් කළ අත හෝ වක් කරන්නේද, එසේ ම ගංගානදියේ මෙ තෙරැදී බික්සඟන හා අතුරුදහන් වූ සේක් එතෙර වැඩි සිටි සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙතෙරින් එතෙර යනු කැමැති වූ ඇතැම් මිනිසුන් නැව සොයන්නාවූන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු සොයන්නාවූන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු බඳනාවූන් ද දුටු සේක් ම ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දන ඒ වේලෙහි මෙ උදන් ඇනු සේක:

“යම් කෙනෙක් ගැඹුරු වූ පුළුල් වූ තෘෂ්ණානදිය තරින් ද, ඔහු ආයාථ-මාර්ග නැමැති හෙය කොට දිය කඩිති නො ඇක්ම එ තෙර (නිවන කරා) යෙත්. එහෙත් මේ කුඩා නදියක් තරනුවට මේ ජන තෙම පසුරක් බඳී. ඒසා තෘෂ්ණා මහා නදිය තිණු ප්‍රඥා ඇති ජනයෝ මේ සුළු නදිය සැණින් තැරුහ”

පළමු බණවර නිමියේ ය.

(අරියසච්ච පටිවේධකථා)

34. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: ‘ආයාමානන්ද යෙන කොට්ඨාමො තෙනුපසඨකමීයසාමා’ති. ‘එවං භනෙත’ති. ඛො ආයස්මො ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සඤ්ඤං යෙන කොට්ඨාමො තදච්චසරී. තත්ථසුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරති. තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි:

චතුස්සං භික්ඛවෙ අරියසච්චානං අනන්තබොධා අප්පට්චෙධා එවමිදං දීසමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුමහාකඤ්ඤෙ. කතමෙසං චතුස්සං:

දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අප්පට්චෙධා එවමිදං දීසමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුමහාකඤ්ඤෙ. දුක්ඛසමුදයස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අප්පට්චෙධා එවමිදං දීසමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුමහාකඤ්ඤෙ. දුක්ඛනිරෝධස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අප්පට්චෙධා එවමිදං දීසමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුමහාකඤ්ඤෙ. දුක්ඛනිරෝධභාමිනීයා පටිපද්දය භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අප්පට්චෙධා එවමිදං දීසමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුමහාකඤ්ඤෙ.

තසිදං භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධො² අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධභාමිනී පටිපද්ද අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. උච්ඡිත්තං භවතණ්ඤා, ඛීණං භවනෙත්ති. නන්දිද්දති පුත්තඛොවො’ති.

ඉදමමොච භගවා. ඉදං චස්වා සුභතො අථාපරං එතදෙවොච සස්වා:

චතුස්සං අරියසච්චානං යථාභූතං අදස්සතා
සංසිතං³ දීසමඤ්ඤානං තාසු තාසෙච්ච⁴ ඡාතිසු
තානි එතානි දිට්ඨානි භවනෙත්ති සමුභතා,
උච්ඡිත්තං මුලං දුක්ඛස්ස නන්දිද්දති පුත්තඛොවො’ති.

35. තත්ථ පි සුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරතෙතො එතදෙව ඛහුලං භික්ඛුනං ධමමං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි වීච්චවති, සෙය්‍යථිද්දං: කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.⁵

1. දුක්ඛසමුදයං සිමු. මජ්ඣ. ජ. 1. 1. 1. 2. දුක්ඛනිරෝධං, සිමු මජ්ඣ. ජ. 1. 1. 1. 3. සංසරිතං සිමු. 4. තාසෙච්ච, ජ. 1. 1. 1. 5. කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා, ජ. 1. 1. 1.

ආයාසිසත්‍ය ප්‍රතිවේධ කථා

34. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, එවු, කොට්ඨාමයට යමහ”යි වදාළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණමුළුවක් හා කොට්ඨාමය කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි කොට්ඨාමයෙහි වැඩි වසන සේක. එහිදී හික්ෂුන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක:

මහණෙනි, සතර ආයාසිසත්‍යයන් අනුබොධ නො කළ හෙයින්, ප්‍රතිවේධ නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. කවර සතර සත්‍යයන් ද? යත්:

“මහණෙනි, දුෂ්ඨායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨසමුදයායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නොකළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨනිරෝධායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නොකළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදයාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නොකළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය.

මහණෙනි, ඒ දුෂ්ඨායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨසමුදයායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨනිරෝධායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදයාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. භවතෘෂ්ණාව මුල් සිදින ලදී. භවනෝත්‍රිය (සතුන් භවයට පමුණුවන තෘෂ්ණා රහන) ක්ෂීණ විය. දන් යලි භවොත්පත්තියෙක් නැත”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. ශොභන හති ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදාරා එයින් මත්තෙහි (භාජාබන්ධන වශයෙනුදු) මෙය වදාළ සේක:

“සතර සත්‍යයන් තත් වූ පරිදි නොදැක්මෙන් ඒ ඒ ජාතීන්හි දික් කලක් ම හැසිරීම විය. දන් සතර සත්‍යයෝ දක්නා ලදුහ. භවතියන්ත්‍රිය (තෘෂ්ණාව) වැනැසිණ. දුක්මුල සිදිණ. දන් මෙයින් මතු භවයෙක් නැත”.

35. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි ද කොට්ඨාමයෙහි වැඩවසන සේක, “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය ඒහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඥාව මහත්පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත මොනොවට කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුව කෙරෙන් මිදේ” යැයි බොහෝ සේ මේ දහමේ කතාව ම වදාරන සේක.

ධම්මාදස ධම්මපරියායො

36. අප් ඛො භගවා කොට්ඨාමෙ යථාභිරන්තං විහරිතා ආයස්මන්තං ආන්දං ආමනෙතයි “ආයාමානන්ද යෙන නාදිකා තෙනුපසඛක්ඛිසාමා”ති ‘එවං භනෙත’ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙකායි. අප් ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඛෙතන සද්ධිං යෙන නාදිකා තදවසරි. තත්ථ පි සුදං භගවා නාදිකෙ විහරති ගිඤ්ජකාවසරෙ. අප් ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛක්ඛි. උපසඛක්ඛිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච:

සාළෙහා නාම භනෙත භික්ඛු නාදිකෙ කාලකතො.¹ තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? නන්ද නාම භනෙත භික්ඛුනී නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුදතෙතා නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුජාතා නාම භනෙත උපාසිකා නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කකුඛො² නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො, තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කාලිඛෙගා³ නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- නිකචො නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- කච්චසභො නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- කුචෙයා නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- සනකුචෙයා නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- භද්දෙ නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- සුභද්දෙ නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො?ති.

37. සාළෙහා ආනන්ද භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙනො-විමුක්තිං පඤ්ඤවිමුක්තිං දිට්ඨව ධම්මෙසයං අභි ඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහායි. නන්ද ආනන්ද භික්ඛුනී පඤ්චන්තං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත්ථ පරිනිබ්බාසිතී අනාවත්තිධම්මා තස්මා ලොකා. සුදතෙතා ආනන්ද උපාසකො තිණණං සඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදගාමී සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛසාන්තා කරිසසති. සුජාතා ආනන්ද උපාසිකා තිණණං සඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්තා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමොධිපරායණං.

1. නාභික, මජ්ඣ. 3. කකුචකො, මජ්ඣ. 3. කකුචො, මජ්ඣ. 4. කාලිඛෙගා, මජ්ඣ. කාරලිඛෙගා, ඝා.

ධර්මාදර්ශ ධර්මපයාසියය

36. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොට්ඨාමයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, ඒ වූ, නාදිකා ගමට යමහ” යි වදනු සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා නාදිකා ගමට වැඩි සේක. වැඩ එහි නාදිකා ගමට ගොඩොළයෙන් කළ ආවාසයෙහි වසන සේක. එකල අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඔබ වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් පැවැසූහ:

වහන්ස, නාදිකායෙහි සාළ්භ නම් හික්කු කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, නඤ්ඤ නම් මෙහෙණ නාදිකා ගමට කලුරිය කළා ය. ඈයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, සුදත්ත නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, සුජාතා නම් උවැසි නාදිකායෙහි කලුරිය කළා ය. ඈයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කකුඛ නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කාලිංග නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, නිකට නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කට්ඨස්ස නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කුට්ඨ නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය ... සන්තුවුට්ඨ නම් උවසු ... හදු නම් උවසු ... සුහදු නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය, ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ?”.

37. “අනඳයෙනි, සාළ්භ මහණ ආසුචයන් ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුච වූ ඵලසමාධිය ද ඵලප්‍රඤාච ද මෙ අත්බවිහි ම තෙමේ වෙසෙයි නුවණින් දන පසක් කොට සපයා විසී ය. අනඳයෙනි, නන්ද මෙහෙණ ඔරම්භාගිය සංඤ්ඤරත පස ක්ෂය කිරීමෙන් (ඉද්ධාවාසයෙහි) උපපාලක වූවා, එහි පිරිනිවෙන්නී, එ බඹලොවින් පෙරළා මෙහි නොඑන ස්වභාවය ඇත්තී ය. අනඳයෙනි, සුදත්ත උවසු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූ බැවින් සකාදගාමී වූයේ, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නේ ය. අනඳයෙනි, සුජාතා උවැසි තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවා, අවාදුකට නො වැටෙන සුලු වූවා, ධර්මනියමයෙන් රහත්බව ලබනුවට නියත වූවා, සම්බොධිපරායණ (ඉහළ තුන් මගට අවශ්‍යයෙන් ම පැමිණිය යුතු) වූවා ය.

කකුඨො නාම ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනතං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. කාලිඤ්ඤා ආනන්ද උපාසකො -පෙ- නිකචො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- කච්චසසභො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- තුචෙය්ඨා ආනන්ද උපාසකො -පෙ- සනතුචෙය්ඨා ආනන්ද උපාසකො -පෙ- භද්දෙ ආනන්ද උපාසකො -පෙ- සුභද්දෙ ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනතං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා.

පරොපඤ්ඤාං ආනන්ද නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා පඤ්චනතං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස්ස පරිනිබ්බාසීනො අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා.

සාධිකා නච්චිති ආනන්ද නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා තිණ්ණං සඤ්ඤප්පතානං පරික්ඛයා රාගද්වේශාහානං තනුක්ඛා සකද්ගාමීනො සන්දෙව ඉමං ලොකං ආගන්වා දුක්ඛසසතං කර්සසන්තී.

සාතිරොකානි ආනන්ද පඤ්ච සතානි නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා තිණ්ණං සඤ්ඤප්පතානං පරික්ඛයා සොතාපනනා අච්චිපාතධම්මො තියතො සමොධිපරායණො.

38. අනච්ඡරියං චො පනෙතං ආනන්ද යං මනුසසභුතො කාලං කරෙය්‍ය, තස්මිඤ්ඤො කාලකතෙ තරාගතං උපසඬකමිච්චා එතමස්ස පුච්ඡිසංථං, විභෙසා චෙසා ආනන්ද තරාගතස්ස. තස්මාතිහානන්ද ධම්මාදයං නාම ධම්මපරියායං දෙසෙසාමී යෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො ආකඬාමානො අත්තනා'ව අත්තනාං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය: 'විණ්ණිරයොමචි විණ්ණිරච්ඡානං යොති විණ්ණපෙතතිච්චසයො විණ්ණපායදුග්ගතිච්චිපාතො, සොතාපනෙතං භමස්මි අච්චිපාතධම්මො තියතො සමොධිපරායණො'ති.

තත්තමො ච සො ආනන්ද ධම්මාදයො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො ආකඬාමානො අත්තනා ච අත්තනාං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය: විණ්ණිරයොමචි විණ්ණිරච්ඡානං යොති විණ්ණපෙතතිච්චසයො විණ්ණපායදුග්ගතිච්චිපාතො, සොතාපනෙතං භමස්මි අච්චිපාතධම්මො තියතො සමොධිපරායණො'ති :

අනදයෙනි, කකුධ නම් උවසු ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාදක වූයේ, එහිදී පිරිනිවෙන සුදු වූයේ, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන ස්වභාවය ඇත්තේ ය. අනදයෙනි, කාලිංග උවසු තෙම ... නිකට උවසු තෙම ... කච්ඡසභ උවසු තෙම ... ඤවය උවසු තෙම ... සන්තුවය උවසු තෙම ... හදු උවසු තෙම ... සුභදු උවසු තෙම ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාදක වූයේ, එහි පිරිනිවෙන සුදු වූයේ, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන සුදු වෙයි.

අනදයෙනි, නාදිකායෙහි පනසකට වැඩි දෙනෙක් උවසුවෝ කලුරිය කළාහු, ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාදක වූවාහු, එහි පිරිනිවෙන සුදු වූවාහු, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන සුදු වෙත්.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත අනු දෙනෙක් නාදිකායෙහි කලුරිය කළාහු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාගද්වේෂමොහයන් තුනී බැවින් සකාදගාමී වූවාහු, එක් වරක් ම උත්තත්ති වශයෙන් මෙ ලොවට අවුත් සුක් කෙළවර කරන්නාහ.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත පන්සියක් නාදිකායෙහි උවසුවෝ කලුරිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවාහු, අවාහි නොවැටෙන සුදු වූවාහු, රහත්බවට ගියහ වූවාහු, සම්බොධිපරායණ (ඉහළ තුන් මහට අවශ්‍යයෙන් පැමිණිය යුතු) වූහ.

38. අනදයෙනි, විස්මය ජනක ය! යම් භෙයකින් මිනිස් වූයෙක් කලුරිය කරන්නේ නම්, ඉදින් ඒ ඒ මිනිසා කලුරිය කළ කල්හි තරාගතයන් කරා එළැඹ මෙ කරුණ විවාරන්නාහු නම්, ඒ (හැම එකක්හුගේම පරලොච ගතිය කීම) තරාගතයන්ගේ කයට වෙහෙසෙක් ම ය. අනදයෙනි, එහෙයින් යමෙකින් සමන්විත ආයාඤ්චාවක කැමැත්තේ 'ක්ෂය කළ ගිරය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ තිරිසන් යොන් ඇත්තෙමි' යි 'ක්ෂය කළ ප්‍රෙතවිෂය ය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ අපාය දුර්ගති විනිපාතය ඇත්තෙමි' යි, 'මම අවාහි නොවැටෙන සුදු, ගියහ වූ සම්බොධි පරායණ වූ සෝවන් පුභුලෙකිම වෙමි' යි තෙමේ ම තමා ප්‍රකාශ කළ හැකි වන්නේ ද, එසේ වූ ධර්මාදර්ශ නම් ධර්මත්‍රමය දෙසන්නෙමි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරි සවු තෙම කැමැත්තේ 'මම ක්ෂිණ ගිරය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ තිරස්චිතයොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ අපාය දුර්ගති විනිපාත ඇත්තෙමි, අවිනිපාත ස්වභාවය ඇති, නියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන් පුභුලෙකිම වෙමි' යි තෙමේ ම තමා පැවැසි යෑ හැකි වන්නේ නම්, ඒ ධර්මාදර්ශ ධර්මපයඝාය කවරේ ද :

ඉධානන්ද අරියසාවකො බුද්ධා අවච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමාසමබ්බුද්ධො විජ්ජාවරණං මපනො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං බුද්ධො හගවා” ති.

ධම්මෙ අවච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “ඤ්ඤානො හගවතා ධම්මො සන්ධිවිසිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනාධිකො¹ පච්චන්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාති” ති.

සඤ්ඤා අවච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “සුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, උජුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, ඤ්ඤාපට්ඨනො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, සාමීච්චනො හගවතො සාවකසඤ්ඤා. යදිං: චත්තාරි පුරිසයුගාති, අච්ච පුරිසපුගාලා. එස හගවතො සාවකසඤ්ඤා ආහුනෙය්‍යා, පාහුනෙය්‍යා, දකඛිණෙය්‍යා, අඤ්ඤාලිකරණෙය්‍යා, අනුත්තරං පුඤ්ඤාසෙඛන්තං ලොකසසා” ති.

අරියකතෙත්ති සිලෙහි සමන්තාගතො හොති අබ්භේඛති අච්චදෙඤ්ඤි අසබ්බෙහි අකම්මාසෙහි භුජිසෙහි විඤ්ඤාපසසෙහි අපරාමච්චෙධිති සමාධි-සංවත්තනිකෙහි.

අයං ඛො සො ආනන්ද ධම්මාදසො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තා-ගතො අරියසාවකො ආකඛ්ඛිතො අත්තනාච අත්තනාං බ්‍යාකරෙය්‍ය ‘විජ්ජාවරණං’ මහි විජ්ජාවරණානායෙති විජ්ජාපෙත්තිවිසයො විජ්ජාපායදගාති-ච්චිතපාතො. සොතාපනොහමඤ්ඤි අච්චිතාතධම්මො ගියතො සඤ්ඤාධි-පරායණො” ති.

39. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාදීනක විහරන්තො ගිඤ්ඤාකාවසථෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සිලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සිලපරිභාවිතො සමාධි මහජ්ජලො හොති මහාතිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහජ්ජලා හොති මහාතිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විත්තං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති-සෙය්‍යාථිදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ච්ජාසවා” ති.

1. ඔපනොසකො, චජ්ජං

අනදයෙනි, මෙහි අරි සවු තෙම “ඒ භාග්‍යවත් තෙම මේ මේ කරුණින් අර්හත් ය, සමාක්සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවරණසම්පන්න ය, සුගත ය, ලොක විත් ය, ගිරුත්තර පුරුෂදමාසාරථී ය, දෙවිමිනිස්නට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ-ය, හගවත් යැ” යි බුදුන් කෙරෙහි ගුණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

“භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මනා කොට කියන ලද, තමන් විසින් ම දක්ක යුතු ය. එල දෙනුවට කාලාන්තරයක් ඇති නො වේ. ‘එව, බලව’ යි කීමට හිසි ය. භාවනා වසයෙන් තමසිත්හි එළවනුවට සුදුසු ය. විඤ්ඤාත් විසින් තමතමා කෙරෙහි දක්ක යුතු යැ” යි ධර්මයෙහි ගුණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

“භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සුපිළිපත් ය. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙම සාජු ව පිළිපන්නේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම න්‍යායප්‍රතිපන්න ය (නිවන් පිණිස පිළි-පන්නේ ය). භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සාමිච්චිප්‍රති-පන්න ය. යම් මේ ප්‍රථම මාර්ගස්ථ, ප්‍රථම ඵලස්ථ ආදී විසින් පුරුෂයුග සතර දෙනෙක් ආද්ද, මේ නියායෙන් පුරුෂ පුද්ගලයෝ අට දෙනෙකි. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේගේ මේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම දුරු සිට ද ගෙනවුත් සිල්වත්තට පිරිනැමියැ යුතු සිවුස පිළිගනුවට සුදුසු ය. අමුත්තනට පිළියෙල කළ දනය පිළිගන්නට සුදුසු ය. පරලොව සුව පතා දෙන දන් පිළිගන්නට සුදුසු ය දෝත් මුදුන් තබා වැන්ද යුත්තේ ය. ලොව ගිරුකාර වූ පින්කෙත යැ” යි. සංඝයා කෙරෙහි ගුණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

කඩ නොවූ, සිදුරු නො වූ (තැඟින් තැන සිකපද බිදීමෙන්) සබල නොවූ, කැලල රහිත වූ, නිදහස් වූ (තෘෂ්ණාදසත්වයෙන් මිදුණු), නුවණැති-යන් විසින් පසස්නා ලද, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි දෙකින් අපරාමාණ්ට වූ, උපචාර අර්පණා මාර්ග ඵල සමාපත්ති පිණිස පවත්නා වූ ආයතීයනට ප්‍රිය මනාප වූ ශීලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරි සවු තෙම කැමැත්තේ, ‘මම ක්ෂිණ නිරය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ තිරස්චිත යොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ අපාය දුර්ගති විනිසාත ඇත්තෙමි. අච්චිසාත ස්වභාවය ඇති, නියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන පුභුලෙකම්’ යි තෙමේ ම තමා පවසනු හැක්කේ නම්, මේ ඒ ධර්මාදර්ශ ධර්මපර්යාය වේ.

39. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි ද නාදිකා ගමෙහි ගඬොඵයෙන් කළ ආවාසයෙහි වසන සේක්, “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඤාච මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඤාච මහත් ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඤායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුව කෙරෙහි මිදේ යැ” යි භික්ෂුනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

[අමබපාලිවනෙ සත්පට්ඨාන දෙසනා]

40. අථ ඛො භගවා නාදිකෙ යථාභිරන්තං විහරීතීවා අයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙක්ඛි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන වෙසාලී තෙනුපසඬකම්සකාමා’ති. ‘එවං භනෙත්’ති ඛො අයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඬෙක්ඛන සද්ධිං යෙන වෙසාලී තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා වෙසාලියං විහරති අමබපාලිවනෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙක්ඛි:

“සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසනී.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජ නො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඡ්ඤා දෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඡ්ඤාදෙමනස්සං, විකෙත වික්ඛානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඡ්ඤාදෙමනස්සං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඡ්ඤාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛනෙත්ත පටික්ඛනෙත්ත සමපජානකාරී භොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී භොති. සමම්ඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී භොති. සඬභ්‍යාට්ඨපත්තවිචරධාරණෙ සමපජානකාරී භොති. අසිතෙ පිතෙ බාධිතෙ සාධිතෙ සමපජානකාරී භොති. උච්චාරපසංචකම්මෙ සමපජානකාරී භොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතෙත්ත සුක්ඛෙත්ත ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො භොති.

සතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසනී”ති.

[අම්බපාලිවනයෙහි සිටිමින් දෙසීම]

40. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාතිකා ගමෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා, 'අනඳයෙනි, උටු, විසල්පුර කරා ඵළැගෙනින්නම්' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සඟුන් හා විසල්පුරට වැඩි සේක. එහි විසල් පුර අම්බපාලි වනයෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භික්ෂූන් අමතා මෙසේ වදළ සේක.

"මහණෙනි, මහණහු සිහි ඇති වූ සමාක් ප්‍රඥා ඇති වූ විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය වේ.

මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සිහි ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ (මේ කයෙහි) කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, කයෙහි විදසුන් නුවණින් කය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, වේදනා ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි විදසුන් නුවණින් වේදනාව අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා. සිහි විදසුන් නුවණින් සිත අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, නිවරණාදී ධර්මයන්හි විදසුන් නුවණින් නිවරණාදිය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙම සිහි ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, මහණතෙම කෙසේ නම් සමාක්ප්‍රඥා ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම ඉදිරි ගමනෙහි පෙරළා ඊමෙහි (කය නම් ලත් ඇටසැකිල්ලක් යෑම් ආදිය කරන්නේ යැයි) නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරි බැලීමෙහි දෙපස බැලීමෙහි නුවණින් සලකා දන ම එය කරන්නේ වෙයි. අත් පා හැකිලීමෙහි දිගු කිරීමෙහි නුවණින් දන ම එය කරන්නේ වෙයි. සංඝාවිය ද පාත්‍රය ද සිවුරු ද දැරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද විකා කෑ යුතු දැය කෑමෙහි ද මී සකුරු ආදීන් රසවිඳීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මල මු පහ කිරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද හිදිවැටීමෙහි ද කීමෙහි ද හිඟඩ වීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ සමාක්-ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි.

මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති වූ නුවණ ඇති වී විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය යි.

[අමබපාලී ආරාමපටිග්ගහන්තා]

41. අසෙකාසී ඛො අමබපාලී ගණිකා ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං චිහරති මග්ගං අමබවනෝ’ ති. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හඤ්ඤි හඤ්ඤානි යානානි යොජාපෙකා, හඤ්ඤං යානං අභිරුහිකා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙති වෙසාලියා නියායාසි. යෙන සකො ආරාමො තෙන පායාසී. යාවතිකා යානසස භූමි යානෙන ගන්තො යානා පච්චාරොහිකා පනතිකා’ව යෙන හගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්කා හගවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අමබපාලිං ගණිකං හගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසකං සමාදපෙසි සමුකෙතථෙසි සමපහංසෙසි. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හගවතා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසකං සමාදපිතා සමුකෙතථිතා සමපහංසිතා හගවන්තං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හතෙත හගවා ස්වාත්තාය හත්තං සඤ්ඤං භික්ඛුසඛෙකන්තා’ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හගවතො අධිවාසනං විදිකා උච්චායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙකා පදකම්භං කතා පකකාමි.

42. අසෙකාසුං ඛො වෙසාලිකා ලිච්චී ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං චිහරති අමබපාලිවනෝ’ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී හඤ්ඤානි හඤ්ඤානි යානානි යොජාපෙකා, හඤ්ඤං හඤ්ඤං යානං අභිරුහිකා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙති වෙසාලියා නියංසු.¹ තත්ථ එකච්ච ලිච්චී නීලා භොහති නීලවණණා නීලවකා නීලාලඛකාරා, එකච්ච ලිච්චී පිතා භොහති පිතවණණා පිතවකා පිතාලඛකාරා, එකච්ච ලිච්චී ලොහිතා² භොහති ලොහිතවණණා ලොහිතවකා ලොහිතාලඛකාරා, එකච්ච ලිච්චී ඔද්දතා භොහති ඔද්දතවණණා ඔද්දතවකා ඔද්දතාලඛකාරා.

43. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං චකෙකන චකකං යුගෙන යුගං පතිවච්චෙසී.³ අථ ඛො තෙ ලිච්චී අමබපාලිං ගණිකං එතදවොචු: ‘කිඤ්ඤේ, අමබපාලි, දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං චකෙකන චකකං යුගෙන යුගං පතිවච්චෙසී?’ ති. ‘තථා හි පන මෙ අයාපුකතා, හගවා නිමනනීතො ස්වාත්තාය හත්තං සඤ්ඤං භික්ඛුසඛෙකන්තා’ති. ‘දෙහි ජෙ, අමබපාලි, එතං හත්තං සතසහසෙකන්තා’ති. ‘සච්චෙ’පි මෙ අයාපුකතා වෙසාලිං සාභාරං දසසථ, එච්චමහං තං හත්තං⁴ න දසසාමි’ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී අඛිගුලිං⁵ පොඨෙසුං ‘ඒතමභා වත භො අමබකාය,⁶ ඒතමභා’ වත භො අමබකායා’ති.

1. නියාසි-සු- PTS. නියං-සු, මජ්ඣං, සා. 2. ලොහිතකා - PTS.
 3. පටිච්චෙසී, මජ්ඣං - PTS, සා. 4. ටසීච්චි මහත්තං - සා.
 5. අඛිගුලී සීගු. PTS 6. අමබපාලිතාම - සා. 7. චඤ්ඤිතමා - PTS

[අම්බපාලි ආරාමය පිළිගැනීම]

41. අම්බපාලී ගණිකා තොමෝ 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩ විසල්පුරට නොදුරැ වූ මාගේ අභිවේනෙහි වසන සේකැ' යි ඇසුවා ය. ඉක්බිති ඕ තොම සොදුරු සොදුරු යානයන් යොදවා, සොදුරු යානයකට නැඟ, සොදුරු සොදුරු යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ විසල්පුරෙන් නික්මුණා ය. සිය අරම කරා එළැඹියා ය. යානයට බිම යම් තාක් ද ඒ තාක් යානයෙන් ගොස් එයින් බැස පාගමන් ඇත්තී ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියා ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්නා ය. එක් පසෙක හුන් අම්බපාලිගණිකාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දඟුම් කතායෙන් දෙලෝවැඩ දක්වා වදළ සේක. එය සිතට ගන්වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කැඩූ සේක. මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දඟුම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වන ලද, එය සිතට ගන්වන ලද, එහි සිත තියුණු කරන ලද, එහි සතුටු කරන ලද අම්බපාලී ගණිකා තොමෝ 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සභන සමග ව සෙට දිනට මගේ බත ඉවසන සේක වා' යි අයැද සිටියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණීභාවයෙන් ඉවසා වදළ සේක. ඉක්බිති අම්බපාලී ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තම අයැදුම ඉවැසූ නියා දැන හුනාස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට තික්මියා ය.

42. විසල්පුර වැසි ලිච්චවී රජදරුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩිසේක් විසල්පුර අම්බපාලිවනයෙහි වසන සේක් ලැ යි ඇසූහ. ඉක්බිති කෙල ලිච්චවීහු උතුම් උතුම් යාන යොදවා, උතුම් උතුම් යානනැඟ, උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ විසල්පුරයෙන් නික්මුණාහ. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් ලිච්චවීහු ගිල් අභරා ඇත්තාහු ගිල් වත් දරන්නාහු ගිල්මිණෙන් හා ගිල්මලින් සැරහුණා හු නිල්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්චවීහු රන්වන් අභරා ඇත්තාහු රන්වන් වත් දරන්නාහු රන්වන් මිණෙන් හා රන්වන් මලින් සැරහුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්චවීහු රත් අභරා ඇත්තාහු රත් වත් දරන්නාහු රත් මිණෙන් හා රත් මලින් සැරහුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්චවීහු සුදු අභරා ඇත්තාහු සුදු වත් දරන්නාහු සුදුමිණෙන් හා සුදු මලින් සැරහුණාහු සුදු වන් වෙත්.

43. ඉක්බිති අම්බපාලී ගණිකා තොම තමාට ඉදිරියෙන් රිය නැඟ යන තරුණ තරුණ ලිච්චවීන් ගේ යාන තම රියහිසින් ඔවුන් රියහිස ද, තම රියසකින් ඔවුන් රියසක් ද, තම රියැ වියගසින් ඔවුන් රියැ වියගස ද හැන ඉවත් කෙරෙමින් ගියා ය. එ කලැ ලිච්චවීහු අම්බපාලී ගණිකාවට 'භෙම්බා අම්බපාලිය, තරුණ තරුණ ලිච්චවීන්ගේ රියහිසින් රියහිස ද රියසකින් රියසක ද රියවියෙන් රියවිය ද ගටා ඉවත් කෙරෙමින් යුහු යුහු ව කුමට යෙයි ද? යි විචාළාහ. "ආයඤ්චුයිති, එසේ ම ය. සෙට බතට මා විසින් බික්සභන හා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිමනන ලද සේකැ' යි ඕ කිවු ය. 'භෙම්බා අම්බපාලී ය, මේ බත (මේ බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) කභවණු ලක්ෂයක් ගෙන අපට දෙව' යි ලිච්චවීහු කීහ. 'ආයඤ්චුයිති, මම දැනු සහිත විසල්පුර දෙන්නාහු නුමුදු මෙසේ මහත් අනුසස් ඇති මේ බත (බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) ඔබට පවරා නො දෙමි' යි ඕ කිවු ය. එ කලැ ඒ ලිච්චවීහු 'පින්වත්නි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලදුමහ, පින්වත්නි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලදුමහ' යි ඇහිලි පෙඑහ. (අසුර ගැසූහ.)

44. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යෙන අම්බපාලිවනං තෙන පාඨිංසු. අදද්දසා ඛො භගවා තෙ ලිච්චී දුරතො'ව ආභව්ඤ්ඤානෙ. දීඝවා භික්ඛු ආමනෙකඨි: 'යෙසං භික්ඛවෙ භික්ඛුනාං දෙවා තාවතිංසා අද්දිට්ඨා,' ඔලොකෙච භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, අවලොකෙච¹ භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, උපසංභරථ භික්ඛවෙ ලිච්චීපරිසං තාවතිංසද්දිසන්ති².

45. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යාවතිකා යානසස භූමි යානෙන ගහකා යානා පච්චොරොභිකා, පනතිකා'ව යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිකා භගවන්තං අභිවාදෙකා ඵකමන්තං ගිසීදිංසු. ඵකමන්තං ගිසිකෙන ඛො ඉත ලිච්චී භගවා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසඨි සමාදපෙසි සමුක්ඛෙතෙප්පි සමපහංසෙසි. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතා ධම්මියා කථාය සන්දසිතා සමාදපිතා සමුක්ඛෙතෙප්පි සමපහංසිතා භගවන්තං ඵතදවොද්ධි: 'අධිවාසෙතු නො භගවා ස්වාතනාය භක්ඛං සඤ්ඨං භික්ඛුසමෙඝනා'ති. අථ ඛො භගවා තෙ ලිච්චී ඵතදවොච. 'අධිවුඤ්ඤා ඛො මෙ ලිච්චී ස්වාතනාය අම්බපාලියා ගණිකාය³ භක්ඛන්ති.' අථ ඛො තෙ ලිච්චී අධිගුලිං පොඨෙසු: 'ඒතමනා වත හො අම්බකාය. ඒතමනා වත හො අම්බකායා ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතො භාසිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙකා පදකඛිණං කකා පකකමිංසු.

46. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා තසසා රත්තියා අවචයෙන සකෙ ආරාමෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදපෙකා භගවතො කාලං ආරොචාපෙසි: 'කාලො භනෙන, නිට්ඨිතං භක්ඛන්ති'. අථ ඛො භගවා පුබ්බඝනසමයං ගිවාසෙකා පනච්චීවරමාදය සඤ්ඨං භික්ඛුසමෙඝන යෙන අම්බපාලියා ගණිකාය ගිවෙසනං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිකා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදී. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඛං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සභදා සන්තපෙසි සමපචාරෙසි. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා භගවන්තං භුක්ඛාචිං ඔනීතපක්ඛපාණිං පඤ්ඤාතරං නිචං ආසනං ගහෙකා ඵකමන්තං නිසීදී. ඵකමන්තං ගිසිකෙන ඛො අම්බපාලී ගණිකා භගවන්තං ඵතදවොච: 'ඉමාහං භනෙන, ආරාමං බුද්ධපමුඛස භික්ඛුසඛකස දමි'ති. පටිග්ගහෙසි භගවා ආරාමං. අථ ඛො භගවා අම්බපාලී ගණිකං ධම්මියා කථාය සන්දසෙකා සමාදපෙකා සමුක්ඛෙතෙප්පි සමපහංසෙකා උට්ඨායාසනා පකකමි.

47. තත්ථ පි සුදං භගවා වෙසාලියං විහරන්තො අම්බපාලිවනෙ ඵතදෙව ඛහුලං භික්ඛුනාං ධම්මං කථං කරොති: 'ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහථලා හොති මහානිසංසා පඤ්ඤාපරිභාවිතං වික්ඛං සමමදෙව ආසවෙති විමුච්චති- සෙසාපීදං: කාමාසවා භවාසවා අච්ඡාසවා'ති.

1. අද්දිට්ඨිකා- කථවී. 2. අපලොකෙච-සිඬු 3. තාවතිංසා සද්දි-සිඬු තාවතිංසපරිසං-ෆ්ෆා 4. අම්බපාලීගණිකාය-සිඬු-ෆ්ෆා.

44. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු අම්බපාලිවනය කරා ගියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරින් ම එන ඒ ලිච්ඡවීන් දුටු සේක් ම ය. දැක හික්මුන් අමතා ‘මහණෙනි, යම් හික්මු කෙනෙකුන් විසින් තවුතිසාවැසි දෙවියෝ නො දක්නා ලදහු ද, මහණෙනි, ඒ තෙපි තෙල එන ලිච්ඡවී පිරිස බලවු. තෙල ලිච්ඡවී පිරිස පුනපුනා බලවු. තෙල ලිච්ඡවී පිරිස තවුතිසා වැසි දෙවි- පිරිසට ළං කොට (සම කොට) සලකවු’ යැ යි වදළ සේක.

45. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු යානයට යොග්‍ය බිම යම්තාක් ද, ඒ තාක් යානයෙන් ගොස්, යානයෙන් බැස, පාගමන් ඇත්තාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පසෙක හුන්හ. පසෙක හුන් ඒ ලිච්ඡවිනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැහැමි කතා යෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වූ සේක. එහි සමාදන් කරවූ සේක. එහි සිත් තියුණු කරවූ සේක. එහි සතුටු කරවූ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වන ලද, එහි සමාදන් කරවන ලද, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද, එහි සතුටු කරවන ලද ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන හා සෙට දවසට අපගේ බත ඉවසන සේක්ව’ යි කීහ. ‘ලිච්ඡවීහි, මා උසින් සෙට දවසට අම්බපාලි ගණිකාවගේ බත ඉවසන ලද’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. එකල්හි ඒ ලිච්ඡවිහු ‘භවත්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ. භවත්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ’ යි ඇහිලි පෙළුවහ. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෝදන් ව, හුනස්නෙන් නැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඳ පැදකුණු කොට නික්මෑ ගියහ.

46. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා බුදුපාමොක් බික්සහන ප්‍රණීත බාදායෙන් භොජ්‍යයෙන් සියතින් සැතැප්වුවා ය. පෙරැත්ත කොට වැළැඳවුවා ය. ඉක්බිත්තෙන් අම්බපාලි ගණිකා තොම බොජුන් වැළැඳු, පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගන්නා ලද අත් ඇති භාග්‍යවතුන්වහන්සේට එකත්පස් වැ එක්තරා මිටි අස්නක් ගෙන උන්නා ය. එසේ එකත්පස්වැ හුන් අම්බපාලි ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, මේ අරම බුදුපාමොක් බික්සහනට දෙමි’ යි කීවා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරම පිළිගත් සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අම්බපාලි ගණිකාවට දැහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වා, එහි ඇය සමාදන් කරවා, එහි උත්සාහවත් කරවා සිත සතුටු කරවා හුනස්නෙන් නැඟී වැඩි සේක.

47. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ අම්බපාලිවනයෙහිදු වසමින් ‘‘ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය, ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යන ආසුච කෙරෙන් මිදේ’’ යැ යි වදළ සේක.

[බෙලුවගාමෙ ජීවිතසඛිඛාර-අධිට්ඨානං]

48. අථ ඛො භගවා අඛබ්බපාලිවනෙ යථාභිරතතං විහරිතො ආයසමනතං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන බෙලුවගාමකො¹ තෙනුපසඛික-මිසසාමා ති. ‘එවං භනෙත ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්ච-සෙසායි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඛෙඝන සද්ධිං යෙන බෙලුව-ගාමකො තදච්චසරි. තත්‍ර සුදං භගවා බෙලුවගාමකෙ විහරති. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: ‘එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ ච සමනතා වෙසාලිං යථාමිතං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමභතං වසං උපෙථ.² අහං පන ඉධෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගච්ඡාමි³. ‘එවං භනෙත ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිසසුතො සමනතා වෙසාලිං යථාමිතං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමභතං වසං උපගච්ඡංසු.⁴ භගවා පන තස්ථෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගඤ්ඡි.⁵

49. අථ ඛො භගවතො වසසුපගතස්ස ඛරො ආබාධො උප්පජ්ජි. බාළභා⁶ වෙදනා වකතනති මාරණනතිකා. තා සුදං⁷ භගවා සතො සමපජාතො අධිවාසෙති⁸ අවිභඤ්ඤමානො. අථ ඛො භගවතො එතදභොයි: ‘න ඛො මෙතං පතිරූපං යො’හං⁹ අනාමනෙතතො උපට්ඨාකෙ අනපලොකෙතො භික්ඛුසඛිකං පරිනිබ්බායෙය්‍යං. යනන්තූනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන¹⁰ පටිප්පනාමෙතො ජීවිතසඛිඛාරං අධිට්ඨාය විහරෙය්‍යා’නති. අථ ඛො භගවා තං ආබාධං විරියෙන පටිප්පනාමෙතො ජීවිතසඛිඛාරං අධිට්ඨාය විහායි. අථ ඛො භගවතො සො ආබාධො පටිප්පසමති. අථ ඛො භගවා ගිලානා වුට්ඨිතො අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා විහාරා නික්ඛමම විහාර-පච්ඡායායං¹¹ පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි.

50. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උප සඛිකමිතො භගවතතං අභිවාදෙතො එකමතතං නිසීදි. එකමතතං නිසීනෙනා ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතතං එතදවොච: ‘දිට්ඨො’¹² මෙ භනෙත භගවතො එසු. දිට්ඨං මෙ භනෙත භගවතො ඛමනියං. අපි ච මෙ භනෙත මධුරකජාතො විය කායො. දීසා’පි මෙ න පසඛායනති, ධම්මා’පි මං නප්පට්ඨනති භගවතො ගෙලඤ්ඤාන. අපි ච මෙ භනෙත අභොයි කාචි දෙච අස්සාසමතතා ‘න තාව භගවා පරිනිබ්බායිසසති න යාව භගවා භික්ඛුසඛිකං ආරභත කිඤ්චිදෙච උද්භරති’¹³ ති.

---

1. පරිවෙහනා, PTS   2. වෙථවගාමකො-මජ්ඣං,   3. උපගච්ච-සායා
4. උපගඤ්ඡ-PTS   5. උපගච්ඡි-මජ්ඣං   6. පබාළභා-කප්ඵචී
7. තත්‍ර සුදං-මජ්ඣං   8. අධිවාසෙති-මජ්ඣං   9. යවාහං-මජ්ඣං
10. විරියෙන-මජ්ඣං   11. විහාරපච්චයායං-සායා
12. දිට්ඨා-කප්ඵචී

[බෙලුවගමහි ජීවිතසංස්කාර-අධිෂ්ඨානය]

48. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අම්බපාලිවනයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා ‘අනඳයෙනි, එවු, බෙලුවගම කරා යන්නෙමු’ යි වදනු සේක. ‘එසේ ය, වහන්ස’ යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන භා බෙලුව ගමට වැඩි සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි බෙලුව ගමෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුන් අමායා “මහණෙනි, තෙපි මෙහි එවු. විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරු පැවිද්දන් ද, දක හඳුනන පැවිද්දන් ද, දැඩිමිතුරු පැවිද්දන් ද වසන තන්හි වස් එළැඹෙවු. මම මේ බෙලුව ගමෙහි ම වස් එළැඹෙමි” යි වදනු සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ මහණහු විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරන් දක හඳුනන්නන් දැඩි මිතුරන් වසන තන්හි වස් එළැඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බෙලුව ගමෙහි වස් එළැඹී සේක.

49. එකල්හි වස් එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දරුණු ආබාධ-යෙක් උපන. මරණය වෙතට පැමිණැවීමෙහි සමත් වූ දැඩි වේදනා පැවැත්තේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිහි ඇති ව නුවණින් සලකමින් එයින් නො පෙළෙමින් ඒ වේදනාව ඉවැසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘යම්බඳු වූ මම් උවටුවන් නො අමතා බික්සහනට නො දන්වා පිරිනිවෙන්නෙමි නම් එය මට නො සුදුසු ය. මම මේ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩලා ජීවිතසංස්කාරය (දිව් පවත්වනුවට සමත් පලසමවන) ඉටා වසන්තෙමි නම් මැනැවැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩ ජීවිතසංස්කාරය ඉටා වූසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ආබාධය සන්තිඳුණේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිලන් බැවින් නැගී සිටී සේක, ගිලන් බැවින් නැගී නොබෝ කල් ඇති සේක, වෙහෙරෙන් කික්මැ වෙහෙර ඉදිරිපසැ සෙවණෙහි පනවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන්සේක.

50. එකල්හි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹී-යෝ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් අනඳ තෙරණුවෝ වහන්ස, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පහසුව දක්නා ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සහනය දක්නා ලදී. එහෙත් මගේ සිරුර හටගත් තදබව ඇත්තක්හු මෙන් විය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-ගේ ගිලන්බව හෙතු කොට ගෙන දිශාවෝ ද මට නො පෙනෙත්. සතිපට්-ඨාන ධර්මයෝ ද මට නො වැටහෙත්. වහන්ස, එතෙකුදු වුවත් යම්තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන ඇඳ බ කිසි පස්විමාවවාදයක් වදරන සේක ද, ඒතාක් ම නො පිරිනිවෙන සේකැ යි කිසි ආස්වාදමාත්‍රයෙක් මට වී යැ” යි සැළ කළහ.

51. කිමපනානඤ්ඤ භික්ඛුසංඛෙසා මධි පච්චාසිංසති:¹ දෙසිතො ආනඤ්ඤ, මයා ධම්මො අනන්තරං අබාහිරං කර්ථවා. නන්දානඤ්ඤ,² තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරියමුලස්සි. යස්ස නුත ආනඤ්ඤ ඵචමස්ස: ‘අහං භික්ඛුසංඛං පරිහරිස්සාමී’ති වා, මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසංඛෙසා’ති වා, සො නුත ආනඤ්ඤ, භික්ඛුසංඛං ආරඛ්ඨ කිඤ්චිදෙච උද්දහරෙය්‍යා. තථාගතස්ස ඛො ආනඤ්ඤ න ඵචං හොති: ‘අහං භික්ඛුසංඛං පරිහරිස්සාමී’ති වා මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසංඛෙසා’ති වා. ස කිං³ ආනඤ්ඤ තථාගතො භික්ඛුසංඛං ආරඛ්ඨ කිඤ්චිදෙච උද්දහරිස්සති?

52. අහං ඛො පනානඤ්ඤ, එතරහි ජිණ්ණො වුද්දො මහලොකො අද්ධතො වයො අනුප්පනො. ආසිතිකො මෙ වයො වතතති. සෙය්‍යථාපි ආනඤ්ඤ, ජජ්ජරසකටං වෙකඛිමිස්සකෙන⁴ යාපෙති, ඵචමෙච ඛො ආනඤ්ඤ වෙකඛිමිස්සකෙන මඤ්ඤ තථාගතස්ස කායො යාපෙති. යස්මිං ආනඤ්ඤ, සමයෙ තථාගතො සබ්බනිවිතතානං අමනසිකාරා එකච්චානං වෙදනානං තිරොධා අතිමිත්තං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඵාසුතරො⁵ ආනඤ්ඤ, තස්මිං සමයෙ තථාගතස්ස කායො හොති. තස්මාතිහානඤ්ඤ, අතතදීපා විහරථ අතතසරණා අනඤ්ඤසරණා, ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා.

53. කථංඤ්ච ආනඤ්ඤ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො: ඉධානඤ්ඤ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසි විහරති ආතාපි සම්පජ්ජානො සතිමා විනෙය්‍යා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු -ප- විතො -ප- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසි විහරති ආතාපි සම්පජ්ජානො සතිමා විනෙය්‍යා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

54. ඵචං ඛො ආනඤ්ඤ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. යෙ හි කෙච්චි ආනඤ්ඤ, එතරහි වා මමං වා අච්චයෙන අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණො, අනඤ්ඤසරණො. ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො, තමතංගෙ මෙ තෙ ආනඤ්ඤ, භික්ඛු හවිස්සන්ති යෙ කෙච්චි සික්ඛාකාමා’ති.

දුතියභාණවාරං.

1. පච්චාසිසති, මජ්ඣං. 2. න නන්දානඤ්ඤ, PTS 3. කිං, PTS.
 4. වෙකඛිමිස්සකෙන, සිඞ්ඞ; නා: වෙකඛිමිස්සකෙන, කත්ථි. වෙකඛිමිස්සකෙන, ස්‍යා වෙකඛිමිස්සකෙන, PTS වෙකඛිමිස්සකෙන, දී අ: මජ්ඣං.
 5. ඵාසුතතො, PTS

51. අනදයෙනි, භික්ෂුසංඝ තෙම මා කෙරෙහි කුමක් නම් අපෙක්ෂා කෙරෙයි ද? අනදයෙනි, මා විසින් අභ්‍යන්තර බැහිර යැ යි (ධර්ම වශයෙන් හෝ පුද්ගල වශයෙන් දෙ කොටසක් නො කොට) දහම් දෙසන ලදී. අනදයෙනි, ධර්මවිෂයෙහි තථාගතයන්ගේ ආවායඤ්චුෂ්ටියෙක් නැත. අනදයෙනි, යම්කුට ‘මම බික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි’ යි කියා හෝ, ‘බික්සහ මා උදෙසා වසන්නේ වේව’ යි කියා හෝ මේ සිත වන්නේ ද, අනදයෙනි, හෙ තෙම බික්සහන ඇරැබ කිසිවක් ම කියන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයනට “මම බික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි” කියා හෝ, “බික්සහ මා උදෙසා ම (මා බලා ම) සිටුවන් වේ ව” යි කියා හෝ මෙසේ සිතෙක් නො ම වෙයි. අනදයෙනි, කවර හෙයින් ඒ තථාගතයෝ බික්සහන ඇරැබූ කිසිවක් නම් කියන්නෝ ද?

52. අනදයෙනි, මම දැන් ජීර්ණයෙමි, වෘද්ධයෙමි, මහලුයෙමි. දික් කලක් ඉක්මියෙමි, පැසිම් වියට පැමිණියෙමි. මා වයස දැන් අසුවෙක් වෙයි. අනදයෙනි, දිරු ගැලක් වක්‍රබන්ධනාදි පිළිසකරින් යැපෙන්නේ ද, එසේ ම තථාගතයන්ගේ කය රහත්පලසමවත් නැමැති පිළිසකරින් යැපෙන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයෝ රූපනිමිත්තාදි සියලු නිමිති නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ඇතැම් වෛද්‍යාවන්ගේ නිරොධයෙන් නිමිති රහිත චිත්තවිච්චුක්තියට පැමිණ වෙසෙත් ද, අනදයෙනි, එසමයෙහි තථාගතයන්ගේ කය අතිශයින් පහසු ඇතියෙක් වෙයි. අනදයෙනි, එහෙයින් තෙපි (ඒ පලසමවත් පිණිස) තමන් ම ද්වීප (පිහිට) කොට ගෙන, තමන් ම ශරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (බාහිර සරණක් නැත්තෝ ව) වසවු ධර්මය ම ද්වීප කොට ඇති ව, ධර්මය ම සරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (අන් සරණක් අපෙක්ෂා නොකරන්නෝ ව) වසවු.

53. අනදයෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් තමා ම ද්වීප කොට ඇත්තේ, තමා ම සරණ කොට ඇත්තේ, අනන්‍යශරණ ව, ධර්මය ද්වීප කොට ඇත්තේ, ධර්මශරණ ව අනන්‍යශරණ ව වෙසේ ද යත්: අනදයෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරු ලා කයෙහි කායානුපස්සි ව වෙසෙයි. වෛද්‍යාවන්හි වෛද්‍යානුපස්සි ව . . සිත්හි චිත්තානුපස්සි ව වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරුලා (නිවරණාදී) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි ව වෙසෙයි.

54. අනදයෙනි, මෙසේ මහණ තෙම තමා ද්වීප කොට ඇති ව, තමා ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව, ධර්මය ද්වීප කොට ඇති ව, ධර්මය ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව වෙසෙයි. අනදයෙනි, යම් භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මා ඇවෑමෙන් හෝ තමන් ද්වීප කොට ඇත්තාහු තමන් සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු, ධර්මය ද්වීප කොට ඇත්තාහු ධර්මය සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු වසන්නෝ නම්, අනදයෙනි, ශික්ෂාකාමී වූ සියලු භික්ෂුන් අතුරෙන සතර සිව්වන් වඩන ඒ මාගේ ශ්‍රාවක භික්ෂුහු තමොයොග සිද අග්‍රතම (අන්‍යග්‍ර) වන්නාහ.

දෙවෙනි බණවර නිමියේ ය.

[වාපාලවෙතියෙ ආයුසඛිඛාරොසසජනං]

55. අථ ඛො භගවා පුබ්බතභසමයං හිවාසෙඤා පඤච්චරමාදය වෙසාලීං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලීයං පිණ්ඩාය චරිතා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටිකකතො ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙඝි: “ගණ්ඨාභි ආනන්ද නිසීදනං, යෙන වාපාලං වෙතියං¹ තෙත්ථපසඬකමිඤ්ඤාම දිවාච්ඡාරායා” ති. එවං භනෙත’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසුඤ්ඤා නිසීදනං ආදය භගවතං. පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබන්ධි. අථ ඛො භගවා යෙන වාපාලං වෙතියං තෙත්ථපසඬකමි. උපසඬකමිතා පඤ්ඤාතො ආසනෙ නිසීදි. ආයසමා පි ඛො ආනන්දෙ භගවතං අභිවාදෙඤා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසිත්තං ඛො ආයසමනං ආනන්දං භගවා එතදවොච:

56. “රමණියා ආනන්ද වෙසාලී, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සක්ඛො² වෙතියං, රමණියං බහුපුක්ඛං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං³ රමණියං වාපාලං වෙතියං. යඤ්ඤා කඤ්ඤා ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යාතීකතා චන්ද්‍රිකතා අනුලභිතා පරිචිතා සුසමාරඬා, සො ආකඛබ්බානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො පන ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යාතීකතා චන්ද්‍රිකතා අනුලභිතා පරිචිතා සුසමාරඬා. සො ආකඛබ්බානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා” ති.

57. එවං ඛො⁴ ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔළාරිකෙ නිමිඤ්ඤෙ කඬිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඬිරමානෙ නාසකඤ්ඤි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න භගවතං යාචි “තිට්ඨතු භනෙත භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අන්ධාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති” යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිඤ්ඤො.

58. දුතියමිපි ඛො භගවා -පෙ- තතියමිපි ඛො භගවා ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙඝි: “රමණියා ආනන්ද වෙසාලී, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සක්ඛො වෙතියං, රමණියං බහුපුක්ඛං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං, රමණියං වාපාලං වෙතියං.-

1. වාපාලවෙතියං. සිවු පාචලං වෙතියං, ඤා
2. සක්ඛොකං වෙතියං. ආ
3. ආනන්දවෙතියං සිවු.
4. එවමි. සත

වාපාල වෙතියෙහිදී ආයුෂංසකාර හැරලීම

55. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙව පා ඩවුරු ගෙන විසල්පුරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිරී පසුබත්ති පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා වැඩි සේක, අනඳතෙරුන් බණවා ‘අනඳයෙනි, නිසිදනය ගනුව, දිවාචිහරණය පිණිස වාපාල වෛත්‍යය කරා එළැඹෙන්නටු’ යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳතෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී නිසිදනය ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුව පසුපසින් ගියහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාලවෛත්‍යය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පනවන ලද අස්නා වැඩ හුන් සේක. අනඳතෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් අනඳ තෙරුනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

56. ‘‘අනඳයෙනි, ඩිසල්පුර රම්‍ය ය, උදෙන වෛත්‍යය (සමචන් සුවයට) රම්‍ය ය, ගෞතමක වෛත්‍යය රම්‍ය ය, සත්තම්බ වෛත්‍යය රම්‍ය ය, බහුසුත්‍ර වෛත්‍යය රම්‍ය ය, සාරඤ්ඤ වෛත්‍යය රම්‍ය ය, වාපාල වෛත්‍යය රම්‍ය ය. අනඳයෙනි, යමකු විසින් සතර ඉදුපාහු වඩන ලදහු ද, පුනපුනා වඩන ලදහු ද, යුක්ත යානයක් සේ කරන ලදහු ද, තහවුරු කොට පිහිටුවන ලදහු ද, අනුෂ්ඨිත ද, පුරුදු කරන ලදහු ද, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලදහු ද, හේ කැමැත්තේ ආයුෂ්කල්පයක් හෝ ආයුෂ්කල්පයකට මඳක් වැඩි වූ කලක් හෝ සිටුනේ ය. අනඳයෙනි, තථාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාහු භාචිතය හ, බහුලිකෘතය හ, යාතීකෘතය හ, වාස්තුකෘතය හ, අනුෂ්ඨිතය හ, පරිචිතය හ, සුසමාරබ්බය හ. අනඳයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවග්‍යයක් හෝ සිටුනාහ’’ යනු යි.

57. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (පිරිනිවන්පානා බවට) මෙසේ ඖදරික නිමිති ඖදරික අවභාස කරනු ලබන කල්හි ද, මරහු විසින් මධනා ලද සිතැතියක්හු සේ, අනඳ තෙරණුවෝ එය දැන ගන්නට නො හැකි වූහ. ‘වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’යි, ‘සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො යැදුහ.

58. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද... තෙවෙනි වර ද ‘‘අනඳයෙනි, ඩිසල්පුර සිත්කල ය, උදෙන වෛත්‍යය සිත්කල ය, ගෞතම වෛත්‍යය සිත්කල ය, සත්තම්බ වෛත්‍යය සිත්කල ය, බහුසුත්‍ර වෛත්‍යය සිත්කල ය, සාරඤ්ඤ වෛත්‍යය සිත්කල ය, වාපාල වෛත්‍යය සිත්කල ය.

යසස කසඝචී ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරදධා, සො ආකඝ්ඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතසස ඛො ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරදධා. සො ආකඝ්ඛමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා''ති.

59. එවමපි ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔළාරිකෙ නිච්ඤෙ කඝිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඝිරමානෙ නාසකඛි පච්චිජ්ඣති. න භගවතං යාචී ''තිට්ඨතු භනෙත භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති'' යථා තං මාරෙන පරිසුච්ඡිතවිකෙතා.

60. අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතඝි: ''ගච්ඡ තු. ආනන්ද, යසස'දනී කාලං මඤ්ඤඝි''ති. 'එවං භනෙන්ති ඛා ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසුඤ්ඤා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරඝමි රුකඛමුලෙ නිසීදී. අථ ඛො මාරො පාපිමා අවිරපකකනෙත ආයසමනෙත ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඝිකමී. උපසඝිකමීඤ්ඤා එකමන්තං අශ්වාසී. එකමන්තං ධීතො ඛො මාරො පාපිමා භගවතං එතදචොච:

61. ''පරිනිබ්බාතු'දනී භනෙත භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බානකාලො'දනී භනෙත භගවතො. ''භාසිතා ඛො පනෙසා භනෙත භගවතා වාචා: 'න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාධිසසාමී යාව මෙ භිකඤ්ඤා නා සාවකා භවිසසන්තී වියන්තා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපච්චපන්තා සාමීච්චපන්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචකඝිසසන්ති දෙසෙසසන්ති පඤ්ඤාපෙසසන්ති පට්ඨපෙසසන්ති විචරිසසන්ති විභජිසසන්ති උත්තානිකරිසසන්ති, උප්පන්තං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසසන්ති තී. එතරභි ඛො පන භනෙත භිකඤ්ඤා භගවතො සාවකං වියන්තා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපච්චපන්තා සාමීච්චපන්තා අනුධම්මචාරිනො සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචකඝිසසන්ති දෙසෙසසන්ති පඤ්ඤාපෙසසන්ති පට්ඨපෙසසන්ති විචරන්ති විභජන්ති උත්තානිකරොන්ති, උප්පන්තං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසසන්ති. පරිනිබ්බාතු'දනී භනෙත භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො' දනී භනෙත භගවතො.''

අනදයෙනි, යමක්භු විසින් සතර ඉදුපාහු භාවිත ද, බහුලිකාත ද, යානිකාත ද, වාස්තුකාත ද අනුෂ්ඨිත ද, පරිචිත ද, සුසමාරබ්බ ද, හේ කැමැත්තේ කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුනේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාහු භාවිතයහ, බහුලිකාතයහ, යානිකාතයහ, වාස්තුකාතයහ, අනුෂ්ඨිතයහ, පරිචිතයහ, සුසමාරබ්බයහ. අනදයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැති වන්නාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුනාහ''යි අනද තෙරුනට වදළ සේක.

59. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ ඖදරික නිමිත්තය ඖදරිකාවභාසය කරනු ලබන කල්හි දු මරහු විසින් මධ්‍යා ලද සිතැත්තක්භු සෙයින් අනද තෙරණුවෝ එය දනගන්නට නො හැකි වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ''වහන්ස, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුනා සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුනා සේක් වා'' යි යාවඤා නො කළහ.

60. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා, ''අනදයෙනි, දන් යම් විවේකයකට කල් සලකවු නම්, ඒ සඳහා යවු'' යි වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි කියා අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හුනස්නෙන් නැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, පැදකුණු කොට, නොදුරෙහි එක්තරා රුක්වුලෙක හුන්හ. එ කල්හි අනද තෙරුන් ගිය නොබෝ කල්හි පවිටු වූ වසවත් මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹි පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටියා වූ මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කී:

61. ''වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් පිරිනිවේන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවේනට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් 'පවිටු මරුව, යම්කාක් මාගේ භික්ෂුහු වාක්ත වූ විනිත වූ විහාරද වූ බහුග්‍රැත වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න වූ සාමිච්ඡතිපන්න වූ අනුධර්මචාරී වූ ශ්‍රාවකයෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො ජනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙදු නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා ප්‍රාතිභායඨී සහිත (නෛයඨාණික කොට) දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවේන්නෙමි'' යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක භික්ෂුහු වාක්තහ, විනිතහ, විශාරදහ, බහුග්‍රැතහ, ධර්මධරහ, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්නහ, සාමිච්ඡතිපන්නහ, අනුධර්මචාරීහ, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, ජනවත්, පිහිටුවත්, විවෘත කෙරෙත්, විභාග කොට දක්වත්, හෙළි කෙරෙත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නෛයඨාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවනට කල් ය.'

62. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවිකා හවිසානනී වියතො විනීතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකාසනනී දෙසෙසනනී පඤ්ඤ පසනනී පට්ඨපෙසනනී විවරිසනනී විහජ්ජසනනී උත්තානී කරිසනනී, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසනනී’ති. එතරභි ඛො පන හනෙන භික්ඛුනියො හගචතො සාවිකා වියතො විනීතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකාසනනී දෙසෙසනනී පඤ්ඤපෙසනනී පට්ඨපෙසනනී විවරනනී විහජ්ජනනී උත්තානීකරොහනී, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසනනී. පරිනිබ්බාතු’දඤ්ඤි හනෙන හගචා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’දඤ්ඤි හනෙන හගචතො’”

63. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසානනී වියතො විනීතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකාසනනී දෙසෙසනනී පඤ්ඤපෙසනනී පට්ඨපෙසනනී විවරිසනනී විහජ්ජසනනී උත්තානී කරිසනනී, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසනනී’ති. එතරභි ඛො පන හනෙන උපාසකා හගචතො සාවකා වියතො විනීතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකාසනනී දෙසෙසනනී පඤ්ඤපෙසනනී පට්ඨපෙසනනී විවරනනී විහජ්ජනනී උත්තානී කඉරානනී, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසනනී. පරිනිබ්බාතු’දඤ්ඤි හනෙන හගචා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’දඤ්ඤි හනෙන හගචතො.’”-

64. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසානනී වියතො විනීතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකාසනනී දෙසෙසනනී පඤ්ඤපෙසනනී පට්ඨපෙසනනී විවරිසනනී විහජ්ජසනනී උත්තානීකරිසනනී, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසනනී’ති.-

62. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ භික්ෂුණිහු ව්‍යාක්ත වූ විනීත වූ විශාරද වූ බහුශ්‍රැත වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වූ සාමීච්ච්‍රතිපත්ත වූ අනුධර්මචාරී වූ ශ්‍රාවිකාවෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථි වාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො පනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, ඒවාත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවිකා මෙහෙණියෝ ව්‍යාක්ත හ, විනීත හ, විශාරද හ, බහුශ්‍රැත හ, ධර්මධර හ, ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත හ, සාමීච්ච්‍රතිපත්ත හ, අනුධර්මචාරී හ, ස්වකීය ආවායථි-වාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පනවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ නෛයඝාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.”

63. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ ශ්‍රාවක උපාසකයෝ ව්‍යාක්ත විනීත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානු ධර්මප්‍රතිපත්ත සාමීච්ච්‍රතිපත්ත අනුධර්මචාරීහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවාත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, නො හෙළි කරන්නාහු ද. පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යාක්ත හ, විනීත හ, විශාරද හ, බහුශ්‍රැත හ, ධර්මධර හ, ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපත්ත හ, සාමීච්ච්‍රතිපත්ත හ, අනුධර්මචාරී හ, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පණවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්. උපන්පරප්‍රසාද කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ, නෛයඝාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරි-නිවෙන සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.”

64. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ ශ්‍රාවිකා වූ උචුසියෝ ව්‍යාක්ත විනීත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත සාමීච්ච්‍රතිපත්ත අනුධර්මචාරීහිහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නෝ ද, නො පණවන්නෝ ද, නො පිහිටුවන්නෝ ද, ඒවාත කොට නො දක්වන්නෝ ද, බෙද නො දක්වන්නෝ ද, නො හෙළි කරන්නෝ ද, පහළ වූ පර-ප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්නෝ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී.

එතරභි ඛො පන හතෙක උපාසිකා හගවතො සාවිකා වියක්ඛා විනීතා විසාරදු ඛුසසුක්ඛා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා අනුධම්ම-
චාරිනියො, සකං ආචරියකං උක්ඛහෙඤා ආචිතඛන්ති දෙසෙහති පඤ්ඤ-
පෙහති පටඨපෙහති විචරන්ති විහජන්ති උක්ඛානීකරොන්ති, උපහතං
පරපචාදං සහධම්මෙත සුනික්ඛන්තං ගිග්ගහෙඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං
දෙසෙහති පරිනිබ්බාතු'දන්ති හතෙක හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'දන්ති හතෙක හගවතො.'

65. භාසිතා ඛො පනෙසා හතෙක හගවතා වාචා: 'න තාවාහං
පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමී යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉදං වෙච
හවිසන්ති ඒතඤ්ච විඤාරිකං' ඛාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං, යාව දෙවමනුසෙසභි
සුප්පකාසිතන්ති', එතරභි ඛො පන හතෙක හගවතො බ්‍රහ්මචරියං
ඉදංඤ්ච ඒතඤ්ච විඤාරිකං ඛාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසභි
සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බාතු'දන්ති හතෙක හගව. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'දන්ති හතෙක හගවතො''ති.

66. එවං වුක්ඛෙ හගවා මාරං පාපිමන්තං එතදවොච: අප්පොසසුක්ඛෙක
ඤං පාපිම හොභි. න වීරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිසන්ති. ඉතෙං
තිණ්ණො මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසිසන්ති''ති.

67. අථ ඛො හගවා වාපාලෙ වෙතියෙ සතො සමපජානො ආයු-
සඛිධාරං ඔක්ඛපී. ඔක්ඛට්ඨි ව හගවතා ආයුසඛිධාරෙ මහාභූමිවාලො
අහොසි භිංසනකො සලොමභංසො'. දෙවදුක්ඛියො' ව එලීංසු. අථ ඛො
හගවා එතමඤං විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

තුලමතුලඤ්ච සමභවං
හවසඛිධාරමවසසී මුනි,
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො
අභිඤ්ඤි කවචමීවක්ඛසමභවන්ති.

[භූමිවාලස්ස අධය හෙතු]

68. අථ ඛො ආයසමතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: අච්ඡරියං වත
හො, අබ්භුතං වත හො. මහා වතායං භූමිවාලො, සුමහා වතායං භූමිවාලො,
භිංසනකො සලොමභංසො. දෙවදුක්ඛියො ව එලීංසු. කො නු ඛො හෙතු
කො පච්චයො මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා ති. අථ ඛො ආයසමා
ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා
එකමන්තං නිසීදි එකමන්තං නිසීනෙඤා ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං
එතදවොච: අච්ඡරියං හතෙත, අබ්භුතං හතෙත. මහා වතායං හතෙත
භූමිවාලො, සුමහා වතායං හතෙත භූමිවාලො භිංසනකො සලොමභංසො.
දෙවදුක්ඛියො ව එලීංසු. කො නු ඛො හතෙත හෙතු කො පච්චයො
මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා?' ති.

1. විඤාරිතං, සිඉ 2. ලොමභංසො, මජ්ඣං 3. දෙවදුභියො, සිඉ

වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවිකා වූ උචුපියයෝ වාක්ත චිතිත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න සාමීවිප්‍රතිපන්න අනුධර්ම- වාරිණිහු වෙත්. ස්වකීය ආවායභිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පණවත්, පිහිටුවත්, බෙද දක්වත්, මතු කෙරෙත්. උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නොයඝ්‍රාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දන් පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දන් පිරිනිවෙන්නට කල් ය.''

65. "වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් 'පච්චුට්‍ර, යම් තාක් මාගේ මේ ශාසනමාර්ගමුක්ඛවයභිය සමාද්ධි නො වන්නේ ද, වෘද්ධිප්‍රාප්ත නො වන්නේ ද, විස්තීර්ණ ගො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දන ගන්නා උද්දක් නො වන්නේ ද, පෘථුල නො වන්නේ ද, ඇති තාක් නුවණැති හැම දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනි- වෙන්නෙමි' යි මේ වචනය වදරන උද්දේ ම ය. වහන්ස, දන් භාග්‍ය- වතුන් වහන්සේගේ ශාසනමාර්ගමුක්ඛවයභිය සමාද්ධි ද වෘද්ධිප්‍රාප්ත ද විස්තෘත ද බාහුජන්‍ය ද පෘථුල ද, ඇති තාක් නුවණැති දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් යැ' යි කී ය.

66. මෙසේ කී කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පච්චු මරදෙවිපුතුවට "පච්ච, තෝමන්දන්සාභිවච්ච. නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේය. මෙයින් තෙමසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ" යි වදළ සේක.

67. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාල වෛතාසයෙහි දී සිහි ඇති සේක් මනානුවණින් දන්නා සේක් ම ආයුසංස්කාරය හළ සේක. (මේ තැන් පටන් කොට තෙමසක් ම සමවත් සමවදිමින් දිවි පවත්වමි. එයින් මත්තෙහි සමවතට නො සමවදිමි' යි සිත ඉපිදවූ සේක.) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුසංස්කාරය හළ කෙණෙහි ම බිහිසුණු වූ ලොමුදහ ගන්වන මහත් භූමිකම්පනයක් විය. දෙවබෙර පැළිණ (නොකල් වැසි වට). එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දන ඒ වෙලෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළ සේක:

"බුද්ධමුනි තෙමනිවන ද හවය ද තුලනා කරනුයේ (තීරණය කරනුයේ) හවසංස්කාරකර්මය (බෝමැඩදීම) හළේ ය. විදර්ශනා විසින් නිජකා- ධ්‍යාත්මයෙහි ඇලුණේ ශමථ වශයෙන් සමාහිත වූයේ, (මෙසේ ශමථ- විදර්ශනා බලයෙන්) කවචයක් (යුදසැවටයක්) මෙන් තම අත් බව වැළඳ සිටී සියලු කෙලෙස් බිඳ හළේ ය. (එහෙයින් අහිත ව ආයුසංස්කාරය හළේ ය.)

(භූමිවලනයෙහි හෙතු අට)

68. එකල්හි අනඳ තෙරුනට "හවත්නි, ආශ්වයභී ය, හවත්නි, අද්භුත ය. මේ භූමිවලනය මහත් ය. මේ භූමිකම්පනය ඉතා මහත් ය, බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙවබෙර ද පැළිණ (නොකල් වැසි වට). මහත් භූමිවලනය ඇති වන්නට හෙතු කවර ය, ප්‍රත්‍යය කවර යැ" යි මේ සිත වී ය. ඉක්බිති අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හිඳ, "වහන්ස, ආශ්වයභී ය, වහන්ස, අද්භුත ය. වහන්ස, මේ භූමිවලනය මහත් ය, මේ භූමිවලනය ඉතා මහත් ය. බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙව බෙර ද පැළිණ. වහන්ස, මහත් භූමිකම්පනයට හෙතු කවර ය? ප්‍රත්‍යය කවර ය?" යි මෙය විචාළහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

69. අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්ද හෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමි-
වාලසස පාතුභාවාය. කතමෙ අට්ඨ?

අයං ආනන්ද මහාපඨවී උදකෙ පන්චසීතා. උදකං වාතෙ පතිච්ඡිතං.
වාතො ආකාසචෙධා හොති. හොති ඛො සො ආනන්ද සමයො යං
මහාවාතා වායනති, මහාවාතා වායනතා උදකං කමෙපනති, උදකං
කමෙපිතං පඨවිං කමෙපති. අයං පඨමො හෙතු පඨමො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (1)

පුනච්ච පරං ආනන්ද සමජෙනා වා හොති බ්‍රාහ්මජෙනා වා ඉඤ්චිමා වෙතො-
වසීපුඤ්ඤා, දෙවො වා මහිඤ්චිකො මහානුභාවො, තසස පඤ්ඤා පඨවි-
සඤ්ඤා භාවිතා හොති, අපමාණා ආපොසඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං
කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපචෙධෙති. අයං දුතියො හෙතු
දුතියො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (2)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද ඛොධිසකො කුසිතා කායා චචිතා සතො
සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, තද්දයං පඨවී කමෙපති සංකමෙපති
සමපකමෙපති සමපචෙධෙති. අයං තතියො හෙතු තතියො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (3)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද ඛොධිසකො සතො සමපජානො මාතුකුච්ඡිසම්ම-
තිකමති, තද්දයං පඨවී කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපචෙධෙති.
අයං චතුස්සො හෙතු චතුස්සො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (4)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො අනුඤ්ඤා සමමාසමෙබ්බාධි-
අභිසම්බුජ්ඣති, තද්දයං පඨවී කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපචෙධෙති.
අයං පඤ්චමො හෙතු පඤ්චමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (5)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො අනුඤ්ඤා ධම්මචකකං පච්ඤන්ති,
තද්දයං පඨවී කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපචෙධෙති. අයං ජට්ඨො
හෙතු ජට්ඨො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (6)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො සතො සමපජානො ආයුසඤ්ඤා
ඔසසජති, තද්දයං පඨවී කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපචෙධෙති.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (7)

1. මහාපරි මජ්ඣ.

69. අනදයෙනි, මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ හෙතු අටෙක, ප්‍රත්‍යය අටෙක. කවර අටෙක් ද යත්:

අනදයෙනි, මේ මහ පොළොව දිය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. දිය වාතය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. වාතය අහසෙහි සිටියේ වෙයි. අනදයෙනි, යම් විටෙක මහා වාතයෝ හමන් ද, මහා වාතයෝ හමන්නාහු දිය සොලොවත් ද, දිය සෙලැවුණේ පොළොව සොලොවා ද, එසේ වූ කාලයෙක් වෙයි. මහත් භූමිකම්පනය ඇති වනුවට මේ පළමු හෙතුව, පළමු ප්‍රත්‍යය වෙයි. (1)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, සෘද්ධිමත් චිත්තවශිතා ලත් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් වෙයි ද, මහත් සෘද්ධි ඇති මහානුභාව ඇති දෙවියෙක් හෝ වෙයි ද, ඔහු විසින් පෘථිවිසංඥාව මද ලෙස වඩන ලද්දේ වේ ද, අප්සංඥාව අප්‍රමාණ කොට වඩන ලද්දේ වේ ද, හෙතෙම මේ පොළොව සොලොවයි. උඩු දෙසට සොලොවා යවයි. උඩු යට දෙදෙසට යවමින් භාත්පයින් සොලොවයි. වඩාත් වෙද්ද්ද්වයි. මහත් භූමිකම්පනයට මේ දෙවෙනි හෙතුව, දෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (2)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක්හි බෝසත් තෙම තුඩි දෙවනකායෙන් සැව, සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසට බසි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, භාත්පස වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ තෙවෙනි හෙතුව, තෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (3)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක බෝසත් තෙම සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසින් බිහි වේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි. භාත්පයින් වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය පහළ වන්නට මේ සිවුවන හෙතුව, සිවුවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (4)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිසම්බගමය කෙරේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ පස්වන හෙතුව, පස්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (5)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම නිරුත්තර දහම්සක් පවත්වා ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සවන හෙතුව සවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (6)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම සිහි ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ ආයුසංස්කාරය හරි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සත්වන හෙතුව සත්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (7)

පුනඵචරං ආනන්ද යද් නථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, තද්ද'යං පඨවී කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පච්චෙධති. අයං අට්ඨමො හෙතු අට්ඨමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (8)

ඉමෙ චො ආනන්ද අට්ඨ හෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවායා තී.

[අට්ඨපරිසා]

70. අට්ඨ චො ඉමා ආනන්ද පරිසා. කතමා අට්ඨ? ඛන්තියපරිසා බ්‍රාහ්මණපරිසා ගහපතිපරිසා සමණපරිසා වාතුමමභාරාජිකපරිසා තාවනිංසපරිසා මාරපරිසා බ්‍රහ්මපරිසා.

අභිජානාමී චො පනාභං ආනන්ද අනෙකසතං ඛන්තියපරිසං උපසඛිකමීතා¹. තත්‍රාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකේඛිව සලලපිතපුබ්බකේඛි සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං චණ්ණො භොති, තාදිසකො මය්හං චණ්ණො භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති, තාදිසකො මය්හං සරො භොති. ධම්මියා ව² කථාය සන්දසෙසමී. සමාදපෙමී සමුකෙතෙජමී සමපභංසෙමී. භාසමානකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු චො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' තී. ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුකෙතෙජතො සමපභංසෙතො අත්තරධායාමී. අත්තරභිතකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු චො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' තී.

අභිජානාමී චො පනාභං ආනන්ද අනෙකසතං බ්‍රාහ්මණපරිසං -පෙ- ගහපතිපරිසං -පෙ- සමණපරිසං -පෙ- වාතුමමභාරාජිකපරිසං -පෙ- තාවනිංසපරිසං -පෙ- මාරපරිසං -පෙ- බ්‍රහ්මපරිසං උපසඛිකමීතා. තත්‍රාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකේඛිව සලලපිතපුබ්බකේඛි සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං චණ්ණො භොති, තාදිසකො මය්හං චණ්ණො භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති තාදිසකො මය්හං සරො භොති. ධම්මියා ච කථාය සන්දසෙසමී සමාදපෙමී සමුකෙතෙජමී සමපභංසෙමී. භාසමානකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු චො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' තී ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුකෙතෙජතො සමපභංසෙතො අත්තරධායාමී. අත්තරභිතකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු චො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' තී.

ඉමා චො ආනන්ද අට්ඨ පරිසා.

1. උපසඛිකමීතා, භාෂා ෮෩. 2. ධම්මියා, මජ්ඣ.

තව ද අනෙකක් කියමි. අනාදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම අනුපාදිශෙෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙයි ද, එකල මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි. වඩාත් සැලෙයි, වෙඩුලයි. මේ මහද්-භූමිකම්පනය ඇති වන්නට අටවැනි හෙතුව, අටවැනි ප්‍රත්‍යය වෙයි.

අනාදයෙනි, මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට හෙතුව වූ ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු අට ය.

[පිරිස් අට]

70. අනාදයෙනි, මේ පිරිස් අටෙක. කවර අටෙක් ද යත්: කැත්-පිරිස් බමුණුපිරිස් ගැහැවිපිරිස් මහණපිරිස් සියුමහරැජිපිරිස් තවතිසාපිරිස් මරපිරිස් බබ්බපිරිස් යන මොහු ය.

අනාදයෙනි, මා නොයෙක් සිය ගණන් කැත්පිරිස් කරා එළැඹුණා දනිමි (සිහි කෙරෙමි). එහි ද මා විසින් හුන් විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම් බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කටහඬ යම් බඳු වේ ද මගේ කටහඬ ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුනට දඟුම් කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුනට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, එහි ඔවුන් තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු ‘මේ කවරෙක් කතා කෙරේ ද, දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. දඟුම් කතායෙන් කරුණු දක්වා, කරුණු ගන්වා, එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා ‘කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද’ යි ඔහු නො දනිත්.

අනාදයෙනි, මා නොයෙක් සියගණන් බමුණුපිරිස් . . . ගැහැවිපිරිස් ... මහණ පිරිස් ... සියුමහරැජි පිරිස් ... තවතිසාපිරිස් ... මරපිරිස් ... බබ්-පිරිස් කරා එළැඹුණා දනිමි. එහි ද මා විසින් හුන්විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම්බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කටහඬ යම්බඳු වේ ද මගේ කටහඬ ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුනට දඟුම් කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුනට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු ‘මේ කවරෙක් කියා ද, දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. දඟුම් කතායෙන් කරුණු දක්වා කරුණු ගන්වා එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා ‘කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. අනාදයෙනි, මේ අට පිරිස් ය.

[අට්ඨකභිභාසකතානි]

71. අට්ඨ කො ඉමානි ආනන්ද අභිභාසකතානි. කතමානි අට්ඨ?

අජඛිත්තං රූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති පටිත්තානි සුවණණ්දුට්ඨණණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති. ඉදං පට්ඨං අභිභාසකතං. (1)

අජඛිත්තං රූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති අපමාණානි සුවණණ්දුට්ඨණණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති. ඉදං දුතියං අභිභාසකතං. (2)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති පටිත්තානි සුවණණ්දුට්ඨණණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති. ඉදං තතියං අභිභාසකතං. (3)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති අපමාණානි සුවණණ්දුට්ඨණණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති, ඉදං චතුස්ථං අභිභාසකතං. (4)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති නිලානි නිලවණණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම උමමා-සුඵඵං¹ නිලං නිලවණණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, සෙය්‍යථාපි චා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චට්ඨං නිලං නිලවණණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, ඵට්ඨමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති නිලානි නිලවණණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. තානි අභිභුයා ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභාසකතං. (5)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති පිතානි පිත-වණණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම කණ්ණිකාරසුඵඵං පිතං පිතවණණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, සෙය්‍යථාපි චා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චට්ඨං පිතං පිතවණණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, ඵට්ඨමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසති පිතානි පිතවණණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤාදී හොති. ඉදං ජට්ඨං අභිභාසකතං. (6)

1. උමාසුඵඵං මජ්ඣං

[අභිභායතන අට]

71. අනාදයෙනි, මේ අභිභායතන අටෙකි. කවර අටෙක් ද? යත්:

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම වශයෙන් රූපසංඥා ඇත්තේ පිටත්හි සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ හෝ පරිත්තාරම්මණ ප්‍රතිභාග නිමිති දකී. ඒ නිමිති මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ පළමු අභිභායතනය යි. (1)

එකෙක් අධ්‍යාත්මයේ රූපසංඥා ඇත්තේ පිටත්හි අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ නිමිත්තරූපයන් දකී. ඒ රූප මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වේ. මේ දෙවෙනි අභිභායතනය යි. (2)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි පරිකර්ම සංඥා නැත්තේ පිටත්හි වූ සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ වූ පරිත්ත වූ පරිකර්ම නිමිති ද ප්‍රතිභාග නිමිති ද දකී. ඒ අරමුණු මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙබඳු සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි අභිභායතනය යි. (3)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි රූපසංඥා නැත්තේ පිටත්හි වූ අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ රූපයන් දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සතරවන අභිභායතනය යි. (4)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, නිල් වූ නිල්වන් නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැ ඇති පිටත්හි රූප දකී. නිල්, නිල්වන්, නිල්-දකුම් ඇති, නිල් පැහැ ඇති දියමෙරලිය මලක් යම් සේ වේද, දෙපිට ම මොළොක් කසිවතෙක් යම්සේ නිල් වේ ද, නිල්වන් වේ ද, නිල් දකුම් ඇත්තේ වේ ද, නිල් පැහැ වේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ නිල් වූ නිල්වන් වූ නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැති බාහිර නිලකසිණාලම්බන රූප දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙබඳු සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ පස්වන අභිභායතනය යි. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, රන්වන් වූ, රන් වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති බාහිර පිත රූප දකී. රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැ ඇති පිත වූ කිණිහිරි මලෙක් යම් සේ වේ ද, දෙපස මට සිලිටි වූ රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති පිත වූ කසිවතෙක් හෝ යම්සේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රන්වන්, රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති බාහිර පිත කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සවන අභිභායතනය යි. (6)

අජකිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්හිඤ්ඤා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතකානිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම බ්‍රහ්මච්චකපුප්ඵං. ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක- නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, සෙය්‍යථාපි වා පන නං වත්ථං. බාරාණ- සෙය්‍යකං උභතොභාගච්චමට්ඨං. ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක- නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, ඵවමෙව අජකිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්හිඤ්ඤා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතක- නිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. තානි අභිභුය්‍ය ‘ජානාමි පසාමී’ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති ඉදං සත්තමං අභිභායතනං. (7)

අජකිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්හිඤ්ඤා රූපානි පසසති ඔදුතානි ඔදුතවණණානි ඔදුතනිදසසනානි ඔදුතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධි තාථකා ඔදුතවණණං ඔදුතනිදසසනං ඔදුතනිභාසං සෙය්‍යථාපි වා පන තං වත්ථං. බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චමට්ඨං. ඔදුතං ඔදුතවණණං ඔදුතනිදසසනං ඔදුතනිභාසං, ඵවමෙව අජකිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්හිඤ්ඤා රූපානි පසසති ඔදුතානි ඔදුතවණණානි ඔදුතනිදසසනානි ඔදුතනිභාසානි. තානි අභිභුය්‍ය ‘ජානාමි පසාමී’ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමානි ඛො අට්ඨ ආනඤ්ඤා අභිභායතනානි.

(අට්ඨ විමොක්ඛො)

72. අච්ඡ ඛො ඉමෙ ආනඤ්ඤා විමොක්ඛො. කතමෙ අට්ඨ?

රූපි රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොක්ඛො (1)

අජකිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී බ්හිඤ්ඤා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො. (2)

සුභතෙතව අධිච්චික්ඛො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො. (3)

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථභිභවං නානාත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසා- නඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුසො විමොක්ඛො. (4)

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කමම ‘අනන්තං විඤ්ඤා- ණනතී’ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැති බාහිර රූපයන් දකී. රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ බඳුවද මලෙක් යමසේ වෙ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ කසිවතෙක් හෝ යමසේ වෙද, එසේම එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති, රත්පැහැ වූ බාහිර රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වන අභිභායතනය යි. (7)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර රූපාලම්බනයන් දකී. සුදු වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදු පැහැ වූ ඔසයි තාරකාව යම සේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදුපැහැති කසිවතෙක් හෝ යම සේ වෙ ද, එසේ ම සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුදැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ අටවැනි අභිභායතනය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අටදෙන අභිභායතනයෝ ය.

[විමොක්ෂ අට]

72. අනදයෙනි, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපධ්‍යාන ඇත්තේ නිලකසිණාදී රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමුවන විමොක්ෂය යි. (1)

අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ බාහිර රූප දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (2)

පිරිසිදු වූ කසිණ අරමුණු දහන් ඇසින් දක්නේ, 'ඉහ ම යැ' යි එහි ඇලුණේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (3)

සර්වප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසසංඥාවන් පහ වැ යැමෙන් නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් 'අහස අනන්ත ය'යි ආකාසානඤ්චායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂය යි. (4)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්මැ 'විඤානය අනන්ත යැ යි විඤ්ඤාණඤ්චායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යි. (5)

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම 'නඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො. (6)

සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො. (7)

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාචෙදධිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අවඨ්ඨමො විමොක්ඛො. (8)

ඉමෙ ඛො ආනන්ද අවඨ්ඨ විමොක්ඛො.

[මාරායාවනා]

73. එකමීදහං ආනන්ද සමයං උරුදෙලායං විහරාමී නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිශ්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. අප ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛිකමී. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා එකමහං අවඨ්ඨාසි. එකමහං ඨිතො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා මං එතදවොච: පරිනිබ්බාතු'දනි භනෙත භගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'දනි භනෙත භගවතො'ති.

එවං වුක්ඛො'හං ආනන්ද මාරං පාපිමහං. එතදවොච: "න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා භවිසසනති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛුසස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපත්තා සාමීච්චට්ඨපත්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචිකම්පසනති දෙසෙසනති පඤ්ඤාපෙසනති¹ පඨමපෙසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උග්ගානිකරිසසනති,² උප්පත්තං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගහිතං³ නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී. යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවිකා භවිසසනති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛුසස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපත්තා සාමීච්චට්ඨපත්තා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචිකම්පසනති දෙසෙසනති පඤ්ඤාපෙසනති පඨමපෙසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උග්ගානිකරිසසනති, උප්පත්තං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසනති.

1. පඤ්ඤාපෙසනති මඡසං.
2. උග්ගානිකරිසසනති, සි කප්ඵ උග්ගානිකරිසසනති, PTS
3. සුනිග්ගහිතං, PTS

සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ 'කිසිත් නැතැ' යි ආකිඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සචන්ත විමෝක්ෂය යි. (6)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්ඤායතනය ඉක්මැ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්චන්ත විමෝක්ෂය යි. (7)

සර්වප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සංඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අටචන්ත විමෝක්ෂය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අෂට විමෝක්ෂයෝ ය.

[මාර ආයාචනය]

73. අනදයෙනි, එක් කලෙක මම බුදු වැ පළමු කොට ම උරුවෙල් දැවවෙහි නිල්දලා නී තෙඳ අප්පල් තුගරුක්මුලැ වෙසෙමි. අනදයෙනි, එ කලැ පවිටු මරු මා වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. අනදයෙනි, එකත්පස් වැ සිටියාඩු ම මර තෙම "වහන්ස, හඟවන්හු දන් පිරිනිවෙත් වා, සුඟන්හු පිරිනිවෙත් වා දන් හඟවන්නට පිරිනිවෙන්නට කල් ය" යි මෙ බස් කී ය.

අනදයෙනි, මෙසේ කියන ලද මම පවිටු මරහට මෙය කීමි. "පවිට, මා සඩු මහණහු යම්තාක් කල් ව්‍යක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නොයඨිණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

මා සඩු මෙහෙණහු යම්තාක් ව්‍යක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු දක්වා මොනොවට නිගහා නොයඨිණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසනති වියතතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටි- පත්තා සාමීවිපටිපත්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිසසනති දෙසෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උත්තානීකරිසසනති, උපපත්තං පරපපවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙත්වා සපපාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසනති වියතතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානු- ධම්මපටිපත්තා සාමීවිපටිපත්තා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිසසනති දෙසෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඤ්ඤාපෙ- සසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උත්තානීකරිසසනති, උපපත්තං පරපපවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙත්වා සපපාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛව හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං¹ පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතනති.'

74. ඉදනෙව ඛො ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලො² චෙතියෙ මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමීත්වා එකමනකං අච්ඡාසි. එකමනකං ඨිතො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා ම. එතදචොච: “පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො. හාසිතා ඛො පනෙසා හනෙත හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ හිකඛු න සාවකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ හිකඛුනියො න සාවිකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛව හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතනති.-

එතර්භි ඛො පන හනෙත හගවතො බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධිකේඛව ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතං. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බාන- කාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො''ති.

1. බහුජඤ්ඤං, සාං
2. පාචාලො, සාං

මා සවු උච්ඡුහු යමිතාක් ව්‍යක්ත ද චිතීත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයඨිභික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරි නිවෙන්නෙමි.

මා සවු උච්ඡුහු යමිතාක් ව්‍යක්ත ද චිතීත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම් ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයඨිභික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

යමිතාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමාද්ධි නො වන්නේ ද, ස්ඵීත නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතුරුණේත් පෘථුහුතත් නො වන්නේ ද, යමිතාක් දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිතත් නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි'' යි කීමි.

74. අනදයෙනි, දුනුදු අද වාපාල චෛත්‍යයෙහි මර තෙම මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් ව සිටියේ ම 'වහන්ස, හඟවත්හු දැන් පිරිනිවෙත් වා, සුගත්හු පිරිනිවෙත් වා. දැන් හඟවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් ''පවිට, යමිතාක් මා සවු මහණහු . . . මෙහණහු . . . උච්ඡුහු . . . උච්ඡුහු ව්‍යක්ත ද චිතීත ද... නොර්ඨිභිකකොට දම් නො දෙසන්නාහු නම් ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි. යමිතාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමාද්ධි නො වන්නේ ද, ස්ඵීත නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතුරුණේත් පෘථුහුතත් නො වන්නේ ද, යමි තාක් දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිතත් නොවන්නේද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි''යි මේ වචන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ ය.

වහන්ස, දැන් වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සසුන් බඹසර සමාද්ධි ද ස්ඵීත ද විස්තාරිත ද බාහුජන්‍ය ද පෘථුහුත ද දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දැන් හඟවත්හු පිරිනිවෙත් වා, සුගත්හු පිරිනිවෙත් වා. වහන්ස, දැන් හඟවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල්වේ යැ''යි කීය.

එවං වුක්ඛෙ අභං ආනන්ද මාරං පාපිමන්තං එතදවොචං: “අප්පොසසුක්ඛෙකා ජං පාපිම භොභි. න. වීරං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන තරාගතො පරිනිබ්බා-
යිස්සති”ති. ඉදන්තෙව ඛො ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතියෙ තරාගතෙන සතෙන සම්පජානෙන ආයුසඛ්ඛාරො ඔස්සවෙඨා”ති.

[ආනන්දයාවනා]

75. එවං වුක්ඛෙ ආයස්මා ආනන්ද භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඨතු භනෙක භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං, බ්හුජනභිතාය බ්හුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අජාය භිතාය සුඛාය දෙව-
මනුස්සාන”න්ති.

අලං ආනන්ද, මා තරාගතං යාවි. අකාලො’ද්ඨි ආනන්ද තරාගතං යාවනායා’ති.

දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ -ප- තතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඨතු භනෙක භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං, බ්හුජනභිතාය බ්හුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අජාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන”න්ති.

සද්දභසි ජං ආනන්ද තරාගතස්ස ඛොධිතති? “එවමනෙක”. අථ කිඤ්චර්භි ජං ආනන්ද තරාගතං යාවතතියකං අභිනිප්පිලෙසි? ති.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙක භගවතො සුතං සමුත්ඛා පටිග්ගභිතං: “යස්ස කස්ඨවි ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චිපාද භාවිතා බ්හුලීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛබ්බානො කප්පං වා තිවෙඨයා කප්පාවසෙසං වා. තරාගතස්ස ඛො ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චිපාද භාවිතා බ්හුලීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛබ්බානො ආනන්ද තරාගතො කප්පං වා තිවෙඨයා කප්පාවසෙසං වා”ති.

සද්දභසි ජං ආනන්ද? ති. “එවමනෙක”.

අනදයෙනි, මෙසේ කී කල්හි මම “පවිට, තෝ මන්දෙන්සාහ වව. නොබෝ කල්හි තරාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නෝ ය. මෙයින් තුන් මසක් ඇවෑමෙන් තරාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ යි කීම්. අනදයෙනි, අද මේ දැන් වාපාල චෛත්‍යයෙහි දී තරාගතයන් සිහි ඇතියවුන් නුවණින් දන්වනුන් විසින් ආයුසංස්කාරය හරන ලද්දේ යැ යි වදළහ.

(අනන්ද-ආයාචනය)

75. මෙසේ වදළ කලැ අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට භික්‍ෂ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවම්නිස්නට අර්ථ පිණිස, භික්‍ෂ පිණිස, සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටුනා සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව’ යි කීහ.

“අනදයෙනි, කම් නැත, තරාගතයන් නො යදින්න, අනදයෙනි, තරාගතයන් යදනට දන් කල් නො වෙ” යි වදළහ.

දෙවනු ද...තෙවනු ද අනද තෙරණුවෝ “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට භික්‍ෂ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්නට අර්ථ පිණිස භික්‍ෂ පිණිස සුව පිණිස ... කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව” යි කීහ.

එවිට හඟවත්හු “අනදයෙනි, තරාගතයන්ගේ බොධිය හදහවු දැයි” අසා වදළහ. “එසේය, වහන්සැ” යි අනද තෙරණුවෝ කීහ. “එසේ නම් අනදයෙනි, තෙපි කවර හෙයින් තෙවෙති වර තෙක් තරාගතයන් පෙළවු ද?” යි අසා වදළහ.

වහන්ස, “අනදයෙනි යමක්හු විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ වඩන ලද්දහු, යානයක් බඳු කරන ලද්දහු, වාස්තුවක් බඳු කරන ලද්දහු, පිළිපදනා ලද්දහු, පුරුදු කරන ලද්දහු, මොනොවට පුරන ලද්දහු නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් හෝ සිටිය හැකි වන්නෝ ය. අනදයෙනි, තරාගතයන් විසින් වනාහි සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිත හ, බහුලීකෘත හ, යානිකෘත හ, වාස්තුකෘත හ, අනුෂ්ඨිත හ, පරිචිත හ, සුසමාරබ්බ හ. අනදයෙනි, ඒ තරාගතයෝ කැමැත්තෝ කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් කලක් හෝ සිටිය හැකි වන්නාහ” යන මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් මා විසින් අසන ලදී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදී” යි අනද තෙරණුවෝ කීහ.

“අනදයෙනි, තෙපි මෙය හදහවු ද?” යි බුදුරජුහු අසා වදළහ. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ.

තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවේතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවේතං අපරඤ්ඤං, යං ඤං තථාගතෙන ඵලං. ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කඨිරමානො,¹ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානො නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාචි 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන'නති. සචේ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, ද්දෙවි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තතියකං අධිවාසෙය්‍යා. තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවේතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවේතං අපරඤ්ඤං.

76. එකමීදුභං ආනාදු සමයං රාජගහෙ විහරාමී ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තත්‍ර පි ධො තාභං ආනාදු ආමනෙකසීං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං රමණීයො ගිජ්ඣකුටො පබ්බතො. යස කසඤ්ච ආනාදු චක්ඛාරො ඉඤ්ඤිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ධො ආනාදු චක්ඛාරො ඉඤ්ඤිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛමානො ආනාදු තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමි ධො ඤං ආනාදු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කඨිරමානො ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානො නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාචි: 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය, ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන'නති. සචේ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, ද්දෙවි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තතියකං අධිවාසෙය්‍යා. තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවේතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවේතං අපරඤ්ඤං.

එකමීදුභං ආනාදු සමයං තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී ගොතම-නිග්‍රොධො-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී චොරපපානෙ-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී චෙභාරපසෙස සක්ඛපණ්ණිගුභායං-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලායං-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී සීතවනෙ සප්පසොණධීකපඛාරො-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී තපොදරාමො-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී චෙඵචනෙ කලඤ්ඤක නිවාපෙ-පෙ-තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී ජීවකඛවනෙ-පෙ- තඤ්ඤාව රාජගහෙ විහරාමී මද්දකුච්ඡිසමී මිගුදයො, තත්‍රාපි² ධො තාභං ආනාදු ආමනෙකසීං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං, රමණීයො ගොතමනිග්‍රොධො-පෙ- රමණීයො චොරපපානො-පෙ- රමණීයො චෙභාරපසෙස සක්ඛපණ්ණිගුභා-පෙ-රමණීයො ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලා-පෙ-රමණීයො සීතවනෙ සප්පසොණධීකපඛාරො-පෙ- රමණීයො තපොදරාමො-පෙ- රමණීයො චෙඵචනෙ කලඤ්ඤක නිවාපො-පෙ-රමණීයො ජීවකඛවනං-පෙ- රමණීයො මද්දකුච්ඡිසමී මිගුදයො. යස කසඤ්ච ආනාදු චක්ඛාරො ඉඤ්ඤිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ධො ආනාදු චක්ඛාරො ඉඤ්ඤිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති.

1. කරියමානෙ, පිඉ . 2. නිග්‍රොධාරාමෙ, ෆෆ 3. තත්‍ර, ෆෆ.

“අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තෙපි තරාගතයන් විසින් මෙසේ ඖදරික නිමිති කරනු ලබන කල්හි, ඖදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි, යම් භෙයෙකින් එය පිළිවිදිනුවට නො හැකි වූහු ද, ‘වහන්ස, භාගාවත්ත ඛොභෝ දෙනාට හිත පිණිස, ඛොභෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටිත් වා, සුගත්තු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි තරාගතයන් නො යැදුහු ද, එය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදුහු නම්, තරාගතයෝ තොපගේ වචන දෙකක් පිළිකෙවිනාහ. වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මෙය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය.

76. අනදයෙනි, එක් සමයෙක මම් රජගහ නුවරැ ගිජුකුළු පව්වෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද මම් තොප බණවා “අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කලු ය. ගිජුකුළු පව්ව සිත්කළු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සෘද්ධි-පාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරබ්ධ නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කීමි. අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි, ඖදරික අවහාසය කරනු ලබන කල්හි එය දනගන්නට නො හැකි වූහු. තරාගතයනට “වහන්ස, ඛොභෝ දෙනාට හිත පිණිස, ඛොභෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස භගවත්තු කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්තු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි යචන නො කළහු ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදුහු නම්, තරාගතයෝ තොප වචනදෙකක් ම පිළිකෙවිනාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තොපගේ ම දුෂ්කෘත ය, තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, එක් සමයෙක මම් ඒ රජගහ නුවරැ ම ගෞතම නාග්‍රො-ධය මුලැ වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම වොරප්‍රපාතයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවර ම වෙභාර පර්වතපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහායෙහි වෙසෙමි - ඒ රජගහ නුවර ම සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශිලායෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම ශීතවනයෙහි සප්තසොණ්ඩික පබ්භාරයෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම තපොදුරාමයෙහි වෙසෙමි.... ඒ රජගහ නුවරෙහි කලඤ්ඤ නිවාප නම් වූ වෙළචනයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවරෙහි ම මද්දකුච්ඡි මුචලැවුහි වෙසෙමි. අනදයෙනි, එහි දී ද තොප බණවා ‘අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කලු ය, අනදයෙනි, ගෞතම නාග්‍රොධය සිත්කලු ය, ... වොරප්‍රපාතය සිත්කලු ය ... වෙභාරපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහාව සිත්කලු ය ... සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශිලාව සිත්කලු ය. ... ශීතවන-යෙහි සප්තසොණ්ඩිකපබ්භාරය සිත්කලු ය. ... තපොදුරාමය සිත්කලු ය ... කලඤ්ඤනිවාප නම් වූ වෙළචනය සිත්කලු ය ... මද්දකුච්ඡි මුචවනය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ද බහුලිකෘත ද යානිකෘත ද වාස්තුකෘත ද, අනුෂ්ඨිත ද පරිචිත ද සුසමාරබ්ධ ද හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩියක් කල් හෝ සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කීමි.

එවමපි ඛො ආනන්දු තථාගතෙන, ඔළාරිකෙ තිථිකෙ කඨිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාචි 'තිට්ඨතු භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති' සවෙ ඤං ආනන්දු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, දෙච තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අථ තතීයකං අධිවාසෙය්‍ය. තඤ්චාතිභානන්දු තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

77. එකමිදුහං ආනන්දු සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී උද්දො-වෙතීයෙ. තත්‍රපි ඛො තාහං ආනන්දු ආමනෙතසිං: රමණීයා ආනන්දු වෙසාලී, රමණීයං උද්දොං වෙතීයං. යසං කසඤ්චි ආනන්දු වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛබ්බමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා තථාගතස්ස ඛො ආනන්දු වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛබ්බමානො ආනන්දු තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි ඛො ඤං ආනන්දු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිථිකෙ කඨිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං -පෙ- තඤ්චාතිභානන්දු තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

එකමිදුහං ආනන්දු සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී ගොතමකෙ වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සත්තමෙඛෙ වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී ඛුජ්ජකෙ වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සාරන්දෙ වෙතීයෙ -පෙ- ඉදන්තෙව ඛො තාහං ආනන්දු අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතීයෙ ආමනෙතසිං: රමණීයා ආනන්දු වෙසාලී, රමණීයං වාපාලං වෙතීයං. යසං කසඤ්චි ආනන්දු වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛබ්බමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනන්දු වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛබ්බමානො ආනන්දු තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි ඛො ඤං ආනන්දු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ තිථිකෙ කඨිරමානෙ, ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාචි; තිට්ඨතු භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති. සවෙ ඤං ආනන්දු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, දෙච තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අථ තතීයකං අධිවාසෙය්‍ය තඤ්චාතිභානන්දු තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දනගන්තට නො හැකි වුහ. 'හගවත්භු බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් හෝ කපකට වැඩියක් වැඩ සිටිත් වා' යි තරාගතයන් නො ම යැදුහ. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදුනු නම්, තොපගේ වචන දෙකක් ම තරාගතයෝ පිළිකෙවිනාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි තොපගේ ම දුෂ්කෘතය වෙයි, තොප ගේ ම වරද වෙයි.

77. අනදයෙනි, එක් සමයෙක්හි මේ විසල්පුරෙහි ම උදෙන වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද අනදයෙනි, තොප බණවා "අනදයෙනි, ඊසල් පුර සිත්කලු ය, උදෙන වෛත්‍යය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යමක්භු විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ... සුසමාරබ්බ වී නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩි කල් සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තරාගතයන් විසින් වනාහි සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිත හ ... සුසමාරබ්බ හ. ඔබ කැමැත්තාහු කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් හෝ සිටියැ හැකි වන්නාහ" යි කීමි. අනදයෙනි, මෙසේ තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දනගන්තට නො හැකි වුහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දුෂ්කෘතය ය, මේ තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, මම එක් සමයෙක මෙහි විසල්පුර ශෛතමක වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරෙහි ම සප්තාමුවෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම බහුපුත්‍රක වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම සාරඤ්ඤ වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... අනදයෙනි, අද දන් මේ වාපාල වෛත්‍යයෙහි දී තොප බණවා 'අනදයෙනි, ඊසල්පුර සිත්කලු ය, වාපාලවෛත්‍යය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්භු විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරබ්බ නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩියක් කල් සිටියැ හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තරාගතයන් විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ය, බහුලිකෘත ය, යානිකෘත ය, වාස්තුකෘත ය, අනුෂ්ඨිත ය, පරිචිත ය, සුසමාරබ්බ ය. අනදයෙනි, ඒ තරාගතයෝ කැමැත්තාහු නම් කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නාහ' යි කීමි. අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්තය කරනු ලබන කල්හි, ඖදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි; එය දනගන්තට නො හැකි වුහ. 'බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුග්‍රහ පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස, හගවත්භු කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්භු කපක් වැඩසිටිත් ව' යි තරාගතයන් නො යැදුහ. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි යැදුනු නම්, තරාගතයෝ තොප කී බස දෙවරක් ම පිළිකෙවිනාහ. තෙවෙනි වර ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දුෂ්කෘතය වෙයි, තොපගේ ම වරද වෙයි.

78. නනිතො ආනන්ද මයා පටිගච්චෙව අත්ඛාතං: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤථාභාවො. තං කුතෙස්ථ ආනන්ද උච්ඡායං තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං. තං චත මා පඤ්ඤෙති. තෙනං යානං විජ්ජති. යං ඛො පනෙනං ආනන්ද තථාගතෙන චතනං චනනං මුක්ඛං පභීණං පටිනිසසධං, ඔසසචෙධා ආයුසඛිනාරො, එකංසෙන වාචා තථාගතෙන භාසිතා 'න විරං තථාගත සස පරිනිබ්බානං භවිසසති, ඉතො තිණණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසී සසති'ති. තඤ්ඤිතං¹ තථාගතො ඊවිතහෙතු චුන පච්චාවම්සසති'ති තෙනං යානං විජ්ජති.

79. ආයාමානන්ද යෙන මහාවතං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬකම්සසාමා'ති. 'එවං හතෙන'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී අථ ඛො භගවා ආයසමතා ආනන්දෙන සද්ධිං යෙන මහාවතං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙකසී; ගච්ඡ තං ආනන්ද, යාවතීකා හිතඤ්ඤා චෙසාලිං. උපනිසසාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපධිනාසාලායං සන්තිපාතෙහි'ති. 'එවං හතෙන' ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසුඤ්ඤා, යාවතීකා හිතඤ්ඤා චෙසාලිං. උපනිසසාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපධිනාසාලායං සන්තිපාතෙඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා භගවතං අභිවාදෙචා එකමනං අච්චාසී. එකමනං ඤීතො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතං එතදචොච: 'සන්තිපාතීතො හතෙන හිතඤ්ඤාසබ්බො, යසාද්දති හතෙන භගවා කාලං මඤ්ඤති'ති.

[බ්‍රහ්මචරියවිරට්ඨිතික-ධම්මදෙසනා]

80. අථ ඛො භගවා යෙන උපධිනාසලා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා පඤ්ඤාතෙක ආසනෙ ගිසීදී. ගිසජ්ජ ඛො භගවා හිතඤ්ඤා ආමනෙකසී: 'තසමාතිභ හිතඤ්ඤා චෙ යෙ තෙ² මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, තෙ චො සාධුකං උඤ්ඤෙඤ්ඤා ආසෙවිතඛො භාවෙතඛො බහුලීකාතඛො යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසා විරට්ඨිතිකං. තදසා බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං කතමෙ ච තෙ හිතඤ්ඤා ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා³ දෙසිතා, යෙ චො⁴ සාධුකං උඤ්ඤෙඤ්ඤා ආසෙවිතඛො භාවෙතඛො බහුලීකාතඛො යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසා විරට්ඨිතිකං. තදසා බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. සෙයාථීදං, චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා, චක්ඛාරො සම්මප්පධානා, චක්ඛාරො ඉඤ්ඤිපාදු පඤ්ඤිඤ්ඤානී, පඤ්ඤා බලානී. සත්ථ ඛොඤ්ඤා, අරියො අච්චබ්බිකො මග්ගො.

1. තංචෙනං, සායං තං චචනං, PTS පිඉ.
 2. යෙ චො, PTS
 3. අභිඤ්ඤාය, PTS.
 4. තෙ චො, පිඉ.

78. අනදයෙනි, ප්‍රිය වූ මන වඩන්තාවූ සියලු දය කෙරෙන් වෙන් වීම, ඉවත් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන මෙය මා විසින් කල් තබා ම තොපට කියන ලද්දේ නො වේ ද? අනදයෙනි, යමක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැස්මෙන් ද, පලුදු වන සුලු ද, 'එය පලුදු නො වේවා' යි යන මෙය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ. අනදයෙනි, යමක් තථාගතයන් විසින් හරන ලද ද, බැහැර කරන ලද ද, මුදන ලද ද, පහ කරන ලද ද, දුරු ලන ලද ද, යම් දායුසංස්කාරයක් හරන ලද ද, නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේ යැ යි, මෙයින් බෙමසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ' යි යම් එකාන්ත වචනයක් තථාගතයන් විසින් කියන ලද ද, ඒ වචනය තථාගතයෝ දිවි හෙයින් නුමුදු වළහන්නාහ යන මෙය නැත්තේ ය. මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන ය.

79. 'අනදයෙනි, යමු, මහාවනය යම් තැනෙක ද, කුළාරහල් වෙහෙර යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹෙන්නමහ' යි බුදුරජුහු වදළාහ. 'එසේ ය වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. එකල්හි භාග්‍යවත්හු ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන්හා මහ වෙනෙහි කුළාරහල් වෙහෙර කරා වැඩියහ. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා, 'අනදයෙනි, යමු, යම් පමණ මහණහු විසල්පුර නිසා වෙසෙත් ද, ඔවුන් හැම උවටන්හලා රැස්කරවු' යි වදළහ. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට පිළිවදන් දී විසල්පුර වසනා තාක් හැම මහණුන් උවටන්හලා රැස් කොට භාග්‍යවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹ වැද පසෙක සිටියාහ. පසෙකැ සිටියාවූ අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට 'වහන්ස, බික්සහ රැස් කරන ලද්දේ ය. යමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් කල් සිතන සේක් නම් මේ ඒ කලා' යි සැල කළහ.

[බ්‍රහ්මවයඛාවිරස්ථායි ධම්මදෙශනා]

80. ඉක්බිති හඟවත්හු උවටන්හල කරා එළැඹියහ. එළැඹ, පණවා තුබුණු අස්නැ වැඩහුන්හ. වැඩහිද ම මහණුන් බණවා, 'මහණෙනි, යම් සේ මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, විරස්ථිතික වන්නේ ද, එසේ මෙහි මා විසින් යම් ධර්ම කෙනෙක් වෙසෙසි නුවණින් දැන දෙසන ලද ද, තොප විසින් ඒ මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, භාවනා විසින් වැඩිය යුතු, බහුල වශයෙන් කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය. මහණෙනි, යම්සේ මේ සසුන් බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, විරස්ථිතික වන්නේ ද, එය බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ද, එසේ ඒ යම් ධර්ම කෙනෙක් තොප විසින් මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු ද, වැඩිය යුතු ද, බහුල කළ යුතු ද, මහණෙනි, මා විසින් වෙසෙසි නුවණින් දැන දෙසන ලද ඒ ධර්මයෝ කවුරු ද යත්: ඔහු නම් සතර සතිපට්ඨානයෝ ය, සතර සමාක්ප්‍රධානයෝ ය, සතර සාද්ධිපාදයෝ ය, පංච ඉන්ද්‍රියයෝ ය, පඤ්ච බල ය, සප්ත බොධ්‍යාධිග ය, ආයථි අෂ්ටාංගික මාර්ගය ය යන මොහු ය.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ධම්මො මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා. තෙ වො සාධුකං උග්ගහෙතවා ආසෙවීතබ්බො බහුච්ඡිකාතබ්බො යථාසිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධරියං අසස වීරච්ඡිතීකං, තදසස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්තී”.

81. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී: “භද්ද”ද්නී භික්ඛවෙ ආමනායාථී වො. වයධම්මො සඛිඛාරා. අපචාදෙන සම්පාදෙථ. නචීරං තථාගතසස පරිනිබ්බානං භවීසසතී. ඉතො තිණණං මාසානං අවචයෙන තථාගතො පරිනිබ්බායීසසතී”තී. ඉදම්චොච භගවා. ඉදු චත්ථා සුගතො අථාපරං ඵතදචොච සත්ථා¹:

පරිපකෙකා වයො මයභං පරිඤ්ඤා මම ජීවිතං
පභාය වො ගම්ඤ්ඤාචී කතමෙම සරණමකතො.
අපචකො සතිමනෙතා සුසීලා භොථ භික්ඛවො,
සුසමාභිතසඛිකපතා සචිතතමනුරකඛථ.
යො ඉම්ඤ්ඤිං ධම්මචිතයෙ අපචකො චිභසසතී²,
පභාය ජාතීසංසාරං දුක්ඛසසතතං කරිසසතී තී.

තතීසභාණවාචො.

1. ඉතො පරං සාමපොත්තෙ අයං අධිකො පාඨො’පි දීඝසතෙ:
“දහරා පි ච යෙ වුඛඨා යෙ ඛාලා යෙ ච පණ්ඨිතා
අධිකා වෙච දළිදද ච සඤ්ඤි මච්චුපරායණා
යථා පි කුම්භකාරසස කතං මසභිකභාජතං
චුද්දකං ච මහත්තං වයඤ්ච පකකඤ්චආමකං
සඛිඛං ගහදනපරියත්තං ඵවා මච්චාන ජීවිතං
අථාපරං ඵතදචොච” සත්ථා
2. චිතරිසසතී සතා, චිගෙසසතී සිවු. සද්දනීතියං 1038 - “චිතරසස භ - චිචුඛිඛසස
භර ධාතුසස ‘භ’ ඉච්චාදෙසො ගොති වා සසඤ්චචී චිතතතීයං - අපචකො චිභසසතී”

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ වනාහි මා විසින් වෙසෙයි නුවණින් දැන දෙසන ලදහ. ඔහු තොප විසින් මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පවත්නා පිණිස, විරස්ථිතික වනු පිණිස, මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, වැඩියැ යුතු, බහුල කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සැප පිණිස වන්නේ යැ'යි වදලහ.

81. ඉක්බිති හගවත්හු හික්ෂුන් බණවා, “මහණෙනි, දැන් තොප අමතමි. සංස්කාරයෝ නැසෙන සුල්ලහ. නොපමායෙන් තුන්සික සපයවු. නොබෝ කල්හි තපාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් මස් ඇවෑමෙන් තපාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ” යි වදලහ. හගවත්හු මෙය වදලහ. සුගත්හු මෙය වදරා ඉක්බිති ඒ ශාස්තෘහු ගාථාබන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මේ වචන ද වදලහ:

“මගේ වයස ලුහුකෙළේ ය. මගේ ජීවිතකාලය (තව) ස්වල්පයකි. තොප හැර යන්නෙමි. මා විසින් තමහට පිහිට කරන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, නොපමා වවු, සිහි ඇත්තෝ වවු, සුසිල් වවු, මොනොවට පිහිටුවූ සමාස්කල්පනා ඇත්තෝ තමන් සිත රැකගනිවු.

යමෙක් මේ සස්තෙහි නොපමා ව වෙසෙන්නේ නම්, හෙතෙම ජාතිසංසාරය (ඉපැත්ම ද සසර ද නොහොත් ජාතිසංඛ්‍යාත සසර) හැර ලා දුක් කෙළවර කරන්නේ ය.”

තෙවෙනි බණවර යි.

[වත්තාරො අරියධම්මො]

82. අප් ඛො භගවා ඉධිධනභසමයං තිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛව්චරමාදාය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනෙනා නාගාපලොකිතං¹ වෙසාලිං අපලොකෙඤ්ඤා ආය-සචිත්තං ආනන්දං ආමනෙකස්සි: ඉදං පච්ඡිමකං ආනන්ද තථාගතස්ස වෙසාලියා දස්සනං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන භණ්ඩගාමො² තෙත්තපසඛිකම්ඝාමා'ති. 'එවම්භනෙක'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි අප් ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඛෙත්ත සඤ්ඤා යෙන භණ්ඩගාමො තදවසරි. තත්ත සුදං භගවා භණ්ඩගාමො විහරති.

තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකස්සි: "චතුත්තං භික්ඛවෙ ධම්මානං අනත්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මම්ඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා. තතමෙසං චතුත්තං? අරියස්ස භික්ඛවෙ සීලස්ස අනත්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මම්ඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා. අරියස්ස භික්ඛවෙ සමාධිස්ස අනත්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මම්ඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා - අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය -පෙ- අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්ඛියා -පෙ-

තස්සිදං භික්ඛවෙ අරියං සීලං අනුමුඤ්ඤා. පට්චිඤ්ඤා අරියො සමාධි අනුමුඤ්ඤා පට්චිඤ්ඤා. අරියා පඤ්ඤා අනුමුඤ්ඤා පට්චිඤ්ඤා. උච්ඡිත්තා භවතණ්ඤා ඛිණ්ණා භවනෙත්ති. නන්දීද්දති ඉත්තඛොචො"ති. ඉදමචොච භගවා ඉදං වඤ්ඤා සුගතො අථාපරං එතදචොච ඤ්ඤා:

"සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච විමුක්ඛි ච අනුත්තරා අනුමුඤ්ඤා ඉමෙ ධම්මා ගොතමෙන යසසස්සිනා,

ඉති මුඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය ධම්මමස්සාසි භික්ඛුනං දුස්සාසනකකරො සඤ්ඤා වස්සමා පරිනිබ්බුතො"ති.

1. නාගාපලොකිතං, ඝායා
2. භණ්ඩගාමො, මඝස.

[ආයාඨධර්ම සතර]

82. ඉක්බිත්තෙන් හඟවත්හු පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවි පාඨවුරු ගෙන විසල්පුර පිඬු පිණිස පිවිසියහ. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්ති පිඬුවායෙන් පෙරළා වැඩියාහු, නාශාපලොකනයෙන් විසල්පුර බලාවදුරා, අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, මේ තථාගතයන්ගේ පශ්චිම චෛශාලිදර්ශනය වන්නේ ය. යමු, අනඳයෙනි, භණ්ඩිගාමය වෙත එළඹෙන්නටු” යි වදළහ. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති හඟවත්හු මහත් බික්සහන කැටුව හණ්ඩ ගම වෙත වැඩියහ. හඟවත්හු එහි හණ්ඩ ගමෙහි වැඩවෙසෙති.

එකල්හි භාගාවතුන් වහන්සේ භික්ෂුන් බණවා, “මහණෙනි, සතර ධර්මයන් අනුබොධ නොකිරීමෙන් ප්‍රතිවේධ නොකිරීමෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ සැරුම විය. කවර සතර ධර්මයන්ගේ (අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන්) ද යත්: මහණෙනි, ආයාඨ ශීලයාගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය. මහණෙනි, ආයාඨ සමාධිහුගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය - මහණෙනි, ආයාඨ ප්‍රඥාවගේ . . මහණෙනි, ආයාඨ විච්ඡික්කිය ගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දීර්ඝ කාලයක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිව හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය.

මහණෙනි, ඒ ආයාඨ ශීලය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයාඨ සමාධිය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයාඨ ප්‍රඥාව මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. හවතෘෂ්ණාව සිදුනා ලදී, හවනෙත්තිය ක්ෂීණ විය. දන් පුනර්භවයෙක් නැතැ’ යි වදළහ. හඟවත්හු මෙය, වදළහ. සුගත්හු මෙය වදුරා, යලියු ගාථා බන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මේ වචන වදළාහ:

“ලොචුතුරු ශීලය ද ලොචුතුරු සමාධිය ද ලොචුතුරු ප්‍රඥාව ද ලොචුතුරු විච්ඡික්කිය ද යන මේ දහම්හු කීර්තිමත් ගෞතමයන් විසින් අනුබෝධ කරන ලදහ.

මෙසේ බුදුහු වෙසෙසින් දැන මහණුනට දහම් දෙසූහ. පසැස් ඇති, දුක් නැසූ ඒ ශාස්තෘහු කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවියාහ.”

තත්‍රාපි සුදං හගවා හණ්ඩගාමෙ විහරනො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථළො භොති මහානිසංඝො. සමාධිපරිභාවිතො පඤ්ඤා මහථළො භොති මහානිසංඝා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතතං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙය්‍යථිදං කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වකතාරො මහාපදෙසා]

83. අථ ඛො හගවා හණ්ඩගාමෙ යථාභිරතො විහරිතො ආයසමිතො ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ආයාමානන්ද යෙන හස්සිගාමො, යෙන අමබ්බගාමො, යෙන ජලවුගාමො, යෙන භොගනගරං තෙත්‍රපසඬකම්සසාමා’ති. ‘එවම්හනෙක’ති ඛො ආයසමිතො ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙකන සඤ්ඤං යෙන භොගනගරං තදවසරි. තත්‍රසුදං හගවා භොගනගරෙ විහරති ආනන්දෙ වෙතියෙ.

තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: ‘වකතාරො’ මෙ භික්ඛුවෙ මහාපදෙසෙ දෙසිසසාමි. තං සුඤ්ඤාථ සාධුකං මනසි කරොථ, හාසිසසාමි’ති. ‘එවම්හනෙක’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛුවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: “සම්මුඛා මෙතං ආවුසො හගවතො සුඤ්ඤං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්චුසාසනන්ති” තස්ස භික්ඛුවෙ භික්ඛුනො හාසිතං නෙව අභිනන්දිතඛං න පටිකෙකාසිතඛං. අනභිනන්දිතො අපපටිකෙකාසිතො තානි පදබ්‍යාඤ්ඤානානි සාධුකං උග්ගහෙතො සුඤ්ඤෙ ඕතාරෙතඛාති¹ විනයෙ සන්දසෙතඛාති. තානි වෙ සුඤ්ඤෙ ඕතාරියමානානි² විනයෙ සන්දසෙසියමානානි න වෙව සුඤ්ඤෙ ඕතරන්ති³ න ව විනයෙ සන්දසෙසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගතනඛං: අඤ්ඤා ඉදං න වෙව තස්ස හගවතො වචනං, ඉමස්ස ච භික්ඛුනො දුග්ගහිතන්ති. ඉති හෙතං භික්ඛුවෙ ජට්ඨෙධියාථ. තානි වෙ සුඤ්ඤෙ ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දසෙසියමානානි සුඤ්ඤෙ වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සන්දසෙසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගතනඛං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස හගවතො වචනං. ඉමස්ස ච භික්ඛුනො සුග්ගහිත’න්ති. ඉමං භික්ඛුවෙ පඨමං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (1)

1. ඕතාරෙතඛාති, මජ්ඣං. 2. ඕතාරියමානානි

3. ඕතරන්ති,

භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඒ හන්ධිගාමයෙහි වසන සේක් “ශීලය මෙ ඛදු යැ, සමාධිය මෙ ඛදු යැ, ප්‍රඥාව මෙ ඛදු යැ. ශීලයෙන් පරිභාවිත සමාධිය මහත් පල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පටිභාවිත ප්‍රඥාව මහත් ඵල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඥායෙන් පරිභාවිත සිත ක මාස්‍රවය කෙරෙන් ද හවාස්‍රවය කෙරෙන් ද අවිද්‍යාස්‍රවය කෙරෙන් දැ යි මෙසේ මෙ කී ආස්‍රවකෙරෙන් මොනොවට ම මිදේ යැ” යැ යි භික්ෂුනට මෙය ම ඛදුල කොටැති ධර්මකථාවක් කරන සේක.

සතර මහා අපදේශ

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හන්ධිගාමයෙහි කැමැති තාක් රැදී හිඳ, අනඳ තෙරුන් බණවා, ‘අනඳයෙනි, ඵට්ඨ යමු, හස්තිග්‍රාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට ඵළැඹෙන්නමු’ යි වදළ සේක. . . . අම්බගාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට . . . ජම්බුගාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට . . . හෝඟ නගරය යම් තැනෙක ද ඵහි යන්නමු’ යි වදළ සේක. ‘ඵසේ යැ, වහන්සැ’ යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව හෝඟ නගරය කරා වැඩි සේක. ඵ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝඟ නගරයෙහි ආනන්ද වෛත්‍යස්ථානයෙහි වැඩ වෙසෙන සේක.

83. ඵහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, “මහණෙනි, සතර මහා අපදේශයන් දෙසන්නෙමි. ඵය අසවු, මොනොවට සිත්හි කරවු, කියන්නෙමි’ යි වදළ සේක. ‘ඵසේ යැ වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක: “මහණෙනි, මෙහි මහණෙක්, ‘ඇවැත්ති, ධර්මය මේ යැ විනය මේ යැ, ශාස්තෘශාසනය මේ යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි සිට මා විසින් මෙය අසන ලද්දේය භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හමුයෙහිදී පිළිගන්නා ලද්දේ යැ’ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, (ඵ පමණින්) ඵ මහණහුගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යංචන මොනොවට ඉගෙන සුත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැඳියැ යුතු. ඉදින් සුත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු සුත්‍රයෙහි නො බස්නාහු ද, විනයෙහි නො සැසැඳෙන්නාහු ද, ඵ විටැ ‘ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, මෙය මේ මහණහු වරදවා ගත් දූයෙකැ’ යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඒ පද ව්‍යංචනයෝ සුත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සුත්‍රයෙහිත් බැසැඟතිත් ද විනයෙහිත් සැසැඳෙත් ද, ඵ විටැ ‘ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ යි, මේ මහණහු විසින් මෙය මොනොවට උගන්නා ලද’ යි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ පළමු මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (1)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාර්යෙ සමඛෙකා විහරති සපේරො සපාමොකෙකා. තස්ස මෙ සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතඛබ්බං නපට්ඨෙකාසිතඛබ්බං. අනභිනාදිතො අපපට්ඨෙකාසිතො තානි පදබ්‍යඤ්ඤානානි සාධුක්ඛං උග්ගහෙතො සුකෙතං ඕතාරෙතඛබ්බානි¹ විනයෙ සඤ්ඤාසනඛබ්බානි තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි² විනයෙ සඤ්ඤාසිමානානි න වෙව සුකෙත ඕතරන්ති³ න ච විනයෙ සඤ්ඤාසනති, තිට්ඨමෙසු ගන්තඛබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සමඛෙකා දුග්ගහිත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤාසනං. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤාසිමානානි සුකෙත වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සඤ්ඤාසනති, තිට්ඨමෙසු ගන්තඛබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සමඛෙකා සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (2)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාර්යෙ සමඛෙකා පේරො භික්ඛු විහරන්ති ඛුසුසුතා ආගතාගමා ධම්මධරා විනයධරා ම තිකාධරා. තෙසං මෙ පේරානං සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතඛබ්බං නපට්ඨෙකාසිතඛබ්බං. අනභිනාදිතො අපපට්ඨෙකාසිතො තානි පදබ්‍යඤ්ඤානානි සාධුක්ඛං උග්ගහෙතො සුකෙතං ඕතාරෙතඛබ්බානි විනයෙ සඤ්ඤාසනඛබ්බානි. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤාසිමානානි න වෙව සුකෙත ඕතරන්ති න ච විනයෙ සඤ්ඤාසනති, තිට්ඨමෙසු ගන්තඛබ්බං: “අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තෙසඤ්ඤා පේරානං දුග්ගහිත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤාසනං තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤාසිමානානි සුකෙත වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සඤ්ඤාසනති, තිට්ඨමෙසු ගන්තඛබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තෙසඤ්ඤා පේරානං සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (3)

---

1. ඕතාරෙතඛබ්බානි මඡසං
 2. ඕතාරියමානානි, මඡසං
 3. ඕතරන්ති, මඡසං

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'තෙරුන් සහිත ගණපාමොක් මහණක්හු සහිත භික්ෂුසංඝයා අසෝ නම් ආවාසයෙහි වෙසෙයි. 'මේ දහමැ යි, මේ විනයැ යි, මේ ශාස්තෘශාසන යැ යි ඒ සහන හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, අසා ඒ සහන හමුයෙහි මැ පිළිගන්නා ලද' යි කියන්නේ වී නම් මහණෙනි, (එ පමණින්) ඒ මහණහු ගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි ගො ම බැස ගන්නාහු නම් විනයෙහි නො ද සැසැදෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ' යැ යි ද 'ඒ සහන විසිනුත් වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි ද කියා මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය ද බැහැර ලටු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහිත් බැස ගනිත් නම්, විනයෙහිත් සැසැදෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ, මෙය ඒ සහන විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ දෙවෙනි මහ අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (2)

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තන් ඇති, වාචෝද්ගත කළ ආගමය ඇති, ධර්මධර විනයධර මාතෘක ධර බොහෝ ස්ඵටිර භික්ෂුහු වෙසෙත්. 'මේ ධර්මයැ' යි 'මේ විනය යැ' යි මේ ශාස්තෘශාසනයැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, මා විසින් පිළිගන්නා ලද' යි කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු ගේ වචනය නො මැ පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු, නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො බැසැගනිත් ද, විනයෙහි නො සැසැදෙත් ද, එ විටැ 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය නො වේ, ඒ තෙරවරුන් විසින් ද මෙය වරදවා ගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසැ ගනිත් ද, විනයෙහි සැසැදෙත් ද, 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යි, ඒ තෙරවරුන් විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද සේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ තෙවෙනි මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (3)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙයා: ‘අමුක්ඛං නාම ආවාසෙ එකො පෙරො භික්ඛු විහරති බහුසසුනො ආගතාගමො ධම්මෙධරො විනයධරො මානිකාධරො. තස්ස මෙ පෙරස්ස සමමුඛා සුඛං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්ච්ඡාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතො අප්පට්ඨෙකකාසිතො තාති පදබ්බාසද්ධන්තො සාධුක්ඛං උග්ගහෙත්වා සුඛෙත ඕතාරෙතබ්බොති. විනයෙ සන්දස්සතබ්බොති. තාති වෙ සුඛෙත ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති න වෙව සුඛෙත ඕතරන්ති න ච විනයෙ සන්දස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අඤ්ඤා ඉදං න වෙව තස්ස හගවතො වචනං, තස්ස ච පෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡ්ඨෙධියායාථ. තාති වෙ සුඛෙත ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති සුඛෙත වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සන්දස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස හගවතො වචනං, තස්ස ච පෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ වතුත්ථං මහාපදෙසං ධාරෙයායාථ. (4) ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාරො මහාපදෙසෙ ධාරෙයායාථා’ති.

තත්‍රපි සුදං හගවා භොගනගරෙ විහරන්තො ආනන්දෙ වෙතියෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහප්ඨලො භොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහප්ඨලා භොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං වික්ඛං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති. සෙයාපීදං කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වුද්ද-කම්මාරපුත්තකථා]

84. අථ ඛො හගවා භොගනගරෙ යථාභීරන්තො විහරිතො ආයසෙත්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි: ‘ආයාමානන්ද යෙන පාවා, තෙනුපසඬකමිසසාමා’ති. ‘එවමහන්ත’ති ඛො ආයසො ආනන්දෙ හගවතො පවචසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙත්ත සඤ්ඤං යෙන පාවා තදවසරි. තත්‍ර සුදං හගවා පාවායං විහරති වුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අමබවන්ත. අසෙසාසි ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො ‘හගවා කිර පාවං අනුප්පත්තො පාවායං විහරති මස්සං අමබවන්ත’ති. අථ ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො යෙන හගවා තෙනුපසඬකමි උපසඬකමිතො හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතං ඛො වුද්දං කම්මාරපුත්තං හගවා ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුක්ඛෙතඡ්ඨෙසි සමපහංසෙසි. අථ ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතා ධම්මියා කථාය සන්දස්සිතො සමාදදිතො සමුක්ඛෙතඡ්ඨෙසි සමපහංසිතො හගවන්තං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හන්තෙ හගවා වාතනාය හත්තං සඤ්ඤං භික්ඛු සඬෙත්තා’ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්ඤිභාවෙන. අථ ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතො අධිවාසනං විදිතො උච්චායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කතො පකකාමි.

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තන් ඇති, වාචෝද්ගත ආගමය ඇති, ධර්මධර විනය ධර මාතෘකාධර එක් ස්ථවිර භික්ෂු නමක් වෙසෙයි. 'මේ ධර්මය යැ, මේ ඒනය යැ, මේ ශාස්තෘශාසනය යැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, ඒ තෙරුන් හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදී' යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු ගේ වචනය එ පමණින් නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙවු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙවු කොට, ඒ පද වාක්ෂ්‍යන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදියැ යුතු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහා ලනු ලබන්නාහු, විනයයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො ම බැසගනිත් ද, විනයෙහිත් නො ම සැසැඳෙත් ද, එ විටැ 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, ඒ තෙරහු විසින් ද වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසගනිත් ද, විනයයෙහිත් සැසැඳෙත් ද, එ විට 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ. ඒ තෙරහු විසිනුත් මොනොවට ඉගෙන ඇති නිසා යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ සිවුවන මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (4) මහණෙනි, මේ සතර මහා අපදේශයන් සිත්හි දරවු' යනු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ භෝග නගරයෙහි අනද සෑයෙහි වසන සේක්, "සිල් නම් මෙසේ යැ, සමාධි නම් මෙසේ යැ, ප්‍රඥාව මෙසේ යැ, ශීලයෙන් පරිභාවිත සමාධිය මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇත්තේ වේ, සමාධියෙන් පරිභාවිත ප්‍රඥාව මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇති වේ, ප්‍රඥායෙන් පරිභාවිත සිත කාමාශ්‍රව හවාශ්‍රව අවිද්‍යාශ්‍රව යන ආසුටකෙරෙන් මොනොවට මිදේ" යැ යි මහණුන්ට මේ ධර්මකථාව ම බහුල කොට කරන සේක.

චූන්ද කර්මාරපුත්‍ර කථාව

84. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භෝග නගරයෙහි කැමැතිතාක් කල් රැඳී සිට, අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, එවු, යවු, පාවා නුවර කරා යන්නම්හ' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව පාවා නුවර කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාවා නුවර චූන්ද නම් කර්මාර පුත්‍රයා ගේ අඹ වෙනෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම 'හඟවත්හු පාවා නුවරට වැඩියාහු, පාවා නුවර මගේ අඹවෙනෙහි වෙසෙත් ලු' යි ඇසී ය. එ කල චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙක හුන්නා වූ ම චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වූ සේක. දක්වූ වැඩෙහි සිත් ගැන්වූ සේක. එහි සිත තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කළ සේක. එ කල්හි චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් දහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වන ලද්දේ, දෙලෝ වැඩෙහි සිත ගැන්වූයේ, එහි සිත තියුණු කරන ලද්දේ, එහි සිත සතුටු කරන ලද්දේ, 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙට දවසට බික්සහන හා මා බත ඉවසන සේක් වා' යි කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ බැවින් එය ඉවැසූ සේක. ඉක්බිති චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ඉවැසීම දැන, හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැඳ, පැදකුණු කොට නික්මියේ ය.

අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො තස්සා රක්ඛියා අවචයෙන සකෙ
 භිවෙසනෙ පඤ්ඤාං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදපෙඤා පභුතඤ්ච
 සුකරමඤ්චං, හගවතො කාලං අරොවාපෙසි: කාලො හතෙන, නිට්ඨිතං
 හත්තනනි. අථ ඛො හගවා පුබ්බනභසමයං නිවාසෙඤා පක්ඛව්චරමදය
 සඤ්චං භික්ඛුසඤ්ඤන යෙන චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස භිවෙසනං
 තෙනුපසඤ්ඤමී උපසඤ්ඤමීඤා පඤ්ඤකෙතො ආසනෙ භිසිදී. භිසජ්ජ ඛො
 හගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: ‘යතෙන චුද්ද සුකරමඤ්චං
 පටියත්තං, තෙන මං පරිවිස. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං
 පටියත්තං, තෙන භික්ඛුසඤ්ඤං පරිවිසා’ති. ‘එවමහතෙන’ති. ඛො චුද්දෙ
 කම්මාරපුත්තො හගවතො පටියසුඤා යං අභොසි සුකරමඤ්චං පටියත්තං,
 තෙන හගවතං පරිවිසි. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියත්තං,
 තෙන භික්ඛුසඤ්ඤං පරිවිසි.

අථ ඛො හගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: යතෙන චුද්ද
 සුකරමඤ්චං අවසිට්ඨං, තං යොඤ්ඤ භිදිනාභි. නාහං තං චුද්ද පසාමී
 සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ, සබ්බමකෙ, සසමඤ්ඤාභමිණියා පජාය
 සදෙවමනුසාය යස්ස තං පරිභුත්තං සමමා පරිණාමං භවෙජ්ජා
 අඤ්ඤත්ථ තථාගතස්සා’ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො
 හගවතො පටියසුඤා, යං අභොසි සුකරමඤ්චං අවසිට්ඨං තං යොඤ්ඤ
 භිදිනාභි, යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤමී: උපසඤ්ඤමීඤා හගවතං
 අභිවාදෙඤා එකමනනං භිසිදී. එකමනනං භිසිත්තං ඛො චුද්දං
 කම්මාරපුත්තං හගවා ධම්මියා කථාය සද්දසෙඤා සමාදපෙඤා
 සමුත්තෙජ්ජා සමපහංසෙඤා උට්ඨායාසනා පක්ඛාමී.

[ලොභිතපක්ඛන්දිකා ආබාධො]

85: අථ ඛො හගවතො චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස හත්තං භුක්තා-
 වීසස් ඛරො ආබාධො උපපජ්ජී ලොභිතපක්ඛන්දිකා. පබ්බාලො වෙදනා
 වතනනනි මාරණනනිකා. තා සුදං හගවා සතො සමුපජානො අධි-
 වාසෙසි අභිභඤ්ඤමානො.

අථ ඛො හගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙත්ථ: “ආයාමානන්ද
 යෙන කුසිනාරා තෙනුපසඤ්ඤමීසසාමා”ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො ආයස්මා
 ආනන්දෙ හගවතො පව්වසෙසාසි.

ඉක්බිති වුදු කර්මාර පුත්‍ර තෙම එ රැය ඇවෑමෙන් සිය ගෙහි ප්‍රණීත වූ බාද්‍ය භෝජ්‍ය ද බොහෝ සුකරමාර්දව ද පිළියෙළ කරවා, 'වහන්ස, වඩනට කල් පැමිණියේ ය, බත පිළියෙළ කොට නිමැවිණැ' යි කියා හඟවත් බුදුරජුනට කාලය දන්වා යැවී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද පෙරවරු සෙමෙහි හැඳෑ පෙරවැ පා සිවුරු ගෙන බික්සහන කැටුව වුදු කර්මාර පුත්‍රයාගේ ගෙට වැඩි සේක. වැඩ ප්‍රඥප්ත අසුන්හි හිඳගත් සේක. හිඳගෙන (ඒ සුකරමාර්දවය ඒ කිසිදු භික්ෂුනමක් විසින් දිරවා ගත නොහෙතු දක), වුදු කර්මාර පුත්‍රයා බණවා, 'වුදුයෙනි, තොප විසින් යම් සුකරමාර්දවයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් මා වළඳවව, යම් අන් බාද්‍යයෙක් භෝජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වළඳවව' යි වදළ සේක. වුදු කර්මාරපුත්‍ර ද 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, පිළියෙල කරන ලද යම් සුකරමාර්දවයෙක් වී ද එයින් හඟවත් බුදුරජුන් වැළැඳැවී ය. යම් අන් බාද්‍ය භෝජ්‍යයෙක්, පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වැළැඳැවී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුදු කර්මාර පුත්‍රයා අමතා, 'වුදුයෙනි, තොප පිළියෙල කළ යම් සුකරමාර්දවයෙක් ඉතිරි වැ ඇද්ද, එය වළෙකැ ලව. වුදුයෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවැ, මහණ බමුණන් සහිත දෙවමිනිසුන් සහිත සත්වුඵයෙහි, තරාගතයන් හැර අන් යමක්හු විසින් ඒ සුකරමාර්දවය වළඳන ලද්දේ ජයරාග්නියෙන් මැනැවින් දිරිමට යන්නේ නම්, එ වැන්නක්හු මම නො දකිමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි කියා ම වුදු කර්මාර පුත්‍ර හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, යම් ඉතිරි වැ තුබුණු සුකරමාර්දවයෙක්විද, එය වළෙකැ ලා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඔබ වැද පසෙක හුන්නේ ය. පසෙකැ හුන් වුදු කර්මාරපුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි කථායෙන් දන් අනුභව්‍ය දක්වා එහි සිත් ගන්වා, එහි සිත තියුණු කොට, එහි සිත සතුටු කොට, හුනස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

ලෝභිත පක්ඛන්දිකා ආබාධය

85. වුදු කර්මාරපුත්‍රයා ගේ බොජුන වැළැඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කුර වූ ලෝභිත පක්ඛන්දිකා රෝගයෙක් උපන. මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දැඩි දුක් වේදනාවෝ පවත්නාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එළැඹූ සිටි සිහි ඇති සේක්, නුවණින් දන්නා සේක්. ඒ රෝගයෙන් නො ම ගැහැටෙන සේක්, ඒ දුක් වේදනාවන් ඉවැසූ සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමැතු සේක. අමතා, 'අනඳයෙනි, එමු, කුසිනාරාව කරා යන්නමු' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ.

“වුඤ්ඤා භක්ඛා භුඤ්ඤා කම්මාරසසාති මෙ සුඤ්ඤා,
ආබාධං සමුද්ධිං යිරො පබ්බාලොං මාරණනීකං.

භුක්ඛස්ස ච සුකරම්ඤ්ඤවෙන
බ්බාධිපබ්බාලො උදපාදි සඤ්ඤානො.
විරිඤ්ඤාමානො භගවා අවොච
භව්ඡාමභං කුසිනාරං නගරනතී.”

[ආනන්දෙන පාතියාභරණං]

86. අට බො භගවා මග්ගා ඔක්කමම යෙනඤ්ඤතරං රුක්ඛමුලං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: “ඉඛ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද චතුගුණං සඛ්ඛාටිං පඤ්ඤාපෙති. කිලුභෙත්තා’ඤ්ඤ ආනන්ද, නිසීදිසසාමී’ති. ‘එවම්භනෙත’ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිසසුඤ්ඤා චතුගුණං සඛ්ඛාටිං පඤ්ඤාපෙයි. ශිසීදි භගවා පඤ්ඤාතො ආසනො. නිසජ්ඡ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: “ඉඛ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො’මඤ්ඤ ආනන්ද පිවිසසාමී’ති එවං වුභෙත ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “ඉදති භනෙත පඤ්ඤාමන්තාති සකටසතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡන්තං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං භනෙත කකුඤ්ඤා නදී අච්ඤ්ඤා අච්ඤ්ඤා සාතොදකා සිතොදකා සෙතකා’ සුපතිඤ්ඤා රම්ඤ්ඤා. එතඤ්ඤ භගවා පාතියඤ්ඤ පිවිසසති, ගඤ්ඤාති ච සිතිකරිසසති”ති. දුතියමි බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො’ඤ්ඤ ආනන්ද පිවිසසාමී’ති දුතියමි බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “ඉදති භනෙත පඤ්ඤාමන්තාති සකටසතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡන්තං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං භනෙත කකුඤ්ඤා නදී අච්ඤ්ඤා අච්ඤ්ඤා සාතොදකා සිතොදකා සෙතකා’ සුපතිඤ්ඤා රම්ඤ්ඤා. එතඤ්ඤ භගවා පාතියඤ්ඤ පිවිසසති, ගඤ්ඤාති ච සිතිකරිසසති”ති.

තතියමි බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො’ඤ්ඤ ආනන්ද පිවිසසාමී’ති ‘එවම්භනෙත’ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිසසුඤ්ඤා පඤ්ඤා ගහෙඤ්ඤා යෙන සා නදිකා තෙනුපසඛකම්.

1. සබ්බාලො, සා.
2. විරෙච්ඤානො මජ්ඣං, සු. විරෙච්ඤානො, දී අ
3. අච්ඤ්ඤා - මජ්ඣං 4. සෙතොදකා, මජ්ඣං 5. සුපතිඤ්ඤා, මජ්ඣං

චූඤ්ඤා කර්මාරමුක්ඛයා භේ ඛත වැළැඳීමෙන් සිර වූ බුදුරජුණු මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දුඛ ආබාධයක් ස්පර්ශ කළහ' යි මා විසින් අසන ලදි.

සුකරමාර්දවය හා බොජුන් වැළැඳු ශාස්තෘන් වහන්සේට ඉතා දරුණු වූ ව්‍යාධියෙක් උපන. හඟවත්හු එක්වත් පැවැති ලෝභිත විරේචන ඇත්තාහු, මම කුසිනාරා නුවර යමි' යි වදළහ.''

අනද තෙරුන් පැන් ගෙනැ රීම

86. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහින් ඉවත් වැ, එක්තරා රුකක් මුලට වැඩිසේක. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා අනදයෙනි, මා සහළ සිවුර සිවුර ගුණ කොට පණවවු, ක්ලාන්තයෙමි, අනදයෙනි, හිදගත්තෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සිවුරුණ කොට පැණැවුහ. එසේ පැණැවුණු අස්නෙහි හඟවත්හු වැඩහුන්හ. හඟවත්හු වැඩහිද ම ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්තෙමි' යි වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල්හි, අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට "වහන්ස, පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල් සකින් සිදුණු මද වූ ජලය කැලැඹුණේ බොරවැ ගලා යයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය. භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳිය හැකි වන සේක, ඇඟ සිසිල් කැරැගත හැකි වන සේකැ" යි කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්තෙමි' යි වදළ සේක. දෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට, 'වහන්ස, දැන් පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල්සකින් සිදුණු මද වූ ජලය කැලැඹුණේ බොර වැ ගලා යෙයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳියැ හැකි වන සේක, ඇඟ සිසිල් කැරැ ගත හැකි වන සේකැ' යි කීහ.

තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු. පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්තෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, පාත්‍රය ගෙන ඒ කුඩා නදිය වෙතට වැඩියාහ.

අප්ඵ ඛො සා නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා ආයකම්මෙන ආනන්දෙ උපසඩ්ධමනෙහ අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී. අප්ඵ ඛො ආයකම්මෙන, ආනන්දස්ස එතදභොසී: ‘අච්ඡරියං වත භො, අබ්බුතං වත භො, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සා නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධමනෙහ අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී’ති. පඤ්ඤා පාතීයං ආදය යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධමි, උපසඩ්ධමිඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං භනෙහ, අබ්බුතං භනෙහ, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. ඉද්ධි සා භනෙහ නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධමනෙහ අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී. පිචතු භගවා පාතීයං, පිචතු සුගතො පාතීයන්ති”. අප්ඵ ඛො භගවා පාතීයං අපායි.

[පුකකුසමලලුපුතකකථා]

87. තෙන ඛො පන සමයෙන පුකකුසො මලලුපුතො ආළාරස්ස කාලාමස්ස සාවකො කුසිනාරාය පාවං අධ්ධානමග්ගපට්ඨපනො භොති. අද්දසා ඛො පුකකුසො මලලුපුතො භගවන්තං අඤ්ඤතරස්මි රුකඛමුලෙ නිසින්නං. දිස්වා යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසිදිං එකමන්තං නිසිනො ඛො පුකකුසො මලලුපුතො භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං භනෙහ, අබ්බුතං භනෙහ, සනෙහන වත භනෙහ පඤ්ඤිතා විභාරෙන විභරන්ති. භුතපුඛං භනෙහ, ආළාරො කාලාමො අධ්ධානමග්ගපට්ඨපනො මග්ගා ඔකකමච අච්ඡරෙ අඤ්ඤතරස්මි රුකඛමුලෙ දිවාච්චාරං නිසිදි. අප්ඵ ඛො භනෙහ පඤ්ඤමග්ගාති සකට්ඨතාති ආළාරං කාලාමං නිසසාය නිසසාය අතිකකමිංසු. අප්ඵ ඛො භනෙහ අඤ්ඤතරො පුරිසො තස්ස සකට්ඨස්ස පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තො යෙන ආළාරො කාලාමො තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිඤ්ඤා ආළාරං කාලාමං එතදවොච: “අපි භනෙහ පඤ්ඤමග්ගාති සකට්ඨතාති අතිකකමන්තාති අද්දසා?”ති ‘න ඛො අභං ආච්චසො අද්දසන්ති.’ ‘කිමපන භනෙහ සද්දං අසෙසායි?’ති. ‘න ඛො අභං ආච්චසො සද්දං අසෙසායි’න්ති. ‘කිමපන භනෙහ සුතො අභොසී?’ති. න ඛො අභං ආච්චසො සුතො අභොසී’න්ති ‘කිමපන භනෙහ සඤ්ඤී අභොසී?’ති ‘එච්චමාච්චසො’ති. ‘සො ඤං භනෙහ සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමග්ගාති සකට්ඨතාති නිසසාය නිසසාය අතිකකමන්තාති නෙච අද්දස න පන සද්දං අසෙසායි අපිසසු තෙ භනෙහ සඤ්ඤාටි රජෙන ඔකිණ්ණො?ති. ‘එච්චමාච්චසො’ති. අප්ඵ ඛො භනෙහ තස්ස පුරිසස්ස එතදභොසී: අච්ඡරියං වත භො, අබ්බුතං වත භො, සනෙහන වත භො පඤ්ඤිතා විභාරෙන විභරන්ති, යත්ථ හි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමග්ගාති සකට්ඨතාති නිසසාය නිසසාය අතිකකමන්තාති නෙච දකඛිති, න පන සද්දං සොසන්ති’ති ආළාරෙ කාලාමෙ උළාරං පසාදං පච්චෙදිඤ්ඤා පකකාමි”ති.

එ කල්හි ගැල් සකිත් සිදුණු ස්වල්ප ජලය ඇති, කැලැඹුණු, බොර වූ ඒ කුඩා නදිය ගලනුයේ, අනඳ තෙරුන් එළැඹෙන විටැ පහන් වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දියැති වැ කැලැඹුම් නැති වැ ගැලීය. එ විටැ අනඳ තෙරුනට හවත්නි, තථාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වය්ඨී යැ, අද්භූත යැ. ස්වල්ප දිය ඇති, ගැල් සකිත් සිදුණු කැලැඹුණු, බොර වැ ගලන මේ නදිය මා එළැඹෙන විට පහන් විය, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති විය, කැලැඹුම් නැති වැ ගලා යැ' යි මේ සිත විය. ඉක්බිති තෙරණුවෝ පාත්‍රයෙන් පැන් ගෙන හගවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹීයහ. එළැඹූ ඔබට, 'වහන්ස, තථාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව, මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වය්ඨී යැ, අද්භූත යැ! වහන්ස, දැන් ගැල්සකිත් සිදී ගිය ජලය ඇති, ස්වල්ප ජලය ඇති, කැලැඹුණු බොර වැ ගලන ඒ කුඩා නදිය මා එළැඹෙන කලැ සහන් වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති වැ කැලැඹුම් නැති වැ බොර නැති වැ ගැලී ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා' යි කීහ. එ විටැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වැළඳ සේක.

පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර කථාව

87. එකලැ වනාහි ආළාරකාලාම තද්ධිසාණන් ගේ ශ්‍රාවක වූ පුක්කුස නම් මල්ල පුත්‍රයෙක් කුසිනාරායෙන් පාවා නුවරට යන දික් මහට පිළිපන්නේ වෙයි. පුක්කුස මල්ලපුත්‍ර තෙමේ එක්තරා රුකක් මුලැ වැඩිහුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටුයේ ය. දැක ඔබ වෙතට ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැද පසෙක හිඳ ගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ ම පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙමේ හගවත් බුදුරජුනට මෙසේ කීය: වහන්ස, ආශ්වය්ඨීය! වහන්ස, අද්භූත ය! වහන්ස, පැවිද්දෝ ශාන්ත වූ විහරණයෙන් වෙසෙත්. වහන්ස, පෙරැ වූවක් කියමි. 'පෙරැ ආළාර කාලාමයෝ දික් මහකට පිළිපන්නාහු, මහින් ඉවත් වැ නොදුරෙහි වූ එක්තරා රුකක් මුලැ දිවාවිහරණය පිණිස හුන්හ. වහන්ස, එ කල්හි එක්තරා පුරුෂයෙක් ඒ ගැල්සාන්තුව පසු පයින් එනුයේ, ආළාර කාලාමයන් කරා එළැඹියේ ය එළැඹ, 'වහන්ස, (මේ පෙදෙස) ගැටි ගැටි ඉක් මැ යන පන්සියයක් පමණ ගැල් දුටු සේක් දෝ?' යි විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, මම නොම දිටිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිම? ගැල්සක් හඬ ඇසූ සේක් දෝ?' යි හේ විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, ගැල්සක් හඬ ද නො ම ඇසිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිමෙක් ද? නිද්‍රෝපගත වැ හොත් සේක් දෝ?' යි හේ පුළුවුන. 'ඇවැත්නි, මම නිද්‍රෝපගත ද නො වීමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළහ. 'කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ සංඤා ඇති වැ හුන් සේක් ද?' යි හේ පුළුවුන. 'එසේ යැ, ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළහ. 'වහන්ස, ඔබ සංඤා ඇති වන්නාහු ම, පිබ්බු හුන්නාහු ම ගැටි ගැටි ඉක්මැ යන පන් සියයක් පමණ ගැල් නො දුටුවාහ, ගැල්සක් හඬ නො ම ඇසුවාහ. වහන්ස, එහෙත් ඔබ සහළ සිවුරැ ධූලියෙන් වැකුණේ යැ!' යි හේ කීය. 'එසේ යැ ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළහ. වහන්ස, එ විටැ ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. 'හවත්නි, ආශ්වය්ඨී යැ! හවත්නි, පුදුම යැ!! යමෙක් සංඤිට ම පිබ්බු හුන්නේ ම ගැටි ගැටි ඉක්මෙන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දිටී ද, ගැල් හඬක් නො ම ඇසී ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විහරණයෙකින් මේ පැවිද්දෝ වෙසෙති!!! යි මේ සිත විය. හේ මෙසේ ආළාරකාලාමයන් කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පළ කොට එතැනින් නික්මියේ ය' යනු යැ.

තං කිම්මඤ්ඤාසි පුකකුස, කතමභසු ඛො දුකකරතරං වා දුරති-
සමභවතරං වා යො සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො පඤ්ඤාමනනානි සකච්ඡතානි
නිසසාය නිසසාය අතිකකමනනාති නෙව පසෙසයා, න පන සද්දං සුඤ්ඤායා,
යො වා සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ
විජ්ජතාසු නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව පසෙසයා න පන
සද්දං සුඤ්ඤායා?ති.

“කීඤ්ඤාහි භනෙත කරිසසනානි පඤ්ඤා වා සකච්ඡතානි ඡ වා සකච්ඡතානි
සකච්ඡතා වා සකච්ඡතානි අටඨ වා සකච්ඡතානි නව වා සකච්ඡතානි
සකච්ඡතභසං වා සකච්ඡතභසං වා. අට ඛො ඵතදෙව දුකකරතරං වෙව
දුරතිසමභවතරඤ්ඤා යො සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ
දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජතාසු නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව
පසෙසයා න පන සද්දං සුඤ්ඤායා”ති.

එකමිදුභං පුකකුස සමයං ආකුමායං විහරාමී භුසාභාරෙ. තෙන ඛො
පන සමයෙන දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජතාසු
නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා අවිදුරෙ භුසාභාරසං දෙව කසසකා
භාතරො භතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. අට ඛො පුකකුස ආකුමාය
මහාජනකායො නිකබ්බිතො යෙන තෙ දෙව කසසකා භාතරො භතා
චක්ඛාරො ච බලිවද්ද, තෙනුපසඛිකමී. තෙන ඛො පනාහං පුකකුස
සමයෙන භුසාභාරා නිකබ්බිතො භුසාභාරචාරෙ අභෙභාකායෙ වඛිකමාමී
අට ඛො පුකකුස අඤ්ඤාතරො පුරිසො තමහා මහාජනකායා යෙනාහ.
තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීතො මං අභිවාදෙතො එකමනනං අධ්ධාසි
එකමනනං ධීතං ඛො අහං පුකකුස තං පුරිසං එතදවොචං ‘කීඤ්ඤාඛො
සො ආවුසො මහාජනකායො සනතිපතීතො?ති. ඉදනි භනෙත දෙවෙ
වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජතාසු නිව්චරනනිසු අසණියා
ඵලනනියා දෙව කසසකා භාතරො භතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. එතෙඤ්ඤා
මහාජනකායො සනතිපතීතො. තිමපන භනෙත කුභිං අභොසි?’ති.
‘ඉධෙව ඛො අහං ආවුසො අභොසි’නති. ‘කිම්පන භනෙත න අද්දසා?ති.
‘න ඛො අහං ආවුසො අද්දසනති’. ‘කිම්පන භනෙත සද්දං අසෙසාසි?’ති.
‘න ඛො අහං ආවුසො සද්දං අසෙසාසිනති’. ‘කිම්පන භනෙත සුඤ්ඤා
අභොසි?ති. ‘න ඛො අහං ආවුසො සුඤ්ඤා අභොසිනති’. ‘කිම්පන
භනෙත සඤ්ඤා අභොසි?’ති. ‘එවමාවුසො’ති. ‘සො තිං භනෙත සඤ්ඤා
සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජතාසු
නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව අද්දස, න පන සද්දං
අසෙසාසි?’ති. ‘එවමාවුසො’ති.

1. විජ්ජගතාසු, මජ්ඣං

“පුක්කුසයෙනි, එය නෙපි කිමැ යි සිත වු ද? යමෙක් සංඤ්චන්තෝ ම පිබ්බෙ ඉන්තෝ ම ව දිව දී යන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දක්නේන් නො ම අසන්නේන් ත් වෙ ද, යමෙක් හෝ සංඤ වැ ම, පිබ්බෙ ඉන්තෝ ම, (වියැලි ගැජුම් කොට අතරින් පතර) වැසි වස්නා කල්හි, මේ ගැජුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි, එය නො ම දක්නේ ද, එහි හඬ හෝ නො ම අසන්නේ ද, මේ දෙකින් කිමෙක් නම් වඩා දුෂ්කර ද, වඩා දුර්ලභ ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, පන් සියයෙක් හෝ හසියයෙක් හෝ හත් සියයෙක් හෝ අට සියයෙක් හෝ නව සියයෙක් හෝ දහසෙක් හෝ සිය දහසෙක් හෝ ගැල්හු කුමක් කරන්නාහු ද? වැලි දු යමෙක් සංඤ ව ම, පිබ්බෙ හිද ම, වැසි වස්නා කල්හි, මේ ගැජුම් පවත්නා කල්හි විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි එය නො දක්නේ නම්, එහි හඬත් නො අසන්නේ නම්, මෙය ම වඩා දුෂ්කර යැ, වඩා දුර්ලභ යැ” යි පුක්කුස කී ය.

එවිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදරන සේක්, ‘පුක්කුසයෙනි, මම එක් සමයෙක ආතුමා නම් නුවැ පිදුරුකිළියෙකැ වෙසෙන්නෙමි වීමි. එ සමයෙහි වැසි වස්නා කලැ, මේ ගැජුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ ඒ පිදුරු කිළියට නොදුරෙහි ගොව්දෙබැ කෙනෙක් ද ගොන්නු සිටු දෙනෙක් ද නැසුණහ. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ආතුමා නුවරින් මහජන මුළුවෙක් නික්මැ අවුත් ඒ මළා වූ ගොව් දෙබැයන් ද සිටු ගවයන් ද හෝනා තැනට ආය. පුක්කුසයෙනි, එ වෙලෙහි මම, පිදුරු කිළියෙන් නික්මැ, එහි දෙර එළිමහනේ සක්මන් කෙරෙමි. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ඒ මහ ජන මුළුවෙන් එක්තරා මිනිසෙක් මා කරා ආ ය. අවුත් මා වැද පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටි ඒ මිනිසා බණවා, “ඇවැත්නි, කවර හෙයින් මහජනමුළුවෙක් රැස් වීණි ද?” යි ඇසීම්. “වහන්ස, දැන් වැසි වස්නා කල්හි, මේ ගැජුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ වැටෙන කල්හි, දෙ බැ ගොව් කෙනෙක් ද සිටු දෙනෙක් ගවයෝ ද නටහ. එහි තෙල මහජන මුළුව රැස් විය. වහන්ස, ඔබ කොහි වූ හු ද?” යි ඒ මිනිසා කී ය. “ඇවැත්නි, මම මෙහි ම වීමි” යි මම කීමි. “වහන්ස කිම? එය ඔබ නො දුටු සේක් දෝ?” යි හේ පුළුවන. “මම නොදිටීමි. ඇවැත්නි” යි මම කීමි. “කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ඒ හඬ ඇසූ සේක් ද?” යි හේ පුළුවන. “ඇවැත්නි, මම ඒ හඬ නො ඇසීමි” යි කීමි. “කිමෙක් ද, වහන්ස, ඔබ සංඤ වූහු ද?” යි හේ පුළුවන. ‘එසේ ය ඇවැත්නි’ යි මම කීමි. “වහන්ස, ඒ ඔබ වහන්සේ සඤ්චන සේක් ම පිබ්බෙ හුන් සේක් ම, වැසි වස්නා කලැ මේ ගැජුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ එය නො ම දුටු සේක් ද? හඬ හෝ නො ම ඇසූ සේක් ද?” යි හේ විවාළේ ය. “එසේ ය, ඇවැත්නි” යි මම කීමි. පුක්කුසයෙනි, එ විටැ “හවත්නි, යමෙක් සංඤ්ච ම, පිබ්බෙ හුන්තෝ ම, වැසි වස්නා කල්හි, මේ ගැජුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය හැසිරෙන කල්හි, සෙණ පුපුරන කල්හි එය නො ම දුටුයේ ද, එහි හඬත් නො ම ඇසූයේ ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විභරණයෙකින් පැවිද්දෝ වෙසෙත්” යැ යි ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. ඉක්බිති හෙ තෙම මා කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පහළ කොට, මා වැද පැදකුණු කොට නික්මියේ යැ” යි වදළ සේක.

අථ ඛො ජුක්ඛසා, තස්ස පුරිසස්ස එතදහොසි. ‘අච්ඡරියං වත හො අබිභූතං වත හො, සනෙතන වත හො පබ්බජිතා විහාරෙන විහරන්ති, යත්ත භි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො දෙවෙ වස්සනෙත දෙවෙ ගලගලායනෙත විච්ඡිතාසු නිච්ඡරන්තිසු අසණියා ඵලන්තියා නෙව දක්ඛිති න පන සඤ්ඤං සොස්සති’ති මධි උළාරං පසාදං පවෙදෙත්වා මං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛණං කත්වා පකකාමී’ති.

එවං වුඤ්ඤා ජුක්ඛසො මලලපුඤ්ඤා හගවන්තං එතදවොච: ‘එසාහං හනෙත යො මෙ ආළාරෙ කාලාමෙ පසාදෙ, තං මහාවානෙ වා ඔපුනාමී, සීසසොතාය වා නදියා පවාහෙමී. අභිකකන්තං හනෙත, අභිකකන්තං හනෙත. සෙය්‍යථාපි හනෙත නිකකුජ්ඣිතං වා උක්ඛුජෙජ්ජය්‍ය, පච්චිජ්ජන්තං වා විවරෙය්‍ය, මුලුභස්ස වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අත්ථකාරෙ වා තෙලපජෙජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමනෙතො රුපාති දක්ඛිනන්ති, එවමෙව හගවන්තං අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං හනෙත හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමී ධම්මඤ්ඤි භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා. උපාසකං මං හගවා ධාරෙතු අජ්ජතඤ්ඤා පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලපුඤ්ඤා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි. ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්ථං හණෙ සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආභාර’ති. ‘එවං හනෙත’ති සො පුරිසො ජුක්ඛසස්ස මලලපුඤ්ඤාසස්ස පටිස්සුත්වා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහරී. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලපුඤ්ඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවන්තො උපනාමෙසි ‘ඉදම්හනෙත සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං. තමෙම හනෙත හගවා පතිගණ්ඨාතු අත්ථකමං උපාදයා’ති. ‘නෙත භි ජුක්ඛස ඵකෙන මං අච්ඡාදෙහි ඵකෙන ආනන්දන්තී’. ‘එවම්හනෙත’ති ඛො ජුක්ඛසො මලලපුඤ්ඤා හගවන්තො පටිස්සුත්වා ඵකෙන හගවන්තං අච්ඡාදෙසි ඵකෙන ආයඤ්ඤාතං ආනන්දං. අථ ඛො හගවා ජුක්ඛසං මලලපුඤ්ඤා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසි, සමාදපෙසි, සමුඤ්ඤාපෙසි, සමපහංසෙසි. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලපුඤ්ඤා හගවන්තං ධම්මියා කථාය සන්දසිතො සමාදපිතො සමුඤ්ඤාපිතො සමපහංසිතො උච්චායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛණං කත්වා පකකාමී.

88. අථ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ අච්චිකකනෙ ජුක්ඛසෙ මලලපුඤ්ඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවන්තො කායං උපනාමෙසි තං හගවන්තො කායං උපනාමිතං විතච්චිකං විය ඛායති.

මෙසේ වදල කල්හි, පුක්කුස මල්ලපුත්‍ර තෙම ‘‘වහන්ස, ආලාර කාලාමයන් කෙරෙහි මගේ යම් පැහැදීමක් වී ද, එය මහ සුළඟෙහි පොළා හරිමි. සැඩ දිය පාර ඇති නදියෙක හෝ පා කොට යවමි. වහන්ස, අභිකාන්ත යැ, වහන්ස, අභිකාන්ත යැ. වහන්ස, යම් සේ මුහුණින් නමා තබන ලද්දක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, පිළියන් වූවක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළා වූවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අපුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද බික්සහන ද සරණයෙමි. අද පටන් කොට, දිවි හිමිත් සරණ ගිය උවසුවකු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මා සලකා වදරන සේක් වා’’ යි කී ය.

ඉක්බිති පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම ඒකතරා පුරුෂයකු බණවා, ‘‘සගය යව, රන්වන් වූ මට සිලිටි වූ මඟුල් උළෙල ඇති මා විසින් දැරියැ යුතු වූ වස්ත්‍ර යුගලය ගෙනෙව’’ යි කී ය. ‘එසේ යැ, ස්වාමීනි’ යි කියා හේ පුරුෂ තෙම ඒ රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවල ගෙනායේ ය. ඉක්බිති, පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම රන්වන් මට සිලුටු (උත්සවාදීන්හි) දැරියැ යුතු ඒ වත් යුවල ගෙන, ‘‘වහන්ස, මේ රන්වන් වූ මට සිලුටු වූ, (උත්සවාදියෙහි මා විසින්) දැරියැ යුතු වූ වස්ත්‍ර යුග්මයෙක. වහන්ස, මා සතු වස්ත්‍ර යුග්මය මට අනුකම්පා සඳහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් වා’යි එය හඟවත් බුදුරජුනට එළැවී ය. ‘‘එසේ වී නම්, පුක්කුසයෙනි, එයින් එකෙකින් මා පුදව. අනෙකින් අනාදයන් පුදව’’ යි හඟවත්හු වදළහ. ‘‘එසේ යැ වහන්සැ!’’ යි පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, එකෙකින් හඟවත් බුදුරජුන් පිදී ය. (එකක් හඳනා පොරෝනා පිණිස හඟවත් බුදුරජුනට දුන), එකෙකින් අනාද තෙරුන් පිදීයි. (හඳනා පොරොනා පිණිස එකක් අනාද තෙරුනට දුන). ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුක්කුස මල්ල පුත්‍රයාට වස්ත්‍රානුමෝදනා ධර්මකථායෙන් කරුණු දක් වූ සේක. එහි සිත් ගැන් වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කැරැටු සේක, එහි සිත් සතුටු කැරැටු සේක. මල්ල පුත්‍ර පුක්කුස තෙමේ ද හඟවත් බුදුරජුන් විසින් දහම් කතායෙන් කරුණු දක්වන ලද්දේ, එහි සිත් ගැන්වුණේ, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද්දේ, එහි සිත් සතුටු කරවන ලද්දේ, හුනස්නෙන් නැගී හඟවත් බුදුරජුන් වැඳූ පැදකුණු කොට නික්මැ ගියේ ය.

88. ඉක්බිති අනාද තෙරණුවෝ පුක්කුස මල්ල පුත්‍රයා නික්මගිය නොබෝ කල්හි, ඒ (ඔහු විසින් උළෙල ඇති) දැරිය යුතු වැ තුබුණු මට සිලිටි රන්වන් වත් යුවල හඟවත් බුදු රජුන් හේ සිරි සිරුරට එළැවී ය. එය හඟවත් බුදුරජුන් හේ සිරි සිරුරට එළවන ලද්දේ, පහ වූ සිඵ ඇති ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැණෙයි.

අථ ඛො ඥායසමා ආනන්දෙ භගවන්තා එතදවොච: ‘අච්ඡරියමහනෙත, අබ්බතමහනෙත, යාවපරිසුද්ධො භනෙත තරාගතස්ස ජච්චිඤ්ඤා පරියොදනො. ඉදමහනෙත සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මඤ්ඤං ධාරණියං භගවතො උපනාමිතං වීතච්චිකං විය ඛායති’ති.

“එවමෙතං ආනන්ද. ඒඝු ඛො ආනන්ද කාලෙසු අතිවිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හොති ජච්චිඤ්ඤා පරියොදනො. කතමෙසු ඒඝු? යඤ්ච ආනන්ද රත්තිං තරාගතො අනුඤ්ඤා සමමාසමොධං අභිසමුඤ්ඤති, යඤ්ච රත්තිං තරාගතො අනුපාදියෙසාය භිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති ඉමෙසු ඛො ආනන්ද ඒඝු කාලෙසු අතිවිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හොති ජච්චිඤ්ඤා පරියොදනො. අජ්ඣ ඛො පනානන්ද රත්තියා පච්චිමෙ යාමෙ කුසිනාරායං උපවත්තනො මලලානං සාලවනෙ අත්තරොන යමකසාලානං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙත්තපසඬකම්සසාමා”ති. “එවමහනෙත”ති ඛො ඥායසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි.

“සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මඤ්ඤං සුකකුසො අභිභාරධි,
තෙන අච්ඡාදිතො සඤ්ඤා හෙමච්චිඤ්ඤා අසොභරා”ති.

[අබ්බවත්තපගමනං]

89. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඛෙත සද්ධීං යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙත්තපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා කකුඤ්ඤා නදීං අජෙඤ්ඤාගාහෙතො නහාඤ්ඤා ච පිච්චිඤ්ඤා ච පච්චුත්තරිඤ්ඤා යෙන අබ්බවනං තෙත්තපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා ආයසමනං වුද්දකං ආමන්තෙසි. ‘ඉඬ්ඤ මෙ වුද්දක වතුගුණං සඬඤ්ඤාං පඤ්ඤාපෙභි. කිලනෙතා’සම් වුද්දක නිපජ්ජ්සසාමි’ති. ‘එවමහනෙත’ති ඛො ඥායසමා වුද්දකො භගවතො පච්චසුඤ්ඤා වතුගුණං සඬඤ්ඤාං පඤ්ඤාපෙසි. අථ ඛො භගවා දුකඤ්ඤාන පසෙසන සිහසෙසානං කපෙපසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමච්ඡානො උඤ්ඤානසඤ්ඤා මනසි කරිතො. ආයසමා පන වුද්දකො තපෙච්ච භගවතො සුරතො නිසිදි.

එ කලා අනද තෙරණුවෝ හගවත් බුදුරජුනට 'වහන්ස, තරාගතයන් වහන්සේ ගේ ඡව්වර්ණය කොතරම් පිරිසිදු ද, කොතරම් ප්‍රභාස්වර ද යනු ආශ්වයාබ්‍ය යැ, වහන්ස, අද්භූත යැ. වහන්ස, මේ රන්වන් වූ, මට සිලිටි වූ ධාරණිය (උතුම් මංගල) වස්ත්‍ර යුගලය භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ කයට එළවන ලද්දේ, පහවූ සිළු ඇති, ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැනේ'' යැ යි කීහ.

''අනදයෙනි, අවස්ථා දෙකෙක්හි ම තරාගතයන් ගේ සිරුර පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. කවර අවස්ථා දෙකෙක් හි ද යත්: අනදයෙනි, යම් රැයෙක තරාගතයෝ නිරුත්තර සමාක් සම්බෝධිය අධිගම කෙරෙත් ද, යම් රැයෙක තරාගතයෝ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණ-ධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, අනදයෙනි, මේ අවස්ථා දෙකේ ම තරාගතයන් ගේ සිරුර ඉතා ම පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. අනදයෙනි, අද වනාහි රෑ පැසිම් යමිහි කුසිනාරාහි උපවර්තන නම් මල්ල රජුන් ගේ සල් වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර තරාගතයන් ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය. අනදයෙනි, එවූ, යමු. කකුත්ථා නදිය කරා එළැඹෙන්නමු'' යි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ වදළු සේක. ''එසේ යැ, වහන්සැ'' යි අනද තෙරණුවෝ හගවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ.

එහෙයින් සංගීතිකාරකයෝ කීහ:

'' රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවලක් පුක්කුස තෙමේ එළැවී ය.
එය හැඳූ පෙර වූ ශාස්තෘහු රන් පැහැ වූහු, හෙබියාහ. ''

අඹවනයට එළැඹීම

89. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මහ බික්සහන කැටුව කකුත්ථා නදිය වෙතට වැඩි සේක. වැඩ, ඒ නදියට බැස, දිය සනහා, පැන් වළඳා, එයින් ගොඩ නැඟ, අඹ වනය කරා වැඩි සේක. වැඩැ (වෙතැ සිටි) වූන්දක තෙරුන් බණවා ''වුඤ්ඤයෙනි, මට සහළ සිවුර සතර පට කොට පණවවු. වුඤ්ඤයෙනි, ක්ලාන්තයෙමි, වැදහෙන්නෙමි'' යි වදළු සේක. එසේ යැ වහන්සැ'' යි ම වුඤ්ඤ තෙරුණුවෝ හගවත්නට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සතර ගුණ කොට පැනැවූහ. ඉක්බිති භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ දකුණු සිරිපා හි වම් සිරි පා මදක් මැත් කොට පිහිටුවා, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති සේක, නුවණින් දන්නා සේක, නැගී සිටුවනා සංඥාව සිත්හි කොට දකුණැළයෙන් සිංහශයාව කළ සේක. වුඤ්ඤ තෙරණුවෝ ද එහි ම හගවත් බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි හුන්හ.

“ගන්තාන ඛුදො නදියං කකුඤ්ඤං අවේණදකං සාතොදකං විපසනනං,¹
ඔගාභි සඤ්ඤා සුකිලනතරුපො තථාගතො අපච්චො’ධ ලොකෙ.

නභාඤ්ඤා ච පිඤ්ඤා චුදනාරි සඤ්ඤා පුරකඛනො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේඛි,
සඤ්ඤා පච්චනා හගවා’ධ ධම්මෙ උපාගමී අබ්බවනං මහෙසී.

ආමනකසී චුද්දකං නාම භික්ඛුං චතුගුණං පඤ්ඤා මෙ නිපච්ඡං.²
සො වොදිතො³ භාවිතනෙතන චුද්දෙ චතුගුණං පඤ්ඤා ඛිප්පමෙච
භිපජ්ඣී සඤ්ඤා සුකිලනතරුපො චුද්දෙ’පි තඤ්ඤා පච්චබ්බෙ නිසීදී’ති.

[දෙව පිණ්ඩපාතා සමඵලා]

90. අඵ ඛො හගවා ආයසමනනං ආනද්දං ආමනෙකසී. “සියා ඛො
පනානද්ද චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විපච්චිසාරං උපදභෙය්‍යා” ‘තස්ස
තෙ ආචුසො චුද්දං, අලාභා, තස්ස තෙ දුලලිඤ්ඤං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්චිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතො’ති. චුද්දස්සානද්ද කම්මාර-
පුත්තස්ස ඵචං විපච්චිසාරො විනොතඛො.

තස්ස තෙ ආචුසො ලාභා, තස්ස තෙ දුලලිඤ්ඤං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්චිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතො. සමචුඛා මෙතං ආචුසො
චුද්ද හගවතො සුතං සමචුඛා පටිඤ්ඤානං ‘දෙව’මෙ පිණ්ඩපාතා සමඵලා
සමච්චිපාතා අභිච්චිය අඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහස්ඵලතරා ච මහානිසංස-
තරා ච. කතමෙ දෙව? යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා තථාගතො
අනුත්තරං සමාසමෙඛාධිං අභිසමච්චිකම්භි, යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා
තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, ඉමෙ දෙව
පිණ්ඩපාතා සමඵලා සමච්චිපාතා අභිච්චිය අඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහස්ඵ-
ලතරා ච මහානිසංසතරා ච.

1. අවේණදකං, සාතොදකං, විපසනනං මජ්ඣං
2. නිපච්ඡං (ඔසුසු)
3. වොදිතො (මජ්ඣං)

[එහෙයින් කිහු සංගීතිකාරකයෝ:]

“මෙ ලොවැ අප්‍රතිම ශාස්තෘ වූ තථාගත බුදු රජුහු කකුක්ථා නදිය කරා වැඩ, ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇත්තෘහු, එහි දියට බටහ.

ශාස්තෘහු දිය සනහා පැන් වළඳා, බික් සහන මැද පෙරට වැ සිටියෝ, නදියෙන් ගොඩ නැංගාහ. මෙහි ධර්මයේ ප්‍රවක්කෘ වූ මහර්මී වූ හගවත් ශාස්තෘහු අඹවනයට වැඩියහ.

වුඤ්ඤ නම් මහණහු බණවා මා සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට අතුරවා වැදූහෙන්නෙමි’ යි වදළාහ. භාවිතාත්ම වූ ඒ බුදුරජුහු විසින් මෙහෙයන ලද ඒ වුඤ්ඤ තෙර වහා ම සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට පැනැවී ය. ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇති ශාස්තෘහු එහි සැතැපුණාහ. වුඤ්ඤ තෙර ද ඔබ ඉදිරියෙහි හුන්නේ ය.”

සමච්චාක ඇති පිණ්ඩපාත දෙක

90. ඉක්බික්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක: “අනදයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍ර හට ‘ඇවැත් වුන්දයිනි, තථාගතයෝ යමක්හු හේ අන්තිම පිණ්ඩපාතය (හෝජනය) වළඳා පිරිනිව්‍යෝ ද, ඒ ඔබට (එයින්) අලාභයෝ යැ, ඒ තොප විසින් මිනිසත් බව නපුරු කොට ලබන ලද සේ යැ’ යි කිසිවෙක් විපිළිසරක් උපදවන්නේ ය යන්න විය හැක්ක. අනදයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍රයා හේ විපිළිසර මෙසේ දුරු කටයුතු ය:

“යම් බදු ඔබ හේ පශ්චිම පිණ්ඩපාතය වළඳා තථාගතයෝ පිරිනිව්‍යෝ ද, ඒ ඔබට ලාභයෙක, ඒ ඔබ විසින් මිනිසත් බව මොනොවට ලද සේ ය. අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉමහත් ඵල ඇති, වඩා ඉමහත් අනුසස් ඇති, හැම අයුරින් සම පල වූ සමච්චාක වූ මේ පිණ්ඩපාත දෙකෙක. කවර දෙකෙක් ද යත්: යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ අනුත්තර සමාත් සම්බොධියට පැමිණෙත්ද, යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ නිරූපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, මේ අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉතා මහත් පල ඇති ඉතා මහත් විපාක ඇති හැම ලෙසින් ම සම ඵල ඇති, සම අනුසස් ඇති පිණ්ඩපාත දෙක ය.

ආයුසංවත්තනිකං පනායස්මිතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං සුඛසංවත්තනිකං පනායස්මිතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. වණ්ණසංවත්තනිකං පනායස්මිතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. යසසංවත්තනිකං පනායස්මිතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. ආධිපතෙය්‍යසංවත්තනිකං පනායස්මිතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතනති'. වුඤ්ඤාන ආනන්ද කම්මාරපුඤ්ඤාන ඵවං විසථිසාරො පටිච්චනෙතබ්බො''ති

අථ ඛො භගවා ඵතමස්සං විදිද්ධා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

''දදතො පුඤ්ඤං පවඛිඨති සඤ්ඤාමනො වෙරං න වීයති,
කුසලො ච ජහාති පාපකං රාගද්වේශමොහකඛයා ස නිබ්බුතො'ති.

ආළාරවෙදලලුභාණ්ඩාරො චතුසෝ.

‘මෙයින් ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් දීර්ඝායුෂ පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් පැහැපත් බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් සුවය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් ස්වර්ගය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාරපුත්‍රයන් විසින් අධිපති බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේයැ ඇවැත් චූන්දයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය අසනලද්දේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය පිළිගන්නාලද්දේ යැ යි කියා මෙසේ චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයා හේ වීපිළිසර දුරු කටයුතු යැ’’ යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වෙලෙහි මෙ උදන් ඇතු සේක:

“දන් දෙන්නහුට පින් වැඩේ. සිල් රක්නහු සිතූ වෙර නො පවතී. නුවණැත්තේ වෙර (පව) දුරු ලයි. හේ මෙසේ (පව) දුරු ලා රාග ද්වේෂ මොහ මුල් ඉදිරිමෙන් කෙලෙස් පිරිනිවනින් ද එයට පසු කඳ පිරිනිවනින් ද පිරිනිවියේ වෙයි’’ යනු යි.

සකර වැනි බණවර යි.

[කුසිනාරා ගමනං]

91. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහසි ආයාමානන්ද යෙන භිරක්ඛන්දවතියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්සසාමා'ති. 'එවමහනෙක'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙකන සද්ධිං යෙන භිරක්ඛන්දවතියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහසි. "ඉඬ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙභි. කිලනෙක'ස්මි ආනන්ද නිපජ්ජිසසාමී'ති. 'එවමහනෙක'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසුඤා අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙසි. අථ ඛො හගවා දකඛිණෙන පසෙසන සීභසෙයාං කපෙසසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො.

92. තෙන ඛො පන සමයෙන යමකසාලා සබ්බඵාලිථුලලා භොතති අකාලපුපෙඵභි. තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්ද්‍රවපුපඵානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තලිකඛා පපතන්ති. තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තලිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය, දිබ්බානි පි සඬිහිතානි අත්තලිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහසි: සබ්බඵාලිථුලලා ඛො ආනන්ද යමකසාලා අකාලපුපෙඵභි තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්ද්‍රවපුපඵානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තලිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි සඬිහිතානි අත්තලිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. න ඛො ආනන්ද එත්තාවතා තථාගතො සක්කන්තො වා භොති ගරුකන්තො වා මානිතො වා පුජිතො වා අපචිතො වා, යො ඛො ආනන්ද භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා උපාසකො වා උපාසිකා වා ධම්මානුධම්මපටිපනෙනා විහරති සාමීච්චිපටිපනෙනා අනුධම්මවාරී, යො තථාගතං සක්කරොති ගරුකරොති මානෙති පුජෙති අපචියති පරමාය පුජාය. තස්මාතිභානන්ද ධම්මානුධම්මපටිපනෙනා විහරිසාම සාමීච්චිපටිපනෙනා අනුධම්මවාරීතො තී, එවං හි වො ආනන්ද සිකඛිතඬන්ති.

යමා සල්ලුක්

91. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇවෑම අනද තෙරුන් බණවා “අනදයෙනි, යමිහ. හිරණ්‍යවතී නදිය පර තෙරට (නදියෙන් එගොඩට) එහි කුසිනාරා නුවරට, එහි මල්ල රජුන්ගේ උපවර්තන නම් සල්ලයනට එළැඹෙන්නමු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික් සහන කැවූව හිරණ්‍යවතී නදියෙන් එතෙර කුසිනාරා නුවර මල්ලයන්ගේ උපවර්තන නම් සල්ලයන කරා වැඩියාහ. වැඩ අනදතෙරුන් අමයා “අනදයෙනි, යමා සල්ලුක් අතර හිස උතුරු දෙසට සිටුනා සේ කොට මට ඇඳක් පනවවු. අනදයෙනි, ක්ලාන්තයෙමි, වැදෑහෙනු කැමැත්තෙමි” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, යමා සල්ලුක් අතර උතුරු දෙසට හිස සිටුනා සේ කොට ඇඳක් පනවූහ. ඉක්බිති හඟවත්තු දකුණු පසින් වම් පස මඳක් ඉක්මැ පිහිටුවා සිහි නුවණින් යුතු වැ දකුණුලයෙන් සිංහ ඉය්‍යාව කළාහ. (සිංහඉය්‍යායෙන් සැතැපුණුසේක.) එවෙලෙහි වනාහි යමා සල්ලුක් හු නොකල් මලින් මුළුල්ල ම ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තරාගතයනට පූජා විසින් ඔබ සිරුර මත්තෙහි වැටෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදරා මලුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත වැටෙත්, විසිරෙත් වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව සඳුන් සුණුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව තුරුහු ද තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැයෙත්. දිව ගැයුම්හු ද තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ පැවැතෙත්.

92. එ කලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා “අනදයෙනි, යමාසල්ලුක්හු නොකල් මලින් මුළුල්ල හැසුණාහු ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මතැ හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදරා මලුදු අහසින් හෙයි . . දිව සඳුන් සුණු දු අහසින් හෙයි . . දිව තුරු ගොසු දු . . දිව ගැයුම්හු තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැටෙයි. අනදයෙනි, මෙතෙකින් තරාගතයෝ සත්කෘත හෝ ගුරුකෘත හෝ මානික හෝ පූජිත හෝ අපවිත හෝ නො වෙත්. අනදයෙනි, යමි මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ උවසුවෙක් හෝ උවැසියෙක් හෝ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වැ සමාක් ප්‍රතිපත්ත වැ අනුධර්මවාරී වැ වෙසෙයි ද හෝ මැ පරම පූජායෙන් තරාගතයනට සත්කාර කෙරෙයි, ගරු කෙරෙයි, බුහුමන් කෙරෙයි, පූජා කෙරෙයි, අපවායන කෙරෙයි. අනදයෙනි, එ බැවින් මෙහි ලා ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වැ සමාක් ප්‍රතිපත්ත වැ අනුධර්මවාරී ව වසන්නමෝ” යි, මෙසේ ම තොප විසින් හික්මියැ යුතු” යි වදළ සේක.

උපවාණ ථෙරො

93. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා උපවාණො භගවතො පුරතො ධීතො හොති භගවතං වීජමානො. අපං ඛො භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි: 'අපෙති භික්ඛු. මා මෙ පුරතො අවධායී'ති. අපං ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දස්ස එතදභොයි: 'අයං ඛො ආයඤ්ඤා උපවාණො දීඝරක්ඛං භගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී. අපං ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායීති. කො ඤු ඛො හෙතු තො පච්චයො යං භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි.' අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායීති. අපං ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දො භගවතං එතදචොච: අයං භතෙන ආයඤ්ඤා උපවාණො දීඝරක්ඛං භගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී, අපං ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙති: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායීති. කො ඤු ඛො භතෙන හෙතු කො පච්චයො යං භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙති අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායී ති? යෙභුයොන ආනන්ද දසසු සභස්සිසු ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා තථාගතං දසසනාය, යාවතා ආනන්ද කුසිනාරා උපවත්තනං මලලානං සාලවතං සමනතො දවාදසයොජන නි නන්ධී යො පදෙසො වාළඤ්ඤා කොචිතිකුදන මනොපි මහෙසකුඤ්ඤා දෙවතාහි අපථුටො. දෙවතා ආනන්ද උපකායනති දුරා ච වතමහා ආගතා තථාගතං දසසනාය. කදචි කරභව තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහතො සමමාසමඛුදධා අපෙජ්ච රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති, අයඤ්ඤා මහෙසකුඤ්ඤා භික්ඛු භගවතො පුරතො ධීතො ඔවාරෙතො, න මයං ලභාම පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දසසනායා ති.

94. කපං භුතා පන භතෙන භගවා දෙවතා මනසි කරොති'ති.

“සත්තානන්ද දෙවතා ආකාසෙ පථවීසඤ්ඤානියො, කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤාහ කන්දන්ති, ජිනනපානං පපතන්ති ආචචන්ති විචචන්තිඅතිච්චං භගවා පරිනිබ්බායිස්සති, අතිච්චං සුගතො පරිනිබ්බායිස්සති, අතිච්චං චක්ඛු ලොකෙ අනතරධායිස්සති'ති සත්තානන්ද දෙවතා පථවීසං පථවීසඤ්ඤානියො, කෙසෙපකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤාහ කන්දන්ති, ජිනනපානං පපතන්ති ආචචන්ති විචචන්ති:

1. අපසාදෙයි. ඡෙස්ථි.

උපවාන තෙරණුවෝ

93. එ සමයෙහි වනාහි උපවාණ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලකුවෝ ඔබ ඉදිරියේ සිටියාහු වෙත්. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපවාණ තෙරුන් බණවා, 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. එ විටැ 'මේ උපවාණ තෙරණුවෝ වූ කලි බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ උවටුවෙකි. එහෙත් පැසිම් සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණ, ඉවත්වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක' යන යමෙක් ඇද්ද, එයට හේතුව කවර යැ, එයට කාරණය කවර යැ, යි අනද තෙරුනට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ 'වහන්ස, මේ උපවාණ තෙරණුවෝ බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උවටුවෙක. එතෙකුදු වුවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැසිම් සමයෙහි 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කරන සේක. වහන්ස, . . . එයට හේතුව, එයට කාරණය කවර යැ?' යි හඟවත් බුදුරජුන් පුළුවන්හ. 'අනදයෙනි, ලෝද දස දහසෙක දෙවියෝ තරාගතයන් දක්නා පිණිස බොහෝ සෙයින් රැස්වූවාහු වෙත්. අනදයෙනි, කුසිනාරා නුවර යම් පමණ ද, මල්ලවයන්ගේ උපවර්තන ශාලවනය යම් පමණ ද භාත්පස දෙළොස් යොදුන්වූ ඒ සියලු පෙදෙස යම් පමණ ද, එහි මහායශස්ක දේවතා වත් වැද නොගත්, හිදි අගක් එළාලන පමණ වූ ද ඒ තැනෙක් නැත. අපි වූ කලි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට දුරැ සිට ද ආම්භ. රහත් සම්මා සම්බුදුවූ තරාගතවරු (බොහෝ කල් ඉක්මැ) කිසි කලෙක්හි ම ලොවැ පහළ වෙත්. අද රැ ම පැසිම්යම්හි තරාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය, මේ මහ තෙදුති මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියේ ඔබ මුවහ කරනුයේ සිටියේ වෙයි. (එ හෙයින්) අපි (මේ) පැසිම් සමයෙහි තරාගතයන් වහන්සේ දක්නට නො ලබමෝ' යි දෙවියෝ (උපවාණ මහණහට) දෙස් නහත්'' යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුනට වදළ සේක.

94. 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකුත් මෙනෙහි කරන සේක් ද?' යි අනද තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

'අනදයෙනි, අහසෙහි පෘථිවි යැ' යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු 'ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක.

අතිබ්ඵං භගවා පරිනිබ්බාසිසසති, අතිබ්ඵං සුභතො පරිනිබ්බාසිසසති,
අතිබ්ඵං චක්ඛුඃ ලොකෙ අනතරධාසිසසතිති!

යා පන තා දෙවතා ඒතරාගා, තා සතා සමපජානද අධිවාසෙහති:
අනිච්චා සඞ්ඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා?ති,

95. “පුබ්බෙ භනෙත දීඝාසු වසං චුජා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති තථාගතං
දස්සනාය. තෙ මයං ලභාම මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය ලභාම
පඨිරුපාසනාය, භගවතො පන මයං භනෙත අවචයෙන න ලභිසාම
මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය න ලභිසාම පඨිරුපාසනායා”ති.

“වත්තාරිමානි ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංචෙජනී-
යානි යානානි. කතමානි වත්තාරි:

‘ඉධ තථාගතො ජාතො’ති ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං
සංචෙජනීයං යානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුත්තරං සමමාසමේධාධිං අභිසමච්චුද්ධො’ති ආනන්ද
සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං යානං.

‘ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං පච්ඡන්ති’ ආනන්ද
සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං යානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා’ පරිනිබ්බුතොති
ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං යානං.

ඉමානි ඛො ආනන්ද වත්තාරි සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි
සංචෙජනීයානි යානානි.

ආගමිසසන්ති ඛො ආනන්ද සඤ්ඤා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා
උපාසිකායො ඉධ තථාගතො ජාතො තී පි, ඉධ තථාගතො අනුත්තරං
සමමාසමේධාධිං අභිසමච්චුද්ධො තී පි, ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං.
පච්ඡන්තිපි, ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා
පරිනිබ්බුතො තී පි. යෙ භි කෙච්චි ආනන්ද චෙතියවාරිකං ආභිණ්ඛනා
පසන්නච්ඡිනා කාලං කර්ඣස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුභතිං සභ්භං ලොකං උපපජ්ජිස්සන්තිති.

1. චක්ඛුමං - සි.චු.
චක්ඛුං - ඉ

ඉතා වහා ලොවැ ඇස අකුරු දහන් වන්නේ යැ' යි භිස කෙස් මුදු හඬත්, දෙහොත් නභා හඬත්, මැදින් සිදි වැටුණවුන් සේ වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටුණු තැනට ම එත්, වැටුණු තැනින් ඇතට ද පෙරළී යෙත්.

යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාගය ඇත්තාහු ද, ඔහු සිහි ඇත්තාහු නුවණින් දන්නාහු, 'සංස්කාරයෝ අතිත්‍යය හ. එහෙයින් මෙහි ස්ථිර-තාවෙක් කොයින් ලැබෙන්නේ ද!' යි ඉවසත් යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

95. "වහන්ස, පෙරළී ඒ ඒ දෙසැ වස් වුසු භික්ෂුහු තරාගතයන් වහන්සේ දක්නට එත්. අපි මෙන් බවුන් විසින් සිත් වඩනා (සමාධිය වඩනා) ඒ භික්ෂුන් දක්නට ලබමහ, එළැඹූ පිළිදග්නට ලබමහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවෑමෙන් ඒ මෙන් බවුනෙන් සිත වඩනා භික්ෂුන් දක්නට නො ලබන්නවු. එළැඹූ පිළිදග්නට නො ලබන්නවු" යි අනද තෙරණුවෝ කීහ.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක: "අනදයෙනි, සැදහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු, සංවේග උපදවන මේ තැන් සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද? යත්:

'අනදයෙනි, 'තරාගතයන් වහන්සේ මෙහි උපන් සේකැ' යි (ඒ උපන් තැන) සැදහැවත් කුල පුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'තරාගතයන් වහන්සේ මෙහි නිරුත්තර සමාක්සමබෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේගය උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලදූ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවන් පෑ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

අනදයෙනි, මොහු සැදහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැන් සතර ය.

අන්දයෙනි, සැදහැවත් මහණහු ද මෙහෙණහු ද උච්ඡුහු ද උචුසියෝ ද 'මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ උපන් සේකැ' යි ද, මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ නිරුත්තර සමාක්සමබෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි ද, මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලදූ' යි ද, මෙහි තරාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවි සේකැ යි ද සලකා මේ තැන් කරා එන්නාහු ම ය. අනදයෙනි, යම් කෙනෙක් වනාහි චෛත්‍යවාරිකාව කරන්නාහු (සෑ වදිමින් පුදමින් ඇවිදුනාහු) පහන් සිතැත්තෝ කල්පරිය කරන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ කාබුන් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ.'"

ආනන්දපුට්ඨා කථා

96. “කථං මයං භනෙත මාතුගාමෙ පටිපජ්ජාමා?”¹ති

“අදසසනං ආනන්ද”ති.

“දසුනෙ භගවා සති කථං පටිපජ්ජිතඛිඛන්ති?”

“අනාලාපො ආනන්ද”ති.

“ආලපකෙසන පන භනෙත කථං පටිපජ්ජිතඛිඛන්ති?”

“සති ආනන්ද උපට්ඨපෙතඛිඛා”ති.

“කථං මයං භනෙත තථාගතසස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”²ති

“අඛ්‍යාවටා තුම්භ ආනන්ද හොථ තථාගතසස සරීරපුජ්ජාය. ඉධික තුම්භ ආනන්ද සද්දෙව්, සට්ඨ¹ සද්දස්මනුසුජ්ජථ, සද්දෙව්² අප්පමන්තා ආකාපිනො පභිතන්තා විහරථ, සන්තානන්ද ඛිඛනීයපණ්ඨිතා පි බ්‍රාහ්මණපණ්ඨිතා පි ගහපතිපණ්ඨිතා පි තථාගතෙ අභිප්පසන්තා තෙ තථාගතසස සරීරපුජ්ජං කරිසසන්ති”ති.

“කථං පන භනෙත තථාගතසස සරීරෙ පටිපජ්ජිතඛිඛන්ති?”

“යථා මො ආනන්ද රඤ්ඤෙ වකකචතතිසස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, ඵචං තථාගතසස සරීරෙ පටිපජ්ජිතඛිඛන්ති” “කථං පන භනෙත රඤ්ඤෙ වකකචතතිසස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති?”³ති “රඤ්ඤෙ ආනන්ද වකකචතතිසස සරීරං අභතෙත වජ්ජෙන වෙය්නති. අභතෙත වජ්ජෙන වෙය්ඤා විහතෙන කප්පාසෙන වෙය්නති. විහතෙන කප්පාසෙන වෙය්ඤා අභතෙන වජ්ජෙන වෙය්නති.

1. වකපුමා, (මජ්ඣං) වකපුරන්තර්ධයති (සඛිඛෙව්චාදිතං මහාපඊනිධ්‍යානසුතෙත)
2. සාරඤ්ඤෙ සඨථ අනුසුඤ්ඤථ (මජ්ඣං)
3. සාරඤ්ඤෙ (මජ්ඣං)

ආනන්ද පෘච්ඡා කථාව

96. ඉක්බිති, අනඳ තෙරණුවෝ “වහන්ස, අපි මාගම කෙරෙහි කෙසේ පිළිපදුමෝ ද?” යි විචාළහ.

“අනඳයෙනි, මාගම නොදැක්ම යැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දැක්මක් ඇති කල්හි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ විචාළාහ.

“අනඳයෙනි, ඇය හා කතා නො කිරීම යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

(“කතා කළ යුතු ම තැනක් වුව) වහන්ස, කතා කරන මහණහු විසින් කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, (ඇය ගේ) වයස අනුව මේ මව යැ යි හෝ සොහොයුරි යැ යි හෝ දු යැ යි හෝ සලකා) සිහිය ඵලැඹැවියැ යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

97. “වහන්ස, අපි කෙසේ නම් තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි පිළිපදුමෝ ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, තෙපි තරාගතයන් ගේ සිරුර පුදනුයෙහි නිරුත්සාහ වවු. අනඳයෙනි, තෙපි වූ කලී තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලබනුයෙහි) තැත් කරවු, තමහට වැඩෙහි පුනපුනා යෙදෙවු (රහත්බව පිණිස පිළිවෙත් කරවු, බවුන් බවවු), තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලැබීමෙහි) නොපමා වුවාහු, කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තාහු, නිවන් කරා මෙහෙයු සිතැත්තාහු වසවු. අනඳයෙනි, තරාගතයන් කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ නුවණැති කැත්තූ ද, නුවණැති බවුණෝ ද, නුවණැති ගැහැවියෝ ද ඇත. ඔහු තරාගතයන් ගේ සිරුරට පූජා සත්කාර කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, (ඔවුන් විසින්) තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුරෙහි යමසේ පිළිපදිත් ද, තරාගතයන් ගේ සිරුරෙහි එසේ ම පිළිපැද්ද යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “වහන්ස, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර කෙසේ පිළිපදිත් ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

එතෙනුපායෙන පඤ්චි යුගසතෙහි රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරං¹ වෙට්ඨො ආයසාය නෙලදෙණියා පකඛිට්ඨො අඤ්ඤාසසා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ඣො සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කර්ඨො රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරං ක්ඛාපෙනති. වාතුමමහාපට්ඨ² රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස ධූපං කරොන්ති. එවං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති. යථා ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතඛං වාතුමමහාපට්ඨ තථාගතස්ස ධූපො කාතඛෙඛා. තස්ස යෙ මාලං වා ගඤ්ඤං වා චුණ්ණකං³ වා ආරොපෙසසන්ති වා අභිවාදෙසසන්ති වා, විතතංවා පසාදෙසසන්ති, තෙසන්තං හට්ඨස්සති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා⁴ති.

ධූපාරභා සුග්ගලා.

97. “වතතාරො’මෙ ආනන්ද ධූපාරභා. කතමෙ වතතාරො? තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධූපාරභො. පච්චිකසමඛුද්ධො ධූපාරභො, තථාගතස්ස සාවතො ධූපාරභො, රාජා වකඛවතති ධූපාරභො’ති.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධූපාරභො? අයං තස්ස හගවතො අරභතො සමමාසමඛුද්ධස්ස ධූපො ති ආනන්ද ඛහු ජනා විතතං පසාදෙත්ති, තෙ තස්ස විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධූපාරභො.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසමඛුද්ධො ධූපාරභො? අයං තස්ස හගවතො පච්චිකසමඛුද්ධස්ස ධූපො ති ආනන්ද ඛහුජනා විතතං පසාදෙත්ති. තෙ තස්ස විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසමඛුද්ධො ධූපාරභො.

---

1. සරීරෙ (සතා, කා)
 2. වාතුමමහාපට්ඨ (මජ්ඣං)
 3. චුණ්ණකං (ආර්ථ)

“අනදයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. අළුත් පිළියෙන් වෙළා පොළොලු (මොනොවට නභා පාදන ලද) කපු පුළුනෙන් වෙළුන්. පොළොලු කපුපුළුනෙන් වෙළා අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. මේ නයින් යුගල පන්සියෙකින් සක්විති රජු ගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, හැම වර්ගයේ සුවද දරින් චිතකයක් කොට එ සිරුර දවත්. සක්විති රජහට (සක්විති රජු ගේ සිරුර ද ඉතිරි වූ ධාතු තැන්පත් කොට) සතර මං හන්දියෙක තුඹක් (ස්තූපයක්) කරත්. අනදයෙනි, මෙසේ ම සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදින්. අනදයෙනි, යම්සේ සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදින් ද, එසේ ම තථාගතයන් ගේ සිරුරෙහි පිළිපද්ද යුතු. තථාගතයන්ට සිවු මං සන්දියෙක තුඹක් කැඳවියැ යුතු. යම් කෙනෙක් එහි මල් හෝ සුවද හෝ සුවද සුණු හෝ නභන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙන් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙන් ද, සිත හෝ පහදවන්නාහු වෙන් ද, එය ඔවුන්ට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

තුඹට සුදුසු පුභුලෝ.

97. “අනදයෙනි, තුඹ (ස්තූප) කොට පුදනු ලබන්නට සුදුසු වූ මේ පුභුලෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් (ස්තූපයෙන්) පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. පසේ බුදුරජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය. තථාගත සම්මාසම්බුදුන්ගේ සවු තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය, සක්විති රජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්, සිත පහද කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්.

අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා පසේ සම්බුදුරජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, මේ ඒ හඟවත් පසේ බුදුරජු ගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම පසේබුදු රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය.

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච නථාගතස්ස සාවකො ධුපාරභො? අයං තස්ස භගවතො අරභතො සමමාසමුද්ධස්ස සාවකස්ස ධුපො ති ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතං පසාදෙතති.¹ තෙ තස්ඵ විතං පසාදෙතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච නථාගතස්ස සාවකො ධුපාරභො,²

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච රාජා වකකවන්ති ධුපාරභො? අයං ධමමි-කස්ස ධමමරඤ්ඤෙඤ්ඤ ධුපො ති ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතං පසාදෙතති, තෙ තස්ඵ විතං පසාදෙතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච රාජා වකකවන්ති ධුපාරභො. ඉමෙ ඛො ආනඤ්ඤ වක්ඛාතො ධුපාරභා''ති.

ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ අච්ඡරියධමමා.

98. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො අඤ්ඤාසී: “අභඤ්ඤා වතමහි සෙඛො සකරණීයො, සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං³ ආනුකම්පකො”ති, අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී: ‘කභන්තූ ඛො භික්ඛවෙ ආනඤ්ඤෙ’ති “එසො භතෙත ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො සීතො: ‘අභඤ්ඤා වතමහි සෙඛො සකරණීයො සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං ආනුකම්පකො’ති. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාකරං භික්ඛුං ආමනෙතසී: “එහි ඤ්ඤා භික්ඛු, මම වචනෙන ආනඤ්ඤං ආමනෙතහි: සඤ්ඤා නං ආච්චසො ආනඤ්ඤං ආමනෙතති”ති “එච්චමනෙත”ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙනායස්මා ආනඤ්ඤෙ තෙනුප-සඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා ආයස්මා ආනඤ්ඤං එතදවොච: සඤ්ඤා නං ආච්චසො ආනඤ්ඤං ආමනෙතති”ති. ‘එච්චමාච්චසො’ති ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤෙ තස්ස භික්ඛුතො පටිසුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා භගවතං අභිවාදෙතො එකමනං නිසීදි, එකමනං නිසිතං ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤං භගවා එතදවොච:

1. ඛහුජනො විතං පසාදෙති (PTS)
2. සාවකධුපො. (PTS)
3. මම (මජ්ඣ)

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා තථාගතයන් ගේ සව්වා තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ හඟවක් දර්භක් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ ගේ සව්වක්භු ගේ ස්තූපයෙකැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම තථාගතයන් ගේ සව්වා තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා සක්විති රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ දෑහැමි වූ දස රජ දහමින් ජනන් රැදැවූ සක්විති රජු ගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝදෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහ ද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා සක්විති රජ තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, මේ ස්තූපාර්භ පුද්ගල සතර දෙනා යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අනද තෙරුන් ගේ අසිරි දහම

98. ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළුකණුවැ එල්බැගෙන ‘අහෝ! මම රහත්බව ලබනුවට කළ යුතු දෑ ඇති ශෛක්ෂයෙකිම වෙමි. මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තේ යැ’ යි හඬමින් සිටියේ ය. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි, ආනන්දයෝ කොහි ද?’ යි හික්ෂුන් අමතෘ වදළ සේක. ‘වහන්ස, තෙල අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළු කණුවැ එල්බැගෙන ‘අහෝ! මම කළ යුත දෑ ඇති ශෛක්ෂයෙකිම වෙමි, මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තේ යැ’ යි හඬමින් සිටියාහු’ යැ යි හික්ෂුහු සැළ කළාහ. එ විටැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණක්භු බණවා ‘මහණ, මෙහි එව, ‘ඇවැත්නි, ශාස්තෘහු ඔබ කැඳවති’ යි කියා මගේ වචනයෙන් අනදයන් කැඳවා ගෙනව’ යි වදළ සේක. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි එ මහණ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, අනද තෙරුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, අනදයෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔබ කැඳවන සේකැ’ යි සැළ කළේ ය. ‘එසේ යැ ඇවැත්නි’ යි අනද තෙරණුවෝ එ මහණ හට පිළිවදන් දී, හඟවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹ ඔබ ආදර සහිත වැ වැද පසෙක ඉදගත්හ. පසෙක හුන් ම අනද තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක :

“අලං ආනන්ද මා සොච්චි, මා පරිදෙව්- නන්ද එතං ආනන්ද මයා පටිකච්චෙව් අකඛි තං සබ්බෙහෙව් පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො චිතාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. තං කුතෙඤ්ඤා ආනන්ද ලබ්භා ‘යත්තං ජාතං භූතං සඛිඛිතං පලොකධම්මං, තං වත තථාගතසසාපි සරිරං මා පලුජ්ජි’ති. නෙතං යානං චීජ්ජති. දීප්තං ඛො තෙ ආනන්ද තථාගතො පච්චුපට්ඨිතො මෙතෙතන කායකමෙමන හිතෙන සුඛෙන අඤ්ඤාන අපචායෙන, මෙතෙතන වච්චකමෙමන -පෙ- මෙතෙතන මනොකමෙමන හිතෙන සුඛෙන අඤ්ඤාන අපචායෙන. කතපුඤ්ඤා’සි ත්ථ. ආනන්ද පධානමනුසුඤ්ඤා, බිප්පං හෙහිසි’ අනාසවො’ති.

99. අථ ඛො හගචා භික්ඛු ආමනෙතස්සි: “යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං අතීතමධ්දානං අරහතෙතා සමමාසමබ්බුද්ධා, තෙසමපි හගචනනානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා අහෙසුං සෙය්‍යාථාපි මඤ්ඤං ආනන්දෙ. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ හවිසුන්ති අනාගතමධ්දානං අරහතෙතා සමමාසමබ්බුද්ධා, තෙසමපි හගචනනානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා හවිසුන්ති සෙය්‍යාථාපි මඤ්ඤං ආනන්දෙ. පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, මෙධාච්චි භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, ජානාති ‘අයං කාලො තථාගතං දසසනාය උපසඤ්ඤාමිතුං භික්ඛුනාං, අයං කාලො භික්ඛුනීනං අයං කාලො උපාසකානං, අයං කාලො උපාසිකානං, අයං කාලො රඤ්ඤා රාජමහාමත්තානං තිස්සීයානං තිස්සීයසාවකානන්ති.’

100. වත්තාරො’මෙ භික්ඛවෙ අච්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ කතමෙ වත්තාරො? සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා ආනන්දං දසසනාය උපසඤ්ඤාමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති, අතීත්තා’ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනීපරියා, උපාසකපරියා, උපාසිකාපරියා ආනන්දං දසසනාය උප ඤ්ඤාමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති, තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති. අතීත්තා’ව භික්ඛවෙ උපාසිකා-පරියා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො අච්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ.

1. භොහිසි (මජ්ඣං)

“අනදයෙනි, හැඬීමෙන් වැඩෙක් නැත. ශෝක නො කරවු, නො හඬවු. අනදයෙනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැටියකට පෙරැළීම කල් තබා ම මා කීවා නො වේ ද? අනදයෙනි, යමෙක් උපන්නේ නම්, වූයේ නම්, සකස් වූයේ නම්, පලුදු වන සුලු වී නම්, ඒ ස්වභාවය ම ඇති තරාගත ශරීරය ද නො නැසේ ව යි පැතු ව ද, එය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මෙ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය (මේ නො වන දෑයෙකි) අනදයෙනි, තොප විසින් හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන්නා වූ, දෙසැටියක් නැති, (මුව දෝනා පාන් එළැවීම ආදී) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත කාය කර්මයෙන් තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත (නිතර උවටන් කරනු ලද්දේ) වෙයි. හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන, දෙසැටියක් නැති, (මේ මුවදෝනා කලැ යි සැලකීම ආදී විසින් පැවැත්වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත වාක් කර්මයෙන් ද . . . (මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ නිදුක් නිරෝග වන සේක්වා යන ආදී විසින් පැවැත් වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත මනාකර්මයෙන් ද තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත වී ය. අනදයෙනි, තෙපි කෘතපුණායහ (බොහෝ පින් කළ කෙනෙක), ප්‍රධන් වඩනුයෙහි යෙදෙවු. වහා රහත් වන්නහුය” (යනු යි.)

99. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා මෙසේ වදළ සේක. “මහණෙනි, ගිය කලැ යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙවැන්නක්හු පරම කොටැති උවටුවෝ වූහ. මහණෙනි, මතු දවසැ යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් පහළ වන්නාහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙබන්දක්හු පරම කොටැති උවටුවෝ වන්නාහ. මහණෙනි, අනදයෝ නුවණැත්තෝ ය. මහණෙනි, අනදයෝ පියෙවියෙන් ම නැණවත් හ. ‘තරාගතයන් දක්නා පිණිස එළැඹෙන්නට මහණුනට සුදුසු කල් මේ යැ, මෙහෙණියනට සුදුසු කල් මේ යැ, උවසුවනට සුදුසු කල මේ යැ, උවැසියනට සුදුසු කල මේ යැ, රජක්හට, රජමහ මැත්තනට තොටුවනට, තොටු සවිවනට සුදුසු කල මේ යැ’ යි දැනිති.

100. මහණෙනි, අනදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දහම් කෙනෙක් වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දක්මෙන් ම එ පිරිස ආරාධිත සිතැති වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ වචනයෙන් ද එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, ඒ මහණ පිරිස අපිරියත් ම (අතෘප්ත ම) වෙයි. එ කල්හි අනදයෝ හිතඬ වෙත්. මහණෙනි, ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උවසු පිරිසෙක්, උවැසි පිරිසෙක් අනදයන් දක්නා වස් එළැඹෙයි ද, දක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ දම් දෙස්මෙනුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, උවැසි පිරිස අතෘප්තම වෙයි. එ කලැ අනදයෝ නිහඬ වෙත්. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දෙනෙක් අනදයන් කෙරෙහි වෙත්.

වතනාරො'මෙ භික්ඛවෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා රඤ්ඤා වකක-
 වතතිමසී. කතමෙ වතනාරො? සවෙ භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා රාජානං
 වකකවතතිං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති.
 තත්‍ර වෙ රාජා වකකවතති භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා හොති. අථ ඛො රාජා වකකවතති
 තුණ්භී හොති. සවෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිස, සමණ-
 පරිසා රාජානං වකකවතතිං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා
 අත්තමනා හොති. තත්‍ර වෙ රාජා වකකවතති භාසති භාසිතෙන පි සා
 අත්තමනා හොති, අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ සමණපරිසා හොති. අථ ඛො
 රාජා වකකවතති තුණ්භී හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො
 'මෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දො. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා
 ආනන්දො දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති,
 තත්‍ර වෙ ආනන්දො ධම්මං භාසති, භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති,
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දො තුණ්භී
 හොති. සවෙ භික්ඛුනීපරිසා, උපාසකපරිසා, උපාසිකාපරිසා ආනන්දො
 දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති, තත්‍ර වෙ
 ආනන්දො ධම්මං භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති අතිත්තා'ව
 භික්ඛවෙ උපාසිකාපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දො තුණ්භී හොති.
 ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දො' ති.

[මහාසුද්දසසන සුඤ්ඤා දෙසනා.]

101. එවං චුක්ඛෙ ආයසමා ආනන්දො භගවතනං එතදවොච: “මා
 භනෙත භගවා ඉමසමීං කුඩ්ධිනගරකෙ¹ උජ්ජඛගලනගරකෙ සාබ්බා-
 නගරකෙ පරිනිබ්බාසී.² සනති භනෙත අඤ්ඤානි මහානගරානි, සෙයාථීදං
 වම්පා රාජගහං සාවතී සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී. එසු භගවා
 පරිනිබ්බාතු. එසු බහු ඛන්තියමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපති-
 මහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්තා. තෙ තථාගතසස සරිරපුජං කරිසසන්තී” ති.
 “මාභෙවං ආනන්දො අවච, මාභෙවං ආනන්දො අවච කුඩ්ධිනගරකං උජ්ජඛගල-
 නගරකං සාබ්බානගරකන්ති.”

‘භුතපුබ්බං ආනන්දො රාජා මහාසුද්දසසනො නාම අහොසි වකක-
 වතති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරතො වීජිතාවී ජනපදස්ථාවරිය-
 ස්සකො සකාරතනාසමන්තාගතො.

1. චුද්දතගරකෙ (මජ්ඣං)
 2. කුසිනාරායං (මජ්ඣං)

“මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම දහම සතර දෙනෙක් සක්විති රජක්හු කෙරෙහි වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් කැත් පිරිසෙක් සක්විති රජුහු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දැක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ කතා කෙරෙයි නම්, ඔහු කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, කැත් පිරිස එයින් අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් බමුණු පිරිසෙක්, ගැහැව් පිරිසෙක් මහණ පිරිසෙක් සක්විති රජු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දැක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ ඔවුනට කතා කෙරෙයි ද, ඔහු ගේ කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, එසේ ම අනාදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුදුම දහම සතර දෙනෙක් වෙත්: මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දැක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණ පිරිස (ඔබ දැක්මෙහි) අතෘප්ත ම වෙයි. එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම දෙසත් නම්, දහම කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කලැ අනාදයෝ නිහඬ වෙත්. ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උවසු පිරිසෙක්, උවැසි පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, දැක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි, එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම කියත් නම්, ඔබ දහම කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි, උවැසි පිරිස එහි ලා අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි යැ අනාදයන් නිහඬ වනුයේ. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දහම හු අනාදයන් කෙරෙහි වෙත්” යනු යි.

මහ සුදසුන් දෙසුම

101. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ කලැ අනාද තෙරණුවෝ “වහන්ස, (ගල් සෙල් ආදියෙන් විසම බැවින්) රළු නුවරක් වූ (මහරුක්හි ගාබාවක් බඳු) අතුනුවරක් වූ මේ කුඩා නුවරෙහි නො පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, වම්පා, රජගහ, සැවැත්, සාකේත, කොසොඹැ, බරණැස් යන ආදී අන් මහ නුවරහු ඇත. ඒ එකෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරන්හි තපාගතයන් උහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ බොහෝ කැත් මහසල්හු ද බමුණු මහසල්හු ද ගැහැව් මහසල්හු ද ඇත. ඔහු තපාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජාසත්කාර කරන්නාහ”යි සැළ කළහ.

“අනාදයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි, රළු නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නහමක් කියවු. අනාදයෙනි, බොහෝ පෙර දවසැ මෙහි මුදුනැ දබ්බෙසස් ලත්, සසුරහිම සිවු මහදිවයිනට හිමි, පසම්තුරන් දිනු, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමනා වූ මහ සුදසුන් නම් කැත්රජෙක් විය.

රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුද්ධස්සනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවතී නාම රාජධානී අහොසි. පුරතීමෙන ච පච්ඡිමෙන ච ද්වාරදසයොජනානි ආයාමෙන, උත්තරෙන ච දකුණෙන ච සත්තයොජනානි විජායරෙන, කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ඒතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණමනුස්සා ච සුභික්ඛා ච. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවනාං ආලකමන්දු නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව ඒතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණයක්ඛා ච සුභික්ඛා ච, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ඒතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණමනුස්සා ච සුභික්ඛා ච. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සද්දෙභි අවිචික්ඛා අහොසි දිවා වෙව රත්තිඤ්ඤා: සෙය්‍යථීදං හතීසද්දෙන අස්සසද්දෙන රථසද්දෙන හෙරිසද්දෙන මුද්දිබ්බසද්දෙන විණාසද්දෙන ගීතසද්දෙන සබ්බසද්දෙන සමමසද්දෙන තාලසද්දෙන අස්නාථ පිට්ඨ බාදථාති දසමෙන සද්දෙන. ගච්ඡ නං ආනන්ද, කුසිනාරාං පච්ඡිකා කොසි- නාරකානං මලලානං ආරොවෙභි: අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවීස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිනො අහුච්ඡා: අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසි, න මයං ලභිමහා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා'ති.

“එවමහතෙන” ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවිතො පච්ඡිකා නිවාසෙකා පක්ඛවිචරමාදය අක්ඛන්ද්‍රියො කුසිනාරං පාවිසි.

මලලානං වන්දනා

102. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සභාගාරෙ සනාතිපතිතා හොතති කෙනවිදෙව කරණීයෙන. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සභාගාරං තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්භා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොවෙසි “අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවීස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා. මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිනො අහුච්ඡා! අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසි, න මයං ලභිමහා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා'ති.

අනදයෙනි, මේ කුසිනාරා නුවර මහසුදසුන් රජුගේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන පෙර දිගින් ද පැයිම් දිගින් ද අසමින් දෙළොස් යොදුන් විය. උතුරු දිගින් ද දකුණු දිගින් ද විතරින් සත් යොදුන් විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධ ද සැපතින් පිරුණේ ද බොහෝ ජනයා ඇත්තේ ද මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද සුලභ ආහාර පාන ඇත්තේ ද විය. අනදයෙනි, දෙවියන් ගේ ආලකමන්ද රාජධානිය යමසේ සමාද්ධ ද, ස්ඵීත ද, බහුජනවත් ද, යක්ෂාකීර්ණ ද, සුඛික්ෂ ද, අනදයෙනි, එසේ ම කුසාවතී රජදහනත් සමාද්ධ ද ස්ඵීත ද බහු ජනවත් ද මනුෂ්‍යාකීර්ණ ද සුඛික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන ඇත්හඩිත් අස් හඩින් රිය හඩින් බෙර හඩින් මිනිඟුබෙර හඩින් වෙණ හඩින් ගි හඩින් සක්හඩින් කස්තල් හඩින් අත්තාලම් ඇ හඩින් 'බුද්දි බොවු කවු' යි දසවැනි හඩින් දෑ යි දස හඩින් නිරතුරු විය. අනදයෙනි, තෙපි යවු. කුසිනාරාවට පිවිස, කුසිනාරා වාසි මල්ලයනට "වාසිෂ්ටයෙනි, අද රෑ පැයිම් යමිහි තපාගතයන් ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය, වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වූ ඵවු. වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වූ ඵවු. "අප ගමකෙතෙහි තපාගතයන් ගේ පිරිනිවන වී ය. පැයිම් සෙමෙහි අපි ඔබ දක්නට නො ලදුම්හ' යි පසු වූ විපිළිසැරි නො වවු' යි සැළ කරවු" යෑ යි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අනද තෙරණුවෝ 'වහන්ස, එසේ යෑ' යි ම හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් අස්වා, හෑද පෙරවෑ පා සිවුරු ගෙන තමා දෙවෙහි කොටැනි ව කුසිනාරාවට වත්හ.

මල්ලයන් ගේ වෑදීම

102. එ සමයෙහි කුසිනාරාවාසි මල්ලයෝ කිසි කරුණෙකින් සන්තාගාරයෙහි (කාරණාකාරණ විචාරණ පිණිස රැස් වන හලෙහි) කැටි වූවාහු වෙත්. එ කලා අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වෑසි මල්ලයන් ගේ සන්තාගාරය වෙත වෑඩියාහ. වෑඩ, "වාසිෂ්ටයෙනි, අද රෑ පැයිම් යමිහි තපාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මෑ යවු, වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මෑ යවු. 'අප ගමකෙතැ තපාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වී ය. අපි පැයිම් සමයෙහි තපාගතයන් වහන්සේ දක්නට නො ලදුම්හ' යි පසු වූ විපිළිසර ඇතියෝ නො වවු" යි කුසිනාරා වෑසි මල්ලයනට සැළ කළහ.

ඉදමායසමිතො ආනන්දස්ස සුඤ්ඤා මලලා ව මලලපුඤ්ඤා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපනියො ව අසාවිනො දුම්මනා වෙතොදුක්ඛසමපජිතා අපෙකවෙච්චි තෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පග්ගායන කන්දන්ති, ඡිත්තපාතං පනන්ති ආවට්ඨන්ති විවට්ඨන්ති “අතිබ්බසං හගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං චකචුච්චි ලොකෙ අනතරධාසිස්සති”ති.

අථ ඛො මලලා ව මලලපුඤ්ඤා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපනියො ව අසාවිනො දුම්මනා වෙතොදුක්ඛසමපජිතා යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලචනං යෙනායසමා ආනන්දො තෙනුපසඛිකම්භු. අථ ඛො ආයසමිතො ආනන්දස්ස එතදභොසි: සවෙ ඛො අහං කොසිතාරකෙ මලලෙ එකමෙකං හගවන්තං චන්දපෙසසම්, අචන්දිතො’ව හගවා කොසිතාරකෙහි මලලෙහි හවිස්සති. අථායං රත්ති විහාසිස්සති. යනභුතාහං කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවත්තසො කුලපරිවත්තසො ධපෙඤ්ඤා හගවන්තං චන්දපෙසසං ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුඤ්ඤා සහරියො සපරියො සාමච්චො හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ති.

අථ ඛො ආයසමා ආනන්දො කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවත්තසො කුලපරිවත්තසො ධපෙඤ්ඤා හගවන්තං චන්දපෙසි: ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුඤ්ඤා සහරියො සපරියො සාමච්චො හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ති. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දො එතෙන උපායෙන පඨමෙනෙව යාමෙන කොසිතාරකෙ මලලෙ හගවන්තං චන්දපෙසි.

සුභද්ද පරිබ්බාජක වජ්චි

103. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දො නාම පරිබ්බාජකො කුසිනාරායං පථිවසති. අසෙසාසි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො: ‘අජ්ජ කිර රත්තියා පථිථිමෙ යාමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති’ති. අථ ඛො සුභද්දස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදභොසි: ‘සුඤ්ඤා ඛො පන මෙ’තං පරිබ්බාජකානං චුඤ්ඤානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං කදච්චි කරහවි තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහතෙතො සමමාසමචුඤ්ඤා හි. අජ්ජච රත්තියා පථිථිමෙ යාමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති.

1. චකචුච්චි (මජ්ඣං)

අනද තෙරුන් ගේ මේ වචන අසා, මල්ලයෝ ද මල්ල ලෙහෙලියෝ ද (විවා නො පත් මල්ල තරුණියෝ ද) මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතූ උපන් ශොක ඇත්තාහු, ‘ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරි නිවෙන සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වන්නේ යැ’ යි කෙහෙ උවා (කෙස් මුද) හඬත්, දෙහොත් හුවා (දෙ අත් හිසැ තබා) හඬත්, මැදින් බිඳුණවුන් සේ ඇද වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තෙනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඉවතට ද පෙරළී යෙත්.

ඉක්බිති මල්ලයෝ ද මල්ල පුත්හු ද මල්ල ලෙහෙලියෝ ද මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතූ උපන් ශෝකයෙන් යුක්ත වුවාහු, මල්ලයන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වනයට, අනදතෙරුන් වෙතට එළැඹුණාහ. එ කල්හි, “ඉදින් මම කුසිනාරා වැසි එකක් එකක්හු ලවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම්, කුසිනාරා පුර මල්ලයන් විසින් නො වදනා ලද සේක් ම වන්නාහ. එ කල්හි මේ රෑ පාන් වන්නේ ය. මම කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරම්පරා විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා ‘වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම අඹුදරු සහිත වැ, පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වදි’ යැ යි සැළ කෙරෙමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම් යෙහෙකැ” යි අනද තෙරුන්ට මේ සිත විය.

ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරපුර විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා ‘වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම දරුවන් සහිත වැ, බිරිය සහිත වැ, පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වදි’ යැ යි කියා හඟවත් (බුදුරජුන්) වැන්දුවූහ. එ කල්හි අනද තෙරණුවෝ මෙ නසින් පළමු යමිහි ම කුසිනාරා කුවඳ මල්ලයන් ලවා හඟවත් බුදුරජුන් වැන්දුවූහ.

සුභද්‍ර පරිව්‍රාජක වස්තුව

103. එ සමයෙහි සුභද්‍ර නම් පිරිවැජියෙක් කුසිනාරායෙහි වෙසෙයි. “අද රෑ පැසීම යමිහි ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වෙතැ” යි සුභද්‍ර පිරිවැජි ඇසුරේ ම ය. ඉක්බිති ඔහුට “කිසි කලෙක ම (කලාතුරෙකින් ම) තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ ලොවැ උපදනාහ” යි වයසින් වැඩි සිටි මහළු වූ ආවායානි ප්‍රාවායානි පිරිවැජියන් කියන වචනයෙක් මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. අද රෑ ම පැසීම යමිහි මහණ ගොයුමාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවන වන්නේ ය.

අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පනෙතා. එවං පසනෙතා අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ ‘පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යන්ති’. අථ ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො යෙන උපවිත්තනං මලලානං සාලවනං යෙන ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා ආයඤ්ඤා ආනන්දං එතදවොච: සුතං මෙනං හො ආනන්දපරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “කදවි කරහවි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහතෙතා සමමාසමුද්ධා” ති. අජේච රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමඤ්ඤා ගොතමසා පරිනිබ්බානං හවිසසති. අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පනෙතා, “එවං පසනෙතා අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ, පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං. සාධාහං හො ආනන්ද ලභෙය්‍යං සමඤ්ඤා ගොතමං දසකතායා” ති.

එවං වුත්ත ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ‘අලං ආචුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි. කිලනෙතා හගවා’ ති. දුතියමි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො -පෙ- තතියමි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො ආයඤ්ඤා ආනන්දං එතදවොච: “සුතං මෙනං හො ආනන්ද පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: කදවි කරහවි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහතෙතා සමමාසමුද්ධාති. අජේච රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමඤ්ඤා ගොතමසා පරිනිබ්බානං හවිසසති. අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පනෙතා, එවං පසනෙතා අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ, ‘පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං’. සාධාහං හො ආනන්ද ලභෙය්‍යං සමඤ්ඤා ගොතමං දසකතායා” ති. තතියමි ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “අලං ආචුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි කිලනෙතා හගවා” ති.

104. අප්පෙතාසි ඛො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දසා සුභද්දෙන පරිබ්බාජකෙන සභී ඉමං කථාසලලාපං. අථ ඛො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙතාසි: “අලං ආනන්ද මා සුභද්දං වාරෙසි, ලහතං ආනන්ද සුභද්දො තථාගතං දසකතාය. යං කිඤ්චි මං සුභද්දො පුච්ඡිසසති, සබ්බන්තං අඤ්ඤාපෙසෙඛො” ව පුච්ඡිසසති නො විහෙසාපෙසෙඛො. යඤ්චසාහං පුඤ්ඤා ඛාසකරියසාමි, තං ඛිප්පමෙව ආජානිසසති” ති.

මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. යම්සේ මේ සැකය දුරැලියැ හෙමි ද එසේ මට දහම්දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි "මෙසේ මම මහණ ගොයුම් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි වෙමි" යි මේ සිත විය. ඉක්බිත්තෙන් සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම මල්ල රජුන් ගේ උපවර්තන සල්වනය යම් තැනෙක ද, අනද තෙරණුවෝ යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹි අනද තෙරුන් අමතා "පින්වත් අනදයෙනි, කිසි කලෙකි ම තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධ වරයෝ ලොවැ උපදනාහ" යි වියසින් වැඩි සිටි මහඵ වූ ආවායඹී ප්‍රාවායඹී පිරිවැජියන් කියන මේ වචනය මා ඇසුවා ඇත. අද ඊ ම පැයිම් යම්හි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වී යන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි මෙසේ මහණ ගොයුමන් වහන්සේ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙකිමි වෙමි. පින්වත් අනදයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ වචන කී ය.

මෙසේ කී කල්හි අනද තෙරණුවෝ 'ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තරාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වැ භෝනා සේකැ' යි වදළාහ. දෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි . . . තෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි අනද තෙරුන්ට "පින්වත් අනදයෙනි, කිසි කලෙකි ම තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධ වරු ලොවැ උපදනාහ" යි වයෝවෘද්ධ වූ මහඵ වූ ආවායඹී ප්‍රාවායඹී පිරිවැජියන් කියන මේ බස් මා ඇසුවා ඇත. අද ඊ ම පැයිම් යම්හි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ සමත් සේකැ' යි මෙසේ ඔබ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙමි වෙමි. පින්වත් අනදයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ බස් පැවැසී ය. තෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැජියාට 'ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තරාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වැ භෝනා සේකැ' යි වදළහ.

104. සුභද්‍ර පිරිවැජියා හා පැවැති අනද තෙරුන් ගේ මේ කථා සංවාදය හඟවත් බුදුරජුහු ඇසුහු ම ය. ඉක්බිති හඟවත්හු අනද තෙරුන් බණවා, "අනදයෙනි, කම් නැත. සුභද්‍රයා නහමක් වළක්වවු. සුභද්‍ර තෙමේ තරාගතයන් දක්නට ලබා වා. සුභද්‍රයා යම් කිසිවක් මා විචාරන්නේ ද, ඒ සියල්ල දනගනුයෙහි අපේක්ෂා ඇත්තේ ම, වෙහෙසන අදහසක් නැත්තේ ම විචාරයි. විචාරනු ලැබූ මම යමක් ඔහුට හෙළි කරන්නෙමි ද, යුහු ව ම හේ එය දනගන්නේ යැ" යි වදළ සේක.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාචකං එතදවොච: ගච්ඡා-
 චුසො සුභද්ද, කරොති තෙ භගවා ඔකාසනති. අථ ඛො සුභද්දො පරිබ්බා-
 චකො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා භගවතා සඨිං
 සමමොදී සමමොදනීයං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙඤා එකමන්තං
 නිසීදී. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො සුභද්දො පරිබ්බාචකො භගවන්තං
 එතදවොච: ‘යෙ’ මෙ හො ගොතම් සමිණ්ඩ්වාභමණා සඬසිනො ගණිනො
 ගණාවරියා ඤාතා යසසිනො තිස්සකරා සාධුසම්මතා ඛෙසුචනසා,
 සෙයාපීදං පුරණො කසපො, මකඛලි ගොසාලො, අඵතො
 කෙසකම්බලො, පකුධො කච්චායනො, සඤ්ජයො ඛෙලට්ඨපුත්තො.
 තිගණේසා නාතපුත්තො, සඛෙඛ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අඛහඤ්ඤිංසු,
 සඛෙඛච න අඛහඤ්ඤිංසු, උදුහු එකචෙව අඛඛඤ්ඤිංසු එකචෙව
 නාඛහඤ්ඤිංසු?’ති

“අලං සුභද්දං තිස්සකං සඛෙඛ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අඛහඤ්ඤිංසු,
 සඛෙඛච න අඛහඤ්ඤිංසු, උදුහු එකචෙව අඛහඤ්ඤිංසු එකචෙව
 නාඛහඤ්ඤිංසු”ති. ධම්මං තෙ සුභද්ද දෙසිසාම්. තං සුභාභි, සාධුකං
 මනසි කරොභි, භාසිසාම්”ති. ‘එවං භනෙත’ති ඛො සුභද්ද
 පරිබ්බාචකො භගවතො පච්චසෙසාසි, භගවා එතදවොච:

105. “යස්මිං ඛො සුභද්ද ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඛිනිකො
 මග්ගො න උපලබ්භති, සමණො පි න උපලබ්භති, දුතියො පි තස්ස
 සමණො න උපලබ්භති, තතියො පි තස්ස සමණො න උපලබ්භති,
 චතුස්සො පි තස්ස සමණො න උපලබ්භති. යස්මිංඤ්ච ඛො සුභද්ද
 ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො උපලබ්භති, සමණො පි තස්ස
 උපලබ්භති, දුතියො පි තස්ස සමණො උපලබ්භති, තතියො පි තස්ස
 සමණො උපලබ්භති, චතුස්සො පි තස්ස සමණො උපලබ්භති. ඉමස්මිං
 ඛො සුභද්ද ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො උපලබ්භති.
 ඉධෙව සුභද්ද සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො
 ඉධ චතුස්සො සමණො. සුඤ්ඤා පරප්පාචාද සමණෙහි අඤ්ඤා. ඉමෙව¹
 සුභද්ද භික්ඛු සමා වීභරෙය්හං අසුඤ්ඤා ලොකො අරහන්තෙහි අසසා”ති.

---

1. ඉමෙ (කං)

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැරියාට, “ඇවැත්නි, සුභද්‍රයෙනි, යන්නැ. ඔබට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවසර දෙන සේකැ” යි කීහ. එ විටැ සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ භා සතුටු වන්නට නිසි, සිතැ රැඳෙන්නට නිසි කරා නිම කොට එක් පසෙක ඉඳ ගත්තේ ය. එක් පසෙක හිඳ ම සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම හඟවත් බුදුරජුනට කරා කොට “හවද් ගෞතමයීනි, ශ්‍රාවක සංඝයා ඇති, සවු ගණ ඇති, ගණැදුරු වූ, ප්‍රකට වූ, යශස් ඇති බොහෝ දෙනා විසින් සාධු යැ යි සම්මත වූ, කාශ්‍යපගෝත්‍රික පුරණ, ගෝශාලමස්කරී, කේශකම්බල දුරු අජිත කාත්‍යායන ගෝත්‍රික පකුඛ, වෛරාවීචුත්‍ර සංයත, ඥාතපුත්‍ර නිරිඟුන්ට යන යම් මේ තීර්ථංකර කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු හැම දෙනා තමන් පිළිණ කළ සේ සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? ඔහු හැම දෙනා ම එසේ නො ම දන ගත්තාහු ද? නො හොත් (ඔවුන් අතුරෙන්) එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු එක්තරා කෙනෙක් නො ම දන ගත්තාහු ද?” යි මේ පැණය විචාළේ ය.

“සුභද්‍රයෙනි, එයින් වැඩෙක් නැත. ‘ඒ සියලු දෙනා තමන් පිළින කරන පරිදි සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? සියල්ලෝම නො දන ගත්තාහු ද? නො හොත් එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු, එක්තරා කෙනෙක් නො දන ගත්තාහු ද?’ යන මේ කරුණ සිටී වා (පසෙකැ තැබේ වා). සුභද්‍රයෙනි, තොපට දහමක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු මෙනෙහි කරවු. කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “එසේ ය, වහන් සැ” යි ම සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම හඟවත් බුදු රජුනට පිළිවදන් ඇස්වී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

105. “සුභද්‍රයෙනි, යම් ධර්ම විනයයෙක (යම් සස්නෙක) අරි අටැහි මහ නො ලැබෙයි ද, එහි (පළමු වන) සෝවාන් මහණ ද නො ලැබේ (නො මැත), දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද එහි නැත, තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද එහි නැත, සතර වන රහත් මහණ ද එහි නැත. වැලි දු සුභද්‍රයෙනි, යම් සස්නෙක අරි අටැහි මහ ඇද්ද, එහි (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත. දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත, තෙවැනි අනුගැමි මහණ ද ඇත, සතරවන රහත් මහණ ද ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙ (දහම් විනය ඇති) සස්නෙහි අරි අටැහි මහ ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙහි ම (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත, මෙහි ම දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම සිවු වැනි රහත් මහණ ද ඇත. මේ සතර මහණුන්ගෙන් අන්‍ය වූ පරප්‍රවාදයෝ (පර තන්ත්‍රයෝ) සත්‍යයෙන් ශුන්‍ය හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු ද නිසි පරිදි වසන්නාහු නම් ලොව රහතුන් ගෙන් හිස් නො වන්නේ ය.”

“එකුනතිංසො වයසා සුභද්ද
 යං පබ්බජිං කිං කුසලානුඵසී
 වසසානි පඤ්ඤාස සමාධිකානි
 යතො අහං පබ්බජිතො සුභද්ද
 ඤායසස ධම්මසස පදෙසවනති
 ඉතො බහිද්ධා සමඤ්ඤා පි නස්සී.³
 දුතියො පි සමඤ්ඤා නස්සී,
 තතියො පි සමඤ්ඤා නස්සී,
 චතුඤ්ඤා පි සමඤ්ඤා නස්සී.
 සුඤ්ඤා පරපවාද සමඤ්ඤා අඤ්ඤා
 ඉමෙ ව සුභද්ද භික්ඛු සමමා විභරෙය්ඤා
 අසුඤ්ඤා ලොකො අරහතෙතභී” ති⁴

106. එවං චුක්ඛො සුභද්ද පරිබ්බාජකො භගවතො එතදචොච: අභිකකන්තං භතෙන, අභිකකන්තං භතෙන සෙය්‍යාථා පි භතෙන නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූලහසස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අනධිකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වකඤ්ඤානො රූපානි දකඛිතභී ති, එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භතෙන භගවතං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤා භික්ඛුසඛ්ඤාඤ්ඤා. ලභෙය්‍යාහං භතෙන භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පදන්ති.

“යො චො සුභද්ද අඤ්ඤානිස්සිපුපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනෙය ආකඛිති,
 පබ්බජ්ජං, ආකඛිති උපසම්පදං, සො චන්තාරො මාසෙ පරිවසති.
 චතුන්තං මාසානං අච්චෙයන ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පා-
 දෙන්නි භික්ඛුභාවාය. අපි ව මෙසු පුග්ගලචෙවකන්තා විදිත්තා” ති. “සචෙ
 භතෙන අඤ්ඤානිස්සිපුපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනෙය, ආකඛිත්තා පබ්බජ්ජං,
 ආකඛිත්තා උපසම්පදං, චන්තාරො මාසෙ පරිවසන්ති, චතුන්තං මාසානං
 අච්චෙයන ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පාදෙන්නි භික්ඛුභාවාය,
 අහං චන්තාරි වසසානි පරිවසිසාමි, චතුන්තං වසසානං අච්චෙයන
 ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නා උපසම්පාදෙන්නා භික්ඛුභාවායා” ති.

3. අසුඤ්ඤා ලොකො, අරහතෙතභි අසන්භි (PTS මජ්ඣං)
 4. එකුනතිංසො වයසානුපාපතො (මහාවග්ග) එකොන ත්‍රිංශන්කො වයසා සුඤ්ඤා යත් ප්‍රාචුජ්-
 ඤිං කුශලං ගච්ඤි, ප-චාගද වජ්ඣං සමාධිකානි, යසමාදාසං පුච්චිතා සුභද්ද, ආර්යභ්‍යා
 ධම්මා, ප්‍රදෙශවර්තනී ඉතො බහිරි චෙව සුමඤ්ඤා භී තානා (අවදානගසක)

“සුභද්‍රයෙනි, කුසල් නම් (නිවන් මහ නම්) කිම් ද ශී සොයනුයෙම් මම් පැවිදි වීම් යන යමක් ඇද්ද, එය වයසින් එකුත්තිසක් ඇත්තෙම් කෙළෙම්. සුභද්‍රයෙනි, යම් කලෙක මම් පැවිදි වීම් ද, එද සිට මෙ දැතුරෙහි මදක් වැඩි පස් පනස් වසෙක් ඉකුත් විය. අරිමහ දහමැ විවසුන් වැඩිම් වගයෙන් ඒකදේශයෙක්හි දු (එක් කොටසෙක නමුදු) පවත්නා මහණෙක් මෙ සස්තෙන් බැහැරැ නැත. පළමු මහණ ද මෙ සස්තෙන් බැහැරැ නැත. දෙවෙනි මහණ ද නැත. තෙවෙනි මහණ ද නැත. සිවුවන මහණ ද නැත. මේ සතර මහණුන් ගෙන් අන්‍ය වූ පරප්‍රවාදයෝ හිස් හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු නිසි පරිදි (සමාක්ප්‍රතිපත්ත වැ) වසන්නා හු නම්, ලොව රහතුන් ගෙන් නොසිස් වන්නෝ ය.”

106. මෙසේ වදළ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම හගඛත් බුදුරජුනට, “වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනාය, වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනා ය. යම් සේ මුණින් නමා තුබූ බඳුනක් උඩුකුරු කොට තබන්නෝ ද, වැසුණු දැස්ක් විවෘත කරන්නෝ ද, මං මුළා වූවක් හට මහ කියන්නෝ ද, ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති ශී අඳුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දල්වන්නෝ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් මට දහම් පැවැසිණ. වහන්ස එයැසු මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද භික්ෂු සංඝයා ද සරණ යෙමි. වහන්ස, මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ පැවිද්ද ලබම් වා, උපසපුච්ච ලබම් වා” ශී කී ය.

“සුභද්‍රයෙනි, පෙර අන් තොටු වූයෙක් මෙ සස් නැ පැවිද්ද කැමැත්තේ නම්, උපසපුච්ච කැමැත්තේ නම්, හේ සිවු මසක් පිරිවෙස් වෙසෙයි. සිවු මස ඇවෑමෙන් සතුටු වූ මහණහු ඔහු භික්ෂුත්වය පිණිස පැවිදි කෙරෙත්, උපසපන් කෙරෙත්. වැළිදු මෙහි ලා මා විසින් පුහුල් වෙසෙස දන්නා ලද්දේ යැ” ශී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක, “ඉදින් වහන්ස, පෙර අන් තොටු වූවාහු මෙ සස්නා පැවිද්ද පතන්නාහු, උපසපුච්ච පතන්නාහු, සිවු මසක් පිරිවෙස් වසන්නාහු නම්, සිවු මස ඇවෑමෙන් සතුටු සිතැති මහණහු භික්ෂුත්වය පිණිස පැවිදි කරන්නාහු, උපසපන් කරන්නාහු නම්, මම් (සිවුමසක් නො ව) සිවුවසක් ම පිරිවෙස් වසන්නෙමි. සිවු වස ඇවෑමෙන් සතුටු වූ සිතැති මහණහු භික්ෂුභාවය පිණිස මා පැවිදි කෙරෙත් වා, උපසපන් කෙරෙත් වා” ශී පිරිවැජි කී ය.

අඵ ටො භගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහපි: තෙන භානන්ද සුභද්දං පබ්බාජෙථා ති. 'එවම්හනෙත්ත'ති ටො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාපි. අඵ ටො සුභද්දෙ පරිබ්බාජතො, අයස්මිනං ආනන්දං එතදවොච: "ලාභා වො ආවුසො ආනන්ද, සුලඟ්ඨං වො ආවුසො ආනන්ද, යෙ' එඤ්ඤි සමමුඛා අනෙත්වාසාභිසෙතෙන අභිසිත්තා ති.²

අලඤ්ඤ ටො සුභද්දෙ පරිබ්බාජතො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ථං, අලඤ්ඤ උපසම්පදං. අවිරූපසම්පන්නො ටො පන්යායස්මා සුභද්දෙ එතො වූපකට්ඨං අපමනෙත්ත අතාපී පභිත්තෙත්තා විහරනෙත්තා, නචිරසෙසව යසසඤ්ජාය කුලසුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්තී, තද්දාත්තං චුභමචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිසුඤ්ඤ සච්ඡිකඤ්ජා උපසම්පජ්ඣ විහාපී. 'චිණ්ණ ජාති, වුසිත්තං චුභමචරියං, කත්තං කරණියං, නාපරං ඉක්කම්මායා'ති අධ්වන්නාපී. අක්කන්තරො ටො පන්යායස්මා සුභද්දෙ අරහත්තං අභොපී. සො ව³, භගවතො පච්චමො සක්ඛිසාවතො අභොපී ති.

පඤ්චමො භාණ්ඩාරො.

1. යො, (PTS)

2. අභිසමෙත්ත (PTS)

3. යො (මජ්ඣං)

ඉක්බිති භගවත්හු අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, එසේ වී නම් සුභද්‍රයා පැවිදි කරන්නැ” යි වදළහ. “එසේ ය වහන්සැ” යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ භගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. එ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම අනඳ තෙරුන්ට “ඇවැත් අනඳයෙනි, යම් කෙනෙක් මෙහි ශාස්තෘන් හමුයෙහි අත්තෙවාසිකාභිසෙකයෙන් අභිෂික්ත ද, ඒ ඔබට මහත් ලාභ කෙනෙක, ඒ ඔබ විසින් ලද සේ මැනුවැ” යි කී ය.

සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම භගවත් බුදුරජුන් වෙතැ පැවිද්ද ලැබී ය, උපසපුව ලැබී ය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍ර තෙම උපසපත් වූ නොබෝ කල් ඇත්තේ ම හුදෙකලා වූයේ ගණයා කෙරෙහි වෙන් වැ නොපමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ කමටහන කරා මෙහෙයූ සිතැති වැ වසනුයේ, යමක් පිණිස කුලදරුවෝ මනා ව ම ගිහිගෙන් ගික්ම සසුන් වදනා හු ද, ඒ මහබඹසර කෙළවර වූ ලොවුතුරා රහත් බව මේ අත් බවහි ම නොබෝ කල්හි ම තෙමේ ම නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වීසි ය. හේ ‘ඉපැත්ම නැවැත්ණ, මහ බඹසර වැස නිමැවිණ. කළ යුතු දැ කොට නිමැවිණ. මේ රහත් බව පිණිස තව කළ යුතු දැයෙක් නැතැ” යි වෙසෙසින් දත්තේය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍රයෝ රහතුන්ගෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූ හ. ඔබ භගවත් බුදුරජුන් ගේ අන්තිම ප්‍රත්‍යක්ෂ ශ්‍රාවක (ඔබ ධරමාණ කල්හි ම රහත් වූ අන්තිම ශ්‍රාවක) වූහ.

පස් වන බණවර යි.

කථාගතසස පවජ්ජමා වාචා

107. අථ ඛො භගවා ආයසමනනං ආනන්දං ආමනෙතති.

“සියා ඛො පනානන්ද තුමහාකං එවමසස, අතීතසත්ථුකං පාවචනං, නත්ථී නො සස්වාතී. න ඛො පනෙතං ආනන්ද එවං දට්ඨබ්බං. යො ඛො ආනන්ද මයා ධම්මො ව චිතයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාතෙහො සො වො මම වච-
යෙන සස්වා තී. යථා ඛො පනානන්ද එතරහි භික්ඛු අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදවරනතී, න ඛො මම වචයෙන එවං සමුදවරිතබ්බං. ථෙරතරෙන ආනන්ද භික්ඛුනා නවකතරො භික්ඛු නාමෙන වා ගොතෙතන වා ආවුසොවාදෙන වා සමුදවරිතබ්බො, නවකතරෙන භික්ඛුනා ථෙරතරො භික්ඛු භනෙතතී වා ආයසමාති වා සමුදවරිතබ්බො.

ආකඬ්ඛමානො ආනන්ද සඛෙහා මම වචයෙන බුද්දනුබුද්දකානි සික්ඛා-
පදනි සමුභනතු.¹ ජනකසස ආනන්ද භික්ඛුනො මම වචයෙන බුඤ්ඤාදණ්ඩො දතබ්බො”තී. “කතමො පන භනෙත බුඤ්ඤාදණ්ඩො?”තී. “ජනෙහො ආනන්ද භික්ඛු යං ඉච්ඡයාස තං වදෙයාස, සො භික්ඛුහි නෙව චන්තබ්බො න ඔවදිතබ්බො න අනුසාසිතබ්බො”තී.

108. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඛා වා චිමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා, පුච්ඡථ භික්ඛවෙ, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්: සමවුච්ඡුතො නො සස්වා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවනනං සමවුච්ඡා පටිපුච්ඡතුන්තී. එවං වුනෙත තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං. දුතියමී ඛො භගවා -ප- තතියමී ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඛා වා චිමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා පුච්ඡථ භික්ඛවෙ මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්, සමවුච්ඡුතො නො සස්වා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවනනං සමවුච්ඡා පටිපුච්ඡතුන්තී. තතියමී ඛො තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි ‘සියා ඛො පන භික්ඛවෙ සත්ථුඥාරචෙනාපි න පුච්ඡයායාථ. සභායකො පි භික්ඛවෙ සභායකසස ආරොචෙතු’තී. එවං වුනෙත තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං.

1. සමුභනතු (ආෆ)

තපාගතයන් වහන්සේ ගේ අන්තිම වචනය

107. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක:

“අනදයෙනි, ප්‍රචචනය (පෙළ දහම) ඉකුත් වූ ශාස්තෘහු ඇති එකෙකු ියි ‘අපගේ ශාස්තෘහු නැතැ’ යි තොපට මෙ බදු සිතක් ඇති විය හැක්කේ ම ය. අනදයෙනි, එය එසේ දක්ක යුතු නො වෙයි. අනදයෙනි, මා විසින් යම් දහමෙකුත් විනයෙකුත් දෙසිණි ද පැණැවිණි ද එය මා ඇවෑමෙන් තොපට ශාස්තෘ වෙයි. අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, දන් මහණහු උතුනට ආවුසොවාදයෙන් (ඇවැත්නි යි යන වචනයෙන්) කතා කෙරෙත් ද, මා ඇවෑමෙන් එසේ කතා නො කළ යුතු. අනදයෙනි, (උපසපුයෙන්) වඩා මහළු වූ මහණහු විසින් (උපසපුයෙන්) වඩා බාල වූ මහණ තෙම සංඤානාමයෙන් හෝ ඔහු අයත් ගොත්‍රයේ නමින් හෝ ආවුසෝවාදයෙන් හෝ ඇමැතියැ යුතු. වඩා බාල මහණහු විසින් වඩා මහළු මහණ තෙම ‘වහන්සා’ යි හෝ ‘ආයුෂ්මත්ති’ යි හෝ කියා ඇමැතියැ යුතු.

අනදයෙනි, ඉදින් සංඝ තෙමේ කැමැති වන්නේ නම්, මා ඇවෑමෙන් කුඩා අනු කුඩා සික පද සමුහනනය කෙරේ වා (උදුරා ඉවත් කෙරේවා)

අනදයෙනි, මා ඇවෑමෙන් ඡන්ත මහණහට බ්‍රහ්මදණ්ඩනය දියැ යුතු. ‘වහන්ස, බ්‍රහ්මදණ්ඩනය නම් කවරේ ද’ යි අනද තෙරුණුවෝ පුළුවන්හ. ‘අනදයෙනි: ඡන්ත මහණ යමක් කැමැත්තේ ද එය කියා වා. මහණුන් විසින් හෙ තෙම කිසිවක් නො කියැ යුතු (ඔහු හා කතා නො කළ යුතු), නො ම ඔවා දියැ යුතු, අනුශාසන නො ම කට යුතු. (බ්‍රහ්ම දණ්ඩන නම් මේ යැ.)’

108. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණුන් බණවා වදරනසේක්, ‘මහණෙනි, එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් ඇත් නම්, මහණෙනි, එය විචාරවු. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ. අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විචාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වවු’ යි වදළ සේක. මෙසේ වදළකල්හි ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. හගවත්හු දෙවෙනි වර ද . . තෙවෙනි වර ද ‘මහණෙනි එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි, පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ ඇත් නම් එය විචාරවු. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ, අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විචාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වවු’ යි වදළහ. තෙවෙනි වර ද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, ‘මහණෙනි, ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරවයෙහුදු තොප නො විචාරනු විය හැක්ක. (එසේ කල) යහලු මහණ තෙමේ යහලු මහණකුට හෝ සැළ කෙරේ වා’ යි වදළ හ. මෙසේ වදළ කල්හිද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ.

108. අථ ඛො ආයස්මා ආනාදෙදු හගචන්තං එතදචොච: ‘අච්ඡරියං හනෙන, අබ්භුතං හනෙන, එවං පසනෙනා අභං හනෙන ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස ‘නත්ථි එකභික්ඛුසසාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සඛෙස වා මග්ගො වා පටිපදය වා’ති. ‘පසාද ඛො කං ආනාදෙදු වදෙසි. ඤාණමෙව හෙත්ථ ආනාදෙදු තථාගතස්ස නත්ථි ඉමස්මිං භික්ඛු සඛෙස එකභික්ඛුසසාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සඛෙස වා මග්ගො වා පටිපදය වා. ඉමෙසං හි ආනාදෙදු පඤ්ඤානං භික්ඛුසතානං යො පච්ඡිමකො භික්ඛු සො සොතාපනෙනා අච්ඡිපාතධම්මො නියතො සමොධිපරායණො’ති.

අථ ඛො හගචා භික්ඛු ආමනෙහසි: ‘හද්දු’දුති භික්ඛවෙ ආමන්තයාමී චො, වයධම්මා සඛ්ඛාරා අපපමාදෙන සමපාදෙථා’ති.

අයං තථාගතස්ස පච්ඡිමා වාචා².

හගචනො පරිනිබ්බානං.

109. අථ ඛො හගචා පඨමං කුමානං සමාපජජි. පඨමජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා දුතියං කුමානං සමාපජජි. දුතියජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා තතියං කුමානං සමාපජජි. තතියජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා චතුත්ථං කුමානං සමාපජජි. චතුත්ථජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපජජි. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජජි. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා අකිඤ්ඤායතනං සමාපජජි. අකිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජජි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධං සමාපජජි.

අථ ඛො ආයස්මා ආනාදෙදු ආයස්මිනං අනුරුද්ධං එතදචොච, ‘පරිනිබ්බුතො හනෙන අනුරුද්ධ හගචා’ති. ‘න ආවුසො ආනාදෙදු හගචා පරිනිබ්බුතො සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධං සමාපනෙතා’ති.

2. සඛ්ඛජ්ඣිකවාදිතං, මහාපරිනිබ්බානසුතතං, එවං, දිසසෙන: අථ හගචානුතතරාසංගතා සුවණ්ණිණිං ඛානුං නිසසායති තාත්ථි භික්ඛුනචොචත්ථ: තථාගතස්සා දදිතං ලොකෙ කදච්චෙචි හච්චි යථා උදුම්බරපුෂපං කදච්චෙචි ප්‍රාදුර්භවති අරුණචණ්- ඛානුං නිසසායති බ්‍රිඛිං ප්‍රාදුර්කරොත් අද්දුතං නිමිග්ගම් ආභයාකුකා සංසකාරා: අනිත්තා උත්පදා ව්‍යභානානි මා ප්‍රමාදෙථා: ඉති තසමාද් භික්ඛව: අප්‍රමාදෙන සමපාදයත. නාහං ප්‍රාමදම් තෙන සමාත්සම්බුඛිං අසංඛොයගුණො ජාතා: ව්‍යයධම්මා: සංඛකාරා: අප්‍රමාදෙන සමපාදෙථා: ඉයමස්සි තථාගතස්සා පච්ඡිමා වාත්.

108. එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ 'වහන්ස, ආශ්වයධීය ! වහන්ස, අද්භූත ය! වහන්ස, බුදුරජුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහ කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ එක් මහණක් හට දු සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ නැතැ' යි මෙසේ මේ භික්ෂු සංඝයා කෙරෙහි මම පැහැදුණෙමි' යි හඟවත් බුදුරජුනට සැළ කළහ.

“අනඳයෙනි, තෙපි පැහැදීමෙන් (ප්‍රසාදය හේතු කොට ගෙන) මෙසේ කියවු. අනඳයෙනි, තථාගතයන් ගේ වූකලී මෙ කරුණෙහි ලා 'මෙ මහණ මුළුයෙහි එක් මහණකුට ද බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහෙහි හෝ පිළිවෙතෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ නැත. අනඳයෙනි, මේ පන්සියක් මහණුන් අතුරු යම් පැයිම් සවු මහණෙක් වෙ ද, හේ සිවු අවාහි නො වැටෙන සුලු සමාක්ක නියමයෙන් ගියත වූ, සම්බොධිය (ඉදිරි මාර්ගත්‍රයය) ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ඇත්තෙ මැ යි දැනීම ඇත්තෙකු යි වදළ සේක.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් ඇමැතු සේක: “මහණෙනි, දැන් තොප අමතමි (තොපට උපදෙස් දෙමි). සංස්කාරයෝ නැසෙන සුලු හ. (එ බැවින්) නො පමායෙන් (එළැඹැවූ සිහියෙන්) රහත් බව පිණිස කළ යුතු දෑ සපය වූ (සපුරවූ)”

මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අන්තිම වචනය විය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවීම

109. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළමු දහන් සම වැදුණු සේක. පළමු දහැනෙන් නැගී දෙවෙනි දහන් සම වැදුණු සේක. දෙවෙනි දහැනෙන් නැගී තෙවෙනි දහන් සමවැදුණු සේක. තෙවෙනි දහැනෙන් නැගී සිවුවැනි දහන් සමවත් සේක. සිවුවැනි දහැනෙන් නැගී ආකාසානඤ්චායතන දහන් සමවත් සේක. ආකාසානඤ්චායතන සමවතින් නැගී විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට සමවත් සේක. විඤ්ඤාණඤ්චායතන සමවතින් නැගී ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධයට සමවත් සේක.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ 'අනුරුද්ධයන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවී සේක් ද?' යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළහ. 'ඇවැත් අනඳයිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො පිරිනිවී සේක. සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධයට සමවත් සේකැ' යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

අප්ඵ ඛො භගවා සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-
 සමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. ආකිඤ්ඤාඤ්ඤා-
 යතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී.
 විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතනං
 සමාපජ්ජී. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා චතුස්සං කුසානං
 සමාපජ්ජී. චතුස්සං කුසානං වුට්ඨහිත්වා තතියං කුසානං සමාපජ්ජී. තතියජ්ඣානා
 වුට්ඨහිත්වා දුතියං කුසානං සමාපජ්ජී. දුතියජ්ඣානා වුට්ඨහිත්වා පඨමං
 කුසානං සමාපජ්ජී. පඨමජ්ඣානා වුට්ඨහිත්වා දුතියං කුසානං සමාපජ්ජී.
 දුතියජ්ඣානා වුට්ඨහිත්වා තතියං කුසානං සමාපජ්ජී. තතියජ්ඣානා
 වුට්ඨහිත්වා චතුස්සං ජ්ඣානං සමාපජ්ජී. චතුස්සං කුසානා වුට්ඨහිත්වා
 තං සමනන්තරා භගවා පරිනිබ්බාසී.

110. පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා මහාභුමිවාලො අභොසී,
 භිංසනතො සලොමභංසො දෙවදුත්තභියො චංචලිංසු. පරිනිබ්බුතෙ භගවති
 සහ පරිනිබ්බානා බ්‍රහ්මා සහමපති ඉමං ගාථං අභාසී:

“සඛෙව තිකඛිපිසසනති භුතා ලොකෙ සමුසසං.¹
 යථා එතාදිසො සඤ්ඤා ලොකෙ අපච්ඡුග්ගලො
 තථාගතො බලප්පතො සමබ්බුදො පරිනිබ්බුතො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා සකෙකා දෙවානම්ඤ්ජ ඉමං
 ගාථං අභාසී:

“අනිච්චා චත සඛිංරා උපපාදවයධම්මිනො,
 උපපජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වුපසමො සුඛො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා අනුරුද්ධො ඉමං
 ගාථායො අභාසී:

“නාහු අසඤ්ඤාසපසායො ඨීතචිත්තසස තාදිනො,
 අනෙජො සන්තිමාරබ්බ යං කාලමකරි මුනි.
 අසලීනෙන විතෙතන වෙදනං අජ්ඣවාසසී,
 පජෙජාතසෙසව නිබ්බානං විමොකෙඛා වෙතසො අහු”ති.²

1. විකබ්බුමා ලොකෙ අනන්තරභිතො හි (මජ්ඣං)
 2. අසංලීනෙන කායෙන වෙදනාච්චිවාසසන් ප්‍රදොසසොච විමොක්ඛසාහා වෙතසා (මධ්‍යමිකාවානති)

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැඟී සිට නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවතින් නැඟී ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතට සමවත් සේක. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතින් නැඟී විඤ්ඤානඤ්චායතනයට සමවත් සේක. විඤ්ඤාණඤ්චායතන සමවතින් නැඟී ආකාසානඤ්චායතනයට සමවත් සේක. ආකාසානඤ්චායතන සමවතින් නැඟී සිවුවැනි දහනට සමවත් සේක. සිවුවැනි දහනෙන් නැඟී තෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැඟී දෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැඟී පළමු දහනට සමවත් සේක. පළමු දහනින් නැඟී දෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැඟී තෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැඟී සිවුවැනි දහනට සමවත් සේක. සිවුවැනි දහනින් නැඟී එයට අනතුරු වූ පිරිනිව් සේක.

110. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මෑ බිහිසුනු වූ ලොමුදහ ගැනුම් ඇති කරන මහද් භූමිවලනයෙක් විය. දෙවබෙර පැළිණ. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවන හා මෑ සහමපති මහ බබ් “සබබෙව නික්බිසේසන්ති . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බතො” යි මේ ගය ගැයි ය.

එහි අදහස: “ලොවූ හැම සත්භූ ම යම් සේ (ඒවිතෙන්දිය-පරිභාණියෙන්) සිරුර හැරදමත් ද, එසේ ම දඹවැදුරුම් ඥානබලයට පැමිණි, ලොවූ ඔබට සමසුභලක්භූ නැති, තරාගත වූ සම්බුද්ධ වූ මෙ බදු වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක ”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මෑ සක්දේවිඳු “අනිව්වාචන සංඛාරා . . තෙසං වූපසමො සුඛො” යි මේ ගය කී ය.

එහි අදහස: “පසයෙන් හටගත් සියලු දෑ ඒකාන්තයෙන් ඉපැදෙන වැනැසෙන සුලු ය. ඔහු ඉපැද නැසෙත්. ඔවුන්ගේ සංසිද්ධිම සුව ගෙන දෙයි.”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි පිරිනිවෙනු හා මෑ අනුරුත් තෙරණුවෝ “නාහු අස්සාසපස්සාසා . . විමොක්ඛො වෙතසො අහු” යි මේ ගාථා වදළහ:

එහි අදහස: “තහවුරු සිතැති, අටලෝ දහමින් නොසැලෙන බුදුරජුන්ගේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයෝ නැවැතුණහ (නො පැවැත්මට පැමිණියහ). ඒ මුනිහු තෘෂ්ණා නැතියාහු, නිවන් අරමුණු කොට කලුරිය කළාහ ඔබ (නො හැකුලුණු සිතින් මරණාන්තික) වේදනාව ඉවැසූහ. පහනක් නිවෙනු සෙයින් ඔබ සිතූ මිදීම විය.”

පරිනිබ්බුතෙ හගච්ඡි සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා ආනජෙද ඉමං ගාථං අභාසි:

“තදසි යං භිංසනකං තදසි ලොමහංසනං
සබ්බාකාරවරුපෙනෙ සමුච්ඡෙධි පරිනිබ්බුතෙ”ති.

111. “පරිනිබ්බුතෙ හගච්ඡි යෙ තෙ තස් භික්ඛු අවීතරාගා අපෙකවෙච ඛාභා පඤ්ඤා කඤ්ඤානි ඡිත්තපාතං පතනති ආවච්චනති විචච්චනති:’ අතිබ්භිසං හගචා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භිසං සුගතො පරිනිබ්බුතො අතිබ්භිසං චක්ඛු ලොකෙ අනතරභිත්තනි. යෙ පන තෙ භික්ඛු වීතරාගා තෙ සතා සමපජානා ‘අධිවාසෙතති අනිච්චා සඛාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

112. අථ ඛො ආයසමා අනුරුඤ්ඤා භික්ඛු ආමනෙසි; අලං ආචුසො මා සොච්ඡි මා පරිදෙච්ඡි. නනු එතං ආචුසො හගචතා පටිගවෙචච අකඛාතං, සබ්බෙහෙච පියෙභි මනාපෙභි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො, තං කුතෙස්ස ආචුසො ලබ්භා යනතං ජාතං භුතං සඛිතං පලොකධම්මං තං චත මා පලුජ්ඡි තොතං ධානං විජ්ජති. දෙවතා ආචුසො උජ්ජායන්ති”ති

“කථමභුතා පත හනෙත අනුරුඤ්ඤා දෙවතා මනසි කරොති? සන්තාචුසො ආනජෙ දෙවතා ආකාසෙ පඨවිසඤ්ඤිතියො කෙසෙ පකිරිය කඤ්ඤානි ඛාභා පඤ්ඤා කඤ්ඤානි’ ඡිත්තපාතං පතනති, ආවච්චනති: විචච්චනති අතිබ්භිසං හගචා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භිසං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භිසං චක්ඛු ලොකෙ අනතරභිත්තනි. සන්තාචුසො ආනජෙ දෙවතා පඨවියා පඨවි-සඤ්ඤිතියො කෙසෙ පකිරිය-පෙ- අනතරභිතො ති. යා පන දෙවතා වීතරාගා තා සතා සමපජානා අධිවාසෙතති ‘අනිච්චා සඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි ඔබ පිරිනිවෙන්නා හා මැ අනද තෙරණුවෝ මේ “තද්ධි යං භිංසනකං . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බතෙ” යි මේ ගය වදළහ:

එහි අදහස: “(සිල් ආදී) සියලු උතුම් කරුණින් යුත් සම්මාසම්බුදු රජුන් පිරිනිව් කල්හි, එ කෙණෙහි මහත් බිහිසුනු පොළොව සැලීමෙක් විය. එ කෙණෙහි මහත් ලොමුදහ ගැන්මෙක් විය.”

111. එහි නොපහ වූ රාගය ඇති යම් මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව් සේක! සුගතයන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව් සේක!! ලොවේ ඇස ඉතා යුහු වැ අතුරුදහන් වී යෑ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොත් හුවා හඬත්, මැදින් බිඳී වැටුණවුන් සේ වැටෙත්. (පෙරළෙන්නාහු) වැටුණ තැනට ම පෙරළී එත්, වැටුණු තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. යම් මහණ කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තාහු ද, ඔහු එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු නුවණින් සලකන්නාහු, ‘සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. ඔවුන් නොනැසෙන බවෙක් කොයින් ලැබෙන්නෝ ද’ යි සලකන්නෝ ඉවසත්.

112. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ භික්ෂුන් අමතා, “ඇවැත්නි, හැඩුමෙන් වැඩෙක් නැත. නො ම සොව්වූ. නො ම වැලැපෙවූ. ප්‍රිය මනාප හැම දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ නො වේ ද? ඇවැත්නි, යමෙක් උපන්නෝ ද, වූයේ ද පසයෙන් සකස් වූයේ ද, නැසෙන සුලු ද, එය නො නැසේ ව’ යි යන්න කොයින් ලැබෙන්නෝ ද? මේ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය. ඇවැත්නි, දේවතාවෝ ද තොප හැඩුමට දෙස් කියත්” යි වදළහ.

“වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, ඔබ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකු මෙනෙහි කරත් ද?” යි අනද තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. “ඇවැත් අනදයිනි, අහ සැ පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව් සේකැ යි, සුගතයන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව් සේකැයි, ලොවැ ඇස ඉතා වහා අතුරු දහන් වී යෑ’ යි කෙහෙ මුදු වැලැපෙත්. හිසැ අත් හුවා වැලැපෙත්. මැදින් බිඳුණවුන් සේ ඇද වැටෙත්. බිමැ පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තැනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. අනදයෙනි, පොළොවෙහි පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු “. . . අතුරුදහන් වී යෑ” යි කෙස් මුදු වැලැපෙත්. යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තෝ ද (අනාගාමී හෝ රහත් වූ වෝ ද), ඔහු “සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ, (ඔහු නො නැසෙත් යන) එය මෙහි කොයින් ලැබේ ද?” යි එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්නාහු ඉවසත්.

113. අපං ඛො ආයස්මො ච අනුරුද්ධො ආයස්මො ච ආනන්දො තං රක්ඛාවසෙසං ධම්මියා කථාය වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො ආයස්මො අනුරුද්ධො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙක්ඛි: ගච්ඡාමුසො ආනන්ද කුසිනාරං. කුසිනාරං පච්චිකා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙති: ‘පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යස්ස ‘දුති කාලං මඤ්ඤපා’ති. එවමහනෙති ඛො ආයස්මො ආනන්දො ආයස්මන්තො අනුරුද්ධස්ස පච්චස්සුකා පුබ්බඤ්ඤාසමයං නිවාසෙකා පක්ඛවීචරමාදය අත්තදුතියො කුසිනාරං පාච්චි. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සඤ්ඤාගාරෙ සන්තිපතිතා භොන්ති තෙනෙව කරණියෙන. අපං ඛො ආයස්මො ආනන්දො යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සඤ්ඤාගාරං තෙනුපසඩ්ධම්මි, උපසඩ්ධම්මිකා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙයි: “පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යස්ස ‘දුති කාලං මඤ්ඤපා’ති. ඉදමායස්මන්තො ආනන්දස්ස වචනං සුකා මලලා ච මලලපුත්තා ච මලලසුඤ්ඤා ච මලලපජාපතියො ච අසාවන්තො දුමමනා වෙතො දුක්ඛසමපතිතා අපෙකකච්ච කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤා කන්දන්ති, ජිනපානං පනන්ති ආච්චන්ති විච්චන්ති අතිඛිපං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිඛිපං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිඛිපං චක්ඛු ලොකෙ අත්තරතින්ති.”

114. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා පුරියෙ ආණාපෙසුං “තෙනති හඤ්ඤා කුසිනාරායං ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං සන්තිපාතෙථා”ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං පඤ්ඤා ච දුස්සපුග්ගසන්ති ආදය යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං යෙන හගවන්තො සරීරං තෙනුපසඩ්ධම්මි. උපසඩ්ධම්මිකා හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා වෙලවිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පචියාදෙත්තා ‘එකදිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසී. ‘අතිච්ඡාලො ඛො අජ්ජ හගවන්තො සරීරං ක්කාපෙකුං, සෙච්ච දුති මයං හගවන්තො සරීරං ක්කපෙසාමා’ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා වෙලවිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පචියාදෙත්තා දුතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, තතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, චතුස්මි දිවසං වීතිනාමෙසුං, පඤ්ඤාමමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, ඡඤ්ඤාමි දිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො සක්ඛමං දිවසං කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසී: මයං හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, දක්ඛිණෙන දක්ඛිණං නගරස්ස හට්ඨා ඛාහිරෙන ඛාහිරං දක්ඛිණන්තො නගරස්ස හගවන්තො සරීරං ක්කාපෙසාමා’ති.

113. එ කල්හි අනුරුත් තෙරණුවෝ ද අනද තෙරණුවෝ ද ඒ රැය ඉතිරි කොටස දැහැමි කතායෙන් ගෙවූහ. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ අනද තෙරුන් අමතා, “ඇවැත්නි, අනදයෙනි, කුසිනාරාවට යන්න. කුසිනාරාවට වැද, “වාසිෂ්ඨයිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ ද එයට (දැන් කාලය වේ යැ යි) කාලය දැනිවු” යැ යි කුසිනාරාවාසී මල්ල රජුනට සැළ කරවූ” යැයි වදළාහ. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි ම අනද තෙරණුවෝ අනුරුත් තෙරුනට පිළිවදන් දී, පෙරවැරයෙහි හැද පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, තමා දෙවැනි කොටැති වැ, කුසිනාරාවට පිවිසියාහ. එ සමයෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ඒ කටයුත්තෙන් ම සන්ථාගාරයෙහි රැස්වූවාහු වෙත්. එ කලැ අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් ගේ සන්ථාගාරය කරා එළැඹියාහ. එළැඹ ඔවුනට ‘වාසිෂ්ඨයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ නම් එයට කල් දැනිවු” යැ යි සැළ කළාහ. අනද තෙරුන්ගේ මේ වචන අසා, මල්ල රජු ද, මල්ල රජුන් පුත්තු ද, මල්ල රජුන් ලෙහෙළියෝ ද, මල්ල රජුන් බිරියෝ ද, දුක් ඇත්තාහු දෙමනස් ඇත්තාහු, සිත්හි උපන් දුකින් යුක්ත වූවාහු, “ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක! ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක!! ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වී යැ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් කෙහෙ මුද හඬත්, ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොත් හුවා හඬත්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බිඳුණුවුන් සේ ඇද වැටෙත්, වැටී හොත් තැනට පෙරැළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරැළී යෙත්.

114. එයට පසු කුසිනාරා වාසී මල්ලයෝ පුරුෂයන් බණවා “සගයෙනි, එසේ වී නම් තෙපි කුසිනාරායෙහි සුවද දැ හා මල් ද සියලු තුය්‍යභාණ්ඩ ද රැස්කරවූයැ” යි ඇණැවූහ. ඉක්බිතිකුසිනාරා පුරාවැසි මල්ලයෝ සුවද ද මල් ද සියලු තුය්‍යභාණ්ඩ ද කාසික වස්ත්‍ර යුගල පන්සියයක් ද ගෙන මල්ලයන් ගේ උපවර්තන සල් උයන යම් තැනෙක ද, හගවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දේහය යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියාහ. එළැඹැ, හගවත් බුදුරජුන්ගේ සිරි සිරුරට නැටුම් ගියෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් සත්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු මහඟු වතින් වියන් බඳනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු එක් දවසක් ගෙවූහ. ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට ‘අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නට ඉතා නො කල් ය. සෙට දවසැ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නාහු’ යි මේ සිත විය. එයට පසු කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ හගවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුරට නැටුම් ගැයුම් වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගරුකාර කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු, මහඟු වතින් වියන් බඳනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු, දෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, තෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, සතරවැනි දවස ද ගෙවූහ, පස්වැනි දවස ද ගෙවූහ, සවැනි දවස ද ගෙවූහ. ඉක්බිති සත්වැනි දවසෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගරුකාර මානන පූජන කරන්නාමෝ, නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා, (ඇතුළු නුවරට නො පිවිසවා) නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා, නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නාහු” යි මේ සිත විය.

115. තෙන ඛො පන සමයෙන අටඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතානි වස්ඨානි නිවස්ඨා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙසසාමා’ති නසකෙකානති උච්චාරෙතුං. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමනං අනුරුඳධං එතදචොචුං: කො නු ඛො භතෙන අනුරුඳධ හෙතු කො පච්චයො යෙනිමෙ අථඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතානි වස්ඨානි නිවස්ඨා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙසසාමා’ති න සකෙකානති උච්චාරෙතුනති?’

“අඤ්ඤා ඛො වාසිටඨා තුමහාකං අධිප්පායො, අඤ්ඤා දෙවතානං අධිප්පායො”ති.” “කථං පන භතෙන දෙවතානං අධිප්පායො”ති. “තුමහාකං ඛො වාසිටඨා අධිප්පායො: “මයං භගවතො සරීරං නචෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා දකඛිණෙන දකඛිණං නගරසස හරිත්වා, බාහිරෙන බාහිරං දකඛිණෙන නගරසස භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙසසාමා”ති. දෙවතානං ඛො වාසිටඨා අධිප්පායො “මයං භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි නචෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරසස හරිත්වා, උත්තරෙන වාරෙන නගරං පචෙවෙසත්වා, මජ්ඣමෙන මජ්ඣං නගරසස හරිත්වා, පුරුජ්ඣමෙන වාරෙන ගිකඛාමෙත්වා, පුරුජ්ඣමෙන නගරසස මකුට්ඨකුට්ඨානං නාම මලලානං චෙතියං, එත්ථ භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙසසාමා”ති. “යථා භතෙන දෙවතානං අධිප්පායො, තථා හොතු”ති.

116. තෙන ඛො පන සමයෙන කුසිනාරා යාව සක්ඛිසමලසංකට්ඨා ජණ්ණුමකෙතන ඔධිතා මඤ්ඤවපුපෙථි සත්ථා හොති අථ ඛො දෙවතා ව කොසිතාරකා ව මලලා භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි ව මානුසකෙහි ව නචෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරසස හරිත්වා උත්තරෙන වාරෙන නගරං පචෙවෙසත්වා, මජ්ඣමෙන මජ්ඣං නගරසස හරිත්වා, පුරුජ්ඣමෙන වාරෙන තිකඛිමිත්වා, පුරුජ්ඣමෙන නගරසස මකුට්ඨකුට්ඨානං නාම මලලානං චෙතියං,¹ තත්ථ භගවතො සරීරං නිකඛිපිංසු.

1. උත්තරෙණ දවාරෙණ නගරං තිකඛුමා තදීං භිරණාවතීං උපසධුමා මුකුට්ඨකුට්ඨානං චෙතියං (සබ්බජීවදානං මහාපරිනිබ්බාණසුඤ්ඤා)

115. එ සමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු අට දෙනෙක් ඉස් සෝද නා අළුත් වස්ත්‍ර හැඳගත්තාහු, “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවා ගෙන යන්නම්හ’ යි තැන් කරන්නාහු දු එය ඔසොවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ‘වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මේ පාමොක් මල්ලයෝ අට දෙන හිස් සෝද නා අළුත් වත් හැඳ ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවන්නමු’ යි තැන් කරන්නාහු එය ඔසොවන්නට යම් භෙයෙකින් නො හැකි වෙත් ද, එයට හේතුව කවර යෑ? එයට ප්‍රත්‍යයය කවර යෑ?’ යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, තොප අදහස අන් සැටියෙක. දෙවියන් අදහස අන් සැටියෙකැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. “වහන්ස, දෙවියන් අදහස කෙසේද?” යි මල්ලයෝ විචාළාහ. වාසිෂ්ඨයෙනි, ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පුජා කෙරෙමින් නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නමු’ යි තොප අදහස ය. “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර දෙව නැටුමින් දෙව ගැයුමින්, දෙව මලින් දෙව සුවදින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පුජනා කෙරෙමින් නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු දෙරින් නුවරට පිවිස්වා, නුවරට මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා, නැගෙනහිර දිග දෙරින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙරදිග මල්ලයන් ගේ මුකුට බන්ධන නම් යම් සෑයෙක් ඇද්ද, එහි ආදහනය කරන්නම්හ’ යනු දේවතාවන් ගේ අදහස යැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. “වහන්ස, දේවතාවන්ගේ අදහස යමසේ ද එසේ වෙ වා” යි මල්ලයෝ කීහ.

116. එ සමයෙහි වනාහි කුසිනාරා නුවර ගාහසන්ධි ද වැසිකිළි කාණු ද කැලිකසල දමන තැන් ද දක්වා ම දනක් පමණ බහල කොට මදරා මලින් අතුරන ලද්දේ විය. ඉක්බිති දෙවියෝ ද කුසිනාරා පුර මල්ල රජතුරුවෝ ද හඟවත් බුදු රජුන්ගේ ශ්‍රී ශරීරය දිවා වූ ද මානුෂක වූ ද නැටුමෙන් ගැයුමෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් සත්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පුදන්නාහු නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු වහසල් දෙරින් නුවරට පිවිස්වා, නුවර මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා පෙරදිග වහසල් දෙරින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙර දිග වූ මල්ල රජුන්ගේ මුකුටබන්ධන නම් යම් සෑයෙක් (මංගල ශාලාවෙක්) වී ද එහි තැන් පත් කළා හ.

117. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමනං ආනන්දං එතදවොචුං: “කථං මයං භතෙන ආනන්ද තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”ති. “යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතී, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බතතී.” “කථං පන භතෙන ආනන්ද රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතී”ති. “රඤ්ඤ වාසිට්ඨා චකකචතතිස්ස සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේනතී, අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනතී. වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන වඤ්ඤන වඤ්ඤන වෙදේනතී. එතෙන උපායෙන පඤ්චිභි සුගසතෙහි රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරං වෙදේනා ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා අඤ්ඤදිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජේජතා, සබ්බගන්ධානං චිතකං කරිතා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරං ක්කාපෙනතී. වානුමමහාපථෙ රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස ධූපං කරොතතී. එවං ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතී. යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතී, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බං. වානුමමහාපථෙ තථාගතස්ස ධූපො කාතබ්බො. තස්ස යෙ මාලං වා ගන්ධං වා වුණ්ණකං වා ආරොපෙසන්තී වා අභිවාදෙසන්තී වා විතං වා පසාදෙසන්තී, තෙසන්තං භවිස්සති දීඝරන්තං හිතාය සුඛායා”ති.

අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා පුරිසෙ ආණාපෙසුං “තෙන හි භණෙ මලලානං වීභතං කප්පාසං සන්තිපාතෙථා”ති. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා භගවතො සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේසුං. අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේනා වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේසුං. වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනා අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේසුං. එතෙන උපායෙන පඤ්චිභි සුගසතෙහි භගවතො සරීරං වෙදේනා ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා¹ අඤ්ඤදිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජේජතා සබ්බගන්ධානං චිතකං කරිතා භගවතො සරීරං චිතකං ආරොපෙසුං.

මහාකසසපාගමනං.

118. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා මහාකසසපො පාවාය කුසිනාරං අද්ධානමග්ගපට්ඨනො හොති මහතා හික්ඛුසඛෙකන සම්පඤ්චමනෙහි හික්ඛුසතෙහි. අථ ඛො ආයසමා මහාකසසපො මග්ගා ඔකකම අඤ්ඤතරො ආජීවකො² කුසිනාරාය මන්දරවජුපථං ගහෙතා පාවං අද්ධානමග්ගපට්ඨනො හොති. අද්දසා ඛො ආයසමා මහාකසසපො තං ආජීවකං දුරතො³ ව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා තං ආජීවකං එතදවොච: ‘අපාචුසො අමහාකං සස්ථාරං ජානාසී?’ති. ආම ආචුසො ජානාමී.

1. සුවණ්දොණාං නිධාය තෙලලෙන පුරිසිතා තාං සුවණ්දොණිං උසාපා දභියසාං මහාදොණාං ප්‍රකම්පා (සබ්බස්ඵාදිතං මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

117. ඉක්බිති කුසිනාරා පුර මල්ල රජුහු “අනඳ තෙරුන් වහන්ස, කෙසේ අපි තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි පිළිපදිමු ද?” යි අනඳ තෙරුන් විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි ද එසේ ම පිළිපැදියැ යුතු” යැ යි අනඳ තෙරුණුවෝ වදළාහ. ‘අනඳ තෙරුන් වහන්ස, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපදිත් ද?’ යි මල්ල රජුහු විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විත්තහු ගේ සිරුර අළුත් වනින් වෙළුන්. අළුත් වනින් වෙළා, මොනොවට නභා පැදු කපුපුළුන් වෙළුන්. නභා පැදු කපුපුළුන් වෙළා (යළි) අළුත් වනින් වෙළුන්. මේ නයින් යුගල පන් සියෙකින් සක්විති රජුගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, සියලු වගයේ සුවද දරින් දර සැයක් තනා, සක්විති රජුගේ සිරුර දවත්. සිවුමං හන්දියෙක සක්විති රජුට (ඔහු සිරුර ඉතිරි වූ අලු ඇ නිදන් කොට) ස්තූපයක් නංවත්. වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි මෙසේ පිළිපදිත්. වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, එසේම තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දෙහයෙහි ද පිළිපැදිය යුතු. සිවුමං හන්දියෙක තථාගතයන් වහන්සේට (ඔබ ශාරීරික ධාතුන් නිදහන් කොට ස්තූපයක් කළ මනා ය. එහි යම් කෙනෙක් මල් හෝ සුවද හෝ . . . නහන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙන් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙන් ද, සිත පහදවන්නාහු හෝ වෙන් ද, එය ඔවුනට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි අනඳ තෙරුණුවෝ වදළාහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු පුරුෂයන් බණවා ‘එසේ නම් සගයෙනි, මල්ල රටැ ඇති නභා පාදන ලද කපුපුළුන් එක් තැන් කරවු’ යැ යි ඇණැවුහ. එයට පසු කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර අළුත් වනින් වෙළූහ. අළුත් වනින් වෙළා නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළූහ. නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළා, නවමු වනින් යළි වෙළූහ. මේ නයින් යුගල පන්සියෙකින් හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා සියලු වගයේ සුවද දරින් විතකයක් කොට, හඟවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දෙහය එයට නැඟුහ.

මහසුප් තෙරුන් වැඩම කිරීම

118. එ සමයෙහි වූ කලි මහසුප් තෙරුණුවෝ පාවා නුවරින් කුසිනාරාව බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික් සහන කැවූවැ දික් මඟට පිළිපන්නාහු වෙන්. එ කලැ මහසුප් තෙරුණුවෝ මහ මහින් ඉවත් වූ, එක්තරා රූකක් මුලැ වැඩ හුන්හ. එ සමයෙහි එක්තරා ආජීවකයෙක් කුසිනාරා නුවරින් මදුරා මලක් ගෙන පාවා නුවර බලා අදන් මඟට පිළිපන්නේ වෙයි. මහසුප් මහතෙරුණුවෝ දුර ම එන ඒ ආජීවකයා දුටුහ. දක ‘ඇවැත්නි, අප ශාස්තෘන් වහන්සේ දැනිවු දෑ’ යි විචාළාහ. “එසේ ය, ඇවැත්නි, දැනිමි.

අජ්ජ සත්තාහපරිනිබ්බුතො සමණො ගොතමො. තතො මෙ ඉදං මඤ්ඤවපුප්ඵං ගභිතනනි''. තස්ස යෙ තෙ භික්ඛු අච්චරාගා අපෙකභවෙව බාහා පභගග්ගා කඤ්ඤනී, ඡිත්තපාතං පතනනී, ආවච්චනනී වීච්චනනී: අනිබ්ච්චං භගවා පරිනිබ්බුතො, අනිබ්ච්චං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අනිබ්ච්චං වක්ඛු ලොකෙ² අතතරභිතනනී, යෙ පන තෙ භික්ඛු ච්චරාගා, තෙ සතා සමපජානා අධිවාසෙහනී: අනිච්චා සඤ්ඤාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා'ති.

119. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දෙ නාම බුඩ්ධිබ්බඤ්ඤිතො' තස්සා පරිසායං නිසින්නො හොති. අථ ඛො සුභද්දෙ බුඩ්ධිපබ්බඤ්ඤිතො තෙ භික්ඛු එදන්තොව:'' අලං ආච්චසො මා සොච්ඤ්ඤ, මා පරිදෙච්ඤ. සුච්ච්ඤ්ඤා මයං තෙන මහාසමණෙන. උපඤ්ඤා ව හොම ඉදං වො කඤ්ඤ, ඉදං වො න කප්ඤ්ඤ ති. ඉදන්ති පන මයං යං ඉච්ඤ්ඤාම තං කරිස්ඤාම, යං න ඉච්ඤ්ඤාම න තං කරිස්ඤාමා'ති. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්මපො භික්ඛු ආමනෙහයි: 'අලං ආච්චසො මා සොච්ඤ්ඤ, මා පරිදෙච්ඤ. නනු එතං ආච්චසො භගවතා පටිගච්චෙව ව අකංඤා: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො වීනාභාවො අඤ්ඤාචාභාවො. තං කුතෙස්ස ආච්චසො ලබ්භා යතං ජාතං භූතං සඤ්ඤාතං පලොකධම්මං, තං තථාගතස්සාපි සරිරං මා පලුජ්ඤ්ඤි තෙනං යානං චිජ්ඤ්ඤි''ති.

120. තෙන ඛො පන සමයෙන වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතානි වස්ඤ්ඤානි නිවස්ඤ්ඤා මයං භගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානනි ආලිමෙපතුං. අථ ඛො කොසිනාරකා මලලා ආයස්මානං අනුරුඤ්ඤං එතදවොච්ච: කො නු ඛො භතෙන අනුරුඤ්ඤං හෙතු, කො පවච්චයො, යෙනිමෙ වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතානි වස්ඤ්ඤානි නිවස්ඤ්ඤා මයං භගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානනි ආලිමෙපතුනනි''? ''අඤ්ඤාචා ඛො වාසිච්චා දෙවතානං අධිප්පායො''ති. ''කථං පන භතෙන දෙවතානං අධිප්පායො?''ති. ''දෙවතානං ඛො වාසිච්චා අධිප්පායො: අයං ආයස්මා මහාකස්මපො පාවාය කුසිනාරං අභානමග්ගපටිපනෙතො මහතා භික්ඛුසඤ්ඤෙන සඤ්ඤං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසඤ්ඤෙන. න තාව භගවතො විතකො ජජ්ඤිසස්සති යාවායස්මා මහාකස්මපො භගවතො පාදෙ සිරස්සා න වඤ්ඤස්සති''ති. ''යථා භතෙන දෙවතානං අධිප්පායො තථා හොතු'' ති.

2. අථ බිඳු මාගේ, තාතරො නිර්භූන්ථ ශ්‍රාවකා මඤ්ඤව පුප්ඵංආදය (සඤ්ඤි වාදින මහාපරිනිබ්බානසුඤ්ඤා)
4. වක්ඛුමා ලොකෙ අතතරභිතො (මජ්ඣං) ලොකවක්ඛුරතතරභිතම (සඤ්ඤිවාදිනං මහාපරිනිබ්බානසුඤ්ඤා)
1. බුඩ්ධිබ්බඤ්ඤිතො (මජ්ඣං)

අදට මහණ ගොයුමාණෝ පිරිනිව් ඝන් දවසක් ඇත්තෝ යැ. මා විසින් එ තැනින් මේ මදරා මල ගන්නා ලද යැ' යි ආච්චක කී ය. එහි යම් අවිතරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු "ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක, ඉතා වහා ලොව ඇස අතුරුදහන් වියැ" යි ඇතැම් කෙනෙක් දෝත්තුවා හඬක්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බුන් රුකක් සෙයින් ඇද වැටෙත්, හොත් තැනට පෙරැළී එත් හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරැළී යෙත්. යම් විරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු 'සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. ඔහු නො නැසෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, එය මෙහි කොයින් ලැබේ ද!' යි එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්තාහු ඉවසා සිටිත්.

119. එ සමයෙහි සුභද්‍ර නම් වූ මහඵ කලා පැවිදි වූයෙක් එ පිරිසැහුන්තේ වෙයි. එ විටැ සුභද්‍ර මහඵ පැවිදි තැන ඒ භික්ෂුනට "ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොව්වු, නහමක් වැලැපෙවු. අපි ඒ මහා ශ්‍රමණයා ගෙන් මොනොවට මිදුණමහ. 'මෙය තොපට කැප වෙයි, මෙය තොපට නො කැප වේ' යැ යි අපි ඔහුගෙන් උපද්‍රවයෝ වමු. දැන් වනාහි යමක් අපි කැමැති වන්නමෝ ද, එය කරන්නමු, යමක් නො කැමැති වන්නමෝ ද, එය නො කරන්නමු" යි කීය. එ කලා මහසුඵ තෙරණුවෝ භික්ෂුන් දමනා "ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොව්වු, නහමක් වැලැපෙවු. ඇවැත්නි, ප්‍රිය මනාප හැම දැයින්ම ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැවියෙකින් වීම යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ නො වේ ද? යමෙක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැසුණේ ද, පලුදු වන සුලු ද, එසේ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරද පලුදු නො වේව' යි යන ඒ කරුණ කොයින් මෙහි ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ විද්‍යමාන නො වේ" යැ යි වදළාහ.

120. එසමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු සිවු දෙනෙක් භික්ෂ සෝදනා නවමු වත් හැද 'අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තයට ගිනි අවුලු වන්නම්හ' යි (යන්න කරන්නාහු දු) ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරාවාසී මල්ල රජුහු 'වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, මේ පාමොක් මල්ල රජුහු සතර දෙනා භික්ෂ සෝදනා නවමු වත් හැද 'අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තයට ගිනි අවුලුවන්නම්හ' යි යන්න කරන්නාහු දු, යම් භෙයෙකින් ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත් ද, ඒ හේතුව කවර යැ? ඒ ප්‍රත්‍යයය කවර යැ?' යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළාහ. "වාසිඡ්ඨයෙනි, දේවතාවන්ගේ අදහස අන් පරිද්දෙකිනැ" යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. "වහන්ස, දේවතාවන් ගේ අදහස කෙසේ වේ ද?" යි මල්ල රජුහු පුඵ-වුත්හ. "වාසිඡ්ඨයෙනි, මේ මහසුඵ තෙරණුවෝ පාවා නුවරින් ගික්මැ කුසිනාරාව බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික්සහන සමග අදන් මහ පිළි-පත්හ. 'මහසුඵ මහ තෙරණුවන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා නො වදනා තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තය ගිනි නො ගනී වා' යනු දේවතාවන් ගේ අදහස වේ යැ" යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. "වහන්ස දේවතාවන්ගේ අදහස යම් සේ ද, එසේ වේ වා" යි මල්ල රජුහු කීහ.

121. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො යෙන කුසිනාරා මකුට්ඨ-
 බන්ධනං නාම මලලානං වේනියං යෙන හගවතො විතකො තෙනු-
 පසඬකම්. උපසඬකම්චා එකං සං වීචරං කචා අඤ්ජලිං පණාමේචා
 තිස්ඛිතනුං විතකං පදකඛිණං කචා, පාදතො විචරිචා හගවතො
 පාදෙ සිරසා වඤ්ඤි. තානි පි ඛො පඤ්ඤා භික්ඛුසතානි එකංසං වීචරං
 කචා අඤ්ජලිමපණාමේචා තිස්ඛිතනුං විතකං පදකඛිණං කචා
 හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤි. වඤ්ඤෙසු¹ ච පනායස්මතා මහා-
 කස්සපෙන තෙහි පි පඤ්ඤා භික්ඛුසතෙහි, සයමෙව හගවතො
 විතකො පජ්ජලි.

122. ක්ඛායමානස්ස ඛො පන හගවතො සරීරස්ස, යං අහොසි
 ඡවීති වා වමමනති වා මංසනති වා නහරු ති වා ලසිකා ති වා
 තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ, න මසි. සාරීරානෙව අවසිසසිංසු.
 සෙයාඤ්ජාපි නාම සපිස්ස වා නෙලස්ස වා ක්ඛායමානස්ස නෙව ඡාරිකා
 පඤ්ඤායති න මසි, එවිමෙව හගවතො සරීරස්ස ක්ඛායමානස්ස යං
 අහොසි ඡවීති වා වමමනති වා මංසනති වා නහරුති වා ලසිකාති වා
 තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ'න මසි, සාරීරානෙව අවසිසසිංසු.
 තෙසඤ්ඤා පඤ්ඤානං දුස්සපුගසතානං වෙව දුස්සානි න ඩය්හිංසු යඤ්ඤා
 සබ්බබහනකරිමං² යඤ්ඤා බාහිරං. දඬෙඨ ච ඛො පන හගවතො සරීරෙ
 අනනළිකඛා උදකධාරා පාතුවච්චා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
 උදකං සාලතො පි අබ්බුතනම්චා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
 කොසිනාරකා පි මලලා සබ්බගඤ්ජොදකෙන හගවතො විතකං
 නිබ්බාපෙසුං.

අථ ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවතො සාරීරානි සක්කාහං
 සන්ඨාගාරෙ සනතිපඤ්ජරං කරිචා ධනුපාකාරං පරිකම්පාපෙචා නවෙච්චි
 ගීතෙහි වාදීතෙහි මාලෙහි ගඤ්ඤි සකකරිංසු ගරුකරිංසු මානොසුං
 චුළෙසුං.

සාරීරිකධාතුවිභජනා

122. අසෙසාසි ඛො රාජා මාගධො අජාතසතනු වෙදෙහිපුතො:
 “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො රාජා මාගධො:
 අජාසතනු වෙදෙහිපුතො කොසිනාරතානං මලලානං දුතං පාහෙසි
 “හගවා පි ඛතන්ඨො අහමපි ඛතන්ඨො. අහමපි අරහම් හගවතො සාරීරානං
 හාගං, අහමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමි” ති.

1. වඤ්ඤෙ ව (මජ්ඣ. ඥා)
 2. සබ්බබහනකරිමං (මජ්ඣ) සබ්බං අබ්බහනකරිමං (ඥා)

121. ඉක්බිත්තෙන් මහසුජ තෙරණුවෝ කුසිනාරා නුවද මුකුට බන්ධන නම් මල්ලයන් ගේ වෛත්‍යය යම් තැනෙක ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ විතකය යම් තැනෙක ද, එතැනට එළැඹියාහ. එළැඹ සිටුර එකස් කොට දෙහොත් නභා තුන් වටක් විතකය පැදකුණු කොට, හිස් නමා හඟවත් බුදු රජුන් ගේ සිරි පා වැන්දහ. ඒ පන්සියක් හික්සුහු ද සිටුර එකස් කොට දෙහොත් නභා තුන් වටක් විතකය පැදකුණු කොට, හිස් නමා හඟවත් බුදුරජුන් ගේ සිරි පා වැන්දහ. මහසුජ තෙරුන් විසින්ද ඒ පන්සියක් හික්සුන් විසින් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි පා වදනා ලද කල්හි, හඟවත් බුදුරජුන් ගේ විතකය තෙමේ ම ගිනි ගත.

122. දූවෙන්නා වූ, හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර සිවියැ යි හෝ සමැ යි හෝ මසැ යි හෝ නහඳ යි හෝ සදම්දුලුයැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු නො ම පැනිණ, දැලි ද නො ම පැනිණ. ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. යම් සේ දූවෙන ගිතෙලැ හෝ තලතෙලැ අළුයෙක් නො ම පැනේ ද, දැලියෙක් නො ම පැනේ ද, එසේ ම දූවෙන; හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර සිවි යැ යි හෝ සමැ යි මසැ යි නහඳ යි හෝ සදම්දුලු යැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු ද නො පැනිණ, දැලි ද නො පැනිණ, ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. ඒ පන්සියක් වස්ත්‍ර යුගලයන් අතුරෙන් ද යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට යැටින් වී ද, යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට පිටින් වී ද, ඒ වස්ත්‍ර දෙක ම නො දැවිණ. හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර දූවුණු කල්හි අහසින් දිය දහර පහළ වැ විතකය නිවී ය. වටා සිටි සල් රුක් හි අතු පතරින් ද ජලය මතු වී විතකය නිවී ය. කුසිනාරාවාසි මල්ල රජුහු ද හැම වර්ගයේ සුවද කැවූ සුවද දියෙන් හඟවත් බුදුරජුන් ගේ විතකය නිවූහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවෝ සන්ථාගාරයේ අඩියැටි මැදිරියක් කොට දුනුපවුරක් වටා ලවා හඟවත් බුදුරජුන්ගේ ශාරීරික ධාතුන් එහි තුළට වැඩම කරවා නැටුමෙන් ගීයෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් පුරා සත් දිනක් ගරු කළහ, බුහුමන් කළහ, පිදුහ.

ශාරීරිකධාතුන් බෙදීම

122. වේදේහී පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිවී සේක් ලැ’යි ඇසී ය. එ කලැ වේදේහී පුත්‍ර මගධාධි-පති අජාසත් රජ කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවනට ‘‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. මම ද ක්ෂත්‍රියයෙකිමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම ද භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් පිණිස ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි’’ යි කියා දුතයකු යැවී ය.

අසෙසාසුං ඛො වොසාලිකා ලිච්ඡථී: ‘හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අථ ඛො වෙසාලිකා ලිච්ඡථී කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා” ති.

අසෙසාසුං ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා: “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා අමහාකං ඤාතියෙට්ඨො. මයමපි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කාරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො අලලකප්පකා බුලයො “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො අලලකප්පකා බුලයො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො රාමගාමකා කොලියා “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො රාමගාමකා කොලියා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො, මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසි ඛො වෙය්දීපකො බ්‍රාහ්මණො: “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො වෙය්දීපකො බ්‍රාහ්මණො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසි: “හගවා තු! ඛතතියො. අහමසමී බ්‍රාහ්මණො, අහමපි අරහාමී හගවතො සාරීරානං භාගං. අහමපි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමී” ති.

1. හගවාපි (මජ්ඣං)

විසල් පුර වැසි ලිච්චවී රජදරුවෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ’ යි ඇසූහ. එකල විසල් පුර වැසි ලිච්චවී රජුහු කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය යෝ ය, අපි දු ක්ෂත්‍රියයමහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු. පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි දුතයකු යැවූහ.

කිඹුල්වත් පුර වැසි ශාක්‍ය රජදරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති කිඹුල්වත් වැසි ශාක්‍යයෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපේ ශ්‍රේෂ්ඨ නෑයෝ ය. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නමු” යි කියා දුතයකු යැවූහ.

අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජුහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජදරුවෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රියයෝ ය, අපි ද ක්ෂත්‍රියමහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසකට සුදුසු වමු. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි දුතයකු අත කියා යැවූහ.

රඹගම් නුවර වැසි කෝලිය රජුහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති රඹගම් වැසි කෝලිය රජදරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි දු ක්ෂත්‍රියයමහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුසු වමු. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් කරන්නමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නමු” යි දුතයකු අත කියා යැවූහ.

වේදදීප නගරාධිපති බ්‍රාහ්මණ තෙමේ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසී ය. ඉක්බිති වේදදීපක බමුණු තෙමේ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වූ කලි ක්ෂත්‍රියයෙක. මම බමුණෙකිමි. මම දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙල ද කරන්නෙමි” යි කියා කුසිනාරා පුරවැසි මල්ලයනට දුතයකු යැවී ය.

අසෙසාසුං ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා “භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා කොසිනාරකානං මලලානං දුතං පාභෙසුං. භගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම භගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි භගවතො සාරිරානං ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමාති.

එවං චුතෙත කොසිනාරකා මලලා තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොචුං, භගවා අම්බාකං ගාමකෙඛතෙත පරිනිබ්බුතො, න මයං දසසාම භගවතො සාරිරානං භාගන්ති.

123. එවං චුතෙත දෙණො බ්‍රාහමණො තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොච:

සුණන්තු භොතෙතා මම එකවාකාං¹
අමභාක බුද්ධො අහු ඛන්තිවාදෙ.
න හි සාධු’යං උත්තමපුග්ගලසඝ
සරිරභාගෙ සියා සමපභාරො.

සඛෙඛව භොතෙතා සහිතා සමග්ගා
සමෙමාදමානා කරොමධ්ඛාගෙ.
විත්ථාරිකා භොන්තු දිසාසු ධුපා
බහු ජනා වකඛුමතො පසන්තා’ති.

124. “තෙන හි බ්‍රාහමණ නිකෙඤ්ඤව භගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහත්තං විහජාහී” ති. ‘එවං භො’ති ඛො දෙණො බ්‍රාහමණො තෙසං සඛිකානං ගණානං පටිසසුන්ධා භගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහත්තං විහජිත්වා තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොච: “ඉමං මෙ භොතෙතා තුඛං දදන්තු, අහමි තුඛිසඝ ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමී” ති. අදංසු ඛො තෙ දෙණසඝ බ්‍රාහමණසඝ තුඛං.

අසෙසාසුං ඛො පිපපලිවනියා² මොරියා: ‘භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ ති. අථ ඛො පිපපලිවනියා මොරියා කොසිනාරකානං මලලානං දුතං පාභෙසුං: භගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම භගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි භගවතො සාරිරානං ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමා’ති. “නථී භගවතො සාරිරානං භාගො, විහත්තානි භගවතො සාරිරානි, ඉතො අඛිඤාරං හරථා’ ති. තෙ තතො අඛිඤාරං හරිංසු:”³

1. වාචං. ම ජසං.
2. පිපපලිවනියා. සා.
3. අභරිංසු සා.කා

පාවා නුවර වැසි මල්ලරජහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පාවා පුර වැසි මල්ලරයෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. ඇපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතූන්ට ස්තුපයක් කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි කියා කුසිනාරා වැසි මල්ලරයන්ට දුතයකු යැවූහ.

මෙසේ කී කල්හි කුසිනාරා වැසි මල්ල රජුහු ඒ රාජ සමුහයන්ට, ඒ රාජගණයන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අප ගම්කෙතෙහි පිරිනිව් සේක. අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතු කොටස නො දෙන්නමු” යි කීහ.

123. මෙසේ කී කල්හි ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ඒ රාජසමුහයන් ඒ රාජගණයන් බණවා මේ වදන් පැවැසී ය:

“ පින්වත්නි, මගේ මේ එක් වචනය අසත් වා.
අප බුදුරජුහු ක්ෂාන්තිවාද වූහ.
උතුම් පුභුලක්ඛුගේ සිරුරු කොටස්
නිමිති කොට අවියෙග් ඇත කොටා ගැන්මෙක්
වන්නේ නම්, මෙය නො මැනවි.
භවත්නි, අපි හැම දෙනා ම එක්සිත් වැ එකමුතු වැ,
සතුටු වෙමින් ධාතුන් අට කොටසක් කරමු.
ඒ ඒ දෙසැ ස්තුපයෝ පැතිර පවත්නෝ වෙත් වා.
(ඒ හැම දෙසැ) පසැසියාණන් වහන්සේට
පැහැදුණු බොහෝ ජනයෝ වෙත්” යනු යි.

124. (බමුණු මෙසේ කී කල්හි) “බමුණාණනි, එසේ වී නම් ඔබ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් අට කොටසකට සම සේ මනා කොට බෙදන්නැ” යි ඒ රජදරුවෝ කීහ. ‘එසේ යැ, පින්වත්නි’ යි කියා ම ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ඒ රජමුළුවන්ට ඒ ගණයන්ට පිළිවදන් දී, භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුන් සම සේ අට කොටසකට මොනොවට බෙද ඒ රාජ සමුහයන් ගණයන් බණවා, “භවත්නි, මට මේ (ධාතු බෙද) නැළිය දෙන්නවා. මම ද මේ නැළියට ස්තුපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි” යි මේ බස් පැවැසී ය. ඔහු ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණයාට නැළිය දුන්නාහු ම ය.

පිප්පලී වන නගර වාසී මෝරිය රජ දරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පිප්පලීවන නුවර වැසි මෝරිය රජුහු කුසිනාරා වැසි මල්ල රජුන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. අපිදු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතූන්ට ස්තුපයක් කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි කියා දුතයකු යැවූහ. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් (ඉතිරි වැ) නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සියලු ශාරීර ධාතූහු බෙද දෙන ලදහ. මෙයින් අභුරු ගෙනයවු” යැ යි මල්ල රජුහු කියා යැවූහ. ඒ පිප්පලීවනික රජුහු ද (ආදහනස්ථානයෙන්) අභුරු ගෙන ගියහ.

ධාතුවෙත්ඨස සුඡා

124. අථ ඛො රාජා මාගධො අජාතසන්තු වෙදෙහිපුත්තො රාජ-
ගනෙ හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. වෙසාලිකා පි
ලිච්ඡවී වෙසාලියං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු.
කාපිලවත්ථවො පි සක්ඛා කපිලවත්ථසම්භවගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච
මහඤ්ච අකංසු. අලලකප්පකා පි බුලලයො අලලකපෙප හගවතො සාරීරානං
උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. රාමගාමකා පි කොලියා රාමගාමෙ හගවතො
සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. වෙද්දීපකො පි බ්‍රාහ්මණො වෙද්දීපෙ
හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. පාවෙය්‍යකා පි මලලා
පාවායං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. කොසිනාරකා පි
මලලා කුසිනාරායං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු.
දෙණො පි බ්‍රාහ්මණො තුම්බසස් උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. පිප්පලිවරියා පි
මොරියා පිප්පලිවතෙ අඛ්ඛාරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. ඉති අභි
සරීරඋප්පා නවමො තුම්බඋප්පො දසමො අඛ්ඛාරඋප්පො. එවමෙන.
භුතපුබ්බන්ති.

125. “අභි දෙණො¹ චක්ඛුමතො සරීරා
සක්ඛදෙණං ජමබුද්දීපෙ මහෙනති,
එකඤ්ච දෙණං පුරිසචරුත්තමසස්
රාමගාමෙ නාගරාජා මහෙනති.

එකා හි ද්‍යා නිදිවෙහි පුජිතා
එකා පන ගඤ්චරපුරෙ මහියති,
කාලිඛගරදෙසුඤ්ච විජිතෙ පුනෙකං
එකං පුන නාගරාජා මහෙනති.

තසෙසව තෙජෙන අයං විසුඤ්චරා
ආයාගසෙසෙහි මහි අලංකතා
එවං ඉමං චක්ඛුමතො සරීරං
සුසක්ඛතං සක්ඛතසක්ඛතෙහි.

දෙව්ඤ්ජනාගිඤ්ජනරිඤ්ජ පුජිතො
මනුසස්සෙසෙහි තථෙව පුජිතො,
තං² චඤ්ජප්පඤ්චිකා හවිඤ්චා
බුද්ධො හවෙ කප්පසතෙහි දුලලභො³ති.

විත්තාළිය සමා දන්තා කෙසා ලොමාව සබ්බසො,
දෙවා හරිංසු එකෙකං චක්ඛවාලපරමපරා⁴ති .

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං තතිසං.

1. අධ්දදෙණං චක්ඛුමතො සරීරං (මජ්ඣ)
2. තං තං (සා)
3. තං තං (සා)

ද සෑ පුද

124. ඉක්බිත්තෙන් වෛදේහී පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ රජගහ පුරයෙහි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කෙළේ ය. විසල් පුර වැසි ලිච්ඡවීහු ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට විසල් පුර ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කිඹුල්වත් වැසි ශාකායයෝ ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කිඹුල්වත් පුර කළාහ. අල්ලකජප රටැ බුලි රජුහු ද අලලකජප නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. රඹගම් වැසි කෝලිය රජුහු ද රඹගම් නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. වෙය්දීප නුවර වැසි බමුණු ද වෙය්දීපයෙහි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පාවා නුවර වැසි මල්ලයෝ ද පාවා නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. ද්‍රෝණ බමුණු ද (ධාතුන් මිනූ) නැළියට සතූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පිජපලිචන නුවර වැසි මොරිය රජුහු ද පිජපලිචන නුවරෙහි (අදහන කළ තැනින් ගෙනා) අභුරු පිණිස ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. මෙසේ ශාරීරික ධාතුන් තැන්පත් කළ ස්තූප අටෙක, නැළිය තැන් පත් කළ නව වැනි ස්තූපය, දස වැනි අංගාර ස්තූපයැ යි සියලු ස්තූප දශයෙක. මෙසේ මේ දස ස්තූප පළමුවෙන් වී ය.

125. පසැස් ඇති බුදුරජුන් ගේ සිරුරු ධාතුහු ද්‍රෝණ අටෙකි. එයින් ද්‍රෝණ සතක් ධාතුන් දඹදිවැ පුදත්. පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයන් වහන්සේ ගේ එක් ද්‍රෝණයක් ධාතුන් රඹගමැ නාරජුහු පුදත්. එක් දළදයෙක් වූ කලි දෙවියන් විසින් පුදනු ලැබේ. එක් දළදයෙක් ගන්ධාර පුරයෙහි පුදනු ලැබේ. යලි තව ද දළදයෙක් කලිභූ රජුගේ රටෙහි පුදනු ලැබේ. තව එක් දළදවක් (නාලොව) නා රජුහු පුදත්. ඒ සතර දළද වහන්සේ ගේ තෙදින් මේ මුළු පොළොව ශ්‍රේෂ්ඨ පුජාත්සවයෙන් සැරැසුණේය. මෙසේ පසැසියාණන්ගේ සිරුරුද සෙසු ජනයා විසින් මොනොවට සත්කාර කරනු ලැබේ. දෙවියන් විසින් ද රජුන් විසින් ද මනා ව සත්කෘත විය. දෙවිඳු විසින් ද නයිඳුන් විසින් ද නිරිඳුන් විසින් ද එසේ ම උතුම් මිනිසුන් විසින් ද පුදන ලද ඒ බුදු රජ තෙම ඒකාන්තයෙන් කල්ප සිය ගණනෙකින්දුදු දුර්ලභ ය. දෙහොත් මුදුනැ තබාගත්තෝ වැ ඔබ නමදි වූ.

සම සාළිස් දන්තධාතුන් ද කේශ ධාතුන් ද ලෝමධාතුන් ද එක එකක් පාසා සක්වළ පිළිවෙලින් දෙවියෝ ගෙන ගියාහ.

තෙවෙනි මහ පිරිනිවන් සූත නිමිසේ යි.

4

මහාසුදසසන සුඛානං

1. එවං මෙ සුඛං ඒකං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති උප වක්ඛනෙ මල්ලානං සාලවනෙ අත්තරෙන යමකසාලානං පරිනිබ්බානසමයෙ.

අප්ඵ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන භගවා සෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච, “මා භනෙන භගවා ඉමසම් කුඩ්ඛනගරකෙ උජ්ජඛලනගරකෙ සාබානගරකෙ පරිනිබ්බාසි. සන්ති භනෙන අඤ්ඤාති මහානගරානි, සෙය්‍යථීදං, චම්පා රාජගහං සාවඤ්ඤි සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී, ඒඤ්ඤා භගවා පරිනිබ්බායතු. එඤ්ඤා බහු බන්ධනමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිමහාසාලා තපාගතෙ අභිප්පසන්තා, තෙ තපාගතස්ස සරීරපුජං කරිසන්ති” ති.

2. “මා හෙවං ආනන්ද අවච මා හෙවං ආනන්ද අවච කුඩ්ඛනගරකං උජ්ජඛලනගරකං සාබා නගරකන්ති.

කුසාවති රාජධානි

භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදසසනො නාම අහොසි බන්තියො මුඛාවසිනොඤ්ඤා වාතුරන්තො විජීතාචී ජනපදඤාචරියපසඤ්ඤො. රඤ්ඤො ආනන්ද මහාසුදසසනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවති නාම රාජධානී අහොසි. සා ඛො ආනන්ද කුසාවති පුරන්දීමෙන ච පච්ඡීමෙන ච වාදසයොජනානි අහොසි ආයාමෙන, උත්තරෙන ච දකඛිණෙන ච සත්තයොජනානි විජාරෙන. කුසාවති ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙච අහොසි විතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණමනුස්සා ච සුභිකකා ච.

1. මුඛාවසිනො (කා)
2. ඉද්ධා වෙච අහොසි ජිතා ච (සා)

4

මහාසුද්ධීන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලෙක පිරිනිවන් සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරා නුවර සමීපයෙහි වූ මල්ල රජුන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වෙහෙණිය යමා සල්රුක් අතර වැඩ වසන සේක.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹුණහ. එළඹූ ඔබ සාදර වැ වැඳ ඒක් පසෙක උන්හ. එක් පසෙක හුන්ගාවූ ම අනඳ තෙරණුවෝ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගල් සෙල් ඇයෙන් විසම වූ ශාඛා නගරයක් වූ මේ කුඩා නුවර දී නො පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, වම්පා රාජගෘහ ශ්‍රාවස්ති සාකේත කොශාමිඛි වාරාණසී යන අත් මහ නුවරවල් ඇත. මේ නුවරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරවල තරාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙයින් පැහැදුණු බොහෝ කැත් මහසල්හු, බමුණු මහසල්හු ගැහැවි මහසල්හු ඇත. ඔහු තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජා කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළාහ.

2. “අනඳයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි ගල් සෙල් ඇයින් විසම නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නොකිය වූ” (යැයි වදාරා මතු දැක්වෙන ඉකුක් වත් වදළ සේක:)

කුශාවතී රාජධානිය

“පෙර වූවක් කියමි. අනඳයෙනි, (පෙර) හීසැ අබ්බෙසස් ලද, සයුර හිමි කොට සතර මහදිවයිනට අදිපති වූ, පසමිතුරන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්වාගත වූ මහසුදසුන් නම් කැත් රජෙක් විය. අනඳයෙනි, මේ කුසිනාරාව මහසුදසුන් රජු ගේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනඳයෙනි, ඒ කුශාවතී රජදහන පෙර දෙසින් ද පැයිම් දෙසින් ද දිගින් දෙළොස් යොදුන් විය, උතුරු දෙසින් ද දකුණු දෙසින් ද පුලුලින් සත් යොදුන් විය. අනඳයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධි ද හැම සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය.

සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද දෙව්‍යානං ආලකමන්ද නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව ජීතා ව බ්‍රහ්‍මජනා ව ආකිණ්ණස්සකා ව සුභික්කා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ජීතා ව බ්‍රහ්‍මජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්කා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සද්දෙභි අවිචිත්තා අලොසාසි දිවා වෙව රක්ඛං ව. සෙය්‍යාථීදං, හන්තීසද්දෙන අස්සද්දෙන රථසද්දෙන හෙරි-සද්දෙන මුද්ධිග්ගසද්දෙන චිණ්ණසද්දෙන ගීතසද්දෙන සමමසද්දෙන තාල-සද්දෙන (සඬබසද්දෙන) අස්සනාථ පිවථ බාදථාති දසමෙන සද්දෙන.

3. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්භි පාකාරෙභි පරික්ඛිත්තා අහොසි. එකො පාකාරො සොවණ්ණමයො, එකො රූපියමයො, එකො වෙචරියමයො, එකො එළිකමයො, එකො ලොභිතඬකමයො¹ එකො මසාරගලලමයො, එකො සබ්බරත්තමයො. කුසාවතීයා ආනන්ද රාජධානීයා වකුත්තං ව ණණ්ණනං දොරාති අහෙසුං. එකං දොරං සොවණ්ණමයං, එකං රූපියමයං, එකං වෙචරියමයං, එකං එළිකමයං. එකෙකස්මිං දොරෙ සත්භ සත්භ එසිකා නිබාතා අහෙසුං. තිපොරිඤ්ඤා තිපොරිසනිධාතා වාදසපොරිසා උබ්බෙධෙන, එකා එසිකා සොවණ්ණමයා, එකා රූපියමයා, එකා වෙචරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඬකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරත්තමයා.

කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්භි තාලපන්තිනි පරික්ඛිත්තා අහොසි. එකා තාලපන්ති සොවණ්ණමයා, එකා රූපියමයා, එකා වෙච-රියමයා එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඬකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරත්තමයා. සොවණ්ණමයස්ස තාලස්ස සොවණ්ණමයො බන්ධො අහොසි, රූපියමයාති පත්තාති ව එලාති ව රූපියමයස්ස තාලස්ස රූපියමයො බන්ධො අහොසි සොවණ්ණමයාති පත්තාති ව එලාති ව. වෙචරියමයස්ස තාලස්ස වෙචරියමයො බන්ධො අහොසි එළිකමයාති පත්තාති ව එලාති ව. එළිකමයස්ස තාලස්ස එළිකමයො බන්ධො අහොසි. වෙචරියමයාති පත්තාති ව එලාති ව. ලොභිතඬකමයස්ස තාලස්ස ලොභිතඬකමයො බන්ධො අහොසි මසාරගලලමයාති පත්තාති ව එලාති ව. මසාරගලලමයස්ස තාලස්ස මසාරගලලමයො බන්ධො අහොසි ලොභිතඬකමයාති පත්තාති ව එලාති ව සබ්බරත්තමයස්ස තාලස්ස සබ්බරත්තමයො බන්ධො අහොසි සබ්බරත්තමයාති පත්තාති ව එලාති ව. තාසං ඛො පනානන්ද තාලපන්තිනං වාතෙරිත්තානං සදෙසු අහොසි වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව² මදනීයො ව. සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද පඤ්චඬකස්ස කුරියස්ස සුචිතිත්තස්ස සුපටිතාලිත්තස්ස කුසලෙභි සමච්ඡානත්තස්ස සදෙදු හොති වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව මදනීයො ව. එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපන්තිනං වාතෙරිත්තානං සද්දො අහොසි වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව මදනීයො ව. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතීයා රාජධානීයා ධුත්තා අහෙසුං සොණ්ඩා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපන්තිනං වාතෙරිත්තානං සද්දෙන පරිවාරෙසුං.

1. ලොභිතඬකමයො (කා)
2. බමනීයො (මජසං)

අනදයෙනි, දෙවියන්ගේ ආලකමඤා නම් රාජධානිය යම්සේ සමාද්ධත් හැම සැපතින් පිරුණේත් බොහෝ ජනයන් ඇත්තේත් යකුන් ගෙන් ගැවැසුණේත් සුභික්ෂත් වේ ද, එසේම අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සමාද්ධ ද, සියලු සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ ද, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය රෑ ද දහවල් ද ඇත්හඩින් ද අස් හඩින් ද රියහඩින් ද බෙර හඩින් ද මිහිඟුබෙර හඩින් ද වෙණ හඩින් ද ගී හඩින් ද(යහළුව යහළුවා යි කැඳවන) පිය බස් හඩින් ද කස්තලු ආදියේ හඩින් ද 'වළඳවු, කවු, බොවු' යන දස වැනි හඩින් ද යි දස හඩින් නොපිස් විය.

3. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සත් පවුරෙකින් පිරිනෙවුණේ විය. ඔවුන් අතුරෙන් එක් පවුරෙක් රන්මුවා විය. එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය, එකෙක් රත්මිණිමුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්මුවා විය, එකෙක් සියල්ලුවන්මුවා විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානියෙහි සතර වර්ණයන් සම්බන්ධ දෙරවල් වූහ. එක් දෙරෙක් රන්මුවා විය, එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. එක් එක් දෙරෙහි පුරුෂප්‍රමාණ තුනක් (පසොළොස් රියනක්) වට වූ, පුරුෂ ප්‍රමාණ තුනක් (පසළොස් රියනක්) යට සිටුවන ලද, උසින් දෙළොස් පුරුෂ ප්‍රමාණ (සැට රියන්) වූ සතෙක් සතෙක් ඉන්ද්‍රබිලයෝ බිම කැන සිටුවන ලද්දහු වූහ.

අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය තල්ලුක් සත් පෙලෙකින් පරික්ෂිත විය. එක් තල්ලුක් පෙලෙක් රන්මුවා විය, එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. එකෙක් රත්මිණිමුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්මුවා විය, එකෙක් සවිරුවන්මුවා විය. රන්මුවා තල්ලුකා කඳ රන් මුවා විය, කොළ ද පල ද රිදීමුවා වූහ, රිදීමුවා තල්ලුකා කඳ රිදීමුවා විය, කොළ ද පල ද රන්මුවා වූහ. වෙරළමිණිමුවා තල්ලුකා කඳ වෙරළමිණිමුවා විය, කොළ ද පල ද පළිඟුමුවා වූහ. පළිඟු මුවා තල්ලුකා කඳ පළිඟුමුවා විය. කොළ ද පල ද වෙරළමිණිමුවා වූහ. රත්මිණිමුවා තල්ලුකා කඳ රත්මිණිමුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්මුවා වූහ. මැසිරිගල්මුවා තල්ලුකා කඳ මැසිරිගල්මුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්මුවා වූහ. සවිරුවන්මුවා තල්ලුකා කඳ සවිරුවන් මුවා විය. කොළ ද පල ද සවිරුවන්මුවා වූහ. අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ තාලවාක්ෂ පංක්තින් ගේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නාවූ ද කමනිය වූ ද සිත මත් කරන්නා වූ ද හඬෙක් විය. අනදයෙනි, (ඇදීම් ලිහිල් කිරීම ඇ විසින්) සුමුස්නා ලද මැදුම් පමණ ගන්වනු පිණිස මොනොවට පුන පුනා තළන ලද ඉතා සමත් වියුචන් විසින් වයන ලද පංචාභිතික තුය්යායාගේ යම්සේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නා වූ ද කමනිය වූ ද සිත මත් කරන්නා වූ ද හඬෙක් වේ ද, එසේ ම සුළඟින් සැලුණු ඒ තාලවාක්ෂ පඩක්තින්ගේ ද මිහිරි වූ සිත් අදනා කමනිය වූ සිත් මත් කරන හඬෙක් විය. අනදයෙනි එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානියෙහි සුරා සොඬ වූ, පුන පුනා සුරා බොහු රිසි යම් ධුර්ත තෙතෙක් වූහු ද, ඔහු සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්ලුක් පෙලවල හඩින් අත් පා සොලොවා නටමින් ක්‍රීඩා කළහ.

වක කරතනං

4. රාජා ආනන්ද මහාසුදසනනො සතභි රතනෙහි සමනතාගනො අමොයි චතුභි ව ඉදධිභි. කතමෙහි සතභි? ඉධානන්ද රඤ්ඤ මහාසුදසනනස්ස තද්දුපොසංචං පණ්ණරසෙ පියං නහාතස්ස උපොසට්ඨිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිඛං වක කරතනං පාතුරමොයි සහස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, දිඤ්ඤ මහාසුදසනසඤ්ඤ ඵන්දමොයි: ‘සුතංඛො පනෙතං: යස්ස රඤ්ඤ ඛතියස්ස මුඤ්ඤාභිසිත්තස්ස තද්දුපොසංචං පණ්ණරසෙ පියං නහාතස්ස උපොසට්ඨිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිඛං වක කරතනං පාතු භවති සහස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, සො හොති රාජා වකවතතිඨි. අස්සං භු ඛො අහං රාජා වකවතති’ති.

5. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදසනනො උච්චායාසනා, එකං සං උතරොසඛං කරිතවා, වාමෙන හස්තෙන සුචණ්ණ භිඤ්ඤාරං ගහෙනවා දකඛිණෙන හස්තෙන වක කරතනං අබ්භුකකිරි: පවතතකු භවං වක කරතනං, අභිච්ඡිනාකු භවං වක කරතනනනි. අථ ඛො තං ආනන්ද වක කරතනං පුරුජීමං දිස්සං පවතති? අඤ්ඤෙව ආනන්ද මහාසුදසනනො සභී චතුරඛිනිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පනානන්ද පදෙපෙ වක කරතනං පතිච්චායි තස් රාජා මහාසුදසනනො වාසං උපගඤ්ඤ සද්ධිං චතුරඛිනිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජීමාය දිසාය පටි රාජානො තෙ රාජානං මහාසුදසනනං උපසඤ්ඤා ඵලමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං, තෙ මහාරාජ, සකතො මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජාති. රාජා මහාසුදසනනො ඵලමාහ පාණො න හත්තඛො අදිනතං නාදන්ධං කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතඛො. මුසා න භාසිතඛො. මජ්ඣං න පාතඛො. යථා භුක්ඤා භුක්ඤාති. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජීමාය දිසාය පටි රාජානො රත රඤ්ඤ මහාසුදසනසඤ්ඤ අනුයතනා අගෙසුං. අථ ඛො තං ආනන්ද වක කරතනං පුරුජීමං සමුද්ධං අපේකාගාහෙනවා පච්චුක්ඛනිතවා දකඛිණං දිස්සං පවතති, දකඛිණං සමුද්ධං අපේකාගාහෙනවා පච්චුක්ඛනිතවා පච්චිමං දිස්සං පවතති, පච්චිමං සමුද්ධං අපේකාගාහෙනවා පච්චුක්ඛනිතවා උතරං දිස්සං පවතති අඤ්ඤෙව රාජා මහාසුදසනනො සද්ධිං චතුරඛිනිනියා සෙනාය යස්මිං ඛො පනානන්ද පදෙපෙ වක කරතනං පතිච්චායි, තස් රාජා මහාසුදසනනො වාසං උපගඤ්ඤ සද්ධිං චතුරඛිනිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පනානන්ද උතරාය දිසාය පටි රාජානො, තෙ රාජානං මහා සුදසනනං උපසඤ්ඤා ඵලමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං තෙ මහාරාජ, සකං තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජාති. රාජා මහාසුදසනනො ඵලමාහ: පාණො න හත්තඛො, අදිනතං නාදන්ධං, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතඛො, මුසා න භාසිතඛො, මජ්ඣං න පාතඛො, යථා භුක්ඤා භුක්ඤාති යෙ ඛො පනානන්ද උතරාය දිසාය පටි රාජානො තෙ රඤ්ඤ මහාසුදසනසඤ්ඤ අනුයතනා අගෙසුං.

1. පවතති (සා කං) 4. අපේකාගාහෙනවා (පෑ)
 2. අනුදෙව (සා) 5. අකයන්ත (මජ්ඣං)
 3. ගංගා (පෑ)

සක්රුවන

4. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සක් රුවනින් ද සතර ඉදුභයෙන් ද යුත් විය. කවර සක් රුවනෙකින් ද? යත්: අනදයෙනි, ඒ පසොළොස් වක් පොහෝ ද (සුවදදියෙන්) හිස් සෝද නා සමාදන් වූ පෙහෙවස් ඇති ව මහභූ පහයැ මතු මහල් තලයට පැමිණි මහසුදසුන් රජුට දභසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත, නාබ මඩුලු සහිත, මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක් රුවන පහළ විය. එය දැක්මෙන් මහසුදසුන් රජහට මේ සිත විය, “සුණු පසළොස්වක් පොහො දිනැ ඉස් සෝ ද නා පෙහෙවස් සමාදන් කොට ගෙන පහයැ මතු මහල් තලයට පැමිණැ උන් මුදුනැ අබ්සෙස් ලත් යම් කැත් රජක්හට දභසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත නාබ මඩුලු සහිත මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක්රුවන පහළ වන්නේ නම් ඔහු සක්විති රජු වෙති යි මෙය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. මම සක්විති වන්නෙමි දෝ?” යනු යි.

5. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් මහ සුදසුන් රජ හුනස්නෙන් නැඟිසිට උතුරුසභ එකස් කොට වමතින් කෙංඩිය ගෙන, ‘භවත් සක්රුවන, පෙරැළේ වා, භවත් සක් රුවන, සතර මහ දිවයින දිනා දේ වා’යි කියා දකුණතින් සක් රුවනට දිය ඉස්සේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි එ සක්රුවන පෙර දිගට පෙරැළිණ. මහ සුදසුන් රජ සිවුරභ සෙන් හා එය අනුව ම නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සක්රුවන පිහිටියේ ද (රැදි සිටියේ ද) මහසුදසුන් රජ සිවුරභ සෙන් හා එහි නවා තැනට එළැඹියේ ය. අනදයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ “මහරජාණනි, වඩින්නැ! මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත! මෙය ඔබගේ ය. අපට අනුශාසන කළ මැනැවැ” යි කී හ. මහසුදසුන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරැදි නො හැසිරි යැ යුතු මුසවා නො බිණි යැ යුතු මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැලැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැලැ දියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහ සුදසුන් රජු අනුව යන්නෝ වූහ. අනදයෙනි, ඉක්බිති සක්රුවන පෙරදිග මුහුදට බැස යළි ගොඩ නැඟ දකුණු දිගට පෙරැළිණ. . . . දකුණු දිග මුහුදට බැස පෙරළා ගොඩ නැඟ පැසිම් දිගට පෙරැළිණ. . . . පැසිම් මුහුදට බැස ගොඩ නැඟ උතුරු දිගට පෙරැළිණ. මහසුදසුන් රජ ද සිවුරභ සෙන් හා එය අනුව ම ගියේ ය. අනදයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සක්රුවන පිහිටියේ ද (රැදි සිටියේ ද) මහසුදසුන් රජ සිවුරභ සෙන් හා එහි නවාතැනට එළැඹියේ ය. අනදයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ “මහ රජාණනි, වඩින්නැ. මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත මෙය ඔබ සතු ය. අපට අනුශාසනා කළ මැනැවැ” යි කී හ. මහසුදසුන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරැදි නො හැසිරියැ යුතු, මුසවා නො බිණියැ යුතු, මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැලැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැලැදියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු අනුවැ යන්නෝ වූහ.

6. අථ ඛො තං ආනන්ද චක්කරතනං සමුද්දපරියනං පඨවීං අභි චීරිනිතො කුසාවනිං රාජධානිං පච්චාගන්තො රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස අනෙකපුරුඤාථෙ අසකරණපමුඛෙ අක්ඛාහතං මඤ්ඤො අට්ඨාසී. රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස අනෙකපුරු උපසොභයමානං. රඤ්ඤො ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵවරූපං චක්කරතනං පාතුරහොසී.

හස්ථීරතනං

7. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස හස්ථීරතනං පාතු රහොසී, සබ්බසෙතො සත්තපතිට්ඨො ඉඤ්චිමා වේභාසඛතමො උපො- සපො නාම නාගරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස චිත්තං පසීදී: හද්දකං චිත භො හස්ථීයානං සචෙ දමථං උපෙය්‍යාති අථ ඛො තං ආනන්ද හස්ථීරතනං සෙය්‍යථාපි නාම හඤ්ඤො හස්ථාජානීයො දීඝ- රත්තං සුපරිදනෙතා, ඵචමෙච දමථං උපගඤ්ඤී. භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙච හස්ථීරතනං චීමංසමානො පුබ්බණ්හසමයං අභිරුහිතො සමුද්දපරියනං පඨවීං අනුයාසිතො කුසාවනිං රාජධානිං පච්චාගන්තො පාතරාසමකාසී. රඤ්ඤො ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵව- රූපං හස්ථීරතනං පාතුරහොසී.

අසසරතනං

8. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස අසසරතනං පාතු- රහොසී, සබ්බසෙතො කාළුසීසො මුඤ්ඤකෙසො ඉඤ්චිමා වේභාස- ඛතමො චලාහකො නාම අසසරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤො මහාසුදස්ස- නස්ස චිත්තං පසීදී: හද්දකං චිත භො අසසයානං සචෙ දමථං උපෙ- ය්‍යාති. අථ ඛො තං ආනන්ද අසසරතනං සෙය්‍යථාපි නාම හඤ්ඤො අසසා- ජානීයො දීඝරත්තං සුපරිදනෙතා ඵචමෙච දමථං උපගඤ්ඤී. භුත- පුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙච අසසරතනං චීමංසමානො පුබ්බණ්හසමයං අභිරුහිතො සමුද්දපරියනං පඨවීං අනුයාසිතො කුසා- වනිං රාජධානිං පච්චාගන්තො පාතරාසමකාසී. රඤ්ඤො ආනන්ද මහා- සුදස්සනස්ස ඵවරූපං අසසරතනං පාතුරහොසී.

මණිරතනං

9. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස මණිරතනං පාතු- රහොසී. සො අහොසී මණි වේඵරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරි- කම්මකතො අවේජා විප්පසනෙතො සබ්බාකාරසම්පනෙතො. තස්ස ඛො පනානන්ද මණිරතනස්ස ආහා සමත්තා යොජනං පුටා අහොසී. භුත- පුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙච මණිරතනං චීමංසමානො චතුරඛණිනීං සෙතං සත්තයඛිතො මණිං ධර්ග්ගං ආරොපෙතො රත්තනකාරනිම්සයං පාසාසී. සෙ ඛො පනානන්ද සමත්තා භාමා අහෙසුං, තෙ තෙතොභාසෙන කම්මනෙක පයොපෙසුං දිවානි මඤ්ඤො- මානා. රඤ්ඤො ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵවරූපං මණිරතනං පාතුරහොසී.

6. අනදයෙනි, ඉක්බිති ඒ සක්ඛ්‍යවන මුහුද හිමි කොට පොළොව දිනා, කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් මහසුදසුන් රජුගේ ඇතොවුර දෙද රිනිසමඬල ඉදිරියෙහි ඇතොවුර හොබවනුයේ අකුරු ගැසු කලෙක සෙයින් සිටියේ ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙ බදු සක්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

ඇත්ඛ්‍යවන

7. තවද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට සිරුර මුළුල්ල සුදු වූ, කය සත් තැනෙකින් පොළොව පහස්නා, ඉඳුමත්, අහසින් යන, උපෝසථ කුලයට අයත් ඇත් රජෙක් වූ ඇත්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය. එය දැක්මෙන්, 'ඉදින් හීලා බවට පැමිණියේ වී නම් ඒකාන්තයෙන් යහපත් වූ ඇත් යානයෙකැ'යි මහසුදසුන් රජුගේ සිත පැහැදිණ. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්ඛ්‍යවන බොහෝ කලක් මොනොවට භික්ෂුණු සොදුරු අජාති ඇතෙක් යම් සේ ද එසේ ම භික්ෂුණු බවට පැමිණියේය. අනදයෙනි, පෙර වූ දෑයක් කියමි. මහසුදසුන් රජ එ ම ඇත් රුවන විමසනුයේ පෙරවරු වෙලෙහි උහු අරා ගොස් මුහුද හිමි කොට ඇති මුළු පොළොව වටා හැවිද කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොජුන් වැළැඳීම කෙළේ ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජහට මෙබඳු ඇත්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

අස්ඛ්‍යවන

8. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට අස්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය. ඒ කය මුළුල්ල සුදු වූ, කළු හිසක් ඇති, මුදු තෘණ බදු කෙහෙ ඇති, ඉඳුමත්, අහසින් යන, වලාහක නම් අස් රජ ය. උහු දැක්මෙන් 'ඉදින් භික්ෂුණු බවට පැමිණියේ වී නම්, සොදුරු අස් යානයෙකැ' යි මහසුදසුන් රජුගේ සිත පැහැදිණේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ අස් රුවන බොහෝ කලක් මනා ව දැමුණු සොදුරු අජාති අසක්ඛු මෙන් ම දැමුණු බවට පැමිණියේ ය. ඒ පෙර වූ දෑයක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ එ ම අස්ඛ්‍යවන විමසනුයේ පෙරවරු සෙමෙහි උහු අරා මුහුද හිමි කොටැති පොළොව වටා ගොස් කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොජුන් වැළැඳී ය. අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජුට මෙබඳු අස්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

මිණිඛ්‍යවන

9. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මිණිඛ්‍යවනෙක් පහළ විය. එය සොදුරු වූ පිරිසිදු ආකරයෙහි උපන, අටැස්, මොනොවට පිරියම් කරන ලද, පැහැදිලි වූ, වෙසෙයින් පහන් වූ, සියලු අයුරින් සම්පූර්ණ වූ වෙරළමිණෙක. අනදයෙනි, ඒ මිණිඛ්‍යවනේ එළිය භාත්පස යොත්තක් තැන් පැතිර පැවැත්තේ විය. අනදයෙනි, ඒ පෙර දෑයක් කියමි. මහසුදසුන් රජ එ ම මිණිඛ්‍යවන විමසනුයේ, සිවුරහ සෙන් සන්තාහ සන්තද්ධ කොට, මිණි රුවන දද මුදුනට නංවා, රැ ගනදුරෙහි නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, භාත්පසැ යම් ගම් කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු 'දහවලා' යි හඟනාහු, ඒ එළියෙන් වැඩ ඇරැඹුහු. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙ බදු වූ මිණිඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

ඉඤ්චරතනං

10. පුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤ ඉඤ්චරතනසං මහාසුද්දසනසං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි, අභිරුපා දසානියා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමනනාගතා, නාතිදීසා නාතිරසා නාතිකිසා නාතිචුලා නාතිකාළි නාචොවාදතා අතිකකතනා මානුසං වණ්ණං¹ අපපතතා දිඛං වණ්ණං. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං එවරුපො කායසමඵසෙසා හොති, සෙය්‍යආපි නාම තුලපිචුතො වා කප්පාසපිචුතො වා. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං සීතෙ උණ්ඨානි ගතතානි හොන්ති, උණ්ඨෙ සීතානි. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං කායතො වන්දනගජො වායති. මුඛතො උපපලගජො. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රඤ්ඤ ඉඤ්චරතනසං පුබ්බුට්ඨාසීති අහොසි පච්ඡාතිපාතිනී කිංකාරපට්ඨොච්චි මනාපචාරිනී පියවාදිනී. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රාජානං මහාසුද්දසනං මනසාපි තො දතිවාචී². කුතො පන කායෙන. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරුපං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි.

ගහපතිරතනං

11. පුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි. තසං කමමට්ඨපාකජං දිඛඛවකචු පාතුරහොසි, යෙන නිධිං පසති සසසාමිකමපි අසසාමිකමපි. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛකමිචා එවමාහ: අප්පොසුකෙකා කං දෙව හොති, අහං තෙ ධනෙන ධනකරණියං කරිසාමිති. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තමෙව ගහපතිරතනං විමංසමානො නාවං අභිරුභිචා මජ්ඣෙ ගඛාය නදියා සොතං ඔගාහිචා ගහපතිරතනං එතදවොච: අප්පො මෙ ගහපති හිරඤ්ඤසුචණ්ණනාති¹ තෙන හි මහාරාජ එකං තීරං නාව උපෙතුති ඉධෙව මෙ ගහපති අප්පො හිරඤ්ඤසුචණ්ණනාති. අථ ඛො තං ආනන්ද ගහපතිරතනං උහොති හප්පෙහි උදකං ඔමසිචා පුරං හිරඤ්ඤ වණ්ණසං කුමහි. උදධිරිචා රාජානං මහාසුද්දසනං එතදවොච: අලමෙතනාවතා මහාරාජ, කතමෙතනාවතා මහාරාජ, පුජිතමෙතනාවතා මහාරාජාති. රාජා මහාසුද්දසනො උචමාහ: අලමෙතනාවතා ගහපති, කතමෙතනාවතා ගහපති පුජිතමෙතනාවතා ගහපතිති. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරුපං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි.

1. මංගුසපිවණ්ණං - සා, මංගුසපිවණ්ණං (මජ්ඣ)
 2. අභිරුචී - කං

ඉතිරි රුවන

10. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට වෙසෙයි රු ඇති, දැකුම්කලු, සිත පහදවන, උතුම් පැහැයපුයෙන් යුත්, ඉතා නො උස්, ඉතා නොමිටි, ඉතා කෙටිටු නොවූ, ඉතා නො තර, ඉතා නො කලු, ඉතා නොසුදු, මිනිස් පැහැයපුව ඉක්මැවූ, දෙවි පැහැයපුවට නො පැමිණි ස්ත්‍රියක් වූ ඉතිරි රුවන පහළ විය. අනදයෙනි, ඉඹුල් පුලුනෙහි හෝ කපු පුලුනෙහි සෙයින් ඒ ඉතිරි රුවනගේ මොළොක් පහස වෙයි. අනදයෙනි, ශීත සමයෙහි ඒ ඉතිරි රුවන ගේ ශාත්‍රයෝ උණුසුම් වෙත්, උෂ්ණ සමයෙහි සිසිල් වෙත්. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නයා ගේ කයින් සදුන් සුවද හමයි, මුවන් මහනෙල් මල් සුවද හමයි. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නය මහසුදසුන් රජුට කලින් ම නැඟී සිටිනුයේ ද, වතාවත් නිමවා පසු වැ හිඳුනො ද, කුමක් කරමි ද? යි විමසා ම කරනුයේ ද, රජුට මන වඩනා දැ ම කරනුයේද, පිය බස් ම තෙප්ලනුයේද වෙයි. අනදයෙනි, ඒ ඉතිරි රුවන සිතිනුදු මහ සුදසුන් රජු ඉක්මැ නො හැසිරෙන්නෝ විය (සිතිනුදු අනෙකකු නො පැතිය). කයින් එසේ හැසිරීමක් කොයින් ලැබේ ද? අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙබඳු ඉතිරි රුවනෙක් පහළ විය.

ගැහැවිරුවන

11. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, ඒ මහසුදසුන් රජුට ගැහැවි රුවනෙක් පහළ විය. යමෙකින් හිමියන් ඇත්තාවූ ද හිමියන් නැත්තාවූ ද නිධාන දක්නේ ද එසේ වූ කර්මවිපාකප දිවැසෙක් ඒ ගැහැවි රුවනට පහළ විය. හේ මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ ‘දෙවියනි, ඔබ මන්-දෙත්සාහ වන්න, ඔබට ධනයෙන් කටයුතු දැ මම ධනයෙන් කැරැදෙත්-නෙමි’ යි මෙසේ සැළ කෙළේ ය. ඒ පෙර වූවක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ එ ම ගැහැවි රුවන විමසනුයේ, නැවක නැග ගංගා නදිය මැද දිය පහරට බැස, ගැහැවිරුවන බණවා, ‘ගැහැවිය, මට අමු රනින් හා ශුද්ධ කළ රනින් ප්‍රයෝජන ඇතැ’ යි කී ය. ‘මහරජුනි, එසේ වී නම් උක් තෙරකට නැව එළැඹෙව’ යි හේ කී ය. ‘ගැහැවිය, මෙහි දී ම මට හිරණ ස්වර්ණයෙන් වැඩෙක් ඇතැ’ යි රජ කීය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ ගැහැවිරුවන දෝතින් දිය ස්පර්ශ කොට හිරණ ස්වර්ණයෙන් පිරුණු සැළියක් ඔයොවා ගෙන මහසුදසුන් රජුට ‘මහරජුනි, මෙතෙකින් සැහේ ද? මෙ තෙකින් කටයුත්ත කරන ලද්දේ වේ ද? මහරජුනි, මෙතෙකින් ඔබ වචනය පිදුණේ ද?’ යි කී ය. මහසුදසුන් රජ ‘ගැහැවිය මෙ තෙකින් සැහෙයි, ගැහැවිය මෙතෙකින් කටයුත්ත කරන ලද ය, ගැහැවිය, මෙතෙකින් මා වචන පිදිණැ’ යි කී ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙබඳු වූ ගැහැවිරුවනෙක් පහළ විය.

පරිනායකරතනං

12. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස පරිනායකරතනං පාතුරහොසි පණ්ඩිතො වියනොනො මෙධාවි පට්ඨලො රාජානං මහාසුද්දසනං උපයාපෙතඛිං උපයාපෙතුං අපයාපෙතඛිං අපයාපෙතුං. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛිකමිතො එවමාහ; අපෙපාඤ්ඤකො ඤං දෙව හොති, අහමනුසාසිසකාමිනි, රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසස එවරුපං පරිනායකරතනං පාතුරහොසි; රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමෙහි සත්තති රතනෙති සමන්තාගතො අහොසි.

ඉද්ධිසමන්තාගමො

13. පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුති ඉද්ධිති සමන්තාගතො අහොසි. කතමාති චතුති ඉද්ධිති? ඉධ ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අභිරුපො අහොසි දසනනියො පාසාදිකො පරමාය චණ්ණපොසකාරතාය සමන්තාගතො දතීවිය අඤ්ඤෙති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය පඨමාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො දීඝායුකො අහොසි විරච්ඡිතිකො අතීවිය අඤ්ඤෙති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය දුතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අපපාඛාධො අහොසි අපපාතඛෙකා සමචෙපාතිනියා ගහණ්ණො සමන්තාගතො නාතීසීතාය නාවට්ඨණ්ණාය අතීවිය අඤ්ඤෙති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය තතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො බ්‍රාහ්මණගහපතීකානං පියො අහොසි මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතා පුත්තානං පියො හොති. මනාපො, එවමෙව ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො බ්‍රාහ්මණගහපතීකානං පියො අහොසි මනාපො රඤ්ඤෙ පි ආනන්ද මහාසුද්දසනසස බ්‍රාහ්මණගහපතීකා පියා අහෙසුං මනාපා. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුත්තා පියා හොනති මනාපා එවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස බ්‍රාහ්මණගහපතීකා පියා අහෙසුං මනාපා. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුත්ත පියා හොනති මනාපා එවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස බ්‍රාහ්මණගහපතීකා පියා අහෙසුං මනාපා. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුරඛිනියා සෙනාය උය්‍යානභුමිං නිය්‍යාසි. අථ ඛො ආනන්ද බ්‍රාහ්මණගහපතීකා රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛිකමිතො එවමාහංසු 'අතරමානො දෙව යාති යථා තං මයං විරතරං පසෙසය්‍යාමා'ති රාජා පි ආනන්ද මහාසුද්දසනො සාරථිං ආමනෙතසි අතරමානො සාරථි රථං පෙසෙති යථානං බ්‍රාහ්මණගහපතීකෙති විරතර පසසි යය්‍යනති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය චතුතීයා¹ ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාති චතුති ඉද්ධිති සමන්තාගතො අහොසි.

1. චතුසාඨ (සා)

පිරිනා රුවන

12. තව ද අනාදයෙනි, පණ්ඩිත වූ, වාක්ත වූ, ප්‍රකෘති ප්‍රඥා ඇති, මහසුදසුන් රජුහු කරා එළැඹැවියැ යුත්තහු එළඹවනනට ද, බැහැර කළ යුත්තහු බැහැර කරවන්නට සමර්ථ වූ පරිත්‍යාසක රත්නය ද (සුත්‍ර රත්නය ද) පහළ විය. හෙ තෙම මහ සුදසුන් රජු කරා එළැඹ 'දෙවයිනි, ඔබ මන්දෙන්සාහ වන්න, මම රට අනුසස්නෙමි' යි මෙසේ කී ය. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙබඳු පරිත්‍යාසක රත්නයෙක් පහළ විය. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ සත් රුවනින් සමන්විත විය.

සාද්ධිසමන්වාගමය

13. තව ද, අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සතර සාද්ධීන්ගෙන් සමන්විත විය. කවර සතර සාද්ධීන්ගෙන් ද? යත්: අනාදයෙනි, මෙහි මහ සුදසුන් රජ වෙසෙස් රූ ඇත්තේ, (අතෘප්තිකර දසුන් ඇතියෙන්) දක්නට සුඤ්ඤ වූයේ, දුටුවන් පහදවනුයේ, සෙසු මිනිස්නට වඩා අතිසයින් උතුම් පැහැ සටහනින් සමන්විත වූයේ වී ය. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ පළමු වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සෙසු මිනිස්නට වඩා දීර්ඝ ආයුෂ ඇත්තේ බොහෝ කල් සිටුවන් වී ය. අනාදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ මේ දෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනාදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ ආබාධ නැත්තේ, රොග නැත්තේ, ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ, සෙසු මිනිස්නට වැඩි තරම් වූ සම ලෙස අහර පැසවන උදරාශ්නියෙන් සමන්විත වී ය. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ තෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනාදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ බමුණනට ද ගැහැවියනට ද ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනාදයෙනි, පියා පුතුනට යම්සේ ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම මහසුදසුන් රජ බමුණනටත් ගැහැවියනටත් ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් පිය ද මනාප ද වූහ. අනාදයෙනි, යම්සේ පියාට පුත්‍රයෝ ප්‍රියත් මනාපත් වෙත් ද, එසේ ම මහ සුදසුන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් ප්‍රිය ද මනාප ද වූහ.

අනාදයෙනි, පෙර දවසැ මහ සුදසුන් රජ සිවුරහ සෙනහින් උපලක්ෂිත වැ උයන් බිම බලා නික්මුණේ ය. අනාදයෙනි, එ කල්හී බමුණෝත් ගැහැවියෝත් මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ, දෙවයිනි, යම්සේ අපි බොහෝ වේලාවක් ඔබ දක්කැ හැකි වනනමෝ ද, එසේ නො යුතු වැ වඩින්නැ' යි මෙසේ කීහ. අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ ද රියැදුරා අමතා, 'සැරිය, යම් සේ මම බමුණු ගැහැවියන් විසින් බොහෝ වේලා දක්නා ලබනු හැකි වන්නෙමි ද, එසේ සෙමෙන් රිය යවව' යි මෙසේ කී ය. අනාදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ මේ සතර වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

අනාදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ සතර සාද්ධීන් ගෙන් සමන්විත වී ය.

පොකඛරණිමාපනං

14. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි: යනුනුනාහං ඉමාසු තාලනනරිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකඛරණියො මාපෙ- යානති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු තාලනන- රිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකඛරණියො. තා ඛො පනානන්ද- පොකඛරණියො චතුනනං චණණානං ඉට්ඨකාහි චිතා අභෙසුං, ඵකා ඉට්ඨකා සොචණණමයා, ඵකා රුපියමයා, ඵකා වෙඵරියමයා, ඵකා ඵලිකමයා' තාසු ඛො පනානන්ද පොකඛරණියු චනනාරි චනනාරි ච සොපාණානි අභෙසු චතුනනං චණණානං. ඵකං සොපාණං සොචණණ- මයං ඵකං රුපියමයං ඵකං වෙඵරියමයං ඵකං ඵලිකමයං. සොචණණ- මයසං සොපාණසං සොචණණමයා ඵමහා අභෙසුං රුපියමයා සුචි- යො ච උණහිසඤ්ඤා රුපියමයසං සොපාණසං රුපියමයා ඵමහා අභෙසු, සොචණණමයා සුචියො ච උණහිසඤ්ඤා වෙඵරියමයසං සොපාණසං වෙඵරියමයා ඵමහා අභෙසුං, ඵලිකමයා සුචියො ච උණහිසඤ්ඤා. ඵලිකමයසං සොපාණසං ඵලිකමයා ඵමහා අභෙසුං, වෙඵරියමයා සුචියො ච උණහිසඤ්ඤා. තා ඛො පනානන්ද පොකඛරණියො ද්වීහි චෙදිකාහි පරිකඛිතතා අභෙසුං ඵකා චෙදිකා සොචණණමයා ඵකා රුපියමයා. සොචණණමයා චෙදිකාය සොචණණමයා ඵමහා අභෙසුං රුපියමයා සුචියො ච උණහිසඤ්ඤා රුපියමයා චෙදිකාය රුපියමයා ඵමහා අභෙසුං සොචණණමයා සුචියො ච උණහිසඤ්ඤා. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි 'යනුනුනාහං ඉමාසු පොකඛරණියු ඵචරුපං මාලං රොපාපෙයාං: උපලං පදුමං කුමුදං පුණ්ඛරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං අනාවචනති රොපාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු පොකඛරණියු ඵචරුපං මාලං උපලං පදුමං කුමුදං පුණ්ඛරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං අනාවචං.

15. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි: 'යනුනුනාහං ඉමාසං පොකඛරණිනං තීරෙ නභාපමෙ පුරිපෙ යංපෙයාං යෙ ආගතාගතං ජනං නභාපෙසනති'ති. යංපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණිනං තීරෙ නභාපමෙ පුරිපෙ යෙ ආගතාගතං ජනං නභාපෙසුං.

අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි: යනුනුනාහං ඉමාසං පොකඛරණිනං තීරෙ ඵචරුපං දනං පට්ඨපෙයාං අනනං අනනාසීකසං! පානං පානාසීකසං උසං වසාසීකසං යානං යානාසී- කසං සයනං සයනාසීකසං ඉසීං ඉසාසීකසං හිරඤ්ඤං හිරඤ්ඤාසී- කසං සුචිණ්ණං සුචිණ්ණාසීකසංහි. පට්ඨපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණිනං තීරෙ ඵචරුපං දනං: අනනං අනනාසීකසං පානං පානාසීකසං වසං වසාසීකසං යානං යානාසීකසං සයනං සයනාසීකසං ඉසීං ඉසාසීකසං හිරඤ්ඤං හිරඤ්ඤාසීකසං සුචිණ්ණං සුචිණ්ණාසීකසංහි.

1. අනනාසීකසං (සා, කා.PTS)

පොකුණු වැවීම

14. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජහට, ‘මේ තල්ලුක් අතර දුනු සියක් දුනු සියක් තන්හි පොකුණු කැටවීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ තෙම ඒ තල්ලුක් අතර දුනු සියයක් දුනුසියයක් තැනූ පොකුණු කැටවී ය. අනදයෙනි, ඒ පොකුණු සිටුවණක් ගඩොළයෙන් බඳනා ලද්දහු වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රන්මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රිදීමුවා වූහ, එක් ගඩොළ කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් පළිභූමුවා වූහ. අනදයෙනි, ඒ පොකුණුවලා සිටුවූ පැහැයෙන් නිමි දිවු සිටුවූ හිණිමං කෙනෙක් වූහ. (එහි) එක් හිණෙක් රන්මුවා විය. එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිභූමුවා විය. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිණිහිය ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැටද හිණිහිය ද වූහ. වෙරළමිණිමුවා හිණෙහි වෙරළමිණිමුවා ටැම්හු ද පළිභූමුවා පියගැට ද හිණිහිය ද වූහ. පළිභූමුවා හිණෙහි පළිභූමුවා ටැම්හු ද වෙරළමිණිමුවා පියගැට ද හිණිහිය ද වූහ.

අනදයෙනි, ඒ පොකුණුහු වූ කලි පිල්කඩ දෙකෙකින් පිරිකෙවුණෝ වූහ. එක් පිල්කඩෙක් රන්මුවා ද එක් පිල්කඩෙක් රිදීමුවා ද විය. රන්මුවා පිල්කඩෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. රිදීමුවා පිල් කඩෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජහට ‘මේ පොකුණුවලා හැම සාකුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පඬෙර (හෙළ පියුම්) යන මෙ බඳු මල් ගස් හැම දෙනාට ඇවුරුම් නැතිසේ සාධාරණ කොට රොපණ කැටවීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ ඒ පොකුණුවලා ඇවුරුම් නැතිසේ හැම දෙනාට සාධාරණ කොට හැම සාකුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පඬෙර යන මෙ බඳු මල්ගස් රොපණ කැටවී ය.

15. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජුට මේ පොකුණුතෙරැ ආ ආ ජනයා නාවන ස්නාපයකයන් තැබීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ පොකුණු තෙරැ ආ ආ ජනයා නාවන ස්නාපකයන් තැබී ය.

ඉක්බිති ‘මේ පොකුණු තෙරැ අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවීම නම් යෙහෙකැ යි මහසුදස්සන් රජුට මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ ඒ පොකුණුතෙරැ අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවී ය.

16. අථ ඛො ආනන්ද ඩ්‍රාග්ගඤ්ඤපතිකා පහුතං සාපතෙයාං ආදය රාජානං මහාසුද්දසනං උපඝඤ්ඤාචාරිචා ඵචමාහංසු; ඉදං දෙව පහුතං සාපතෙයාං දෙවඤ්ඤෙව උද්දිසා ආහතං, තං දෙවො පටිඤ්ඤා-තුති. “අලං ගො, මම්පිදං පහුතං සාපතෙයාං ධම්මකෙන ඛලිතා අභිසඤ්ඤා තං වො හොතු, ඉතො ව භියොහො හරථා”ති. තෙ රඤ්ඤ පටිකඤ්ඤා ඵකමතං අපකකමම ඵචං සමචිතොසු: ‘න ඛො ඵතං අමහාකං පතිරුපං, යං මයං ඉමාති සාපතෙයානි පුනදෙව සකානි සරානි පටිහරෙයාමාති, යනනුන මයං රඤ්ඤෙසු මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං මාපෙයාමා”ති. තෙ රාජානං මහාසුද්දසනං උපඝඤ්ඤාචාරිචා ඵචමාහංසු ‘නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙසාමා’ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තුඤ්ඤිභාවෙන. අථ ඛො ආනන්ද සකෙකා දෙවොනම්ඤ්ඤෙ රඤ්ඤෙසු මහාසුද්දසනසන වෙනසා වෙතො පරිචිතකකමඤ්ඤෙසු විසකකමමං¹ දෙවපුතනං ආමනෙතසි, ඵහි නං සමම විසකකමම රඤ්ඤෙසු මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං මාපෙහි ධම්මං නාම පාසාදන්ති.

‘ඵචං හදනෙත’ති ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙවපුතනො සකකසා දෙවොනම්ඤ්ඤෙසු පටිසුඤ්ඤා, සෙයාථාපි නාම ඛලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙයා පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤෙයා, ඵචමෙචං දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අනන්තරිතො, රඤ්ඤෙසු මහාසුද්දසනසන පුරතො පාතුරතොසි. අථ ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙවපුතනො රාජානං මහාසුද්දසනං ඵතදෙවොච, නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙසාමි ධම්මං නාම පාසාදන්ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තුඤ්ඤිභාවෙන. මාපෙසි ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙවපුතනො රඤ්ඤෙසු මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං ධම්මං නාම පාසාදං.

17. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ පුරස්මෙන ව පච්ඡමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොසි, උතතරෙන ව දකඤ්ඤෙන ව අභිසොජනං විජා-රෙන, ධම්මසා ආනන්ද පාසාදසා තිපොරිසං උච්චතෙන ව ඤ්ඤ විතං අහොසි චතුතනං වඤ්ඤානං ඉච්චකාහි, ඵකා ඉච්චකා සොච ඤ්ඤාමයා ඵකා රුපියමයා ඵකා වෙච්චියමයා ඵකා ඵලිකමයා.

ධම්මසා ආනන්ද පාසාදසා චතුරාසිති ඵමහසහසානි අහෙසු චතුතනං වඤ්ඤානං, ඵකො ඵමහා සොච ඤ්ඤාමයො, ඵකො රුපියමයො, ඵකො වෙච්චියමයො, ඵකො ඵලිකමයො. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ චතුතනං වඤ්ඤානං ඵලකෙහි සඤ්ඤා අහොසි’

1. චතුරාසි - PMS
 1. චතුරාසි - (කා)

16. අනදයෙනි, එ කල්හි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද බොහෝ වස්තුව ගෙන මහ සුදස්සන් රජු කරා එළැඹ, 'දෙවයිනි, මේ බොහෝ වස්තුව දෙවියන් වහන්සේ ම උදෙසා ගෙනෙන ලද්දේ ය. එය දෙවියන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් ව' යි මෙසේ කීහ. 'හවන්ති, කම් නැත. මගේ ද මේ බොහෝ වස්තුව දැහැමි අය බද්දෙන් පිළියෙල කැරුණේ ය, එය තොපට වේවා, මෙයින් වැඩි පුර ද ගෙන යවු' යැ යි රජ ඔවුන් දුන් වස්තුව පිළිකෙවී ය. රජු විසින් පිළිකෙවුණු ඔහු එක් පසකට ගොස්, 'මේ වස්තූන් අපි නැවැත සිය ගෙවලට පෙරළා ගෙන යන්නම් යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය අපට නොසුදුසු ම ය, අපි (මෙයින්) මහසුදස්සන් රජුට ගෙයක් කරන්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතූහ. ඔහු මහසුදස්සන් රජු වෙත එළැඹ 'දෙව යිනි, ඔබට ගෙයක් කරන්නම්' යි මෙසේ සැළ කළාහ. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් එය ඉවැසී ය.

අනදයෙනි, එ කලා සක්දෙවිඳු සිය සිතින් මහසුදස්සන් රජුගේ සිතැ කල්පනාව දැන, විස්සම් දෙවිපුත්‍ර බණවා, 'යහලු විස්සම්, තෝ මෙහි එව, මහසුදස්සන් රජුට දහම් පා නම් ගෙයක් මවව' යි කී ය. අනදයෙනි, 'එසේ ය, වහන්සැ' යි කියා ම විස්සම් දෙවිපුත්‍ර සක් දෙවිඳුට පිළිවදන් දී ශක්තිමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දික් කරනු හෝ දික් කළ අතක් වක් කරනු සේ යුතු ව තව්තිසා දෙවිලොවැ අතුරු දහන් වැ, මහසුදස්සන් රජු ඉදිරියේ පහළ විය. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විස්සම් දෙවිපුත්‍ර මහ සුදස්සන් රජුට, 'දෙවයිනි, ඔබට නිවහනක්, දහම් නම් පහසක් මවන්-නෙම්' යි මෙ වචන කී ය, අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් (එය) ඉවැසී ය.

17. අනදයෙනි, විස්සම් දෙවිපුත්‍ර මහසුදස්සන් රජුට නිවහනක්, දහම් නම් පහසක් මැවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහස පෙර දෙසින් ද පැසිම් දෙසින් ද දිගින් යොදුනෙක් විය, උතුරු දෙසින් ද දකුණු දෙසින් ද පුලුලින් අඩ යොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පහසේ ගෙබිම එක්තරා ගඩොළයෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් රිදීමුවා ද එක්තරා ගඩොළයෙක් වෙරළුමුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඩොළයෙන් උසින් තුන් බඹයක් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පහසේ සිවුවන් ගඩොළයෙන් නැවුණු අසුසාර දහසෙක් වැම්හු වූහ. එක් වැඹෙක් රන්මුවා විය, එක් වැඹෙක් රිදීමුවා ද එක් වැඹෙක් වෙරළුමුවා ද එක් වැඹෙක් පළිඟුමුවා ද විය. අනදයෙනි, දහම් පහස, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රිදීමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් වෙරළුමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් පෝරුයෙන් අතුරන ලද්දේ විය.

එකං එලකං සොවණ්ණමයං, එකං රූපියමයං, එකං වෙච්චියමයං එකං එළිකමයං. ධම්මසස ආනන්ද පාසාදසස චතුර්විසති සොපාණානි අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණොනං, එකං සොපාණං සොවණ්ණමයං එකා රූපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං-පෙ-එළිකමයසස සොපාණසස එළිකමයා ඵමහා අහෙසුං වෙච්චියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්චි.

ධම්මෙ ආනන්ද පාසාදෙ චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසානි අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණොනං: එකං කුටාගාරං සොවණ්ණමයං, එකං රූපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං, සොවණ්ණමයෙ කුටාගාරෙ රූපියමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානො අහොසි රූපියමයෙ කුටාගාරෙ සොවණ්ණමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානො අහොසි, වෙච්චියමයෙ කුටාගාරෙ දත්තමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානො අහොසි, එළිකමයෙ කුටාගාරෙ මසාරගලල-මයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානො අහොසි, සොවණ්ණමයසස කුටාගාරසස ආරෙ රූපියමයො තාලො ධීතො අහොසි තසස රූපියමයො ඛන්ධො. සොවණ්ණමයානි පත්තානි ච එලානි ච. රූපියම-යසස කුටාගාරසස ආරෙ සොවණ්ණමයො තාලො ධීතො අහොසි, තසස සොවණ්ණමයො ඛන්ධො, රූපියමයානි පත්තානි ච එලානි ච, වෙච්චිය-මයසස කුටාගාරසස ආරෙ එළිකමයො තාලො ධීතො අහොසි, තසස එළිකමයො ඛන්ධො, වෙච්චියමයානි පත්තානි ච, එලානි ච. එළිකමයසස කුටාගාරසස ආරෙ වෙච්චියමයො තාලො ධීතො අහොසි, තසස වෙච්-රියමයො ඛන්ධො, එළිකමයානි පත්තානි ච එලානි ච.

18. අඵධො ආනන්දරඤ්ඤා මහාසුද්දසනසස එතදහොසි: යනුත්තාහං මහාච්ඡුභසස කුටාගාරසස ආරෙ සඛඛසොවණ්ණමයං තාලචනං මාපෙයාං යඤ්ච දිවාචිහාරං නිසීදිසසාමීති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මහාච්ඡුභසස කුටාගාරසස ආරෙ සඛඛසොවණ්ණමයං තාලචනං යඤ්ච දිවා-චිහාරං නිසීදී. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දච්චි වෙදිකාහි පරිකඛිතො අහොසි. එකා වෙදිකා සොවණ්ණමයා එකා රූපියමයා. සොවණ්ණමයාය වෙදිකාය සොවණ්ණමයා ඵමහා අහෙසුං, රූපියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්චි. රූපියමයාය වෙදිකාය රූපියමයා ඵමහා අහෙසුං, සොවණ්ණමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්චි.

19 ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දච්චි කිංකිණිකජාලෙහි¹ පරිකඛිතො අහොසි, එකං ජාලං සොවණ්ණමයං එකං රූපියමයං සොවණ්ණමයසස ජාලසස රූපියමයා කිංකිණියො අහෙසුං, රූපියමයසස ජාලසස සොව-ණ්ණමයා කිංකිණියො අහෙසුං.

1. කිංකිණිකජාලෙහි (සා, කා)

අනදයෙනි, දහම් පහගේ එක්තරා හිණෙක් රන්මුවා ද එක්තරා හිණෙක් රිදීමුවා ද එක්තරා හිණෙක් වෙරළමිණිමුවා ද එක්තරා හිණෙක් පළිඟුමුවා ද යි සතර වගයෙකින් නම් සුවිසි හිණිමං කෙනෙක් වූහ. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා ටැම්ඟු ද . . . පළිඟුමුවා හිණෙහි පළිඟුමුවා ටැම්ඟු ද වෙරළ මිණි මුවා පියගැට ද හිණිහිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම්පහගෙහි එක් කුළුගෙයෙක් රන්මුවා ද, එකෙක් රිදීමුවා ද එකෙක් වෙරළමිණිමුවා ද එකෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවගයෙක සුවාසූ දහසෙක් කුළුගෙවල් වූහ. රන්මුවා කුළුගෙහි රිදීමුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රිදීමුවා කුළුගෙහි රන්මුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. වෙරළමිණිමුවා කුළුගෙහි ඇත්දළමුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. පළිඟුමුවා කුළුගෙහි මැසිරිගල්මුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රන්මුවා කුළු ගෙහි දෙඳ රිදීමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රිදීමුවා ද පත්‍ර හා එල හා රන්මුවා ද වූහ. රිදීමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ රන්මුවා තල් රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රන්මුවා ද පත්‍ර හා එල හා රිදීමුවා ද වූහ. වෙරළ- මිණිමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ පළිඟුමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ පළිඟුමුවා ද පත්‍ර හා එල හා වෙරළමිණිමුවා ද වූහ. පළිඟුමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ වෙරළමිණිමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ වෙරළමිණිමුවා ද පත්‍ර හා එල හා පළිඟුමුවා ද වූහ.

18. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදසුන් රජුට ‘‘යම් තැනෙක මම් දිවාචිහරණ පිණිස හිදිනෙමි ද, එහි සියල්ල රන්මුවා තල් වනයක් කැඳවීම් නම් යෙහෙකැ’’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති, යම් තැනෙක මහසුදසුන් රජ දිවා චිහරණය පිණිස හිඳුනේ ද, එහි මහාවසුභ කුළුගෙයැ දෙඳ තල්වනයක් කැඳවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහය වෙදිකා (පිල්) දෙකෙකින් පිරිනෙවුණේ විය. එක් වෙදිකායෙක් රන්මුවා විය. අනෙක රිදීමුවා විය. රන්මුවා වෙදිකායෙහි රන්මුවා ටැම්ඟු ද රිදීමුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ. රිදීමුවා වෙදිකායෙහි රිදීමුවා ටැම්ඟු ද රන්මුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ.

19. අනදයෙනි, දහම්පාය කිකිණි දූල් දෙකෙකින් පිරිනෙවුණේ විය. එක් දූලෙක් රන්මුවා ද එක් දූලෙක් රිදීමුවා ද විය. රන්මුවා දූලෙහි රිදීමුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය. රිදීමුවා දූලෙහි රන්මුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය.

තෙසං ඛො පනානානු කිංකිණිකජාලානං වාතෙරිතානං සද්දො අභොසි වග්ගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනියො ව සෙයා-
පාපි ආනානු පඤ්චබ්බිකස්ස තුරියස්ස සුවිනිතස්ස සුප්පටිතාළිතස්ස
සුකුසලෙහි¹ සමනතාහතස්ස සද්දො භොති වග්ගු ව රජනියො ව කමනි-
යො ව මදනියො ව එවමෙව ඛො ආනානු තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දො අභොසි වග්ගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනි-
යො ව. යෙ ඛො පනානානු තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා
ධුක්ඛා අභෙසුං සොණධා පිපාසා. තෙ තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දෙන පරිවාරෙසුං

නිලසීතො ඛො පනානානු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛා අභොසි මුසති
වකඛුති. සෙයාපාපි ආනානු වසසානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සරදසමයෙ
වීද්ධො වීගතවලාහකෙ දෙවෙ ආදිවෙවා නභං අබ්බුග්ගමමානො² දුද්දිකෙඛා³
භොති, මුසති වකඛුති, එවමෙව ඛො ආනානු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛා
අභොසි මුසති වකඛුති.

20. අප ඛො ආනානු රඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස එතදභොසි: යනසු-
නාහං ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො ධම්මං නාම පොකඛරණිං මාපෙය්‍යන්ති.
මාපෙසි ඛො ආනානු රාජා මහාසුදස්සනො ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො
ධම්මං නාම පොකඛරණිං. ධම්මො ආනානු පොකඛරණි පුරත්ථිමෙන ව
පච්ඡිමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අභොසි, උත්තරෙන ව දකඛිණෙන
ව අද්ධියොජනං විත්ථාරෙන. ධම්මො ආනානු පොකඛරණි වතුන්තං වණ්ණානං
ඉට්ඨකාහි විතා අභොසි, එකා ඉට්ඨකා සොව ණ්ණමයා එකා රුපියමයා,
එකා වෙඵරියමයා එකා එළිකමයා,

ධම්මොය ආනානු පොකඛරණියා වතු වීසතිසොපාණානි අභෙසුං
වතුන්තං ව ණ්ණානං, එකං සොපාණං සොව ණ්ණමයං, එකං වෙඵරියමයං,
එකං එළිකමයං. සොව ණ්ණමයස්ස සොපාණස්ස සොව ණ්ණමයා එමහා
අභෙසුං රුපියමයා සුවියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, රුපියමයස්ස සොපාණස්ස
රුපියමයා එමහා අභෙසුං සොව ණ්ණමයා සුවියො ව උණ්ඨි-
සඤ්ඤා, වෙඵරියමයස්ස සොපාණස්ස වෙඵරියමයා එමහා අභෙසු ඵළිකමයා
සුවියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, එළිකමයස්ස සොපාණස්ස එළිකමයා එමහා අභෙසුං
වෙඵරියමයා සුවියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා.

ධම්මො ආනානු පොකඛරණි ද්විහි වෙදිකාහි පරිකඛිත්තා අභොසි, එකා
වෙදිකා සොව ණ්ණමයා, එකා රුපියමයා. සොව ණ්ණමයාය වෙදිකාය
සොව ණ්ණමයා එමහා අභෙසුං රුපියමයා සුවියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, රුපිය-
මයාය වෙදිකාය රුපියමයා එමහා අභෙසුං සොව ණ්ණමයා සුවියො ව
උණ්ඨිසඤ්ඤා.

1. කුසලෙහි. (සීචු, ස්‍යා කා, PTS) 2 අබ්බුසංකමානො (මජ්ඣං)
3. දුද්දිකෙඛා. PTS.

අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ කිකිණි දෑල්හි මියුරු සිත්කලු මන වඩනා, (ප්‍රීතියෙන්) කුල්මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි, දක්ෂ වාදකයකු විසින් මොනොවට වැයු මොනොවට ගැයූ පසැහි තුරුවන් හඬ යම්සේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කුල්මත් කරනුත් වෙ ද, අනදයෙනි, එසේ ම සුළඟින් සැලුණු ඒ කිකිණි දෑලුන් හඬ මියුරු ද සිත් අලවනු ද මන වඩනු ද සිත් කුල්මත් කරනු ද විය. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුසාවතී රජදහනෑ සුරාසොඩ වූ මත් පැනෙහි හිඬු වූ ධුර්තයෝ වූහ. ඔහු ඒ සුළඟින් සැලුණු කිකිණි දෑලුන් හඬින් ඉඳුරන් හැසිරවූහ (ඊ වටා කිකිණිදෑලුන් හඬ අනුව නැටීම් ආදිය කළාහ.)

අනදයෙනි, නිමියා වූ දහම් පහය බැලිය නො හැකි විය. එය (අධික දීප්තියෙන්) ඇස් අඳුරු කෙරෙයි. අනදයෙනි, වැසි සාරමසින් පැසිම් මසෙහි සරත් සමයෙහි බැබලුණු, පහ වූ වලා ඇති අහසැ නැගෙන හිරු යම්සේ බැලිය නො හැකි ද, ඇස් අඳුරු කෙරෙයි ද, එසේ ම අනදයෙනි, දහම් පහය බැලිය නොහැකි විය, ඇස් අඳුරු කරන්නේ විය.

20. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහ සුදසුන් රජුට, ‘දහම් පහය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කරවන්නෙම් වීම් නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ දහම් පාය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කැටවීය. අනදයෙනි, පෙර දෙසින්ද පැසිම් දෙසින්ද අයමීන් යොදුනෙක් විය. උතුරු දිගින්ද දකුණු දිගින්ද පුලුලින් අධියොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පොකුණ ඇතැම් උළු කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළුමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඬොළයෙන් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණෙහි, ඇතැම් කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළුමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් රුවනින් නිමියා වූ සුවසි හිණි කෙනෙක් වූහ. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා වැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා වැම්හු ද රන්මුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. වෙරළු මිණිමුවා හිණෙහි වෙරළුමිණිමුවා වැම්හු ද පළිඟුමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. පළිඟුමුවා හිණෙහි පළිඟුමුවා වැම්හු ද වෙරළුමිණිමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණ එකක් රුවන්මුවා ද එකක් රිදීමුවා ද යි පිල් දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. රන්මුවා පිලෙහි රන්මුවා වැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා පිලෙහි රිදී මුවා වැම්හු ද රන්මුවා පිය ගැට ද හිස් ද වූහ.

ධම්මා ආනන්ද පොකුණරණී සත්තභි තාලපනතීභි පාරික්ඛිත්තා අහොසි, එකා තාලපනතී සොවණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙඵරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඛිමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සඛරතනමයා. සොවණ්ණමයස තාලස සොවණ්ණමයො ඛන්ධො අහොසි රුපියමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. රුපියමයස තාලස රුපියමයො ඛන්ධො අහොසි සොවණ්ණමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. වෙඵරියමයස තාලස වෙඵරියමයො ඛන්ධො අහොසි එළිකමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. එළිකමයස තාලස එළිකමයො ඛන්ධො අහොසි වෙඵරියමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. ලොභිතඛිමයස තාලස ලොභිතඛිමයො ඛන්ධො අහොසි මසාරගලලමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. මසාරගලලමයස තාලස මසාරගලලමයො ඛන්ධො අහොසි ලොභිතඛිමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. සඛරතනමයස තාලස සඛරතනමයො ඛන්ධො අහොසි සඛරතනමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. තාසං ඛො පන ආනන්ද තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි වග්ග ව රජනීයො ව කමනීයො ව මදනීයො ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පඤ්චබ්බිකස තුරියස සුවිනිතස සුපටිතාළිතස කුසලෙභි සමනතාහතස සද්දො හොති වග්ග ව රජනීයො ව කමනීයො ව මදනීයො ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි වග්ග ව රජනීයො ව කමනීයො ව මදනීයො ව. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා ඩුක්ඛා අහෙසුං සොණ්ඩා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දෙසු පරිචාරෙසුං.

නිබ්බිතෙ ඛො පනානන්ද ධම්මෙ ව පාසාදෙ ධම්මාය ව පොකුණරණියා රාජා මහාසුද්දසනො. යෙ තෙන සමයෙන සමණෙසු වා සමණසමමතා ඩ්‍රාහමණෙසු වා ඩ්‍රාහමණසමමතා තෙ සඛකාමෙභි සත්තපෙඤ්චා ධම්මං පාසාදං අභිරුභි.

පටමහාණවාරො.

1. යෙ ඛො පනානන්ද. (සා, කා.)

අනාදයෙනි, දහම් පොකුණ එක් තල්පෙලක් රන්මුවා ද එක් බල්පෙලක් රිදීමුවා ද එක් තල්පෙලක් වෙරළමිණිමුවා ද එක් තල්පෙලක් පළිඟුමුවා ද එක් තල්පෙලක් රතුමිණිමුවා ද එක් තල් පෙලක් මැසිරිගල් මුවා ද එක් තල්පෙලක් සියලු රුවන්මුවා ද යි සත් තල්පෙලෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. රන්මුවා තල්රුකැ රන්මුවා කඳ ද රිදීමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. රිදීමුවා තල් රුකෙහි රිදීමුවා කඳ ද රන්මුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. වෙරළමිණිමුවා තල්රුකැ වෙරළමිණිමුවා කඳ ද පළිඟුමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. පළිඟුමුවා තල්රුකැ පළිඟුමුවා කඳ ද වෙරළමිණිමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. රන්මිණිමුවා තල්රුකැ රන්මිණිමුවා කඳ ද මැසිරිගල්මුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. මැසිරිගල්මුවා තල්රුකැ මැසිරිගල්මුවා කඳ ද රන්මිණිමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. සියලු රුවන් මුවා තල් රුකැ සවරුවන්මුවා කඳ ද සවරුවන්මුවා පත් ද පල ද වූහ. අනාදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ මිහිරි වූ සිත් අලවන, කන්කලු වූ, සිත් මත් කරන හඬෙක් විය. අනාදයෙනි, සමත් කුරුවායකු විසින් මොනොවට වැසූ මොනොවට ගැසූ පසහකුරුවන් ගොස යමයේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කුල්මත් කරනුත් වේ ද, අනාදයෙනි, එසේ ම සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ හඬ මියුරු ද සිත් අලවනු ද කන්කලු ද සිත් කුල්මත් කරනු ද විය. අනාදයෙනි, එසමයෙහි කුසාවතී රජදහනැ සුරාසොඬ වූ මත් පැනෙහි ගිජු වූ යම් ධූර්ත කෙනෙක් වූහ ද, ඔහු ඒ තල්රුක් පෙලැ හඬින් එහි රැස් වැ ඉඳුරන් හැසිරවූහ (නැටුම් ඇ කළාහ.)

අනාදයෙනි, දහම් පහය ද දහම් පොකුණ ද කරවා නිමැවූ කලැ මහ සුදසුන් රජ, එ සමයෙහි මහණුන් අතුරැ මහණ යැ යි සම්මත වූ ද බමුණන් අතුරැ බමුණු යැ යි සම්මත වූ ද යම් කෙනෙක් වූහු නම්, ඔවුන් රිසි රිසි හැම දැසින් සත්පා, දහම් පහයට නැගේ ය.

පළමු බණවර යැ.

සමානසමාපතතිපටිලාභො

21. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤො මහාසුදසකනසස එතදභොසි: කිසස නු ඛො මෙ ඉදං කම්මසස ඵලං, කිසස කම්මසස වීපාකො, යෙනාහං එතරහි එවං මහිද්ධිකො එවං. මහානුභාවො තී: අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤො මහාසුදසකනසස එතදභොසි: තිණ්ණං ඛො මෙ ඉදං කම්මානං ඵලං තිණ්ණං කම්මානං වීපාකො, යෙනාහං එතරහි එවං මහිද්ධිකො එවං. මහානුභාවො, සෙය්‍යථීදං: දුතසස දම්සස. සංයමසසාති. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදසකනො යෙන මහාවිදුහං කුටාගාරං තෙනුප්පසම්මි. උපසඩකම්ඤා මහාවිදුහසස කුටාගාරසස ද්වාරෙ සීතො උදුතං උදුතෙයි. 'තිට්ඨ කාමචිතකක, තිට්ඨ ඛ්‍යාපාදචිතකක, තිට්ඨ විහිංසාචිතකක, එත්තාවතා කාමචිතකක, එත්තාවතා ඛ්‍යාපාදචිතකක, එත්තාවතා විහිංසාචිතකකා'ති.

22. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදසකනො මහාවිදුහං කුටාගාරං පච්ඤිතො සොචණ්ණමයෙ පලලඛෙක නිසිභොතො වීච්චොච කාමෙහි වීච්චො අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං සච්චාරං වීචෙකප්පං පිතිසුඛං පයමං සමානං උපසම්පජ්ජ වීහාසි. චිතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සම්ප්පාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිප්පං පිතිසුඛං දුතියං සමානං උපසම්පජ්ජ වීහාසි. පිතියා ච වීරාගා උපෙකකං කො ච වීහාසි. සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කායෙන පච්ඤොදෙසී. යනතං අරියො ආචිකක්ඛති උපෙකකා සතීමා සුඛච්චාරිති තං තතියං සමානං උපසම්පජ්ජ වීහාසි, සුඛසස ච පහානා දුකඛසස ච පහානා සුඛඛච සොමනසසදෙමනසසානං අස්ඤ්ඤාමා අදුකඛමසුඛං උපෙකකා සතිපාරිසුඛී චතුස්සං සමානං උපසම්පජ්ජ වීහාසි.

23. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදසකනො මහාවිදුහා කුටාගාරො නිකම්මිතො සොචණ්ණමයං කුටාගාරං පච්ඤිතො රුපීයමයෙ පලලඛෙක නිසිභොතො මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දීසං ඵරිතො වීහාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජ්ජන ඵරිතො වීහාසි, කරුණාසහගතෙන චෙතසා, -පෙ- මුදිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා එකං දීසං ඵරිතො වීහාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං තථා චතුස්සං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජ්ජන ඵරිතො වීහාසි.

දහන් සමවත් ලැබීම

21. අනදයෙනි, ඉක්බිති “යම් හෙයෙකින් මම් දැන් මෙසේ මහර්ධි ඇතියෙමි ද මහත් ආනුභාව ඇතියෙමි ද, මෙය මගේ කවර කර්මයෙක ඵලයෙක් ද? කවර කර්මයෙක විපාකයෙක් ද?” යි මහ සුදසුන් රජුට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට යම් හෙයෙකින් මම් දැන් මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇතියෙමි, මෙසේ මහත් ආනුභාව ඇතියෙමි වේමි ද, මෙය දන දම සංයම යන තුන් පින් කම්වල ඵල ය, මේ තුන්-පින්කම් වල විපාකය යැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුළුගෙය කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, මහාව්‍යුහ කුළුගෙය දෙඳ සිටියේ, “කාමච්චර්කය සිටු. ව්‍යාපාද ච්චර්කය, සිටු. විභිංසා-ච්චර්කය, සිටු. කාමච්චර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, ව්‍යාපාදච්චර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, විභිංසාච්චර්කය, මෙ තෙකින් නවතුව” යි උදන් ඇති ය.

22. අනදයෙනි, එයට පසු මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුළුගෙයට වැද, රන්මුටා පළභෑ හුන්තේ, කාමයන් ගෙන් වෙන් වැ ම, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් වැ ම, ච්චර්ක සහිත විචාර සහිත, විවේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් වින්ත සුඛයත් ඇති, පළමු වන දහන ලැබ විසිය. ච්චර්ක විචාරයන් සංසිදීමෙන්, තමා තුළ පැහැදීම ඇති කරන, සිතූ එකඟ බව ඇති ච්චර්ක රහිත, විචාර රහිත, සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් සුඛයත් ඇති, දෙවෙනි දහන ලැබ විසී ය. ප්‍රීතිය ද පහ විමෙන් උපෙක්ෂා ඇත්තේ ද විසී ය. සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ සුවය නාම කයින් වින්දේ ය. ‘උපෙක්ෂක වූයේ සිහි ඇත්තේ සුව වූසුම් ඇත්තේ යැ’ යි යමක්හු ඇඳබැ ආයතියේ කියත් ද, ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ විසී ය. සුඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන්, දුඃඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන් කල් තබා ම සොම්නස් දෙමනසුන් බැහැර ලීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුඛ වේදනා ද නැති, උපෙක්ෂා ව ද සිහිය ද යන දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි දහන ලැබ විසී ය.

23. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුටාගාරයෙන් නික්මැ රන්මුටා කුළුගෙට වැද රිදීමුටා පළභෙහි හුන්තේ, මෙත් සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිරැ විසී ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද තෙවෙනි දෙස ද සිවුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසැ හැම දෙනා ම ආත්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකු යි වෙනසක් නොසිතා තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වෙර නැති ව්‍යාපාද නැති, මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ මෙත්සහගිය සිතින් පැතිර විසී ය. එසේ ම කරුණා සහගත සිතින් . . . මුදිතා සහගත සිතින් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිරැ විසී ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද. එසේ තෙවෙනි දෙස ද එසේ සිවුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසෙහි ම හැම දෙනා ම ආත්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකු යි විභාග නො කොට තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වෙර නැති ව්‍යාපාද නැති මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පැතිර විසී ය.

නගරාදීනි

24. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුදසනසක චතුරාසීනිනගරසහසානි අහෙසුං කුසාවතීරජධානිපමුඛානි, චතුරාසීනිපාසාදසහසානි අහෙසුං ධම්මපාසාදපමුඛානි, චතුරාසීනිකුටාගාරසහසානි අහෙසුං මහාවිඤ්චකුටාගාරපමුඛානි.

චතුරාසීනිපලලඛකසහසානි අහෙසුං සොවණණමයානි රුපියමයානි දත්තමයානි සාරමයානි ගොණකඤ්ඤානි පටිකඤ්ඤානි පටලිකඤ්ඤානි කාදලිමිභවරපච්ච ඤානානි සඋඤ්ඤානි උභතොලොභිතකුපධානානි. චතුරාසීනිනාගසහසානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චනානි උපොසථනාගරාජපමුඛානි, චතුරාසීනිඅසාසහසානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චනානි චලාහකඅසරාජපමුඛානි, චතුරාසීනිරථසහසානි අහෙසුං සීහවමමපරිවාරානි බාගසවමමපරිවාරානි දීපිවමමපරිවාරානි පණ්ඩකමලපරිවාරානි සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චනානි වෙජයනතරථපමුඛානි, චතුරාසීනිමණිසහසානි අහෙසුං මණිරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිඉඤ්ඤානි අහෙසුං සුභඤ්ඤාදෙවිපමුඛානි, චතුරාසීනිගහපතිසහසානි අහෙසුං ගහපතිරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිබන්ධසහසානි අහෙසුං අනුයන්තානි පරිනායකරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිධෙතුසහසානි අහෙසුං ධුට්ඨසන්දනානි¹ කංසුපධාරණානි, චතුරාසීනිවජ්ජකොට්ඨසහසානි අහෙසුං බොම්සුමුමානං කප්පාසිකසුමුමානං කොසෙයාසුමුමානං කමඛලසුමුමානං. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුදසනසක චතුරාසීනිපාලිපාකසහසානි සායං පාතං හත්තාභිභාරො අභිභරීඤ්ඤ.

25. තෙන ඛො පනානන්ද සමයෙන රඤ්ඤ මහාසුදසනසක චතුරාසීනි නාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුදසනසක එතදභොසි: ඉමානි ඛො මෙ චතුරාසීනි නාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. යන්තූන චසසතසස වසසතසස අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදසනසක පරිනායකරතනං ආමනෙයි, ‘ඉමානි ඛො මෙ සමම පරිනායකරතන චතුරාසීනිනාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. තෙන හි සමම පරිනායකරතන වසසතසස වසසතසස අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. ‘එවං දෙවා,ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං රඤ්ඤ මහාසුදසනසක පච්චසොසි. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුදසනසක අපරෙන සමයෙන වසසතසස වසසතසස අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගමංසු.

1. සුභසන්දනානි - මජ්ඣිම නිකායෙ අනුරුද්ධපාදනෙ PTS.

නගරාදීහු

24. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට කුසාවතී රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොටැති අසුසාර දහසෙක් නුවරවල් වූහ. දහම් පාය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ වූහ. මහාවිහාර කුටාභාරය ප්‍රමුඛ කොටැති සුවාසු දහසෙක් කුළුගෙවල් වූහ.

රන්මුවා වූ ද රිදීමුවා වූ ද ඇත්දත්මුවා වූ ද දැවමුවා වූ ද කොදපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, ගන පුස් එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල් මුවසමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස් දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කන්වයින් ඇති සුවාසුදහසෙක් පළභහු වූහ. රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද සහිත, රන්දැලින් වසන ලද, උපොසථ ඇත් රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු වූහ. රන් අබරණින් සරසන ලද, රන් දද සහිත, රන්දැලින් පිළිසන් වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් අස්සු වූහ. සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාඝ්‍ර සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පඩු පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දැලින් වසන ලද, විජයොත් රිය පාමොක් කොටැති රිය සුවාසු දහසෙක් වූහ. මිණිවැවන පාමොක් කොටැති සුවාසුදහසෙක් මිණිහු වූහ. සුභද්‍රා දේවිය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු වූහ. ගැහැවිරුවන පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ගැහැවියෝ වූහ. පරිනායක රත්නය පාමොක් කොටැති අනුව යන සුවාසු දහසෙක් කැත්තු වූහ. හැම කල්හි කිරි දෙවා ගත හැකි රන් සැටටයෙන් සරසන ලද සුවාසු දහසෙක් දෙන්තු වූහ. සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පට පිළි ද සියුම් කම්බල ද යි පිළි සුවාසු කෙළ දහසෙක් විය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට උදේ සවස එළැවෙන බන්තලි සුවාසු දහසෙක් විය.

25. එ සමයෙහි මහ සුදසුන් රජුට සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට යෙත්. එ කලැ මහසුදසුන් රජුට “මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස මට උවටනට එත්. හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් සතළිස් දෙදහසෙක් සතළිස් දෙදහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් මට උවටනට එන්නාහු නම් මැනැවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජු පරිනායක රුවන බණවා, “සගය පරිනායක රත්නය, මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට එත්. සගය, පරිනායක රත්නය, එ බැවින් හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් උවටනට එත් වා” යි කී ය. අනදයෙනි, ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා පරිනායක රත්නය මහසුදසුන් රජුට පිළිවදන් ඇස්විය. අනදයෙනි, එයට පසු කලැ හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් ඇත්තු දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් එක් වරක් එක් වරක් උවටනට ආහ.

සුභද්ද සුපසඛකමනං

26. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා බහුතනං වසානං බහුතනං වසසහසානං අච්චයෙන එතදහොසි: වීරදීට්ඨො ඛො මෙ රාජා මහාසුදස්සනො. යනනුනාහං රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඛකමෙයානති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී ඉක්ඛාමාරං ආමනෙහසි, “එථ තුමෙහ සීසානි නහායථ, පීතානි වක්ඛානි පාරුපථ, වීරදීට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො. රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඛකමිසාමා”ති. එවං අයොති ඛො ආනන්ද ඉක්ඛාමාරං සුභද්දය දෙවියා පටිසසුතො සීසානි නහාසීතො පීතානි වක්ඛානි පාරුපිතො යෙන සුභද්ද දෙවී තෙනුපසඛකමි. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී පරිනායකරතනං ආමනෙහසි: “කපෙහි සමම පරිණායකරතන වතුරඛිනිං සෙනං, වීරදීට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො, රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඛකමිසාමා”ති. ‘එවං දෙවී’ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං සුභද්දය දෙවියා පටිසසුතො වතුරඛිනිං සෙනං කප්පාපෙතො, සුභද්දය දෙවියා පටිවෙදෙසි. ‘කප්පිතා ඛො දෙවී වතුරඛිනී සෙනා, යසස්දනී කාලං මඤ්ඤසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී වතුරඛිනියා සෙනාය සද්ධිං ඉක්ඛාමාරොන යෙන ධමමො පාසාදෙ තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමීතො ධමමං පාසාදං අභිරුහිතො යෙන මහාවීයුහං කුටාගාරං තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමීතො මහාවීයුහස්ස කුටාගාරස්ස ආලමිතො අට්ඨාසි.

අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො සද්ධං සුතො කීනනු ඛො මහතො වීය ජනකායස්ස සද්දෙති, මහාවීයුහකුටාගාරා නිකමනො අද්දස සුභද්ධං දෙවීං ආරාමාහං ආලමිතො සීතං, දිස්ථාන සුභද්ධං දෙවීං එතදවොච: ‘එසෙව දෙවී තිට්ඨ මා පාවිසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො අඤ්ඤකරං පුරියං ආමනෙහසි: ‘එහි තං අමෙහා පුරිය, මහාවීයුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පලලඛකං නිහරිතො සඛමසොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො ආනන්ද සො පුරියො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනස්ස පටිසසුතො මහාවීයුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පලලඛකං නිහරිතො සඛමසොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙසි. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො දක්ඛිණෙන පසෙසන සීහසෙයාං කපෙහි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො.

අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා එතදහොසි: වීපසනතානි ඛො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනස්ස ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡවිවණෙණ පරියොදනො, මා හෙව ඛො රාජා මහාසුදස්සනො කාලමකාසිති. රාජානං මහාසුදස්සනං එතදවොච: ඉමානි ඛො තෙ දෙව වතුරාසීතිනගරසහසානි කුසාවතීරාජධානි-පමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං ඡනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොහි ඉමානි තෙ දෙව වතුරාසීතිපාසාදසහසානි ධමමපාසාදපමුඛානි, එසු ඡන්දං ඡනෙහි

සුභද්‍රාව ඵලාභීම

26. අනදයෙනි, එ කලා බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනෙක ඇවෑමෙන් සුභද්‍රා දේවියට, “මහ සුදසුන් රජ මා විසින් දුටු බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මම මහසුදසුන් රජු දක්නට ගියෙමි වීම නම් යෙහෙකැ” යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී ඇතොවුර බණවා, “තෙපි එවු. හිස් සෝද නාවු. රන්වන් පිළි හැඳ පොරොවවු. මහසුදසුන් රජ අප විසින් දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහ සුදසුන් රජු දක්නට ඵලාභෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘එසේ යැ ආයතාවෙති’ යි ම ඇතොවුර සුභද්‍රා දේවියට පිළිවදන් දී, හිස් සෝද නා, රන්වන් පිළි හැඳ පෙරෙවැ සුභද්‍රා දේවිය කරා ඵලාභියාහ. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී පරිනායක රත්නය බණවා “සගය පරිනායක රත්නය සිවුරහ සෙන් සදව. අප විසින් මහසුදසුන් රජ දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහසුදසුන් රජු දක්නට ඵලාභෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘එසේ යැ, දේවීනි’ යි කියා ම පරිනායක රත්නය සුභද්‍රා දේවියට පිළිවදන් දී, සිවුරහ සෙන් සදවා, ‘දේවියනි, සිවුරහ සෙන් සරසන ලදී. යම් ගමනකට සිතවු ද, එයට කල් වේ’ යැ යි සැළ කෙළේ ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී සිවුරහ සෙන් ද ඇතොවුර ද කැටුව දහම්පාය කරා ඵලාභිණා ය. ඵලාභී දහම්පහය නැග, මහාව්‍යුහ කුළුගෙය කරා ඵලාභී, එහි දෙරබාවැ ඵල්බැ සිටියා ය.

අනදයෙනි, එ කල්හි මහ සුදසුන් රජ ඔවුන් එන හඬ අසා, ‘කිමෙක් ද? මහ ජන මුළුවෙක හඬ නියා!’ යි සිතා, මහාව්‍යුහ කුළුගෙයින් නික්මෙන්නේ, දෙර බා වැ ඵල්බැ සිටි සුභද්‍රා දේවිය දුටුයේය. දක, “දේවිය, ඔහි ම සිටු, ඇතුළට නො වදුව” යි කී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ එක්තරා මිනිසකු බණවා, ‘හෙම්බා මිනිස, තෝ මෙහි එව. මහාව්‍යුහ කුළුගෙන් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා වූ තල් වෙනෙහි පණවව’ යි කී ය. ‘දේවයිනි, එසේ යැ’ යි කියා ම එ මිනිසා මහ සුදසුන් රජුට පිළිවදන් දී, මහාව්‍යුහ කුළුගෙයින් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා තල්වෙනෙහි පැණැවී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ දකුණු පයෙහි වම් පය මදක් හයා තබා සිහි නුවණ ඇති වැ දකුණැලයෙන් සිංහශයායෙන් ශයනය කෙළේ ය.

අනදයෙනි, එ කලා සුභද්‍රා දේවියට “මහසුදසුන් රජුගේ ඉදුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. සිව්පැහැය පිරිසිදු ය, පබසර ය. මහ සුදසුන් රජ කලුරිය නො කෙරේ වා” යි මේ සිත විය. ඕ මහසුදසුන් රජුට මෙසේ කිවු ය: “දේවයිනි, කුශාවතී රජදහන පාමොක් කොටැනි මේ ඔබ සතු නුවර සුවාසු දහසෙකි. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, දිවියෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, දහම් පාය පාමොක් කොටැනි ඔබ සතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසු දහසෙකි. දේවයිනි, මෙහි

ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානි මහාවිදුහකුටාගාරසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලඛකසහසානි සොවණ්ණමයානි රුපියමයානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකස්තානි පටිකස්තානි පටිලිකස්තානි කාදලිමිගපවරපවචස්ථරණානි සඋකරවඡද්දනිඋභතොලොහිතකුපධානානි. එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහසානි සොවණ්ණලඛකාරාණි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡනානි උපොසථනාගරාජසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසසහසානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡනානි චලාහකඅසසරාජපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසානි සීහවමමපරිවාරානි බ්‍යංගකවමමපරිවාරානි දීපිවමමපරිවාරානි පණ්ඩුකමලපරිවාරානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡනානි වෙජයකරථසමුධානි,¹ එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණ්ඩසහසානි මණ්ඩනපසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉජ්චසහසානි ඉජ්චනපසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඛතසහසානි ඛතපතිරනපසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිබන්ධසහසානි අනුයනානි පරිනායකරනපසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්‍රසහසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවස්කොට්ඨසහසානි බොමසුචුමානං කප්පාසිකසුචුමානං කොසෙය්‍යසුචුමානං කමලසුචුමානං, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිථාලිපාකසහසානි සායං පාතං හකාභිභාරො අභිහරියති, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි''ති

---

1. වෙජයකරථසමුධානි (බහුසු) අඤ්ඤසු ඊදිසෙසු ධානෙසු පකාරසස දමිතං දිසසෙනං.

ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, මහාවස්තූහ කුළුගෙය පාමොක් කොටැති ඔබ සතු මේ නළුගෙ සුවාසු දහසෙක් වෙයි. මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන්මුවා ද රිදීමුවා ද ඇත්දත්මුවා ද දූවමුවා ද වූ කොඳුපලස් අතුළු, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළු, කෙහෙල්මුව සමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙ පසැ රතු කන්වයින් ඇති, සුවාසු දහසෙක් ඔබ සතු පළහහු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දූලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත්රජු පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ පලන්, රන් දද ඇති, රන් දූලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති, ඔබගේ මේ සුවාසු දහසෙක් අස්සු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාසු සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පඩු පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරණ සහිත, රන් දද සහිත, රන් දූලිති පිළිසන්, විජයොත් රිය පාමොක් කොටැති, ඔබ සතු මේ රිය සුවාසු දහස් කෙනෙක් වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, මේණිරුවන පාමොක් කොටැති මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසෙක් මේණිහු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, ස්ත්‍රීරන්ත ප්‍රමුඛ මේ ඔබගේ සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ ගැහැවියෝ සුවාසුදහසෙක් වෙත්. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ ඔබගේ අනුගාමී වූ සුවාසු දහසෙක් කැන්හු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, හැම කල්හි කිරි දෙවාගත හැකි, රන් සැවටයෙන් සරසන ලද, ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසෙක් දෙන්නු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කසුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද යි සුවාසු කෙළ දහසෙක් මේ ඔබ සතු පිළි ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, මේ බන්සැලි සුවාසු දහසක් වූ බතෙක් උදේ සවස දෙක්හි ම ඔබට එළැවෙයි. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්නැ' යි (සුභද්‍රා දේවී කවු ය).

27. එවං වුත්තෙ ආනන්ද රාජා මහාසුදසකනො සුභද්දං දෙවිං එතදවොච: දීඝරක්කං බො මං තුං දෙවී ඉවෙසිභි කතෙතභි පියෙභි මනාපෙභි සමුදුවරිත්ථ, අථ ච පන මං තුං පච්ඡෙමෙ කාලෙ අනිවෙසිභි අකතෙතභි අපටියෙභි අමනාපෙභි සමුදුවරිත්ථ” ති. “කථංකුච්ඡෙතං තං දෙව සමුදුවරාමි” ති. “එවං බො මං තුං දෙවී, සමුදුවර: සබ්බෙහෙව දෙව පියෙභි මනාපෙභි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. මා බො තුං දෙව යාපෙකෙඛා කාලමකාසී, දුක්ඛා යාපෙකඛසස කාලකිරියා, ගරභිතා ච යාපෙකඛසස කාලකිරියා. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනගරසහසසානි කුසාවතීරාජධානිපච්චානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-පාසාදසහසසානි ධම්මපාසාදපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසානි මහා-විසුභකුටාගාරපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලභිකසහසසානි සොවණණමයානි රුපියම-යානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකස්තානි පටිකස්තානි පටලිකස්තානි කාදලිමිගපවරපවච්චානි සඋකාරවජ්ජනී උභතොලොභිතකුපධානානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසී-තිනාගසහසසානි සොවණණාලඛිකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාල පටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅක්ඛසහසසානි සොවණණා-ලඛිකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චලාභකඅසරා-ජපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසසානි සීභවම්මපරිවාරානි බාග්ගවම්මපරිවාරානි දීප්චම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මපරිවාරානි සොවණණාලඛිකාරානි සො-වණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි, චෙජයතතරථපච්චානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණ්ණසහසසානි මණ්ණතනපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉත්ථසහසසානි සුභද්ද දෙවීපච්චානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිගහපතිසහසසානි ගහපතිතනපච්චානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරා-සීතිබ්බතියසහසසානි අතුයන්තානි පරිනායකරතනපච්චානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙකුසහසසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවස්තොටිසහසසානි බොමසුමුමානං කප්පාසිකසුමුමානං කොසෙයාසුමුමානං කම්මලසුමුමානං, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපාලිපාක-සහසසානි සායං පාතං හත්ඨාභිහාරො අභිහරියති එත්ථ දෙව ඡන්දං පජභ, ජීවිතෙ අපෙකඛං මාකාසී ති.

27. අනදයෙනි, ඇය මෙසේ කී කල්හි මහසුදසුන් රජ සුභද්‍රා දේවියට මෙ බස් පැවැසී ය: “දේවීනි, තෙපි මට දික් කලක් ම ඉෂ්ට ප්‍රිය මනාප වචනයෙන් කතා කළහු ය. එහෙත් තෙපි මට මෙ පැයිම් සමයෙහි අතිශ්ට අකාන්ත අප්‍රිය අමනාප වචනයෙන් කතා කරහු. “දේවයිනි, කෙසේ ඔබට කතා කරම් ද?” යි සුභද්‍රා දේවී විචාළා ය. “දේවීනි, මෙසේ මට කතා කරන්න: ‘දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් වෙන් වීම, බැහැර වීම, අන් පරිද්දෙකින් වීම ස්වභාවයෙක. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇතිව නහමක් කලුරිය කෙරේ වා. අපේක්ෂා ඇත්නහුගේ කාල ක්‍රියාව දුක් ගෙන දෙයි, සාපෙක්ෂ වුවහුගේ කාලක්‍රියාව ගර්හිත ය. දේවයිනි, කුශාවතී නගරය ප්‍රමුඛ කොටැති මේ ඔබගේ නුවර සුවාසුදහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, දහම් පහා පාමොක් මේ පහා සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාවගුභ කුටාගාර ප්‍රමුඛ මේ ඔබ සතු කුටාගාර සුවාසු දහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්මුවා ද රිදීමුවා ද ඇත්දත්මුවා ද දූවමුවා ද ,කොළුපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, ගනපුස් එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල්ලුව සම්මුවා උතුම් පසතුරුණු අතුළ, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කොටට ඇති සුවාසුදහසෙක් පළහහු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද ඇති රන් දෑලින් පිළිසන් උපොසට ඇත්රජු පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ පලන්, රන් දද සහිත, රන් දෑලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් අස්සු වෙකි. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිංහසමින් වසන ලද, ව්‍යාසුසමින් වසන ලද, දිවිසමින් වසන ලද, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වසන ලද, රන්අබරණින් සදන ලද, රන්දද සහිත රන් දෑලින් පිළිසන් විජයෝත්රිය පාමොක් සුවාසුදහසෙක් රිය ඔබට ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂා නො කරන්න. දේවයිනි, මිණිරුවන් පාමොක් මේ සුවාසුදහසෙක් මිණිහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සුභද්‍රා දේවිය ප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ස්ත්‍රීහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන්පාමොක් සුවාසු දහසෙක් ගැහැවිරු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ අනුගාමී කැන්හු සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, හැම කල්හි දෙවියැ හැකි කිරි ඇති රන්පැටට ඇහැ ලැවුණු මේ සුවාසුදහසෙක් දෙන්නු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සම්බන්ධ මේ සුවහස් කෙළක් පිළි ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ යි කියන්නැ” යි මහසුදසුන් රජ කී ය.

28. එවං චුක්ඛෙ ආනන්ද සුභස්ස දෙවී පරොදි අස්සුනි පටිනෙහි. අථ ඛො ආනන්ද සුභස්සදෙවී අස්සුනි පමජ්ඣා රාජානං මහාසුදස්සනං එතදවොච:

සබ්බෙහෙව දෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අක්ඛන්ද ඵාභාවො, මා ඛො ඤං දෙව සාපෙකො කාලමකාසී, දුක්ඛා සාපෙකොස්ස කාලකිරියා, ගරහිතා ච සාපෙකොස්ස කාලකිරියා, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිනගරසහස්සානි කුසාවතීරාජධානිපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිපාසාදසහස්සානි ධම්මපාසාදපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිකුටාගාරසහස්සානි මහාවිදුහකුටාගාරපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිපලලඛ්‍යාසහස්සානි සොචණ්ණොමයානි රුපියමයානි දක්ඛමයානි සාරමයානි ගොණකුසුත්තානි පටිකුසුත්තානි පටලිකුසුත්තානි කාදලිමිභපවරපට්ඨකුසුත්තානි සඋක්ඛන්දනි උභතොලොභිතකුසුත්තානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිනාගසහස්සානි සොචණ්ණොලඛ්‍යානි සොචණ්ණොධජානි හෙමජාලපට්ඨජනනානි උපොසථනාගරාජපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඅසසහස්සානි සොචණ්ණොලඛ්‍යානි සොචණ්ණොධජානි හෙමජාලපට්ඨජනනානි චලාහකඅසරාජපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිරථසහස්සානි සිභවමමපරිවාරානි බාගසවමමපරිවාරානි දීපිවමමපරිවාරානි පණ්ඩකමලපරිවාරානි සොචණ්ණොලඛ්‍යානි සොචණ්ණොධජානි හෙමජාලපට්ඨජනනානි චෙජයක්ඛරථපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිමණ්ණසහස්සානි මණ්ණනනපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඉක්ඛසහස්සානි ඉක්ඛරනනපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිගහපතීසහස්සානි ගහපතීරනනපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඛන්ධසහස්සානි අනුයනනානි පරිනායකරනනපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිධෙතුසහස්සානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිවස්කොට්ඨසහස්සානි ඛොමසුච්චානං කප්පාසිකසුච්චානං කොසෙයාසුච්චානං කමලසුච්චානං. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිචාලිපාකසහස්සානි සායං පාතං හත්තාභිභාරො අභිහරියති. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකං මාකාසීති.

1. සුඤ්ඤා - මජ්ඣං

28. අනඳයෙනි, රජු මෙසේ කී කල්හි සුභද්‍රා දේවී භැඬුවා ය, කඳුළු හෙළවා ය. අනඳයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී කඳුළු පිසැදමා මහසුදසුන් රජුට මෙසේ කිවු ය:

“දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප භැම දෑ කෙරෙන් නානාභාවය විනාභාවය අන්‍යාරාභාවය වේ. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇති ව නහමක් කලුරිය කරන්න. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව දුක් එළවයි. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව ගර්භිත ද වේ. දේවයිනි, කුශාවතී රාජධානිඋමුඛ මේ ඔබේ නුවර සුවාසුදහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසුදහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාවසුභ කුටාගාර ප්‍රමුඛ ඔබේ මේ කුටාගාර සුවාසුදහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ, කොඳුපලස් අතුළු, සුදු එළවලොම්මුවා ඇතිරි අතුළාකෙහෙල් මුව සමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කන්වයිත් තබන ලද ඔබගේ මේ පළභ සුවසුදහසෙකි. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පලන් රන් අබරණ ඇති රන් දද සහිත රන්දූලින් පිළිසන්, උපොසථ ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්අබරණ පලන් රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්රජ පාමොක් කොටැති, මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසෙක් අස්සු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිහසමින් වැසු, වගසමින් වැසු, දිවිසමින් වැසු, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වැසු, රන්අබරණින් සැදුණු, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් විජයෝත්ථිය පාමොක් ඔබ සතු මේ රිය සුවාසුදහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මිණි-රුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ සුවාසුදහසෙක් මිණිරුවන්හු ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ස්ත්‍රී-රත්නප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු ය. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ ගැහැවිහු සුවාසුදහසෙක. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න, දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් ඔබගේ මේ අනුගාමී සුවාසුදහසෙක් කැත්තු ය. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, භැම ද ම දෙවියැ හැකි කිරි ඇති, රන් සැට්ට ඇඟැ ලැවුණු, මේ ඔබ ගේ සුවාසුදහසෙක් දෙන්නු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොටුපිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද සම්බන්ධ ඔබ සතු සුවාසු කෙළ දහසෙක් පිළි ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ’ යනු යැ.

බ්‍රහ්මලොකුපගමනං

29. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො න විරසෙව කාලමකාසී. සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද ගහපතීසස වා ගහපතීසුත්තසස වා මනුඤ්ඤං භොජනං භුක්තාවීසස භක්තසම්මදෙ භොති, එවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසස මාරණන්තිකා වෙදනා අභොසී. කාලකතො වානන්ද රාජා මහාසුද්දසනො සුගතීං බ්‍රහ්මලොකං උපපජජී. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො චතුරාසීතිවසසභසසාති කුමාරකීළිතං¹ කීළි. චතුරාසීතිවසසභසසාති ඔපරජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසභසසාති රජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසභසසාති ගිභීභුතො² ධම්මෙ පාසාදෙ බ්‍රහ්මචරියං වරී.³ සො වන්හාරො බ්‍රහ්මචරිභාරෙ භාවෙඤ්ඤා කායසස භෙද පරමෙරණා බ්‍රහ්මලොකුපගො අභොසී.

30. සීයා ඛො පනානන්ද ඵ්චමසස අඤ්ඤං නුන තෙන සමයෙන රාජා මහාසුද්දසනො අභොසීති. න ඛො පනෙතං ආනන්ද ඵ්ච දඨධංඛං, අභං තෙන සමයෙන රාජා මහාසුද්දසනො අභොසීං. මම තාති චතුරාසීතිනගරසභසසාති කුසාවතීරාජධානිපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපාසාදසභසසාති ධම්මපාසාදපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිකුචාගාරසභසසාති මහාවීජුහකුචාගාරපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපලලඤ්ඤසභසසාති සොච ණණ්ණමයාති රූපියමයාති දන්තමයාති සාරමයාති ගොණකස්තාති පච්ඤ්ඤාති පචලිකස්තාති කාදලිමීගපචරපචචස්තාති සඋතාරචජ්ජති උභතොලොභිතකුපධානාති, මම තාති චතුරාසීතිනාගසභසසාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපච්චජනනාති උපොසථනාගරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඅස්සභසසාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපච්චජනනාති වලාහකඅඤ්ඤාරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිරථසභසසාති සීභවමමපච්චාරාති බාහෙවමමපච්චාරාති දීපිවමමපච්චාරාති පඤ්ඤකමමලපච්චාරාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපච්චජනනාති වෙජ්ජනකරථපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිමණ්ණසභසසාති මණ්ණතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඉස්සභසසාති සුභද්දෙච්චපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිගහපතීසභසසාති ගහපතීරතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිබන්තියසභසසාති අනුයනනාති පරිනායකරතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිධෙත්‍රසභසසාති ධුවසන්දනාති කංසුපධාරණාති මම තාති චතුරාසීතිවස්තොච්චසභසසාති ඛොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙය්‍යසුබ්බමානං කමමසුබ්බමානං මම තාති චතුරාසීතිචාලිපාකසභසසාති සායං පානං භක්තාභිභාරො අභිභරීසිස්.

1. කුමාරකීළිං - මජ්ඣං
 2. ගිභීභුතා - මජ්ඣං
 3. බ්‍රහ්මචරියමචරී - කං

බබ්ලොව යෑම

29. අනදයෙනි, ඉක්බිති නොබෝ කලෙකින් මහ සුදසුන් රජ කලුරිය කෙළේ ය. අනදයෙනි, මනහර බොජුනක් වැළැඳු ගැහැටියකුට හෝ ගැහැටි පුත්‍රක්භව යමියේ බත්මතය වේ ද මහසුදසුන් රජුට ද එබඳු ම වූ මරණය අවසන් කොට ඇති වේදනාවෙක් විය. අනදයෙනි, කලුරිය කළාව ද මහසුදසුන් රජ බබ්ලොවැ උපතී. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සුවාසුදහසක් හවුරුදු කුමරකෙළි කෙළිය. සුවාසුදහසක් හවුරුදු යුව-රජය කැරැවිය. සුවාසුදහසක් හවුරුදු රජය කැරැවිය. ගිහි ව මැ සුවාසු දහසක් හවුරුදු දහම් පායෙහි බබ්සර හසළේ ය. හේ සතර බබ්වෙහෙර බවා කාබුන් මරණින් මතු බබ්ලෝ ගියේ විය.

30. අනදයෙනි, 'එ සමයෙහි අනෙකෙක් මහසුදසුන් රජ වී 'යැ ශී (නොපට මෙ බඳු සිතක්) වියැ හැක්ක. අනදයෙනි, එය එසේ නො දත යුතු. එ සමයෙහි මම මහසුදසුන් රජ වීමි. කුශාවතීරාජධානිප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් නගරයෝ මගේ ය. ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ මගේ ය. මහාවසුභකුටාගාරප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් කුච්භෙවල් මගේ ය. ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ කොඳුපලස් අතුළ සුදුප්ඵලොමින් කළ ඇතිරි අතුළ, ගනපුප් ප්ඵලොමි ඇතිරි අතුළ, උතුම් කෙසෙල්මුච්ච සමින් කළ පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, ඉස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතුකොට්ට තැබූ ඒ සුවාසුදහසෙක් පළහහු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදී, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදී, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්ථ ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් අස්සු මගේ ය. සිසමින් සන්, වගසමින් සන්, දිඳිසමින් සන්, පඩුඇඹුලින් සන්, රනබරණින් සැදී රන්දදැති, හෙමිදූලින් පිළිසන් විජයොත්ථියපාමොක් ඒ සුවාසුදහසෙක් රියහු මගේ ය. මිණිරුවන්පාමොක් ඒ සුවාසුදහසෙක් මිණිහු මගේ ය. සුභද්‍රාදේවිප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ඒ ස්ත්‍රිහු මා අයත් වූහ. ගැහැටි රුවන් පාමොක් ඒ සුවාසු දහසෙක් ගැහැටියෝ මා සතු වූහ. පරිණා-යකරන්ත ප්‍රමුඛ අනුයන්තා වූ ඒ සුවාසුදහසෙක් කැන්හු මගේ ය. හැම ද දෙවියැකි කිරි ඇති රන්සැට්ට ඇඟ ලැවුණු ඒ සුවාසු දහසෙක් දෙන්නු මා සතු වූහ. සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද වූ සුවාසු පිළි කෙළ දහස මා සතු විය. මට උදේ සවස ඒ තලි සුවාසු දහසක් වූ බතෙක් එළැවීණ.

31. තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනගරසහසානං එකඤ්ඤච තං නගරං හොති යං තෙන සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දිං කුසාවතී රාජධානී.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපාසාදසහසානං එකොයෙව සො පාසාදෙ හොති යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දිං ධම්මො පාසාදෙ.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානං එකඤ්ඤච තං කුටාගාරං හොති, යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දිං මහාවිදුහං කුටාගාරං.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපලලඛකසහසානං, එකො යෙව සො පලලඛකා හොති යනෙන න සමයෙන පරිභුඤ්ජාමී යද්දිං සොව ඡුඡුමයො වා රුපියමයො වා දන්තමයො වා සාරමයො වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනාගසහසානං එකො යෙව සො නාගො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දිං උපොසපො නාගරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඅසසහසානං එකො යෙව සො අසසා හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දිං වලාභකො අසසරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිරජසහසානං එකො යෙව සො රජො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දිං වෙජ්ජනතරජො.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඉත්ථිසහසානං එකො යෙව සා ඉත්ථි හොති, යං තෙන සමයෙන පච්චුපට්ඨාභි, ධක්ඛිති¹ වා වෙසිති² වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිවස්ථකොට්ඨසහසානං එකං යෙව තං දුසසුගං හොති යනෙන න සමයෙන පරිදහාමී ඛොමසුමුමං වා කප්පාසිකසුමුමං වා කොසෙයාසුමුමං වා කම්බලසුමුමං වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිථාලිපාකසහසානං එකො යෙව සො ථාලිපාකො හොති යනො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමී තදුපියඤ්ඤි සුපෙයාං.

1. ඛක්ඛිති - මජ්ඣ-
ඛක්ඛිති - සා.

2. වෙසිති - සා.

31. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානිය වූ යම් නගරයෙක විසිම ද, ඒ නුවර සුවාසු දහසින් මෙ එක් නගරයේ ම මම විසිමි. (සෙසු නුවර වලැ දුටුත් ආදිහු වුසුහ.)

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ප්‍රාසාද අතුරෙන් යම් ධර්මනම් ප්‍රාසාදයෙක් වී ද මම එහි ම විසිමි (සෙසු පහයන්හි අඹුරු ආදිහු වුසුහ).

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් කුළුගෙවලින් යම් මහාවසුහ නම් කුළුගෙයෙක් වී ද, මම එහි විසිමි.

අනදයෙනි, ඒ පළභ සුවාසුදහසින්, රන්මුවා හෝ රිදීමුවා හෝ ඇත්තේමුවා හෝ දූවමුවා හෝ යම් පළභෙක් වී ද, ඒ එකක් මම පරිභෝග කෙළෙමි.

අනදයෙනි, ඒ ඇතුන් සුවාසුදහසින්, උපොසථ නම් යම් ඇත් රජෙක් වී ද, උහු ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ අසුන් සුවාසුදහසින්, යම් වලාහක නම් අස් රජෙක් වී ද, උහු ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ රිය සුවාසුදහසින් යම් විජයොත් නම් රියෙක් වී ද, එය ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන් අතුරෙන්, කරුණු වූ හෝ වෙළෙඳ කුලා වූ හෝ යම් එකියක් මට උවටන් කළා ද, ඒ එක් ස්ත්‍රියක් ම විය.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු පිළි කෙළ දහසින් සියුම් කොමුපිළියක් හෝ සියුම් කපුපිළියක් හෝ සියුම් පටපිළියක් හෝ සියුම් කම්බලයක් හෝ ඒ එක් පිළියුවලක් ම මම හැන්දෙමි, පෙරැවිමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු බත්සැළි දහසින් යමෙකින් නැලියක් පරම කොටැති (නැලියකට නොවැඩි) බතකුත් එයට පමණ වූ සුපත් වැළැඳීම නම් ඒ එක් බත් තලියෙක් ම විය.

32. පසසානඤ්ඤා සංඛාරා අනිතා ගිරුඤ්ඤා විපරිණතා. එවං අනිච්චා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, එවං අඤ්ඤා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා. එවං අනසාපිකා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, යාවඤ්ඤා ආනඤ්ඤා අලමෙව සංඛාරොසු නිබ්බිද්දිතං, අලං විරජජිතං, අලං විමුච්චිතං. ජකඛිතං ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා අභිජානාමි ඉමස්මීං පදෙසෙ සරීරං නිකඛිපිතා, තඤ්ඤා ඛො රාජා'ව සමානො වකඛවතී ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරතො විජිතාචී ජනපදදා'වරියසංකො සතරතනසමනාගතො. අයං සතමො සරීරනිකඛිපො. න ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා තං පදෙසං සමනුපසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසමඤ්ඤාහමං ඡියා පජාය සදෙවමනුසාය යඤ්ඤා තපාගතො අධ්මං සරීරං නිකඛිපෙය්‍යාති.

ඉදමචොච හගවා. ඉදං වජා සුගතො අපාපරං එතදචොච සඤ්ඤා:

අනිච්චා වත සංඛාරා උපාදවයධම්මතො,
උපජජිතා නිරුජ්ඣතී තෙසං වූපසමො සුඛො ති.

මහාසුද්දසනසුත්තං නිවර්තං වතුඤ්ඤා.

32. බලවු අනදයෙනි, ඒ සියලු සබරහු ඉකුත් වූහ, නිරුද්ධ වූහ, පෙරළුණහ. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු අනිත්‍ය ම ය, අනදයෙනි, සබරහු මෙසේ අධ්‍රැව ම ය. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු ආශ්වාස වීරහිත ම ය. අනදයෙනි, සියලු සබර දහමුත් කෙරෙහි කලකිරෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, නො ඇලෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, එයින් මිදෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, අනදයෙනි, සවරක් ම මෙ පෙදෙසෙහි සිරුර බහා ලූයෙමි යි දනිමි. ඒ ද ධාර්මික වූ ධර්මරාජ වූ සයුරුහිම සිවුමහදිවයිනට අධිපති වූ, පසම්තුරන් දිනු, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්ථුවනින් සමන්විත සක්විති රජෙක් වූ ම කෙළෙමි. මේ සත්ථුවනි ශරීරනි:ක්ෂෙපය යෑ. අනදයෙනි, තථාගතයෝ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබමුණන් සහිත දෙවමිනිසුන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි යම් තැනෙක අටවැනිවරෙක සිරුර බහාලන්නෝ ද, එසේ වූ තැනක් මම නො ම දකිමි.’’

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. මෙය වදරා, සුගතයන් වහන්සේ නැවැත ගාථාබන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මෙය වදළු සේක:

“ ඒකාන්තයෙන් සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ.
 ඉපැත්ම වැනැස්ම සබා කොටැත්තාහ.
 ඉපිදූ නැසෙත්.
 ඒ සංස්කාරයන් ගේ සංහිදීම සුව එළවන්නේ යි. ’’

සතර වැනි මහසුදසුන් සුතුර නිමියේ ය.

5.

ජනවසහසුඛතං

1. එවං මෙ සුතං; එකං සමයං හගවා නාතිකෙ¹ විහරති ගිඤ්ජකාවසං-
 ථෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවා-
 රකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපත්තීසු බ්‍යාකරොති, කාසිකොසලෙසු
 වජ්ජිමලෙසු චෙතිවංසෙසු² කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු අසු අමුත්‍ර
 උපපනෙතා අසු අමුත්‍ර උපපනෙතා ති. පරොප ඤ්ඤසං නාතිකියා පරිවාරකා
 අඛතතීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සමඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා
 ඔපපාතිකා තස් පරිතිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මා තසමා ලොකා. සාධිකා
 නච්ඡිති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණ්ණං සමඤ්ඤජනානං
 පරික්ඛයා රාගදෙසමොහානං තනුතතා සකදගාමීතො සකිදෙව³ ඉමං ලොකං
 ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සනනං කරිස්සන්ති, සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා, තිණ්ණං සමඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතා-
 පනතා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමමාධිපරායණා ති.

2. අසෙසාසුං ඛො නාතිකියා පරිවාරකා: හගවා කීර පරිතො පරිතො
 ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපත්තීසු බ්‍යාකරොති කාසි-
 කොසලෙසු වජ්ජිමලෙසු චෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු
 අසු අමුත්‍ර උපපනෙතා අසු අමුත්‍ර උපපනෙතා⁴ ති. පරොප ඤ්ඤසං නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සමඤ්ඤජ-
 නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිතිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මා
 තසමා ලොකා. සාධිකා නච්ඡිති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාල-
 කතා තිණ්ණං සමඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදෙසමොහානං තනුතතා
 සකදගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සනනං කරි-
 ස්සන්ති. සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා
 කාලකතා තිණ්ණං සමඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා අවිනි-
 පාතධම්මා නියතා සමමාධිපරායණා⁴ ති. තෙන ච නාතිකියා පරිවා-
 රකා අනතමනා අහෙසුං පමුදිතා පීතිසොමනස්සජාතා හගවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං⁴ සුඤ්ඤා.

1. නාදිකෙ පිඬු. සා. PTS.
 2. චෙතිවංසෙසු - මජ්ඣ.
 3. සකිදෙවං (කා.)
 4. පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං (සා. කා.)

5.

ජනවසන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාතිකා ගමැ ගෙඩිගෙහි වැඩ වසන සේක. එ සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල වජ්ජිමල්ල වෙති වංස කුරු පඤ්චාල මව්ජ සුරසේන යන වටා වටා දනවුහි ඉකුත් කලැ වුසු කලුරිය කළ උවසුවන් ඇරැබැ ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි ඔවුන් ගේ උපපත්ති විෂයයෙහි කරුණු හෙළි කැරැ වදරන සේක. ඥාතිකාවාසි වූ ද පනසකට වැඩි තරම් වූ, ඉකුත් කලැ වූ, කලුරිය කළ උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ඒ ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි ම පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, එ ලොවින් වටාලා නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ, ඥාතිකාග්‍රාමවාසී අධිකයක් සහිත අනුවක් (අනුවකට වැඩි) උවසුවෝ, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූහෙයින්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. අතිරේකයක් සහිත පන්සියක් ඥාතිකාවාසි උපාසකයෝ ඉකුත් කලැ සිට කලුරිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් බව පිහිට කොටැත්තාහු වෙත්” යි ද වදළ සේක.

2. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙරටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වෙති වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මව්ජ සුරසේන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් ඔවුන් (මරණින් පසු තතු) හෙළි කරන සේක. ළඟ ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ ඥාතිකාවාසි පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ, ඥාතිකාවාසී අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූයෙන්, රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූයෙන්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ පන්සියකට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසී උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසූයෙන් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැත්තාහු වෙත් යැ යි වදරන සේකැ” යි ඥාතිකාග්‍රාමවාසී උපාසකයෝ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ද ගන්නා ලද සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වූහ.

3. අසෙසාසි ඛො ආයසො ආනන්දො: හගවා කිර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපතතීසු බ්‍යාකරොති. කාසිකොසලෙසු වජ්චිච්චෙලෙසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරංසෙනෙසු අසු අමුත්‍ර උපපතොනා අසු අමුත්‍ර උපපතොනා තී, පරොපඤ්ඤසනාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා පඤ්චනං. ඔරම්භාගියානං සංඤ්ඤප්පනානං පරිකඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිතිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. සාධිකා නවුති නාතිකියො පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණණං. සංඤ්ඤප්පනානං පරිකඛයා රාගද්වේශමොහානං තනුන්තා සකද්ගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛසහනං කරිසසන්තී, සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණණං සංඤ්ඤප්පනානං පරිකඛයා සොතාපන්නා අවිනිපාතධම්මො නියතා සම්මොධිපරායණා තී. තෙන ච නාතිකියා පරිවාරකා අත්තමනා අහෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනසප්පාතා හගවතො පඤ්ඤවේය්‍යාකරණං සුඤ්චා 'ති.

ආනන්ද පරිකථා

4. අථ ඛො ආයසමිතො ආනන්දසක එතද්භොසී: ඉමෙ ඛො පනාපි¹ අහෙසුං මාගධිකා පරිවාරකා බහු වෙච රත්තඤ්ඤා ච අඛතතීතා කාලකතා. සුඤ්ඤ මඤ්ඤ අඛතමගධා අඛතමාගධිකෙහි² පරිවාරකෙහි අඛතතීතෙහි කාලකතෙහි. තෙ ඛො පනාපි අහෙසුං බුද්ධෙ පසන්නා ධම්මෙ පසන්නා සඛෙක පසන්නා සීලෙසු පරිපුරකාරිතො තෙ අඛතතීතා කාලකතා හගවතා අබ්‍යාකතා. තෙසමපසා³ සාධු වේය්‍යාකරණං. බහුජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගච්ඡය්‍ය සුගතිං. අයං ඛො පනාපි අභොසී රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො ධම්මකො ධම්මරාජා හිතො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං නෙගමානාඤ්ච ජානපදනඤ්ච. අපිසසුදං මනුසසා කිත්තයමානරුජා විහරන්ති 'එවං නො සො ධම්මකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඤ්චා කාලකතො, එවං මයං තසස ධම්මකසස ධම්මරඤ්ඤෙසු විජිතෙ එසු⁴ විහරිමහා'ති. සො ඛො පනාපි අභොසී බුද්ධෙ පසන්නො ධම්මෙ පසන්නො සඛෙක පසන්නො සීලෙසු පරිපුරකාරී. අපිසසුදං මනුසසා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලාපි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො හගවතං කිත්තයමානරුපො කාලකතො'ති.

1. පනපි - PTA
 2. අධ්‍යමාගධිකෙහි - ස්‍යා
 3. සෙසමපසා - මඤ්ඤ
 4. එසුක්කං - ස්‍යා

3. ‘‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වෙනි වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මව්ප සුර-සෙන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කලුරිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැන උපනැ’ යි ද උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන්ගේ මරණින් පසු ගතිය) හෙළි කරන සේක. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ ඥාතිකා-වාසි වූ පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවෙත සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නොඑන සුලු වෙතැ යි ද, ඉකුත් කලා සිටි කලුරිය කළ ඥාතිකවාසි අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින්, රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූ හෙයින් සෙදගම් වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ’ යි ද, ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ පන්සියයකට වැඩි ගණනක් ඥාතිකවාසි උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත්ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැති යාහු වෙතැ යි ද වදරන සේක් ල, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ඥාතිකවාසි උවසුවෝ ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුවූ වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු ද වෙත් ලැ’’ යි අනද තෙරණුවෝ ඇසූහ.

ආනන්ද පරිකථාව

4. -එ කල්හි වනාහි අනද තෙරුනට මෙ සිත විය: ‘‘ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, මගද රටැ වැසි විරරාත්‍රඤ ඛොභෝ උවසුවෝ ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කඵරිය කළ අඟු මගද දෙරටැ වූසු (අරිසවු) උවසුවන් ගෙන් මෙ දෙ රට හිස් වූ නියා යැ (හිස් වූවාක් මෙන් අන්‍යයනට පෙනෙයි). ඒ අඟු මගද දෙර ටැ වැසියෝ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා කලුරිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො ම හෙළි කරන ලදුහ. ඔවුන් ගේ ද උපපත්තිය හෙළි කරනු මනා යැ. ඛොභෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. මේ මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ ධාර්මික ද ධර්මරාජ ද බමුණු ගැහැටියනටත් නිගමවාසි ජනපදවාසි ජනායාටත් හිතකාමීද විය. මිනිස්සුද දැහැමි වූ, දැහැමින් රැජැසූ අපේ රජ රට සුවපත් කොට මෙසේ කලුරිය කෙළේ යැ’ යි ද, ‘මෙසේ අපි දැහැමි වූ දැහැමෙන් රජ වූ ඔබේ රටැ සුව සේ වූසුමහ’ යි ද, එ රජුහු ගුණ වණන්නාහු ද වෙසෙත්. ඒ රජ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද විය. කලුරිය කරන තෙක් දු මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ගුණ වණන සුලු වැ වැස කලුරිය කෙළේ යැ’ යි මිනිස්සු ද මෙසේ කියත්.

සො අඛතනිතො කාලකතො භගවතා අබ්‍යාකතො. තස්ස ජස්ස සාධු-
වෙය්‍යාකරණං. ඛුජනො පසීදෙය්‍ය, තතො ගච්ඡෙය්‍ය සුගතිං. භග-
වතො ඛො ජන සමොධාධි මගධෙසු. යස් ඛො භගවතො සමොධාධි
මගධෙසු, කථං තස් භගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ අඛතනිතෙ කාල-
කතෙ උපජන්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය? භගවා වෙච ඛො ජන මාගධකෙ
පරිවාරකෙ අඛතනිතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය දීන-
මනා තෙනසු මාගධකා පරිවාරකා. යෙන ඛො ජනසු දීනමනා
මාගධකා පරිවාරකා කථං තෙ භගවා න බ්‍යාකරෙය්‍යාති.

5. ඉදමායංකො ආනන්දො මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඛිත එකො රහො
අනුච්චිතෙක්ඛා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුචධාය යෙන භගවා තෙනුප-
සඬකම්. උපසඬකම්ඛා භගවතං අභිවාදෙඛා එකමතං නිසීදී.
එකමතං නිසීනෙහා ඛො ආයංකො ආනන්දො භගවතං එතදවොච:

සුතමේමතං භතෙන භගවා කීර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ
අඛතනිතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු බ්‍යාකරොති කාසිකොසලෙසු වජ්ජිම-
ලෙලසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු. අසු අමුත්ත
උපජනෙහා අසු අමුත්ත උපජනෙහා ති. පරොපඤ්ඤසං නාතිකියා පරි-
වාරකා අඛතනිතා කාලකතා පඤ්චනං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤප්-
නානං පරිකඛයා ඔපජාතිකා තස් පරිනිබ්බාසිතො අනාවක්ඛිධම්මා
තස්මා ලොකා. සාධිකා නචුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනිතා කාල-
කතා තිණ්ණං සඤ්ඤප්නානං පරිකඛයා රාගද්වෙසමොහානං තනුක්ඛා
සකදගාමීතො සකිදෙච ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසසනං කරි-
සානති. සාතිරෙකාති පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනිතා
කාලකතා තිණ්ණං සඤ්ඤප්නානං පරිකඛයා සොතාපනතා අච්චි-
ජාතධම්මා නියතා සමොධාධිපරායණාති. තෙන ච නාතිකියා පරිවාර-
කා අභ්‍යමනා අභෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනසජාතා භගවතො
පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුචාති. ඉමෙ ඛො ජනාපි භතෙන අභෙසුං මාග-
ධකා පරිවාරකා ඛුජ වෙච රත්තඤ්ඤ ච අඛතනිතා කාලකතා සුඤ්ඤ
මඤ්ඤ අඛතමගධා අඛතමාගධකෙහි පරිවාරකෙහි අඛතනිතෙහි කාල-
කතෙහි. තෙ ඛො ජනාපි භතෙන අභෙසුං බුද්ධි පසනතා ධම්මෙ
පසනතා සඛෙඤ්ඤ පසනතා සිලෙසු පරිසුරකාරිතො. තෙ අඛතනිතා
කාලකතා භගවතා අබ්‍යාකතා.

හේ උභ ඉකුත් කල්හි කල්ලිය කෙළේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (මොහුගේ උපපත්තිය මෙසේ යැ යි) නො ම හෙළි කරන ලද්දේ ය. ඔහුගේ උපපත්තිය ද හෙළි කරනු මනා යැ. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය මගද රටෙහි විය. යම් මගද රටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය වී ද, එහි සම්පාතික වූ කල්ලිය කළ උවසුවත් කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන්ගේ) උපපත්තීන් නිමිත්තෙන් නො ම හෙළි කළ යුතු වන සේක් ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි සම්පාතිකයෙහි කල්ලිය කළ මගද රට වැසි උවසුවත් ඔවුන්ගේ උපපත්ති නිමිත්තෙන් නො හෙළි කරන සේක් වූ නම්, එයින් මගද රට වැසි උවසුවෝ බැගෑපත් සිතැති වන්නාහ. මගද රට වැසි උවසුවෝ යම් කරුණෙකින් බැගෑපත් සිතැති වන්නාහු ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ නම් ඒ (උපපත්ති නිමිත්තෙන්) උවසුවත් හෙළි නො කරන සේක් ද? යනු යැ.

5. අනද තෙරණුවෝ මගද රට වැසි උවසුවත් ඇඳ බැ හුදෙකලා වැ රහසිගත වැ මෙසේ පුනපුනා සිතා, ඊ අලුය මැ නැහි සිට, හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹි ඔබ වැද, පසෙකැ හිදගත්හ. පසෙකැ හිද ම හඟවත් බුදුරජුන්ට මෙ බස් පැවැසූහ:

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වේනී වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මච්ඡ සුරසේන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ උවසුවත් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන් මරණින් පසු තකු) හෙළි කරන සේක. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ ඥාතිකාවාසී පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසුයෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවේන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ, ඥාතිකාවාසී අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූයෙන්, සෙදගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ, පන්සියයට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසී උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, සෝවාන් වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැත්තාහු වෙත්” යැ යි වදන සේක. එයින් ඥාතිකාවාසී උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ප්‍රශ්න ව්‍යාකරණය අසා ආරාධිත සිතැත්තෝ ප්‍රමුද්ධයෝ උපන් ප්‍රීති හා සොමනස් හා ඇත්තෝ වූහ. වහන්ස, ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ මගද රට වැසි වීරරාත්‍රඤ්ඤ වූ මේ බොහෝ උවසුවෝ වූහ. අභු මගද දෙරට ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ අභුමගද වැසි උවසුවන් ගෙන් හිස් වූ සේ ය. වහන්ස, ඔහු ද බුදු රජු කෙරෙහි පැහැදුණා වූ, දහමිහි පැහැදුණාහු, සහන කෙරෙහි පැහැදුණාහු, සිල් පුරන්නාහු වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො හෙළි කරන ලදහ.

තෙසමපස සාධු වෙය්‍යාකරණං බහුජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගච්ඡෙය්‍ය සුගතිං අයං ඛො ජනාපි භනෙත අභොසි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො ධම්මකො ධම්මරාජා භිතො ට්‍රාහණි- ගභපතීකානං තෙගමානකෙඤ්ච ජානපදනකඤ්ච අපිස්සුදං මනුස්සා කිත්තයමානරූපා වීභරන්ති. 'එවං නො සො ධම්මකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඨා කාලකතො, එවං මයං තස්ස ධම්මකස්ස ධම්ම- රඥෙඤ්ඤ වීජිතෙ එසු වීභරිත්තා'ති. සො ඛො ජනාපි භනෙත අභොසි බුච්චි පස්සෙතො ධම්මෙ පස්සෙතො සඛෙඤ්ඤ පස්සෙතො සීලෙසු පරිපුර- කාරී. අපිස්සුදං මනුස්සා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලා පි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො භගවන්තං කිත්තයමානරූපො කාලකතො'ති. සො අඛතතීතො කාලකතො භගවතා අඛ්‍යාකතො, තස්ස පස්ස සාධු වෙය්‍යාකරණං බහුජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගච්ඡෙය්‍ය සුගතිං, භගවතො ඛො ජන භනෙත සමොධාධි මගධෙසු. යත් ඛො ජන භනෙත භගවතො සමොධාධි මගධෙසු කථං තත් භගවා මාගධකෙ පරිචාර- රකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප්පත්තිසු න ඛ්‍යාකරෙය්‍ය. භගවා ච ඛො ජන භනෙත මාගධකෙ පරිචාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප- පත්තිසු න ඛ්‍යාකරෙය්‍ය, දීනමනා¹ තෙනසසු මාගධකා පරිචාරකා. යෙන ඛො ජනසසු භනෙත දීනමනා මාගධකා පරිචාරකා, කථං තෙ භගවා න ඛ්‍යාකරෙය්‍යා''ති.

ඉදමායස්මා ආනන්දො මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඤ්ඤ භගවතො සම්මුඛා පරිකථං කථා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙඨා පදකඛිණං කථා පකකාමී.

6. අථ ඛො භගවා අවීරපකකතෙත ආයස්මිතෙත ආනන්දො පුබ්බන්ත- සමයං නිවාසෙඨා පත්තවීරමාදය නාතිකං පිණ්ඩාය පාවිසී. නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඨා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපටීකකතෙතො ජාදෙ පස්සාලෙඨා ගිඤ්ඤකාවසථං පවිසිඨා මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඤ්ඤ අවිසිකඨා මනසි කථා සබ්බං චෙතසො සමන්තාහරිඨා පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ නිසීදි "ගතිං තෙසං ජානිසාමී අභිසමපරායං යංගතීකා තෙ භවන්තො යංඅභිසමපරා- යා''ති. අදදසා ඛො භගවා මාගධකෙ පරිචාරකෙ යංගතීකා තෙ භවන්තො යංඅභිසමපරායාති. අථ ඛො භගවා සායන්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො ගිඤ්ඤකාවසථා කිකඛිඨා වීභාරපච්ඡායායං පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ නිසීදි.

1. නිත්තමනා. ස්‍යා.
දීනමනා PTS.

ඔවුන්ගේ ද (උපපත්තිය) හෙළි කිරීම වේ වං සියදිමි. එයින් බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. සුගතියට යනු ඇත. වහන්ස, මගධාධිපති වූ මේ ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ දහැමි විය, දහැමෙන් රජයන්තෝ විය. බවුණනට ද ගැහැවියනට ද නියමගම්වැසියනට ද දනවූ වැසියනට ද වැඩ කැමැති විය. තව ද මිනිස්සු 'මෙසේ ඒ දහැමි වූ, දහැමෙන් රජයක් බිම්සර රජ අප සුව පත් කොට කලුරිය කෙළේ ය. මෙසේ අපි දහැමෙන් රජයක් ඒ දහැමි රජුගේ රටෙහි පහසුවෙන් වුසුමහ' යි ඔහු ගුණ වණන සුලු ව වෙසෙත්. වහන්ස, තව ද එ රජ බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙක, දහමෙහි පැහැදුණෙක, සහන කෙරෙහි පැහැදුණෙක, සිල් පිරුයෙක. තව ද මිනිස්සු 'මියැ යන තාක් ම මගධාධිපති වූ ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වර්ණනා කරන සුලු වැ වැස කලුරිය කෙළේ යැ' යි මෙසේ කියත්. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ හෙ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් හෙළි නො කරන ලදී. ඔහුගේ ද උපපත්තිය හෙළි කිරීම වේ වං සියදිමි. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය (බුදු බව ලැබීම) වූයේ මගද රටෙහි ය. වහන්ස, යම් මගද රටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය වී නම්, එ මගද රටැ වුසු, ළඟ ඉකුත් කල්හි වූ, කලුරිය කළ උවසුවත් කෙසේ නම් උපපත්තිය නිමිත්තෙන් හෙළි නො කරන සේක් ද? වහන්ස, ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ ඉකුත් කල්හි වූ, කලුරිය කළ මගද රටැ වුසු උවසුවත් උපපත්ති නිමිත්තෙන් හෙළි නො කරන සේක් වී නම්, මගද රටැ වැසි උවසුවෝ එයින් බැගෑපත් සිතැත්තෝ වන්නාහ. වහන්ස, යම් හෙයකින් මගද රටැ වැසි උවසුවෝ බැගෑපත් සිතැත්තෝ වන්නාහු නම්, කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන් (උපපත්ති නිමිත්තෙන්) හෙළි නො කරන සේක් ද?''

අනද තෙරණුවෝ මගද රටැ වැසි උවසුවන් ඇරැබැ හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි මේ විස්තර කථාව කොට, භුනස්නෙන් නැඟී, ඔබ වැද පැදකුණු කොට නික්මියාහ.

6. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් නික්මැ ගිය නොබෝ කල්හි, පෙර වරු සමයෙහි හැඳෑ පෙරෙ වැ පා සිවුරු ගෙන, ඥාතික ගමට පිඩු පිණිස පිවිසි සේක. ඥාතික ගමෙහි පිඩු පිණිස හැසිර, පසුබත්හි පිඩු පා ගමනින් පෙරළා ඇක්වුණු සේක්, පා සෝද ගිඤ්ජකාවසථයට (ගඬොළ ගෙට) වැඩ, මගද රට වැසි උවසුන් ඇරැබ, කරුණු සලකා මෙතෙහි කොට, සියල්ල සිතීන් එක් කොට ගෙන, 'ඒ හවත්තූ යම්බදු ඥානගතියක් ඇත්තාහු ද, යම්බදු පරලොච ගතියක් ඇත්තාහු ද, ඔවුන්ගේ ඒ ඥානගතිය, ඒ පරලොච ගතිය දැනගන්නෙමි' යි සිතා පනවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. ඒ හවත්තූ යම් ඥානගතියක් ඇත්තාහු ද, යම් පරලෝ ගතියක් ඇත්තාහු ද, එසේ වූ මගද රටැ වුසු ඒ උවසුවන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටු සේක. එයින් පසු සවස් වෙලේ සමවතින් නැඟී සිටි සේක්, ගඬොළ ගෙයින් නික් මැ වෙහෙර ඉදිරි පසැ සෙවණෙහි පන වන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක.

7. අථ ඛො ආසස්මා ආනන්දො යෙන හගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්භා හගවන්තං අභිවාදෙඤා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසීනෙතා ඛො ආසස්මා ආනන්දො හගවන්තං ඵතදවොච. “උපසන්න-පදිසෙසා¹ හනෙත හගවා, භාතිරිච හගවතො මුඛවණ්ණණා වීඨසන්නතතා ඉන්ද්‍රියානං. සනෙතන නුනඡ්ඡ හනෙත හගවා වීභාරෙන වීභාසී”ති. “යදෙච ඛො මෙ ඤං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්ඨ සමමුඛො පරිකථං කඤා උඨ්ඨායාසනා පකකනො, තදෙවාහං නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඤා පච්ඡා-හත්තං පිණ්ඩපාතපටිකකනො පාදෙ පකඛාලොඤා ගිඤ්ඤාකාවසථං පටිසීඤා මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්ඨ අච්ඡිකඤා² මනසි කඤා සඛං චෙතසො සමන්තාහරිඤා පඤ්ඤනෙත ආසනෙ නිසීදි. ‘ගතිං තෙස් ජානිසාමී අභිසම්පරායං, යංගතිකා තෙ හවනො යංඅභිසම්පරායා’ති. අද්දසං ඛො අහං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ යංගතිකා තෙ හවනො යංඅභිසම්පරායාති.

ජනවසභාගමනං

8. අථ ඛො ආනන්ද අනතරභිතො යකෙඛා සද්දමනුසාවෙසී: “ජනවසභො අහං හගවා, ජනවසභො අහං සුගතා”ති. “අභිජානාසී නො ඤං ආනන්ද ඉතො පුඛෙඛ ඵචරූපං නාමධෙයාං සුතං යදීදං ජනවස-භො” ති “න ඛො අහං හනෙත අභිජානාමී ඉතො පුඛෙඛ ඵචරූපං නාම-ධෙයාං සුතං යදීදං ජනවසභො”ති. අපි ච මෙ හනෙත ලොමානී හඬානී ජනවසභො තී නාමධෙයාං සුඤා. තස්ස මයහං හනෙත ඵතද-භොසී: න හී නුන සො ඔරතො යකෙඛා හවීසසති යසඤිදං³ ඵචරූපං නාමධෙයාං සුපඤ්ඤතං යදීදං ජනවසභො”ති. “අනතරො ඛො ආනන්ද සද්දපාතුභාවා උළාරවණ්ණණා මෙ යකෙඛා සමමුඛෙ පාතු-රභොසී. දුතියමපි සද්දමනුසාවෙසී: ‘බිමබිසාරො අහං හගවා බිමබි-සාරො අහං සුගතා’ති. ඉදං සත්තමං ඛො අහං හනෙත චෙසවණසා මහාරාජස්ස සභබ්බාතං උපපජ්ජාමී. සො තතො වුතො මනුස්සරාජා හවීතුං පභොමී.⁴

ඉතො සත්ත තතො සත්ත සංසාරානී චතුද්දස,
නීවාසමභිජානාමී යඤ මෙ වුසීතං පුරෙ.

දීඝරත්තං ඛො අහං හනෙත අච්චිපාතො අච්චිපාතං සඤ්ජානාමී.
ආසා ච පන මෙ සන්තීචඬතී සකදගාමිතායා ති.

1. උපසන්නපතිසො - කං
2. අච්චි-කඤා - මඡසං
3. යදීදං - මඡසං
4. මනුස්සරාජා පි භොමී - PTS

7. එ කල ආදානෙරණුවෝ භගවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹ ඔබ වැද එක් පසෙක හුන්හ. ආදානෙරණුවෝ එක් පසෙක හුන්නාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපශාන්ත වූ දකුම් ඇති සේක. ඉදුරන් වෙසෙසින් පහන් බැවින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මුඛවර්ණය බබළන සේ ය. වහන්ස, අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාන්ත විහරණයෙකින් වුසු සේකැ යි හඟිමි” යැ යි කීහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදරන සේක්, “ආදායෙනි, යම් විටෙක තෙපි මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇරැබැ මා හමුයෙහි වරණනා කථාව කොට හුනස්නෙන් නැඟී නික්මුණහු ද, එ විට ම මම ඥාතික ගමැ පිඩු පිණිස හැසිර පසු බතැ පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා ඇක්මුණෙමි, පා දෙවැ ගඬොළ ගෙට වැද මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇරැබැ, කරුණු සලකා බලා මෙනෙහි කොට, පියල්ල සිතින් එක් කොට ගෙන, ඒ හවත්හු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වුහු ද, යම්බඳු පරලොච ඇත්තෝ වුහු ද, ඔවුන්ගේ ඒ ඥානගතිය, ඒ පරලොච ගතිය දැන ගන්නෙමි” යි සිතා, ජනවන ලද අස්නැ හිදැ ගතිමි. ආදායෙනි, ඒ හවත්හු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වුහු ද, යම්බඳු පරලොච ගති ඇත්තෝ වුහු ද, එසේ වූ ගති ඇති මගද රටැ වූ ඒ උවසුවන් මම දුටුයෙමි ම ය.

ජනවසභයා පැමිණීම

8. ආදායෙනි, එ කල ආකුරුදහන් වූ යක්ෂයෙක් ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස මම ජනවසභයෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම ජනවසභයෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය (ගබ්දයක් පැවැත් වී ය). ආදායෙනි, ජනවසභ යන මේ නම තොප මෙයින් පෙර ඇසුවා දැනවු ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, ජනවසභ යන මේ නම මෙයින් පෙර ඇසුවා නො ම දැනිමි. එහෙත් වහන්ස, ජනවසභ යන නම ඇසීමෙන් මා ලොමුදහ ගත. වහන්ස, ඒ මට ‘ජනවසභ යන මෙබඳු නමෙක් යමකුහට පනවන ලද්දේ නම් හේ එසේ මෙසේ යකෙක් නො වන්නේ යැ’ යි ආදානෙරණුවෝ කීවු ය.

“ආදායෙනි, හඬ නැඟෙන්නා හා ම උදර වූ සිරුරු පැහැ ඇති යක්ෂයෙක් මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. දෙවනු වැද ද හෙ තෙම ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය. ‘වහන්ස, මේ සත්වන වර වෙසවුණු මහරජු ගේ සහභාවයට පැමිණියෙමි. ඒ මම මෙයින් සැව මිනිස් රජක්හු වන්නට හැක්කෙමි. මේ දෙවලොචින් සැවැ සත් වරක් ද, ඒ මිනිස් ලොචින් සැවැ සත් වරක් ද’ යි මෙසේ යම් දෙව මිනිස් දෙ ලොචිහි පෙරැ මා වුසුයේ ද, ඒ දෙ තන්හි ම හැම ලෙසින් කඳ පිළිවෙළ කුදුසක් විසීම දැනිමි. වහන්ස, දික් කලක් ම අපායකට නො වැටුණෙමි, අපායට මගේ නොවැටීම දැනිමි. සෙදගැමි බව පිණිස ද මගේ අපේක්ෂාව පවති” යැයි ද හේ කී ය.

තව ද ජනවසභ තෙම මතු දැක්වෙන කථාවන් කීය:

9. “අව්ඡරියමීදං ආයසමනො ජනවසභසස යක්ඛසස, අබභුතමීදං ආයසමනො ජනවසභසස යක්ඛසස, ‘දීඝරක්තං ඛො අභං භනෙන අවිනිපාතො අවිනිපාතං සඤ්ජානාමීති ච වදෙසි, ආසා ච පන මෙ සන්තිධම්ඤ්ඤි සකදගාමිතායාති ච වදෙසි. කුතො නිදුනං පනායසමා ජනවසභො යසෙඛා එවරුපං උළාරං විසෙසාධිගමං සඤ්ජානාතී?’”ති.

“න අඤ්ඤාඤ්ඤා භගවා තච සාසනා, න අඤ්ඤාඤ්ඤා සුගත තච සාසනා. යදග්ගෙ අභං භනෙන භගවති එකන්තිකතො¹ අභිප්පසනෙතා, තදග්ගෙ අභං භනෙන දීඝරක්තං අවිනිපාතො අවිනිපාතං සඤ්ජානාමී. ආසා ච පන මෙ සන්තිධම්ඤ්ඤි සකදගාමිතාය. ඉධාභං භනෙන වෙසසවණෙන මහාරාජෙන පෙසිතො විරුළුභකසස මහාරාජසස සන්තිකෙ කෙනවිදෙවකරණියෙන. අද්දසං භගවන්තා අනුතරාමග්ගෙ ගිඤ්ජකාවසථං පච්චිකා ලාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඛ්ඤ අච්චිකා මනසි කතා සබ්බං වෙනසො සමන්තාභරිතා ත්ඨිසන්තං ‘ගතිං තෙසං ජාතිසාමී අභිසම්පරායං යංගතිකා තෙ භවන්තො යංඅභිසම්පරායාති. අනව්ඡරියං ඛො පනෙතං භනෙන යං වෙසසවණසස මහාරාජසස තසං පරිසායං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං යංගතිකා තෙ භවන්තො යංඅභිසම්පරායාති. තසං මයභං භනෙන එතදභොසි: භගවන්තඤ්ඤා දකඛාමී. ඉද්ඤා භගවතො ආරොචෙසාමීති. ඉමෙ ඛො මෙ භනෙන දෙච පච්චයා භගවන්තා දසනාය උපසඛකමිතුං.

දෙවසභා

10. පුරිමානි භනෙන දිවසානි පුරිමතරානි තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ වසසුපනායිකාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රක්ඛියා කෙවලකප්පා ච දෙවා තාවතිංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්ති සන්තිපතිතා, මහති ච දිබ්බපරිසා² සමන්තතො සන්තිසිත්තා භොන්ති³ සන්තිපතිතා. වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුද්දිසා නිසිත්තා භොන්ති. පුරස්මාය දිසාය ධතරචෙයා මහාරාජා පච්චිමාභිමුඛො⁴ නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරකඛිතා. දකඛිණාය දිසාය විරුළුකො මහාරාජා උත්තරාභිමුඛො නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරකඛිතා. පච්චිමාය දිසාය විරුපකො මහාරාජා පුරස්ථාභිමුඛො⁵ නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරකඛිතා. උත්තරාය දිසාය වෙසසවණො මහාරාජා දකඛිණාභිමුඛො නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරකඛිතා. යද භනෙන කෙවලකප්පා ච දෙවා තාවතිංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්ති සන්තිපතිතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තතො සන්තිසිත්තා භොන්ති සන්තිපතිතා, වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුද්දිසා නිසිත්තො භොන්ති ඉදං තෙසං භොති ආසනංථි.

1. රකභතතො - සා
2. දිබ්බා පරිසා - PTS
3. භොති - PTS
4. පච්චාභිමුඛො - මජ්ඣං
5. පුරස්මාභිමුඛො - මජ්ඣං

9. ‘වහන්ස, මම දික් කලක් ම අපායට වැටීමක් නැත්තෙමි, අපායෙන් මිදුණු බව හඳුනාමි’ යි ද තෙපි කියනු, සෙදගැමි බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද පවත්නේ යැ යි ද කියනු. ආයුෂ්මත් ජනවසහ යක්ෂයාණන්ගේ මේ වචනය ආශ්වයානී ය, ආයුෂ්මත් ජනවසහ යක්ෂයාණන් ගේ මේ වචනය අද්භූත ය. ආයුෂ්මත් ජන වසහයෝ කවර හේතුවකින් මෙ බඳු මහත් අධිගම විශේෂයක් වූ නියා හඳුනාත් ද?’ යි මම ඇසිමි. එ විට ජනවසහ තෙම මෙය කී ය:

‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්නෙන් බැහැරෙහි නො වේ, සුගතයන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්නෙන් බැහැරෙහි නො වේ. වහන්ස, යම් දවසෙක (යස්ථිවනෝද්‍යානායෙහි දී පළමුවෙන් ම බණ අසා සෝවාන් වැ) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඒකාන්ත වශයෙන් පැහැදිණිමි ද, වහන්ස, එතැන් පටන් කොට මම දික් කලක් අපායයෙන් මිදුණෙමි වීමි. අපායට නොවැටීම හඳුනාමි. සකාදගාමී බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද ඇත. වහන්ස, මෙහි මම වෙස-වුණු මහරජුහු විසින් කිසි කටයුත්තක් සඳහා විරුඬක මහරජු වෙත එවන ලද්දෙමි, මහ අකුරෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිඤ්ජකාවසථයට වැද මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇඳබැ, වැඩ ඇතියක් කොට සලකා, මෙනෙහි කොට, සියල්ල සිතීන් එක් තැන් කොට ගෙන, ඒ හවත්නු යම්බඳු ඥානගති ඇතියෝ ද යම්බඳු පරලොච ගති ඇතියෝ ද, ඔවුන් ගේ ඒ ඥානගති හා පරලොච ගති දැනගනිමි’ යි වැඩ හුන්නවුන් දිටිමි. වහන්ස, ඒ හවත්නු යම් ඥානගති ඇතියෝ යම් අභිසම්පරාය ගති ඇතියෝ වූහු ද එපවත් ඒ පිරිසෙහි දී පවසන වෙසවුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි මා ඇසුවා, ඔහු හමුයෙහි මා පිළිගත්තා පුදුම නො වේ. වහන්ස, ඒ මට ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද දකින්නෙමි, මෙය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කරන්නෙමි’ යි මේ සිත විය. වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස මා එළැඹෙනුවට කරුණු දෙක ය.

දෙව් සබය

10. වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ දවසකට පෙරැ, ඒ පසොළොස්-වක් පොහෝ ද, වැසි සාතුව එළැඹී, පුරා සඳ ඇති රැයෙහි, සියලු තවතිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙව් පිරිස්හු ද එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු ද වෙත්. සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ ද සිවු දිගැ හුන්නාහු වෙත්. පෙර දිගැ බාතරාෂ්ට්‍ර මහරජ පැසිමි දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නෝ වෙයි. දකුණු දිගැ විරුඬක මහරජ උතුරු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නෝ වෙයි. පැසිමිදිගැ විරුපාක්ෂ මහරජ පෙර දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නෝ වෙයි. උතුරු දිගැ වෙසවුණු මහරජ දකුණු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නෝ ඡවයි. වහන්ස, යම් විටෙක සියලු තවතිසාවැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙව්පිරිස්හු වටා එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, එකල් හි සතර වරම් මහ රජ දරුවෝ සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්.

අප් පච්ඡා අමභාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ භනෙන දෙවා භගවති ඉභම්වරියං වරිඤ්ඤා අධුනුපපතතා තාවතිංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචනතී වණ්ණණන වෙච යසසා ව. තෙනසසුද්දං භනෙන දෙවා තාවතිංසා අත්තමනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසුජාතා, “දිඛා වත භො කායා පරිපුරනති භායනතී අසුරා කායා”ති. අප් ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානම්ඤෙ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්ඤා ඉමාහි ගාරාහි අනුමොදි:

මොදනතී වත භො දෙවා තාවතිංසා සහිජුකා¹
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතං. ^෧

නවෙ දෙවෙ ව පසසතතා වණ්ණණවනෙන යසසසිනෙ,²
සුගතසම්. ඉභම්වරියං වරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.

තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනතී වණ්ණණන යසසාසුනා
සාවකා හුරිපඤ්ඤාසස විසෙසුපගතා ඉධ.

ඉදං දිඤ්ඤාන නජුහති තාවතිංසා සහිජුකා,
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතනතී.

11. තෙන සුද්දං භනෙන දෙවා තාවතිංසා භියොයාසොමතතාය අත්තමනා භොතතී පමුදිතා පිතිසොමනසුජාතා. ‘දිඛා වත භො කායා පරිපුරනති භායනතී අසුරා කායා’ති.

අප් ඛො භනෙන යෙනෙත්ත දෙවා තාවතිංසා සුධම්මායං සභායං සනතිසිත්තා භොතතී සනතිපතිතා, තං අඤ්ඤං විතතඤ්ඤා තං අඤ්ඤං මතකඤ්ඤා වුත්තවචනාපි තං³ වත්තරො මහාරාජානො තසම්. අඤ්ඤං භොතතී, පච්චනුසිච්චවචනාපි⁴ තං වත්තරො මහාරාජානො තසම්. අඤ්ඤං භොතතී, සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ඤීතා අච්චකකතතා.⁵

“තෙ වුත්තවාකායා රාජානො පටිග්ගඤ්ඤානුසායනීං
විපපසකමනා සතතා අඤ්ඤා සමති ආසනෙ”ති.

1. සඉඤ්ඤා - සිච්චි
2. යසසසිනො - සතා
3. වුත්තවචනා නාමිදං - තං
4. පච්චනුසිච්චවචනා පි තං - මජ්ඣ.
5. අච්චකකතතා - තං

෧. මොදනතී භො පුතර්දෙවො; ප්‍රසසත්‍රිංග සග්‍රකං තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස සුධම්මතං - මහාවග්ග

මේ ඔවුන්ගේ අසුන් ගැන්ම වේ. ඉක්බිති අපගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස, යම් දෙව කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර හැසිරැ, තවතිසා දෙවමුළුවට අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු වර්ණයෙන් ද යසසින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බලෙත්. වහන්ස, එයින් තවතිසාවැයි දෙවියෝ, “ප්‍රීතියෙක! දෙව පිරිස් පිරේ, අසුර පිරිස් පිරිහේ” යැ යි ආරාධිත සිතැත්තෝ සතුටු වූවෝ, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්. වහන්ස, එ කල්හි සක්දෙවිඳු තවතිසාවැයි දෙවියන්ගේ පැහැදීම දැන,

“ප්‍රීතියෙක! හවත්නි, ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැයි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙත බලසර හැසිර මෙහි පැමිණි, වර්ණවත්, යශස් ඇති, අළුත් දෙවියන් දක්නාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි ද,

“මහ නුවණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ, විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඔහු මෙහි පැහැරයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බලෙත්” යැ යි ද,

“ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැයි දෙවියෝ මෙය දැක, තථාගතයන් වහන්සේ ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද (සංඝයා ගේ සුපිළිවෙත ද) නමදනාහු සතුටු වෙති’ යි ද කියා මේ ගාථාවලින් අනුමෝදන් විය (ඉවුන් අනුව සතුටු විය).*

11. වහන්ස, ‘ප්‍රීතියෙක! හවත්නි, දෙවමුළුහු පිරෙන්, අසුරමුළුහු පිරිහෙති’ යි යන එ කරුණින් තවතිසාවැයි දෙවියෝ බෙහෙවින් ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් යම් කරුණෙකින් තවතිසා වැයි දෙවියෝ සුදුම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු එක්රැස් වූවාහු වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, එයින් නැඟී නොගියාහු, (තෙතිස් දෙව පුතුන් විසින්) එ කරුණෙහි කියන ලද වචන ඇත්තාහු ද වෙත්, සිවුවරම් මහ රජ දරුවෝ එ කරුණෙහි යලි යලිත් අනුශාසිත වචන ඇත්තාහු, නැඟී නො ගියාහු සිය සිය අසුන්හි හුන්නාහු වෙත්.

“තෙතිස් දෙව පුතුන් විසින් කියන ලද වචන ඇති ඒ සිවු වරම් රජුහු ඔවුන් ගේ අනුශාසනිය පිළිගෙන වෙසෙසින් පහන් වූ සිතැත්තෝ ම සිය අසුන්හි රැඳුණහ.’”

* අරණ්‍යවාසි භික්ෂු සංඝයාව ආරක්ෂාව සැලැස්වීම කෙරේ කටයුතු දැයි සාකච්ඡා කිරීම ඒ කිරීමයි.

13. අථ ඛො භනෙන උත්තරාය දීඝාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායී, ඔභාසො පාතුරභොයී, අතිකකමෙමච දෙවානං දෙවානුභාවං. අථ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමිඤ්ඤ දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙතසී. යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තානි දීඝසනනි උළාරො ආලොකො සඤ්ජායතී. ඔභාසො පාතුරභවතී, බ්‍රහ්මා පාතුරභවීසසතී, බ්‍රහ්මුනො හෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුරභාවාය යද්දං ආලොකො සඤ්ජායතී ඔභාසො පාතුරභවතී තී.

“යථා නිමිත්තා දීඝසනනි බ්‍රහ්මා පාතුරභවීසසතී,
බ්‍රහ්මුනො හෙතං නිමිත්තං ඔභාසො විපුලො මහතී.”

සනඛකුමාරකථා

14. අථ ඛො භනෙන දෙවා තාවතීංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු ‘ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම යංචිපාකො භවීසසතී සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්සසාමා තී. වතනාරො පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසී-දිංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම යංචිපාකො භවීසසතී, සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්සසාමා තී. ඉදං සුඛං දෙවා තාවතීංසා එකග්ගා සමාපජ්ජිංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම, යංචිපාකො භවීසසතී, සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්සසාමා’තී.

යද් භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරභවතී ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිනිතවා පාතුරභවතී. යො ඛො පන භනෙන බ්‍රහ්මුනො පකතීචචෙණ්ණො, අනභිසම්භවනීයො සො දෙවානං තාවතීංසානං වකුචුපථස්සී. යද් භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරභවතී සො අඤ්ඤ දෙවෙ අතිරොචතී වචෙණ්ණන වෙච යසසා ව. සෙය්‍යථාපි භනෙන සොචචෙණ්ණො විග්ගහො මානුසං විග්ගහං අතිරොචතී, එවමෙච ඛො භනෙන යද් බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරභවතී, සො අඤ්ඤ දෙවෙ අතිරොචතී වචෙණ්ණන වෙච යසසා ව. යද් භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතී සානං පාතුරභවතී, න තසං පරිසායං කොච දෙවො අභිවාදෙතී වා පච්චුවෙධතී වා ආසනෙන වා තිමනෙතතී. සබ්බෙච තුණ්හිභුතා පඤ්ජලිකා පලලඛෙකන නිසීද්දතතී ‘යසසද්’ති දෙවසස ඉච්ඡිසසතී බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තසස දෙවසස පලලඛෙක නිසීද්දසසතී තී. යසස ඛො පන භනෙන දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලඛෙක නිසීද්දතී, උළාරං සො ලභතී දෙවො වෙදපට්ටාහං උළාරං සො ලභතී දෙවො සොමනසසපට්ටාහං. සෙය්‍යථාපි භනෙන රාජා ඛතතීයො වුඛාවසිකො අධුනාභිසිකො රජේජන, උළාරං සො ලභතී වෙදපට්ටාහං, උළාරං සො ලභතී සොමනසසපට්ටාහං, එවමෙච ඛො භනෙන යසස දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලඛෙක නිසීද්දතී උළාරං සො ලභතී දෙවො වෙදපට්ටාහං. උළාරං සො ලභතී දෙවො සොමනසසපට්ටාහං.

13. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් දෙවියන් ගේ දෙවානුභාවය ද මැඩ ගෙන උතුරු දිගේ මහත් ඵලියෙක් උපත, මහත් දීප්තියෙක් පහළ විය. වහන්ස, එ කල්හි සක්දෙවිඳු තවතිසාවැසි දෙවියන් බණවා, “නිදුක්වරිනි, යම් හෙයකින් පෙර නිමිති දක්නා ලැබේ ද, ඵලියෙක් හටගනී ද, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි ද, එ හෙයින් බ්‍රහ්ම තෙමේ පහළ වන්නේ ය. ‘මේ ඵලියෙක් හට ගනී, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි’ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත යැ” යි කී ය.

‘යම් සේ පෙරනිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද එසේ එයට අනතුරු වැ බ්‍රහ්මයා පහළ වන්නේ ය. විපුල වූ මහත් වූ ඵලිය යන මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙරනිමිත්ත ය.’

සනත්කුමාර කථාව

14. වහන්ස, ඉක්බිති තවතිසාවැසි දෙවියෝ ‘මේ ඵලිය කීමෙක් ද යි දැනගන්නාමු, මෙහි යම් ඵලයෙක් වන්නේ නම් එය පසක් කොට ම යන්නාමු’ යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුණහ. සිවුවරම් මහරජුහු ද ‘මේ ඵලිය කීමෙක් ද යි දැනගන්නාමු. මෙහි යම් ඵලයෙක් වන්නේ නම් එය සියැසින් දක ම යන්නාමු’ යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුණහ. මෙය අසා තවතිසා වැසි දෙවියෝ ‘මේ ඵලිය දැනගන්නාමු, මෙහි යම් විපාක යෙක් වන්නේ නම් එය පසක් කොට ම යන්නාමු’ යි එකඟ සිතැති වූහ.

වහන්ස, යම් කලෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉදිරියෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කලා හේ දළ අත්බවක් මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බඹහු ගේ යම් පියෙවි පැහැ සටහනෙක් ඇද්ද, එය තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ වක්කුස්පථයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි. (ඇසින් දක්ක නො හෙයි). වහන්ස, යම් කලෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉදිරියේ පහළ වන්නේ ද, එ කලා හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම්සේ රන්රුවෙක් මිනිස්ථව ඉක්මැ බබළන්නේ ද, වහන්ස, එසේ ම යම් කලෙක සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කල්හි හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කල්හි එ පිරිසෙහි කියිඳු දෙවියෙක් ඔහු නම-දනේ හෝ දක හුනාස්නෙන් නැඟී සිටුනේ හෝ අස්නෙන් නිමනන්නේ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම ‘දන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම යම් දෙවියකු ගේ පළභෙක ඉද ගනු කැමැති වන්නේ ද, එහි ඉදගන්නේ යැ’ යි සිතා නිහඬිඳු දෙහොත් නමා පළහින් හිඳිත්. වහන්ස, යම් දෙවියකු ගේ පළභෙහි (පුටුවෙහි) සනත්කුමාර බ්‍රහ්මයා ඉදගන්නේ ද, ඒ දෙවි තෙම මහත් සතුට විඳියි, මහත් සොම්නස විඳියි. වහන්ස, රාජායෙන් දළභ අභිෂේක ලැබූ, මුර්ධාවසික්ත වූ කැත් රජෙක් යම්සේ මහත් ප්‍රීතියක් විඳී ද, මහත් සොම්-නසක් ලබා ද, වහන්ස, එසේ ම යම් දෙවියකු ගේ පළභෙහි සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම ඉදගන්නේ ද, හේ දෙවි මහත් ප්‍රීතියක් ලබයි, මහත් සොම්න-සක් ලබයි.

15. අප්ඵ භනෙත චුභමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිණිඤ්ඤා කුමාරවණ්ණි හුඤ්ඤා පඤ්ඤාසිඛො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහොසි. සො වෙහාසං අබහුග්ගනඤ්ඤා ආකාසෙ අනතළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදි. සෙය්‍යථාපි භනෙත ඛලවා පුරිසො සුපච්චිඤ්ඤා වා පලලඛෙක සමෙ වා භූමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භනෙත චුභමා සනංකුමාරො වෙහාසං අබහුග්ගනඤ්ඤා ආකාසෙ අනතළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදිඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්ඤා ඉමාභි ගාථාභි අනුමොදි:

“මොදන්ති වත භො දෙවා තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසසන්නා ධම්මසස ව සුධම්මතං.
නවෙ දෙවෙ ව පසසන්නා ව ඤ්ඤාභවනෙත යසසසිනෙ,
සුගතසමී චුභමචරියං චරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති ව ඤ්ඤාභවන යසසායුතා,
සාවකා භූරිපඤ්ඤාසස විසෙසුපගතා ඉධ.
ඉදං දිසාන නඤ්ඤානි තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසසන්නා ධම්මසස ව සුධම්මතන්ති.”

16. ඉදමඤ්ඤා භනෙත චුභමා සනංකුමාරො භාසිඤ්ඤා. ඉදමඤ්ඤා භනෙත චුභමුනො සනංකුමාරසස භාසනො අධ්ධංගසමන්තාගතො සරො භොති: විසසඤ්ඤා ව විඤ්ඤායොසා ව මඤ්ඤා ව සචනියො ව ඛිඤ්ඤා ව අච්ඤ්ඤා ව ගමිණිරො ව නික්කාදී ව. යථාපරිසං ඛො පන භනෙත චුභමා සනංකුමාරො සරෙත විඤ්ඤාපෙති. න වසස ඛිඤ්ඤා පරිසාය සොසො නිච්ඤ්ඤා රති. යසස ඛො පන භනෙත එවං අධ්ධංගසමන්තාගතො සරො භොති, සො චුඤ්ඤාති ‘චුභමසසරො’ති. අප්ඵ ඛො භනෙත චුභමා සනංකුමාරො තෙතතිංස අත්තභාවෙ අභිනිමිණිඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං පච්චෙකපලලඛෙකසු පච්චෙකපලලඛෙකන නිසීදිඤ්ඤා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතසි: “තං කිමඤ්ඤානති භොනෙතා දෙවා තාවතිංසා. යාවඤ්ඤා සො භගවා ඛහුජනභිතාය පච්චෙනෙතා ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. යෙ භි කෙචී භො චුඤ්ඤා සරණං ගතා ධම්මං සරණං ගතා සරණං ගතා සරණං ගතා සිලෙසු පරිපුරකාරිනො, තෙ කායසස හෙද පරමමරණා අපෙසකච්චි පරනිමිතච්චසචනතිනං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති අපෙසකච්චි නිමමානරතිනං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි කුසිතානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි යාමානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි තාවතිංසානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි වාකුමමභාරාජිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, යෙ සඛ්චනිභිතං කායං පරිපුරෙතති තෙ ගඤ්ඤාඛ්චකායං පරිපුරෙතති ති.

15. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර ඉභ්ම තෙම උළ අත්බවක් මවා ගෙන සිබා පසක් කොට බැඳි භිසකෙහෙ ඇත්තේ පන්සිඵ ගදෙවු පුතු සෙයින් කුමරවෙස් ඇත්තේ තච්ඡිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැග ඇත අහසෙහි පළක් බැඳ හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවට පසතුරුණෙන් වසන ලද පළභෙක හෝ සම වූ බිම් පෙදෙසෙක හෝ යම්සේ පළක් බැඳ හිඳ ගන්නේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත්තුමාර ඉභ්ම තෙම අහස් නැග ඇත අහසැ පළහින් හිඳ තච්ඡිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම දැන, මේ ගාථාවලින් අනුමෝදනා කෙළේ ය: “මොදන්තිවත -පෙ- සුධම්මතන්ති” ගාථාවල අදහස:

“භවත්ති ප්‍රියයෙකි! ඉන්ද්‍රයා සහිත තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේට ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කරමින්,

සුගතයන් වහන්සේ වෙත බඹසර හැසිර. මෙහි ආ වර්ණවත් වූ යශස් ඇති අළුත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුද්ධ වෙත්.

මහත් නුවණ ඇති බුදුරජුන් ගේ ශ්‍රාවක වූ විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශයින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බඹළත්.

මෙය දැක, ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්ම සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්.”

16. වහන්ස, සනත්තුමාර ඉභ්ම තෙම මේ කාරණය කී ය. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බඹහු ගේ, සුවසේ නික්මෙන්නාවූ ද අරුත් වහා ම හෙළි කරන්නාවූ ද මිහිරි වූ ද කනට සුව එළවන්නාවූ ද එකට කැටි වූ ද නොවීසිඳ පවන්නාවූ ද ගැඹුරු වූ ද රැව් දෙන්නාවූ ද දී මේ කී අංග අටින් සමන්විත හඬක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්තුමාර ඉභ්ම තෙම හඬින් දන්වයි. ඔහු ගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නොද නික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අංග අටින් යුත් හඬක් වෙද හේ ඉභ්මස්වරය ඇත්තේ යැයි කියනු ලැබේ. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර ඉභ්ම තෙම අත්බව තෙතිසක් මවා ගෙන තච්ඡිසා වැසි දෙවියන් ගේ එකි එකි පළභෙක වෙත වෙත ම පළක් බැඳ හිඳ ඒ දෙවියන් බණවා මෙසේ කීය: “පින්වත් තච්ඡිසාවැසි දෙවියෝ එය කිමැ යි සිතන් ද? ඒ භාගාවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත් සේක් ද! භවත්ති, යම් කිසි කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියෝ ද දහම් සරණ ගියෝ ද සහ සරණ ගියෝ ද, සිල් පිරිපුන් කරන සුල්ලෝ ද, ඔහු ඇතැම් කෙනෙක් කාබුන් මරණින් මතු පරනිර්මිතවශවර්තී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණර්තී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් තුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් ත්‍රායස්ත්‍රිංශන් දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් වාතුර්මහාරාජික දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්.

ඉදමස්ථං භතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො භාසිස්ථං. ඉදමස්ථං භතෙන බ්‍රහවුත්තො සනංකුමාරස්ස භාසතො සොසො යෙව. දෙවා මඤ්ඤන්ති යවායං මම පලලඛෙක, සවායං එකො'ව භාසති'ති.

“එකස්මිං භාසමානස්මිං සබ්බෙ භාසන්ති නිමිත්තා,^අ
එකස්මිං තුණ්හිමාසිනො සබ්බෙ තුණ්හීභවන්ති තෙ.
තද සු දෙවා මඤ්ඤන්ති තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
යවායං මම පලලඛකස්මිං සවායං එකො'ව භාසති ති.”

17. අථ ඛො භතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො එකභෙත්තන අක්ඛානං උපසංභාසි. එකභෙත්තන අක්ඛානං උපසංභරිත්වා සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස පලලඛෙක පලලඛෙකන නිසීදිස්වා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමන්තසි:

ඉද්ධිපාද භාවනා.

18. තං කිමමඤ්ඤන්ති භොතෙතො දෙවා තාවතිංසා යාවසුපඤ්ඤන්තො වීමෙ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමමාසමබ්බුද්ධන්ත වත්ත රො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤන්තො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසචිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බන්තාය. කතමෙ වත්තාරො? ඉධ භො භික්ඛු ජඤ්ඤමාධිපධානසඛ්ඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධිපධානසඛ්ඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විකන්සමාධිපධානසඛ්ඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීමංසායමාධිපධානසඛ්ඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. ඉමෙ ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමමාසමබ්බුද්ධන්ත වත්තාරො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤන්තො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසචිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බන්තාය. යෙ භි කෙවී භො අතිත චර්ඪානං සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවීධං පච්චනුභොසුං, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තො බහුලීකත්තන්තො. යෙ පි භි කෙවී භො අනාගතචර්ඪානං සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවීධං පච්චනුභොසසන්ති, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තො බහුලීකත්තන්තො. යෙ පි භි කෙවී භො එතර්භි සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවීධං පච්චනුභොන්ති සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තො බහුලීකත්තන්තො. පසසන්ති නො භොතෙතො දෙවා තාවතිංසා මම පි මං එවරූපං ඉද්ධානුභාවන්ති.

අ. එකසා භාෂමානසා සචේ භාෂන්ති නිර්මිතා; එකසා තුණ්හීභවන්තා සචේ තුණ්හීභවන්ති තෙ. (දිවාචදාන)

යම් කෙනෙක් හැමට ම පහත් දෙවමුළුවක් සපුරන්නාහු නම් (දෙව පිරිසෙක උපදින්නාහු නම්) ඔහු ගදෙවු මුළුව පිරිපුන් කෙරෙත් (ගන්ධර්ව නිකායයෙහි උපදිත්) යැ' යි (කී ය.) වහන්ස, මේ කරුණ සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙමේ පැවැසී ය. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්කුමාර බ්‍රහ්මගේ සොෂය පමණෙකි. යමෙක් මගේ පළඟෙහි වේ ද හේ එකලා ව ම කථා කෙරේ යැ යි දෙවියෝ හභිත්.

“ එකක්හු කථා කරන කල්හි නිර්මිත වූ සියල්ලෝ කථා කෙරෙත්. එකක්හු නිහඬ වූ හුන් කල්හි එ සියල්ලෝ නිහඬ වෙත්. එ ද ඉන්ද්‍රයා සහිත තච්චිසා වැසි දෙවියෝ ‘යමෙක් මගේ පළඟෙහි වේ ද හේ ම හුදෙකලා වූ කථා කෙරේ යැ’ යි සිතත්.

17. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තමා එකත්වයෙන් එළැවී ය (බොහෝ බව හැර එක් සිරුරෙකින් පෙනී සිටියේ ය). තමා එකත්වයෙන් එළවා (එකෙක් ව ම පෙනී) සක්දෙව්දු ගේ පළඟෙහි පළක් බැඳ හිඳ තච්චිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය කී ය:

සාද්ධිපාද භාවනා

18. භවත් තච්චිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්නා වූ දක්නා වූ ඒ රහත් සම්මාසම්බුදු රජුන් විසින් සාද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස (සාද්ධි ඉපැදවීමෙහි සමත් බව පිණිස), සාද්ධියෙහි පුහුණු වූ වශීභාවය පිණිස, සාද්ධිවිකුච්චණතාව පිණිස (සාද්ධියෙන් විවිධ රූප මවනු පිණිස) මේ සතර සාද්ධිපාදයෝ ඉතා මනා කොට පණවන ලද්දහු ය. ඒ කවර සතර සාද්ධිපාදයෝ ද? යත්: භවත්නි, මෙහි මහණ තෙම කරකුකාමතා ඡන්දය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීයභියෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. වීයභිය අධිපති කොට ලැබූ සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීයභියෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. චිත්තය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීයභියෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. වීමංසාව අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීයභියෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. භවත්නි, මොහු වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සාද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස සාද්ධියෙහි ප්‍රගුණ වශීභාවය පිණිස, සාද්ධිවිකුච්චණතාව පිණිස, පණවන ලද සතර සාද්ධිපාදයෝ ය. භවත්නි, අතීත කාලයෙහි යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් නොඑක්වැදෑරුම් සාද්ධිවිධ ලැබුණු ද, ඒ සියල්ලෝ මේ සතර සාද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින් බහුලී කෘත බැවින්, එය ලැබුහ. අනාගත කාලයෙහිත් යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ නොයෙක් වැදෑරුම් සාද්ධිවිධ ලබන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සාද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින්, බහුලවශයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්නාහ. භවත්නි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ දැන් නොයෙක් වැදෑරුම් සාද්ධිවිධ ලබන් ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සාද්ධිපාද වැඩූ බැවින් බහුල වශයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්.

භවත් තච්චිසාවැසි දෙවියෝ මගේ ද එ බඳු වූ මේ සාද්ධිප්‍රභූතාවය දකිත් ද?'' යි (සනත් කුමාර ඇසී ය.)

‘එවං මහාබ්‍රහ්මේ’ති,

‘අභමපි ඛො භො ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදුතං භාවිතත්තා ඛහුලීතත්තා එවං මනිද්ධිකො එවං මහානුභාවො’ති.

ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙත්ථි.

ඔක්කාසාධිගමා

19. තං කිමමඤ්ඤන්තී භොනෙතා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤීදං තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො න යො ඔක්කාසාධිගමා අනුබුද්ධා සුඛස්ස අධිගමාය. කතමෙ තයො? ඉධ භො එකච්චො සංසට්ඨො චිහරති කාමෙහි, සංසට්ඨො අකුසලෙහි ධමමෙහි. සො අපරෙන සමයෙන අරියධමමං සුඤ්ඤාති, යොනිසො මනසි කරොති, ධම්මානුධමමං පටිපජ්ජති. සො අරියධමමසචනං ආගමම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධමමපටිපජ්ජති අසංසට්ඨො චිහරති කාමෙහි, අසංසට්ඨො අකුසලෙහි ධමමෙහි. තස්ස අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධමමෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො භො අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධමමෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො පයමො ඔක්කාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය,

සුනවපරං භො ඉධෙකච්චස්ස ඔළාරිකා කායසඛ්ඛාරා අපට්ඨපසඤ්ඤා භොන්තී. ඔළාරිකා වච්චසඛ්ඛාරා අපට්ඨපසඤ්ඤා භොන්තී, සො අපරෙන සමයෙන අරියධමමං සුඤ්ඤාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධමමං පටිපජ්ජති. තස්ස අරියධමමසචනං ආගමම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධමමපටිපජ්ජති ඔළාරිකා කායසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති, ඔළාරිකා වච්චසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති, ඔළාරිකා විත්තසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති. තස්ස ඔළාරිකානං කායසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං වච්චසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං විත්තසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ. එවමෙව ඛො ඔළාරිකානං කායසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං වච්චසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං විත්තසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො දුත්ථියො ඔක්කාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

“එසේ ය, මහාබ්‍රහ්මයෙනි” යි. දෙවිහු කීහ.

“භවත්ති, මම ද මේ සතර සෘද්ධිපාදයන් වැඩු බැවින්, බහුල වශයෙන් කළ බැවින් මෙසේ මහරද්ධි ඇති යෙමි, මෙසේ මහානුභාව ඇතියෙමි වෙමි” යි (සනත්කුමාර කී ය).

වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කී ය. වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කියා තවතිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය පැවැසී ය:

අවකාශාධිගමයෝ

19. භවත් තවතිසාදැයි දෙවියෝ එය කීමෙකැ යි සිතත් ද? දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධොත්තමයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ අවකාශාධිගම (ඉඬ ලැබෙන මාර්ග) තුනෙක් ම දැන වදරන ලදී. කවර තුනෙක් ද? යත්: භවත්ති, මෙහි එක්තරා පුරුෂයෙක් කාමයන් හා යෙදුණු සිතැත්තේ අකුසල් දහමුත් හා යෙදුණු සිතැත්තේ වෙසෙයි. භේ පසු කලෙක ආර්ය ධර්මය (බුදුරජුන් වදල බණ) අසයි, එය (ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට) උපාය (මාර්ගය) වශයෙන් මෙනෙහි කෙරෙයි, නවලොවුතුරා දහමට අනුලොමී දහම වූ පූර්වභාග ප්‍රතිපත්තිය පිළිපදී. භේ ආයතී ධර්මය ඇසීම ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ව අකුසලධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති වූ වෙසෙයි. කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති, අකුසල ධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ඔහුට පළමු දහන් සුව පහළ වෙයි. පළමු දහන්සුව හෙතෙයෙන් (දහන් සමවත්ති යෙදී ඉඳීමෙන්) වඩාත් සොම්නස උපදී. භවත්ති, යම් සේ සතුවත් බලවත් සොම්නස උපදනේ ද, එසේ ම කාමයන් හා නොයෙදුණු, අකුසල් දහමුත් හා නොයෙදුණු තැනැත්තහු ට සුවයෙක් උපදී, සුවයෙන් වඩාත් සොම්නස උපදී. භවත්ති, දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ පළමු වන අවකාශාධිගමය දැන වදරන ලද්දේය.

භවත්ති, තව ද මෙහි එක්තරා කෙනකු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික චිත්ත සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද භේ පසු කාලයෙහි ආයතීධර්මය. අසයි, එය ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරයි. ධර්මානුධර්මය (නව ලොවුතුරා දහමට අනුලොමී දහම වූ පූර්වභාගප්‍රතිපත්තිය) පිළිපදී. ආයතීධර්මශ්‍රවණය ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා ඔහු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ සංසිදෙත්, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ සංසිදෙත්, ඖදරික වූ චිත්තසංස්කාරයෝ සංසිදෙත්. ඖදරික කායසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් ඖදරික වාක්සංස්කාරයන් සංසිදීමෙන්, ඖදරික චිත්තසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් (ත්‍රිරොධ සමාපත්තියෙන් නැඟීසිටුවනා) ඔහුට (වතුර්ථධාරානික ඵලසමාපත්ති) සැපය උපදී. (එයින් නැඟී සිටී ඔහුට) මතු මත්තෙහි, සොම්නස උපදී. භවත්ති, දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දැන වදරන ලද මේ දෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

සුනාවපරං හො ඉධෙකච්චො ඉදං කුසලනති යථාභූතං නපච්ඡානාති. ඉදං අකුසලනති යථාභූතං නපච්ඡානාති, ඉදං සාවච්ඡං ඉදං අනවච්ඡං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං නසෙවිතඛං ඉදං භීතං ඉදං පඡේතං ඉදං කණ්ණසුඤ්ඤාසප්පට්ඨාගනති යථාභූතං නපච්ඡානාති. සො අපරෙන සමයෙන අරියධම්මං සුඤ්ඤාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසවනං ආගම්මං යොනිසොමනසිකාරං ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. ඉදං කුසලනති යථාභූතං පච්ඡානාති, ඉදං අකුසලනති යථාභූතං පච්ඡානාති, ඉදං සාවච්ඡං ඉදං අනවච්ඡං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං නසෙවිතඛං ඉදං භීතං ඉදං පඡේතං ඉදං කණ්ණසුඤ්ඤාසප්පට්ඨාගනති යථාභූතං පච්ඡානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පසසතො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ජති. තස්ස අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං, සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි හො මුද පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො හො අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං සුඛා භියොයා සොමනස්සං අයං ඛො හො තෙන හගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන තතියො ඕකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

ඉමෙ ඛො හො තෙන හගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන තයො ඕකාසාධිගමා අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමායාති. ඉදමත්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙතසි:

සතිපට්ඨානා

20. තං කිම්මඤ්ඤානති හොතො දෙවා තාවතීංසා යාව සුපඤ්ඤානාවිමෙ තෙන හගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන. වතොරො සතිපට්ඨානා කුසලස්සාධිගමාය. කතමෙ වතොරො? ඉධ හො භිකූ අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපසස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙයා ලොකෙ අභිරඤ්ඤාදේමනස්සං. අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපසස්සි විහරණො තත්ථ සම්මා සමාධියති සම්මා විපසිදති. සො තත්ථ සම්මාසමාහිතො සම්මාවිපසනො ඛෙද්ධා පරකායෙ ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

අරඤ්ඤානං වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සි විහරති, -පෙ-ඛෙද්ධා පරවෙදනාසු... ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

අරඤ්ඤානං විනෙත විනානුපසස්සි විහරති-පෙ-ඛෙද්ධා පරවිනෙත ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

1. පාමුජ්ජං - කං

භවත්ති, තව ද මෙහි එක්තරා ප්‍රභලෙක් 'මේ කුසල යැ' යි තත් වූ පරිදි නො දනී: 'මේ අකුසලැ' යි තත් වූ පරිදි නොදනී. මේ නිවැරදිය මේ වැරදිය, මේ සෙවියැ යුතු ය මේ නොසෙවිය යුතු ය, මේ පහත් ය මේ උතුම් ය, මේ කුසලාකුසල සප්‍රතිභාගධර්ම යැ යි තත්ත්වකාරයෙන් නො දනී. හේ පසු කාලයෙහි ආර්යධර්මය අසයි, එය ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙතෙහි කරයි නවලොවුතුරා ද මට අනුලොම වූ ධර්මය පිළිපදී. හෙ තෙම ආයඤ්ඤා ධර්මය ඇසීම ද, යොනියොමනස්කාරය ද, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා 'මේ කුසලැ' යි තත් වූ පරිදි දන ගනී, 'මේ අකුසලැ' යි තත් වූ පරිදි දනගනී. 'මේ වරද සහිත යැ' යි 'මේ වරද රහිත යැ' යි 'මේ සෙවිය යුතු යැ' යි . . 'මේ නො සෙවිය යුතු යැ' යි . . . 'මේ හීන යැ' යි . . 'මේ ප්‍රණීත යැ' යි 'මේ කුසලාකුසල සප්‍රතිභාග ධර්ම යැ' යි තත් වූ පරිදි දන ගනී. මෙසේ දන්නා, මෙසේ දක්නා ඔහුගේ අවිද්‍යාව ප්‍රභේණ වේ, විද්‍යාව උපදී. අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව ඉපැදීමෙන් සුවය පහළ වේ. සුවය පහළ වීමෙන් වඩාත් (මතු මත්තෙහි) සොම්නස උපදී. භවත්ති, යම් සේ සතුවිත් බලවත් සොම්නස උපදී ද, එසේ ම අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව (රහත්මභක්‍රවණ පහළ වීමෙන් (රහත්මභ පල සුව පහළ වේ. ඒ සුවය පහළ වීමෙන් (සමවතින් නැඟී සිටියාහට) මතු මත්තෙහි සොම්නස උපදී. භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දන වදරන ලද තෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දන වදරන ලද අවකාශාධිගම තුන යැ. වහන්ස, සනත්තමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ පැවැසී ය. හේ මෙ කරුණ පවසා, තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා මෙසේ කී ය:

සිහිවටත්

භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්නා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් (මාර්ගඵල) කුසල ප්‍රතිලාභය පිණිස මේ සතර සිව්ටන්හු කොතරම් මැනැවින් පණවා වදරන ලදහු ද! ඒ කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: භවත්ති, මෙහි මහණ තෙම තමා ගේ කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ, සමාක්ප්‍රඥ ඇත්තේ සිහි ඇත්තේ, (කාය සංඛ්‍යාත) ලොකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනස ද මැඩ වෙසෙයි. ආධ්‍යාත්මික කයෙහි කායානුපස්සී ව වසනුයේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි (සිත එකඟ කෙරෙයි). (එසේ වූ ඔහු) සිත මොනොවට පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාධිගත වූයේ මොනොවට පහන් වූයේ බැහැර අනුන්ගේ කයෙහි (අනුන්ගේ කය අරමුණු කොට) දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා කෙරෙහි වූ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සී ව . . වෙසෙයි පිටත්හි අනුන් ගේ වේදනාවන්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා ගේ සිතෙහි විත්තානුපස්සී වැ වෙසෙයි. පිටත්හි අනුන්ගේ සිත්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

අජඤ්ඤානං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමට්ථානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, අජඤ්ඤානං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරනො තස්ස සමා සමාධියති සමා විපසිදති. සො තස්ස සමා සමාහිතො සමා විපසනො ඛණ්ඩා පරධම්මෙසු ඤාණදසනං අභිනි- ඛිකොති. ඉමෙ ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසස්තා අරහතා සමාසමබුද්ධන වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා පඤ්ඤානා කුසලස්ස අධිගමායාති.

ඉදමස්සං භනෙත ඉභමා සනංකුමාරො භාසිස්ස. ඉදමස්සං භනෙත ඉභමා සනංකුමාරො භාසිස්සා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙති.

සමාධිපරික්ඛාරා

21. තං කිම්මඤ්ඤානති භොනො දෙවා තාවතීංසා යාවසුපඤ්ඤානා- විමෙ තෙන භගවතා ජානතා පසස්තා අරහතා සමාසමබුද්ධන සත්ත සමාසමාධිපරික්ඛාරා සමාසමාධිස්ස භාවනාය සමාසමාධිස්ස පාරි- සුරියා. කතමෙ සත්ත? සමාදිට්ඨී සමාසංකප්පො සමාචාරා සමා- කමනො සමාආජිවො සමාචාරායාමො සමාසති.

යා ඛො භො ඉමෙහි සත්තති අඛෙහි විත්තස්ස එකග්ගතා පරික්ඛාරා, අයං වුච්ඡති භො අරියො සමාසමාධි සඋපනිසො ඉතිපි සපරික්ඛාරො ඉතිපි. සමාදිට්ඨීස්ස භො සමාසඛික්ඛප්පො පහොති, සමාසඛික්ඛප්පස්ස සමාචාරා පහොති, සමාචාරවස්ස සමාකමනො පහොති, සමාකම- නස්ස සමාආජිවො පහොති. සමාආජිවස්ස සමාචාරායාමො පහොති, සමාචාරායාමස්ස සමාසති පහොති, සමාසතිස්ස සමාසමාධි පහොති, සමාසමාධිස්ස සමාඤ්ඤාණං පහොති, සමාඤ්ඤාණස්ස සමා- විමුක්ඛි පහොති. යං හි තං භො සමා වදමානො වදෙය්‍ය, සචක්ඛානො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤාහි අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති, ඉද මෙතං සමා වදමානො වදෙය්‍ය සචක්ඛානො හි භො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො¹ පච්චත්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤාහි. අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති.

1. ඔපනෙයාකො - මජ්ඣං

අධ්‍යාත්මයෙහි (නාමසන්තානගත) ධර්මයන්හි ධර්මානුපස්සි ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ සමාක්ප්‍රඥයෙන් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ධර්ම සංඛ්‍යාත ලොකයෙහි අභිධ්‍යා ද දෙමනස් ද බැහැර කොට වෙසෙයි. අධ්‍යාත්මයෙහි ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී ව වසන්තේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි. (එයින්) එහි මොනොවට සිත පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාහිත (එකඟ සිතැති) වූයේ මොනොවට පහන් වූයේ පිටත් හි අනුන් හේ (නාමසන්තානගත) ධර්මයන් කෙරෙහි දර්ශනඥනය උපදවයි. හවත්නි, මොහු වනාහි දන්තා දක්තා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් කුසල් දහම් පිළිබඳව පිණිස පණවන ලද සතර සිව්වන්හු ය.

වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ සැළ කෙළේ ය. වහන්ස, සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම මෙ කරුණ සැළ කොට, තච්චිසාවැසි දෙවියන් බණවා මෙය කී ය.

සමාධිපරිඡකාරධර්ම

21. හවත් තච්චිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්තා දක්තා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සමාක් සමාධිය වඩනු පිණිස සමාක්සමාධිය පිරිසුන් කරනු පිණිස, මේ සමාක්-සමාධිපරිඡකාර ධර්මයෝ (පරිවාර ධර්මයෝ) සත් දෙනෙක් කොතරම් මනා කොට පණවන ලද්ද හු ද! ඒ කවර සත් දෙනෙක් ද? යත්: සමාක්-දෘෂ්ටිය, සමාක්සංකල්පය සමාග්චවනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාථීවය, සමාග්ච්‍යායාම ය, සමාක්ස්මාතිය යන මොහු ය.

හවත්නි, මෙ සත් අංගයන් විසින් යම් සිත එකඟ බවෙක් පිරිවරන ලද ද, හවත්නි, ඒ මේ ආයඹ සමාක් සමාධිය උපනි:ශ්‍රය සහිත යැ යි ද පරිවාර සහිත යැ යි ද කියනු ලැබේ. හවත්නි, සමාක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටියාහට සමාක්සංකල්පය පවතී, සමාක් සංකල්පය ඇත්තාහට සමාග්චවනය පවතී, සමාග්චවනය ඇත්තහුට සමාක්කර්මාන්තය පවතී, සමාක්-කර්මාන්තය ඇත්තහුට සමාගාථීවය පවතී, සමාගාථීවය ඇත්තහුට සමාග්ච්‍යායාමය පවතී, සමාග්ච්‍යායාමය ඇත්තහුට සමාක්ස්මාතිය පවතී, සමාක්ස්මාතිය ඇත්තහුට සමාක් සමාධිය පවතී, සමාක් සමාධිය ඇත්ත-හුට සමාග්ඥානය පවතී, සමාග්ඥානය ඇත්තහුට සමාග්විමුක්තිය පවතී, හවත්නි, යමක් පිළිබඳ වැ මනා කොට කියන තැනැත්තේ, “මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද්දේ ය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලික ය, ‘එව බලව’ යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සතන්හි එළැවියයුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලදුහ” යි කියන්නේ නම්, හේ මේ දහම් පිළිබඳ වැ ම ය. ‘හවත්නි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලිකය, එව බලව යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සතන්හි එළැවිය යුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලදුහ” යි මනා කොට කියන තැනැත්තේ මෙය කියන්නේ ය.

යෙ හි කෙවි හො බුබ්බෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා, ධම්මෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා සඛිත අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා, අරියකතෙහි සීලෙහි සමන්තාගතා. යෙ චිමෙ ඔපපානිකා ධම්මචිනිතා සාතිරෙකානි චතුච්ඡතිසතසභසසානි මාගධකා පරිචාරකා අඛන්තිතා කාලකතා තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොනාපනතා අච්චි-පාතධම්මා නියතා සමොධිපරායණා. අනී වෙච්ච ස් සකදගාමීනො.

අත්ථායං¹ ඉතරා පජා පුඤ්ඤභාගා ති මෙ මනො,
සඛ්ඛාතුං නො පි සකෙකාමී මුසාවාදසා ඔක්ඛපනති.²

22. ඉදමස්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිස්ථ. ඉදමස්ථං හතෙන බ්‍රහ්මුනො සනංකුමාරස්ස භාසතො වෙසසවණස්ස මහාරාජස්ස එවං වෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි. ‘අච්ඡරියං චත හො. අධ්භුතං චත හො, එචරුපොපි නාම උළාරො සත්ථා හවිස්සති, එචරුපං උළාරං ධම්මක්ඛානං, එචරුපා උළාරා වීසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සන්ති’ති. අථ හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො වෙසසවණස්ස මහාරාජස්ස වෙතසා වෙතො පරිචිතකමඤ්ඤය වෙසසවණං මහාරාජානං එතදවොච: ‘තං කිම්මඤ්ඤති හවං වෙසසවණො මහාරාජා. අතීතමපි අඤ්ඤානං එචරුපො උළාරො සත්ථා අහොසි, එචරුපං උළාරං ධම්මක්ඛානං, එචරුපා උළාරා වීසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සන්ති. අනාගතමපි අඤ්ඤානං එචරුපො උළාරො සත්ථා හවිස්සති. එචරුපං උළාරං ධම්මක්ඛානං, එචරුපා උළාරා වීසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සන්ති’ති.

23. ඉදමස්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං අභාසි. ඉදමස්ථං වෙසසවණො මහාරාජා බ්‍රහ්මුනො සනංකුමාරස්ස දෙවානං තාවතීංසානං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පචිග්ගහිතං සයං පරිසායං ආරොචෙයි. ඉදමස්ථං ජනවසභො යකෙඛා වෙසසවණස්ස මහාරාජස්ස සයං පරිසායං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පචිග්ගහිතං හඟවතො ආරොචෙයි. ඉදමස්ථං හඟවා ජනවසභස්ස යකෙඛස්ස සමමුඛා සුත්ථා සමමුඛා පචිග්ගහෙත්ථා සාමඤ්ඤා අභිඤ්ඤය ආයස්මතො ආනන්දස්ස ආරොචෙයි. ඉදමස්ථං ආයස්මා ආනන්දො හඟවතො සමමුඛා සුත්ථා සමමුඛා පචිග්ගහෙත්ථා ආරොචෙයි භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ‘තයිදං බ්‍රහ්මචරියං ඉඤ්ඤාච ජීතඤ්ඤා වීජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨභුතං යාව දෙවමනුසෙසභි සුප්පකාසිතන්ති.

ජනවසභසුත්තං පඤ්ඤමං.

1. අරායං - සතා
2. ඔක්ඛපනති - මජ්ඣං

භවත්ති, යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, දහම් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, සහන කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, ආයතියානික (ආයතියන් විසින් මැනවැ යි සම්මත වූ) ශීලයන් ගෙන් සමත්වන ද, තව ද යම් කෙනෙක් ආයතී මාර්ගධර්මයෙහි හික්මුණාහු ඕපපාතික උත්පත්තිය ලැබූ, මගධ රට වූසූ, තුන් සංයෝජනයන් නසා ලීමෙන් සෝවාන් වූ, අපායකට නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, රහත්ඵලය පිහිට කොටැති, සමීප අතීතයෙහි කල්පරිය කළ උවසුවෝ අතිරේකයක් සහිත සුවිසි ලක්ෂයෙක් වෙත්. මෙහි සෙදගැමිහු ද, ඇත.

“ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනට හේතු වූ පුණ්‍ය භාග (පින් කොටස්) ඇති බැවින් එහි උපන් අනාගාමී හු ද යි යන මේ තවත් සත්ත්ව කෙනෙක් ද ඇත යනු මගේ හැඟීම යි. මුසවා කෙරෙන් බිය වන්නෙමි ඔවුන් ගණනින් නියම කොට කියන්නට නොහැක්කෙමි.”

22. වහන්ස, මේ කරුණ සනත්තුමාර බුභ්ම පැවැසී. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බඹහු ගේ වචනය අසා වෙසමුණු මහරජුට “භවත්ති, ආශ්වයතියෙකා! භවත්ති, පුදුමයෙකා! මේ බඳු වූත් උදර ශාස්තෘවරයෙක් වේ ද! මෙබඳු වූත් උදර ධර්මකථාවෙක් වේ ද! මෙබඳු මහත් විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැණෙත් ද!” යි මෙසේ විත්තසංකල්පනාවෙක් උපන. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්තුමාර බුභ්ම තෙම සිය සිතින් වෙසමුණු මහරජු ගේ විත්තපරිවිතරකය දැන ඔහුට “පින්වත් වෙසමුණු මහරජාණෝ එය කිමැ යි සිතත් ද? ඉකුත් කල්හිත් මේ බඳු උදර ශාස්තෘවරයෙක්, මේ බඳු උදර ධර්මකථාවෙක් වී ය. මෙබඳු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනුණාහු ය, මතු කල්හිත් මෙබඳු උදර ශාස්තෘවරයෙක්, මෙබඳු උදර ධර්මකථාවෙක් වන්නේ ය. මෙබඳු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනෙන්නාහු යැ” යි මේ බස් පැවැසී ය.

23. වහන්ස, සනත්තුමාර බුභ්ම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියනට මේ කරුණ පැවැසී ය. වෙසමුණු මහරජ තවතිසා වැසි දෙවියනට මේ කරුණ කියන සනත්තුමාර බඹහු ගේ වචනය අසා, ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් අසා පිළිගන්නා ලද්ද තෙමේ සිය පිරිසෙහි දැන්වී ය. තම පිරිසෙහි මේ කරුණ කියන වෙසමුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් පිළිගන්නා ලද්ද ජනවසහ යක් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ කියන ජනවසහ යක්ෂයා ගේ වචනය අසා, ඔහු වචනය පිළිගෙන, තමන් වහන්සේ ද (සිය නුවණින් බලා) වෙසෙසින් දැන, අනද තෙරුනට දැන්වූ සේක. අනද තෙරණුවෝ මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමුයෙන් අසා, හමුයෙහි දී පිළිගෙන, “ඒ මේ ශාසන බුභ්මවයතීය යමිතාක් කල් දෙව මිනිසුන් විසින් මොනොවට ප්‍රකාශිත වන්නේ ද, ඒ තාක් ම වැඩුණේ ද සමාද්ධ ද පතළේ ද බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රසිද්ධ ද ස්ථිර ද වේ යැ යි මහණනට මෙහෙණිනට උවසුවනට උවැසියනට සැළ කළහ.

පස්වන ජනවසහ සූත්‍රය නිමියේ ය.

6.

මහාගොවිජයසූතය

1. එවං මෙ සුතං. එකං. සමයං. හගවා රාජගහෙ විහරති ගීජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අප්ඵ වො පඤ්ඤාසිඛො ගඤ්ඤාපුඤ්ඤා අභිකක්කන්තාය රතනියා අභිකක්කන්තවණ්ණො කෙවලකපං ගීජ්ඣකුටං. පබ්බතං ඔභාසෙඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමී. උපසඤ්ඤාමීඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අධිසාසී. එකමන්තං ධීතො වො පඤ්ඤාසිඛො ගඤ්ඤාපුඤ්ඤා හගවන්තං එතදවොච: යං වො මෙ හනෙන දෙවානං තාවතීංසානං සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, ආරොචෙමෙතං හගවතො' ති. 'ආරොචෙති මෙ ඤං පඤ්ඤාසිඛා'ති හගවා අවොච.

දෙවසභා

2. “පුරිමානි හනෙන දිවසානි පුරිමතරානි තදහුපොසපෙ පණ්ණරසෙ පචාරණාය පුණ්ණොය පුණ්ණමාය රතනියා කෙවලකපපා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සනනිසින්නා හොන්ති සනනිපතීතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තතො සනනිසින්නා හොන්ති සනනිපතීතා. වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුදදියා සනනිසින්නා හොන්ති පුරුජ්ඣමාය දියාය ධනරට්ඨො මහාරාජා පච්ඡාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරකඛඤ්ඤා. දකඛණාය දියාය වීරුලකකො මහාරාජා උක්කරාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරකඛඤ්ඤා. පච්ඡිමාය දියාය වීරුපකෙඛො මහාරාජා පුරුජ්ඣමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරකඛඤ්ඤා. උක්කරාය දියාය වෙසඤ්ඤා මහාරාජා දකඛණාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරකඛඤ්ඤා. යද හනෙන කෙවලකපපා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සනනිසින්නා හොන්ති සනනිපතීතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තතො සනනිසින්නා හොන්ති සනනිපතීතා වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුදදියා හිසින්නා හොන්ති ඉදං තෙසං හොති ආසනාසම්. අප්ඵ පච්ඡා අමාකං ආසනං හොති. යෙ තෙ හනෙන දෙවා හගවති මුඛමචරියං චරිතො අධුනුපපන්නා තාවතීංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචන්ති වණ්ණෙන වෙච යසසා ච. තෙනසුදං හනෙන දෙවා තාවතීංසා අත්තමනා හොන්ති පමුදිතා පිතිසොමනසසජාතා 'දිබ්බා වත හො කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා'ති.

6.

මහාගොවින්ද සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවරට නොදුරු තන්හි වූ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. එ කලා පන්සිළු නම් ගඳවු පුත් රැ බොහෝ වේලා ඉක්මි කලා, (මැදුම් රැයෙහි) ඉතා දැකුම් කලු පැහැ සපුව ඇත්තේ, ගිජුකුළු පව්ව මුළුල්ල බබුලුවා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ආදරයෙන් ඔබ වැද එක් පසෙක සිටියේ ය. පන්සිළු ගඳවුපුත් (එසේ) එක් පසෙක සිටියේ ම, “වහන්ස, තව්තිසා වැසි දෙවියන් හමුයෙන් යම් කරුණෙක් මා විසින් අසන ලද ද, (ඔවුන් හමුයෙන්) අසා පිළිගන්නා ලද ද, එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙරෙමි” යි කී ය. “පන්සිළුවෙනි, තෙපි එය මට දන්වවු” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

දෙව් සබය

2. “වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ පෙර දවසැ, ඒ පසොළොස් වක් පොහෝ දිනැ, වස් පවාරණය ඇති, පිරුණු පුණුපොහෝ ද රැයෙහි තව්තිසාවැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් දෙව් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙව් පිරිස්හු ද භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු එක් රැස්වූවාහු වෙත්. සතර වරම් දෙව් මහ රජු ද සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්. ධාතරාජ්‍ය මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පැළ දිගට මුහුණ ලා පෙරදිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුඪක මහ රජ දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිගට මුහුණ ලා දකුණු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුපාක්ෂ මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පෙර දිගට මුහුණ ලා පැළ දිගැ හුන්නේ වෙයි. වෙසවුණු මහරජ දකුණු දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. වහන්ස, යම් කලෙක තව්තිසා වැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙව් පිරිස්හු භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, සතර වරම් මහරජහුත් සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත් ද, මේ ඔවුන් ගේ අසුන් වේ. එක්බිති ඔවුනට පසු භාග්‍යෙහි අප ගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස යම් දෙව් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ බබසර කොට තව්තිසා දෙව් මුළුවට (උත්පත්ති විසින්) අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු පැහැ සපුයෙනුත් යසසිනුත් සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්. වහන්ස, එයින් තව්තිසා වැසි දෙවියෝ ‘හවන්ති, ප්‍රීතියෙක! දෙව්මුළුහු පිරෙන්, අසුර මුළුහු පිරිහෙන්’ යි සතුටු සිතැත්තාහු ප්‍රමුදිත වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

3. අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිතො ඉමාහි භාජාහි අනුමොදි:

“මොදනති වත හො දෙවා තාවතිංසා සහිදකා,
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතං.
නචෙ දෙවෙ ව පසසතතා වණ්ණවනෙත යසසසිනො,
සුගතසමී ඉභමවරියං වරිතාන ඉධාගතෙ.
තෙ අපඤ්ඤ අතිරොචනති වණ්ණවන යසසාසුතා,
සාවකා හිරිපඤ්ඤසස වියෙසුපගතා ඉධ,
ඉධං දියවාන නදනති තාවතිංසා සහිදකා,
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතනති”.

තෙන සුදං භනෙත දෙවා තාවතිංසා හියොයාසොමකතාය අකතමනා මොනති පමුදිතා පීතිසොමනසසජාතා ‘දිබ්බා වත හො කායා පරිපුරනති භායනති අසුරා කායා’ ති.

අට්ඨ යජාභුච්චණ්ණා

4. අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිතො දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතසි ‘ඉච්චයාථ නො තුමෙහ මාරියා තසස භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වණ්ණ සොතුනති’. ‘ඉච්චාම’ මයං මාරියා තසස භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වණ්ණ සොතුනති’.

අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වණ්ණ පසිරුදහාසි:

තං කිමපඤ්ඤනති හොනො දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤ³ සො භගවා බහුජනහිතාය පටිපනෙතා බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, ඵචං බහුජනහිතාය පටිපනං බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං ඉමීනාපබ්බෙත සමකතාගතං සත්ථාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤපු තෙන භගවතා.

1. අසුරකායා - මජ්ඣං
2. ඉච්චයාම - PTS
3. යාව වසස - PTS

3. වහන්ස, එ කල්හි සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන්ගේ පහන් බව දැන, මේ භාජාවලින් ඔවුන් ගේ සතුට මෙසේ අනුමොචන් විය:

‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තවතිසා වැසි දෙවියෝ තරු-
ගතයනට ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කරනුවෝ,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙතැ බඹසර හැසිරූ මෙහි ආ පැහැපත් යසස්
ඇති අළුත් දෙවියන් ද දක්නාහු සතුටු වෙත්.

මෙහි ගුණවිශේෂයට පැමිණි මහ පැණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ ඔහුතුමු
පැහැයෙන් ද යසසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්.

ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසියෝ මෙය දැක, තරුගතයන් වහන්සේ ද
ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි කිය.

වහන්ස, එ කරුණින් තවතිසා වැසි දෙවියෝ ‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! දෙවිමුළුණු
පිරෙන්, අසුර මුළුණු පිරිහෙන්!’ යැ යි බෙහෙවින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුද්ධ වෙත්,
භටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්.

ඇති ගුණ වැණුම් අට

4. වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම්
දැන, ඔවුන් බණවා, ‘භවත් නිදුකාණනි, තෙපි භගවත් බුදුරජුන් ගේ
විද්‍යාමාන වූ ම ගුණ අට අසන්නට කැමැති වන්නහු ද?’ යි විචාළේ ය.

‘නිදුකාණනි, අපි ඒ භගවත් බුදුරජුන් ගේ විද්‍යාමාන වූ ගුණ අට අසනු
රිස්සම්භ’ යි දෙවියෝ කීහු.

වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ විද්‍යාමාන වූ ම ගුණ අට මෙසේ පැවැසී ය:

‘භවත් තවතිසාවැසි දෙවියනි, එය කිමැ යි යිත වූ ද? ඒ භගවත්හු
කොතරම් බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස,
ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව
පිණිස පිළිපත් සේක් ද යත හොත්: මෙසේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස,
බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට
වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස පිළිපත් මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත
අන් ශාස්තාවරයකු ඒ භගවත් බුදුරජුන් හැර අකීතයෙහිද නො දකිමු,
දැනුදු නො දකිමු. i

2. ඡට්ඨකානො ඛො පන තෙන හගවතා ධම්මො සන්දිව්ඪිකො අකාලිකො එභිපසයිකො ඔපනයිකො පච්චතං චෙදිතඛෙධො විඤ්ඤුභි. එවං ඔපනයිකස්ස¹ ධම්මස්ස ඉද්දෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤත්‍ර තෙන හගවතා.

3. ඉදං කුසලභ්ඪි ඛො පන තෙන හගවතා* සුපපඤ්ඤත්තං. ඉදං අකුසලභ්ඪි සුපපඤ්ඤත්තං. ඉදං සාවච්ඡං-පෙ-ඉදං අනවච්ඡං-පෙ-ඉදං සෙවිතඛිං-පෙ-ඉදං න සෙවිතඛිං-පෙ-ඉදං භීතං-පෙ-ඉදං පච්චිතං-පෙ-ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගභ්ඪි සුපපඤ්ඤත්තං. එවං කුසලාකුසල-සාවච්ඡානවච්ඡංසෙවිතඛිංසෙවිතඛිනිපච්චිතකණ්ණසුක්ක සප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤත්‍ර තෙන හගවතා.

4. සුපපඤ්ඤත්තා ඛො පන තෙන හගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදු. සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදු ව සෙය්‍යාථාපි නාම ගඤ්ඤාදකං යමුනොදකෙන සංසද්දති සමෙති එවමෙව සුපපඤ්ඤත්තා තෙන හගවතා සාවකානං ත්‍රිබ්බානගාමීනීපටිපදු සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදු ව. එවං නිබ්බානගාමීනීයා පටිපදු පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න ව පනෙතරභි, අඤ්ඤත්‍ර තෙන හගවතා.

5. අභිනිපථනෙතා ඛො පන තස්ස හගවතො ලාභො අභිනිපථනෙතා සිලොකො යාව මඤ්ඤා ඛන්ධියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන සො හගවා ආභාරං ආභාරෙති එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං² ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤත්‍ර තෙන හගවතා.

6. ලද්ධිසභායො ඛො පන සො හගවා සෙධානඤ්ඤෙව පටිපක්කානං ධීණාසවානඤ්ඤා දුසිතවතං. තෙ හගවා අපනුජ්ඡ ඵකාරාමතං අනුයුතො පි විහරන්ති. එවං ඵකාරාමතං අනුයුත්තං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤත්‍ර තෙන හගවතා,

1. ඔපනෙයයිකස්ස - මරණං
2. අභවිමානං - සි.දු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය තමන් විසින් ම දැක්ක යුත්තේ ය, කල් නො යාදී ම දෙන ඵල ඇත්තේ ය, 'එව බලව' යි (තමා දකිනුවට) අනුන් කැඳවනුයෙහි සුදුසු යැ, තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු යැ, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුතු යැ. මෙසේ තම තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මෙ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි ද නොදකිමු, දැනුණො දකිමු. ii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කුසල් යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ අකුසලය යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ වරද සහිත යැ . . . මේ වරද රහිත යැ . . . මේ සෙවියැ යුතු යැ . . . මේ නො, සෙවියැ යුතු යැ . . . මේ ලාමක යැ . . . මේ උතුම් යැ . . . මේ කෘෂ්ණ ඉක්ල (කුශලාකුශල) ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුශලාකුශල සාවද්‍ය නවද්‍ය සෙවිතව්‍යාසෙවිතව්‍ය භිත-ප්‍රණිත කෘෂ්ණ ඉක්ල සප්තභාග ධර්මයන් පණවන, මෙ කී අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමි, දැනුණො දකිමි iii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලදී. යම් සේ ගහැ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදේ ද, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලද්දේ යැ, ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු දැනුණො දකිමු. iv

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ඔබ්බෙන්ගේ ද වැස නිමැවූ බබ්බර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘකෘතයෙහි) සහායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද, පලසමචනිත් වසන සේක) සිතීන් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදීන් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මෙ කී අංගයෙනුත් සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තෘවරයක්හු අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුත් නො දකිමු. v

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යයලාභ වෙසෙසින් උපන, කීර්තිය වෙසෙසින් උපන, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමනුෂ්‍යයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක් අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො ම දකිමු, දැනුණො ම දකිමු. vi

7. යථාචාදී ඛො පන සො හගවා තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී යථාකාරී තථාචාදී. එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

8. තිණ්ණවිචිකිච්ඡා ඛො පන සො හගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අඤ්ඤාසයං ආදි ඩුභමචරියං එවං තිණ්ණවිචිකිච්ඡං විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පං අඤ්ඤාසයං ආදිඩුභමචරියං. ඉමිනා- පඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම. න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා ති.

5. ඉමෙ ඛො හනෙත සමෙකකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං හගවතො අට්ඨ යථාභුචෙව වචෙණ්ණ පඨිරුද්දහාසි. තෙන සුදං හනෙත දෙවා තාවතිංසා භියොඤ්ඤාසොමකතාය අකමනා හොහති පමුදිතා පිතිසොමනසඤ්ඤානා හගවතො අට්ඨ යථාභුචෙව වචෙණ්ණ සුඤ්ඤා. තත්ථ හනෙත එකචෙව දෙවා එවමාහංසු:

අහො වත මාරිසා වක්ඛාරො සමමාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච හගවා, තදසස ඛහුජ්ජනභිතාය ඛහුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

එකචෙව දෙවා එවමාහංසු: තිවුඤ්ඤා මාරිසා වක්ඛාරො සමමා- සමඤ්ඤා, අහො වත මාරිසා තයො සමමාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච හගවා, තදසස ඛහුජ්ජනභිතාය ඛහුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

එකචෙව දෙවා එවමාහංසු: තිවුඤ්ඤා මාරිසා තයො සමමාසමඤ්ඤා, අහො වත මාරිසා ඤෙඤ්ඤා සමමාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච හගවා. තදසස ඛහුජ්ජනභිතාය ඛහුජ්ජනසුඛාය ලොකානු- කම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම් සේ වදරන සේක් ද එසේ ම කරන කෙනෙක, යම් සේ කරන සේක් ද, එසේ ම වදරන සේක. මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාවාදී තථාකාරී ද යථාකාරී තථාවාදීද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වූ මේ අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු දැනුදු නො දකිමු. vii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නිශ්‍රය වූ ආයතී මාර්ගයෙන් තිණු විවිකිච්ඡා ඇති (සැක දුරැලු) සේක්, පහ වූ කථංකථා ඇති (කෙසේ ද කෙසේ ද යි යන විමකිය දුරැලු) සේක්, අවසන් කළ මනෝරථය ඇති සේක් වෙති. මෙසේ උත්තම නිශ්‍රිත ආයතී මාර්ගයෙන් තිණු සැක ඇති, පහ වූ කථංකථා ඇති, පරිපූර්ණ මනෝරථ ඇති, මේ කී අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුදු නො දකිමු. viii

5. වහන්ස, සක් දෙවියු තච්ඡිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ යථාභූත ගුණ අට පැවැසී ය. වහන්ස, තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ යථාභූත ගුණ අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුදිත වෙත්, උපන් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, එහි ඇතැම් දෙවි කෙනෙක් “නිදුකාණනි, සතර නමක් බුදුවරු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් දෙසන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙවි කෙනෙක් “නිදුක් වරිනි, සතර නමක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. තුන් නමක් සම්මාසම්බුදුවරු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙවි කෙනෙක්, “නිදුක්වරිනි, තුන් නමක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. නිදුක්වරිනි, දෙනමක් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

6. එවං වුතෙත භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතීංසෙ එතදවොච: අට්ඨානං ඛො එතං මාරිසා අනවකාසො යං එකිසසා ලොකධාතුයා ඥෙ අරභනෙතා සමමාසමබුද්ධා අප්පබ්බං අචරිමං උපපජේ- යත්ථං. තෙතං යානං විජ්ජති. අහො වත මාරිසා සො භගවා අපසාබ්බොධො අපසාතඛෙකා චිරං දීඝමධානං තිට්ඨෙය්‍යා. තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනු සසානන්ති.

අට ඛො භනෙත යෙනජෙට්ඨන දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්ති සනනිපඤ්ඤා, තං අස්ථං වින්තධිත්වා තං අස්ථං මන්තධිත්වා වුත්තවචනා නාමීදං වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං අජෙට්ඨෙහොන්ති. පච්චානුසිට්ඨවචනා නාමීදං වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං අජෙට්ඨෙහොන්ති. සකෙසු සකෙසු ආසනොසු යීතා අච්චකකන්තා.

“තෙ වුත්තවාකාසා රාජානො පටිග්ගයභාතුසාසනිං විපසන්තමනා සන්තා අට්ඨංසු සමිඤ්ඤ ආසනො”ති.

7. අට ඛො භනෙත උත්තරාය දීඝාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායි ඔභාසො පාතුරභොසි අභිකකමමච දෙවානං දෙවානුභාවං අටඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙකධි:

යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තානි දීඝන්ති උළාරො ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුභවති බ්‍රහ්මා පාතුභවිසසති බ්‍රහ්මුනො භෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුභාවාය යදීදං ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුභවති තී.

“යථා නිමිත්තා දීඝන්ති බ්‍රහ්මා පාතුභවිසසති, බ්‍රහ්මුනො භෙතං නිමිත්තං ඔභාසො වීදුලො මහා”ති

සනඛතුමාරකථා

8. අට ඛො භනෙත දෙවා තාවතීංසා යථාසකෙසු ආසනොසු නිසීදිංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කන්ධා’ව නං ගමිසාමා”ති. වත්තාරො’පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනොසු නිසීදිංසු, “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කන්ධා’ව නං ගමිසාමා”ති. ඉදං සුත්තං දෙවා තාවතීංසා එකග්ගා සමාපජ්ජංසු ඔභාසමෙතං ඤ්ඤසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡිකන්ධා’ව නං ගමිසාමාති.

6. වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි සක්දෙව්දු තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, “නිදුක්වරිනි, එක් ලෝකධාතුවෙක රහත් සම්මාසම්බුදුදු දෙනාමෙක් ඉදිරි පසු නොවැ (එක් වීට ම) පහළ වන්නාහු ය යන මෙය නො කරුණෙකි, අවකාශ නැත්තෙකි (නො වියැ හැක්කෙකි). මේ කරුණ විද්‍යමාන නො වේ. නිදුක්වරිනි, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ කලක් දික් කලක් ලෙඩ නැති වැ නිරෝග වැ වැඩ සිටුනා සේක් වී නම් ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

වහන්ස, එයට පසු, යම් කරුණෙකින් (යම් පවාරණ සංග්‍රහයක් පිණිස) තවතිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, එ කරුණෙහි සිටුවරම් දෙවරපුහු සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, (ඒ දෙවියන් විසින්) කියන ලද වචන ඇත්තාහු (ඒ දෙවියන් කී බස් පිළිගත්තාහු ම අනුසස්තා ලද වචන ඇත්තාහු (දෙවියන් ගේ අනුශාසනය පිළිගත්තාහු) ම එ තැනින් නික්මැ නොගියාහු සිය සිය අසුන්හි ම හුන්නාහු වෙත්.

“කියන ලද වචන ඇති ඒ මහ රජුහු අනුශාසනය පිළිගෙන, වෙසෙසින් පහත් සිතැත්තාහු සිය අසුන්හි රැඳුණාහ.”

7. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් උතුරු දෙසැ දෙවියන් ගේ දෙවොනුභාවය ඉක්මැ ම මහත් එළියෙක් උපන, මහත් අවභාසයෙක් පහළ විය.

එ කල්හි, වහන්ස, සක් දෙව්දු තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, “නිදුක් වරිනි, යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද, මහත් එළියෙක් උපදී ද, මහත් අවභාසයෙක් පහළ වේ ද, එ නිමිත්තෙන් බ්‍රහ්ම තෙම පහළ වන්නේ ය. මේ එළියෙක් උපදී, අවභාසයෙක් පහළ වෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බ්‍රහ්මයා ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිති වේ” යැ යි කී ය.

“යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද එසේ බ්‍රහ්ම තෙම පහළ වන්නේ ය. පැතුරුණු මහත් අවභාසය (එළිය) යන මෙය බබහු ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත ය.”

සහන්තුමාර කථාව

8. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් තවතිසා වැසි දෙවියෝ “මේ ආලෝකය දන ගන්නවු, මේ ආලෝකය යම් එලයක් ඇතියෙක් වන්නේ ද, එය දන ගෙන ම යන්නමෝ” යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි හුන්හ. සතර වරම් මහ රජුහු ද මේ ආලෝකය දනගන්නවු. මෙය යම් එල ඇතියෙක් වන්නේ ද, එය සියැසින් දක ම යන්නවු” යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි හුන්නාහ. මෙය අසා තවතිසා වැසි දෙවියෝ ‘මේ ආලෝකය දනගන්නවු, මෙය කිසි යම් එලයක් පහළ කරනුයේ වන්නේ නම් එය ද දන ගෙන ම යන්නමෝ වේ ද යි එකඟ සිතැත්තෝ වූහ.

යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතු හවති ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිනිත්වා පාතුහවති. යො ඛො පන හතෙන බ්‍රහ්මුනො පකතිවණේණ අනභිසම්භවනියො යො දෙවානං තාවතීංසානං චකමුප්පංඝිං. යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුහවති යො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණේණ වෙච යසසා ව. සෙය්‍යථාපි හතෙන සොචණේණ විඤ්ඤො මානුසං විඤ්ඤං අතිරොචති, එවමෙව ඛො හතෙන යද බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුහවති, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණේණ වෙච යසසා ව. යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුහවති න තසං පරියායං කොචි දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨති වා ආසනෙන වා භිමනෙති. සබ්බෙව තුණභිභූතා පඤ්ඤා පලලබ්භිතා නිසීදන්ති 'යසං'දනි දෙවසං පලලබ්භං ඉච්ඡිසංති බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තසං දෙවසං පලලබ්භිතා නිසීදිසංති'ති. යසං ඛො පන හතෙන දෙවසං බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලබ්භිතා නිසීදති උළාරං යො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං. උළාරං යො ලහති දෙවො සොමනසංපට්ටාහං. සෙය්‍යථාපි හතෙන රාජා ඛන්තියො මුද්ධාවසිනො අධුනාභිසිනො රජේජන, උළාරං යො ලහති වෙදපට්ටාහං. උළාරං යො ලහති සොමනසංපට්ටාහං, එවමෙව ඛො හතෙන යසං දෙවසං බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලබ්භිතා නිසීදති උළාරං යො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං. උළාරං යො ලහති දෙවො සොමනසං පට්ටාහං.

9. අථ හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං සම්පයාදං වීදිවා අත්තරහිතො ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදී:

“මොදන්ති වත හො දෙවා තාවතීංසා සභිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසංතො ධම්මසං ව සුධම්මතං.
 නවෙ දෙවෙ ව පසංතො වණේණවනෙක යසසිනො,
 සුගතං බ්‍රහ්මවරියං වරිත්වාන ඉධාගතෙ
 තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති වණේණ යසසායුතො,
 සාවකා හිරිපඤ්ඤාසං විසෙසුපගතො ඉධ.
 ඉදං දිස්වාන නඤ්ඤා තාවතීංසා සභිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසංතො ධම්මසං ව සුධම්මතන්ති.

වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බමු තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වන්නේ ද, එ විට හේ දළ අත් බවක් ම (දැඩි සිරුරක් ම) මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බමු හු හේ යම් පියෙව් පැහැසටහනෙක් ඇද්ද එය තවතිසා වැසි දෙවියන් හේ ද වක්සුස්පටයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි (ඇසින් දැක්ක නො හැකි වෙයි). වහන්ස, යම් විටෙක සනත් කුමාර බුභ්ම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියන් අතර පහළ වේ ද, එ කලා හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස රන්රුව මිනිස් සිරුර ඉක්මැ බබළා ද, එසේ ම, වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බුභ්ම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බුභ්ම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා එ පිරිසෙහි කිසිදු දෙවියෙක් ඔබට අභිවාදනා කරනුයේ හෝ දැක හුනස්නෙන් නැඟී සිටිනුයේ හෝ අස්නෙන් නිමනනුයේ හෝ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම ‘දැන් සනත්කුමාර බුභ්ම තෙම යම් දෙවියකුගේ පළභ රිසියෙන්තේ නම්, ඒ දෙවියාගේ පළභෙහි ඉදගන්තේ යැ’ යි නිහඬ වැ දෙහොත් නමා පළභින් හිඳිත්. වහන්ස, සනත්කුමාර බුභ්ම යම් දෙවියක්හු හේ පළභෙහි ඉදගනී ද, හේ දෙවි මහත් සතුට ලබයි, හේ දෙවි මහත් සොම්නස ලබයි. වහන්ස, මුදුනැ අබ්සෙස් ලත්, අළුතැ රජ බැවින් අභිෂේක ලැබූ කැත් රජෙක් වේ ද, හේ මහත් සතුටක් ලබා ද, මහත් සොම්නසක් ලබා ද, එ පරිද්දෙන් ම, වහන්ස, හේ දෙවි තෙම මහත් සතුට ලබයි, මහත් සොම්නස ලබයි.

9. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්කුමාර බුභ්ම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් හේ පැහැදීම දැන, අතුරුදහන් ව (නො පෙනී හිඳ) මේ ගාථාවලින් අනු-මොදනා කෙළේ ය: “මොදනති වත -පෙ- සුධම්මතන්ති”

ගාථාවල අදහස:

“භවත්ති, ප්‍රීතියෙකි! ඉන්ද්‍රියා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථා-ගතයන් වහන්සේට ද ධර්මයේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කෙරෙමින්, සුගතයන් වහන්සේ වෙත බඹසර හැසිර මෙහි ආ පැහැපත් වූ, යශස් ඇති, අළුත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුදිත වෙත්.

“මහ නුවණැති බුදුරජුන් හේ ශ්‍රාවක වූ විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්”.

මෙය දැක ඉන්ද්‍රියා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මසුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්.”

10. ඉමමස්ථං භනෙත ඉහමා සනංකුමාරො අභාසිස්ථං. ඉමමස්ථං භනෙත ඉහමුතො සනංකුමාරස්ස භාසතො අට්ඨබ්භසමන්තාගතො සරො හොති විසසට්ඨො ච විඤ්ඤයොඤා ච මඤ්ඤු ච සචතීයො ච ඛිත්ථු ච අචිසාරී ච ගමභීරො ච නිත්තාදී ච. යථාපරිසං ඛො පන භනෙත ඉහමා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤපෙති, න චස්ස බ්භිද්ධො පරිසාය සොසො නිච්ඡරති. යස්ස ඛො පන භනෙත එවං අට්ඨබ්භසමන්තාගතො සරො හොති සො වුවචති ඉහමස්සරොති.

11. අථ ඛො භනෙත දෙවා තාවනිංසා ඉහමානං සනංකුමාරං එතදවොචුං: “සාධු මහාඉහෙමි එතදෙව මයං සඛියාය මොදමි. අජී ච සමකකන දෙවානමිඤ්ඤන තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවවා චණ්ණො භාසිතා, තෙ ච මයං සඛියාය මොදමා”ති. අථ ඛො භනෙත ඉහමා සනංකුමාරො සකකං දෙවානමිඤ්ඤං එතදවොච: “සාධු දෙවානමිඤ්ඤ මයඤ්ඤි තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණො සුඤ්ඤොඤාමා”ති.

‘එවං මහාඉහෙමි’ති ඛො භනෙත සකකො දෙවානමිඤ්ඤ ඉහමුතො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණො පඨිරුද්භාසි.

තං කිම්මඤ්ඤති භවං මහාඉහමා යාවඤ්ඤි සො භගවා බහුජනභිතාය පටිපනොතා බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, එවං බහුජනභිතාය පටිපනං බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, ඉමීනාපඛෙගන සමන්තාගතං සස්ථාරං නෙච අතීතංසෙ සමනුපස්සාම, න පනෙතරභි අඤ්ඤත්ථ තෙන භගවතා.

සචස්ඛාතො ඛො පන තෙන භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එභිපස්සිකො ඔපනාසිකො පච්චනං චෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤභි එවං ඔපනාසිකස්ස ධම්මස්ස දෙසෙතාරං ඉමීනා පඛෙගන සමන්තාගතං සස්ථාරං නෙච අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරභි අඤ්ඤත්ථ තෙන භගවතා.

10. වහන්ස, සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයාගේ අප්‍රචිතයක් සුච්ඡේදනීය, වහන්ස, මෙකරුණ කියන සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයාගේ අප්‍රචිතයක් සුච්ඡේදනීය නික්මෙන, වහා අරුත් හෙළි කරන, මිහිරි වූ, කනට සුච්ඡේදනීය, එකට කැටි වූ, නොවිසිඳ පවත්නා, ගැඹුරු වූ රැව් දෙන, මෙසේ මේ කී අංග අප්‍රචිත සමන්විත හඬක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයාගේ හඬින් දන්වයි. ඔහුගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නොදනික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අප්‍රචිතයක් කට හඬක් වේ ද, හේ බ්‍රහ්ම ස්වරය ඇත්තේ යැ යි කියනු ලැබේ.

“වහන්ස, ඉක්බිති තවතිසා වැසි දෙවියෝ සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයාට, “මහ බ්‍රහ්මයා, මැනවි. අපි මෙය ම දැන සතුටු වෙමු. සක් දෙවියන් විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිබඳ වැ කියන ලද ඔබ කෙරෙහි ඇති සේ වූ ම ගුණ අපටක් විද්‍යාමාන ය. අපි ඔවුන් ද දැන සතුටු වෙමු” යි මෙය කීහ. වහන්ස, ඉක්බිතිව සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයා සක් දෙවියන් බණවා, “මැනවි! දෙවියන්, අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ යථාභූත ගුණ අප අසන්නමෝ වේ ද” යි කී ය. වහන්ස, සක් දෙවියන් ‘එසේ යැ මහ බ්‍රහ්මයා’ යි කියා ම සනත්තකුමාර බ්‍රහ්මයාට හඬින් බුදුරජුන්ගේ යථාභූත ගුණ අප විස්තරයෙන් පැවැසී ය:

හවන් මහ බ්‍රහ්මයා තම එය කීමැ යි සිත යි ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුච්ඡේදනීය ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්සාට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුච්ඡේදනීය පිළිපත් සේක් ද” යි යන හොත්, මෙසේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුච්ඡේදනීය, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්සාට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුච්ඡේදනීය පිළිපත්, මෙකී අංගයෙන් සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීත කාල පරිච්ඡේදයෙහි ද දැනුණ නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදන ලද්දේ ය. එය තමන් විසින් ම දැක්ක යුක්තේ ය, කල් නො යා දී ම දෙන එල ඇත්තේ ය. ‘එව බලව’ යි (තමා දකිනුවට) අනුත් කැඳවනුයෙහි සුදුසු ය, තමන් සිත් සතන්හි එළවා දැක්ක යුතු ය, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දන යුතු යැ. මෙසේ තමන් තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මෙ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි ද නො දකිමු, දැනුණ නො දකිමු.

ඉදං කුසලන්ති ඛො පන තෙන භගවතා සුප්පඤ්ඤත්තං ඉදං අකුසලන්ති සුප්පඤ්ඤත්තං, ඉදං සාවච්ඡං ඉදං අනච්ඡං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං න සෙවිතඛං ඉදං භිතං ඉදං පඤ්ඤං ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පච්ඡාගන්ති සුප්පඤ්ඤත්තං, එවං කුසලාකුසලසාවච්ඡානච්ඡසෙවිතඛාසෙවිතඛං-භිතපඤ්ඤකණ්ණසුක්කසප්පච්ඡාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

සුප්පඤ්ඤත්තං ඛො පන තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. සෙයාරාපි නාම ගඛොදකං යමුනොදකෙන සංසද්දති සමෙති. එවමෙව සුප්පඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. එවං නිබ්බානගාමීනියා පටිපදා පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

අභිනිපථනෙතා ඛො පන තස්ස භගවතො ලාභො, අභිනිපථනෙතා සිලොකො යාව ඛන්තියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන මඤ්ඤා සො භගවා ආභාරං ආභාරෙති, එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

ලඛසභායො ඛො පන සො භගවා සෙබානඤ්ඤෙව පටිපන්නානං බිණ්ණසවානඤ්ඤා වුසිතවත්තං, සො භගවා අපනුජ්ජ එකාරාමතං අනුසුඤ්ඤා විහරති, එවං එකාරාමතං අනුසුඤ්ඤා ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

යථාචාදී ඛො පන සො භගවා තථාකාරී. යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි, න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

තිණ්ණවිච්චිකිලෙජා ඛො පන සො භගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අර්ඤ්ඤාසයං ආදිට්ඨභවවරියං, එවං තිණ්ණවිච්චිකිලජං විගතකථංකථං පරියොසිතසඛකප්පං අර්ඤ්ඤාසයං ආදිට්ඨභවවරියං ඉමිනා-පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්, ‘මේ කුසල්’ යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී. ‘මේ අකුසල්’ යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී මේ වරද සහිත යැ . . . , මේ වරද රහිත යැ . . . . මේ සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ නො සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ ලාමක ය . . . . මේ උකුම් යැ . . . . මේ කුශලාකුශල ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුශලාකුශල සාවද්‍යානවද්‍ය සෙවිතවාසෙවිතවාස භීතප්‍රණීත කෘෂ්ණඥකල්ල සප්‍රතිභාගධර්මයන් පනවන, මේ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැනැවිණ. යම් සේ ගහැ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදේද, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසඳෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැනැවිණ. ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසඳෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ජෛනස්සයන් ගේ ද, වැස නිමැවූ බඹසර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘ කෘත්‍යයෙහි) සභායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද පල සමවතින් වසන සේක) සිතින් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදීන් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මේ කී අංගයෙහි සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තෘවරයක්හු අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යය ලාභ වෙසෙසින් උපන, කීර්තිය වෙසෙසින් උපන, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමනුෂ්‍යයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක් අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙකී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො ම දකිමු, දැනුණු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම්සේ වදරන සේක් ද, එසේ ම කරන කෙනෙක. යම්සේ කරන සේක් ද, එසේ ම වදරන කෙනෙක මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාචාරී තථාකාරී ද යථාකාරී තථාචාරී ද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වූ මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුණු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නි:ශ්‍රය වූ ආයථිමාර්ගයෙන් තිණු විචිකිච්ඡා ඇති සේක, පහ වූ කථංකථා ඇති සේක, නිම කළ මනෝරථය ඇති සේක. මේ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.’

10. ඉමෙ ඛො භනෙත සමෙකා දෙවානම්ඤ්ඤෙ චුභවුනො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණේ පසිරුද්ධාසි. තෙන සුදං භනෙත චුභමා සනංකුමාරො අත්තමනො භොති පමුදිතො පිතිසොමනස්සජානො භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණේ සුඤ්ඤා. අථ භනෙත චුභමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමේනිඤ්ඤා කුමාරවණ්ණේ හුඤ්ඤා පඤ්ඤාසිඛො දෙවානං තාවනිංසානං පාතුරභොසි සො වෙභාසං අබ්භුග්ගන්ඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තළිකෙඤ්ඤා පලලඛෙකන නිසීදි. සෙසාරාපි භනෙත බලවා පුරිසො සුපච්චස්තෙ වා පලලඛෙක සමෙ වා භුමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙයා, එවමෙච ඛො භනෙත චුභමා සනංකුමාරො වෙභාසං අබ්භුග්ගන්ඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තළිකෙඤ්ඤා පලලඛෙකන නිසීද්ධා දෙවෙ තාවනිංසෙ ආමනෙකසි:

ගොව්ඤ්ඤාභමණවතපු

11. තං කිම්මඤ්ඤන්ති භොනෙතා දෙවා තාවනිංසා. යාව දීඝරක්ඛං මහාපඤ්ඤාභව සො භගවා අභොසි. භුතපුබ්බං භො රාජා දිසමපති නාම අභොසි, දිසමපතිස්ස රඤ්ඤා ගොව්ඤ්ඤා නාම චුභමණො පුරොභිතො අභොසි. දිසමපතිස්ස රඤ්ඤා රෙණු නාම කුමාරො පුණ්ණා අභොසි. ගොව්ඤ්ඤාස්ස චුභමණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුණ්ණා අභොසි. ඉති රෙණු ව රාජපුණ්ණා ජොතිපාලො ච මාණවො අඤ්ඤා ච ඡබ්බන්ධා ඉච්චෙන අට්ඨ සභායා අභෙසුං.

අථ ඛො භො අභොරක්ඛානං අච්චයෙන ගොව්ඤ්ඤා චුභමණො කාලමකාසි. ගොව්ඤ්ඤා චුභමණො කාලකතෙ රාජා දිසමපති පරිදෙවෙසි “යස්මිං චත භො මයං සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා චුභමණො සබ්බකිච්චානි සමමා වොසසජ්ජන්ඤා පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපටිතා සමධගිභුතා පරිවාරෙච තස්මිං නො සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා චුභමණො කාලකතො”ති. එවං චුණ්ණ භො රෙණු රාජපුණ්ණා රාජානං දිසමපතිං එතදවොච: “මා ඛො ඤ්ඤා දෙව ගොව්ඤ්ඤා චුභමණො කාලකතෙ අතිබාලං පරිදෙවෙසි. අස්මි දෙව ගොව්ඤ්ඤාස්ස චුභමණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුණ්ණා පණ්ඩිතතරො වෙච පිතරා අලමස්සදස්සතරො වෙච පිතරා. යෙ ‘පි’ස්ස පිතා අස්මෙ අනුසාසි. තෙ ‘පි ජොතිපාලසෙඤ්ඤා මාණවස්ස අනුසාසනියා”ති. ‘එවං කුමාරා’ති. ‘එවං දෙවා’ති.

10. වහන්ස, සක් දෙවිඳු සනත්කුමාර බබ්බට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ යථාභූත ගුණ අට විස්තරයෙන් පැවැසී ය. වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ යථාභූත ගුණ අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙයි, හටගත් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තේ වෙයි. වහන්ස, ඉක්බිතිව සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම දළ අත් බවක් මවා ගෙන පන්සිළු ඇති වූ තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැග අන්තරීක්ෂ ආකාශයෙහි පළඟින් හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවට පසතුරුණු අතුළු පළඟෙක හෝ සම බිම් පෙදෙසෙක හෝ පළක් බැඳ හිඳුනේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත් කුමාර බබ්බ තෙම අහස් නැග අන්තරීක්ෂ ආකාශයෙහි පළඟින් හිඳ තවතිසා වැසි දෙවියන් අමතා මෙසේ කී ය:

ගෝවින්ද බ්‍රාහ්මණ වස්තුට

11. “හවන් තවතිසා වැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතක් ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් දික් කලක් මහාප්‍රාඤ ම වූ සේක් ද! පෙර වූවක් කියමි. හවන්හි පෙර දවසැ දිසම්පති නම් රජෙක් විය. දිසම්පති රජහට ගොව්ඤ්ඤ නම් බමුණෙක් පෙරෙව් විය. දිසම්පති රජු ගේ පුත් රේණු නම් කුමරෙක් විය. ගෝවින්ද බමුණහු පුත් ජෝතිපාල නම් මාණ්ඩකයෙක් විය. මෙසේ රජ පුත් රේණු කුමර ද ජෝතිපාල මාණ්ඩක ද අන් ස දෙනෙක් ක්ෂත්‍රියයෝ ද යි මේ අට දෙනා යහලුවෝ වූහ.

හවන්හි දික් කලක් ඇවෑමෙන් ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කෙළේ ය. ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කළ කලැ “හවන්හි යම් කලෙක අපි ගොව්ඤ්ඤ බමුණහු කෙරෙහි සියලු කටයුතු මැනැවින් පවරා පංච කාමගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවමෝ ද, එ සමයෙහි ම අප ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කෙළේ වේ ද!” යි දිසම්පති රජ විලාප කී ය. හවන්හි, මෙසේ විලාප කී කලැ රාජපුත්‍ර රේණුකුමාර තෙම දිසම්පති රජුහු බණවා “දේවයිනි, ඔබ ගොව්ඤ්ඤ බමුණහු කලුරිය කළ කලැ (මෙසේ) ඉතා දැඩි කොට නො වැලැපුණ මැනැව් දේවයිනි, ගෝවින්ද බමුණාට පියාට වැඩි තරම් පණ්ඩිත වූ ද ඒ ඒ කටයුතු දැකීමෙහි පියාට වඩා සමර්ථ වූ ද ජෝතිපාල නම් පුත්‍ර මාණ්ඩකයෙක් ඇත. ඔහු ගේ පියා යම් කටයුතු අනුසැසි ද (යම් කටයුතු පිළිබඳ ව අනුශාසනා කෙළේ ද) ඒ කටයුතු ද ජෝතිපාල මාණ්ඩකයා ගේ අනුශාසනායෙන් ම කෙළේ යැ” යි කී ය. ‘එසේ ද කුමරුවනි?’ යි රජ ඇසී ය. ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කුමර පිළිවදන් දුන.

12. අථ ඛො හො රාජා දිසම්පති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙහසි, 'එහි ත්වං අමොහා පුරිසං, යෙන ජොතිපාලො නාම මාණවො තෙනුපසඛකම. උපසඛකමීතො ජොතිපාලං මාණවං එවං වදෙහි: හවමත්ථු හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසම්පති හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං ආමන්තයති, රාජා දිසම්පති හොතො ජොතිපාලසා මාණවසා දසසනකාමො'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො හො සො පුරිසො දිසම්පතිසා රඤ්ඤ පටිසසුතො යෙන ජොතිපාලො මාණවො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමීතො ජොතිපාලං මාණවං එතදවොච: "හවමත්ථු හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසම්පති හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං ආමන්තයති, රාජා දිසම්පති හොතො ජොතිපාලසා මාණවසා දසසනකාමො"ති. 'එවං හො'ති ඛො සො ජොතිපාලො මාණවො තසා පුරිසසා පටිසසුතො යෙන රාජා දිසම්පති තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමීතො දිසම්පතිනා රඤ්ඤ සඤ්ඤිං සමමොදි, සමමොදනීයං කථං සාරානීයං වීතියාරොසො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො හො ජොතිපාලං මාණවං රාජා දිසම්පති එතදවොච: "අනුසාසතු තො හවං ජොතිපාලො, මා තො හවං ජොතිපාලො අනුසාසනීයා පච්චබ්‍යාහාසි, පෙතතිකෙ තං ඤානෙ ඤාපෙසසාමි, ගොව්ඤ්ඤො අභිසිඤ්ඤිසාමි"ති. 'එවං හො'ති ඛො සො ජොතිපාලො මාණවො දිසම්පතිසා රඤ්ඤ පච්චසෙසාසි.

13. අථ ඛො හො රාජා දිසම්පති ජොතිපාලං මාණවං ගොව්ඤ්ඤො අභිසිඤ්ඤි, පෙතතිකෙ ඤානෙ ඤාපෙසසි. අභිසිඤ්ඤො ජොතිපාලො මාණවො ගොව්ඤ්ඤො, පෙතතිකෙ ඤානෙ ඤාපිතො, යෙ'පි'සා පිතා අසො අනුසාසි තෙ පි අසො අනුසාසති, යෙ'පි'සා පිතා අසො නානුසාසි තෙ'පි අසො අනුසාසති, යෙ'පි'සා පිතා කමමනෙක අභිසමෙහාසි, තෙ'පි කමමනෙක අභිසමෙහාති, යෙ'පි'සා පිතා කමමනෙක නාභිසමෙහාසි තෙ'පි කමමනෙක අභිසමෙහාති. තමෙනං මනුසා එවමාහංසු: "ගොව්ඤ්ඤො වත හො බ්‍රාහ්මණො, මහාගොව්ඤ්ඤො වත හො බ්‍රාහ්මණො"ති. ඉමිනා ඛො එවං හො පරියායෙන ජොතිපාලසා මාණවසා ගොව්ඤ්ඤො මහාගොව්ඤ්ඤො'නෙව සමඤ්ඤො උදපාදි.

12. හවත්ති, ඉක්බිති දිසම්පති රජ එක්තරා පුරුෂයකු බණවා හෙම්බා පුරුෂය, තෝ මෙහි එව, ජෝතිපාල නම් මාණවකයා වෙත යව. ගොස් ඔහුට, “හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාට වැඩෙක් වේ වා! දිසම්පති රජ හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවයි. දිසම්පති රජ හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තේ යැ” යි මෙසේ කියව යි කී ය. හවත්ති, ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කියා ම ඒ පුරුෂ තෙම දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දී, ජෝතිපාල මාණවකයා කරා එළැඹියේ ය. එළඹූ, ජෝතිපාල මාණවකයාට, “හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණනට වැඩෙක් වේ වා. දිසම්පති රජුහු හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවති, දිසම්පති රජුහු හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තාහ” යි සැලකෙළේ ය. ‘හවත, එසේ ද’ යි කියා ම ජෝතිපාල මාණවක ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී දිසම්පති රජු වෙත එළැඹියේ ය. එළඹූ, දිසම්පති රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිතූ ධෛර්යය යුතු කපා අවසන් කොට, එක් පසෙකැ හිඳ ගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ ම ජෝතිපාල මාණවකයාට දිසම්පති රජ, “හවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කෙරේ වා, හවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වේ වා (අපට අනුශාසන කිරීම පිළිකෙටු නො කෙරේ වා), ඔබ සිය පියා අයත් වූ තුබුණු තනතුරෙහි තබන්නෙමි, ගෝච්ඤ බමුණානන් දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත කරන්නෙමි” යි කී ය. ‘එසේ යැ, හවතාණනි, යි හේ ජෝතිපාල මාණවක දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දුන.

13. හවත්ති, ඉක්බිති දිසම්පති රජ ජෝතිපාල මාණවකයා ගෝච්ඤ බමුණා දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත කෙළේ ය. ඔහු පිය බමුණු දුරු තනතුරෙහි තැබී ය. ජෝතිපාල මාණවක තෙම ගෝච්ඤ බමුණා දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත වූයේ, සිය පියා දුරු තනතුරෙහි තබන ලද්දේ, ඔහු පියා යම් අර්ථයන් අනුසැයි ද, ඒ අර්ථ ද අනුසයි. ඔහු පියා යම් අර්ථ නො අනුසැයි ද ඒ අර්ථන් අනුසයි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන කොට තැබී ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන නො කෙළේ ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. මිනිස්සු ඔහුට, “ආශ්වයඝියෙක! හවත්ති, මේ ගෝච්ඤ බමුණා යැ, පුදුමයෙකි! මේ තෙමේ මහා ගෝච්ඤ බ්‍රාහ්මණ යැ!” යි මෙසේ කීහ. හවත්ති, මේ කරුණින් ජෝතිපාල මාණවකයාට ‘ගෝච්ඤ ය, මහාගෝච්ඤ’ යැ යි ම නම උපන.

රජසංවිභාගො

14. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතො තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජෙජ අභිසිංකෙඤ්ඤියං, ආයනානු භොනො යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඛකමථ. උපසඛකමිතො රෙණු රාජපුත්තං එවං වදෙථ: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අපච්ඤාලා, යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනො. කො න ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො භවන්තා රෙණුං රජෙජ අභිසිංකෙඤ්ඤියං. සචෙ භවං රෙණු රජං ලහෙථ, සංවිභජෙථ නො රජෙජනා"ති. 'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ඡ ඛත්තියා මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිතො රෙණු රාජපුත්තං එතදවොචු: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අපච්ඤාලා, යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො භවන්තා රෙණුං රජෙජ අභිසිංකෙඤ්ඤියං. සචෙ භවං රෙණු රජං ලහෙථ, සංවිභජෙථ නො රජෙජනා"ති "කො නු ඛො භො අණ්ණෙ මම විජිතෙ සුඛමෙධෙඨ" අණ්ණෙ භවන්තෙහි. සචාහං භො රජං ලභිසාමි සංවිභජිසාමි වො රජෙජනා"ති.

15. අථ ඛො භො අභොරත්තනං අවචයෙන රාජා දිසමපති කාලමකාසි. දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජෙජ අභිසිංකෙඤ්ඤියං. අභිසිංකො රෙණු රජෙජන පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පරිචාරෙති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතො තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො අභිසිංකො රෙණු රජෙජන, පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පරිචාරෙති. කො නු ඛො පන භො ජානාති. මදනියා කාමා. ආයනානු භොනො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඛකමථ, උපසඛකමිතො රෙණු රාජානං එවං වදෙථ: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො. අභිසිංකො භවං රෙණු රජෙජන. සරති භවං තං වචනන්ති.

1. සුඛො භවෙථ - මජ්ඣං
 සුඛං භවෙය්‍යාරං - සත්‍යං
 සුඛමෙධෙය්‍යාරං - PTS
 සුඛා භවෙය්‍යාරං - කං

රාජ්‍ය සංවිභාගය

14. එකලා ඒ මහාගොව්‍යද බමුණාණෝ ඒ (යහලු) ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා වෙත එළැඹියාහ. එළැඹූ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට මෙය සැළ කෙළේය: “භවත්නි, දිසම්පති රජ ජීර්ණය, වෘද්ධය, මහලු ය, ඉක්මුණු කල් ඇත්තේ ය, පැයිම් වයසට පැමිණියේ ය. භවත්නි, ජීවිතය (මෙතෙක් පවතිනැ යි) කවරෙක් දනී ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක (රජකරු පත් කරන) ඇමැතියෝ රාජපුත්‍ර රේණු කුමරහු රජයේ අභිෂික්ත කරන්නාහ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙ කරුණ එකාන්තයෙන් විද්‍යාමාන ය. භවත්හු එත් වා. රජ පුත් රේණු කුමර කරා එළැඹෙත් වා. එළැඹී ඔහුට “අපි වූ කලී භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මන වඩන නොපිළිකල් (අවිරුද්ධ) යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යම් සැපයක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ සැපය ම ඇත්තම්හ. භවත් තෙමේ යම් දුකක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ දුක ම ඇත්තම්හ(අපි සහසුඛි සහගොකී මිතුරම්හ). භවත් තෙමේ ඉදින් රජය ලබන්නේ ද, (එසේ කලා) අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කරන්නේ මැනැවැ යි (රාජ්‍යයන් බෙද දුන මැනැවැ යි) මෙසේ කියවු” යනු යි.

‘භවත එසේ යැ’ යි ම ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන මහාගොව්‍යද බමුණාට පිළිවදන් දී, රේණු රාජපුත්‍රයා කරා එළැඹියාහ. එළැඹූ ඔහුට “අපි වූ කලී භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මනාප වූ අනුකූල වූ යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යමක් සැප කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම සැප කොට ඇත්තම් හ. භවත් තෙමේ යමක් දුක් කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම දුක් කොට ඇත්තම්හ. භවත, දිසම්පති රජ ජරාජීර්ණ ය, වෘද්ධ ය, මහලු ය, ඉක්ම කල් ඇත්තේ ය, පැයිම් වියට පැමිණියේ ය. භවත කවරෙක් ජීවිතය දනී ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කලා රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණුහු රජයෙහි අභිෂික්ත කරන්නාහ යන මෙ කරුණ ඇති එකෙක. ඉදින් භවත් රේණු තෙමේ රජය ලද්දේ වී නම්, අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කළ මැනැවැ” යි සැළ කළාහ. “භවත්නි, භවතුන් හැර, අන් කවර කෙනෙක් මා රටෙහි සැපයට පැමිණෙන්නාහු ද! භවත්නි, ඉදින් මේ රජය ලදී නම් ඔබ හැමට රාජ්‍යසංවිභාගය කරන්නෙමි” යි රේණු කුමර පිළිවදන් දුන.

15. භවත්නි, ඉක්බිති කල් යෑමෙන් දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. දිසම්පති රජු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණු රජකුමර රජයෙහි අභිෂික්ත කළහ. රාජ්‍යයෙන් අභිෂික්ත වූ රේණු තෙම පස් කම් ගුණවලින් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉදුරන් හසුරුවයි. භවත්නි, එ කල්හි මහාගොව්‍යද බමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඒ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා බණවා, “භවත්නි, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. රේණු තෙම රජයෙන් අබිසෙස් ලද්දේ පස් කම් කොටසුන් ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉදුරන් හසුරුවයි. කාමයෝ මද ප්‍රමාදයනට කරුණු හ. එයින් මත් වූ පෙරු තමා ගිවිසු දැ සිහි නො කෙරේ දෝ යි කවරෙක් දනී ද? භවත්නි එත් වා, රේණු රජු කරා එළැඹෙනු මැනැව.

'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ජ ඛත්තියා මහාගොව්‍යදසුත්තං බ්‍රාහ්මණස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා රෙණු රාජානං එතදවොචුං: දිසමිති ඛො භො රාජා කාලකතො, අභිසිංහො හවං රෙණු රජේජනං. සරති හවං තං වචනනති.' 'සරාමහං භො තං වචනං කො නු ඛො භො පහොති ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣති.' 'කො නු ඛො භො අඤ්ඤා පහොති අඤ්ඤා මහාගොව්‍යදෙන බ්‍රාහ්මණො'ති.

16. අච ඛො භො රෙණු රාජා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙධයි: එහි කං අමොහා පුරිසං, යෙන මහාගොව්‍යද බ්‍රාහ්මණො තෙනුපසඤ්ඤාම, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා මහාගොව්‍යදං බ්‍රාහ්මණං එවං වදෙහි: 'රාජා තං හනෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භො සො පුරිසො රෙණුස්ස රඤ්ඤා පටිසසුඤ්ඤා යෙන මහාගොව්‍යද බ්‍රාහ්මණො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා මහාගොව්‍යදං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: 'රාජා තං හනෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොව්‍යද බ්‍රාහ්මණො තස්ස පුරිසස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා රෙණුතා රඤ්ඤා සද්ධිං සමමොදි, සමමොදනියං කථං සාරානියං විතිසාරෙතො එකමනං නිසීදි, එකමනං නිසිත්තං ඛො භො මහාගොව්‍යදං බ්‍රාහ්මණං රෙණු රාජා එතදවොච: එතු හවං ගොව්‍යදෙ, ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣති.' 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොව්‍යද බ්‍රාහ්මණො රෙණුස්ස රඤ්ඤා පටිසසුඤ්ඤා ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣති සඛොති සකට්ඨිඛාති පච්චපෙසි තත්‍ර සුදං මජ්ඣෙ රෙණුස්ස රඤ්ඤා ජනපදෙ භොති.

“දත්තපුරං කලිඞගානං¹ අසසකානඤ්ඤා පොතනං
මාභිසකති අචන්තිනං සොචිරානඤ්ඤා රොරුකං
මිට්ඨො ව විදෙහානං වමපා අඛෙධසු මාපිතා,
බොරාණසි ව කාසිනං එතෙ ගොව්‍යදමාපිතා”ති.

17. අච ඛො භො තෙ ජ ඛත්තියා යථාසකෙන ලාභෙන අත්තමනා අහෙසුං පරිපුණ්ණසඤ්ඤාපා: “යං වත නො අහොසි ඉච්ඡිතං යං ආකඞ්ඛිතං යං අධිපෙපතං යං අධිපජ්ඣිතං. තං නො ලද්ධන්ති.”

“සත්තභු භුක්ඛිදකො ව වෙසභු හරතො සභා
රෙණු දෙච ව ධතරච්ඡා² තදසුං සත්තභාරතා”ති.

පඨමභාණවාරං නිට්ඨිතං.

1. කාලිඞගානං සාහ කං - PTS
2. රෙණුදෙච ධතරච්ඡා ව මජ්ඣ.

එළැඹු රේණු රජහට, “භවත්ති, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබ්බසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙම (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද?” යි මෙ වචන කියනු මැනැවැ” යි සැළ කෙළේ ය ‘භවත, එසේ යැ’ යි ම ඒ කැන්හු ස දෙන මහාගොව්‍යද බමුණුහට පිළිවදන් දී, රේණු රජු කරා එළැඹුණාහ. එළැඹු, රේණු රජුට, ‘භවතාණනි, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබ්බසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙම (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද? යි කීහ. “භවත්ති, ඒ වචනය මම සිහි කෙරෙමි. භවත්ති, උතුරින් දික් වැ දකුණින් ගැල්ලුව සේ පිහිටීමේ මහ පොළොව සමලෙස සත් කොටසකට මොනොවට බෙදන්නට කවරෙක් සමත් වෙයි?” ද යි රජ කී ය. “භවත, මහාගොව්‍යද බමුණු හැර අන් කවරෙක් සමත් වෙයි ද?” යි ඒ කැන්හු කීහ.

16. භවත්ති, ඉක්බිති රේණු රජ එක්තරා පුරුෂයකු බණවා, ‘හෙමබා මිනිස, මෙහි එව. මහාගොව්‍යද බමුණුහු කරා යව. ගොස් ඔහුට, ‘වහන්ස, රේණු රජ ඔබ කැඳවා’ යැ යි මෙසේ කියව’ යි කී ය. භවත්ති, ‘දෙවයිනි, එසේ යැ’ යි ම කියා ඒ පුරුෂ තෙම රේණු රජුට පිළිවදන් දී, මහාගොව්‍යද බමුණු වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹු ඔහුට, ‘වහන්ස, රේණු රජපුරුවෝ ඔබ අමතනි’ යි සැළ කෙළේ ය. ‘එසේ ද භවත’ යැ යි කියා ම ඒ මහා ගෝව්‍යද බ්‍රාහ්මණ තෙම ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී රේණු රජු කරා එළැඹියේ ය. එළැඹු, රේණු රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැඳූ වියැ යුතු වූ කථා නිමවා, එක් පසෙක හුන්නේ ය. රේණු රජ එක් පසෙක හුන්නාවූ ම මහාගොව්‍යද බමුණුහු බණවා, ‘භවත් ගෝව්‍යදයෝ එත් වා. උතුරුදිගින් දික් වැ ද දකුණුදිගින් ගැල්ලුවක් බඳු ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙද වා’ යි කී ය. ‘එසේ යැ, භවත්ති’ යි ම ඒ මහාගෝව්‍යද බ්‍රාහ්මණ තෙම රේණු රජුහට පිළිවදන් දී, උතුරින් දික් වැ ද දකුණින් ගැල්ලුවක් සේ ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙදී ය. සියලු රාජ්‍යයන් ගැල්ලුව සේ සිටිනුවන් කොට පිහිටුවී ය. එහි ඒ හැම මැද රේණු රජුගේ ජනපදය වෙයි.

“ කලිභු රටැ දන්තපුරය ද, අශ්මකරට පෝතන පුරය ද, අවත්ති රටැ මාහිස්සති පුරය ද, සෝචීර රටැ රෝරුක පුරය ද, විදේහ රටැ මිටීලා පුරය ද, අංගරටැ වම්පා පුරය ද, කසී රටැ බාරාණසී පුර ය ද යන මේ තුවර සත ගෝව්‍යද බමුණුහු විසින් කරවන ලදී. ”

17. භවත්ති, ඉක්බිති ඒ කැන්හු ස දෙන “ආශ්වයඨියෙක! භවත්ති, අප විසින් යමෙක් රිසියෙන ලද්දේ වී ද, යමෙක් අපේක්ෂිත වී ද, යමෙක් අදහස් කරන ලද්දේ වී ද, යමෙක් පතන ලද්දේ වී ද, එය අප විසින් ලබන ලද යි තමන් ලද පරිදි වූ ලාභයෙන් සතුටු වූවාහු, පිරිපුන් මනෝ-රච ඇත්තෝ වූහ.

“සත්තභු රජ ද බ්‍රහ්මදත්ත රජ ද වෙස්සභු රජ ද හරත රජ ද රේණු රජ ද දෙදෙනෙක් ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුහු ද යි එදහරත රජුහු සත් දෙනෙක් වූහ.”

පළමු බණවර නිමියේ ය.

කීතනිසද්දබ්බගගමනං

18. අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛතනියා යෙන මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො තෙනුපසඨකමීංසු උපසඨකමීඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණං එතදවොචුං: “යථා ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා රෙණුසස රඤ්ඤා සභායො පියො මනාපො අපථිකකුලො, එවමෙව ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා අමහාකමපි සභායො පියො මනාපො අපථිකකුලො. අනුසාසතු නො හවං ගොව්ඤ්ඤා, මා නො හවං ගොව්ඤ්ඤා අනුසාසඨියා පච්චධ්‍යාකාසී’ති. “එවං භො”ති ඛො යො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො තෙසං ඡතනං ඛතනියානං පච්ච-සෙසාසී. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො සත්ත ච රාජානො ඛතනියෙ වුද්ධාවසිනෙත රඡේ අනුසාසී, සත්ත ච ඩ්වාභමණමහාසාලෙ, සත්ත ච නභාතකසතානි මනෙත වාවෙසී.

19. අථ ඛො භො මහා ගොව්ඤ්ඤාසස ඩ්වාභමණසස අපරෙන සමයෙන එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගඤ්ඤා’ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසසති, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤාසස ඩ්වාභමණසස එතද-හොසී: මය්‍යං ඛො එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගතො.¹ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසසති සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. න ඛො පනාහං ඩ්වාභමානං පසසාමි න ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡමි, න ඩ්වාභමුනා සලලපාමි න ඩ්වාභමුනා මනෙතමි, සුතං ඛො පන මෙතං ඩ්වාභමණානං වුද්ධානං මහලල-කානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “යො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලියති කරුණං ක්ඛානං ක්ඛායති, යො ඩ්වාභමානං පසසති ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති ඩ්වාභමුනා සලලපති ඩ්වාභමුනා මනෙතති’ති යනතු-නාහං වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලියෙය්‍යාං කරුණං ක්ඛානං ක්ඛායෙය්‍යානති.’”

20. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපස ඩකමි, උපසඨකමීඤ්ඤා රෙණුං රාජානං එතදවොච මය්‍යං ඛො භො එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගතො, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසසති, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති. න ඛො පනාහං හො ඩ්වාභමානං පසසාමි, න ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡමි න ඩ්වාභමුනා සලලපාමි න ඩ්වාභමුනා මනෙතමි,

---

1. අබ්බුග්ගඤ්ඤා - මජ්ඣං

තික්ඛධ නැඟීම

18. භවත්ති, එ කලා ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ සදෙන මහාගොවිඤ්ඤ බමුණහු කරා එළැඹියාහ. එළැඹ, ඔහු බණවා, “භවත් ගෝවිඤ්ඤාණෝ යම් සේ රේණු රජුහට යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වේ ද, එසේ ම භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට ද යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වෙත්. භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට අනුශාසන කෙරෙත් වා. භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වෙත් වා” යි මෙ බස් පැවැසූහ. ‘එසේ ය භවත්ති, යි ම ඒ මහා ගෝවිඤ්ඤ බමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට පිළිවදන් දුන. භවත්ති, එ කලා ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම රජබවහි මුදුනා අබ්‍රහ්මණ උත් සත් කැත් රජුනට ද, (අනුපුරෝහිත වූ) බමුණු මහසල් සත් දෙනකුට ද අනුශාසන කෙළේ ය. ස්නාතකයන් සත් සියයකට වේද හැදැරවී ය.

19. භවත්ති, පසු කලෙක මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණා පිළිබඳ වැ “මහා-ගෝවිඤ්ඤ බමුණාණෝ සියැසින් ම බ්‍රාහ්මණා දකී. මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණාණෝ සියැසින් දැක ම බ්‍රාහ්මණා හා සාකච්ඡාකෙරෙයි, කථාකෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ කලාණ වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණාහට “මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු සියැසින් බ්‍රාහ්මණා දකී” යැ යි, ‘සියැසින් දැක බ්‍රාහ්මණා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, සංලාප කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ යැ’ යි මා පිළිබඳ වැ මෙසේ කලාණ වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත් මම වූ කලි බ්‍රාහ්මණා නො ම දකිමි, බ්‍රාහ්මණා හා සාකච්ඡා නො කරමි, බ්‍රාහ්මණා හා කතා බහ නො කරමි, බ්‍රාහ්මණා හා මන්ත්‍රණය නො කරමි. එනෙකුදු වුවත්, ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වැ වසන්නේ නම්, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ ය, බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ ය, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහලු වූ ආවායභී ප්‍රාවායභීයන් ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. මම වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්-තෙමි නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නෙමි නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත වී ය.

20. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු රේණු රජ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔහුට මෙය කීය: “භවත, මහාගොවින්ද බමුණා බඹහු සියැසින් දකියි, මහාගොවිඤ්ඤ බමුණා සියැසින් දැක බඹා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, කතාබහ කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ කලාණ වූ අද්භූත වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත්, භවත, මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා සාකච්ඡා නො කෙරෙමි, බඹහු හා කතාබහ නො කරමි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය නො කරමි.

සුඤ්ඤා ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතතිති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකමීතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙත භතතාහිභාරොනා'ති. "සසස'දනි හවං ගොවීන්දෙ කාලං මඤ්ඤති"ති,

21. අථ ඛො සො මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛතති යා තෙනුපසඩකමී, උපසඩකමීචා තෙ ඡ ඛතතියෙ එතදවොව: මයහං ඛො හො එවං කල්‍යාණො කිතතිසදෙදා අබ්‍භුග්ගතො සකඛී මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසසති සකඛී මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති, න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සලලපමී න බ්‍රහ්මනා මනෙතමී. සුඤ්ඤා ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතති'ති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකමීතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙන භතතාහිභාරොනා'ති. 'සසස'දනි හවං ගොවීන්දෙ කාලං මඤ්ඤති'ති.

22. අථ ඛො හො මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො යෙන සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහා සාලා සත්ත ව නභාතකසතාති තෙනුපසඩකමී. උපසඩකමීචා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකසතාති එතදවොව: 'මයහං ඛො හො එවං කල්‍යාණො කිතතිසදෙදා අබ්‍භුග්ගතො. සකඛී මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසසති සකඛී මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති. න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සලලපමී න බ්‍රහ්මනා මනෙතමී. සුඤ්ඤා ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතතිති. තෙනහි 'හො යථා සුතෙ යථාපරියතෙත මනෙත විජාරෙන සඤ්ඤායං කරොථ, අඤ්ඤා මඤ්ඤං ව මනෙත වාවෙථ. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වතතාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකමීතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙන භතතාහිභාරොනා'ති. "සසස'දනි හවං ගොවීන්දෙ කාලං මඤ්ඤති"ති.

‘යමෙක් වැසි සාර මස විවික්ත වන්නේ නම් කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම් හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතාබහ කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහළු වූ ආවායඹ ප්‍රවායඹ බ්‍රහ්මණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. භවත, වැසි සාරමසැ විවික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට මම කැමැත්තෙමි. එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යනු යි. “භවත් ගෝවිඤ්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනැවැ” යි රජ කී ය.

21. ඉක්බිති ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔවුන් බණවා ‘භවත්ති, මහා ගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණ බ්‍රහ්ම සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණ ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ’යි ‘කතාබහ කෙරේ යැ’යි, ‘මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ කලාණ වූ අද්භූත වූ යගොසොෂයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. භවත්ති, එහෙත් මම බ්‍රහ්ම නො දකිමි, බ්‍රහ්ම හා නො ද සාකච්ඡා කෙරෙමි, නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි, වැලිදු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතා බහ කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’යි කියන වැඩිසිටි මහළු ආවායඹ ප්‍රවායඹ බ්‍රහ්මණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. භවත්ති, මම වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නට, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් මම නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි කී ය. “භවත් ගෝවිඤ්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනැවැ” යි ඔහු කීහ.

22. භවත්ති, ඉක්බිති ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණ (උපපෙරෙව්) සත් බ්‍රහ්මණ මහ සඤ්ජන් ද, සත් සියක් ස්නාතකයන් ද වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹී, ඔවුන් බණවා, ‘භවත්ති, ‘මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණ බ්‍රහ්ම සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණ බ්‍රහ්ම හා ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි කතාබහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අද්භූත වූ, කලාණ යගෝසෝෂයෙක් ව ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. භවත්ති, එහෙත් මම බ්‍රහ්ම නො දකිමි, බ්‍රහ්ම හා නො ද සාකච්ඡා කරමි. නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි. වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නේ නම්, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතා බහ කරන්නේ ය. බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’යි කියන වැඩි සිටි මහළු ආවායඹ ප්‍රවායඹ බ්‍රහ්මණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. භවත්ති, මම වැසි සාරමසැ විවික්ත වන්නට, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක් බත් එළවන්නක්හු ම විනා අන් කිසි කෙනෙකු දු විසින් මම නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි මෙ බස් පැවැසී ය. ‘භවත් ගෝවිඤ්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු, නම්, එය කළ මැනැවැ’ යි ඔහු කීහ.

23. අප් ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණො යෙන චක්කාරිසා හරියා සාදිසියො තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා චක්කාරිසා හරියා සාදිසියො එතදවොච: ‘‘මයහං ඛො හොති එවං කල්‍යාණො කිත්ති-සදෙදු අබහුග්ගතො; සකඛි මහා ගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණො බ්‍රහමානං පසාඛි, සකඛි මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණො බ්‍රහමුතා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති. න ඛො පනාහං හොති බ්‍රහමානං පසාඛි න බ්‍රහමුතා සාකච්ඡති න බ්‍රහමුතා සලලපාචී න බ්‍රහමුතා මනෙතම්. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහමණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහමානං පසාඛි බ්‍රහමුතා සාකච්ඡති බ්‍රහමුතා සලලපති බ්‍රහමුතා මනෙතති ති. ඉච්ඡාමහං හොති වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයතිතුං, කරුණං කුමානං කුමායතිතුං. නාමිති කෙනච උපසඛකම්ඤාඛො අඤ්ඤත්‍ර එකෙන හත්තාභිභාරොතා’’ති. ‘‘යසංදනි හටං ගොච්ඡෙදු කාලං මඤ්ඤති’’ති.

24. අප් ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණො පුරස්ථිමෙන නගරස්ස නචං සඤ්ඤාගාරං කාරාපෙඤා වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති. නාසුඤ්ඤා කොච්ච උපසඛකමති’ අඤ්ඤත්‍ර එකෙන හත්තාභිභාරොතො. අප් ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණස්ස චතුස්ස මාසානං අචචයෙන අහු දෙව උක්කණ්ඨනා අහු පරිතසනා: සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහමණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරිය පාචරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහමානං පසාඛි බ්‍රහමුතා සාකච්ඡති බ්‍රහමුතා සලලපති බ්‍රහමුතා මනෙතති. න ඛො පනාහං බ්‍රහමානං පසාඛි, න බ්‍රහමුතා සාකච්ඡති, න බ්‍රහමුතා සලලපාචී, න බ්‍රහමුතා මනෙතම් ති.

බ්‍රහමුතා සාකච්ඡා

25. අප් ඛො හො බ්‍රහමුතා සනංකුමාරො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණස්ස වෙතසා වෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය, සෙයාරාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤාං වා බාහං පසාරෙයා පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤායා, එවමෙව බ්‍රහමලොකෙ අත්තරහිතො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණස්ස සමුච්චෙ පාතුරහොයි. අප් ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණස්ස අහුදෙව හයං, අහු ජමිත්තකතා, අහු ලොමහංසො, යරා තං අදිඨපුබ්බං රූපං දිස්වා. අප් ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාහමණො භිතො සංචිග්ගො ලොමහච්ඡාපාතො බ්‍රහමානං සනංකුමාරං භාථාය අඤ්ඤාභාසි:

1. උපසඛකම් - PTS

23. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු එක්බිඳු සතළිස් බිරියන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඔවුන් බණවා, ‘භවතියනී, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බඹහු සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බඹහු හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි, කතා බහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අද්භූත වූ කල‍්‍යාණ යශෝසොෂයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. භවතියනී, එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, නො ද කතාබහ කරමි, නො ද මන්ත්‍රණය කරමි. වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මස විචික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ යැ යි බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ යැ යි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ ආවායඹි ප්‍රාවායඹි බමුණන්ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. භවතියනී, මේ වැසි සාර මස විචික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි, එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවක් හු විසින් මම නො එළැඹියැ යුතු වෙමි’ යි කී ය. ‘භවත් ගෝවින්දයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනවැ’ යි ඔහු කීවුය.

24. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම නුවරට පෙර දිගැ අළුත් සන්ථාගාරයක් කරවා, වැසි සාර මස මුළුල්ලෙහි විවෙකී විය, කරුණාධ්‍යානය දැහී ය, එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා කිසිවෙක් මෙහි නො එළැඹෙයි. භවත්ති, එ කලැ සිවු මසක් ඇවෑමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයාට ‘‘යමෙක් වැසි සාරමස විවෙකී ව හිඳුනේ නම් කරුණාධ්‍යානය දහනුයේ නම් හේ බඹහු දක්නේ යැ යි, බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතා බහ කරන්නේ යැ යි බඹහු හා මන්ත්‍රණ කරන්නේ යැ යි ද කියන වැඩි සිටි මහඳු ආවායඹි ප්‍රාවායඹි බමුණන් කියන වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, බඹහු හා නො ද කතා බහ කරමි, බඹහු හා නො ද මන්ත්‍රණ කෙරෙමි’ යි බඹහු එතු දක්මෙහි ආශාව ඇති වූයේ ම ය. බඹහු දක්මෙහි අභිලාෂය ඇති වූයේ ම ය.

බඹහු හා සාකච්ඡාව

25. භවත්ති, එයින් පසු සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සිය සිතින් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහු ගේ චිත්ත සංකල්පය දන, ශක්තිමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දිගු කරන්නා සේ, දිගු කළ අත වක් කරන්නා සේ ම බඹලොවැදි අතුරුදහන් වූයේ, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහු ගේ හමුයෙහි පහළ විය. භවත්ති, එ කලැනොදුටු විරු ඒ රූපය දැකීමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට බියෙක් වූයේ ම ය, කයැ තද බවෙක් වූයේ ම ය, ලොමුදහගැන්මෙක් වූයේ ම ය ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බියපත් වූයේ සංවිභ්වන වූයේ හටගත් ලොමුදහගැනුම් ඇත්තේ, සනත් කුමාර බඹහට ගාථායෙන්,

“චණ්ණවා යසවා සිරිමා කො නු නිමසි මාරිස,
අජානනනා තං පුච්ඡාම කථං ජානෙමු තං මයනති.”

“මං චෙ කුමාරං ජානනී බ්‍රහ්මලොකෙ සනතනනං
සඛෙඛ ජානනති මං දෙවා එවං ගොව්ඤ්ඤ ජානති.”

“ආසනං උදකං පඡ්ඡං මධුපාකඤ්ඤ¹ බ්‍රහ්මිනො,
අගෙඝ හවනනං පුච්ඡාම අගඝං කුරුතු නො හවං”^a

“පට්ඨගණ්ඨාම නෙ අගඝං යං නිං ගොව්ඤ්ඤ භාසයි,
දිට්ඨධම්මභිතඤ්ඤාස සම්පරාය සුඛාය ව.
කතාවකාසො පුච්ඡසසු යං කිඤ්ඤ්චිමභිපඤ්ඤනති.”

26. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤස ඩ්‍රාහමණස ඵතදහොයි:
“කතාවකාසො ඛො”මභි බ්‍රහ්මිනා සනඤ්ඤමාරොන. කිනඤ ඛො අහං
බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤමාරං පුච්ඡයාං, දිට්ඨධම්මිකං වා අඤ්ඤං සම්පරායිකං
වා”ති. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤස ඩ්‍රාහමණස ඵතදහොයි:
“කුසලො ඛො අහං දිට්ඨධම්මිකානං අඤ්ඤානං, අඤ්ඤාපි මං දිට්ඨධම්මිකං
අඤ්ඤං පුච්ඡනති, යනඤ්ඤාහං බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤමාරං සම්පරායිකඤ්ඤාපි
අඤ්ඤං පුච්ඡයානති. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණො බ්‍රහ්මානං
සනඤ්ඤමාරං ගාථාය අඡ්ඤ්ඤායි:

“පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤමාරං
කඤ්ඤි අකඤ්ඤිං පරචෙදිසෙසු,
කඤ්ඤිතො කිමභි ව සිකඛමානො
පචෙසාති මචෙවා අමතං බ්‍රහ්මලොකනති.”^c

භිජා මමඤං මනුජෙසු බ්‍රහ්ම
එකොදිහුතො කරුණාධිබ්‍රහ්මා,²
තිරාමගනො විරතො මෙථුනමො
එඤ්ඤි සිතො එඤ්ඤි ව සිකඛමානො
පචෙසාති මචෙවා අමතං බ්‍රහ්මලොකනති.”^d

1. මධුපාකඤ්ඤ - මජ්ඣං
2. කරුණධිබ්‍රහ්මා - මජ්ඣං
a. ආසනමුදකං පාදාං මධුකරුං ව පායසම ප්‍රතිභාසණෙහි බ්‍රහ්ම අභ්‍රමභිතරා මිතෙ ආසනමුදකා
පාදාං මධුකරුං ව පායසම ප්‍රතිභාසණෙහි ගොව්ඤ්ඤ අභ්‍රමභිතරාහි චෙ - මහාවග්ග උදකං
පට්ඨගණ්ඨානු නො හවං අගඝං හභිතනං පුච්ඡාම අගඝං කුරුතු නො හවං - ජාතක 809 දූෂෙච
ධිමේ භිජාරිං වා සමපරායඤ්ඤාය වා කාතාවකා ගො පාචෙජයං යං චෙ මිනසි ප්‍රාචරිකම
(මහාවග්ග)
b. පට්ඨාමි බ්‍රහ්මණං සනඤ්ඤමාරං කාංකමි අකාංකමි පට්ඨාරිසෙසු කථංකරො කිනඤ්ඤරො
කිමාචරං ප්‍රාඡ්ඤොති මනුජෙසු මාතං බ්‍රහ්මලොකම - මහාවග්ග
d. භිජා මමඤං මනුජෙසු බ්‍රහ්ම එකොදිහුතො කරුණො විචිකිතා තිරාමගනො විරතො
මෙච්ඤ්ඤාතො ප්‍රාඡ්ඤොති මනුජෙසු මාතං බ්‍රහ්මලොකම (මහාවග්ග)

“නිදුකාණනි, පැහැපත්, යශස් ඇති, ශොභාවත් ඔබ කවුරු නම් වෙත් ද? අපි නො දන්නමෝ ඔබ විචාරම්භ. අපි ඔබ කෙසේ දැන ගනුමෝ ද?” යි මෙය කී ය.

“බලලොවු මා සනාතන කුමාර යැ යි ම දනිත්. සියලු දෙවියෝ මෙසේ මා දනිත්. ගෝවිඤ්ඤයෙනි, මේ කරුණ මෙසේ දැනවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

මේ අසුන් ද දිය ද (පයැ ගල්වනුවට) තෙල් ද මිහිරි අහර ද යන මේ අමුත්තන් පුදන දැයින් හවතාණන් නිමනමු. හවත්නු අප ගේ මේ ආගන්තුක සංග්‍රහය පිළිගනිත් වා” යි බමුණු කී ය.

“ගෝවිඤ්ඤයෙනි, යමක් ඔබ කියත් ද, ඒ ඔබ ගේ පූජාද්‍රව්‍ය පිළිගනුම්භ. මෙ අත් බවිහි වැඩ පිණිස, පරලොවු සුව පිණිස යම් කිසි දෑයෙක් පතන ලද ද, එය විචාරනුයෙහි කරන ලද අවකාස ඇති තෙපි එය විචාරවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

26. එ කල මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “සනත් කුමාර බඹහු විසින් කරන ලද අවකාස ආත්තෙම වෙමි. කුමක් නම් මම සනත්කුමාර බඹහු විචාරම් ද, මෙ ලොවු අභිවාද්ධියට මඟ විචාරම් ද නො හොත් පර ලොවු අභිවාද්ධියට මඟ විචාරම් ද?” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “මම වූ කලී මෙ ලොවු වැඩට කරුණු වන දෑයෙහි සමතිම් (දැනුම් ඇත්තෙමි). සෙස්සෝ ද මෙ ලොවු වැඩට කරුණු වන දෑ මා විචාරත්. මම පරලොවු වැඩට කරුණු වන දෑ ම සනත්කුමාර බඹහු විචාරත්තෙමි වීම නම් මැනවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම සනත්කුමාර බඹහට භාජායෙන් මෙසේ කී ය:

“මම සැක ඇතියෙමි, මෙරමා විසින් දන්නා ලද ප්‍රශ්නයන්හි සැක නැති සනත්කුමාර බඹහු විචාරම්: සත්ත්ව තෙම කොහි පිහිටියේ, කිමෙක හික්මෙනුයේ, අමාත (මරණය නැති) බඹ ලොවට පැමිණෙ යි ද?”

සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම මෙසේ උත්තර දුන:

“බ්‍රාහ්මණය, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි යමෙක් මමත්වය (උපකරණ තෘෂ්ණාව) දුරු කොට හුදෙකලා වූයේ, කරුණා ධ්‍යානයෙහි ඇලුණේ (කරුණාධ්‍යානය නිපදවා), ආමගන්ධ, විරහිත වූයේ, මෙවුන්දමින් වැළැකුණේ ද, මෙසේ මෙහි පිහිටි මෙ දහමිහි හික්මෙන සත්ත්ව තෙමෙ අමාත වූ බඹලොවට පැමිණෙයි.

27. ‘හිඤා මමඤ්ඤති’ අහං භොතො ආජානාමි, ඉධෙකච්චො අපං වා භොගඤ්ඤතිං පභාය මහනතං වා භොගඤ්ඤතිං පභාය අපං වා ඤාතිපරිච්චං. පභාය මහනතං වා ඤාතිපරිච්චං පභාය කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායානී වජ්ඣානී අච්ඡාදෙඤා අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති. ඉති හිඤා මමඤ්ඤති තභං භොතො ආජානාමි. ‘එකොදිභු-තො’ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො විචිත්තං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුඤ්ඤාදිං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අධිභාකාසං පලාලපුඤ්ඤං. ඉති ‘එකොදිභුතො’ති අහං භොතො ආජානාමි. ‘කරුණාධිච්චිත්තො’ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො කරුණාසහගතෙන චෙතසා එකං දීඝං එරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තරීයං, තථා චතුස්සං, ඉති උඛමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බඤ්ඤාසං සබ්බාවනතං ලොකං කරුණාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපජේන් එරිඤා විහරති. ඉති කරුණාධි-ච්චිත්තොති. අහං භොතො ආජානාමි. ආමගඤ්ඤො ච ඛො අහං භොතො භාසමානසං න ආජානාමි.

“කෙ ආමගඤ්ඤො මනුජේසු චුභෙම
එතෙ අච්චො ඉධ චුභි ධීර,
කෙතොච්චො වාතී පජා කුරුරා’
ආපාධිකා හිච්චිචුභමලොකා”ති.e

කොධො මොසවජ්ජං නිකති ව දෙඤ්ඤා’
කදරියතා අතිමානො උසුයසා,
ඉච්ඡා විච්ච්ඡා පරභෙදනා ව
ලොභො ව දෙසො ව මදෙ ව මොහො.

එතෙසු යුත්තා අනිරාමගඤ්ඤො
ආපාධිකා හිච්චිචුභමලොකාති.f

28. ‘යථා ඛො අහං භොතො ආමගඤ්ඤො භාසමානසං ආජානාමි තෙ න සුනිමමදයා අභාරං අජ්ඣාවසකා. පබ්බජීසකාමහං භො අභාරසමා අනභාරියනති.’ ‘යසං’ දුනි හවං ගොවීජෙඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති’ති.

- 1. කුරුඤා - මජ්ඣිමනිකායෙ, කුරුරු - සායා කුරුච්චරු - PTS
- 2. දුඤ්ඤා - මජ්ඣිමනිකායෙ, දෙඤ්ඤා - PTS
- 3. කතෙත - මජ්ඣිමනිකායෙ
- e. කෙ ආමගඤ්ඤො මනුජේසු චුභෙම එතං න වීජු තද් වීර චුභි යෙතොවිතා වාචිච්චා කුඤ්ඤා අපාධිකා නිරවඤ්ඤා චුභමලොකම - මහාවග්ගො
- f. කොධො මොසවජ්ජං කථංකථාව . . . . අතිමානො . . . . ඉච්ඡා හිංසා පරවාදරොණණ . . . . මහාවග්ගො

27. “මමත්වය දුරු කොට” යන භවතාණන් කී වචනය දැනිමි. මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් මද වූ භෝග රැසක් භෝ මහත් භෝග රැසක් භෝ හැරදමා මද වූ නෑ පිරිස හැර දමා, මහත් වූ භෝ නෑ පිරිස හැරදමා, කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැද ගිහිගෙන් නික් මැ පැවිදි බිම් වදි. මෙසේ ‘මමත්වය හැර’.

භවතාණන් ගේ ඒ වචනය මෙ පරිදි දැනගනිමි. ‘හුදෙකලා වූයේ’ යන භවතාණන් කී වචනය මෙසේ මම දැනගනිමි. මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් අරන, රුක්මුල, පච්ච, කපුරුළිය, ගිරිගුහාව, සොහොන, වනපෙන, එළි-මහන, පිදුරු ගොඩ යන මේ විවික්ත සෙනස්තක් බෙජෙයි. මෙසේ ‘එකලා වූයේ’ යන භවතාණන් ගේ වචනය මම දැනගනිමි.

‘කරුණායෙහි ඇලුණේ’ යන භවතාණන්ගේ වචනය මෙසේ දැනගනිමි: “මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් කුළුණු සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිරී වැද ගෙන වෙසෙයි. එසේ දෙවෙනි දෙසක් එසේ තෙවෙනි දෙසක්, එසේ සිවුවැනි දෙසක්, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද යි හැම තන්හි සව සතුන් කෙරෙහි ආත්ම සමකායෙන් මුළු ලොව මහත් වූ, මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ චෛර නැති, ව්‍යාපාද රහිත කුළුණු සහගිය සිතින් පැතිර වැද ගෙන වෙසෙයි.” මෙසේ ‘කරුණාධ්‍යානයෙහි ඇලුණු’ යන භවතාණන් ගේ වචනය දැන ගනිමි. වැලි එකෙක් ඇත. කරුණු කියන භවතාණන් ගේ ‘ආමගන්ධ’ යන්නෙහි අදහස මම නො දැනිමි.

‘බ්‍රහ්මයෙනි, මිනිසුන් අතුරෙහි ආමගන්ධ නම් කවුරු ද? මොවුන් නොදන්නෙමි වෙමි. ධීරයෙනි, මෙහි ඔබ මෙ කරුණ වදුරන්න. කිමෙකින් ඇවුරුණු සත්ත්ව ප්‍රජාව දුගඳ වහනය කෙරෙයි ද? අපායගාමී වේ ද? වැහුණු බඹලොව ඇත්තේ වේ ද?’ යි මහාගෝව්‍යද බමුණු පුළුවන.

“ක්‍රෝධය ද මාෂාවාදය ද වංචාව ද මිත්‍රදෝෂය ද තද මසුරු බව ද අතිමානය ද ඊෂ්ඨාව ද ඉච්ඡාව (තෘෂ්ණාව) ද විජ්ජාව (ලාභයෙහි අධික ආශාව) ද මෙරමා පෙළීම ද ලෝභය ද දේවභය ද මදය ද මෝහය ද යන මේ කුසස් කෙලෙසුන්හි යෙදුණු සත්ත්වයෝ ආමගන්ධරහිතයෝ නො වෙත් (ආමගන්ධය ඇත්තෝ ය), අපායගාමීහු ය, වැසුණු බඹලොව ඇත්තෝ යැ”

28. “ආමගන්ධයන් විස්තර කොට කියන භවතාණන් ගේ වචනය මම යම් සේ දැන ගනිමි ද, ඒ ආමගන්ධ කරුණු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ හැකි (පහ කළ හැකි) නො වේ. (එහෙයින්) හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් අනගාරික බවට පැමිණෙන්නෙමි” යි මහාගෝව්‍යද බමුණු කී ය. “හවත් ගෝව්‍යද තෙමේ යම් පැවිද්දකට කාලය සලකයි නම් මේ ඒ කාලය වේ” යැ යි සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම පැවැසී ය.

රෙණුරාජා මනත්තා

අට බො හො මහාගොච්ඡෙදු චුහමණො යෙන රෙණු රාජා තෙනු-
පසඩකම්. උපසඩකම්ඤා රෙණු රාජානං එතදවොච: අඤ්ඤං'දනී හවං
පුරොහිතං පරියෙසතු යො හොතො රජ්. අනුසාසිසසති. ඉච්ඡාමහං
හො අඤාරඝ්ඤා අනාගරියං පබ්බජිතුං යථා බො පන මෙ සුතං චුහමුනො
ආමගඤ්ඤා භාසමානසස තෙ න සුනිමමදයා අඤාරං අඤ්ඤාවසතා.
පබ්බජිසාමහං හො අඤාරඝ්ඤා අනගාරියනති.'

“ආමත්තයාමී රාජානං රෙණුං භූමිපතිං අහං,
ඤාං පජානසුඤ්ඤා රජේජන නාහං පොරොහිවෙච රමෙ”g

“සවෙ තෙ උනං කාමෙහි අහං පරිපුරයාමී තෙ,
යො තං හිංසති වාරෙමී භූමි සෙනාපතී අහං.”

තුවං පිතා අහං පුත්තො මා නො ගොච්ඡු පාජති”h

“න මහී උනං කාමෙහි හිංසිතා මෙ න විජජති.

අමනුසවචො සුඤා තඝ්ඤා'හං න ගහෙ රමෙ,

අමනුසො කථංචචෙණ්ණො කං තෙ අඤා අභාසථ.†

යං ච සුඤා ජහාසි නො ගෙහෙ අමෙත ච කෙවලෙ”j

“උපවුඤ්ඤා මෙ පුබ්බෙ යච්ඡුකාමසා මෙ සතො.

අග්ගි පජ්ජිතො ආසි කුසපතපරිඤ්ඤා

තතො මෙ චුහමා පාතුරහු චුහමාලොකා සනත්තනො.

සො මෙ පඤ්ඤාං වීයාකාසි තං සුඤා න ගහෙ රමෙ”;

“සද්දහාමී අහං හොතො යං ඤාං ගොච්ඡු භාසසි.

අමනුසවචො සුඤා කථං චතොථ අඤ්ඤාථ”

තෙ තං අනුචතතිසාම සඤා ගොච්ඡු නො හවං.

මඤ්ඤා යථා වෙච්චියො අකාවො විමලො සුභො,

එච්චං සුඤා වරිසසාම ගොච්ඡුසානුසාසනෙ” ති.

g. ආමත්තෙහි මහාරජ රෙණු භූමිපතෙ තච ප්‍රවුසම් ප්‍රජනිඤා රාජාං පොරොහිතං ච මෙ - මහාවසතු
h. ස වෙදසී උනං කාමෙහි වයං තෙ පුරයාමී තං කො වා හවත්තං හෙවෙසි . . . හවාන් පිතා වයං පුත්‍රො මා හොච්ඡු ප්‍රවුජාහි - මහාවසතු
i. න අහි උනං කාමෙහි හෙවෙසිතා න විදහති අමනුසාවචනං ශ්‍රාඤා . . . - මහාවසතු
j. අමනුසො කථංචචෙණ්ණො කිං වා අරම්භාහෙ යසා වාචං ශ්‍රාඤා ජහාසි අසමාකං ගාහං ච කෙවලම් - මහාවසතු
k. සරිතො ය යච්ඡුකාමසා උපවුඤ්ඤා මෙ සතං අග්ගි පුජවාලිතො ආසි කුසපිපරිච්ඡෙද - මහාවසතු
l. තතො හමම් පුද්ගලද් චුහම ලොකෙ සනාතනො සඤාහං වචනං ශ්‍රාඤා ජහාමී සුමමාකං ගාහං ච කෙවලම් - මහාවසතු
m. ශ්‍රද්ධාමී වයං හවතො යථා ගොච්ඡු භාසති අමනුසාවචනං ශ්‍රාඤා කථං චතොථ අනාථා මහාවසතු

රේණුරාජා මන්ත්‍රණය

29. හවත්ති, ඉක්කන් මහාඥානාසන බමුණු රේණු රජු වෙත ගියේ ය, ගොස් ඔහුට, “යමෙක් හවත්තට අනුශාසනා කරන්නේ ද, හවත්තෙමේ එසේ වූ අන් පෙරෙවියකු දැන් සොයා වා. හවත්ත, මම ගිහි ගෙත් මහණ බිමට වදින්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බ්‍රහ්මයා ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද පරිදි ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයෝ පහසුවෙන් මැඩැලිය නො හැක්කෝ ය. හවත්ත, (එ හෙයින්) මම ගිහිගෙන් මහණ බිමට යන්නෙමි” යි කියේ ය.

“මම පොළොවට ස්වාමී වූ රේණු රජුහු අමතමි. රජ බැවින් කටයුතු දැ ඔබ දැන ගන්නැ. මම පෙරෙවි බවිහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී.)

“ඉදින් ඔබට කාමයන් ගෙන් කිසිවෙක් උභය නම්, ඒ හැම සම්පූර්ණ කරන්නෙමි. යමෙක් ඔබ වෙහෙසයි නම්, ඔහු වළක්වමි. මම පාරිච්ඡේදයෙහි සියලු සේනාවට ස්වාමී වෙමි. ඔබ මට පිය වෙති (පිය තත්ති සිටියෝ වෙති). මම ඔබේ පුත් වෙමි (පුත් තත්ති සිටිමි). ගෝවිජුයෙනි, අප හැර නො යනු මැනැවැ.” යි (රජ කී ය).

“මට කාමයන් ගෙන් අඩුවෙක් නැත. මා වෙහෙසන එකෙක් ද නැත. අමනුෂ්‍යයන්හු ගේ වචනය අසා, ඔහු බස් ඇසූ හෙයින් ගිහි ගෙහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය).

“යමකුට කන් දී අප ගෙවල් ද අප හැම ද හැර යන්නහු නම්, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙම කෙසේ වූ පැහැ සටහන් ඇතියෙක් ද? හේ ඔබට කවර කරුණක් කියේ ද?” යි (රජ විචාළේ ය).

“පෙරැ සිවු මසක් එකලා බවට පැමිණැ වූසු යජනු කැමැති වූ ම මා විසින් (යාගවේදිකායෙහි) ගින්න දල්වන ලද්දේ, කුසපතින් වසන ලද්දේ විය. එ විටැ සනාතන බ්‍රහ්ම තෙම බඹ ලොචන් අවුත් මෙහි මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. හෙතෙම මගේ ප්‍රශ්න විසැදී ය. එය අසා ගිහිගෙහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය.)

“ගෝවිජුයෙනි, යමක් ඔබ යමක් කියත් ද, හවතාණන් ගේ ඒ වචනය මම හදහමි. අමනුෂ්‍යයා ගේ වචනය අසා කෙසේ නම් (එයට පිටු පා) අන් සැටියෙකින් පැවැත්ත හැක්කාහු ද? ඒ අපි ඔබ අනුව පවතින්නමු. ගෝවිජුයෙනි, හවත්ත අප ගේ ශාස්තෘහු ය. කැඩුම් බිඳුම් නැති පිරිසිදු වූ ශෝභන වූ වෙරළ මිණි යම් සේ ද, එසේ ම ගෝවිජුයන් ගේ අනුශාසනයෙහි පිරිසිදු වැ හැසිරෙන්නමු.

“සචෙ භවං ගොච්ඤ්ඤ අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජ්ඣසාති, මයමපි අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජ්ඣසාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවීසසති” ති.

ජකඛනියාමනනනා

28. අථ ඛො භො මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණො යෙන තෙ ජ ඛනියා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා තෙ ජ ඛනියෙ එතදවොච: “අඤ්ඤං’ දැනි භවිතො පුරොහිතං පටියෙසනතු, යො භවිතනානං රජේජ අනුසාසිසසති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජ්ඣං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මච්ඡිනො ආමග්ගෙඤ්ඤ භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පබ්බජ්ඣසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.” අථ ඛො භො තෙ ජ ඛනියා එකමනනං අපකකමම එවං සමච්චිතෙසුං. “ඉමෙ ඛො ඩ්‍රාහමණා නාම ධනලුඬා, යනනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං ධනොන සිකෙඛයාමා” ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං උපසඬකම්ඤා එවමාහංසු, “සංචිජ්ජනි ඛො භො ඉමෙසු යතතසු රජේජසු පහුතං සාපතෙයාං, තතො භොතො යාවතකෙන අඤ්ඤා තාවතකං ආහරියතනති.”

“අලං භො මමපිදං පහුතං සාපතෙයාං භවිතනානං යෙව වාහසා තමහං සබ්බං පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජ්ඣසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මච්ඡිනො ආමග්ගෙඤ්ඤ භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පබ්බජ්ඣසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.

අථ ඛො භො තෙ ජ ඛනියා එකමනනං අපකකමම එවං සමච්චිතෙසුං: ඉමෙ ඛො ඩ්‍රාහමණා නාම ඉඤ්ඤිලුඬා. යනනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං ඉඤ්ඤි සිකෙඛයාමා ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං උපසඬකම්ඤා එවමාහංසු: සංචිජ්ජනි ඛො භො ඉමෙසු යතතසු රජේජසු පහුතා ඉඤ්ඤියො. තතො භොතො යාවතිකාහි අඤ්ඤා, තාවතිකා ආනියානනනති.

“අලං භො, මමපි තා වතතාරියා හරියා තාදිසියො තා’පාහං සබ්බා පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජ්ඣසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මච්ඡිනො ආමග්ගෙඤ්ඤ භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පබ්බජ්ඣසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.”

“ඉදින් හවත් ගෝවිතැනගේ ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදනාහු නම්, අපි දු ගිහිගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදින්නවු. එ කලා ඔබ ගේ යම් (පරලොව) ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ ද (පරලොව) ගතිය වන්නේ යැ” යි ඊරණු රජ කී ය.

ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා ඇමැතිම

28. ඉක්බිත්තෙන් මහාගෝවිතැන බමුණු තෙම ඒ කැත් රජුන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ කැත් රජුන් සදෙනා බණවා “යමෙක් හවත්නට රජ බවිහි අනුශාසන කරන්නේ ද, එසේ වූ අත් පෙරෙවියකු හවත්නු සොයත් වා. හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික් ම මහණ බිමට වදිනු කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යමසේ මා විසින් අසන ලද ද එ පරිද්දෙන් එ ආමගන්ධයෝ (කෙලෙස්හු) ගිහි ගෙයි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකිය හ. එ හෙයින් හවත්නි, ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදනෙමි” යි මෙ වචන කී ය. හවත්නි, එ කලා ඒ කැත්හු ස දෙන එක් පසකට ඉවත් වැ “මේ බමුණෝ වූ කලි ධනයෙහි ඇලුණෝ ය. අපි මහාගෝවිතැන බමුණුහු ධනයෙන් සගන්නවු යි (ඔහු සිත් ගන්නවු යි) මෙසේ කල්පනා කළහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගෝවිතැන බමුණුහු කරා ගොස් “හවතාණනි, මෙ සත් රාජායන්හි බොහෝ සම්පත් ඇත. එයින් හවතාණනට යම් පමණෙකින් ප්‍රයෝජන ද එ පමණ (වුවමනා තරම) ගෙණෙනු ලැබේ ව” යි කීහ.

“හවත්නි, කම නැත. හවතුන් ගේ ම උපකාරයෙන් (හවතුන් දුන් බැවින් ම) රැස් වූ, මා සතු වූ ද මේ බොහෝ ධනය ඇත. මම ඒ සියල්ල හැර දමා ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වදින්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ඔහු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකියහ. හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

හවත්නි, ඉක්බිති ඒ කැත්හු ස දෙන එක් පැත්තකට වී “මේ බමුණෝ වනාහි ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ලොල් හ. අපි ගොවිතැන බමුණා ස්ත්‍රීන් ගෙන් සගන්නවු” යි මෙසේ සිතූහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගෝවිතැන බමුණු කරා එළැඹ, “හවතාණනි, මේ සත් රජයන්හි බොහෝ ස්ත්‍රීහු ඇත් ම ය. හවතාණනට ඔවුන් ගෙන් යම් පමණ කෙනකුගෙන් ප්‍රයෝජන ද (යම් පමණ වුව මනා ද) එ පමණ කෙනෙක් ගෙනෙනු ලැබෙත් වා” යි මෙසේ කීහ.

“හවත්නි, කම නැත. මගේ ඒ සකළිස් බිරියෝ ද එ බන්ද හ. උන් හැම ද හැර දමා ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම සේ මා විසින් අසන ලද ද, ඔහු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ නො හැක්කාහ. හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කීය.

29. සවෙ හවං ගොව්ඤ්ඤ අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඣන්ති,
මයමපි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඣස්මාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො
ගති හවිස්සන්ති.

“සවෙ ජහථ කාමානි යත් සත්තො සුඤ්ඤානො,
ආරහවෙතා දලා හොථ ඛන්තිබලසමාහිතා
එස මග්ගො උජ්ඣ මග්ගො එස මග්ගො අනුක්කරො,
සඤ්ඤමො සබ්බි රක්ඛිතො ඩ්වහමලොකුපපතතියා”ති:

30. “තෙන හි හවං ගොව්ඤ්ඤ සත්ත වස්සානි ආගමෙතු, සත්තන්තං
වස්සානං අවචයෙන මයමපි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඣස්මාමි.
අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සන්ති”ති.

“අතිචිරං ඛො හො සත්ත වස්සානි. නාහං සකෙකාමී හවතෙන
සත්තවස්සානි ආගමෙතුං කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං
ගමනියො සමපරායො මත්තායං ඛොඤ්ඤං, කතඛං කුසලං වර්තඛං
ඉහමචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුතං ඩ්වහමුත්තො
ආමග්ගො භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අභාරං අඤ්ඤාවස්සතා,
පබ්බජ්ඣස්මාමහං හො අභාරස්මා අනගාරියන්ති.” “තෙන හි හවං ගොව්ඤ්ඤ
ජබ්බස්සානි ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ඤ වස්සානි ආගමෙතු -පෙ- වත්තාරි
වස්සානි ආගමෙතු, -පෙ- තීණි වස්සානි ආගමෙතු, -පෙ- දෙව වස්සානි
ආගමෙතු -පෙ- එකං වස්සං ආගමෙතු එකස්ස වස්සස්ස අවචයෙන
මයමපි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඣස්මාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො
ගති හවිස්සන්ති”ති.

“අතිචිරං ඛො හො එකං වස්සං, නාහං සකෙකාමී හවතෙන එකං
වස්සං ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං ගමනියො
සමපරායො මත්තායං ඛොඤ්ඤං, කතඛං කුසලං, වර්තඛං ඩ්වහම-
චරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුතං ඩ්වහමුත්තො
ආමග්ගො භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමමදයා අභාරං අඤ්ඤාවස්සතා,
පබ්බජ්ඣස්මාමහං හො අභාරස්මා අනගාරියන්ති.

“තෙන හි හවං ගොව්ඤ්ඤ සත්ත මාසානි ආගමෙතු. සත්තන්තං
මාසානං අවචයෙන මයමපි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඣස්මාමි
අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සන්ති”ති.

n. සවෙජ්ඣථ කාමානි ශත්‍රු රක්තාඃ පෘථග්ගතාඃ සත්තං හවෙද්ද දඤ්ඤචථ ක්කතතිබල සමාහිතා -
මහාවග්ග
o. එස මාග්ගො ඩ්වහමුත්තෙ එස මාග්ගො සත්තාසතා සද්ධම්මිච්චිචරිතානො ඩ්වහමලොකුපපතතයෙ -
මහාවග්ග

29. “ඉදින් හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙම ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එවිට යමක් ඔබගේ පරලොච්ඡාය ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ පරලොච්ඡාය ගතිය වන්නේ යැ” යි ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ කීහ.

“පුහුදුන් තෙමේ යමෙක්හි ඇලුණේ ද, ඉදින් ඒ කාමයන් හැර දමන්නාහු නම්, ක්ෂාන්ති බලයෙන් සමන්විත ව වැර වඩවූ, වැර ඉටා එහි දඩි වවු.

මේ කරුණාධර්මය මාර්ගය ඇද නැති මහ වේ. මේ නිරුත්තර මහ වේ. මේ බල ලොච්ඡාය ඉපැත්ම පිණිස සත්පුරුෂයන් විසින් රක්තා ලද සද්ධර්මය වේ.”

30. “එසේ වී නම්, හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙමේ සත් වසක් බලාපොරොත්තු වේ වා. සත් වසක් අයාමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නම්. එ විට ඔබට යම් පරලොච්ඡාය ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපේ ද පරලොච්ඡාය ගතිය වන්නේ යැ” යි එ කැත් රජුහු කීහ.

“හවත්නි, සත් හවුරුද්ද ඉතා බොහෝ කලෙක් වෙයි, හවතුන් බලා සත් හවුරුද්දක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැකියෙමි. කවරෙක් නම් ජීවිතයේ ගතිය දන්නේ ද? පරලොච්ඡාය යෑ යුතු ය. නුවණින් මේ කරුණ දත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය, උපන්නහු නො මැරෙන බවෙක් නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන ඔහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැනොහැක්කාහ. හවත්නි, මමගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය. “එසේ වී නම් හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙම ස වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . පස් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . සිවු වසක් පොරොත්තු වේ වා. . . තුන් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . දෙ වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . එක් වසක් පොරොත්තු වේ වා. එක් වසක් ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික් මැ පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කලැ ඔබ ගේ යම් පරලොච්ඡාය ගතියෙක් වන්නේ ද එය ම අප ගේ ද පරලොච්ඡාය ගතිය වන්නේ යැ” යි කැත්හු කීහ.

“හවත්නි, එක් වසෙක් ඉතා දික් කාලයෙකි. හවතුන් බලා එක් වසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. ජීවිතයේ ගතිය (පැවැත් ම මෙතෙක් කලැයි) දන්නේ ද? පර ලොච්ඡාය යෑ යුතු ය. මේ කරුණ නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නොමියෙන බවෙක් නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් ඔව්හු මැඩැලියැ නො හැක්කාහ. හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදිබිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී.

එසේ වී නම් හවත් ගොව්ඤ්ඤ තෙමේ සත් මෑක් පොරොත්තු වේ වා සත් මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්. එ විට ඔබට යම් පරලොච්ඡාය ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපට ද පරලොච්ඡාය ගතිය වන්නේ යැ යි ඒ කැත්හු කිවු ය.

“අති වීරං ඛො භො සත්ත මාසානි. නාහං සකෙකාමී හවනෙන සත්ත මාසානි ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං? ගමනීයො සමපරායො, මන්‍යාය බොඞ්ඞං කත්තඞ්ඞං කුසලං වරිතඞ්ඞං බ්‍රහ්මචරියං නස්සී ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා පඞ්ඞං ජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“තෙන හි හවං ගොච්ඡෙදු ජ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ඤා මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වත්තාරි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- තීණි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වෙ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- එකං මාසං ආගමෙතු -පෙ- අඞ්ඞාසං ආගමෙතු. අඞ්ඞාසස්ස අච්චයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පඞ්ඞං ජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

අතිවීරං ඛො භො අඞ්ඞාසො. නාහං සකෙකාමී හවනෙන අඞ්ඞාසං ආගමෙතුං කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං. ගමනීයො සමප-රායො, මන්‍යාය බොඞ්ඞං කත්තඞ්ඞං කුසලං වරිතඞ්ඞං බ්‍රහ්මචරියං නස්සී ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පඞ්ඞං ජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

තෙන හි හවං ගොච්ඡෙදු සත්තං ආගමෙතු, යාව මයං සකෙ පුත්තභාතරො රජේන¹ අනුසාසිස්සාම. සත්තාහස්ස අච්චයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පඞ්ඞං ජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

“න වීරං ඛො භො සත්තං, ආගමෙස්සාමහං හවනෙන සත්තාහන්ති”

බ්‍රහ්මචරිමහාසාලාදීනං ආමනනා

30. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රහ්මචරිණො යෙන තෙ සත්ත ව බ්‍රහ්මචරිමහාසාලා සත්ත ව නභාතකස්සතානි තෙනුපසඞ්ඞමි. උපසඞ්ඞමි-ච්ඤා සත්ත ව බ්‍රහ්මචරිමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකස්සතානි එතදවොච: අඤ්ඤා²දනි හවනෙතා ආචරියං පරියෙසන්තු යො හවනනානං මනෙත වාචෙස්සති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියං පඞ්ඞං ජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පඞ්ඞං ජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

1. රජේ (සා)

“භවත්ති, සත් මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා සත් මසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම කවරෙක් නම් දැනී ද? පරලොව යෑ යුතු ය. නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නො මියෙනු නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් සුව සේ මැඩිය නො හැක්කාහ. භවත්ති, එ බැවින් මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙම ස මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . පස් මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . සිවු මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . තුන් මසක් පොරොත්තු වේ වා. . . දෙ මසක් පොරොත්තු වේ වා, . . . එක් මසක් පොරොත්තු වේ වා, . . . අඩ මසක් පොරොත්තු වේ වා, අඩ මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නමු එ කලා ඔබට යම් පරලොව ගතියෙක් වන්නේ ද, අපට ද ඒ පරලොව ගතිය ම වන්නේ යැ” යි කැත්තූ කිවු ය.

“භවත්ති, අඩ මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා අඩ මසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, කවරෙක් නම් ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම දැනී ද? පරලොව යෑ යුතු ය. නුවණින් මෙ කැණ දැනගත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නොමියෙනු නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බලහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිදි ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් සුවසේ මැඩෑ ලියෑ නො හැකියහ. භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගොව්ඤ්ඤ තෙමේ අප සිය පුතුන් බෑයන් රජයෙහි අනුසස්නා තෙක් (රජය කරවන සැටි ඔවුනට පුහුණු කරවන තෙක්) සතියක් පොරොත්තු වේ වා. සතිය ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නමු. එ කලා යමක් ඔබ ගේ පරලොව ගතිය වන්නේ ද, අප ගේ පරලොව ගතිය ද එය වන්නේ යැ” යි ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන කීහ.

“භවත්ති, සතිය බොහෝ කලෙක් නො වේ. භවතුන් බලා මම සතියක් පොරොත්තු වන්නෙමි” යි ගෝව්ඤ්ඤ බමුණු කී ය.

බමුණු මහසල් ආදීන් ඇමැසීම

30. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණු මහසලුන් සත් දෙනා ද ස්නාතකයන් හත්සිය දෙනා ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹි ඔවුන් බණවා “යමෙක් භවත්තට වේදයන් කියවන්නේ ද, භවත්ත එසේ වූ ඇදුරකු සොයක් වා භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙයි වසන්නහු විසින් පහසුසේ බැහැර ලිය නො හැකිය හ. භවත්ති, (එ හෙයින්) මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි ගෝව්ඤ්ඤ බමුණු කීය.

“මා හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජ්ජා හො අපපසකං ව අපපලාභා ව බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකංඤ්ඤා මහාලාභඤ්ඤාති. “මා හවනො ඵං අවච්ඡුඤ්ඤා “පබ්බජ්ජා අපපසකං ව අපපලාභා ව, බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකංඤ්ඤා මහාලාභඤ්ඤා”ති. කො නු ඛො හො අඤ්ඤාත්‍ර මයා මහෙසකංඤ්ඤා වා මහාලාභංඤ්ඤා වා? අහං හි හො ඵතරහි රාජා’ව රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රහ්මානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං. තමහං සබ්බං පභාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤා භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචස්සතා. පබ්බජීස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියනති. “සචෙ හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

හරියානං ආමනතනා

31. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන චක්ඛාරියා ව හරියා සාදිසියො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා චක්ඛාරියා හරියා සාදිසියො ඵතදචොච: යා හොතිනං ඉච්ඡති සකානි වා ඤ්ඤාතිකුලානි ගච්ඡතු, අඤ්ඤං වා හතාරං පරියෙසතු. ඉච්ඡාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතුං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤා භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචස්සතා. පබ්බජීස්සාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියනති.”

“ඤ්ඤාදෙව නො ඤ්ඤාති ඤ්ඤාතිකාමානං, ඤ්ඤා පන හතො හතතුකාකාමානං. සචෙ හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

මහාගොව්ඤ්ඤාපබ්බජ්ජා

32. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො තස්ස සක්ඛාහස්ස අච්චියෙන කෙසමස්සුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායානි වඤ්ඤාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජීතං පන මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණං සක්ඛං ව රාජානො ඛන්තියා මුඛාවසික්ඛා, සක්ඛං ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සක්ඛං ව නභාතකස්සතාති, චක්ඛාරියා ව හරියා සාදිසියො, අනෙකානි ව ඛන්තිසහස්සානි, අනෙකානි ව බ්‍රාහ්මණසහස්සානි, අනෙකානි ව ගහපතිසහස්සානි, අනෙකෙහි ව ඉඤ්ඤාගාරෙහි ඉඤ්ඤාකායො කෙසමස්සුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායානි වඤ්ඤාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතං අනුපබ්බජීස්සු. තාය සුදං හො පරියාය පරිවුනො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ගාමනීගමරාජධානීසු වාරිකං වරති. යං ඛො පන හො තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ගාමං වා නිගමං වා උපසඤ්ඤාමති තඤ්ඤා රාජා’ව හොති රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රාහ්මණානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං.

“භවත් භොව්ඤ්ඤ තෙමේ ගිහි ගෙන් නික්මු පැවිදි බිමට නො යේ වා. භවත්නි, පැවිද්ද අල්පයශස්ක ද අල්පලාභ ආතියෙක් ද වේ. බ්‍රාහ්මණ බව මනායශස්ක ද මහාලාභ ආතියෙක් ද වේ” යැ යි බමුණු මහසල්භු ද ස්නාතකයෝ ද කීහ.

“පැවිද්ද අල්පයශස්ක අල්පලාභ එකෙකු යි ද බමුණු බව මහා යශස්ක මහාලාභ එකෙකු යි ද භවත්හු නො කියත් වා. භවත්නි, මා හැර කවරෙක් නම් වඩා මහායශස්ක හෝ වඩා මහාලාභී හෝ වේ ද? භවත්නි, මම දැන් රජුනට (සක්විති) රජක්හු බඳු වෙමි, බමුණනට බඹහු බඳු වෙමි. ගෑහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙමි. මම ඒ සියලු දෑ හැර දමා, ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු කී වචනය මා විසින් යම් සේ අසන ලදද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නහු විසින් බැහැරලිය නො හෙන්නාහ. (එහෙයින්) භවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“ඉදින් භවත් භොව්ඤ්ඤ තෙමේ ගිහි ගෙයින් නික්මු පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කල යමක් ඔබ ගේ පරලොච්ච ගතිය වන්නේ ද, අපගේත් පරලොච්ච ගතිය එය ම වන්නේ යැ” යි ඒ බමුණෝත් ස්නාතකයෝත් කීහ.

බිරියන් ඇලෑම

31. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගෝව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම (රූ වයස් ආදියෙන්) එක් බඳු වූ සතළිස් බිරියන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔවුන් බණවා, “පින්වතියන් අතුරෙන් යම් තැනැත්තියක් කැමැත්තී ද, ඕ සිය නැකුල කරා යේ වා, අන් සැමියකු හෝ සොයා ගනී වා. පින්වතියනි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බඹහු ගේ වචනය මා ඇසූ පරිදි ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයන් බැහැර ලැබූ දුෂ්කර ය. (එ හෙයින්) පින්වතියනි, මම ගිහිගෙය හැර පැවිදි වන්නෙමි” යි කී ය.

“නෑයන් පතන අපට ඔබ ම නෑයාණෝ ය, සැමියකු පතන අපට ඔබ ම සැමියාණෝ ය. භවත් ගෝව්ඤ්ඤයන් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වතොත් අපිත් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වන්නමු. එ කල ඔබට ලැබෙන පරලොච්ච ගතිය ම අපට ද ලැබෙන්නේ යැ යි බිරියෝ කීහ.

මහාගෝව්ඤ්ඤ ප්‍රවුජ්ජා

32. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණු එ සතිය ඇවෑමෙන් කෙහෙ රවුලු බහවා, කසා වත් හැඳ, ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට වන. එසේ පැවිදි වූ මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණහු අනුව, මුදුනැ අබ්බෙස් ලත් සත් කැන් රජුහු ද, සත් බමුණු මහ සල්භු ද, ස්නාතකයෝ සත්සියය ද, එකබඳු සතළිස් බිරියෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් කැන්හු ද, නොයෙක් දහස් ගණන් බමුණෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් ගැහැවියෝ ද, නොයෙක් ඇතොවුරු වලින් නොයෙක් තරුණ ස්ත්‍රීහු ද කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැඳ පැවිදි වූහ. භවත්නි, මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණු එසා මහ පිරිසක් විසින් පිරි-වැරුණේ ගම් නියමගම් රජදහන්හි සැරිසරයි. භවත්නි, ඒ සමයෙහි මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණු යම් ගමකට හෝ නියමගමකට එළැඹෙයි ද, හේ එහි රජුනට සක්විති රජක්හු බඳු වෙයි, බමුණනට බඹහු බඳු වෙයි, ගැහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙයි.

තෙන ඛො පන සමයෙන මනුස්සා ඛිපනති වා උපකකිලනති වා, තෙ එවමාහංසු: 'නමඤ්ච මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස, නමඤ්ච සත්ත-පුරොහිතස්සා'ති.

33. මහාගොව්ඤ්ඤ හො බ්‍රාහ්මණො මෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා, එකං දීසං එරිතවා වීභාසි, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුසුං, ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං මෙක්ඛා-සහගන්තන වෙතසා විපුලෙන මහඣතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේන්ත එරිතවා වීභාසි. කරුණාසහගතෙන වෙතසා -පෙ-ච්චදිතාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං එරිතවා වීභාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුසුං, ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහඣතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේන්ත එරිතවා වීභාසි. සාවකානඤ්ච බ්‍රහ්මලොක-සහබ්‍යතාය මඤ්ඤං දෙසෙසි.

34. යෙ ඛො පන මහා තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්ම-ණස්ස සාවකා සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආචාරිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං බ්‍රහ්මලොකං උපපජ්ජිංසු. යෙ න සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආචාරිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපෙපකවෙච්ච පරනිමිතවසවකතං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අපෙපකවෙච්ච නිම්මාණරතීනං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අපෙපකවෙච්ච කුසිකානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අපෙපකවෙච්ච යාමානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අපෙපකවෙච්ච තාවතීංසානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අපෙපකවෙච්ච වාතුමමහාරාජීකානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු යෙ සබ්බනිභීනං කායං පරිපුරෙසුං තෙ ගන්ධිබ්බකායං පරිපුරෙසුං.

ඉති ඛො පන සබ්බස්ස යෙව තෙසං කුලපුත්තනං අමොසා පබ්බජ්ජා අහොසි අවඤ්ඤාසා සඵලා සඋද්‍රයා'ති.

35. "සරති තං හගවා"ති.

එ සමයෙහි මිනිස්සු කිවිසුම් හරනාහු හෝ කණු කටු ආදියෙකැ හැපෙන්නාහු හෝ වෙත් ද ඔහු 'මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණුහට නමස්කාර වෙ වා, සත් රජුන් ගේ පෙරෙවියාට නමස්කාර වෙ වා' යි මෙසේ කීහ.

33. හවත්ති, මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු තෙම එක් දිගක් පැතීය. ගෙන විසී ය. එසේදෙවෙනි දිග ද, එසේ ම තෙවෙනි දිග ද, එසේ ම සතර වන දිග ද, මෙසේ උඩ යට සරස ද යි සියලුතන්හි සර්වාත්මතායෙන් සර්වවත් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ, වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාද රහිත වූ මෙත්‍රීසහගත සිකිත් පැතීය. ගෙන විසී ය; කරුණා සහගත සිකිත් . . . . මුදිතාසහගත සිකිත් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිකිත් එක් දිශාවක් පැතිර ගෙන විසී ය. එසේ දෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ තෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ සිවුවන දිශාව ද පැතිර ගෙන විසී ය. මෙසේ උඩ යට සරස ද යි සියලු තන්හි සර්වාත්මතායෙන් සර්වවත් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාදරහිත වූ උපෙක්ෂා සහගත සිකිත් පැතිර ගෙන විසී ය. සවිචනට ද බඹලොවැ බඹහු හා එක් විමට මහ දෙසී ය.

34. හවත්ති, එ සමයෙහි මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණා ගේ යම් සවු කෙනෙක් මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයා ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල ද නගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා ඉපැදූවූවාහු ද), ඔහු කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති බඹ ලොවට උත්පත්ති වශයෙන් පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් ඔහු ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල නො ම දන ගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා) නො ම ඉපැදූවුහු ද, ඔහු කා බුන් මරණින් මතු ඇතැම් කෙනෙක් පරනිර්මිත වශවර්තී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා හ. ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණරතී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තච්චිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් හැම දෙනාට ම පහත් දෙවිමුළුවක් පුරාලුවෝ ද, ඔහු ගදෙවු මුළුව පුරාලුහ.

මෙසේ එ සියලු ම කුලපුතුන් ගේ පැවිද්ද නො සිස් ද නොවද ද එල සහිත ද වැඩිම සහිත ද වී ය.''

35. පන්සිළු තෙම දෙව සබ්බ දී සනත්කුමාරයා කී මේ කථාව පවසා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ පවත් සිහි කරන සේක් ද?'' යි විචාළේය.

“සරාමභං පඤ්ඤිඛ, අභං තෙන සමයෙන මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාභමණො අභොසිං අභං තෙසං සාවකානං ඩ්‍රුභමලොකසහබ්‍රාහ්මණාය මග්ගං දෙසෙසිං. තං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිඛ, ඩ්‍රුභමචරියං න නිබ්බිද්‍ය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමොධායාය න හිබ්බානාය සංවත්තති, යාවදෙව ඩ්‍රුභම ලොකුපපත්තියා.

ඉදං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිඛ, ඩ්‍රුභමචරියං එකන්තනිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධායාය නිබ්බානාය සංවත්තති, තී කතමඤ්ඤි තං පඤ්ඤිඛ, ඩ්‍රුභමචරියං එකන්ත නිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධායාය නිබ්බානාය සංවත්තති? අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං? සමමාදිඛ්ඪි සමමාසඛකප්පො සමමාවාචා සමමාකමමනො සමමාආජ්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි. ඉදං ඛො තං පඤ්ඤිඛ, ඩ්‍රුභමචරියං එකන්තනිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධායාය හිබ්බානාය සංවත්තති.

36. යෙ ඛො පන මෙ පඤ්ඤිඛ සාවකා සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, තෙ ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොච්චුත්තං පඤ්ඤාච්චුත්තං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචජීකත්වා උපසමපජ්ජ විහරන්තී යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, තෙ පඤ්ඤානං ඔරමභාගියානං සඤ්ඤාජ්ජානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා භොන්තී, තස්‍ය පරිතිබ්බාසිනො අනාවත්ඨිමමා තස්මා ලොකා. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, අපෙසකචෙව තිණ්ණං සඤ්ඤාජ්ජානං පරික්ඛයා තනුක්ඛා සකදගාමීනො භොන්තී, සක්ඛදෙව ඉමං ලොකං රාගදෙසමොහානං ආගන්ත්වා දුක්ඛතඝ්ඤා කරිස්සන්තී. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී අපෙසකචෙව තිණ්ණං සඤ්ඤාජ්ජානං පරික්ඛයා සොතාපන්තා භොන්තී අච්චිපාතධම්මො නියතා සමොධිපරායණා. ඉති ඛො පඤ්ඤිඛ, සබ්බෙසං යෙව ඉමෙසං කුලපුත්තානං අමොසා පබ්බජ්ජා අච්ඤ්ඤා සඵලා සඋද්‍රයා''ති.

ඉදමචො ච හගවා, අක්ඛමනො පඤ්ඤිඛො ගන්ධබ්බපුක්ඛො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතං අනුමොදිතං හගවන්තං අභිවාදෙතො පදක්ඛිණං කත්වා තස්‍යවන්තරධාසී තී.

මහාගොච්ඡුසුත්තං ඡට්ඨං.

“පන්සිඵව, එය මම සිහි කෙරෙමි. එ සමයෙහි මම මහාගෝච්ඤ බ්‍රාහ්මණ වීමි. මම ඒ සච්චනට බඹලොවැ බඹා හා එක්වනුවට මහ දෙසීමි. පන්සිඵව, මගේ ඒ බඹසර සසරැ කලකිරෙනු පිණිස නො පැවැත්තේය. විරාගය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිරෝධය පිණිස නො පැවැත්තේය. උපශමය (සුක් සංසිදුවීම) පිණිස නො පැවැත්තේය. අභිඤ්ච පිණිස නො පැවැත්තේය. සම්බොධිය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිවන් පිණිස නො පැවැත්තේය. වැලිදු බඹ ලොවැ ඉපැත්ම පිණිස පැවැත්තේය. පන්සිඵව, මගේ මේ බඹසර (මෙසස්න) ඒකාන්තයෙන් සසරැ කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, ච්ඡුපශමය පිණිස, අභිඤ්ච පිණිස, සම්බොධිය පිණිස, නිවන් පිණිස පවති.

36. පන්සිඵව, මගේ යම් සවු කෙනෙක් මගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල (මගේ මුළු සස්න ම) දැනගන්නාහුද, ඔහු ආසුවයන් ගේ ක්ෂයයෙන් ආසුව රහිත වූ, එලසමාධිය ද එල ඤානය ද මෙ අත්බවිහි ම තුමු වෙසෙසි-නුවනින් දැන, පසක් කොට, ලැබ වෙසෙත්. යම් කෙනෙක් මෙ සස්නසියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්න ම) නො දැන ගනිත් ද, ඔහු අවරහාගික සංයෝජනයන් වැනැසීමෙන්, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වැ, එ ලොවින් පෙරලො නො එන සුලු වැ සුදවස් බඹලොවැ ඔපපාතික වැ උපදනාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්න ම) නො දන්නාහු ද, ඔවුන් ගෙන් ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් රාග වෙස මොහයන් තුනී බැවින් සෙදගැමිහු වෙත්. එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල නො දන්නාහු ද, ඒ ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් අවාහි නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, සම්බොධිය (රහත්බව) ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැති, සෝවාන්හු වෙත්. පන්සිඵව, මෙසේ ම මේ සියලු ම (සසුන් වන්) කුල සුතූන් ගේ පැවිද්ද නොසිස් වෙයි, නොවද වෙයි, සඵල වෙයි, වැඩීම සහිත වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු වූ පන්සිඵ ගදැවු පුත් තෙම හගවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමොචන් කොට ඔබ ආදරයෙන් වැඳ, පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් විය.

සවැනි මහාගෝච්ඤ සූත්‍රය නිමියේ ය.

8.

මහාසමයසූත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඨිං පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභතෙහති. දසභි ව ලොකධාතුහි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොනති භගවන්තං දසකනාය භික්ඛුසඛිඤ්ඤා. අප ඛො චතුත්තං සුද්ධාවාසකායිකානං දෙවතානං¹ එතදභොසී:

“අයං ඛො භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඨිං පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභතෙහති. දසභි ව ලොකධාතුහි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොනති භගවන්තං දසකනාය භික්ඛුසඛිඤ්ඤා, යනතුන මයම්පි යෙන භගවා තෙනුපසඛකමෙය්‍යාම. උපසඛකම්ඤ්ඤා භගවතො සනුඨිකෙ පච්චකං ගාථං² භාසෙය්‍යාමා”ති.

2. අප ඛො තා දෙවතා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ජිතං³ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ජෙය්‍ය,⁴ එවමෙව සුද්ධාවාසෙසු දෙවෙසු අනකරහිතා භගවතො පුරතො පාතුරභෙසු,⁵ අප ඛො තා දෙවතා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අවසිංසු, එකමන්තං ඤීතා ඛො එකා දෙවතා භගවතො සනුඨිකෙ ඉමං ගාථං අභාසී:

“මහාසමයො පවනස්මිං දෙවකායා සමාගතා,
ආගතමභ ඉමං ධම්මසමයං දකඛිතායෙ අපරාථිතසඛිඤ්ඤාති,”

අප ඛො අපරා දෙවතා භගවතො සනුඨිකෙ ඉමං ගාථං අභාසී;

1. දෙවිනං - PTS සා
2. පච්චකංගාථං - PTS සා
3. සමිංථිතං, (පිච්ච)
4. සමිංචෙය්‍ය (පිච්ච)
5. පාතුරංභ PTS

8.

මහාසමය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහද් භික්ෂු සමූහයක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙනුත් හඟවත් බුදුරජුන් ද බික්සභන ද දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්.

එ කල්හි “මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි සැහැ රටැ කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණමුළුවක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙන් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් භික්ෂුසංඝයාත් දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹෙන්නමෝ නම්, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි එක් එක් ගයක් කියන්නමෝ නම් යෙහෙකැ” යි සතර සුදවැයි බඹලෝ වැයි දෙවියනට මේ සිත විය.

ඉක්බිති ඒ දෙවියෝ, බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරනු ද, දික් කළ අතක් වක් කරනු ද සෙයින් ම සුදවැයි දෙවියන් අතුරෙන් අතුරුදහන් වූවාහු, හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි පහළ වූහ. එයට පසු ඒ දෙවියෝ හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙකැ සිටියාහ. (ඔවුනතුරෙන්) එක් පසෙකැ සිටියා වූ ම එක් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි මේ ගාථාව කී ය; (ගාථාවේ අර්ථය)

“ මහ වෙනෙහි මහ මුළුවෙකි.
දෙවමුළුවහු රැස් වූහ.
කෙලෙසුන්ගෙන් නොපැරැදුණු
සභන දක්නට මේ දම් සමාම ආමු. ”

එ විටැ අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “එ දහම් සමාමිහි මහණහු තමන් සිත එකභ කළහ. (තමන් සිත) සෘජු කළහ. රියසැරියක්හු රැහැන් ගෙන (රිය හසුරුවන්නා) මෙන් නැණැත්තෝ ඉදුරන් රකිත්” යැ යි ගයෙකින් පැවැසී ය.

“නත්‍ර භික්ඛවො සමාදහංසු වික්ඛමක්ඛනො උජ්ජකමකංසු,
සාරථීව නෙක්ඛානි ගහෙතො ඉන්ද්‍රියානි රක්ඛන්ති පණ්ඩිතා”ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“ජෙතො ඛීලං ජෙතො පලිසං ඉන්ද්‍රඛීලං උභවච¹ මනෙජා,
තෙ වරන්ති සුඤ්ඤා විමලා චක්ඛුමතා සුදත්තා සුසු නාගා’ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“යෙ කෙච්චි බුඬං සරණං ගතාසෙ න තෙ ගම්ඝන්ති අපායභූමි²
පභාය මානුසං දෙහං දෙවකායං පටිපුරෙසසන්ති’ති.

3. අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි, “යෙභුයොන භික්ඛවෙ දසසු
ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා භොන්ති, තථාගතං දසසනාය
භික්ඛුසම්ඤ්ඤා, යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං, අතීතමධ්‍යානං අරහතො
සමොසමබුඤ්ඤා, තෙසමපි හගවත්තානං එතංපරමා³ යෙව දෙවතා
සන්තිපතිතා අහෙසුං සෙය්‍යථාපි මයං එතරහි. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ
භවිස්සන්තිඅනාගතමධ්‍යානං අරහතොසමොසමබුඤ්ඤා, තෙසමපි හගවත්තානං
එතංපරමා යෙව දෙවතා සන්තිපතිතා භවිස්සන්ති සෙය්‍යථාපි මයං එතරහි.
ආචික්ඛිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමානි, කිත්තයිස්සාමි භික්ඛවෙ
දෙවකායානං නාමානි, දෙසිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමානි. තං
සුණංථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිස්සාමි’ති. “ඵවමහනෙත්ත’ති ඛො තෙ
භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං හගවා එතදවොච:

4. සිලොකමනුකස්සාමි යත්ථ භුමො තදසයිතා,
යෙ සීතා ගිරිගඛරං⁴ පහිතත්තා සමාහිතා.

පුථු සිභා’ව සලජීනා ලොමභංසාහිසමභුතො,
ඔදානමනසා සුඤ්ඤා විපසන්තා මනාවීලා.⁵

භියො පඤ්ඤිතෙ ඤ්ඤා වනෙ කාපිලවත්ථවෙ,
තනො ආමන්තසී සත්ථා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

දෙවකායා අභිකක්ඛනා තෙ වීජානාථ භික්ඛවො.
තෙ ච ආතපමකරුං සුඤ්ඤා බුඬස්ස සාසනං.

1. උභවච (කම)
2. අපායං (සිච්ච.)
3. එතංපරමා (සි.)
4. ගඛාරං (සිච්ච.)
5. විපසන්තමනාවීලා (මජ්ඣ. ෩)

එ කලා අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “ඒ තරුණ නාගයෝ (රහත්හු) පසැසි බුදුරජුන් විසින් මොනොවට දඹුණාහු, කෙලෙස් හුල සිඳ, කෙලෙස් කණයම ද සිඳ, රාගද්වේෂ මෝහ ඉන්ද්‍රකීලය උදුරා පියා, තෘෂ්ණා නැති ව, පිරිසිදු වැ, නිර්මල වැ හැසිරෙත්” යි ගයින් කී ය.

එ කලා අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියාහු ද, ඔහු අපායට නො යන්නාහ. මිනිස් කය හැර දෙවිමුළුව සපුරන්නාහ” යි ගයින් කී ය.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා, “මහණෙනි, බොහෝ සෙයින් දස (දහසක්) ලෝදුම් දෙවියෝ තරාගතයන් ද බික් සහන ද දක්නට මුළුදෙවුණාහු වෙත්. මහණෙනි, ඉකුත් කලා යම් සම්මා-සම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුන්ගේ ද, දැන් මගේ (මෙ සමයෙහි) මෙන්, මෙ පරම කොට (මෙ පමණ) ම වූ දෙවියෝ රැස් වූහ. මහණෙනි, අනා කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු ද, ඔවුන් ගේ ද දැන් මගේ (මෙ සමයෙහි) සෙයින්, මෙතෙක් ම (මෙ පමණ) ම දෙවියෝ රැස් වන්නාහ.

මහණෙනි, දේව සමූහයන් ගේ නම් හෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දේව සමූහයන් ගේ නම් පෙහෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දෙවියන්ගේ නම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි” යි වදළ සේක.

“එසේ ය, වහන්සැ” යි ම එ මහණහු හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

4. “සිලොවක් කියන්නෙමි. යම් තැනෙක බුමාටු දෙවියෝ ඇත් ද, රහත්හු එ තැන් ඇසුරු කළාහු වෙත්. නිවන් කරා මෙහෙයු සිත් ඇති, සමාධිගත සිත් ඇති, ලොමුදහ ගැනුම් මැඩැලූ, පිරිසිදු සිතැති, නො කිලිටි වූ, වෙසෙසින් පහන් වූ, නොකැලැඹුණු ඒ රහත්හු විචික්ත වූ බොහෝ සිංහයන් සේ ගිරි ගුහා ඇසුරු කළාහු වෙත්.”

කිඹුල්වත් පුර අසල වෙනෙහි දී ශාස්තෘහු සස්නැ ඇලුණු පන්සියකට වැඩි සවිචන් දන, ඉක්බිති ඔවුන් අමතා ‘මහණෙනි, දේව සමූහයෝ පැමිණියාහ. ඔවුන් දිවැස් නුවණින් දනවු’ යි වදළාහ. ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ හස්න අසා දිවැස උපදවනුවට වැර වැඩුහ.

තෙසං පාතුරහු ස්‍රෑණං අමනුසසාන දසසනං,
 අපෙපකෙ සතමද්දකඛුං සහසකං අථ සකතරිං.
 සතං එකෙ සහසසානං අමනුසසානමද්දසුං,
 අපෙපකෙ'නතතමද්දකඛුං දිසා සබ්බා ඵුවා අහු.¹

5. තඤ්ච සබ්බං අභිඤ්ඤාය වචන්තීනාන² චකඛුමා,
 තනො ආමනකඨි සඤ්ඤා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

“දෙවකායා අභිකකනතා තෙ විජානාථ භිකඛවො,
 යෙ වො'හං කීතකඨිසසාමි ගිරාභි අනුපුබ්බසො.

සතසහසසා තෙ යසබ්බා භුමමා කාළිලවඤ්චා,
 ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණණවනෙතා යසසයිනො.
 මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං,

ජ සහසසා හෙමවතා යසබ්බා නානතතවණණිනො.
 ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණණවනෙතා යසසයිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

6. සාතාගිරා කීසහසසා යසබ්බා නානතතවණණිනො
 ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණණවනෙතා යසසයිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

ඉට්ඨවතෙ සොළසසහසසා යසබ්බා නානතතවණණිනො
 ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණණවනෙතා යසසයිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං.

වෙසසාමිතතා පඤ්ඤාසතා යසබ්බා නානතතවණණිනො
 ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණණවනෙතා යසසයිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

කුමභීරො රාජගභිකො වෙපුලලසස නිවෙසනං
 භියොයා නං සතසහසසං යසබ්බානං පඨිරුපාසති
 කුමභීරො රාජගභිකො සොපාග සමීතිං වනං.

7. පුරිමඤ්ච දිසං රාජා ධතරවෙධා තං පසාසති. b
 ගතධබ්බානං ආධිපති මහාරාජා යසසයි සො.

---

a. කුමභීර යකොතා රාජගභෙ විපුලෙ' සමීත් නෙතවාසිකා;
 භුයා ගත සහසුරාණ් ගකභා: පරිපුපාසාතෙ (මහාමායුරි විදායා)
 b. පුරෙච් ධතරාමවු සතු දකඹණෙන විරුච්ඤා;
 පඨිමෙන විරුපාසකා: කුචෙරස්වොත්තරාදිසා (මහාවංසතු)
 1. අහුං (මජ්ඣං)
 2. අවෙකභිකාන (විකා)

වහා ම ඔවුන්ට අමනුෂ්‍යයන් දක්නා නුවණ පහළ විය. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අමනුෂ්‍යයන් සියයක් දුටුහු, ඇතැම් මහණ කෙනෙක් දහසක් අමනුෂ්‍යයන් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සැත්තැදහසක් දුටුහු.

ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සියදහසක් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අනන්තදෙව් බඹුන් දුටුහු. සියලු දිශාවෝ දෙව්බඹුන් ගෙන් පැතිරගත්තෝ වූහ.

5. පසැස් ඇති ශාස්තෘන්වහන්සේ ඒ සියල්ල වෙසෙයි නුවණින් දැනා වෙන් කොට දැක ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සිය සවිචන් බණවා,

“මහණෙනි, දෙව්වුළුවෝ එළැඹියාහ. වචනවලින් පිළිවෙළින් ඒ යම් දෙව්කෙනකු හෙළි කරන්නෙම් ද ඔවුන් දැන ගනිවු” යැ යි වදළු සේක.

“කිඹුල්වත්පුර වැසි, ඉදුමත්, බබළන,පැහැපත්,යශස් ඇති සත්දහසක් බුමාටු දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු, රහත් මහණ මුළුව දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

භිමවත් වැසි, නන්වැදෑරුම් පැහැ සපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන පැහැපත්, යශස් ඇති සදහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු ඒ රහත් මහණ දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

6. ඝාතගිරි පර්වතවාසී,නන්වැදෑරුම් පැහැසපු ඇති,ඉදුමත්,බබළන, පැහැපත්, යසස් ඇති තුන්දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

මෙසේ නන්වැදෑරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති සොළොස් දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් රහත් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විශ්වාමිත්‍රපර්වතවාසී, නන්වැදෑරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, පැහැපත්, යසස් ඇති, පන්සියයෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් ඒ රහත් භික්ෂුන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

රජගහ නුවර වැසි කුම්භීර නම් යක් සෙනෙවියෙක් වෙයි. විපුලගිරි පව්ව ඔහු වසන තැන ය. සිය දහසකටත් වැඩි යක්කු ඔහු ඇසුරු කෙරෙත්. රජගහවැසි ඒ කුම්භීර තෙමේ ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණි යේ ය.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

දකඛිණඤ්ඤා දීසං රාජා විරුලෙඝා තං පසාසති
කුමභණ්ඩානං අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

පච්ඡිමඤ්ඤා දීසං රාජා විරුපසෙඛා පසාසති
නාගාණඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

උත්තරඤ්ඤා දීසං රාජා කුචෙරො තං පසාසති
යකුබ්බනඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

- 8. පුරිමං දීසං ධනරචෙඝා දකඛිණෙන විරුලුතකො,
පච්ඡිමෙන විරුපසෙඛා කුචෙරො උත්තරං දීසං.

වත්තාරො තෙ මහාරාජා සමනතා චතුරො දීසා
දුලලමානා අට්ඨංසු වනෙ කාපිලව්ඪවෙ.

තෙසං මායාවිනො දුසා ආගුං වඤ්ඤාතිකා සඨා
මායා කුචෙණඬු වෙටෙණඬු විටුවච විටුවො සහ

වඤ්ජනො කාමසෙට්ඨා ව කිත්තිසණ්ඬු නිසණ්ඬු ව,
පනාදෙ ඔපමෙඤ්ඤා ව දෙවසුතො ව මාතලී,
වික්ඛසෙතො ව ගඤ්ඤා නළො රාජා ජනෙසහො¹

ආගුං පඤ්ඤාසිට්ඨො වෙච තිඛිරු සුරියවච්චසා
එතෙ වඤ්ඤා ව රාජානො ගඤ්ඤා සහ රාජුභි,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

1: ජනොසහො (සා)

7. පෙර දිගට රජ වූ දහරට (ධාතරාජ්‍ය) තෙම එ දෙස පාලනය කරයි. ගන්ධර්වයනට අධිපති යශස් ඇති ඒ (වරම්) මහරජ ද මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති ඉන්ද්‍ර යන නම ඇති බොහෝ වූ ඔහු පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

විරුළ (විරුසක) වරම් රජ ඒ දකුණු දෙස පාලනය කෙරෙයි. කුම්භාණ්ඩ යනට අධිපති වූ ඒ යශස්වී මහරජ ද, මහත් බල ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහුගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විරුඇයි (විරුපාක්ෂ) වරම් රජ ඒ පැසිම් දෙස පාලනය කෙරෙයි. නාගයනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඒ වරම් මහරජ ද, මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහු ගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද, සතුටු වන්නාහු භික්ෂුසමාගමය දක්නට වනයට එළැඹියාහ.

වෙසවුණු (කුවෙර) වරම් රජ ඒ උතුරු දිග පාලනය කෙරෙයි. යක්ෂ-යනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඒ මහරජු ද ඉන්ද්‍ර යන නමැති මහ බලැති, ඉදුමත්, දුහුතිමත්, වර්ණවත්, යශස්වී වූ ඔහුගේ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

8. ධාතරාජ්‍ය වරම් රජ පෙර දිග ද, විරුසක වරම් රජ දකුණු දිග ද, විරුපාක්ෂ වරම් රජ පැසිම් දිග ද, කුවෙර වරම් රජ උතුරු දිග ද යි ඒ සතර වරම් මහරජුහු කිඹුල්වත් පුර වනයෙහි භාත්පසැ අතිසඬින් බබළමින් සිටියාහ.

9. ඔවුන්ගේ මායාවී වූ වංචනික වූ ශය වූ කපට වූ කුටෙණ්ඩු, වෙටෙණ්ඩු, විටු, විටුඩ යන දසයෝ ද,

වඤ්ඤා, කාමසෙටය, කින්තිසණ්ඩු, නිසණ්ඩු, පනා ද, ඕපලඤ්ඤා, දෙව-රියැදුරු මාතලී යන දෙවියෝද, විත්‍ර, සේන, විත්‍රසේන යන ගඳැවූ තිදෙනා ද, නළ නම් දෙවරජ ද, ජනවසභ දෙවපුත් ද,

පන්සිළු දෙවපුත් ද, තිම්බරු නම් ගඳැවූ රජ ද, සුරියවච්චසා දෙවදු ද යන මේ සියල්ලෝද, අන් ගඳැවූ රජුහුද සතුටු වන්නාහු සිය රජුන් සමග භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

අපාඨං¹ නාහසා නාගා වෙසාලා සහ තච්ඡකා
කම්බලසසකරා ආභං² පායාගා සහ ඤාතිහි.

යාමුනා ධකරවෙධා ව ආභං³ නාගා යසසසිනො
ඵරාවණො මහානාගො සොපාග සමීතිං වනං.

10. යෙ නාගරාජෙ සහසා හරන්තී
දිඛා දිජා පකඛි විසුඤ්චකඤ්ඤා,
වෙහාසයා⁴ තෙ වනමජ්ඣපත්තා
විත්තා සුප ණණො ඉති තෙසං නාමානී⁵.

අහයං තද නාගරාජානමාසි
සුප ණණොතො ඛෙමමකාසි බුද්ධො,
සණ්කාහි වාවාහි උපවහයන්තා
නාගා සුප ණණො සරණමගංසු⁶ බුද්ධං.

11. ජිතා වජිරහජෙත සමුද්දං අසුරා සිතා
හාතරො වාසවසෙසතෙ ඉද්ධිමනො යසසසිනො.

කාලකඤ්ජා මහාහිසමා⁷ අසුරා දනවෙසසා
වෙපච්ඡති සුචිත්ති ව පහාරාදෙ නමුච්චි සහ.

සතඤ්ච ඛලිපුත්තානං සඛෙඛ වෙරොවනාමකා
සන්තයහිත්වා ඛලිං සෙනං⁸ රාහුහද්දමුපාගමුං,
'සමයො' දති හද්දනෙහි හික්ඛුනං සමීතිං වනං⁹.

12. ආපො ව දෙවා පඨවී ව තෙජො වායො තදගමුං
වරුණා වාරුණා¹⁰ දෙවා සොමො ව යසසා සහ.
මෙත්තාකරුණාකායිකා ආභං දෙවා යසසසිනො

දසෙතෙ දසධා කායා සඛෙඛ නානත්තවණණිනො.
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො ව ණණවනො යසසසිනො
මොදමානා අභිකකාමුං හික්ඛුනං සමීතිං වනං.

13. වෙණු ව දෙවා¹⁰ සහලී ව අසමා ව දුවෙ යමා
වන්දසසුපනිසා දෙවා වන්දමාභං පුරකඛත්වා.

1. අපාඨ. (සිමු)
2. ආභ. (සි)
3. ආභ (මජ්ඣං)
4. වෙහාසසා (මජ්ඣං)
5. නාම. (මජ්ඣං)

6. සරණමගංසු (මජ්ඣං)
7. මහාහිංසා (PTS)
8. ඛලිසෙනං. (මජ්ඣං), ඛලිසෙනං. (සා)
9. වාරුණා (මජ්ඣං)
10. වෙණු දෙවා ව. (මජ්ඣං)

තව ද ආකාශස්ථ නාගයෝ ද, විසාලා නාගපුර වැසි නාගයෝ තක්ෂක නම් නාගයන් කැටුව ආහ. කම්බල අස්සතර යන කුල දෙකේ නාගයෝ ද ප්‍රයාගවාසී නාගයෝ ද නැයන් කැටුව ආහ.

යශස් ඇති, යමුනානදී වසන නාගයෝ ද, ධාතරාජ්‍යට කුලයට අයත් නාගයෝ ද, ඓරාවත නම් ඒ මහානාගයා ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

10. පිරිසිදු ඇස් ඇති යම් දිව්‍ය ගරුඛ පක්ෂි කෙනෙක් නාරජුන් වහා ධූමානුගෙන යෙත් ද, ඔහු අහසින් වනයට පැමිණියාහ. චිත්‍ර ද සුපර්ණ ද යනු ඔවුන් ගේ නම් ය.

එ ද නාරජුනට අභය (බිය නැති බව) විය. බුදුරජුහු ගරුඛයන් කෙරෙන් නිරූපද්‍රැත බව කළහ. නාගයෝ ද ගරුඛයෝ ද මොළොක් බසින් උනුන් කැඳවන්නාහු බුදුරජුන් සරණ ගියාහ.

11. විදුරන් (සක්දෙව) විසින් දිනන ලද, මුහුද ඇසුරු කළ, සක් දෙව රජුගේ හ්‍රාතෘ වූ, ඉදුමත්, යශස් ඇති අසුරයෝ ද,

කාලකංච දනවෙසස යන නම් ඇති මහ බියකුරු අසුරයෝ ද, වේපවිත්ති සුවිත්ති යන අසුරයෝ ද, පහාරාද (ප්‍රභ්ලාද) නම් අසුර ද නමුවිහු කැටුව ආහ.

හැම දෙනා ම වේරොව යන නම් ඇති, බලි අසුරයා පුත් සිය දෙනා ද බල සෙන් සන්තද්ධ කොට ගෙන රාහු අසුරියු වෙත එළැඹියාහ. 'ඔබට සෙන් වේ වා'! දැන් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට යන්නට කල් පැමිණියේ යැ යි ඔහු සැළ කළාහ.

12. අබ දේවතාවෝ ද පාරිවී දේවතාවෝ ද තේපෝ දේවතාවෝ ද වායු දේවතාවෝ ද එයට ආහ. වරුණ, වාරුණ යන දෙව්හු ද සෝම දෙවියා ද යශස් නම් දෙවියා කැටුව ආහ. යශස් ඇති මත්තකායික කරුණා කායික දෙවියෝ ද ආහ.

නන් වැදෑරුම් පැහැති දස පරිද්දෙන් වූ ඉදුමත් වූ දුග්ධිමත් වූ වර්ණවත් වූ යශස්වී වූ දශ දේව සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු, භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස අයුරෙකින් එළැඹුණාහ.

13. විෂ්ණු දෙවනිකායයේ දෙවියෝ ද, සහලී නිකායේ දෙවියෝ ද, අසම නම් නිකායේ දෙවියෝ ද යම නම් දේව නිකාය දෙකක දෙවියෝ ද ආහ. සදම්බල නිසා වසන දෙවියෝ (සද මබලට අධිපති) සදු දෙව්පුතු පෙරටු කොට ආහ.

සුරියසසුපනිසා¹ දෙවා සුරියමාගුං² පුරකඛිකා
නකඛනනානි පුරකඛිකා ආගුං මඤ්චලාභකා
වසුනං වාසවො සෙවෙඨා සකෙකාපාගං³ පුරිඤ්ඤො,
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසසිනො
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 14. අපාගුං සහභු දෙවා ජලමග්ගි සිධාරිව
අරිට්ඨකා ව රොජො ව උම්මාපුපඵනිභාසිනො.
වරුණා සහ ධම්මා ව අච්චුතා ව අනෙජකා
සුලෙය්‍ය රුචිරා ආගුං ආගුං වාසවනෙසිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 15. සමානා මහාසමානා⁴ මානුසා මානුසුක්කමා
ට්ඨිධ්විපද්ධිකා ආගුං ආගුං මනොපද්ධිකා.
අපාගුං හරයො දෙවා යෙ ව ලොභිතවාසිනො
පාරගා මහාපාරගා ආගුං දෙවා යසසසිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 16. සුකකා කරමහා⁵ අරුණා ආගුං වෙධනසා⁶ සහ
ඔදනගයහා පාමොක්ඛා ආගුං දෙවා විචක්ඛණා.
සදුමක්ඛා භාරගජා මීසකා ව යසසසිනො
ඵනායං ආග පජ්ජනෙතා⁷ යො දිසා අභිවසති.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 17. ධෙමියා කුසිනා යාමා කච්ඡිකා ව යසසසිනො
ලම්බිතකා ලාමසෙට්ඨා ජොතීනාමා ව ආසවා,
භිමොණරතිනො ආගුං අපාගුං පරනිමිතා.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

---

1. සුරියසසුපනිසා - මජ්ඣ.	5. කරුමහා - සීඵු, සායා PTS
2. සුරියමාගුං - මජ්ඣ.	6. වෙසනසා - මජ්ඣ.
3. සකෙකාපාගා - මජ්ඣ.	7. පජ්ජනෙතා - මජ්ඣ., සීඵු, PTS.
4. මහාසමානා - මජ්ඣ.	

හිරුමඬල නිසා වසන දෙවියෝ (හිරුමඬලට අධිපති) හිරුදෙවි පුතු පෙරවු කොට ගෙන ආහ. නකත් තරු ඇසිඳ වසන දෙවියෝ නකත් තරුනට අධිපති දෙවියන් පෙරවු කොට ගෙන ද ආහ. මැදවලාහක දෙවියෝ ද ආහ.

වසු දේවතාවනට නායක වූ පුරිඤ්ඤ යන අපර නාමධෙයයක් ඇති සක් දෙවිඤ්ඤ ද ආයේ ය.

නන් පැහැති ඉඳුමත් දුඤ්ඤිමත් වර්ණවත් යශස්වී වූ දස දෙවනිකාය කෙනෙක් සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමාගමය දක්නට දස සැවියෙකින් වනයට ආහ.

14. ඉක්බිති සහගු නම් දෙවියෝ හිනිසිළු මෙන් දිලියෙන්නාහු වනයට ආහ. දියබෙරලිය මල් පැහැති අරිච්ඡක නම් දෙවියෝ ද රෝජ නම් දෙවියෝ ද, වරුණ, ධම්ම, අච්චුක, අනෝජක යන නම් ඇති දෙවියෝ ද ආහ. සුලෙය්‍ය රුවීර යන දෙවියෝ ද ආහ. වාසවනේසි නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සාද්ධිමත් දුඤ්ඤිමත් වර්ණවත් යශස්වී වූ මේ දස දේව-සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

15. සමාන, මහාසමාන, මානුස, මානුසුත්තම, බිධිධාපදෝදික නම් දෙවියෝ ද ආහ. මනෝපදෝදික නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති හරි නම් දෙවියෝ ද ආහ. රතුවත් හදනා යම් දෙවි කෙනෙක් ඇද් ද, ඔහු ද යශස් ඇති පාරග මහාපාරග නම් වූ දෙවියෝ ද සි මේ දස දේවමුළුහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමිති ය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

16. සුක්ක කරුම්භ වරුණ යන දෙවියෝ වේධනස යන දෙවියන් හා ආහ. ඔදනගය්‍හ පාමොක්ඛ විචක්ඛණ යන දෙවියෝ ද ආහ.

යශස් ඇති සදමත්ත භාරගජ යන නමැති දෙවියෝ ද මිස්සක නම් දෙවියෝ ද ආහ. යමෙක් දිශාවන් තෙමන්තෝ ද, ඒ පර්ජනා දෙවි ද අහස ඉගුරුවමින් ආය.

නානා වර්ණ ඇති සාද්ධිමත් වූ දුඤ්ඤිමත් වූ වර්ණවත් වූ යශස්වී වූ මේ සියලු දස දේව සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස පරිද්දෙන් වනයට ආහ.

17. කීර්තිමත් ඛේමිය නම් දෙවියෝ ද තුසිත යාම කච්චක ලම්බිත කාලාම සෙච්ච පෝති ආසව නම් දෙවියෝ ද, නිම්මානරති නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති පරනිම්මිත නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සාද්ධිමත් දුඤ්ඤිමත් වර්ණවත් යශස් ඇති මේ දස දේව නිකායයෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස අයුරින් වනයට එළැඹියාහ.

18. සට්ඨෙතෙ දෙවනිකායා සට්ඨෙ නානවත්ථණ්ණිනො,
නාමඤ්ජෙන ආගඤ්ඤං¹ යෙ වඤ්ඤෙ සද්දිසා සහ.

පටුඤ්ජාතිමඛ්ඛිලං² ඔසති ණණ්ණමනාසවං,
දඤ්ඤමොසතරං නාගං වඤ්ඤං අසිතාතිගං

සුඛ්ඛමා පරමනො³ ව සුත්තා ඉභ්බිමනො සහ,
සනඛ්ඛමාරො තිසෙසා ව සොපාග සමීතිං වනං,

සහසං ඛුභමලොකානං මහාඛුභමාහිතිවධ්ඨි,
උපපනෙතා ඤ්ඨිමනො හිසමාකායො යසසධි සො.

දසෙඤ්ඤ ඉසසරා ආගං පට්ඨෙවකච්චසවත්ඨිනො,
තෙසඤ්ඤ මඤ්ඤිතො ආග භාරිතො පට්ඨාරිතො.

19. තෙ ව සට්ඨෙ අභිකකනෙ සඉඤ්ඤ⁴ දෙවෙ සඛුභමකෙ,
මාරසෙනා අභිකකාමුං⁵ පසස කණ්ණසස මඤ්ඤියං

'එථ ගණ්ණථ ඛෙඤ්ඤ ඊරාගෙන ඛෙඤ්ඤිතො වො,
සමනනා පට්ඨාරෙථ මා වො මුඤ්ඤීඤ්ඤ කොචි නං'.

ඉති තඤ්ඤ මහාසෙතො කණ්ණසෙනං අපෙසධි,
පාණිනා ථලමාහවච්ච සරං කඤ්ඤාන හෙරවං.

20. යථා පාටුසසකො මෙසො ථනාසනො සච්ඡ්ඤකො,
තද සො පච්චුද්ධවත්ඨි සඛ්ඛුඤ්ඤො අසයංචධි.

තඤ්ඤ සට්ඨෙ අභි ඤ්ඤිය වච්ඤ්ඤාන වත්ඤ්ඤමා
තනො ආමනනධි සඤ්ඤා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ
මාරසෙනා අභිකකනො තෙ විජානාථ හිසඤ්ඤො.

තෙව ආතපමකරං සුඤ්ඤා ඛුඤ්ඤිසස සාසනං
චිතරාගෙහපකකාමුං නෙසං ලොමමි ඉඤ්ඤඤං

සට්ඨෙ විජිතසඛ්ඛාමා හයාතිතා යසසධිනො
මොදනති සහ භුතෙහි සාවකා තෙ ජනෙසුත්තා''ති.

මහාසමයසුත්තං සමත්තං.

---

1. ආගඤ්ඤ. ඕචු, සා. ෆෆ	3. පරමනො - කා
2. පටුඤ්ජාතිමඛ්ඛිලං - මඡසං	4. පිඤ්ඤ - සා
පටුඤ්ජාති. අභිලං - පිචු. ෆෆ	5. අභිකකාමි - මඡසං

18. නන් පැහැති, මේ සියලු සැටෙක් දේව නිකායයෝ, තව ද තමනට සමාන යම් අන් දෙව කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් ද කැටුවැ නම් පිළිවෙළින් ආහ.

‘වැසෑ නිමැවූ ජාති ඇති, කෙලෙස් හුල් නැති, සතර කෙලෙස් මහ විතුරු තිනූ, ආසව නැති අරි සහන ද, ඔසයන් තිනූ, අගනියට නොයන (නොහොත් පවි නැති) අඳුරු පැහැ ඉක්ම සඳුහු වැනි බුදුරජු ද දකුම්භ’ යි ආහ.

සෘද්ධිමත් බුදුරජු ගේ (ආයඹ) ශ්‍රාවක පුත්‍ර වූ සුබ්‍රහ්ම පරමාත්ම යන දෙවිහු ද සනත්කුමාර බඹහු හා ආහ. ඒ තිස්ස නම් බ්‍රහ්ම ද හික්සුන් ගේ සමාගමයට වනයට ආ ය.

මහබඹ තෙම බඹලෝ දහසක් අභිබවා සිටී. බඹලොවැ උපන්, දුහුතිමත් බිහිසුණු මහකයක් ඇති, කීර්තිමත් හෙ තෙමේ ද ආයේ ය.

වෙන් වෙන්වැ තම පිරිස් සිය වශයෙහි පවත්වන, ඊශ්වර වූ බඹහු දස දෙනෙක් ද මෙහි ආහ. ඔවුන් මැදින් බඹ පිරිස විසින් පිරිවැරුණු භාරිත නම් බ්‍රහ්ම තෙම ආයේ ය.

19. එළැඹෑ සිටි ඉන්ද්‍රයා සහිත බ්‍රහ්මයා සහිත ඒ සියලු දෙවියන් කරා මරසෙන්හු පැමිණියාහ. බලව මරහු ගේ මුළා වෙක සැටී!

“එවු, ගනිවු, බඳිවු, මොහු හැම රාගයෙන් බඳනා ලදුවෝ ම වෙන් වා. භාත්පසින් පිරිවටුව (වටා මුර කොට සිටිවු). තෙපි ඒ කිසිවකු දු නො මුදවු.” මෙයේ බිහිසුණු හඬ කොට, අත්ලෙන් පොළොව පැහැරැ මහසෙන් (මරදෙව්පුත්) තෙම මරසෙන් එහි යැවී ය.

20. යම් සේ වැසි සමයෙහි වසින මේසය ගර්ජනා කරනුයේ වීදුලිය සහිත වනුයේ ද, එසේ ම එද ඒ මරදෙව් පුත් ඒ දෙවිපිරිස තමා වශයෙහි පැවැත්විය නුහුණුයේ, ඉතා කිපියේ, පෙරළා නැඟී ගියේ ය.

පසැස් ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ සියල්ල දන, වෙසෙසා දක, ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සවිච්චි බණවා, “මහණෙනි, මරසෙන්හු ආහ. ඔවුන් දැනැගනිවු යි වදළ සේක.

ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනය අසා වැර වැඩුහ. පහ වූ රාග ඇති ඒ හික්සුන් කෙරෙන් මරසෙන්හු ඉවත් ව ගියහ. ඒ රහතුන්ගේ ලෝමයකුදු සොලොවනු නො හැකි වූහ.

ජනයා කෙරෙහි ප්‍රකටවූ ඒ සියලු බුදු සවිච්චි දිනු මර යුද ඇතියාහු, බිය ඉක්මියාහු, එහෙයින් ම කීර්තිමත් වූවාහු, අරිසව්වන් හා සතුටු වෙත්.

සත්වැනි මහාසමය සූත්‍රය නිමියේ ය.

9.

සකකපඤ්ඤා සුභතං

එවං මෙ සුභතං එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. තෙන ඛො පන සමයෙන සකකස දෙවනාමීන්ද්‍රසක උසසුකකං උදපාදි භගවන්තො දසකනාය. අථ ඛො සකකස දෙවනාමීන්ද්‍රසක එතදභොසි: කභං නු ඛො භගවා එතරහි විහරති අරභං සමමාසමබ්බුඛොති. අඤ්ඤා ඛො සකකො දෙවනාමීන්ද්‍ර භගවන්තො මගධෙසු විහරන්තො, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. දිස්වාන දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙහසි: අයං මාරිසා භගවා මගධෙසු විහරති පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන මාරිසා මයං තං භගවන්තො දසකනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තො සමමාසමබ්බුඛොති. එවං භඤ්ඤාවාති ඛො දෙවො තාවතීංසා සකකස දෙවනාමීන්ද්‍රසක පච්චසොසාසු.

2. අථ ඛො සකකො දෙවනාමීන්ද්‍ර පඤ්ඤාසිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං¹ ආමනෙහසි: අයංතාත පඤ්ඤාසිඛ භගවා මගධෙසු විහරති, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන තාත පඤ්ඤාසිඛ මයං තං භගවන්තො දසකනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තො සමමාසමබ්බුඛොති". "එවං භඤ්ඤාවාති ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකස දෙවනාමීන්ද්‍රසක පච්චසුඤ්ඤා ඛෙච්චපණ්ඩුං චීණං ආදය සකකස දෙවනාමීන්ද්‍රසක දනුවරියං උපාගමි. අථ ඛො සකකො දෙවනාමීන්ද්‍ර දෙවෙහි තාවතීංසෙහි පරිවුත්තො පඤ්ඤාසිඛෙන ගන්ධබ්බදෙවපුත්තෙන පුරකකිත්තො. සෙය්‍යථාපි නාම බ්ලවා පුරිසො සමීඤ්ඤං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමීඤ්ඤං, එවමෙව දෙවෙසු තාවතීංසෙසු අන්තරහිතො මගධෙසු පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ පච්චුට්ඨාසි.

1. ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං - නාම

9.

සත්කමඤ්ඤ සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටෙහි, රජගහ පුරයට පෙර දිගැ අඹ සඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක නම් පව්වෙහි ඉඳුසලු ලෙනැ වැඩ වෙසෙති. එ සමයෙහි සක් දෙව්දුට භගවත් බුදුරජු දක්නට උත්සුක බවෙක් උපන. එ කල්හි ඔහුට 'අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කොහි වැඩ වසන සේක් දෝ?' යි මේ සිත විය. සක් දෙව්දු මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනැ භගවත් බුදුරජුන් වැඩ වසන්නවුන් දුටුයේ ම ය. දැක, තවුතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, 'නිදුකාණනි, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගින් අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක නම් පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනෙහි වැඩ වසන සේක. නිදුකාණනි, ඉදින් අපි ඒ අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට එළැඹෙන්නමෝ නම් ඒ ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙ බස් පැවැසී ය. 'එසේ ය පින්වතුන් වහන්සැ' යි ම තවතිසා වැසි දෙවියෝ සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දුන්හ.

2. ඉක්බිති සක් දෙව්දු පන්සිළු ගඳැවු පුතු බණවා, 'දරුව පන්සිළු, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනැ වැඩ වසන සේක. දරුව පන්සිළුව, අපි ඒ අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස ඔබ වෙත එළැඹෙන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි කී ය. 'එසේ ය, ඔබට වැඩෙක් වේවා' යි පන්සිළු ගඳැවු දෙව්පුත් තෙම සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දී බේළුවපාණ්ඩු වීණාව ගෙන සක් දෙව්දු අනුව යන බවට වන (අනුව යන්නට නික්මිණ.) ඉක්බිති සක් දෙව්දු තවතිසා වැසි දෙවියන් විසින් පිරිවැරැණේ පන්සිළු ගඳැවු දෙව්පුතු විසින් පෙරවු කරන ලදුයේ බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරන සේ ම දික් කළ අතක් හෝ වක් කරන සේ ම (කෙණෙන්) තවතිසා දෙවි ලොවින් අතුරු දන් වැ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ පිහිටි අඹ සඬ බමුණු ගමට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි පහළ විය.

3. තෙන ඛො පන සමයෙන චෙදියොකො පඛඛතො අතිරිච්ච ඔභාස-
 ජාතො ඉහාති අඛෙසණ්ඛා ච බ්‍රාහ්මණගාමො, යථා තං දෙවානං
 දෙවානුභාවෙන. අපිසසුදං පරිතො ගාමෙසු මනුසා ඵච්චාහංසු: ආදි-
 ක්කසසු නාමජ්ඣ චෙදියොකො පඛඛතො ක්කියතිසසු¹ නාමජ්ඣ චෙදිය-
 කො පඛඛතො, ජලතිසසු² නාමජ්ඣ චෙදියොකො පඛඛතො, කිංසු
 නාමජ්ඣ චෙදියොකො පඛඛතො අතිරිච්ච ඔභාසජාතො අඛෙසණ්ඛා ච
 බ්‍රාහ්මණගාමො''ති සංවිග්ගා ලොමභට්ඨජාතා අහෙසුං. අථ ඛො
 සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤයිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙහයි:
 දුරුපසඛකමා ඛො තාත පඤ්ඤයිඛ තථාගතා මාදිසෙන, ක්කියි ක්කින-
 රතා, තදන්තරපට්ඨසලීතා³. යදි පන කං තාත පඤ්ඤයිඛ භගවන්තං
 පයං පසාදෙය්‍යාසී, තයා තාත පයං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං
 භගවන්තං දසනාය උපසඛකමෙය්‍යාම අරහන්තං සමොසමබුඛන්ති.''
 ''ඵචං හද්දන්තවා''ති ඛො පඤ්ඤයිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසස
 දෙවානම්ඤ්ඤ පට්ඨසසුකා ඛෙලුච්චඤ්ඤවීණං⁴ ආදය යෙන ඉන්ද්‍රසාලඉභා
 තෙතූපසඛකම්. උපසඛකම්කා ඵක්ඛාවතා මෙ භගවා නෙව අතිදුරෙ
 භවිසන්ති න අච්චාසනෙන සද්දඤ්ඤ මෙ සොසන්ති''ති ඵකමන්තං අච්චාසී
 ඵකමන්තං ඨිතො ඛො පඤ්ඤයිඛො ගන්ධබ්බදෙව පුත්තො ඛෙලුච්චඤ්ඤවීණං
 අසාචෙයි. ඉමා ච ගාථා අභාසී බුදුපසංභිතා ධම්මුපසංභිතා සඛසුප-
 සංභිතා අරහන්තූපසංභිතා කාමුපසංභිතා:

4. චන්ද්‍රො ඉධ පිතරං හද්දෙ තිඛිරුං සුරියච්චවසෙ,
 යෙන ජාතා'සි කලාණි ආනන්දජනනී මම.

චාතො'ච සෙදනං⁵ කන්තො පානීයං'ච පිපාසතො,
 අඛිචිරසී පියාමෙ'සි ධම්මො අරහතාමිච.

ආතුරසෙසච භෙසජරං භොජනං'ච ජීසච්ඡතො,
 පරිනිබ්බාපය මං හද්දෙ ජලන්තම්ච චාරිතා.

---

1. ක්කියතිසසු (මජ්ඣං), ක්කියතිසසු (සා)
 2. ජලතිසසු (මජ්ඣං), ජලතිසසු (සා) ජලතිසසු (PTS)
 3. තදන්තර පට්ඨසලීතා (මජ්ඣං), තදන්තරං (සා, කා, PTS)
 4. චෙච්චචඤ්ඤවීණං - (සා)
 5. සෙදනං, PTS

3. එ සමයෙහි වනාහි දෙවියන් ගේ දෙව තෙදින් සෙයින් වෙදියක පව්ව ද අඹසඩු බමුණු ගම ද ඉතා ම බැබැලුණේ විය. ඒ කොතරම් මහත් වැ බැබැලුණේ ද යන හොත්: අවට ගමහි මිනිස්සු ‘අද වෙදියක පව්ව ගිනි ඇවිලගත්තේ වන, අද වෙදියක පව්ව දූවෙන්නේ වන. අද වෙදියක පව්ව දූල්වෙනුයේ වන, අඹසඩු නියමගම ද ඉතා ම එකලු වැ ඇතැ’ යි සතුටු සොමනස් වැ පිපි ගිය ලොම් ඇත්තෝ වූහ.

එක ලැ සක්දෙවිඳු ගදෙවු දෙවපුත් පන්සිඵ්භු බණවා, ‘දරුව පන්සිඵ, දහන් කරන, දහන්හි ඇලුණු, මේ දන් විත්තව්වෙකයෙහි යෙදුණු තරාගතයන් කරා මා වැන්නක්හු විසින් දුක සේ එළැඹිය යුතු ද! දරුව පන්සිඵ, ඉදින් තෝ පළමු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිත් ගත්තෙහි වී නම්, දරුව, පළමු කොට තා උසින් පහදවා ගන්නා ලද සිතැති ඒ හගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹෙන්නම් හ’ යි කී ය. පන්සිඵ ගදෙවු දෙවපුත් ‘එසේ යැ, ඔබට වැඩෙක් වේව’ යි සක් දෙවිඳු කී බස පිළිගෙන, බෙළුවපාණ්ඩු වීණාව ගෙනැ, ඉඳු සලු ලෙන කරා එළැඹියේ ය, එළැඹි, ‘මෙතෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ඉතා දුර ද නො වන්නේ ය, ඉතා ළං ද නො වන්නේ ය, මගේ කටහඬ ද ඔබ අසන්නාහ’ යි සිතා, එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියේ ම බෙළුව පාණ්ඩු වීණාව හැඩැවී ය. බුදුරජුන් පිළිබඳ වූ ද දහම පිළිබඳ වූ ද රහතුන් පිළිබඳ වූ ද කාමඟුණ හා පිළිබඳ වූ ද මේ භාජා ගැයි ය:

භාජාවල අදහස .

4. ‘‘ළඹිරුරස් බදු සිරුර කැලුම් ඇති, හැම සිරුරහින් හොබනා, මට සතුට දනවන සොදුරිය, තෝ යමක්හු කරණ කොට ගෙන උපන් නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ ඒ කිම්බරු නම් ගඳැවූ රජුහු වදිමි.

‘ළඹිරු රස් සෙයින් නැඟෙන සිරුරු කැලුම් ඇත්තිය, හොබනා අහපසහ ඇත්තිය, මට සතුට දෙනුවිය, සොදුර, යමක්හු කරණ කොට ගෙන තෝ උපන්නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ කිම්බරු නම් ගදෙවු රජුහු වදිමි.

සොසුලුවනට සුළඟ සේද, පැවැසියනට පැන් සේද, රහත්නට දහම් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය.

ගිලන්හට බෙහෙද සේ ද, සා ඇතියනට බොජුන් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය. සොදුර, ඇවිලෙන ගින්න දියෙන් සේ (තී නිසා උපන් කාමරාග දවිල්ලෙන් තැවුණු) මා නිව්ව.

පිනොදකං¹ පොඤ්ඤාං සුඤ්ඤා² කිඤ්ඤාඤ්ඤාං,
නාගො සමමාහිතඤ්ඤා³ව ඔග්ගො තෙ ඵසුදරං.

අච්චධිකුසොච නාගො⁴ව ජිතමෙච තුඤ්ඤානොමරං,
කාරණං නපපජානාමී සමමනෙඤ්ඤා උඤ්ඤාඤ්ඤායා.

තඤ්ඤා ගෙධිතච්ඤා⁵සමී චිතො චිපරිණාමීතං,
පටිගතකුං න සකෙකාමී වඛකසඤ්ඤා⁶ව අමබුජො.

වාමුරු සජ මං භද්දො සජ මං මඤ්ඤාචොන,
පලිසසජ මං කල්යාණි ඵතමෙච අභිපජ්ඣං.

අපපකො වත මෙ සඤ්ඤා කාමො චෙලලිතකෙසියා,
අනෙකභාවො⁷ සමපාදි⁸ අරභඤ්ඤා⁹ව දකඤ්ඤා.

යමෙම අජ්ඣි කතං පුඤ්ඤං අරභඤ්ඤාසු තාදිසු,
තමෙම සබ්බඛ්‍යකල්යාණි තයා සඤ්ඤා චිපචචතං.

යමෙම අජ්ඣි කතං පුඤ්ඤං අසමී පඨවිමණ්ඩලො,
තමෙම සබ්බඛ්‍යකල්යාණි තයා සඤ්ඤා චිපචචතං.

සකාසුඤ්ඤා¹⁰ව කොනන ඵකොදී නිපකො සඤ්ඤා,
අමතං මුනි ජිහිංසානො තමභං සුච්චිචචචසෙ.

යථාපි මුනි නඤ්ඤාසා පඤ්ඤා සමොධිමුඤ්ඤාමං,
ඵචං නඤ්ඤාසා කල්යාණි මීසසිභාවඛ්‍යතො තයා.

සකෙකා චෙ මෙ වරං දජ්ජා තාවතීංසානමීසසරො,¹¹
තාභං භද්දො වරෙය්‍යාභෙ ඵචං කාමො දලොභා මම

සාලං¹²ව න වීරං ජුලො පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
වඤ්ඤානො නමසසා¹³මී යසසාසෙතාදිසී පජා තී.

1. පිනොදකං-සීඛු, PTS, 3. අනෙකභාවො, PTS
2. සුඤ්ඤා-සීඛු, PTS, 4. සමපාද, PTS
a ගඤ්ඤා මෙ වරං දජ්ජාත් ප්‍රඤ්ඤා-භාගීභවරා (මහාවග්ග)

ගිම් කැවුලෙන් බෙහෙවින් කැවුණු ඇතක්හු පියුම් කෙසුරුයෙන් යුක් සිහිල් දිය ඇති පොකුණකට බස්නාහු සෙයින් (කවර ද) මම තී ගේ තනබඩ තුරට බස්නෙමි දෝ!

අකුස ඉක්ම (අකුසින් මැඩැලිය නො හෙන) ඇතක්හු 'කම්මුල විද්‍යා කටුවත් පා විද්‍යා කටුවත් මා විසින් දිනන ලද' යි මදයෙන් මත් බැවින් කරුණු නො දන්නා සේ, තී ගේ ලක්ෂණ සම්පන්න උරු යුගලයෙන් මත් වූ මම රාගය දුරු ලන්නට කිසි දු කරුණක් නො දනිමි.

තී කෙරෙහි ගිජු වූ සිතැත්තෙමි. ම සිත පෙරැළි ගියේ ය. බිලිය ගිල ගත් මසක්හු සෙයින් තී කෙරෙහි බැඳුණු සිත මුදු ගන්නට නො හැක්කෙමි.

මනා උරු යුගලයක් ඇති සොදුර, මා වැලැඳූ ගන්න. මද බැල් මෙන් බලන ඇසැත්තිය මා වැලැ දූ ගන්න, කලාණිය, මා භාත්පයින් වැලැඳූ ගන්න. මෙය මා වෙසෙයින් පෑතු දෑ ය.

රහතක්හට දුන් මද වූ ද දක්ෂිණාව මහත් පල දෙන්නාසේ, අක් බඹුරු කෙහෙ ඇති තී කෙරෙහි මට ඇති වූ ස්වල්ප (එක්) කාමුක සිත දැන් නොයෙක් බව ඇත්තේ (මහත් බවට පැමිණියේ) වෙයි.

සියලු අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, අට ලෝ දහමින් නො සැලෙන රහතුන් විෂයයෙහි මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, එය තී සහිතවූ මට පල දේවා.

හැම අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, මේ පොළෝ මඩලා මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, ඒ සියල්ල තී සහිත වූ මට පල දේ වා.

සුයඹ වර්චසාව, සැහැපුත් මුනිහු දහන් වැඩිමෙන් එකඟ සිතැති වෑ, ප්‍රඥායෙන් යුක්ත වෑ, සිහි ඇති වෑ නිවන් සොයා ගියා සේ, මම තී සොයා ගෙමි.

කලාණ අභ පසභ ඇත්තිය, සැහැමුනිහු උතුම් සම්බෝධිය ලැබී යම් සේ සතුටු වූහු ද, එසේ ම මම තී හා එක්වීම ලැබූයෙමි සතුටු වන්නෙමි.

තවතිසා වැස්සනට අධිපති සක් දෙව්දු මට වරයක් දෙන්නේ වී නම්, සොදුර, දෙ දෙව ලොව රජයද හැරපියා තී ම පතන්නෙමි. තී කෙරෙහි මා ඇල්ම මේ සා දැඩි ය.

සොදුරු නුවණැත්තිය, යම්කුහට තී සේ වූ දුට්ඨ ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අඵතෑ පිපුණු සල් රුකක් බදු (තී නිසා සිරිමත් වූ) තී ගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිමි.'

5. එවං චුද්ධෙත භගවා පඤ්ඤාසිඛා ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං එතදවොච: 'සංසද්දති ඛො තෙ පඤ්ඤාසිඛා තත්තීසසරො ගීතසසරොන ගීතසසරො ච තත්තීසසරොන. න ච පන තෙ පඤ්ඤාසිඛා තත්තීසසරො ගීතසසරං අතීචත්තති. ගීතසසරො ච තත්තීසසරං. කද සංයුළුභා පන තෙ පඤ්ඤාසිඛා ඉමා ශාථා බුච්චපසංභිතා ධම්මච්චපසංභිතා, සඛසුපසංභිතා අර්භනතු-පසංභිතා කාමුච්චපසංභිතා'ති.

එකමිදුහං භනෙත සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසමබ්බුඛො. තෙන ඛො පනාහං භනෙත සමයෙන භද්දනාම සුරියවච්චසා තිඛිරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤා ධිතා තමභිකඛිබ්බාමී, සා ඛො පන භනෙත භගිනී පරකාමීනී භොති. සිඛණ්ඩී නාම මාතලීසස සඛ්‍යාභකසස පුද්ධො තමභිකඛිබ්බති. යතො ඛො අහං භනෙත තං භගිනිං නාලප්ඨං කෙනචී පරියායෙන, අථාහං ඛෙලුච්චපඤ්ඤවීණං ආදය යෙන තිඛිරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤා නිචෙසනං තේනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීජා ඛෙලුච්චපඤ්ඤවීණං අසසාවෙසිං, ඉමා ච ශාථායො අභාසිං බුච්චපසංභිතා ධම්මච්චපසංභිතා සඛසුපසංභිතා අර්භනතු-පසංභිතා කාමුච්චපසංභිතා.

විද්දෙ තෙ පිතරං භද්දෙ තිඛිරුං සුරියවච්චසෙ,
යෙන ජාතාසි කල්‍යාණි ආනද්ද ජනනී මම. -ප-

සාලංච න චීරං චුලලං පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
විද්දමානො නමසසාමී යසසා සෙතාදිසී පජාති.

6. එවං චුද්ධෙත භනෙත භද්ද සුරියවච්චසා මං එතදවොච: න ඛො මෙ මාරීස සො භගවා සමමුඛා දිවෙයා. අපි ච සුතො යෙව මෙ සො භගවා දෙවානං තාවතීසානං සුධම්මායං සභායං උපනච්චන්තියා, යතො ඛො ඤාමං මාරීස තං භගවන්තං කිකෙතසී භොතු නො අජ්ජ සමාගමොති. 'සො යෙව නො භනෙත තසසා භගිනියා සඛිං සමාගමො අභොසී, න ච ද්‍රුති තතො පචජා'ති.

අථ ඛො සකකස ජෙවනාමීද්දස එතදභොසී: පට්ඨමෙමාදති ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුද්ධෙත භගවතා, භගවා ච පඤ්ඤාසිඛොනා'ති.

5. පන්සිඵලු මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඔහු අමතා, “පන්සිඵලු, තගේ වෙණෙහි තත් හඬ තගේ ගී හඬ හා ද, තගේ ගී හඬත් තත් හඬ හා ද සැසැදේ. පන්සිඵලු, තගේ තත් හඬ ගී හඬ නො ඉක්මෙයි. තගේ ගී හඬත් තත්හඬ ඉක්මැ නො යෙයි. පන්සිඵලු, බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සභ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කම් ගුණ අසළ, මේ ගාථා තා විසින් කවර දක රැසැයිණි ද?” යි අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ අළුත එක් සමයෙක උරුවෙල් දනවුයෙහි නිල්දලා ගං තෙරැ අප්පල් නුග මුලැ වැඩ වෙසෙති. වහන්ස, එ සමයෙහි මම තිම්බරු නම් ගඳවු රජුහු දු වූ හිරුරස් බදු ශෝභා ඇති හඳු නම් යම් දෙවභනක් වේ ද, ඇය පතන්නෙම් වීම්. වහන්ස, ඒ ගඳවු දු අනෙකක්හු පතන්නී ය. මාතලී නම් රියැදුරා පුත් සිබණ්ඩි නම් ගඳවු පුතෙක් ඇත. ඔ ඔහු පතන්නී ය, වහන්ස, යම් විටෙක කිසිදු කරුණෙකින් ඒ ගඳවු දු ව නො ලදුයෙම් ද, එ විට මම බෙළුව පණ්ඩු විණාව ගෙන, තිම්බරු ගඳවු රජුහු නිවෙස කරා එළැඹියෙම්, එළැඹ ඒ වෙණ හැඩැවීම්. බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සභ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කාමගුණ අසළ, මේ ගාථා ද ගැයිම්.

“ළහිරු රස්බදු සිරුරු කැලුමැති හැම සිරුරහින් භොධනා, මට සතුව දනවන සොදුරිය, තෝ යමක්හු කරණකොටගෙන උපන්නෙහි ද, තිගේ පිය වූ ඒ තිම්බරු නම් ගඳවු රජුහු වදිම් .

සොදුරු නුවණැත්තිය, යමකු හට තී සේ වූ දුවක් ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අළුතැ පිපුණු සල් රුකක් බදු (තී නියා සිරිමත් වූ) තිගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිම්” යි.

6. වහන්ස, මෙසේ මාගැයූ කල්හි සුයඹ්වර්වසිනම් වූ ඒ හඳු තොමෝ “නිදුකාණනි, ඒ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මා විසින් හවුයෙහි නො දක්නා ලද සේක. එතෙකුදු වුවත් තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සුදම් සෙබෙහි නටන මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසන ලදහ. (ඒ භාග්‍යවතුන් ගේ තතු අසන ලදුයේ ය). නිදුකාණනි, යම් හෙයෙකින් ඔබ ඒ හඟවත් බුදු රජුන් ගේ ගුණ කියත් ද, එ හෙයින් අද අපගේ සමාගමය වේ වා’ යි කිවු ය. වහන්ස, එ ද ඒ දෙවි දු හා සමාගමය විය. එයින් පසු දැන් (මේ දවස දක්වා) එසේ වූ සමාගමයෙක් නො වී යැ” යි පන්සිඵලු කී ය.

එ විට සක්දෙවිදුට “පන්සිඵලු ගඳවු දෙවිපුත් හඟවත් බුදු රජුන් හා කතා බස් කෙරෙයි. හඟවත්හු ද පන්සිඵලු හා කතා කෙරෙති” යි මේ සිත විය.

1. අඤ්ඤා කථ

7. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙකසී: අභිවාදෙභි මෙඤ්ඤං තාත පඤ්ඤිඛං භගවතනං: සකෙකා භනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතී'ති:

'එවං හද්දන්තවා'ති ඛො පඤ්ඤිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤ සපරිඡනො භගවතනං අභිවාදෙසී: 'සකෙකා භනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතී'ති.

'එවං සුඛි භොතු පඤ්ඤිඛං සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො, සුඛකාමා හි දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා, යෙ වශේඤ්ඤ සන්ති පුට්ඨකායා'ති.

එවඤ්ඤ පන තරාගතා එවරූපෙ මහෙසකෙඛි යකෙඛි අභිවදන්තී.

8. අභිවදිතො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවතනං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨාසී. දෙවා පි තාවතීංසා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවතනං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨාසු. පඤ්ඤිඛොපි ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවතනං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨාසී.

තෙන ඛො පන සමයෙන ඉන්ද්‍රසාලගුහා විසමා සන්ති සමා සමපාදී සමොධා සන්ති උරුන්ද්‍රසමපාදී. අන්ධකාරො ගුහායං අන්තරධාසී, ආලොකො උදපාදි යරා තං දෙවානං දෙවානුභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සකකං දෙවානම්ඤ්ඤ එතදචොච: 'අච්ඡරියම්ඤ්ඤ ආයසම්තො කොසියසස අඛග්ගතම්ඤ්ඤ ආයසම්තො කොසියසස තාව බහු-කිච්චසස බහුකරණියසස යදිදං ඉධං ගමනන්තී.'

චිරපතතිකාහං භනෙන භගවතනං දසසනාය උපසඛකම්ඤ්ඤාමො. අපි ව දෙවානං තාවතීංසානං කෙභිච්චි කෙභිච්චි කිච්චකරණියෙභි බ්‍රහ්මචොචො එවාහං නාසකඛිං. භගවතනං දසසනාය උපසඛකම්ඤ්ඤං. එතම්ඤ්ඤ භනෙන සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති සලලොභාරකෙ. අථඛවාහං භනෙන සාවඤ්ඤියං අගමාසීං භගවතනං දසසනාය. තෙන ඛො පන භනෙන සමයෙන භගවා අඤ්ඤාතරෙන සමාධිනා තිසිනෙකා භොති.

7. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිළු ගඳැවු දෙවිඳුතු ඇමැනී ය. “දරුව පන්සිළුව, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනායා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැ යි කියා මගේ වැදුමෙන් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වඳුව” යි කී ය.

‘එසේ ය, ඔබට වැඩෙක් වේව’ යි ම පන්සිළු ගඳැවු දෙවිඳුත් සක් දෙවි ඛස පිළිගෙන, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනායා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැ යි කියා හඟවත් බුදුරජුන් සාදර වැ වැන්දේ ය.

“පන්සිළුව, මෙසේ ඇමැතියන් සහිත, පිරිවර ජනායා සහිත සක් දෙවිඳු සුව පක් වේ වා. දෙවියෝත් මිනිස්සුත් අසුරයෝත් නාගයෝත් ගන්ධර්වයෝත් මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ සත්ව කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු හැම ද යන මේ සියල්ලෝ සුව කැමැත්තාහු ම ය.

තථාගතවරු වනාහි මහත් යශස් ඇති මේ බදු යක්ෂයනට ඔවුන් ගේ වැදීම පිළිගැනුම් විසින් මෙසේ වදරත්” යැ යි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

8. මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් විසින් ආසිරි බසින් සෙත් පතනු ලැබූ සක් දෙවිඳු ඉඳුසලු ලෙන් වැද, භාග්‍යාවත් බුදුරජුන් වැද, එක් පසෙක සිටියේ ය. තවතිසා වැසි දෙවියෝ ද, ඉඳුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියා හ. පන්සිළු ගඳැවු දෙවි ඳුත් ද ඉඳුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි පියෙවියෙන් විසම වූ ඉඳුසල් ලෙන දෙවියන් ගේ දේවානුභාවයෙන් සෙයින් සම විය, එය පියෙවියෙන් ඉඩ මද වූ නවුදු එ සමයෙහි මහත් ඉඩ ඇතියේ විය. ලෙනෙහි අඳුර පහ විය. එළිය පහළ විය.

ඉක්බිති හඟවත් සක් දෙවිඳුහු අමතා, “එසා බොහෝ කිස් ඇති, එසා බොහෝ කටයුතු ඇති, ආයුෂ්මත් කෞෂිකයන් ගේ මෙහි මේ යම් පැමිණීමක් වේ ද, එය ආශ්වයානී ය, ආයුෂ්මත් කෞෂිකයන් ගේ මේ ඊම අද්භූත යැ” යි වදළාහ.

“වහන්ස, බොහෝ දවසෙක සිට මැ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු කැමැති වීමි. එහෙත් තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ වැඩ කටයුතු වල ව්‍යාපෘත වූයෙමි ම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු නො හැකි වීමි. වහන්ස, එක් සමයෙක භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර අසල (දෙව රම්හි) සළලාගාර ගඳකිළියෙහි වසන සේක. වහන්ස, එ කලැ මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට සැවැත් නුවරට ගියෙමි. එ සමයෙහි වනාහි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ එක්තරා සමාධියෙකින් හුන් සේක් වෙති.

භුඤ්ජති නාම වෙසවණසා මහාරාජසා පරිවාරිකා හගවනතං පච්චුපට්ඨිතා හොති පඤ්ජලිකා නමසකමානා අථඛවාහං හනෙන භුඤ්ජතිං එතදවොචො: “අභිවාදෙහි මෙ ඤං හගිනි හගවනතං, සකෙකා හනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ජති”ති. එවං චුකෙන හනෙන සා භුඤ්ජති මං එතදවොචො: ‘අකාලො ඛො මාරිස හගවනතං දසකනාය, පටිසලලීනො හගවා’ති. “තෙන හි හගිනි යද හගවා තමා සමාධිමහා චුට්ඨිතො හොති අථ මම වචනෙන හගවනතං අභිවාදෙහි. සකෙකා හනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ජති”ති.

“කච්චි මෙ සා හනෙන හගිනි හගවනතං අභිවාදෙසි, සරති හගවා තසා හගිනියා වචනනතී?” “අභිවාදෙසි මං සා දෙවානම්ඤ්ඤ හගිනි, සරාමගං තසා හගිනියා වචනං. අපි වාහං ආයසමතො ච නෙමි-සදෙදන තමහා සමාධිමහා චුට්ඨිතො”ති.

“යෙ තෙ හනෙන දෙවා අමෙහති පයමතරං තාවතිංසකායං උපපනතා, තෙසං මෙ සමච්චො සුතං සමච්චො පටිග්ගහිතං: “යද තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහනෙනා සමමාසමබ්බවා, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරකායා’ති, තං මෙ ඉදං හනෙන සකඛිදිට්ඨං යතො තථාගතො ලොකෙ උපපනෙනා අරහං සමමා සමබ්බවා, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති, භායන්ති අසුරකායා ති. ඉධෙව හනෙන කපිලවස්සුසමී ගොපිකා නාම සකාධිතා අහොසි බුච්චෙ පසනතා ධමමෙ පසනතා සඛෙස පසනතා සීලෙසු පරිපුරකාරිනී. යා ඉඤ්ඤං වීරාජෙඤ්ඤා පුරිසනතං භාවෙඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනතා දෙවානං තාවතිංසානං සහබ්බතං අමහාකං පුඤ්ඤතං අජ්ඣුපගතා. තත්ථ පි නං එවං ජානන්ති ‘ගොපකො දෙවපුත්තො ගොපකො දෙවපුත්තො’ති.

9. අඤ්ඤා පි හනෙන තයො හිතඤ්ඤා හගවති බුභමච්චරියං වරිඤ්ඤා හීනං ගඤ්ඤාකායං උපපනතා. තෙ පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපපිතා සමඛිතිභූතා පරිවාරයමානා අමහාකං උපද්ධානමාගච්ඡන්ති අමහාකං පාරිවරියං. තෙ අමහාකං උපද්ධානමාගතෙ අමහාකං පාරිවාරියං ගොපකො නාම දෙවපුත්තො පටිච්චොදෙසි: “කුතොච්චො නාම කුමෙහ මාරියා තසා හගවතො ධමමං. අසසුඤ්ඤා අහං හි නාම ඉඤ්ඤා සමාන බුච්චෙ පසනතා ධමමෙ පසනතා සඛෙස පසනතා සීලෙසු පරිපුරකාරිනී ඉඤ්ඤං වීරාජෙඤ්ඤා පුරිසනතං භාවෙඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනතා දෙවානං තාවතිංසානං සහබ්බතං. සකකසා දෙවානම්ඤ්ඤ සුඤ්ඤතං අජ්ඣුපගතා.

වෙසවුණු රජු ගේ භූජකී නම් පාදපරිවාරිකාවක් දෙහොත් මුදුන් තබා වැද ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිටියා ය. වහන්ස, එ කල මම භූජකීය බණවා, 'බිහිනිය, තෝ ඇමැතියන් සහිත පිරිවරජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වදී යැ යි කියා මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව' යි කීම්, වහන්ස, මා එසේ කී කල ඒ භූජකී තොමෝ 'නිදුකාණනී, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට නො කලේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමවත් සම වැද වැඩ ඉන්නා සේකැ' යි කිවු ය. 'බිහිනිය, එසේ වී නම්, යම් විටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සමාධියෙන් නැඟී සිටින සේකේ ද, එ විටැ 'වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වදී' යැ යි මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව' යි කීම්. වහන්ස, කීමෙක් ද? මා බසින් ඒ බිහිනී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්ද ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇගේ වචනය සිහි කරන සේකේ දැ?' යි සක්දෙවිඳු කී ය.

"දෙවිද, ඒ බිහිනී මා වැන්ද ය. මම ඇගේ වචනය සිහි කරමි. තව ද ආයුෂ්මත්ත භූ රියෙහි නිම්වලල්ල හඬ නඟන්නා හා ම මම සමවතින් නැඟී සිටියෙමි" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

"වහන්ස, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තරාගත කෙනෙක් ලොවැ උපදනාහු ද, ඒ කලැ දෙව මුළු පිරිමත්, අසුර මුළු පිරිමත්' යන මෙ කරුණ අපට පෙරවු වැ තවතිසා දෙවලොවැ ඉපිද සිටි දෙවියන් හමුයෙහි දී මා විසින් අසන ලද්දේ ය, ඔවුන් හමුයෙහි දී පිළිගන්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, 'යම් කලෙක තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ කෙනෙක් ලොවැ පහළ වන්නෝ ද, එ කලැ දෙවමුළු පිරිමත්, අසුර මුළු පිරිමත්' යන මෙ කරුණ මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, මෙ කිඹුල්වත් පුරෙහි ම බුදුරුවන්හි පහන්, දඹුරුවන්හි පහන්, සඟුරුවන්හි පහන්, සිල් සපුරා රක්නා සුලු ගෝපිකා නම් සැහැ දුවක් වූ ය. ඕ ගැහැනු බවට ඇලුම් හැරී පියා පිරිමි බව පතා, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා, අප ගේ පුත් බව ලැබුහ. එහි දු ඔහු 'ගෝපක දෙව පුතැ' යි ගෝපක දෙව පුතැ' යි දනිත්.

9. වහන්ස, අන් මහණහු ති දෙනෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කෙරෙහි බඹසර කොට හින වූ ගදැවු මුළුවෙක උපන්නාහු ය. ඔහු පස් කම් ගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ පසිඳුරන් හසුරුවන්නාහු, ගැයුම් වැයුම් ආදියෙන් අපට වත් කරනුවට අප උවටත් හලට එත්. අපට වත් කරනුවට අප උවටත් හලට ආ ඔවුනට ගෝපක දෙවපුත් තෙම 'නිදුකාණනී, තෙපි කොහි යොමු කළ මුහුණු ඇති වැ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දහම් ඇසුහු ද? මම වනාහි ස්ත්‍රියක් ව සිට ද බුදුරුවන් දඹුරුවන් සඟුරුවන් කෙරෙහි පහන් වැ, සිල් පුරන්නිම් ඉතිරිබවහි ඇල්ම හැරී පියා, පිරිමිබව පතා කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියෙමි, සක් දෙවිඳු ගේ පුත් බව ලදිමි.

ඉධාපි මං ඵං ජානන්තී ගොපකො දෙවපුතො ගොපකො දෙව-
පුතොති. කුමෙහ පන මාරිසා හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො භීනං
ගන්ධබ්බකායං උපපන්නා දුද්දිට්ඨරූපං චත හො අද්දසාම යෙ මයං අද්දසාම
සහධම්මකෙ භීනං ගන්ධබ්බකායං උපපන්නෙ'ති'. තෙසං හතෙත ගොපකෙන
දෙවපුතෙන පටිච්චොදිතානං වෙ දෙවා දිට්ඨො ධම්මෙ සතිං
පටිලභිංසු කායං බ්‍රහ්මපුරොභිතං, ඵකො පන දෙවො කාමෙ අඤ්ඤාවසී.

10. “උපාසිකා චක්ඛුමතො අභොසිං නාමමපි මයං අහු ගොපිකා ති,
බුද්ධො ච ධම්මෙ ච අභිප්පසන්නා සඛ්ඤ්ඤාපට්ඨාසිං පසන්නචිත්තා.

තසෙසව බුද්ධාසස සුධම්මතාය සකකසස පුතොමභි මහානුභාවො,
මහාජුතීකො තිදිච්චපපනො ජානන්තී මං ඉධාපි ගොපකො ති.

අප්දසං භික්ඛවො දිට්ඨපුඛෙ ගන්ධබ්බකායුපගතෙ' චභීතො.
ඉමෙහි තෙ ගොතමසාවකා සෙ යෙ ච මයං පුඛෙ මනුසසභුතා.

අනෙතන පානෙන උපට්ඨභිමා පාදුපසංගයහ සකෙ නිවෙසනො,
කුතොවුඛා නාම ඉමෙ හචනෙතො බුඛසස ධම්මාති පටිඤ්ඤාසෙසුං.

පචචත්තං වෙදිතඛෙඛා භි ධම්මො සුදෙසිතො චක්ඛුමතානුබුද්ධො,
අහං භි කුමෙහව උපාසමානො සුචා අරියානං සුභාසිතාති

සකකසස පුතො'මභි මහානුභාවො මහාජුතීකො තිදිච්චපපනො,
කුමෙහ පන සෙට්ඨවුපාසමානා අනුකරං බ්‍රහ්මචරියං චරිතො.

භීනං කායං උපපන්නා හචනෙතො අනානුලොමා හචතොපපත්ති,
දුද්දිට්ඨරූපං චත අද්දසාම සහධම්මකෙ භීනකායුපපනෙත.

ගන්ධබ්බකායුපගතො හචනෙතො දෙවානමාගච්ඡථ පාරිවරියං,
අගාථෙ චසතො මයහං ඉමං පසං චීසෙසතං.

මෙහිදු මා ‘ගොපක දෙව පුතැ’ යි දනිත්. නිදුකාණනි, තෙපි වූ කලි භාග්‍ය-
චතුත්චහන්සේ කෙරෙහි බලසර කොට, හීන වූ ගඳැවු රුහැකැ උපන් සහදුමියන් දකුමෝ
ද, ඒ අපි නො දක්ක යුතු දයක් දුටුමහ’ යි ඔවුනට වෝදනා කළේ ය.
චහන්ස, ගොපක දෙවපුතු විසින් වෝදිත (සිහි කරවන ලද) ඒ තිදෙනා
අතුරෙන් දෙදෙනෙක් දෙවිහු මෙ අත් බවිහි ම පළමු දහන් සිහිය පිළිලැබ
(ධ්‍යානය පාදක කොට විචසුන් වඩා ඇනැගැමි පෙලෙහි පිහිටා) එ
කෙණෙහි ම සැවැ බලි ලොවැ බලිපෙරෙවි (බ්‍රහ්මපුරෝහිත) අත් බව
ලදහ. එක් දෙවියෙක් වනාහි කාමයන්හි දැලුණේ එහි මැ රැදුණේ ය.

(එයින් කීහු සංගීතිකාරයෝ:)

10. “පසැස් ඇතියාණන් ගේ උවැසියක් වීම්. මගේ නම ‘ගොපිකා’
යි විය. බුදුරුවන්හි ද දමුරුවන්හි ද වෙසෙසින් පැහැදුණු මම් පහන්
සිතැති ව සඟුරුවනට උවටන් කෙළෙම්.

එ බුදුරජු ගේ ම දහමැ සොදුරු බව හෙයින් සක්දෙවිදු ගේ මහ
තෙදැතිපුතෙක් වැ තිදසපුරු උපනිම්. මෙහි ද මා ගෝපක යැ’ යි දනිත්.

ඉක්බිති පෙර දුටුවිරු, (පෙර) දහන් ලැබ සිට, ගදෙවු දෙව රැහේ
උපන් මහණුන් දිවිම්. යම් බදු අපි පෙර මිනිස් වූමෝ, සිය නිවෙස්හි දී
පා දෙවිම් ආදී විසින් සංග්‍රහ කොට, අහරින් පැනිග් යම් කෙනාකුත්හට
උවටන් කළමෝ ද, මේ ඒ ගොයුම්සව්වෝ යැ. මේ හවත්හු කවර අතක්
බලා ගත්තාහු, බුදු රජුන් ගේ දහම් පිළිගත්තෝ ද?

පසැසියාණන් දූන දෙසු දහම තමා විසින් ම දත යුතු ය. මම් ද
තොප සෙයින් - තොප ම ඇසුරු කෙරෙමින් - ආයඹ වූ බුදුරජුන් ගේ
සුභාමිතයන් තොප ගෙන් අසා පිළිපැද, තිදස් ලොවැ උපන්තොම්, සක්-
දෙවිදුට මහානුභාව ඇති මහ තෙදැති පුතෙක් වීම්. තෙපි වනාහි උතුම්
බුදුරජුන් ඇසුරු කරමින් ලොවුතුරු සසුන් බලසර සරා, පහන් දෙවිමුළු-
වෙක උපන්හු ය. හවතුන් ගේ මේ ඉපැත්ම (ඔබ කළ මහණදමට)
නො සරි ලන සේ ය. හීන වූ දෙව මුළුවෙක උපන් සහදුම් වූ තොප
දක්නා ඇපි නො දක්ක යුතු දක්මක් දුටුමහ.

හවත්හු ගඳැවු දෙව රැහෙහි උපන්තාහු, සක් දෙවිදුට වත් සපයනුවට
එන්තාහ. ගිහි ගෙහි වුසු මගේත් මහණ කම් කළ තොපගේත් මේ
වෙසෙස දකිවු.

ඉතී හුඤා සවඤ්ඤා පුමා'මහි දෙවො දිඤ්ඤාති කාමෙහි සමධිහිභුතො,
තෙ වොදිතා ගොතමසාවකෙන සංවෙගමාපාදුං සමෙචච ගොපකං,

“හඤ්ඤා ඛායාමාම වියායමාම මා නො මයං පරපෙසසා අනුමහ,”
තෙසං දුචෙ විරියං ආරභිංසු අනුසකරං ගොතමසාසනානි,

ඉධෙ ව චිත්තානි විරාජයිඤා කාමෙසු ආදීනවමඤ්ඤාසංසු,
තෙ කාමසංයොජනඛන්ධානානි පාපිමයොගානි දුරචචයානි

නාගොච සඤ්ඤාගුණානි ඡෙඤා දෙච නාවනිංසෙ අතිකකමිංසු,
සඉඤ්ඤා දෙචා සපජාපතිකා සඤ්ඤා සුධම්මාය සභායුපච්චයා-

. තෙ සංනිසිත්තානං අතිකකමිංසු විරා විරාගා විරජං කරොත්තා,
තෙ දිඤ්ඤා සංවෙගමකාසි වාසවො දෙචාහිභු දෙවගණසස මරෙකි.

ඉමෙ හි තෙ හීනකායුපපත්තා දෙචෙතාවනිංසෙ අතිකකමනති,
සංවෙගජාතසස වචො නිසමම සො ගොපකො වාසවමඤ්ඤාසාසි.

“බුඤ්ඤා ජනිඤ්ඤා මනුසසලොකෙ කාමාහිභු සකාමුතීති ඤ්ඤාති,
තසෙසතෙ පුත්තා සතියා විභීතා වොදිතා මයා තෙ සතිමරෙකිලඤ්ඤා.

තිණ්ණං තෙසං වසීනොඤ්ඤා ඵකො ගන්ධබ්බකායුපගතො ‘වභීතො
චෙ චෙච සඤ්ඤාධිපථානුසාරිතො දෙචෙපි හීලෙතති සමාහිත්තතා.

ඵතාදිසි ධම්මපපකාසනොඤ්ඤා න තඤ්ඤා කිං කඛති කොචි සාවකො,
නිඤ්ඤාභ්භවසං විචිකිචජාභිතං බුඤ්ඤා නමසාම ජිනං ජනිඤ්ඤා.

යනෙත ධම්මං ඉධඤ්ඤාය විසෙසං අඤ්ඤාසංසු තෙ,
කායං බුභමපුරොහිතං දුචෙ තෙසං විසෙසගු.

තස ධම්මසස පත්තියා ආගතමහාසි මාරිස,
කතාවකාසා භගවතා පඤ්ඤා පුචෙජමු මාරිසාති.

පෙර ස්ත්‍රී වූ ඒ මම අද දෙව් කම්සුවෙන් යුත් පිරිමියෙකිමි” ගෝපක දෙව්පුත්‍ර කරා පැමිණ, ගොයුම් සවු වූ ඔහු විසින් වෝදිත වූ ඒ ගඳැවු දෙව් පුත්‍ර කුසංවේගයට පැමිණියාහ.

ඔවුන් ගෙන් දෙදෙනෙක් ‘දූන් ඇපි වැර වඩවු, වැයම් කරවු, ඇපි මෙරමාහට මෙහෙ කරුවෝ නො වමෝ ව’ යි කියා, ගොයුම් බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනා සිහි කොට කමටහන්හි වැර වැඩුහ.

ඔහු මෙහි දී ම පස්කම්හි ඇලුණු සිත් පහ කොට, කාමයන්හි දෙස් දුටුහ. ඔහු ඉක්මෙකුටට දුෂ්කර වූ මරහු ගේ බැඳුම් වූ කාම සංයෝජන ද කාම බන්ධන ද, ඇතක් හු යදම්සෙයින් සිඳූ පියා, තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ (බඹලෝ) ගියාහ. ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ ද, ප්‍රජාපතිහු සහිත වූ ද දෙව් සෙබෙහි යම් දෙව් කෙනෙක් හුන්නාහු ද, එසේ හුන් ඒ දෙවියන් අතුරෙන් ශූර වූ ඔහු රාග රජස් දුරු ලන්නාහු (අනාගැමි මහ වඩන්නාහු), පහවූ රාග ඇත්තාහු, සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ ගියාහ. දෙවියන් මැද සෙසු දෙවියන් අබ්බවා සිටි සක් දෙව්දු, ‘හීන දෙව් මුළුවෙක උපන් මොහු වනාහි (දහන් වඩා) තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ යෙත් යැ’ යි සංවේගය පහළ කෙළේ ය. හටගත් සංවේග ඇති සක් දෙව්දු ගේ වචනය නුවණින් සලකා, ඒ ගෝපක දෙව් පුත් තෙමේ සක් දෙව්දුට මෙසේ කී ය.

“ජනෝද්‍රයෙනි, මිනිස්ලොවැ බුද්ධ නම් කෙනෙක් ඇත. කාමයන් මැඩැලූ ඔබ ශාක්‍යමුනි නම් වෙති. ඔබ ගේ පුත්‍ර වූ මොහු සිහියෙන් තොර වූවාහු, මා විසින් වොදනා කරන ලදුවෝ සිහිය ලදහ.

ඒ තුන් මහණුන් ගෙන් ගඳැවු රැහැට පැමිණූ සිටි එකෙක් මෙහි මැ රැදුණේ ය. සම්බෝධිමාර්ගය (අනාගැමි මහ) ඔස්සේ යන දෙදෙනෙක් ම සමාධිගත සිතැත්තාහු දෙවියන් යට පත් කෙරෙත්.

මෙ සස්තෙහි මෙ බදු දහම් පවසනු ඇත. එහි ලා කිසිදු සව්වෙක් ‘මේ කෙසේ වන්නෙක් ද’ යි සැක නො කරයි. තිණු සතර මහවතුරු ඇති, සුන් සැක ඇති, ජනයනට ඉන්ද්‍ර වූ සියලු කෙලෙස් දිනූ බැවින් එක ම ජීනායාණන් වූ ඒ බුදුරජුන් නමදිවු.

“ඔවුන් තිදෙනා අතුරෙන් විශෙෂගාමී වූ දෙදෙනෙක් මෙහි දී ම ඔබේ දහම දැන ගෙන බ්‍රහ්මපුරෝහිත කය (පුරමධ්‍යානය) ලැබ එය පාදක කොට විචසුන් වඩා අනාගැමි මහ ලැබුවාහු ද, නිදුකාණනි, ඒ දහම ලබනු පිණිස අපි මෙහි ආමහ. නිදුකාණනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කරන ලද අවකාශ ඇත්තමෝ ප්‍රශ්න විචාරමෝ වා.”

11. අථ ඛො භගවතො එතදභොසි: දීඝරත්තං විසුඛො ඛො අයං සකෙකා යං කිඤ්චි මං පඤ්ඤං පුච්ඡස්සති, සබ්බං තං අත්ථසංභිතං යෙව පුච්ඡස්සති, නො අනත්ථසංභිතං. යං වසසාහං පුච්චො ඛො කංඛාකංඛිස්සාමි. තං ඛිප්පමෙව ආඡානිස්සති''ති. අථ ඛො භගවා සකකං දෙවානම්ඤ්ඤං ඥාතං අඤ්ඤාසි:

“පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසි,
තස්ස තසෙසව පඤ්ඤස්ස අහං අත්තං කරොමි තෙ''ති.

පටමභාණවාරං නිට්ඨිතං.

“එකල්හි මේ සක් දෙව වනාහි බොහෝ කලක් ම පිරිසිදුවූ ආයෙක. හේ යම් පැනයක් මා විවාරන්නේ ද, අර්ථනිශ්චිත වූ ම (කරුණු සහිත වූ ම) ඒ සියල්ල විවාරන්නේ ය, අර්ථ නිශ්චිත නො වූවක් නො ම විවාරන්නේ ය. මොහු විසින් යමක් විවාරන ලද්දෙම, මම විසඳන්නෙමි නම්, හේ වහ, ම එය දැනගන්නේ යැ” යි හඟවත් බුදුරජුනට මේ සිත විය, ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක් දෙවිඳු බණවා (ආචාර්යයන්)

“වාසවයෙනි, සිතීන් යමක් කැමැත්තහු ද, ඒ පැනය මා විවාරවු. ඔබගේ ඒ ඒ හැම පැනයක් ම (විසඳා) කෙළවර කරන්නෙමි” යි වදළු සේක.

පළමු බණ වර නිව්යේ ය.

12. කතාවකාසො සකෙකා දෙව්නම්මේද්දෙ හගච්ඤා ඉමං හගච්ඤාං පඨමං පඤ්ඤං අපුච්ඡිදු: කිංසකෙඤ්ඤාපජානා නු ඛො මාරිස දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගඤ්ඤා යෙ වකෙඤ්ඤා සනති පුට්ඨකායා තෙ 'අවෙරා අදණ්ඛා අසපතා අබ්බාපජා' විහරෙමු අවෙරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අථ ච පන සවෙරා සදණ්ඛා සසපතා සබ්බාපජා විහරන්ති සවෙරිතො'ති ඉදං සකෙකා දෙව්නම්මේද්දෙ හගච්ඤාං පඤ්ඤං අපුච්ඡි.

තස හගචා පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි:

"ඉසාමච්ඡරියසකෙඤ්ඤාපජා ඛො දෙව්නම්මේද්දෙ දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගඤ්ඤා, යෙ වකෙඤ්ඤා සනති පුට්ඨකායා, තෙ 'අවෙරා අදණ්ඛා අසපතා අබ්බාපජා විහරෙමු අවෙරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අථ ච පන සවෙරා සදණ්ඛා සසපතා සබ්බාපජා විහරන්ති සවෙරිතො ති. ඉදං හගචා සකකස දෙව්නම්මේද්දෙස පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි. අකමතො සකෙකා දෙව්නම්මේද්දෙ හගච්ඤා භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදි: එවමෙතං හගචා, එවමෙතං සුගත, තිණ්ණං මො'ජ කඛිං විගතා කථංකථා හගච්ඤා පඤ්ඤාස වෙය්ඤාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

13. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නම්මේද්දෙ හගච්ඤා භාසිතං අභිනද්දිතො අනුමොදිතො හගච්ඤාං උකාරිං පඤ්ඤාමපුච්ඡි:

"ඉසාමච්ඡරියං පන මාරිස කිංනිදනං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපභවං, කිංසම් සති ඉසාමච්ඡරියං හොති, කිංසම් අසති ඉසාමච්ඡරියං න හොති?"ති.

1. අව්ච්චපඤ්ඤා, PTS

12. සක් දෙව්දු පැන පුළුවස්නා පිණිස ලත් අවකාශ ඇත්තේ,¹ හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාලේ ය: ‘නිදුකාණන් වහන්ස, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට ‘වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝදණ්ඩ නැත්තෝ වැ පස-මිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරි (කොප මාත්‍ර දු නො උපදවන්නෝ) වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර ඇත්තාහු, දණ්ඩ ඇත්තාහු, පසමිතුරන් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, වෙරි වූවාහු වෙසෙත්. කවර සංයෝජනයක් ඇත්තාහු (කවර බැම්මෙකින් බැඳුණාහු) ඔහු එසේ වෙසෙත් ද? යනු යි. මෙසේ සක් දෙව්දු හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාලේ ය.

ඔහු විසින් පැන විචාරන ලද හඟවත්හු එය මෙසේ විසදා වදලා හ:

“දෙව්ද, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද අන් යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝ දණ්ඩ නැත්තෝ වැ පසමිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරි වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර බැඳුම් ඇත්තෝ වැ දණ්ඩ ඇත්තෝ වැ පසමිතුරන් ඇත්තෝ වැ දෙමනස් ඇත්තෝ වැ වෙරි වැ වෙසෙත්. ඔහු ඊර්ෂ්‍යාවත් මාත්සය්‍ය්‍යත් සංයෝජන කොටැත්තාහු (ඊර්ෂ්‍යාමාත්සය්‍ය්‍ය දෙකින් බැඳුණාහු), එසේ වෙසෙත්.’ ප්‍රශ්න විචාරනු ලැබූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙව්දු ගේ පැනය මෙ පරිද්දෙන් විසැදූහ. (එයින්) සතුටු වූ සක් දෙව්දු ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ විසැදුම ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණි² විමතිය පහ විණැ’ යි සක් දෙව්දු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමොචන් විය.

13. සක් දෙව්දු මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමොච,

“නිදුකාණන් වහන්ස, ඊර්ෂ්‍යා මාත්සය්‍ය්‍ය දෙක කුමක් නිදන් කොටැත්තේ ද, කුමක් සමුදය (කාරණ) කොටැත්තේ ද, කුමක් උත්පත්ති ස්ථාන කොටැත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව (උපද්‍යා තැන) කොටැත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඊර්ෂ්‍යා මාත්සය්‍ය්‍ය දෙක වෙයි ද, කුමක් නැති කල්හි ඊර්ෂ්‍යා මාත්සය්‍ය්‍ය දෙක නො වෙයි ද?’ යි මත්තෙහි ද පැනයක් පුළුවන.

1. කතාවකාසො-කරන ලද අවකාශ ඇත්තේ යනු පදගතාර්ථ යැ.
 2. තිණණා කංඛා-සැකය තරණය කරන ලදී යනු පදගතාර්ථ යැ.

ඉසසාමච්ඡරියං ඛො දෙවානමීඤ්ඤ පියාපපියනිදනං පියාපපියසමුදයං පියාපපියජාතිකං පියාපපියපහවං, පියාපපියෙ සති ඉසසාමච්ඡරියං භොති, පියාපපියෙ අසති ඉසසාමච්ඡරියං න භොති''ති.

14. ''පියාපපියං ඛො පන මාරිස කිංනිදනං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපහවං. කිංසමිං සති පියාපපියං භොති, කිංසමිං අසති පියාපපියං න භොති''ති.

''පියාපපියං ඛො දෙවානමීඤ්ඤ ඡන්දනිදනං ඡන්දසමුදයං ඡන්දජාතිකං ඡන්දපහවං ඡන්දෙ සති පියාපපියං භොති, ඡන්දෙ අසති පියාපපියං න භොති''ති.

15. ''ඡන්දෙ ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො, කිංසමිං සති ඡන්දෙ භොති කිංසමිං අසති ඡන්දෙ න භොති''ති.

ඡන්දෙ ඛො දෙවානමීඤ්ඤ විතකකනිදනො විතකකසමුදයො විතකකජාතිකො විතකකපහවො. විතකකෙ සති ඡන්දෙ භොති, විතකකෙ අසති ඡන්දෙ න භොති''ති

16. විතකකො ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො කිංසමිං සති විතකකො භොති, කිංසමිං අසති විතකකො න භොති''ති.

විතකකො ඛො දෙවානමීඤ්ඤ පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදනො පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදයො පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදනො පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදනො පහවො, පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදයො සති විතකකො භොති, පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤානිදයො අසති විතකකො න භොති''ති,

“දෙව්ද, ඊර්ණ්‍යා මාත්සය්‍යී දෙක ප්‍රිය අප්‍රිය සත්ත්වයන් නිදන කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් සමුදය (කාරණ) කොට ඇත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ජාති (උත්පත්තිස්ථාන) කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ප්‍රභව (උපදනා තැන්) කොට ඇත්තේ ය. ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ඇති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සය්‍යී දෙක වෙයි. ප්‍රියයක්හු හෝ අප්‍රියයක්හු නැති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සය්‍යී දෙක නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

14. නිදුකාණන් වහන්ස, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය කුමක් නිදන කොටැත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොටැත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

දෙව්ද, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වසංස්කාරය වනාහි ඡන්දය නිදන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය සමුදය කොටැත්තේ ය, ඡන්දය උත්පත්තිස්ථාන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ප්‍රභව කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ, ඡන්දය නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්වසංස්කාරය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

15. ‘නිදුකාණන් වහන්ස, ඡන්දය වනාහි කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඡන්දය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ ද?’ යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

“දෙව්ද, ඡන්දය වනාහි විනිශ්චය විතර්කය නිදන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය සමුදය කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ඇති කල්හි ඡන්දය වේ විනිශ්චය විතර්කය නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

16. “නිදුකාණන් වහන්ස, විනිශ්චය විතර්කය කුමක් නිදන් කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන..

“දෙව්ද, විනිශ්චය විතර්කය වූ කලි තෘෂ්ණා ප්‍රපඤ්ච සමප්‍රයුක්ත සංඤාකොටස් නිදන් කොටැත්තේ ය, එය ම සමුදය කොට ඇත්තේ ය. එය ම උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, එය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, එය ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ, එය නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

17. කථං පටිපනෙතා පන මාරිස භික්ඛු පපඤ්ඤසඤ්ඤසඛිං-
නිරොධසාරුපභාමිනීපටිපදං පටිපනෙතා භොති'ති.

සොමනස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම් සෙව්තඛමපි
අසෙව්තඛමපි. දෙමනස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම්. සෙව්තඛමපි
අසෙව්තඛමපි, උපෙක්ඛමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම් සෙව්තඛමපි
අසෙව්තඛමපි.

සොමනස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම්. සෙව්තඛමපි
අසෙව්තඛමපි ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං.
තස් යං ජඤ්ඤ සොමනස්සං 'ඉමං ඛො මෙ සොමනස්සං
සෙවතො අකුසලා ධමො අභිවධ්දන්ති කුසලා ධමො
පරිභායන්ති' ති. එවරුපං සොමනස්සං න සෙව්තඛං. තස් යං
ජඤ්ඤ සොමනස්සං 'ඉමං ඛො මෙ සොමනස්සං සෙවතො අකුසලා
ධමො පරිභායන්ති කුසලා ධමො අභිවධ්දන්ති'ති එවරුපං සොම-
නස්සං සෙව්තඛං. තස් යඤ්ඤෙ සව්තකකං සව්චාරං යඤ්ඤෙ
අව්තකකං අව්චාරං යෙ අව්තකකඅව්චාරෙ තෙ පඤ්ඤතරෙ. සොම-
නස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම් සෙව්තඛමපි අසෙව්-
තඛමපිති. ඉති යත්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. දෙම-
නස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම් සෙව්තඛමපි අසෙව්-
තඛමපි ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං කිඤ්ඤෙතං පටිච්චවුත්තං. තස් යං
ජඤ්ඤ දෙමනස්සං 'ඉමං ඛො මෙ දෙමනස්සං සෙවතො අකුසලා
ධමො අභිවධ්දන්ති කුසලා ධමො පරිභායන්ති'ති, එවරුපං දෙමනස්සං
න සෙව්තඛං. තස් යං ජඤ්ඤ දෙමනස්සං 'ඉමං ඛො මෙ දෙමනස්සං
සෙවතො අකුසලා ධමො පරිභායන්ති කුසලා ධමො අභිවධ්දන්ති'ති.
එවරුපං දෙමනස්සං සෙව්තඛං. තස් යඤ්ඤෙ සව්තකකං සව්චාරං
යඤ්ඤෙ අව්තකකං අව්චාරං යෙ අව්තකකඅව්චාරෙ තෙ පඤ්ඤතරෙ.
දෙමනස්සමාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙන වදුම් සෙව්තඛමපි අසෙව්-
තඛමපි ති. ඉති යත්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්චවුත්තං.

17. “නිදුකාණන් වහන්ස, මහණ තෙම කෙසේ පිළිපත්තෝ ප්‍රපංච-සංඥා කොටසුන් ගේ සංසිද්ධිමට උපාය බැවින් නිසි වූ ද එය අරමුණු කිරීම් වශයෙන් එයට පැමිණෙන්නාවූ ද විවසුන් මහ පිළිපත්තෝ වේ ද?” යි සක් දෙවිඳු ප්‍රච්චිත.

“දෙවිඳ, මම සෙවියැ යුතු නො සෙවියැ යුතු විසින් සොමනස් වේදනාව ද දෙ පරිදි කොට කියමි. “දෙවිඳ, සෙවියැ යුතු සොමනස ද නො සෙවියැ යුතු සොමනස ද යි මම සොමනස ද දෙ පරිද්දෙකින් කියමි, දෙමනස ද සෙවියැ යුතු දෙමනස ද නො සෙවියැ යුතු දෙමනස ද යි දෙපරිදිකොට කියමි. උපේක්ෂාව ද සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද නො සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද යි දෙ පරිදි කොට කියමි.

සෙවියැ යුතු සොමනස ද නොසෙවියැ යුතු සොමනස ද යි මම සොමනස දෙ පරිද්දෙකින් කියමි යි මෙසේ මෙය කියන ලදී. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ සොමනස සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම සොමනසක් දන ගන්නේ ද, මෙ බඳු වූ සොමනස නො සෙවියැ යුතු. මේ සොමනස සෙවුනා මගේ සතන් හි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත්’ යි යම සොමනසක් දන ගන්නේ ද, මෙ බඳු සොමනස සෙවියැ යුතු. එහි ද යම සොමනසෙක් ඉදින් විතර්ක සහිත විචාරසහිත ද (නොෂ්-කාමය වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාතිභාවනා වශයෙන් ප්‍රථම ධ්‍යාන වශයෙන් විතර්ක විචාර සහිත ද), යම සොමනසෙක් විතර්ක- (රහිත ද විචාර රහිත ද ද්විතීය ධ්‍යාන වශයෙන් අවිතර්ක වැ අවිචාර වැ උපන්නේ ද) ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත ද විචාර රහිත ද, එය වඩා උතුම් ය. ‘දෙවිඳ, සොමනස ද සෙවියැ යුතු එක ද, නො සෙවියැ යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් කියමි’ යි යමක් කියන ලද ද, මෙය ඒ ද්විවිධ සොමනස සඳහා කියන ලදී. දෙවිඳ, දෙමනස ද සෙවියැ යුතු එක ද නො සෙවියැ යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් මම කියමි. මෙසේ වනාහි මෙය කියන ලදී. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි ‘මේ දෙමනස සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ’ යි යමක් දන්නේ ද, මෙ බඳු දෙමනස නො සෙවියැ යුතු යැ. එහි ‘මේ දෙමනස සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම් හු වැඩෙත් යැ’ යි දන්නේ ද, මෙ බඳු දෙමනස සෙවියැ යුතු. එහි විතර්ක සහිත විචාර සහිත යම දෙමනසෙක් වේ ද, විතර්කරහිත විචාරරහිත යම දෙමනසෙක් වේ ද, ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත විචාරරහිත ද (නොෂ්කාමය වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාති වශයෙන් ප්‍රථම-ධ්‍යානාදී වශයෙන් උපදනා) මේ දෙමනස වඩා උතුම් යැ. දෙවිඳ, දෙම-නස ද සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක ද යි දෙමනස ද මම දෙවැ-දැරැම් කොට කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී දෙමනස සඳහා කියන ලදී.

උපෙකම්පාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති ඉති ඛො පනෙතං වුඤ්ඤං කිංකොතං පට්ඨො වුඤ්ඤං තස් යං ජඤ්ඤාඋපෙකං ඉමං ඛො මෙ උපෙකං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති එවරුපා උපෙකං න සෙව්තබ්බා. තස් යං ජඤ්ඤා උපෙකං ඉමං ඛො මෙ උපෙකං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති එවරුපා උපෙකං සෙව්තබ්බා. තස් යකොඤ්ඤි සව්තකකං සව්චාරං යකොඤ්ඤි අව්තකකං අව්චාරං යෙ අව්තකකඅව්චාරෙ තෙ පඤ්ඤතරෙ. උපෙකම්පාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම්. සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. ඉති යතං වුඤ්ඤං ඉදමෙතං පට්ඨො වුඤ්ඤං.

එවං පට්ඨොනො ඛො දෙවානම්ඤ භික්ඛු පපඤ්ඤසඤ්ඤසඤ්ඤාභිචාරොධ සාරුපභාමීනිපට්ඨො පට්ඨොනො භොතිති. ඉස්සං භගවා සකකසා දෙවානම්ඤසා පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛායාකාසි. අත්තමනො සකෙකා දෙවා නම්ඤෙ භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤි අනුමොදි. එවමෙතං ‘‘ භගවා එවමෙතං සුගත තිණ්ණං මෙ’ස් කඛො විගතා කථංකථා භගවතො පඤ්ඤවෙය්‍යාකරණං සුචා’’ති.

18. ඉතිහ සකෙකා දෙවානම්ඤෙ භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොදිතා භගවතං උඤ්ඤං පඤ්ඤං අපුච්ඡි: ‘‘කථං පට්ඨොනො පන මාරිස භික්ඛු පාතීමොකඛසංවරාය පට්ඨොනො භොති?ති’’.

කායසමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. වච්ඡමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. පරියෙසනමාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. කායසමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම්. සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. ඉති ඛො පනෙතං වුඤ්ඤං කිංකොතං පට්ඨො වුඤ්ඤං. තස් යං ජඤ්ඤා කායසමාචාරං ඉමං ඛො මෙ කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො කායසමාචාරො න සෙව්තබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤා කායසමාචාරං ඉමං ඛො මෙ කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති ති, එවරුපො කායසමාචාරො සෙව්තබ්බො. කායසමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ දුට්ඨොන වදුම්. සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමි ති. ඉති යතං වුඤ්ඤං, ඉදමෙතං පට්ඨො වුඤ්ඤං,

දෙවිද, සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක ද යි මම උපේක්ෂාව ද දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ උපේක්ෂාව වනාහි සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද, මෙ බඳු වූ උපේක්ෂාව නොසෙවියැ යුතු ය. එහි මෙ උපේක්ෂාව සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද මෙ බඳු වූ උපේක්ෂාව සෙවියැ යුතු ය. එහි යමක් සචිතර්ක සච්චාර ද, යමක් අචිතර්ක අච්චාර ද, මොවුන් අතුරෙන් යමක් අචිතර්ක අච්චාර ද එය වඩා උතුම්. දෙවිද, 'සෙවියැ යුතු එක ද නො සෙවියැ යුතු එක ද යි උපේක්ෂාව දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි' යි මෙසේ යමෙක් මා විසින් කියන ලද ද, මෙය ඒ (අචිතර්ක අච්චාර) උපේක්ෂාව සඳහා කියන ලදී.

දෙවිද, මෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ප්‍රජාව සම්ප්‍රසුක්ත සංඤා කොටසුන් ගේ සංසිද්ධිමට උපාය බැවින් එයට නිසි වූ ද එය අරමුණු කිරීම් වශයෙන් එයට පැමිණෙන්නා වූ ද විවසුන් මහට පිළිපත්තේ වෙ යැ යි මෙසේ සක් දෙවිදු විසින් විචාරන ලද පැනය විසඳා වදළු සේක. සතුටු වූ සක් දෙවිදු 'භාග්‍යාවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසඳීම ඇසීමෙන් මෙහි මා තුළ වූ සැකය ඉක්මණ, විමතිය පහ වියැ' යි කියා හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙව් ය.

18. මෙසේ සක් දෙවිදු හඟවත් බුදුරජුන්ගේ වචනය පිළිගෙන, "නිදුකාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම පාතිමොක්ඛ සීල සංවරය පිණිස පිළිපත්තෙක් වෙ දූ" යි මත්තෙහි දු පැනයක් පුළුවන.

'දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නො සෙවියැ යුක්ත දැ යි කායසමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි වාක්සමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි පයෙඝ්ඤාය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නො සෙවියැ යුක්ත ද යි කායසමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. කුමක් සඳහා මෙය කියන ලද ද යත්: එහි මේ කායසමාවාරය සෙවුනා මා සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ' යි යම් කාය සමාවාරයක් දන්නේ ද, මෙ බඳු වූ කායසමාවාරය සෙවියැ යුතු යැ. එහි මේ කාය සමාවාරය සෙවුනා මා සතනෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් කාය සමාවාරයක් දන්නේ ද මෙබඳු වූ කායසමාවාරය සෙවියැ යුතු ය. 'දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි කායසමාවාරය ද දෙවැදෑරුම් කොට මම කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද මෙය එකී කාය සමාවාරය සඳහා කියන ලදී.

වච්ඡමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති. ඉති ඛො පනෙතං චුක්කං. කිංකෙඤ්ඤං පට්ඨො චුක්කං. තස් යං ජඤ්ඤා වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධිඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො න සෙව්තඛබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤා වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධිඪන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො සෙව්තඛබ්බො. වච්ඡමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම්. සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ඉති යතං චුක්කං, ඉදමෙතං පට්ඨො චුක්කං.

පරියෙසනමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ති. ඉති ඛො පනෙතං චුක්කං. කිංකෙඤ්ඤං පට්ඨො චුක්කං. තස් යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධිඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො පරියෙසනො න සෙව්තඛබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධිඪන්ති ති. එවරුපො පරියෙසනො සෙව්තඛබ්බො. පරියෙසනමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ති ඉති යතං චුක්කං, ඉදමෙතං පට්ඨො චුක්කං. එවං පට්ඨොනො ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ භික්ඛු පාතිමොසඛසංචරාය පට්ඨොනො භොති ති.

ඉස්සං හගවා සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාං පුට්ඨො ඛායාකායී අත්තමනො සකකසා දෙවානම්ඤ්ඤ හගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදී: "එවමෙතං හගවා එවමෙතං සුගතං. තිණ්ණො මෙ'ස්ස කඛ්ඛා වීගතා කථංකථා හගවතො පඤ්ඤාවෙයාකරුණං සුඤ්ඤා" ති.

19. ඉතිහ සකකසා දෙවානම්ඤ්ඤ හගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදිතො හගවතං උත්තරිං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "කථං පට්ඨොනො පන මාරිස භික්ඛු ඉද්දියසංචරාය පට්ඨොනො භොති?" ති.

"චක්ඛුච්චෙඤ්ඤායං රුපමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති. සොතච්චෙඤ්ඤායං සඤ්ඤාමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති. සානච්චෙඤ්ඤායං ගන්ධමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ති. ජිව්හාවච්චෙඤ්ඤායං රසමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ති. කායච්චෙඤ්ඤායං ඵොඪබ්බමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති ති. මනොච්චෙඤ්ඤායං ධම්මමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨොන වදුම් සෙව්තඛබ්බොති අසෙව්තඛබ්බොති" ති.

දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත ද යි වාක්සමාවාරය ද දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලදද? යත්: එහි, ‘මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්තේ) අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ’ යි යම් වාක්සමාවාරයක් දන්තේ ද, එ බඳු වූ වාක්සමාවාරය නො සෙවියැ යුතු. එහි ‘මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්තේ) අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ’ යි යම් වාක්සමාවාරයක් දන්තේ ද, මෙබඳු වූ වාක්සමාවාරය සෙවියැ යුතු. ‘දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත ද යි වාක්සමාවාරයද මම් දෙවැදැරුම් කොට කියමි’ යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී වාක්සමාවාරය සඳහා කියන ලදි.

දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත ද යි පයෙඛිණිය ද දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද? යත්: එහි ‘මේ පයෙඛිණිය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත්’ යි යම් පයෙඛිණියක් දැන ගත්තේ ද, මෙබඳු වූ පයෙඛිණිය නො සෙවියැ යුතු. එහි ‘මේ පයෙඛිණිය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත්’ යි යම් පයෙඛිණියක් දැන ගත්තේ ද, ඒ පයෙඛිණිය සෙවියැ යුතු. දෙවිද, පයෙඛිණියක් සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත ද යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී පයෙඛිණිය සඳහා කියන ලදි. දෙවිද, මෙසේ පිළිපත් මහණ වනාහි පාතිමොක්ඛ සංචරය පිණිස පිළිපත්තේ වෙ යැ යි.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙවිඳු විසින් පැන පුළුවස්නා ලද්දහු එය විසැඳු සේක. සතුටට පත් සක්දෙවිඳු ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සැ එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැඳුම ඇයිමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමතිය පහ වියැ’ යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙවී ය.

19. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ ඔබ ගෙන් “නිදුකාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ඉන්ද්‍රිය සංචරය පිණිස පිළිපත්තේ වේ ද?” යි මත්තෙහි පැනයක් පුළුවන.

‘දෙවිද, ඇසින් දැක දන යුතු රූපය ද සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත ද යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි . . . දෙවිද කනින් අසා දන යුතු ශබ්දය ද . . . දෙවිද, නැහැයෙන් අසා දන යුතු ගඳ ද . . . දිවෙන් ආස්වාද කොට දන යුතු රසය ද . . . කයින් පැහැසැ දන යුතු හැපෙන දෑ ද . . . මනසින් දන යුතු දහම් අරමුණු ද සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත ද යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසඳා වදළු සේක.

එවං වුක්ඛෙ සකෙකා දෙව්‍යානමීද්දෙ හගවනනං එතදවොච: ඉමසස
 බො අභං හනෙන හගවතා සඬබ්බෙනන භාසිතසස එවං විජ්‍යාරෙන අඤ්ඤා
 ආජානාමි, යථාරූපං හනෙන වකච්චිඤ්ඤායං රූපං සෙවතො අකුසලා
 ධම්මා අභිවධිස්සන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරූපං වකච්චි-
 විඤ්ඤායං රූපං න සෙවිතබ්බං, යථාරූපඤ්ඤා බො හනෙන වකච්චි-
 විඤ්ඤායං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා
 අභිවධිස්සන්ති ති එවරූපං වකච්චිඤ්ඤායං රූපං සෙවිතබ්බං, යථාරූපඤ්ඤා
 බො හනෙන සොතච්ඤ්ඤායං සඤ්ඤාසෙවතො-පෙ-සානච්ඤ්ඤායං ගඤ්ඤා-
 සෙවතො -පෙ- ජීවහාච්ඤ්ඤායං රසං සෙවතො -පෙ- කායච්ඤ්ඤායං
 ඵොට්ඨබ්බං සෙවතො -පෙ- මනෝච්ඤ්ඤායං ධම්මං සෙවතො
 අකුසලා ධම්මා අභිවධිස්සන්ති කුසලාධම්මා පරිභායන්ති ති එවරූපො
 මනෝච්ඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ඤා බො හනෙන
 මනෝච්ඤ්ඤායං ධම්මං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා
 අභිවධිස්සන්ති ති එවරූපො මනෝච්ඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො,
 ඉමසස බො මෙ හනෙන හගවතා සඬබ්බෙනන භාසිතසස එවං විජ්‍යාරෙන
 අඤ්ඤා ආජානතො තිණ්ණා මේ'ස්ස කඛිඛා විගතා කථංකථා හගවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

20. ඉතිහ සකකා දෙව්‍යානමීද්දෙ හගවතො භාසිතං අභිනන්දිඤ්ඤා
 අනුමොදිඤ්ඤා හගවනනං උත්තරං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "සබ්බෙව නු බො
 මාරිස සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා එකතතජ්ජ ඵකතත-
 අරෙකොසානා"ති.

" න බො දෙව්‍යානමීද්දෙ සබ්බෙ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා
 එකතතජ්ජ ඵකතතඅරෙකොසානා"ති.

"කසමා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා
 එකතතජ්ජ ඵකතතඅරෙකොසානා?"ති.

මෙසේ වදළ කල්හි “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සාකෙච්චන් වදරන ලද මේ වචනයේ අරුත් මෙසේ විස්තර වශයෙන් මම දැනගනිමි. වහන්ස, ඇසින් දැක දන යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද කුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වූ චක්ඡුර්-විඤෙය රූපය නො සෙවියැ යුතු. වහන්ස, ඇසින් දැක දන යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද කුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද, එබඳු වූ චක්ඡුර් විඤෙය රූපය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, යම් බඳු ශ්‍රෝත්‍ර විඤෙය ශබ්දයක් සෙවුනහු ගේ . . . ස්‍රාණවිඤෙය ගත්ඨ-යක් සෙවුනහු ගේ . . . ජිභ්වා විඤෙය රසයක් සෙවුනහු ගේ . . . කාය විඤෙය ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යයක් සෙවුනහු ගේ . . . මනෝවිඤෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද කුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද, මේ බඳු මනෝවිඤෙය ධර්මය නො සෙවියැ යුතු. වැලිදු යම් බඳු මනෝවිඤෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද කුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද එබඳු වූ මනෝවිඤෙය ධර්මය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද මේ වචනයේ අර්ථය මෙසේ විස්තරයෙන් දැන ගන්නා මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැලුම ඇසීමෙන් මෙහි සැකය ඉක්මියේ ය, විමතිය පහ වී යැ” යි සක්දෙවිඳු කී ය.

20. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ, මත්තෙහි දු පැනයක් පුළුවියෙන්, “නිදුකාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණබමුණෝ එක් (සමාන) අන්තයක් ඇති (අභින්න) වාද ඇත්තෝ ද? එක් ම (සමාන) ආචාර ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) ලබ්ධි ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ දැ?” යි පුළුවන.

“දෙවිද, සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ආචාර ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ සමානාචාර ඇත්තෝ සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත් ද?” යි සක්දෙවිඳු පුළුවන.

“අනෙකධාතුනානාධාතු ටො දෙවානම්ඤ්ඤ ලොකො. තස්මිං අනෙක-
ධාතුනානාධාතුස්මිං ලොකෙ යං යදෙව සත්ථා ධාතුං අභිනිවිසන්ති තං
තදෙව උමසා පරාමසස අභිනිවිසස වොහරන්ති ‘ඉදමෙව සචං
මොසමඤ්ඤන්ති.’ තස්මා න සබ්බෙ සමණ්ණාසමණො එකතනවාද එකතනසීලා
එකතනඡ්ඤ එකතනඅරේඛාසානා”ති.

“සබ්බෙව භු ටො මාරිස සමණ්ණාසමණො අවචනනතිට්ඨා අවචන-
යොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරි අවචනනපරියොසානා?”ති.

“න ටො දෙවානම්ඤ්ඤ සබ්බෙ සමණ්ණාසමණො අවචනනතිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරි අවචනනපරියොසානා”ති.

“තස්මා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණ්ණාසමණො අවචනනතිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරි අවචනනපරියොසානා”ති.

“යෙ ටො දෙවානම්ඤ්ඤ භික්ඛු තණ්හාසංඛියවිමුක්ඛා තෙ අවචනනතිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරි අවචනනපරියොසානා. තස්මා න
සබ්බෙ සමණ්ණාසමණො අවචනනතිට්ඨා අවචනනයොගසෙකම් අවචන-
නමුභමචාරි අවචනනපරියොසානා”ති.

ඉඤ්ඤං භගවා සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤසස පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛ්‍යාකාසි.
අත්තමනො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දි අනුමොදි.
එව මෙතං භගවා එවමෙතං සුගත තිණ්ණො මො’ඤ්ඤ කඛ්ඛා වීගතා කප්-
කපා භගවතො පඤ්ඤවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

“දෙවිද, ලොවැස්සේ නොයෙක් අදහස් ඇත්තෝ, නානා අදහස් ඇත්තෝ වෙත්. ඒ නොයෙක් අදහස් ඇති, නානා අදහස් ඇති ලොවැස්සන් අතුරෙහි සත්වයෝ යම් යම් ම අදහසකට වැද ගනිත් ද (අදහසක් ගනිත් ද), ඒ ඒ අදහස ම දැඩි කොට ගෙන මුළු ශක්තියෙන් ම පරාමර්ශනය කොට ‘මෙය ම සත්‍ය යැ සෙස්ස හිස් යැ’ යි කියත්. එහෙයින් සියලු මහණබමුණෝ එක් ම වාදයක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ‘ආචාරයක්’ ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ලබ්ධියක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම නිෂ්ඨාවක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි විසඳා වදාළ සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය (නිර්වාණය) ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්තය පිණිස (නිවන සඳහා) බබසර සරන්තෝ ද (ආයතීමාර්ගාධිගමය කරන්නෝ ද)? අත්‍යන්ත පයභිවසානය ඇත්තෝ ද (නිර්වාණ ගාමීහු ද)?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්තනිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයභිවසානය ඇත්තෝ නො ම වෙති” යි විසඳා සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයභිවසානය ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණා සංක්ෂයයෙන් (මාර්ගයෙන් හෝ නිවන අරමුණු කොට) කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණාහු ද, ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයභිවසානය ඇත්තාහු වෙත්. එහෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයභිවසානය ඇත්තෝ නො වෙත්” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසඳා සේක.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක් දෙවිදු විසින් පැන පුළුවස්නා ලද සේක් ඒ විසඳා සේක. සතුටු වූ සක් දෙවිදු “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ගේ. ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය (පැන විසඳීම) ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමක්ඛය පහ වී යැ” යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ භාෂිතය පිළිගත්තේ ය, අනුමේවී ය.

21. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නම්ඤ්ඤ භගවතො භායිතං අභිනාදිඤ්ඤා අනුමොදිඤ්ඤා භගවතො එතදවොච: එජා භනෙන රොගො එජා ගණේඛා එජා සලලං එජා ඉමං පුරිසං පරිකඨඨති තසස තසෙසව භවසස අභිනිබ්බභතියා. තසමා අයං පුරිසො උච්චාවචමාපජ්ජති. යෙසවාහං භනෙන පඤ්ඤානං ඉතො බ්බිධා අඤ්ඤාසු සමණවුභමණෙසු ඕකායකමමච්චි නාලුඤ්ඤං. තෙ මෙ භගවතා බ්බාකතා දීඝරක්ඛානුසයිතඤ්ඤා පන මෙ විචිතිවජා-කථංකථාසලලං, තඤ්ඤා භගවතා අබ්බුලොනති.

22. අභිජානායි. නො ඤං දෙව්නම්ඤ්ඤ ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණවුභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''අභිජානාමහං භනෙන ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණවුභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''යථාකථං පන තෙ දෙව්නම්ඤ්ඤ බ්බාකංසු, සචෙ තෙ අගරු භාසසු''ති.

''න ඛො මෙ භනෙන ගරු යඤ්ඤා භගවා නිසිනෙතො භගවතං රුපො වා''ති.

''තෙන හි දෙව්නම්ඤ්ඤ භාසසු''ති.

''යෙ සවාහං භනෙන මඤ්ඤම්ඤ්ඤ සමණවුභමණා ආරඤ්ඤාකා පනත සෙනාසනා''ති. ත්ඛාහං උපසඛිකම්ඤ්ඤා. ඉමෙ පඤ්ඤා පුච්ඡාමි. තෙ වයා පුච්ඡා න සමපායනති, අසමපායනතා මම. යෙව පටිපුච්ඡනති' කො නාමො ආයඤ්ඤා?'ති. තෙසාහං පුච්ඡො බ්බාකරොමි: 'අහං ඛො මාරිස, සකෙකා දෙව්නම්ඤ්ඤ'ති. තෙ මම. යෙව උතතරිං පුටිපුච්ඡනති 'කිං පනායසමා දෙව්නම්ඤ්ඤ කමමං කඤ්ඤා ඉමං ධානං පනෙතා'ති. තෙසාහං යථාසුතං යථාපරිසකතං ධම්මං දෙසෙමි. තෙ තාවතකෙනෙව අකමනා භොනති 'සකෙකා ව නො දෙව්නම්ඤ්ඤ දිච්ඡො යඤ්ඤා නො අපුච්ඡම්ඤ්ඤ තඤ්ඤා නො බ්බාකායි'ති. තෙ අඤ්ඤාදපුටි මම යෙව සාවකා සමපජ්ජනති, න වාහං තෙසං. අහං ඛො පන භනෙන භගවතො සාවකො සොතා-පනෙතො අච්චිතිපාතධම්මො නියතො සමෙඛාධිපරායණො''ති.

1. යෙසවාහං (සිඛු)

21. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෙවැ “වහන්ස, තෘෂ්ණාව රොගයෙක, තෘෂ්ණාව ගට්ඨක, තෘෂ්ණාව හුලෙක, තෘෂ්ණාව මේ පුරුෂයා (කර්මානුරූප ව) ඒ ඒ හවයෙක ම ඉපැදීම පිණිස භාත්පයින් අදී. එ හෙයින් මේ පුරුෂ තෙම උස් බවට පහත් බවට පැමිණේ. වහන්ස, යම් ප්‍රශ්නයනට මෙයින් බැහැර අන් මහණ බමුණන් කෙරෙහි අවකාශ කිරීම් පමණ දුනො ලද්දෙම ද, දීර්ඝ කාලයක් මා සිත් සනත්ති ලැග හොත් ඒ ප්‍රශ්නයෝ මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් විසඳා වදරන ලදහ. මා තුළ යම් සැක විමකි නැමැති හුලෙක් වී ද, එය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් උදුරා දමන ලද්දේ යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

22. “දෙවිද, මේ ප්‍රශ්න අන් මහණ බමුණන් වෙතින් විචාලා දන්නෙහි ද?” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, අන් මහණ බමුණන් වෙතින් මේ ප්‍රශ්න විචාලා දනිමි” යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“දෙවිද, කෙසේ නම් ඔහු මේ ප්‍රශ්න විසැදුහු ද, ඉදින් ඔබට බරෙක් නො වේ නම්, කිව මැනැවැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, යම් තැනෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්නෙක් වැඩහුන් සේක් වී නම්, එය කියනු මට බරෙක් නො වේ” යැ යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“එසේ වී නම්, දෙවිද, කියන්නැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, වනවාසිහු යැ යි, ගම්කෙළවර සෙනසුන්හි වසන්නෝ යැ යි, යම් මහණ බමුණු කෙනකු මම් සිතීම ද, මම් ඔවුන් කරා ගොස් මේ ප්‍රශ්න විචාලෙමි. ඔහු මා විසින් විචාරන ලද්දහු, “ආයුෂ්මත් තෙමේ කිනම් වේ ද?” යි මා, ම පුළුවසින්. මම් ඔවුන් විසින් පුළුවසනා ලදීම් ‘නිදුකාණනි, මම් සක් දෙවිඳුමි’ යි කියමි ඔහු “ආයුෂ්මත් දේවෙන්දු තෙමේ කවර නම් කර්මයක් කොට මේ තැනට පත් වී දැ?” යි මත්තෙහි මා ම පුළුවසින්. මම් ඔවුනට මා අසා ඇති පරිදි මා ඉගෙන ඇති පරිදි (සජ්ඣ චුත පද) ධර්මය දෙසමි. ඔහු එ පමණින් ම, ‘අප විසින් සක් දෙවිඳු දක්නා ලද්දේ ද වේ, අපි යමක් විචාලමෝ ද එය ද අපට විසඳා කියේ යැ’ යි එ පමණින් ම සතුටු වෙත්, ඔහු ඒකාන්තයෙන් මගේ ම ශ්‍රාවකයෝ වෙත්, මම් ඔවුන් ගේ ශ්‍රාවක නො වෙමි. වහන්ස මම් වූ කලී සිවු අවාහි නොවැටෙන සැහැවී ඇති, මාර්ග ධර්ම නියාම-යෙන් නියත වූ (අවශ්‍යයෙන් ම උපරිමාර්ගාධිමය කරන සුලු) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සෝවාන් සච්චෙක් වෙමි” යි සක් දෙවිඳු පැවැසීය.

23. “අභිජානායි නො තං දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ ඉතො පුබ්බෙ එවරූපං වෙද පටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“අභිජානාමභං භනෙත ඉතො පුබ්බෙ එවරූපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති.”

“යථාකථං පන තං දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ අභිජානායි ඉතො පුබ්බෙ එවරූපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“භුතපුබ්බං භනෙත දෙව්‍යසුරසඛිතාමො සමුපබ්බුලොභා අහොයි, තස්මිං ඛො පන භනෙත සඛිතාමෙ දෙවො ජිනිංසු, අසුරො පරාජිංසු. තස්මිං මඤ්ඤං භනෙත තං සඛිතාමං අභිච්ඡිනිතො විජිතසඛිතාමස්ස එතදහොයි: ‘යා වෙව දුනි දිබ්බා ඔජා යා ච අසුරො ඔජා උභයමෙඤ්ඤ දෙවො පරිභුඤ්ඤාසනනනති ති. ඛො ඛො මෙ භනෙත වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො සදණ්ඩාවචරො සසඤ්ඤාවචරො න නිබ්බිදය න වීරුභාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. යො ඛො පන මෙ අයං භනෙත භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො, සො අදණ්ඩාවචරො අසඤ්ඤාවචරො එකත්තනිබ්බිදය වීරුභාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය භිබ්බානාය සංවත්තති’ ති.

24. “කිං පන තං දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ අස්ථවස්ස සමපසමානො එවරූපං වෙද පටිලාභං සොමනස්ස පටිලාභං පවෙදෙසී?” ති.

“ඡ ඛො අභං භනෙත අස්ථවස්ස සමපසමානො එවරූපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙසී” ති.

“ඉධෙව තිට්ඨමානස්ස දෙවභුතස්ස මෙ සතො,
සුන්දරායු ච මෙ ලඛො එවං ජානාහි මාරිසා” ති.

ඉමං ඛො අභං භනෙත පයමං අස්ථවස්ස සමපසමානො එවරූපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙසී.

චුතො‘භං දිවියා කායා ආයුං භික්ඛා අමානුසං,
අමුලොභා ගඛඛමෙසසාමී යත් මෙ රමනී මනො.

23. “දෙවිද, මෙයින් පෙර තොප මෙ බඳු සතුටක් ලැබීම, සොම්නසක් ලැබීම දැනිලි දැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදල සේක.

“වහන්ස, මම මෙයින් පෙර මෙබඳු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනිමි” යි සක් දෙවිදු කී ය.

“දෙවිද, මෙයින් පෙර තොප කෙසේ වූ මෙබඳු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනිලි ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදල සේක.

“වහන්ස, පෙර වූවක් කියමි. පෙර දෙවියන් ගේ ද අසුරයන් ගේ ද, යුද්ධයෙක් එළැඹූ සිටියේ විය. වහන්ස, ඒ යුද්ධයෙහි දෙවියෝ ජය ගත්හ. අසුරයෝ පැරදුණහ. වහන්ස, ඒ යුද්ධය දිනා, දිනූ යුද්ධය ඇති ඒ මට “දැන් යම් දිව්‍ය ඔපසෙක් වේ ද යම් අසුර ඔපසෙකුත් වේ ද, මේ දෙකොටස ම දැන් දෙවියෝ පරිභෝග කරන්නාහ” යි මට මේ සිත විය. වහන්ස, මගේ ඒ යම් සතුට ලැබීමෙක් සොම්නස ලැබීමෙක් වී ද දඬුගෙන හැසිරීම සහිත වූ අවි ගෙන හැසිරීම සහිත වූ ඒ සතුට ලැබීම, ඒ සොම්නස ලැබීම සසඳ කලකිරීම පිණිස නො පවතී, විරාගය පිණිස නො පවතී, නිරෝධය පිණිස නො පවතී, කෙලෙස් සන්සිදීම පිණිස නො පවතී, විශිෂ්ට ඥානය පිණිස නො පවතී, සත්‍යාවබෝධය පිණිස නො පවතී, නිවන පිණිස නො පවතී. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීමෙන් මට යම් සතුට ලැබීමෙක්, සොම්නස ලැබීමෙක් වී ද, එය දඬුගෙන හැසිරීම නැති එකෙක, අවි ගෙන හැසිරීම නැති එකෙක, ඒකාන්තයෙන් සසර කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, ක්ලේශ ව්‍යුපභමය පිණිස, විශිෂ්ටඥානය පිණිස සත්‍යාවබෝධය පිණිස, නිර්වාණය පිණිස පවතී” යැ යි සක් දෙවිදු කී ය.

24. “දෙවිද, තෝ කවර නම් කරුණක් දක්නෙහි මෙබඳු සතුට ලැබීමක්, සොම්නස ලැබීමක් දැන්වහි ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදල සේක.

“වහන්ස, මම කරුණු සයක් දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීමක් සොම්නස ලැබීමක් දැන්වමි.

‘නිදුකාණන් වහන්ස, මෙහි ම සිටුනා දෙවි වූ ම මා විසින් (ආයු ගෙවී) මෙහි දී ම සැව අනතුරු වැ මෙහි ම ඉපැදීමෙන් පුනරායුෂය ද ලද්දේ ය. මෙ කරුණ මෙසේ දැන වදල මැනැවි.

වහන්ස, මේ පළමු වන කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම, සොම්නස ලැබීම දැන්වමි.

‘මම දිව්‍ය ආයුෂ හැර දමා දෙවි අත් බැවින් සැව, යම් තැනෙක මා සිත ඇලෙයි ද, එහි සිහි නොමුළා වැ (කැත් කුල ආදියෙක) මවු කුසකට එළැඹෙන්නෙමි.’

ඉමං ඛො අහං හනෙන දුතියං අස්ථවසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

සොහං අමුල්ලපඤ්ඤාසු වීහරං සාසනෙ රතො,
ඤ්ඤොන වීහරිසසාමි සමපජානො පතිසසතො.

ඉමං ඛො අහං හනෙන තතියං අස්ථවසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

ඤ්ඤොන මෙ වරතො ච සමොධි වෙ හවිසසති,
අඤ්ඤාතා වීහරිසසාමි සෙවච මනෙහා හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හනෙන වතුස්ථං අස්ථවසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

චුතො'හං මානුසා කායා ආයුං භික්ඛාන මානුසං,
පුන දෙව හවිසසාමි දෙවලොකමහි උත්තමො.

ඉමං ඛො අහං හනෙන පඤ්චමං අස්ථවසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

තෙ පණ්ඩිතතරා දෙවා අකනිච්ඤා යසසසිතො,
අන්තීමෙ වත්තමානමහි සො නිවාසො හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හනෙන ජට්ඨං අස්ථවසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

ඉමෙ ඛො අහං හනෙන ජ අස්ථවසෙ සමපසසමානො එවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

25. “අපරියොසිතසඛකපෙසා විචිකිච්ඡී කථංකරී,
විචරිං¹ දීඝමධානං අභෙසනෙහා තථාගතං.

යායාසු මඤ්ඤාමි සමභෙණ පච්චිකතවීහාරිතො,
සමබ්බිධා² ඉති මඤ්ඤාතො ගච්ඡාමි තෙ උපාසිතුං.

කථං ආරාධනා හොති කථං හොති විරාධනා,
ඉති පුච්ඤා න සමෙහානතී³ මග්ගෙ පටිපදසු ව.

1. විචරි පෑ
2. සමබ්බිධා පෑ
3. සමපායනති සිචු

වහන්ස, මම මේ දෙවෙනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුටක් ලැබීම, සොමනසක් ලැබීම දන්වමි.

‘ඒ මම සස්තෙහි ඇලුණෙමි, නොමුළා වූ ප්‍රඥා ඇති වැ වසන්තෙමි, ප්‍රඥා ඇත්තෙමි, එළැඹූ සිටි සිහි ඇත්තෙමි, න්‍යායයෙන් (අරිසවු බවට නිසි වූ කරුණින්) යුතු වැ වසන්තෙමි.’

වහන්ස, මේ තුන් වැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘‘න්‍යායයෙන් (අරි සවු බවට ගැළපෙන කරුණින්) හැසිරෙන මට ඉදින් සම්බෝධිය වන්නේ නම් (සෙදගැමිවන්නෙමි නම්) නොලක් විශෙෂාධිගමය ලබනු කැමැත්තෙමි වසන්තෙමි. එය ම මිනිස් ලොවැ මගේ කෙළවර අත්බව වන්නේ ය.’’

වහන්ස, මේ සතර වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘මනුෂ්‍යායුෂය හැර මිනිසක් බැවින් සැවැ දෙවි ලොවැ යලිදු උතුම් දෙවියෙක් වන්නෙමි.’

වහන්ස, මේ පස් වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම මෙබඳු වූ සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘යශස් ඇති, සියලු දෙවියනට වඩා උතුම් වූ, අකනිටා බබලොව වැසි ඒ යම් දෙවි කෙනෙක් ඇද්ද, මගේ අන්තිම අත්බව පවත්නා කල්හි ඔවුන් අතුරෙහි මගේ නිවාසය වන්නේ ය.’

වහන්ස, මේ සවැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

වහන්ස, මම මේ කරුණු සය දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම, සොමනස ලැබීම දන්වමි.

25. නො නිමි මනෝරථය ඇති වැ, සැක කරන සුලු වැ, විමති ඇති වැ, තර්භත කෙනකු සොයනුයෙමි දික් කලක් සසඳ හැවිද්දෙමි.

යම් මහණුන් ත්‍රිවිධ විචේකයෙන් විවික්ත වැ වසන්නන් කොට හඟිම ද, මේ බුදුවරු සි හඟින්නෙමි ඔවුන් ඇසුරු කරන්නට යෙමි.

‘ආයඹ මාර්ගයට බස්නා පිළිවෙත කෙසේ වේ ද? ආයඹ මාර්ගයට බාධක පිළිවෙත (අනුපාය ප්‍රතිපත්තිය) කෙසේ වේ ද?’ යි මා විසින් විචාරන ලද්ද වූ ආයඹ මාර්ගයෙහි ද ප්‍රතිපත්තින්හි ද විවෘල කරුණු මොනොවට විසඳා කියන්නට ඔහු නො හැකි වෙත්.

තාසස්ස යද මං ජානන්ති සකෙකා දෙවානමාගතො.
තාසස්ස මමෙව පුච්ඡන්ති කිං කතා පාපුඤ්ඤං.

තෙසං යථා සුතං ධම්මං දෙසයාමී ජනෙසුත,
තෙන අත්තමනා භොන්ති¹ දීට්ඨො නො වාසවො'ති ව.

යද ව බුද්ධමඤ්ඤකං විචිකිච්ඡාවිතාරණං,
සො'මචි වීතභයො අජ්ජ සමබ්බං පධිරුපාසිය.²

තණ්ඨාසලලසස හනකාරං බුඞ්ඞමපච්ඡුග්ගලං
අභං වජ්ඤ මහාවීරං බුඞ්ඞමාදිවච්ඡිනං.³

යං කරොමසී⁴ බ්‍රහ්මුනො සමං දෙවෙහි මාරිස,
තදජ්ජ තුග්ගං කසසාම හන්ද සාමං කරොම තෙ.

ත්වමෙව අසී සමබ්බො තුවං සත්ථා අනුත්තරො,
සදෙවකස්මී ලොකස්මී නත්ථී තෙ පච්ඡුග්ගලො'ති.

26. අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීඤ්ඤ පඤ්ඤසිඛං ගන්ධබ්බපුත්තං ආමනෙකසී. බහුපකාරො ඛො මෙ'සී තිං තාත පඤ්ඤසිඛං යං තිං හගචන්තං පඨමං පසාදෙසී තයා තාත පඨමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං හගචන්තං දසකනාය උපසඛකමිමහ අරහන්තං සමමාසමබ්බං. පෙත්තිකෙ ව යානෙ ඨපසිසසාමි, ගන්ධබ්බරාජා භවීසසසී, හද්දඤ්ඤ තෙ සුරියච්චවසං දම්මි, සා හි තෙ අභිපත්තී'ති. අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීඤ්ඤ පාඤ්ඤා පඨවිං පරාමසීත්ථා තිකකතතුං උදුතං උදුතෙසී: “නමො තසස හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධසස නමො තසස හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධසස, නමො තසස හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධසසා”ති.

ඉමස්මිඤ්ඤ පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤමානෙ සකකසස දෙවානමී-න්දසස වීරජං විතමලං ධම්මවකඛුං උදපාදි “යං කිඤ්ඤී සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති,” අඤ්ඤඤසඤ්ඤ අසීතියා දෙවතාසභ-සසානං. ඉති යෙ සකෙකන දෙවානමීඤ්ඤ අජ්ඣන්ධපඤ්ඤා පුට්ඨා, තෙ, හගචන්තා බ්‍යාකතා. තස්මා ඉමසස වෙය්‍යාකරණසස සකක-පඤ්ඤා'න්ධෙව අධිච්චන්ති.

සකකපඤ්ඤසුත්තං නිට්ඨිතං අට්ඨමං.

1. තෙ නයසතතමනා PTS
2. පධිරු පාසසී මජ්ඣ.
3. වජ්ඤමාදිවච්ඡිනං PTS
4. යං කරොමසො PTS

ඔහු යම් කලෙක 'දෙවියන් අතුරෙන් සක් දෙවි තෙමේ ආයේ යැ' යි මා දනැ හැඳිනැ ගනිත් ද, එ කලැ 'කුමක් කොට මේ සක් දෙවි පදයට පැමිණියෙහි ද?' යි මා ම පිළිවිසිත්.

ඔවුනට මම අසා ඇති පරිදි ජනයා අතර ප්‍රකට වූ සජ්ත චූත පද ධර්මය දෙසමි. එයින් ඔහු 'අප විසින් වාසව (ශක්‍ර) තෙම දක්නා ලද්ද' යි කියාත් සතුටු වෙත්.

වැලි යම් කලෙක සැක දුරු කරන බුදුරජුන් දුටුයෙමි ද, ඒ අද ඒ සම්බුදු රජුන් ඇසුරු කොට ඒ මම පහ වූ බිය ඇත්තෙකිමි වෙමි.

තෘෂ්ණා නැමැති හුලු නසාදු, සම පුභුලක්ඛු නැති, බුදුරජුන් මම වදිමි. මහාවීර වූ සුයඨිබන්ධුන් වහන්සේ වදිමි. පෙර දෙවියන් සමඟ බඹහට යම් නමස්කාරයක් කළමෝ ද, නිදුකාණන් වහන්ස, අද ඔබට ඒ නමස්කාරය කරන්නමු. දන් ඔබට පිණිසා කරමහ.

'ඔබ ම සම්බුදු වෙති, ඔබ ම නිරුත්තර ශාස්තෘ වෙති. දෙවියන් සහිත ලොවැ ඔබට සම පුභුලෙක් නැත.'

26. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිළු ගදෙවු පුතු බණවා 'දරුව පන්සිළු, පළමු කොට තෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදුණුයෙහි (සිත් ගත්තෙහි) ය. ඒ තෝ මට බොහෝ උපකාරී වූයෙහි ය. දරුව, පළමු කොට තා විසින් පහදවන ලද අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹුණෙමහ. තා (අද සිට) පිය තනතුරෙහි තබන්නෙමි. තෝ අද සිට ගන්ධර්වයනට රජ වන්නෙහි ය. හිරුහු සේ බබලන හදා දෙවහන තට දෙමි. තා විසින් ඕ වෙසෙසින් පතන ලද්දී යැ' යි කී ය.

ඉක්බිති සක් දෙවිඳු අත්ලෙන් පොළොව ස්පර්ශ කොට 'ඒ හඟවත් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හඟවත් අර්භත් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හඟවත් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා' යි තුන් වරක් උදන් ඇති ය.

මේ නිර්ගාථක සූත්‍රය වදරනුලබන කල්හි සක් දෙවිඳු ට ද අන් අසු දහසක් දෙවියනට ද 'යමක් උපදනා සුලු ද ඒ සියල්ල නැසෙන සුලු යැ යි කෙලෙස් රජස් රහිත, කෙලෙස් මල රහිත දහමි ඇස (සෝවාන් මහනුවණ) පහළ විය.

මෙසේ සක් දෙවිඳු විසින් පතන ලද විචාරන ලද යම් ප්‍රශ්න කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු හඟවත් බුදුරජුන් විසින් විසදන ලදහ. එහෙයින් මේ නිර්ගාථක සූත්‍රයට සක්කපඤ්ඤා (ශක්‍රප්‍රශ්න) යැ යි ම නමෙක් වෙයි.

අටවන සක්කපඤ්ඤා සූත්‍රය නිමිසේ ය.

මහාසතිපට්ඨානසූතං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති කමමාස-
දමං නාම කුරුනං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි
'භික්ඛවො'ති. 'භදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං භගවා
එතදවොච:

2. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මගො සත්තානං විසුඛියා
සොකපරිද්දවානං සමතිකකමාය දුක්ඛදෙමනසඤානං අසුඛිතමාය
ඤායසඤ අධිගමාය නිබ්බානසඤ සමුඡ්ඡිට්ඨියාය, යදිදං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා.
කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති
ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

වෙදනාසු වෙදනානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

විකෙත වික්ඛානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

උදෙසො නිට්ඨිතො.

මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කල්මාසදමා නම යම් නියම ගමෙක් වී ද එහි වැඩ වෙසෙන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යි මහණුන් ඇමැතු සේක. ‘පින්වතුන් වහන්සැ’ යි ම ඵ මහණහු ඔබට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දක්වෙන) දහම වදළ සේක:

2. “මහණෙනි, සතර සිව්ටන් (සතිපට්ඨාන) නම වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝචලජ ඉක්මෙකු පිණිස ද, දුක්දෙමනසුන් දුරුවනු පිණිස ද, අරි අටැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වෙයි. ඒ කවර සිව්ටන් කෙනෙක් ද? යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තැ මහණ තෙමෙ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹැ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (සිරුර) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදඬුග වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිදුටා කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරජ කය අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති වැ, එළැඹැ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (වේදනාවන්) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදඬුග වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිදුටා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ (වේදනාවන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹැ සිටි සිහි ඇති ව, ලොව, (චිත්තය කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස ද (ව්‍යාපාදය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදඬුග ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණ වශයෙන්) සන්තිදුටා සිතෙහි චිත්තානු පස්සි වැ (සිත් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹැ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොවැ (නිවරණාදි ධර්මයන් කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡන්දය ද) දෙමනස ද (ව්‍යාපාද නිවරණය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදඬුග ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රාභණවශයෙන්) සන්තිදුටා (නිවරණාදි) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ (නිවරණාදීන් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

උද්දේශවාරය නිමිසේ ය.

3. කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා නිසීදති පලලඛකං ආභුජීතො උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙතො. සො සතො'ව අසසසති, සතො'ව පසසසති. දීඝං වා අසස-සතො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසතො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසං වා අසසසතො රසං අසසසාමීති පජානාති, රසං වා පසසසතො රසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපච්ඡංවෙදී අසසසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපච්ඡංවෙදී පසසසසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසසාමීති සික්ඛති.

4. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දංකො භමකාරො වා භමකාරතොවාසී වා දීඝං වා අඤ්ජතො දීඝං අඤ්ජාමීති පජානාති, රසං වා අඤ්ජතො රසං අඤ්ජාමීති පජානාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දීඝං වා අසසසතො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසතො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසං වා අසසසතො රසං අසසසාමීති පජානාති, රසං වා පසසසතො රසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපච්ඡංවෙදී අසසසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපච්ඡංවෙදී පසසසසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසසාමීති සික්ඛති.

3. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරජ කය අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ) වෙසෙයි ද? යත්: මහණෙනි, මහණ තෙම අරනකට ගියේ හෝ රුක්මුලකට ගියේ හෝ විවිත් සෙනස්නකට (ජනයාගෙන් වන සම්බාධ නැති හිස් ගෙයකට) ගියේ හෝ භසරමිණිය අවුළුවා (පලක් බැඳ), උඩු කය සාප්‍රකොට තබා ගෙන, සිහිය කමටහන් අරමුණට ම යොමු කොට පිහිටුවා ඉදි. හේ සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ආශ්වාස කෙරෙයි, සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ප්‍රශ්වාස කෙරෙයි. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ආශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඩු කොට-ඉක්මනින්) ආශ්වාස කරනුයේ 'ලුහුඩු කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඩු කොට-ඉක්මනින්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. 'සියලු ආශ්වාස කයේ (මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (ආසේවන වශයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). සියලු ප්‍රශ්වාස කයේ මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි පුහුණු කෙරෙයි. (ආසේවන වශයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සන්හිඳුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සන්හිඳුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

4. මහණෙනි, (අක්ෂ වූ ලියන වඩුවෙක් හෝ ලියන වඩුවක්හු ගේ ඇතැවැස්සෙක් හෝ දික් වූ හෝ මහත් වූ බඩුවක් ලියන කල්හි දීර්ඝ කොට (කල්ගනිමින් සෙමෙන්) අත් පා ආදිය අදනේ 'දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින් - සෙමෙන්) අදිමි' යි දනී ද, (ඉදි කටු කුලා ආදි කුඩා බඩුවක් ලියන කල්හි) අත් පා ලුහුඩු කොට (ඉක්මනින්) අදනේ, ලුහුඩු කොට (ඉක්මනින්) අදිමි' යි දනී ද, මහණෙනි, එ සේ ම මහණ තෙම දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ දීර්ඝකොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී, දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. සියලු ආශ්වාස කය (ආශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත් ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), සියලු ප්‍රශ්වාස කය (ප්‍රශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත්ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සන්හිඳුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සන්හිඳුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

ඉති අජ්ඣන්තංවා කායෙ කායානුපසයි විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්තබ්බිධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති.

සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති. සමුදය වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

අස්සී කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤ්ඤාමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සීතො ච විහරති, න ච කිඤ්චී ලොකෙ උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ආනාපානපබ්බං නිට්ඨිතං.

5. පුනචපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමීති පජානාති, ධීතො වා ධීතොමභීති පජානාති, නිසීන්තො වා නිසීන්තොමභීති පජානාති, සයාතො වා සයාතොමභීති පජානාති. යථා යථා වා පනස්ස කායො පඤ්ඤිතො හොති, තථා තථා නං පජානාති.

මෙසේ තමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් බලන සුදු වැ) වෙසෙයි. මෙරමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ) වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කයෙහි (අනිත්‍යාදීන්) නොයෙක් අයුරින් බලන සුදු වැ හෝ වෙසෙයි.

(කර්ජකය නාසාපුට සිත යන) ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැන්මට කාරණ වන දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානු-පස්සි වැ වෙසෙයි කර්ජකය ආදීන්ගේ ආභාවයෙහි ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස-යන්ගේ වැනැස්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා දක්නේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැන්ම ද වරෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(මෙසේ කමටහන් වඩන) ඒ යෝගාවචරයාහට ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කය වූකලී ඇතැ යි (පරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) ම හෝ සිහිය එළැඹූ සිටියේ වෙයි. ඒ සිහිය ද මතු මත්තෙහි ඥානයේ වැඩිම පිණිස ම වේ. මතුමත්තෙහි සිහියේ වැඩිම පිණිස ම වේ (අත් කිසි වක් පිණිස නො වේ.) මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නිශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්‍රය දෙදෙණා ගේ වශයට නො හසු වැ (අනිශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙසේත් රූ කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුදු වැ වෙසෙයි.

ආනාපානපර්වය නිමිසේ ය.

5. තව ද අනෙකක් කියමි. යෝගාවචර මහණ තෙම යන්තේ හෝ යෙමි යි (පරමාර්ථ වශයෙන් යන්තෙක් නැතැ යි ද 'යෙමි' යි පහළ වූ සිතින් ඉපි ද කය පුරා පැතිර ගිය වායු ධාතු වේගයෙන් වූ රූකයේ චලනය ම ඇතැ යි) දනී. සිටියේ හෝ සිටියෙමි වෙමි යි ('සිටිමි' යන සිතින් ඉපැද කය පුරා පැතිර ගිය වායු වේගයෙන් රූ කයේ චලන විශෙෂයක් වූ සිටිමි නැමැති ඉරියව්ව ම ඇතැ යි) දනී. වැදූ හෝතේ හෝ වැදූහෝනෙමි වෙමි යි (චිත්ත ක්‍රියා වායු ධාතුව පැතිර යෑමෙන් වූ වැදූහෝනා ඉරියව්ව පැවැත්ම ම ඇතැ යි) දනී. යම යම අයුරින් හෝ ඔහු ගේ රූ කයෑ පවත්නේ වේ ද ඒ ඒ අයුරින් එය දනී.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, බහිධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්තබහිධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති.

අස්සී කායොති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසති. මත්තාය අතිස්සිතො ව විහරති න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමිති ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ඉරියාපථපබ්බං නිවසීතං.

6. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු අභික්ඛන්තෙහ පටික්ඛන්තෙහ සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමීඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛිකාට්ඨපත්තච්චරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපසසාවකමම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතෙහ සුක්කෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්භිභාවෙ සමපජානකාරී හොති.

මෙසේ තමා ගේ ඉරියවු කයෙහි හෝ (ගමන් ඇ ඉරියවු පිරිසිදිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. මෙරමා ගේ ඉරියවු කයෙහි හෝ (ඉරියවු පිරිසිදිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසේ. (ගමන් ඇ) ඒ ඒ ඉරියව්වේ ඉපැත්ම බලනුයේ හෝ ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. ඒ ඒ ඉරියව්වේ නැසීම බලනුයේ හෝ ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසේ. වරෙක ඉරියවු කයෙහි ඉපැත්ම ද වරෙක එහි වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා දක්නේ හෝ වෙසේ.

ඒ ඒ ඉරියවුහි සිතිය යොමු කොට වසන ඒ යෝගාවචර මහණහට ‘ඉරියවු පැවැත්ම ම ඇතැ යි (පරමාර්ථයෙන් ඉරියවු පවත්වන සතෙක් සුභලෙක් නැතැ යි) සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. මෙසේ එළැඹ සිටි සිතිය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ (අන් කිසිවක් පිණිස නො වේ). මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්ශ්‍රය දෙකේ වශයට නො හසු වැ (අනිශ්ශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙසේද රූ කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

ඊය්‍යාපථ පර්වය නිමිසේ ය.

6. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ ඉදිරියට යෑමෙහි ද පෙරළා ඊමෙහි ද (සත්ව පුද්ගල නො වන හුදු ධාතු සමූහයෙක් ම ඉදිරියට යෑම පෙරළා ඊම ද කෙරේ යැ යි) සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරිය බැලීමෙහි ද අනුදික් බැලීමෙහි ද (උඩ සඳහන් පරිදි) සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. අත් පා හැකිලීමෙහි ද දිගු කිරීමෙහි ද සමාක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. සහළ සිවුරු හා පා සිවුරු හා දූරීමෙහි ද (ධාතු සමූහයක් ධාතු සමූහයක් වැළැඳ ගනී යන ආදීන්) සමාක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද බාද්‍යාදිය විකා කෑමෙහි ද (ඕ සතුරු ආදිය) රස විඳීමෙහි ද සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. මල මූ පහ කිරීමෙහි ද සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද පිබිඳීමෙහි ද කපා කිරීමෙහි ද නිහඬ වීමෙහි ද සමාක්-ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (ඒ ඒ ක්‍රියා) කරන්නේ වෙයි.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසී විහරති, බහිධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, අජ්ඣන්තබහිධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති, වයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති.

‘අපී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසකතිමත්තාය. අනිසසිතො ච විහරති න ච කිඤචී ලොකෙ උපාදියති.

එවලපී ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

සමපජ්ඣඤාපබ්බං නිට්ඨිතං.

7. පුනාවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඬං පාදතලා අධො කෙසමසකා තවපරියන්තා පුරං නානපපකාරසං අසුචිනො පච්චවෙකකිති.

“අපී ඉමසම් කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තවො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ජා වකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අන්තා අන්තගුණං උදරියං කර්ඨං පිත්තං සෙමහං පුඛෙඛා ලොභිතං සෙදො මෙදො අසසු වසා ඛෙලො සිඛකාණිකා ලසිකා මුත්තන්ති”.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානු- පස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැත්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනායෙහි යෙදී වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැත්මට කරුණු ද වරෙක ඒ ක්‍රියාවන්ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනා- යෙහි යෙදී වෙසෙයි.

(මෙසේ චතුසම්පජ්ඣය වැඩීමෙහි යෙදුණු) ඒ යෝගාවචර මහණහට වනාහි (ඉදිරියට යෑම් ආදී ක්‍රියා පැවැත්ම වූ) කය ම ඇතැ යි (ඒ ක්‍රියා කරන සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ' යි) සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ සිතිය ද වූ කළී මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිතිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිඃශ්‍රයයනට නො හසු වැ වසන්නේ ද වේ. තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් ලොවැ යෑම් ආදී කිසිදු ක්‍රියාවක් (සත්ව පුද්ගල ආත්ම ආත්මියාදී විසින් නො ද) ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

සම්ප්‍රජනා පර්වය නිමිසේ ය.

7. තව ද අනෙක් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පතුලෙන් උඩ, කෙසෙහින් යට, (සරසින්) සම කෙළවර කොටැ ඇති නන් අයුරු අසුවියෙන් පිරි සිටි මේ කරජ කය ම මතු දක්වෙන පරිදි නුවණින් සලකා බලයි:

මෙ සිරුරෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, සම යැ, මස් පිඬු යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුලු යැ, වකු ගඩු යැ, හද මස යැ, අක්මා යැ, දළ බුව යැ, බඩ දිව යැ, පපු මස යැ, අතුනු වැටිය යැ, අතුනු බහන යැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කළුළු යැ, වූරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සදමිදුලු යැ, මුත්‍ර යැ යන මේ දෙතිසක් කුණපයෝ ඇත'' යනු යි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උභතො මුඛා පුටොළී' සුරා නානාවිභිතසං
 ධක්ඛෙසං, සෙය්‍යථිදං සාලීනං විභීනං මුඤ්ඤානං මායානං තිලානං තණ්ඩු-
 ලානං. තමෙනං චතඤ්ඤා පුරිසො මුඤ්ඤානා පච්චවෙකෙඛයා: “ඉමෙ සාලී,
 ඉමෙ විභී, ඉමෙ මුඤ්ඤා, ඉමෙ මායා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා ති
 එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඤ්ඤා ඉමමෙව කායං උඛං පාදකලා
 අධො කෙසමඤ්ඤා තචපරියනං සුරං නානාපසකාරසං අසුචිතො
 පච්චවෙකඛති: අත්ථ ඉමසම්. කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තවො
 මංසං නාහරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤං චකං, හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං
 පපථාසං අනං අනනගුණං උදරියං කර්මං, පිත්තං සෙමභං පුඛෙඛා
 ලොභිතං සෙදෙ මෙදෙ, අසුඤ්ඤා වසා ඛෙලො සිඛ්ඤානිකා ලසිකා
 මුත්තනති.

ඉති අර්ඤ්ඤානං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛෙඛිඛා
 වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අර්ඤ්ඤානඛෙඛිඛා වා කායෙ
 කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති,
 වයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසම්.
 විහරති. අත්ථ කායො'ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව
 ඤ්ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්ඤී
 ලොකෙ උපාදියති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඤ්ඤා කායෙ කායානුපසයි
 විහරති.

පථිකතුලමනසිකාරපඛඛං නිවඤ්ඤං.

8. පුනච්චරං භික්ඛවෙ භික්ඤ්ඤා ඉමමෙව කාය යථාසීතං යථාපණ්ඨිතං
 ධාතුසො පච්චවෙකඛති: අත්ථ ඉමසම්. කායෙ පඨවිධාතු ආපො ධාතු
 තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

1. සුතොලී (ම ෪ සං)

මහණෙනි, දෙ පසින් මුව දෙකක් ඇති මල්ලෙක් හැල්වී මාවී මුං මැ තල සහල් යන නන් වැදැරුම් ධාන්‍යයෙන් යම්සේ පිරුණේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ මල්ල මුදු (ලිහා) ඒ හැම ධාන්‍ය බලා, මේ හැල් වී ය, මේ මා වී ය, මේ මුං ය, මේ මැ ය, මේ තල ය, මේ සහල් යැ යි ඒ ඒ ධාන්‍ය වර්ග වෙන් වෙන් කොට සලකා බලන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම, මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙ කයෙහි පතුලෙන් උඩ කෙසෙත් යට (සරසින්) සම කෙළවරකොට ඇති නන් අයුරු අසුවියෙන් පිරිසිටි මෙ සිරුර ම නුවණින් සලකා බලයි. (කෙසේ ද?) මෙ කයෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, සම යැ, මස් යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුළු යැ, වකුගඩු යැ, හදමස යැ, අක්මාව යැ, දලබුව යැ බඩදිව යැ පපුමස යැ, අතුනු-වැටිය යැ, අතුනුබහන යැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ, සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කඳුළු යැ, චුරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සදමිදුළු යැ, මුත්‍ර යැ යි මේ දෙතිස්ක් කුණප ඇතැ' යි යනු යි. මෙසේ තම කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි, මෙරමා කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක තමා කයෙහි ද විටෙක මෙරමා කයෙහි ද කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි (හටගැන්මට ප්‍රත්‍යය වන දැ) පුන පුනා නොයෙක් අයුරින් බලන සුලු වැ වෙසෙයි, (ප්‍රත්‍යයයන් ගේ අභාවයෙන්) ඔවුන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි ද වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ කමටහන් වඩන ඔහුට “කුණප කොටස් රැසෙක් ම ඇත්තේ යැ. (සතෙක් පුභුලෙක්නොමැත්තේ යැ) යි සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එ ද මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ හෙ තෙමේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නොහසු ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

ප්‍රතිකුලමනස්කාර පර්වය නිමියේ ය.

8. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙ කය සිටි පරිදි, පිහිටුවූ පරිදි, ‘මෙ කයැ පෘථිවි ධාතුව ඇත, අබ් ධාතුව ඇත, තෙජෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ’ යි ධාතූ වශයෙන් පස්විකයි (නුවණින් සලකා බලයි).

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දුකෙඛා ගොසාතකො වා ගොසාතකතෙනවාසී වා ගාථිං වධිත්වා වාතුමමභාපථෙ ඛිලසො විහරිත්වා නිසිනො අසස, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණ්ඨිතං. ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති: අත්ථ ඉමස්මිං කායෙ පච්චිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

ඉති අරුඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ඛභිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, අරුඤ්ඤාඛභිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති.

අත්ථ කායො ති වා පනසස සති පමුච්චපට්ඨිතා ගොති යාවදෙව ඤාණ-මත්තාය පතිසසතිමත්තාය අනිස්සිතො ව විහරති න ව කිඤචී ලොකෙ උපාදියති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති.

ධාතුමනසිකාරපඛබං නිට්ඨිතං.

9. සුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථී-කාය ඡඤ්ඤිතං එකාභමතං වා දවිභමතං වා තීභමතං වා උච්චුමා-තකං විනීලකං විපුඛබකජාතං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමෙ ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එතං අනතීතො'ති.

මහණෙනි, යම් සේ දක්ෂ ගෝසාතකයෙක් හෝ ගෝසාතකයක්හු ගේ ඇතැවැස්සෙක් හෝ දෙනාක මරා සතරමං හන්දියෙක කොටස් වශයෙන් වෙන් වෙන් කොට බෙදා හුන්නේ වේ ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම මහණ තෙම මෙ සිරුර ම සිටි පරිදි, පිහිටු වූ පරිදි, 'මෙ කයෙහි පෘථිවි ධාතුව ඇත. අබ්ධාතුව ඇත, තේජෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ'යි ධාතූ වශයෙන් පස් විකසී (නුවණින් බෙද බෙද බලයි).

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ සතර ධාතූන් උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. ඒ සතර ධාතූන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. වරෙක සතර ධාතූන් උපදනා සැටිත් වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට වනාහි මෙසේ ධාතූමාත්‍ර වූ ශරීරය ඇතැ යි (පරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ එළැඹ සිටි සිහිය ද මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හෝ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ (ධාතූමාත්‍ර කයෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ද ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ධාතූමනස්කාර පර්වය නිමියේ ය.

9. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම අමු සොහොනැ දමන ලද, මැරී දවසක් ගත වූ හෝ මැරී දෙ දවසක් ගත වූ හෝ මැරී තුන් දවසක් ගත වූ, ඉදිමුණු, නිල් වූ, සුයා වැගිරෙන, සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ' යි 'මෙසේ වන සුලු යැ' යි 'මේ ඉදිමුම් ආදී ගති නො ඉක්මැ සිටියේ යැ'යි මෙ සිරුර ම එ කයෙහි එළවා බලයි.

ඉති අජ්ඣක්ඛං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣක්ඛඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, සමුදයචයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති.

අප්පි කායො'ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤ්ඤාමඤ්ඤාය පතිසංකතිමඤ්ඤාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(පයමං සිවථිකං)

10. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍ය සථිරං සිවථිකාය ජඩ්ඨිතං කාකෙභි වා ඛජ්ජමානං කුලලෙභි වා ඛජ්ජමානං ගිජෙඤ්ඤි වා ඛජ්ජමානං සුනඛෙභි වා ඛජ්ජමානං සිභාලෙභි වා ඛජ්ජමානං විවිධෙභි වා පාණකජානෙභි ඛජ්ජමානං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එතං අනතීතො ති.

ඉති අජ්ඣක්ඛං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣක්ඛඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, සමුදයචයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති. අප්පි කායො ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤ්ඤා මඤ්ඤාය පතිසංකතිමඤ්ඤාය. අනිසයිතො ච විහරති. න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(දුතියං සිවථිකං)

මෙසේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහිත් කායානු- පස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවත න වැන බලන සුලු වැ වෙසෙයි. සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවත න වන බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ බවුන් වඩන ඔහුට ඉදිමෙන සුලු බව ආදී නොයෙක් ආදිනව- යෙන් යුත් නිසරු සිරුර ම ඇතැ යි හෝ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයන් ගෙන් විරහිත ව මැ වෙසෙයි. ලොවැ (සිරුරෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(පළමු සිව්විකයයි)

10. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ අමුසොහො- නෙහි දමා පියන ලද කවුඩන් විසින් කනු ලබන හෝ උකුස්සන් විසින් කනු ලබන හෝ ගිජුලිහිණියන් විසින් කනුලබන හෝ බල්ලන් විසින් කනු ලබන හෝ සිවුලුන් විසින් කනු ලබන හෝ විවිධ ප්‍රාණීන් විසින් කනු ලබන මළ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙම 'මේ මා ගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ මැ' යි මෙ සිරුර ම එකී සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා එළවා බලයි.

මෙසේ හෙතෙම තමාගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරු- රෙහිත් කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුර උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙ සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට 'ඉදිමීම ආදීන් නිසරු වූ කය ම ඇත (සතෙක් පුභුලෙක්) නැතැයි' සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍ර- යනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(දෙවෙනි සිව්විකය යි)

11. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීවතිකාය ජධ්විතං අට්ඨිකඛලිකං සමංසලොභිතං නහාරුසමඛද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵට්ඨමමො ඵවමහාචී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අරුඛන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති බහිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති අරුඛන්තබහිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධමමොනුපසසී වා කායසමීං විහරති වයධමමොනුපසසී වා කායසමීං විහරති සමුදයවයධමමොනුපසසී වා කායසමීං විහරති.

'අස්සී කායො'ති වා පනසක සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව සුඤ්ඤමන්තාය පතිසකතිමන්තාය අනිසසීතො ච විහරති. න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

ඵවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(තතියං සීවථීකං)

12. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීවථීකාය ජධ්විතං අට්ඨිසඛලිකං නිමමංසං ලොභිතමකඛිතං නහාරුසමඛද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵට්ඨමමො ඵවමහාචී ඵතං අනතීතො'ති.

11. තවද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙම ලේ මස් සහිත, නහරින් බැඳුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමා පියන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙතෙම මේ මගේ සිරුරක් මෙසේ වූ ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මී යැ' යි මෙ සිරුර ම ඒ සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා එළවා බලයි.

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කලෙක තමාගේ කලෙක මෙරමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙකය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුරැ නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙකැ කය උපදනා සැටිත් වරෙක එය නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට ඉදිමීම් ආදීන් නිසරු වූ කය ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඔහුගේ නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොව කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(තෙවෙනි සිව්විකය යි)

12. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, යම්සේ මහණ තෙම මස් නැති, ලෙයින් වැකුණු නහරින් බැඳුණු ඇටසැකිල්ලක් වූ සොහොනෙහි දමා පියන ලද මළ සිරුරක් දක්නේ ද, ඒ මහණ තෙම 'මේ මගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ යි, මෙසේ වන සුලු යැ යි, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ තමා ගේ සිරුර ම ඒ ඇටසැකිල්ලෙහි එළවා බලයි.

ඉති අජ්ඣක්ඛං වා කායෙ කායානුපසී විහරති බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, අජ්ඣක්ඛනබහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසයී වා කායසමී විහරති, වයධම්මානුපසී වා කායසමී විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසී වා කායසමී විහරති.

‘අඤ්ඤි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති න ච කිංඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

(වතුඤ්ඤං සිවථිකං)

13. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ජඩ්ධිතං අට්ඨිසංඛලිකං අපගතමංසලොභිතං නභාරුසම්බද්ධං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමහාචී එතං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣක්ඛං වා කායෙ කායානුපසී විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, අජ්ඣක්ඛනබහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසයී වා කායසමී විහරති, වයධම්මානුපසයී වා කායසමී විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයී වා කායසමී විහරති.

‘අඤ්ඤි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති, න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

(පඤ්ඤමං සිවථිකං)

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ කයෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ කයෙහි ද කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය හටගන්නා සැටි ද වරෙක කය නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට ඉදිමිම් ආදි දෝෂයෙන් නිසරු වූ කය ඇත්තේ යැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි සිහිය එළඹ සිටියේ වෙයි. එසේ වූ ඒ සිහිය වනාහි මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිහිය වැඩෙනු පිණිස ද වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වූ යේ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(සතරවන සිව්විකය යි)

13. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පහ වූ ලේ මස් ඇති, නහරින් බැඳුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එය හා මෙ සිරුර එළවා බලන්නේ ය.

මෙසේ තමාගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයෙහි උපදනා සැටිය තත් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි, කයෙහි නැසෙන සැටිය තත් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයෙහි උපදනා සැටියත් වරෙක නැසෙන සැටියත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඉදිමිම් ආදීන් නිසරු වූ කය ඇතැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහුට සිහිය එළඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඥානයා ගේ වැඩීම පිණිස ම සිහියේ වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයන් විසින් නො හසු කැරැ ගන්නා ලදුව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයන් ගෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(පස් වන සිව්විකය යි)

14. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථීකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි අපගතසමඛන්ධානි දිසාවිදිසාසු විකඛිතතානි අඤ්ඤන හස්ථට්ඨිකං අඤ්ඤන පාදට්ඨිකං අඤ්ඤන ගොපථට්ඨිකං අඤ්ඤන ජඛතට්ඨිකං අඤ්ඤන උෞරට්ඨිකං අඤ්ඤන පිට්ඨිට්ඨිකං අඤ්ඤන කටට්ඨිකං අඤ්ඤන ඛන්ධට්ඨිකං අඤ්ඤන ගීවට්ඨිකං අඤ්ඤන දතතට්ඨිකං අඤ්ඤන සීසකථාහං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාවී එතං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති ඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. අජ්ඣත්තඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති වයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති.

අඤ්ඤන කායො තී වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමහතාය පතිසසතිමහතාය. අභිසසීතො ච විහරති, න ච කීඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(ඡට්ඨං සිවථිකං)

15. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථීකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි යෙතානි සඛඛවණ්ණප්පනිහානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාවී එතං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අජ්ඣත්තඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති, වයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති, සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති.

14. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ පහ වූ නහර බැඳුම් ඇති, අන් දිසාවෙක අන් ඇට ද අන් දිසාවෙක පා ඇට ද අන් දෙසෙකැ ගොප් ඇට ද අන් දිසාවෙක කෙංඛා ඇට ද, අන් දිසාවෙක කලවා ඇට ද, අන් දිසාවෙක ඉහ ඇට ද, අන් දිසාවෙක පිටකටු ඇට ද අන් දෙසෙකැ කඳැට ද, අන් දිසාවෙක ගෙලැට ද, අන් දිසාවෙක හනු ඇට ද, අන් දෙසෙකැ දත් ඇට ද අන් දිසාවෙක හිස් කබල දෑ යි මෙසේ දසනු දෙස්ති විසිරී ගිය ඇට කැබැලි ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ මගේ මේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ යි මෙසේ වන සුදුසැ ' යි 'මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මෙ සිරුර ම එ කී ඇට කැබැලි රැස හා එළවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. කයැ හටගන්නා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයැ නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

මහුට 'කැබැලි කැබැලි වැ විසිරී යන ඇට ගොඩක් ම වූ මේ සිරුර ඇත, (සතෙක් පුභුලෙක් මෙහි නැත)' කියා සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිතිය වැඩෙනු පිණිස ද වෙයි. මෙසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිත් ගේ වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(සවන සිව්විකය යි)

15. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම හක් බඳු සුදුපැහැති ඇට ගොඩක් ම වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ 'මේ මගේ සිරුර ද එසේ ඇට රැසක් බවට පැමිණෙන සුදු ය, මෙබඳු වන සුදු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එකී ඇට රැසක් ම වූ සිරුරෙහි එළවා බලයි.

මෙසේ හේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහි ද කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. කයේ හටගන්නා සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි, කයේ නැසෙන සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

'අපී කායො'ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(සත්තමං සිවථිකං)

16. පුන ච පරං භික්ඛුවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙස්‍ය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඛිතං අට්ඨිකානි පුඤ්ජිකතානි තෙරොවසයිකානි. යො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමි ඛො කායො එවංධමෙමා එවමහාථී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අඡ්ඤානං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති අඡ්ඤානඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධමොනුපසසී වා කායසමී විහරති වයධමොනුපසසී වා කායසමී විහරති සමුදයවයධමොනුපසසී වා කායසමී විහරති.

'අපී කායො'ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති

(අට්ඨමං සිවථිකං)

ඈට කැබැලි රැසක් ම වූ සිරුර ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) ඔහු ගේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස, සිහිය වැඩීම පිණිස වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වූ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් නො ගන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

(සත්වන සිව්විකය යි)

16. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලදු වූ අවුරුද්දක් ඉක්මැ ගියැ තැන තැන ගොඩ ගැසුණු, ඈට රැසක් ම වූ සිරුරක් යමි සේ දක්නේ ද, එ සේ හෙ තෙමේ 'මේ මගේ කය ද මේ බදු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුදු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ කය ම යට කී ඈට ගොඩක් ම වූ සිරුරෙහි එළවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ ම කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි. කයෙහි උපදනා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයෙහි නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය උපදනා සැටියත් වරෙක කය නැසෙන සැටියත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වෙසෙයි.

ඈට ගොඩක් ම වූ කය ඇතැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහු ගේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙ. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රය රහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

(අටවන සිව්විකය යි)

17. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ජඩ්ඛිතං අට්ඨිකානි පුතීනි වුණ්ණකජාතානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමහාවී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣිත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣිත්තඛහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති.

'අතී කායො ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසිතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(නවමං සිවථිකං)

වුද්දස කායානුපසන්තා නිට්ඨිතා.

වෙදනානුපසන්තා

18. කථඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති, දුක්ඛ වා වෙදනං වෙදියමානො දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වා වෙදනං වෙදියමානො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති.

17. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලදුවැ, කුණු වූ සුණු වූ ඇට සුණු රැසක් ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, එසේ හේ 'මේ සිරුර ද මෙ බඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුලු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ සිරුර ම එකී ඇට සුණු රැස හා එළවා බලයි. මෙසේ තමා හේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා හේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ ද වරෙක මෙරමා හේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානු පස්සි වැ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක කය උපදනා සැටි ද වරෙකැ නැසෙන සැටි ද නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

කය ම ඇතැ යි (මෙහි සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහු හේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ද ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(නවවන සිව්විකය යි)

නවසිව්වික පර්වය නිමියේ ය.

තුදුස් කායානුපස්සනාවෝ නිමවන ලදහ.

වේදනානුපස්සනාව

18. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් වේදනාවන්හි වේදනානු පස්සි වැ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි මෙහි මහණ තෙම කායික හෝ චෛතසික සුඛ වේදනාවක් විඳුනේ, 'සුඛවේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, කායික හෝ චෛතසික දුක් වේදනාවක් විඳුනේ, 'දුක් වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, දුක් ද නොවූ සුව ද නොවූ (මැදහත් අයුරු වූ) උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳිමි ' යි දනී.

සාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං සුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.

ඉති අජකිත්තං වා වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සී විහරති, ඛනිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සී විහරති, අජකිත්තඛනිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපසස්සී වා වෙදනාසු විහරති, වයධම්මානුපසස්සී වා වෙදනාසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසස්සී වා වෙදනාසු විහරති.

අස්සී වෙදනා ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පටිසසතිමත්තාය. අනිසස්සීතො ව විහරති න ව කිසුඤ්ඤාකෙ උපාදියති. එවමෙ ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානු පසස්සී විහරති.

වෙදනානුපසසනා නිට්ඨිතා.

කාමනි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් හෝ විදුනේ 'කාමනි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාවක් විදුනේ, 'නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් (පින් රිසියන් විසින් ලැබියැ යුතු කුශල සහගත සොමනසක්) විදිමි' යි දනී. කාමනි:ශ්‍රිත දුක්වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත (කුශලපක්ෂ-ගත) දුක් වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. කාමනි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විදිමි' යි දනී.

මෙසේ තමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ භටඟැන්මට ප්‍රත්‍යය වූ දැ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දැ නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි වරෙක වේදනාවන්ගේ භටඟැන්මට කරුණු වූ දැ ද වරෙක වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දැ ද බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනාව ඇතැයි (විදුනා සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහු ගේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිහිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් ගේ වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනානුපස්සතාව නිමියේ ය.

විතනානුපසයනා

19. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු වීතෙන විතනානුපසයී විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සරාගං වා විතනං සරාගං විතනනාති පජානාති, විතරාගං වා විතනං විතරාගං විතනනාති පජානාති, සද්දෙසං වා විතනං සද්දෙස විතනනාති පජානාති, වීතදෙසං වා විතනං වීතදෙසං විතනනාති පජානාති, සමොහං වා විතනං සමොහං විතනනාති පජානාති, වීතමොහං වා විතනං වීතමොහං විතනනාති පජානාති, සඩ්ධික්ඛං විතනං සඩ්ධික්ඛ විතනනාති පජානාති, වීක්ඛික්ඛං වා විතනං වීක්ඛික්ඛං විතනනාති පජානාති. මහඤ්ඤං වා විතනං මහඤ්ඤං විතනනාති පජානාති, අමහඤ්ඤං වා විතනං අමහඤ්ඤං විතනනාති පජානාති, සඋක්ඛරං වා විතනං සඋක්ඛරං විතනනාති පජානාති, අනුක්ඛරං වා විතනං අනුක්ඛරං විතනනාති පජානාති, සමාහිතං වා විතනං සමාහිතං විතනනාති පජානාති, අසමාහිතං වා විතනං අසමාහිතං විතනනාති පජානාති, විචුක්ඛං වා විතනං විචුක්ඛං විතනනාති පජානාති, අවිචුක්ඛං වා විතනං අවිචුක්ඛං විතනනාති පජානාති.

ඉති අජඛික්ඛං වා වීතෙන විතනානුපසයී විහරති, ඛෙඛිඛා වා වීතෙන විතනානුපසයී විහරති, අජඛික්ඛඛෙඛිඛා වා වීතෙන විතනානුපසයී විහරති. සමුද්දයධම්මානුපසයී වා විතනසමී විහරති, වයධම්මානුපසයී වා විතනසමී විහරති සමුද්දයවයධම්මානුපසයී වා විතනසමී විහරති.

චිත්තානුපස්සනාව

19. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ සිතෙහි කෙසේ නම් චිත්තානුපස්සි වූ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම රාග සහිත සිත (අට වැදෑරුම් ලෝභ සහගත සිත) රාග සහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ රාගය ඇති සිත (ලෝකික කුසල් සිත් හා අව්‍යාකෘතසිත්) පහ වූ රාගය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. ද්වේෂ සහිත සිත (දෙමනස් සහගත දෙ සිත) ද්වේෂ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිත (ලෝකික කුසලාව්‍යාකෘත සිත්) පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. මෝහ සහිත සිත (මෝච්චුහ දෙ සිත) මෝහ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. සංක්ෂිප්ත (හැකුලුණු) සිත (චිතමිද්ධ සහගත සිත) සංක්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. වික්ෂිප්ත වූ සිත (උද්ධව්ව සහගත සිත) වික්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. මහද්ගත සිත (රූපාවචර අරූපාවචර සිත්) මහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ, අමහද්ගත සිත (කාමාවචර සිත) අමහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සොත්තර සිත (තමාහට උත්තරයක්හු ඇති සිත හෙවත් කාමාවචර සිත) සොත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අනුත්තර සිත (ලොවී සිත් අතුරෙහි තමාහට උත්තරයක්හු නැති සිත) අනුත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සමාහිත සිත (අර්පණා වශයෙන් හෝ උපචාර වශයෙන් හෝ එකභ වූ සිත) සමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අසමාහිත සිත (අර්පණා උපචාර යන දෙ සැටියෙන් ම සමාධිගත නො වූ සිත) අසමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. (තදඛ්‍ය විමුක්ති විෂ්කම්භණ විමුක්ති දෙකින්) මිදුණු සිත මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ, නොමිදුණු සිත නො මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ.

මෙසේ තමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වූ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වූ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වූ වෙසෙයි. සිත උපදනට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වූ) වෙසෙයි. සිත නැස්මට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වූ) වෙසෙයි. වරෙක සිත් හටගන්නටත් වරෙක සිත් නැසෙන්නටත් ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වූ) වෙසෙයි.

අපී විත්තනතී වා පනසස සති පච්චුපච්චිතා හොති, යාවදෙව සැණ-
මත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති. න ච කිඤ්චී ලොකෙ
උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු විතෙත විත්තානුපසසී විහරති.

විත්තානුපසසනා නිට්ඨිතා.

ධම්මානුපසසනා

20. කභිඤ්චි පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්චසු නීචිරණෙසු.
කථංඤ්චි පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්චසු
නීචිරණෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තං වා අජ්ඣක්ඛං කාමච්ඡන්දං ‘අපී
මෙ අජ්ඣක්ඛං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති අසත්තං වා අජ්ඣක්ඛං කාමච්ඡන්දං
‘නපී මෙ අජ්ඣක්ඛං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති. යථා ච අනුපපන්නස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්චි පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති තඤ්චි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස අනුප්පාදෙ හොති තඤ්චි පජානාති.

සත්තං වා අජ්ඣක්ඛං බ්‍යාපාදං ‘අපී මෙ අජ්ඣක්ඛං බ්‍යාපාදෙ’ති
පජානාති, අසත්තං වා අජ්ඣක්ඛං බ්‍යාපාදං ‘නපී මෙ අජ්ඣක්ඛං බ්‍යා-
පාදෙ’ති. පජානාති. යථා ච අනුපපන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදෙ හොති
තඤ්චි පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති තඤ්චි
පජානාති, යථා ච පභීනස්ස බ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති
තඤ්චි පජානාති.

මෙහි සිත වනාහි ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නි:ශ්‍රය දෘෂ්ටි- නි:ශ්‍රය දෙකින් නො හසු කැරැගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි දෙකින් නො ගන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙම සිතෙහි චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

චිත්තානුපස්සනාව නිමිසේ ය.

ධම්මානුපස්සනාව

20. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නිවරණාදී ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ (ධර්මානුදර්ශී වැ) වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ පංචනිවරණ ධර්මයන්හි ධර්මානු- දර්ශී වැ (ඒ ඒ නිවරණයක් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ) වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම පංචනිවරණ ධර්මයන්හි කෙසේ ධම්මානුපස්සි වැ වෙසේ ද? යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම 'මගේ සිත් සතන්හි කාමච්ඡන්දය ඇතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන් හි ඇති කාමච්ඡන්දය දනී. 'මගේ සිත් සතන්හි කාමච්ඡන්දය නැතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන්හි නැති කාමච්ඡන්දය දනී. යම් සේ (යම් කරුණෙකින්) නූපන් කාමච්ඡන්දයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම්සේ උපන් කාමච්චන්දයාගේ ප්‍රභා- ණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ප්‍රභීණ වූ කාමච්ඡන්දයා ගේ මත්තෙහි (රහත් වන්නට පෙර) නො ඉපැදීමේක් වේ ද, එය ද දනී.

ඇත්ත වූ හෝ ස්වසන්තාන ගත ව්‍යාපාදය 'මගේ සතන්හි ව්‍යාපාද- යෙක් දන් ඇතැ' යි හෝ දනී. ස්වසන්තාන ගත වැ නැත්ත වූ හෝ ව්‍යාපාදය 'මගේ සිත් සතන්හි ව්‍යාපාදයෙක් දන් නැතැ' යි හෝ දනී. යම් සේ ම නූපන් ව්‍යාපාදයා ගේ ඉපැදීම වේ ද, එයත් දනී. යම්සේ උපන් ව්‍යාපාදයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ ව්‍යාපාද- යාගේ මත්තෙහි නොඉපැදීම වේ ද, එයත් දනී.

සත්තං වා අරඤ්ඤාං ටීනමිධං අපී මෙ අරඤ්ඤාං ටීනමිධන්ති පජානාති, අසත්තං වා අරඤ්ඤාං ටීනමිධං ‘නපී මෙ අරඤ්ඤාං ටීනමිධන්ති’ පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස ටීනමිධස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස ටීනමිධස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභීනස්ස ටීනමිධස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරඤ්ඤාං උඛවචකුකකුචවං ‘අපී මෙ අරඤ්ඤාං උඛවචකුකකුචවන්ති පජානාති, අසත්තං වා අරඤ්ඤාං උඛවචකුකකුචවං ‘නපී මෙ අරඤ්ඤාං උඛකුකකුචවන්ති’ පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස උඛවචකුකකුචවස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස උඛවචකුකකුචවස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච පභීනස්ස උඛවචකුකකුචවස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරඤ්ඤාං විචිකිච්ඡං ‘අපී මෙ අරඤ්ඤාං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති, අසත්තං වා අරඤ්ඤාං විචිකිච්ඡං ‘නපී මෙ අරඤ්ඤාං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභීනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අරඤ්ඤාං වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, ඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, අරඤ්ඤාඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, සමුදයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, අපී ධම්මාති වා පනස්ස සති පච්චුප්පට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසිතො ච විහරති න ච කිඤ්චී ලොකෙ උපාදියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති පඤ්ඤා නිවරණෙසු.

(නිවරණපබ්බං නිවසීතං)

ඈත්තා වූ හෝ ස්වසන්තානගත චිතමිද්ධය 'මගේ සන්තානයෙහි චිතමිද්ධය ඈතැ' යි දනී. තම සතන්ති නැත්තාවූ හෝ චිතමිද්ධය 'මගේ සන්තානයෙහි චිතමිද්ධය නැතැ' යි දනී. යම් සේ ම නූපන් චිතමිද්ධයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම උපන් චිතමිද්ධයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රභිණ වූ චිතමිද්ධයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ඈත්තා වූ හෝ ස්වසන්තානගත උද්ධවච කුක්කුචවය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධවච කුක්කුචවය ඈතැ' යි දනී. සිය සතන්ති නැත්තාවූ හෝ උද්ධවච කුක්කුචවය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධවච කුක්කුචවය නැතැ' යි දනී. යම්සේ ම නූපන් උද්ධවච කුක්කුචවයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම උපන් උද්ධවච කුක්කුචවයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රභිණ වූ උද්ධවච කුක්කුචවයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ඈත්තාවූ හෝ ස්වසන්තානගත විචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි විචිකිච්ඡාව ඈතැ' යි දනී. සිය සතන්ති නැත්තාවූ හෝ විචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි විචිකිච්ඡාව නැතැ' යි දනී. යම්සේ ම නූපන් විචිකිච්ඡාව ගේ ඉපැද්ම වේ ද, එයත් දනී. යම්සේ ම උපන් විචිකිච්ඡාව ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රභිණ වූ විචිකිච්ඡාව ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

මෙසේ හෙ තෙම තම සතන්ති හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සතන්ති හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක තම සතන්ති වූත් විටෙක මෙරමා සතන්ති වූත් නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. නිවරණයන් ගේ ඉපැද්මට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ නිවරණධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. නිවරණයන්ගේ විනාශයට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

නිවරණ ධර්මයෝ ඈතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම සිහිය වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෝ තෘෂ්ණානි:ශ්‍රය දෘෂ්ටිනි:ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

නිවරණ පර්වය නිමියේ ය .

21. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදනාකම්බෙසු. කථංඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදනාකම්බෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ‘ඉති රූපං, ඉති රූපසංස භව්වදයො, ඉති රූපසංස අසුඛගමො, ඉති වේදනා. ඉති වේදනාය භව්වදයො, ඉති වේදනාය අසුඛගමො, ඉති සංඤ්ඤා, ඉති සංඤ්ඤාය භව්වදයො, ඉති සංඤ්ඤාය අසුඛගමො, ඉති සංඛාරා, ඉති සංඛාරානං භව්වදයො, ඉති සංඛාරානං අසුඛගමො, ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණසංස අසුඛගමොති.

ඉති අර්ඤ්ඤානං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, ඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අර්ඤ්ඤානඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සම්මුදය ධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සම්මුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අසී ධම්මා’ති වා පනසංස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති. යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසති මත්තාය. අනිසීතො ච විහරති, න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදනාකම්බෙසු.

බස්සිපබ්බං නිට්ඨිතං

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤානිකම්බාහිරෙසු ආයතනෙසු. කථංඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤානිකම්බාහිරෙසු ආයතනෙසු:

21. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ උපාදන ස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් උපාදනස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම “රූපය මෙසේ යැ (මෙ තෙක් ය), රූපයේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, රූපයේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, වේදනාව මෙතෙක් ය, වේදනාව ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, වේදනාව ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංඥව මෙතෙක් යැ, සංඥව ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංඥව ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංස්කාරයෝ මෙතෙක්හ, සංස්කාරයන් ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංස්කාරයන් ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, විඤ්ඤාන මෙතෙක් යැ, විඤ්ඤානගා ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤානගා ගේ වැනැස් ම මෙසේ යැ” යි

මෙසේ අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි, විටෙක අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද විටෙක මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයෝ ම ඇතැ යි කියා හෝ ඔහුට සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතුමත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිහිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය විසින් නොහසු කැරැ ගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගන්නේ ද වෙයි.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ස්කන්ධ පර්වය නිමිගේ ය.

22. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම ආධ්‍යාත්මික බාහිර ඡඩායගන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ කෙසේ නම් ආධ්‍යාත්මික බාහිර ඡඩායගන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසේ ද යත්:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුඤ්ඤි පජානාති, රූපෙ ව පජානාති, යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

සොතඤ්ඤි පජානාති, සංඥෙ ව පජානාති, යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

ඝානඤ්ඤි පජානාති, ගඤ්ඤි ව පජානාති, යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

ජිව්හඤ්ඤි පජානාති රසෙ ව පජානාති. යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තංව පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං භොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

කායඤ්ඤි පජානාති, ඓවාට්ඨබ්බො ව පජානාති, යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං භොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

මනඤ්ඤි පජානාති. ධිලෙම ව පජානාති. යඤ්ඤි තදුභයං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං භොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ව පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති තඤ්ඤි පජානාති.

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම වක්ඛු:ප්‍රසාදය ද දනී, රූපයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජනයකට උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමක් වේ ද එයන් දනී.

ශ්‍රෝත්‍රප්‍රසාදය ද දනී, ශබ්දයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-යෙක් උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ ම නො උපන් සංයෝජනයක්හු ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම්සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී.

සුාණප්‍රසාදය ද දනී, ගන්ධයන් ද දනී, ඒ දෙ දෙනා නිසා යම් සංයෝ-ජනයෙක් උපදී ද එයන් දනී. යම්සේත් නූපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ සංයෝජනයා ගේ මතු නො ඉපැදීමක් වේ ද එයන් දනී.

චීත්වා ප්‍රසාදය ද දනී, රසයන් ද දනී. ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-යෙක් උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමක් වේ ද එයන් දනී.

කාය ප්‍රසාදය ද දනී, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් (කයැ හැපෙන දෑ) ද දනී. ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජනයෙක් උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නො උපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම්සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම්සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නොඉපැදීමක් වේ ද එයන් දනී.

මනෝද්වාරය ද දනී, ධර්මාලම්බනයන් ද දනී, ඒ දෙ කොටස නිසා යම් සංයෝජනයෙක් උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නො උපන් සංයෝ-ජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නොඉපැදීමක් වේ ද එයන් දනී.

ඉති අර්ඝනිකංවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, බහිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. අර්ඝනතඛිද්ධාවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

අස්ථි ධම්මාති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසීතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඝනතිකඛාභිරොසු ආයතනෙසු.

ආයතනපඛං නිට්ඨිතං.

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සත්තසු ඛොර්ඝබ්බෙහසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරති සත්තසු ඛොර්ඝබ්බෙහසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තං වා අර්ඝනිකං සති සමෙඛාර්ඝබ්බං අස්ථි මෙ අර්ඝනිකං සතිසමෙඛාර්ඝබ්බෙහා'ති පජානාති. අසත්තං වා අර්ඝනිකං සතිසමෙඛාර්ඝබ්බං නස්ථි මෙ අර්ඝනිකං සතිසමෙඛාර්ඝබ්බෙහාති පජානාති. යථා ච අනුප්පනනස්ස සතිසමෙඛාර්ඝබ්බෙහස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පනනස්ස සතිසමෙඛාර්ඝබ්බෙහස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අර්ඝනිකං ධම්මච්චයසමෙඛාර්ඝබ්බං අස්ථි මෙ අර්ඝනිකං ධම්මච්චය සමෙඛාර්ඝබ්බෙහාති පජානාති. අසත්තං වා අර්ඝනිකං ධම්මච්චයසමෙඛාර්ඝබ්බං නස්ථි මෙ අර්ඝනිකං ධම්මච්චයසමෙඛාර්ඝබ්බෙහාති පජානාති. යථා ච අනුප්පනනස්ස ධම්මච්චය-සමෙඛාර්ඝබ්බෙහස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පනනස්ස ධම්මච්චයසමෙඛාර්ඝබ්බෙහස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක තමා පිළිබඳ වූ ආයතන ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. ආයතන ධර්මයන්ගේ ඉපැදීමට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතනධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන ධර්මයන්ගේ විනාශයට කරුණු නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවැත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක ආයතන ධර්මයන්ගේ ඉපැදීමට කරුණු ද විටෙක ආයතන ධර්මයන්ගේ වැනැස්මට කරුණුද නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ඔහුට ‘ආයතන ධර්මයෝ ඇතැ’ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) කියා හෝ සිහිය එළැඹ සිටියේ හෝ වෙයි. එය නුවණ වැඩීම පිණිස ම සිහිය වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නි:ශ්‍රය දෘෂ්ටිනි:ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි; ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන පර්වය නිමියේ ය.

23. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙමේ සප්ත බෝධ්‍යාධිග ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ තම සප්ත බෝධ්‍යාධිග ධර්මයන්හි ධම්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ (සතතයෙන සන්තානයෙහි පහළ වීම වශයෙන්) තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාධිගය ‘මගේ සන්තානයෙහි දැන් ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාධිගය ඇතැ’ යි හෝ දනී. (අප්‍රතිලාභ වශයෙන්) තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාධිගය ‘මගේ සන්තානයෙහි ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාධිගය නැතැ’ යි දනී. නොඋපන් ස්මෘති-සම්බෝධ්‍යාධිගයා ගේ ඉපැත්ම යම්සේ වේ ද එයත් දනී. උපන්නා වූ ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාධිගයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණ වීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගය ‘මගේ සන්තානයෙහි දැන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගය ඇතැ’ යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගය ‘මා කෙරෙහි ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගය නැතැ’ යි දනී. යම් සේ නො උපන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගයා ගේ ඉපැත්ම වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ උපන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාධිගයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද, එයත් දනී.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං විරියසමෝච්ඤ්ඤාං අප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං විරියසමෝච්ඤ්ඤාං පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං විරියසමෝච්ඤ්ඤාං නප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං විරියසමෝච්ඤ්ඤාං පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස විරියසමෝච්ඤ්ඤාස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස විරියසමෝච්ඤ්ඤාස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝච්ඤ්ඤාං 'අප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝච්ඤ්ඤාං 'නප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පීතිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පීතිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාං 'අප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාං 'නප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පසසඨිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාං 'අප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාං 'නප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස සමාධිසමෝච්ඤ්ඤාස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාං අප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාං පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාං 'නප්ඨි මෙ අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාං'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමෝච්ඤ්ඤාස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අරුඤ්ඤාං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති, ඛහිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති, අරුඤ්ඤාඛහිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම වීයභී සම්බෝධාසාධනය 'මගේ සන්තාන-
යෙහි වීයභී සම්බෝධාසාධනය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ
වීයභී සම්බෝධාසාධනය 'මා කෙරෙහි වීයභී සම්බෝධාසාධනය නැතැ' යි දනී.
යම්සේ නො උපන් වීයභී සම්බෝධාසාධනයාගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී.
යම් සේ උපන් වීයභී සම්බෝධාසාධනයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය
වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ප්‍රීතිසම්බෝධාසාධනය 'මගේ සන්තානයෙහි
ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ
ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනය දැන් ඇතැ' යි
දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති
සම්බෝධාසාධනය නැතැ' යි දනී. යම් සේ නො උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනයා
ගේ ඉපැන් ම වේ ද එයත් දනී, යම්සේ උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසාධනයා ගේ
භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසාධනය ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි ප්‍රග්‍රහිධි
සම්බෝධාසාධනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්න ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසාධනයා
ගේ ඉපැදීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසාධනයා
ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම්සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි සමාධි සම්බෝධාසාධනය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි සමාධි
සම්බෝධාසාධනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ සමාධි සම්බෝධාසාධනයා
ගේ ඉපැදීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් සමාධි සම්බෝධාසාධනයා
ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි උපේක්ෂා සම්බෝධාසාධනය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසාධනය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි
උපේක්ෂා සම්බෝධාසාධනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ උපේක්ෂා
සම්බෝධාසාධනයා ගේ යම් සේ ඉපැදීම වේ ද, එය ද දනී. උපන්නා වූ
උපේක්ෂා සම්බෝධාසාධනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම් සේ වේ ද
එයත් දනී.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසාධන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව
වඩන සුලු වූ වෙසෙයි, මෙරමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසාධන ධර්මයන්හි
ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වූ වෙසෙයි, විටෙක තමා කෙරෙහි වූ ද
විටෙක මෙරමා කෙරෙහි වූ ද බෝධාසාධන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව
වඩන සුලු වූ වෙසෙයි.

සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

'අපී ධම්මා'ති වා පනසස සති පච්චුපඪිතා භොති, යාවදෙව ඤාණ-මනාස පතිසසතිමනාස. අතිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සත්තසු සමෙධාරකිඛෙහසු.

(බොර්කඛ්ඛපඛිං නිට්ඨිතං)

පයමකභාණවාරං නිට්ඨිතං

24. පුනචපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු අරියසචෙට්ඨසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු අරියසචෙට්ඨසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථා භූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයො ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධො ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදු ති යථාභූතං පජානාති.

25. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං: ජාති පි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසසුපායාසාපි දුක්ඛා, අප්පියෙභි සමපයොගො දුක්ඛා, පියෙභි විප්පයොගො දුක්ඛා, යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං, සධ්ධිතෙනන පඤ්චුපාදනකඛ්ඤා පි දුක්ඛා.

බෝධාසනා ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. බෝධාසනාධර්මයන් ගේ විනාශයට කාරණ වූ අවිද්‍යාදි අකුල ධර්මයන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක බෝධාසනා-යන්ගේ ඉපැදීමට කරුණු වූ දෑ ද විටෙක බෝධාසනාධර්මයන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ ධර්මයන්හි ධම්මානු-පස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

'බෝධාසනා ධර්මයෝ ම ඇතැ' යි (ඔවුන් වඩන සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) ඔහු ගේ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රය විරහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේත් සජ්ත බෝධාසනා ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(බෝධාසනා පර්වය නිමිසේ ය)

පළමු බණවර නිමි.

24. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණතෙම 'මේ දුකැ' යි තතු වූ පරිදි දනී. 'මේ දු:ඛසමුදය යැ' යි තතු වූ පරිදි දනී. 'මේ දු:ඛනිරොධයැ' යි තතු වූ පරිදි දනී. මේ දු:ඛනිරොධගාමිනී ප්‍රතිපත්තිය යැ' යි තතු වූ පරිදි දනී.

25. මහණෙනි, දු:ඛායතීසත්‍යය කවරේ ද යත්: ඉපැදීම ද දුක් යැ, ජරාව ද දුක් යැ, මරණය ද දුක් යැ, ශෝකය ද වැලැපීම ද කායික පීඩා ද මානසික පීඩා ද දැඩි ආයාස ද දුක් යැ. යමක් කැමැති වන්නේ එය නො ලබන්නේ ද, ඒ ද දුක් යැ. සැකෙවින් උපාදාන ස්කන්ධ පස ම දුක් යැ.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජාති: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තමයි තමයි සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ජාති ඔක්කන්ති අභිනිබ්බන්ති බන්ධානං පාතුභාවො ආයතනානං පච්චාහො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ ජාති.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තමයි තමයි සත්තනිකායෙ ජරා ජීරණතා බන්ධවං පාලිචං වලික්ඛවතා ආයුනො සංභාති ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ ජරා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මරණං: යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමහා තමහා සත්තනිකායා චූති වචනතා හෙදෙ අනතරධානං මචචුමරණං කාලකීරියා බන්ධානං හෙදෙ කලෙබරසස නිකෙඛපො ජීවිතින්ද්‍රියසසුපචෙජදෙ, ඉදං චූචවති භික්ඛවෙ මරණං.

කතමො ච භික්ඛවෙ සොකො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන බ්‍යසනොන සමන්තාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මෙන චූච්ඨසස සොකො සොචනා සොචිතතං අනෙතාසොකො අනෙතාපරිසොකො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ සොකො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පරිදෙවො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන බ්‍යසනොන සමන්තාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මෙන චූච්ඨසස ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙචනා පරිදෙචනා ආදෙචිතතං පරිදෙචිතතං, අයං චූචවති භික්ඛවෙ පරිදෙවො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං: යං ඛො භික්ඛවෙ කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්ඵසජං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූචවති භික්ඛවෙ දුක්ඛං.

මහණෙනි, ඉපදීම නම් කවරේ ද: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව නිකාය-
යෙහි (නො පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වශයෙන්) යම් ඉපදීමක්
වේ ද, (පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වශයෙන්) යම් ඉපදීමක් වේ ද,
(අක්ඛිත ජලාබුජයන් ගේ වශයෙන්) උත්පත්ති ස්ථානයට බැස ගැන්මක්
වේ ද, (සංසේදජ ඕපපාතික වශයෙන්) ප්‍රකට වූ ඉපදීමක් වේ ද,
(පරමාර්ථ වශයෙන්) ස්කන්ධයන් ගේ ප්‍රාදුර්භාවයෙන් වේ ද, ඡඩායතන-
යන් ගේ ලැබීමක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය ජාති (ඉපදීම) යැ යි කියනු
ලැබේ.

මහණෙනි, ජරා නම් කවරේ ද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකායයෙහි යම් දිරිමෙක්, දිරන බවෙක්, දත් ආදීන් ගේ කැඩීම් වශයෙන්
විකාරයට පැමිණි බවෙක්, ආයු ගෙවීමෙක්, වක්කුරාදි ඉන්ද්‍රියයන් ගේ
මුහුකුරා යෑමක් වේ ද, මේ ජරා නැමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මරණය නම් කවරේද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකාය කෙරෙන් ව්‍යුතියෙක්, සැවෙන බවෙක්, බිඳීමෙක්, අතුරුදහන්
වීමෙක්, මාත්‍ර සංඛ්‍යාත මරණයෙක්, කලුරිය කිරීමෙක්, ස්කන්ධයන් ගේ
බිඳීමෙක්, සිරුර බහා තැබීමෙක්, ජීවිතේන්ද්‍රියයා ගේ සිඳීමෙක් වේ ද,
මෙය මරණ යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ශෝකය නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඥාතිව්‍යාසනාදීන්
ගෙන් එක්තරා ව්‍යාසනයෙකින් යුක්තයා ගේ හෝ (සිර ගෙහි බැඳීම් ආදි)
එක්තරා දු:බ කාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ හෝ යම් ශෝක-
යෙක්, ශෝක කරන බවෙක් (සිරුර තුළ වියැළීම ඇති කරන සේ වූ)
ඇතුළත ශෝකයෙක්, ඇතුළත භාත්පස්හි ම ශෝකයෙක් වේ ද, මහණෙනි,
මෙය ශෝක යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, පරිදේවය යනු කවරේ ද යත්: මහණෙනි, (ඥාති
ව්‍යාසනාදි) යම් එක්තරා දු:බකාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ
ද, (මගේ පුත්‍රයා ය යන ආදි විසින්) වස්තුවෙහි නම කියා හැඞීමෙක්,
වස්තුවෙහි ගුණ වණමින් හැඞීමෙක්, නම කියාහඬන අයුරෙක්, ගුණ වණ-
මින් හඬන අයුරෙක්, නම කියා හඬන බවෙක්, ගුණ වණමින් හඬන බවෙක්
වේ ද, මෙය පරිදේව යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දු:බ නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, යම් කායික දුකෙක්
(කාය ප්‍රසාදයෙහි රළු ලෙස යමක් ගැටීමෙන් වූ දුකෙක්), කායික නො
වීහිරි බවෙක්, කාය ස්පර්ශයෙන් උපදනා නො ඉවැසියැ හැකි වේදනාවක්,
අතිකර්කශ විඳීමක් වේ ද, මෙය දු:බ යැ යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ දෙමනස්සං: යං ඛො භික්ඛවෙ චෙතසිකංදු කංච චෙතසිකං අසාතං මනොසමඵසකපං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූචවති භික්ඛවෙ දෙමනස්සං.

කතමො ච භික්ඛවෙ උපායාසො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤ-තරෙත ඛ්‍යසනෙත සමනතාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත දුක්ඛධම්මෙන ණුට්ඨස්ස ආයාසො උපායාසො ආයාසිතතං උපායාසිතතං, අයං චූචවති භික්ඛවෙ උපායාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ භොතති අනිට්ඨා අකතතා අමනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොතති අනාඤ්ඤාමා අභිතකාමා අඵාසුකකාමා අයොගකෙඛමකාමා, යා තෙහි සඬ්ඛිං සඬ්ඛනති සමාගමො සමොධානං මිසසී-භාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුකෙඛා.

කතමො ච භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ භොතති ඉඨා කතතා මනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොතති අඤ්ඤාමා භිතකාමා ඵාසුකකාමා යොගකෙඛමකාමා මාතා වා පිතා වා භ්‍යතා වා භගිනි වා ජෙට්ඨා වා කනිඨා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤ්ඤති සාලොභිතා වා, යා තෙහි සඬ්ඛිං අසඬ්ඛනති අසමාගමො අසමොධානං අමිසසීභාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා.

කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං: ජාතිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං ඵචං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අහො වත මයං න ජාති ධම්මා අසසාම, න ච වත නො ජාති ආගච්ඡෙය්‍යා ති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

ජරා ධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං ඵචං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අහො වත මයං න ජරාධම්මා අසසාම, න ච වත නො ජරා ආගච්ඡෙය්‍යා ති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

මහණෙනි, දොර්මනසාය (දෙමනස) නම් කවරේ ද යත්: සිතූ උපන් යම් දුකෙක්, සිතූ උපන් නොමිහිරි බවෙක්, සිතූ නොමනා අරමුණු ගැටීමෙන් උපදනා දුකෙක්, නො සැප වූ විදුමෙක් වේ ද, මෙය දොර්මනසාය යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, උපායාස නම් කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, ඥාති ව්‍යාසනාදී ව්‍යාසන අතුරෙන් යම් එක්තරා ව්‍යාසනයෙකින් සමන්විතයක් හු ගේ හෝ (සිර ගෙහි බැඳුම් ආදී) යම් එක්තරා දුඃඛ ස්වභාවයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ (දුකෙහි ගිලුණු අයුරින් පැවැති විත්තක්ලමථාකාර) ආයාසයෙක්, දැඩි ආයාසයෙක් සිතූ ක්ලාන්ත ස්වභාවයෙක් සිතූ දැඩි ක්ලාන්ත බවෙක් වේ ද, මෙය උපායාස යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, මෙහි යමකුහට අනිටු වූ, නො සිත්කලු වූ, මන නොවඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට අවැඩ කැමැති, අහිත කැමැති, නොපහසුව කැමැති, උවදුරු නැති, බව නොකැමැති යම් කෙනෙක් හෝ වෙත් ද, ඔවුන් හා යම් සංගමයෙක්, යම් එක්වීමෙක්, යම් එකතුවෙක්, යම් මුසු බවෙක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'ප්‍රියයන්ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න කවරේ ද? යත්. මහණෙනි, මෙහි යමකුහට ඉටු වූ සිත්කලු වූ මන වඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට වැඩ කැමැති, හිත කැමැති, පහසුව කැමැති, උවදුරු නැති බව කැමැති මව හෝ පියා හෝ බෑයා හෝ බිහිනිය හෝ දෙටු හෝ කනිටු නෑ කෙනෙක් හෝ මිතුරෝ හෝ ඇමැත්තෝ හෝ සහලේ නෑ කෙනෙක් හෝ යම් යම් කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් හා යම් අසඩගමයෙක් යම් නොඑක් වීමෙක්, නො එකතුවෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය 'ප්‍රියයන් ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, භවයෙහි උපදින සුලු සත්ත්වයනට 'අපි භවයෙහි උපදින ස්වභාවය නැත්තමෝ නම්, අපට ඒකාන්තයෙන් භවයෙහි ඉපැදීම නො පැමිණෙන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් 'ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, දිරන සුලු සත්වයනට 'අපි දිරන සුලු බව නොමැත්තමෝ නම්, අපට දීර්ථ ඒකාන්තයෙන් නො ම පැමිණෙන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නොලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න ය.

බ්‍යාධිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න බ්‍යාධිධම්මා අසසාම, න ච වත නො බ්‍යාධි ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

මරණධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න මරණධම්මා අසසාම, න ච වත නො මරණං ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

සොකධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න සොකධම්මා අසසාම, න ච වත නො සොකො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

පරිදෙවධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න පරිදෙවධම්මා අසසාම, න ච වත නො පරිදෙවො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

දුක්ඛධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න දුක්ඛධම්මා අසසාම, න ච වත නො දුක්ඛං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

දෙමනසසධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න දෙමනසසධම්මා අසසාම, න ච වත නො දෙමනසං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

උපායාසධම්මානං භික්ඛවෙ සත්ඤානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න උපායාසධම්මා අසසාම, න ච වත නො උපායාසො ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

මහණෙනි, ව්‍යාධීන් ගෙන් පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි ව්‍යාධි ස්වභාවය (ලෙඩ වන සුලු බව) ඇත්තෝ නොවන්නමෝ නම්, ඒකාන්ත-යෙන් ව්‍යාධියෙක් අප කරා නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. වැලි දු මෙය ආශායෙන් ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුකැ යි යන්න යැ.

මහණෙනි, මැරෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි මැරෙන සුල්ලෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා මරණය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුකැ’ යි යන්න යැ.

මහණෙනි, ශෝකය පියවී කොට ඇති සත්වයනට ‘අපි සොවන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා ශෝකය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, හඬන සුලු සත්වනට ‘අපි හඬන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා හැඩීම නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, කායික දුකින් පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි කායික දුකින් පෙළෙන පියවී ඇත්තෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා කායික දුක නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, දෙමනසින් (මානසික දුකින්) පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි දෙමනසින් පෙළෙන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා දෙමනස නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, දැඩි ආයාස ඇති සත්වයනට ‘අපි දැඩි ආයාසයෙන් පෙළෙන සුලු නොවන්නමෝ නම්, දැඩි ආයාසයෙක් අප කරා නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඩ්ධිකෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධා දුක්ඛා: සෙය්‍යා-
පීදං රුදුපාදනකඛන්ධො වෙදනුපාදනකඛන්ධො සඤ්ඤපාදනකඛන්ධො සඩ්ධි-
රුපාදනකඛන්ධො වි ඤ්ඤනුපාදනකඛන්ධො. ඉමෙ වුවහත් භික්ඛවෙ සඩ්ධි-
කෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධාපි දුක්ඛා, ඉදං වුවහත් භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං.

26. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසංච්චං: යායං තණ්හා
පොනොභවිකා නාදිරාගසභගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනාදීනී, සෙය්‍යාපීදං: කාම-
තණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා.

සා බො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤ උපපජ්ජමානා උප-
ජ්ජති: කඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං
එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකං නිවිසමානා නිවිසති.
කිඤ්ඤ ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං: වකුට්ඨං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකං නිවිසමානා නිවිසති.
සොඨං ලොකෙ -පෙ- සාතං ලොකෙ -පෙ- ජීව්‍යා ලොකෙ -පෙ- කායො
ලොකෙ -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකං නිවිසමානා නිවිසති.

රූපා ලොකෙ -පෙ- සද්ද ලොකෙ -පෙ- ගතියා ලොකෙ -පෙ- රසා
ලොකෙ -පෙ- ඵොඨබ්බා ලොකෙ -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාත-
රූපං, එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකං නිවිසමානා නිවිසති.

වකුට්ඨිඤ්ඤාණං ලොකෙ -පෙ- සොතච්ඤ්ඤාණං -පෙ- සාතච්ඤ්ඤාණං
-පෙ- ජීව්‍යච්ඤ්ඤාණං -පෙ- කායච්ඤ්ඤාණං -පෙ- මනොච්ඤ්ඤාණං
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
එකං නිවිසමානා නිවිසති.

වකුට්ඨසමච්ඤ්ඤා -පෙ- සොතසමච්ඤ්ඤා -පෙ- සාතසමච්ඤ්ඤා -පෙ-
ජීව්‍යසමච්ඤ්ඤා -පෙ- කායසමච්ඤ්ඤා -පෙ- මනොසමච්ඤ්ඤා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකං
නිවිසමානා නිවිසති.

මහණෙනි, සැකෙවින් දුක් වූ පංච උපාදන සකන්ධයෝ නම් කවුරු ද යත්: ඒ රූප උපාදන සකන්ධය, වේදනෝපාදන සකන්ධය, සංඥෙ-පාදන සකන්ධය, සංඝකාරෝපාදන සකන්ධය, විඤ්ඤාපාදන සකන්ධය යන මොහු ය. මහණෙනි, මොහු පංච උපාදන සකන්ධයෝ දුක්භ යි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, මෙය දුඛායතීසත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

26. මහණෙනි, දුඛසමුදයායතී සත්‍යය කවරේ ද යත්: පුනර්භවය ඇති කරන සුදු වූ, නන්දිරාගය හා එක් වැ ගිය, ඒ ඒ උපනුපත් අත්බවහි සතුටු වන, කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන යම් තෘෂ්ණාවෙක් වේ ද එය යැ.

මහණෙනි, ඒ තෘෂ්ණාව උපදනේ කොහි උපදී ද? නැවැත නැවැත පවත්නේ (පිහිටනුයේ) කොහි පවතී ද? (පිහිටා ද?) යත්: යමෙක් ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක් මධුර සංභාවයෙක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව පහළ වනුයේ මෙහි පහළ වෙයි, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. කීමෙක් නම් ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක් මධුර සංභාවයෙක් වේ ද යත්: චක්ඝුස (ඇස) ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. ශ්‍රෝත්‍රය (කන) . . . ඝ්‍රාණය (නාසය) . . . ජිහ්වාව (දිව) . . . කය . . . මනස ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපයෝ . . . ඔබ්දයෝ . . . ගන්ධයෝ . . . රසයෝ . . . ස්ප්‍රෂ්-වච්චයෝ . . . ධර්මාලම්බනයෝ ලොවැ ප්‍රිය සංභාව ය යැ, මධුර සංභාවය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ඝුර්විඤ්ඤනය . . . ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤනය . . . ඝ්‍රාණවිඤ්ඤනය . . . ජිහ්වාවිඤ්ඤනය . . . කාය විඤ්ඤනය . . . මනෝ විඤ්ඤනය ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ඝුසංස්පර්ශය . . . ශ්‍රෝත්‍රසංස්පර්ශය . . . ඝ්‍රාණසංස්පර්ශය . . . ජිහ්වසංස්පර්ශය . . . කායසංස්පර්ශය . . . මනාසංස්පර්ශය ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

වක්ඛුසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- සොතසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
ඝානසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- ජීව්‍යාසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
කායසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- මනෝසමඵසසජා වෙදනා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රස සඤ්ඤා
-පෙ- ඵොභිබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සඤ්ඤාසංකේතනා -පෙ- ගන්ධසංකේතනා -පෙ-
රසසංකේතනා -පෙ- ඵොභිබ්බසංකේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
එසු නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපතණ්හා -පෙ- සඤ්ඤාතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා
ලොකෙ -පෙ- ඵොභිබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං
සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු නිව්ච්චමානා
නිව්ච්චති.

රූපචිතකේතා -පෙ- සඤ්ඤාචිතකේතා -පෙ- ගන්ධචිතකේතා -පෙ-
රසචිතකේතා -පෙ- ඵොභිබ්බචිතකේතා -පෙ- ධම්මචිතකේතා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපචීචාරො -පෙ- සඤ්ඤාචීචාරො -පෙ- ගන්ධචීචාරො -පෙ- රස-
චීචාරො -පෙ- ඵොභිබ්බචීචාරො -පෙ- ධම්මචීචාරො ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

ඉදං චූළචි භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසචචං.

චක්ඛුසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ස්ප්‍ර්ශසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ජිඤ්චාසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . කායසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . මනාසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපසංඤුව . . . ඉබ්දසංඤුව . . . ගන්ධසංඤුව . . . රසසංඤුව . . . ස්ප්‍ර්ශ්චර්ම සංඤුව . . . ධර්මසංඤුව ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප සංඤ්චේතනාව . . . ඉබ්ද සංචේතනාව . . . ගන්ධසංචේතනාව . . . රස සංචේතනාව . . . ස්ප්‍ර්ශ්චර්ම සංචේතනාව . . . ධර්ම සංචේතනාව ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපතෘෂ්ණාව . . . ඉබ්ද තෘෂ්ණාව . . . ගන්ධතෘෂ්ණාව . . . රස-තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍ර්ශ්චර්ම තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපචිතර්කය . . . ඉබ්දචිතර්කය . . . ගන්ධචිතර්කය . . . රස-චිතර්කය . . . ස්ප්‍ර්ශ්චර්මචිතර්කය . . . ධර්මචිතර්කය ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප විචාරය . . . ඉබ්ද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍ර්ශ්චර්ම විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොචු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

මහණෙනි, මෙය දුඛ සමුදයායාඨ සත්‍යයැ යි කියනු ලැබේ.

27. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං? යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො වාගො පච්චික්ඛග්ගො මුක්ඛි අනාලයො, සා චො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤා පච්චියමානා පභීයති. කඤ්ඤා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

කිඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං? වකඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි. සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

රූපා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොච්චානිධා -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වකඤ්ඤා -පෙ- සොතච්ඤ්ඤා -පෙ- සානච්ඤ්ඤා -පෙ- ජීව්හච්ඤ්ඤා -පෙ- කායච්ඤ්ඤා -පෙ- මනොච්ඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වකඤ්ඤාමච්චසෙසා -පෙ- සොතඤ්ඤාමච්චසෙසා -පෙ- සානඤ්ඤාමච්චසෙසා -පෙ- ජීව්හාමච්චසෙසා -පෙ- කායමච්චසෙසා -පෙ- මනොමච්චසෙසා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වකඤ්ඤාමච්චසසරා වෙදනා -පෙ- සොතඤ්ඤාමච්චසසරා වෙදනා -පෙ- සානඤ්ඤාමච්චසසරා වෙදනා -පෙ- ජීව්හාමච්චසසරා වෙදනා -පෙ- කායමච්චසසරා වෙදනා -පෙ- මනොමච්චසසරා වෙදනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති. එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

27. මහණෙනි, දුටු නිරෝධායථි සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ තෘෂ්ණාව ගේ ම නිරවශේෂයෙන් ක්ෂයයට පැමිණීමෙන්, නො පැවැත්මට යෑමෙන්, නිරුද්ධ වීමෙන්, ත්‍යජනයෙන්, නැවැත නො පවත්නා සේ දුරු වීමෙන්, බැඳුම් මිදීමෙන්, නො ඇලීමෙන් වේ ද එය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වන්නේ කොහි ප්‍රභීණ වේ ද? නිරුද්ධ වනුයේ කොහි නිරුද්ධ වේ ද යත්: ලොවැ යම් ප්‍රිය ස්වභාවයක් මධුර ස්වභාවයක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

කීමෙන් නම් ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව මධුර ස්වභාව වේ ද යත්: වක්ඛුස (ඇස) ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි. ශ්‍රෝත්‍රය . . . ස්‍රාණය . . . ජිහ්වා ව . . . කය . . . මනස ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූපයෝ . . . ඔබ්දයෝ . . . භන්ධයෝ . . . රසයෝ . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ . . . ධර්මාලම්බනයෝ ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ. නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

වක්ඛුර්විඤානය . . . ශ්‍රෝත්‍ර විඤානය . . . ස්‍රාණ විඤානය . . . ජිහ්වා විඤානය . . . කාය විඤානය . . . මනෝ විඤානය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

වක්ඛු: සංස්පර්ශය . . . ශ්‍රෝත්‍ර සංස්පර්ශය . . . ස්‍රාණ සංස්පර්ශය . . . ජිහ්වා සංස්පර්ශය . . . කාය සංස්පර්ශය මනා: සංස්පර්ශය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවය යැ, මධුර ස්වභාවයැ ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

ලොවැ වක්ඛු:සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ශ්‍රෝත්‍රසංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ස්‍රාණසංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ජිහ්වාසංස්පර්ශජ වේදනාව, . . කාය සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . මනා:සංස්පර්ශජ වේදනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වරූප යැ, මධුර ස්වරූප යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාසඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨංඛසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං. සාතරූපං එසෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සඤ්ඤාසංවේතනා -පෙ- ගන්ධ සංවේතනා -පෙ- රසසංවේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා ලොකෙ පියරූපං. සාතරූපං, එසෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපතණ්හා -පෙ- සඤ්ඤාතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨංඛතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං. සාතරූපං, එසෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිතකේතා -පෙ- සඤ්ඤාවිතකේතා -පෙ- ගන්ධවිතකේතා -පෙ- රසවිතකේතා -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිතකේතා -පෙ- ධම්මවිතකේතා ලොකෙ පියරූපං. සාතරූපං, එසෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිචාරො -පෙ- සඤ්ඤාවිචාරො -පෙ- ගන්ධවිචාරො -පෙ- රසවිචාරො -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිචාරො -පෙ- ධම්මවිචාරො ලොකෙ පියරූපං. සාතරූපං, එසෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං.

28. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිනී පට්ඨපද අරියසච්චං: අයමෙව අරියො අට්ඨංඛිතිකො මග්ගො, සෙය්‍යාපීදං: සමොද්ධි සමමාසධනප්පො සමොචාචා සමොකමමනො සමොආච්චො සමොචායාමො සමොසති සමොසමාධි.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමොද්ධි? යං ඛො භික්ඛවෙ දුක්ඛ ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං දුක්ඛනිරොධ ඤාණං දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පට්ඨපදය ඤාණං, අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමොද්ධි.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමොසධනප්පො? නොක්ඛමමසඛකප්පො අභියාපාදසඛකප්පො අභිභිංසාසඛකප්පො. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමොසධනප්පො.

රූප සංඥාව . . . ශබ්ද සංඥාව . . . ගන්ධ සංඥාව . . . රස සංඥාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඥාව . . . ලොවැ ධර්ම සංඥාව ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප සංවේතනාව . . . ශබ්ද සංවේතනාව . . . ගන්ධ සංවේතනාව . . . රස සංවේතනාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංවේතනාව . . . ධර්ම-සංවේතනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක. මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප තෘෂ්ණාව . . . ශබ්දතෘෂ්ණාව . . . ගන්ධ තෘෂ්ණාව . . . රස තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොවැ ප්‍රිය-ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විතර්කය . . . ශබ්ද විතර්කය . . . ගන්ධ විතර්කය . . . රස විතර්කය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය විතර්කය . . . ධර්ම විතර්කය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විචාරය . . . ශබ්ද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව-යෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

මහණෙනි, මෙය දුෂ්ටනිරෝධායානී සත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

28. මහණෙනි, දුෂ්ටනිරෝධගාමීනී ප්‍රතිපදයානී සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ සමාග්දෘෂ්ටිය සමාක්සංකල්පය සමාග්වචනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාච්චය, සමාග්ව්‍යායාමය, සමාක් ස්මානිය, සමාක්-සමාධිය යන මේ ආයානී අෂ්ටාධිගික මාර්ගය මැ යැ.

මහණෙනි, සමාග්දෘෂ්ටිය කවර යැ? මහණෙනි, දුෂ්ටසත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ට සමුදය සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ට නිරෝධ සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ටනිරෝධගාමීනී ප්‍රතිපදයානී සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය සමාග්දෘෂ්ටි යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් සංකල්පය කවර යැ? නෛෂ්කාම්‍ය සංකල්පය, අව්‍යාපාද සංකල්පය, අභිභිසාසංකල්පය යන මේ සමාක් සංකල්පයැ යි කියනු ලැබේ.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමොච්චා? මුසාවාදු වෙරමණී, පිසුනාය වාචාය වෙරමණී, එරුසාය වාචාය වෙරමණී, සමඵපලාපා වෙරමණී. අයං චූචති භික්ඛවෙ සමොච්චා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමොකමමනෙතො? පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදනා වෙරමණී, කාමෙසුමිච්ඡාවාරා වෙරමණී. අයං චූචති භික්ඛවෙ සමොකමමනෙතො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමොආච්චො? ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො විච්ඡාආච්චං. පහාය සමොආච්චෙන ජීවිකං කපෙති. අයං චූචති භික්ඛවෙ සමොආච්චො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමොච්චායාමො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විත්තං පග්ගණකාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති, විත්තං පග්ගණකාති, පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විත්තං පග්ගණකාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඕතියා අස-ලොමාසාය භියෙහව්චාය වෙදුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ජන්දං ජනෙති, වායමති විරියං ආරහති විත්තං පග්ගණකාති පදහති. අයං චූචති භික්ඛවෙ සමොච්චායාමො.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමොසති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමප-චානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, විතෙත විත්තානු-පසයි විහරති ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමනස්සං, ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං චූචති භික්ඛවෙ සමොසති.

මහණෙනි, සමාග්චවනය කවර යැ? මුසවායෙන් වැළැක්ම, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්ම යන මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාග්චවනයැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් කර්මාන්තය කවර යැ? පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම, අධිනාදනින් වැළැක්ම, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්ම යන මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාක් කර්මාන්ත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක්ආජීවය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි අරී සවු තෙම මීර්යා ආජීවය හැර, සමාක් ආජීවයෙන් දිවි පවත්වයි. මහණෙනි, මෙය සමාගාජීව නමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාග්ච්ඤායාමය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම නො උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් ගේ නොඉපැදීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් වීයභී කෙරෙයි. උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් දුර්ලිම පිණිස රිසිය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් (වීයභී) කෙරෙයි. නො උපන් කුසල් දහමුත් ගේ ඉපැදීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. උපන් කුසල් දහමුත් සිව්නු පිණිස, නො නැස්ම පිණිස, බොහෝ වනු පිණිස, මහත් බව පිණිස, භාවනායෙන් පිරිපුන් වනු පිණිස රිසිය දනවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාග් ච්ඤායාමයැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් ස්මාකිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ, මනා දැනුම ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ, කාය සංඛ්‍යාත ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡන්දය ද), දෙමනස ද (ච්ඤාපාදය ද සෙසු නිවරණ ද) සන්තිද්‍රවා කර්ප කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වෑ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ, මනා නුවණ ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ, වේදනා ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනසද, සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සනාව වඩන සුලු වෑ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ, මනා දැනුම ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ චිත්ත සංඛ්‍යාත ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනස ද සන්තිද්‍රවා සිතෙහි චිත්තානුපස්සනාව වඩන සුලු වෑ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ, මනා නුවණ ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ (නිවරණාදී) ධර්ම නමැති ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනසද සන්තිද්‍රවා (නිවරණාදී) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වෑ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාක් ස්මාකියැ යි කියනු ලැබේ.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසමාධි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙවච කාමෙහි විච්චච අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති, විතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙතසො එකොද්දිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති. පිතියා ච චිරාගා උපෙකකො ච විහරති. සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පච්චිසංවෙදෙති, යත්තං අරියං ආවිකකන්ති උපෙකකො සතිමා සුඛච්චාරීති, තං තතියං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති, සුඛසස ච පහානා දුකසස ච පහානා පුඛෙඛච සොමනසසදෙමනසසානං අඤ්ඤාමා අදුකඛමසුඛං උපෙකකාසතිපාරිසුඛීං චතුඤ්ඤං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ සමමාසමාධි. ඉදං චූච්චති භික්ඛවෙ දුකඛනිරොධං ගාමීනිපච්චපද අරියසචචං.

29. ඉති අජ්ඣන්තං වා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, බහිඤ්ඤා වා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්ත බහිඤ්ඤාවා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු විහරති.

අත්ථි ධම්මා'ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙච සද්දං-
මත්තාය පතිසසතිමත්තාය, අනිඤ්ඤා ච විහරති, න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ
උපාදියති,

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධමමෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු
අරියසචචෙසු.

මහණෙනි, සමාග්‍යක් සමාධිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කාමයන් ගෙන් වෙන් වැ මැ, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් වැ මැ, විතර්ක සහිත වූ, විචාර සහිත වූ විචේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති පළමු දහන ලැබ වෙසෙයි, විතර්ක විචාර දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් සිය සත්‍යත්ව මනා පැහැදීම ඇති කරන, සිතූ එකඟ බව ඇති, විතර්ක රහිත වූ, විචාර රහිත වූ, විත්ත සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය හා ඇති දෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි, ප්‍රීතිය ද පහවීමෙන් උපේක්ෂාව ඇත්තේ ද වෙසෙයි, සිහි ද ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ සුවය ද නාම කයින් වීදී. ‘උපේක්ෂා ඇත්තේ යැ, සිහි ඇත්තේ යැ, සුව වූ සුම් ඇත්තේ යැ’ යි ආයතියේ යමක් අරැබැ කියත් ද ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි. සුඛ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පළමු කොට ම සොමනස් දෙමනස් දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුඛ වේදනා ද නැති, උපේක්ෂා සමාති දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාග්‍යක් සමාධියැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මේ අරී අටැහි මහ දුඃඛනිරෝධභාමිනීප්‍රතිපදයාසිසත්‍යයැ යි කියනු ලැබේ.

29. මෙසේ සිය සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි, මෙරමා සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. විටෙක සිය සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කාරණ දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, ඒ ධර්මයන්හි වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, විටෙක ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කරුණු ද විටෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

දුඃඛාදි ධර්මයෝ ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි-නිශ්ශ්‍රය දෙකින් තොර වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

30. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තවස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ සත්ත වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතී ව්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ජ වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීව්ඨනතු භික්ඛවෙ ජ වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ච වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ පඤ්ච වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරී වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීව්ඨනතු භික්ඛවෙ වත්තාරී වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තීණි වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ තීණි වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වෙ වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ වෙ වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං වස්සං, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

30. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් සත් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් හෝ ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු (අපේක්ෂා කළ යුතු).

මහණෙනි, හවුරුදු සතෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් සාවුරුද්දක් වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, හවුරුදු සයෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් පස් හවුරුද්දක් මෙසේ වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් වසෙක් සිටීවා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් සිවු වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත් බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, සිවු වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් තුන් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් දෙ වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, දෙ වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් එක් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

31. තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ එකං වසසං. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්‍ය මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ සත්‍ය මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ මාසානි. තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ ඡ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ඤ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ පඤ්ඤ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ. එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරි මාසානි තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වත්තාරි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තිණි මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ තිණි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වෙ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වෙ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං මාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

31. මහණෙනි, එක් වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් සත් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සත් මසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් ස මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, ස මසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් පස් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් සිවු මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සිවු මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් තුන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් දෙ මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, දෙ මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත් බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමි බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ මාඤ්ඤා, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය අධිඤ්ඤාං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිකා.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ අධිඤ්ඤායො, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තාං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිකා'ති.

32. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඨියා සොක-පරිඤ්චානං සමතිකකමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානා'ති ඉති යත්තං චුත්තං ඉදමෙතං පටිට්ඨ චුත්තන්ති.

ඉදමචොව හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාසුන්ති.

මහාසතිපට්ඨානසුත්තං නිට්ඨිතං නවමං.

මහණෙනි, මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් අඩමසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, අඩමසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් සතියක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

32. මහණෙනි, සතර සතිපට්ඨාන නම් වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝ වලප් ඉක්මෙනු පිණිස ද, දුක්දෙමනසුන් දුරු වනු පිණිස ද, අරි අවැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වේ යැ යි මෙසේ යම් වචනයෙක් කියන ලද ද, මෙය මේ යට කී දහම සඳහා කියන ලද්දේ ය.''

හඟවත් බුදුරජුහු මෙය වදළාහ. සතුටු සිතැති ඒ භික්ෂුහු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්හ.

නව වන මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය නිමයේ යැ.

10

පායාසිසුතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ආයස්මා කුමාරකස්සපො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙන සඬීං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන සෙතඛ්‍යා නාම කොසලානං නගරං තදවසරී. තත්‍ර සුදං ආයස්මා කුමාරකස්සපො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යං සිංසපාවනෙ.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිරාජඤ්ඤා සෙතඛ්‍යං අජ්ඣාචසති සතකුසසදං සතිණ්කට්ඨොදකං සධඤ්ඤං රාජභොග්ගං රඤ්ඤා පසෙසනදිනා කොසලෙන දිත්තං රාජදයං බ්‍රහ්මදෙය්‍යං.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිසු රාජඤ්ඤාසු එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපහ්තං භොති "ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො"ති.

2. අපසාසුං ඛො සෙතඛ්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා: "සමණො ඛලු භො කුමාරකස්සපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙන සඬීං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි සෙතඛ්‍යං අනුපතෙතො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යං සිංසපාවනෙ. තං ඛො පන හවන්තං කුමාරකස්සපං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්‍රහ්මණතො: පණ්ඩිතො ඛ්‍යතො මෙධාවී ඛුසුසුතො විත්තකථී කල්‍යාණපච්ඡානො වුඛො වෙව අරහා ච. සාධු ඛො පන තථාරුපානං අරහතං දසන්තං භොති"ති.

10.

පායාසි රාජන්‍ය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි කුමර කසුප් මහ තෙරණුවෝ මහණුන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රැටියන් ගේ සේතව්‍යා නම් නුවරට වැඩියාහ. කුමරකසුප් මහ තෙරණුවෝ එහි සේතව්‍යා නුවරට නොදුරැ උතුරැ දිගැ සිංසපා වනයෙහි (ඇට්ටේරිය කැලැයෙහි) වැඩ වෙසෙති.

එ සමයෙහි වනාහි පායාසි නම් රාජන්‍ය (අබ්සෙස් නොලත් රජ) තම බහුජනාකීර්ණ වූ, තණ දඩු දිය යන මෙයින් යුක්ත වූ, බොහෝ ධාන්‍ය ඇති, රජු ගෙන් ලත් තමා ගේ පරිභෝග වස්තුව වූ, රජුහු ගේ දයාභාස වූ, පසේනදී කොසොල් රජුහු දුන් ශ්‍රේෂ්ඨ ත්‍යාගය වූ සේතව්‍යා නගරයෙහි වෙසෙයි.

එකලැ පායාසි රාජන්‍යයාහට “මේ කරුණින් පරලොවෙක් නැත, මෙසේත් මෙයින් සැවැ පරලොවැ උපදනා සත් කෙනෙක් නැත. මෙසේත් මොනොවට කළ හෝ නපුරු සේ කළ කථිමයනට එල වීපාක නැතැ” යි මෙබඳු වූ ලාමක දෘෂ්ටියක් උපන්නේ වෙයි.

2. සේතව්‍යා නුවරැ වැසි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද (රටෙහි පැතිරැ පැවැති) මතු දක්වෙන කරාව ඇසුහ: “භවත්නි, ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක වූ කුමරකසුප් (කුමාරකාශ්‍යප) මහණ වහන්දැ මහණුන් පන්සියයක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රැටියන් ගේ සේතව්‍යා නුවරට වැඩියාහ, එ නුවර උතුරැ දිගැ නුවරට නොදුරෙහි වූ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති, ඒ භවත් කුමර කසුප් වහන් දැ පිළිබඳ වැ ‘මොහු පණ්ඩිත භ, ව්‍යක්ත භ, ප්‍රඥාවත් භ, බහුශ්‍රැත භ, විත්‍රකථී භ (විසිතුරු කරා ඇත්තාහ), මනා වැටැ-හෙන නුවණ ඇත්තාහ, නුවණින් වැඩී සිටියාහු ද රහත්හු ද වෙති. එබඳු රහතුන් දක්ම වූ කලී වැඩ සිදු කරන්නෙකැ’ යි මෙසේ වූ උතුම් කීර්ති සෝභයෙක් උස් වැ නැංගේ ය” යනු යැ.

3. අථ ඛො සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමීඨා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යතා උක්ඛරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනං. තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසි රාජඤ්ඤා උපරිපාසාදෙ දිවාසෙය්‍යං උපගතො හොති. අද්දසා ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ සෙතබ්බාය නිකඛමීඨා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යතෙ උක්ඛරෙන මුඛෙ ගච්ඡන්තෙ යෙන සිංසපාවනං. දිස්වා ඛන්තං ආමනෙත්ඨි: කිංචු ඛො හො ඛන්තෙ සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමීඨා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යතා උක්ඛරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනන්ති ?

“අඤ්ඤා ඛො හො සමණො කුමාරකසසපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසඛෙතන සඬිං පඤ්ඤාමනෙති භික්ඛුසතෙහි සෙතබ්බං අනුපපන්නො, සෙතබ්බායං විහරති උක්ඛරෙන සෙතබ්බං සිංසපාවතෙ. තං ඛො පන භවන්තං කුමාරකසසපං එවං කල්‍යාණො කිංචිසද්දෙ අබ්භුග්ගානා: පණ්ඩිතො බ්‍යන්නො මෙධාවි බ්‍රහ්මස්තො විත්තකථි කල්‍යාණපටිභානො වුද්ධො වෙව අරහා වාති. තමෙනං තෙ භවන්තං කුමාරකසසපං දසසනාය උපසඛකමන්ති”ති.

“තෙන හි හො ඛන්තෙ යෙන සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තෙනුපසඛකම. උපසඛකමීඨා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එවං වදෙහි: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ’ ආගමෙනතු කිර භවනෙතා, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකසසපං දසසනාය උපසඛකමීස්සති පුරා සමණො කුමාරකසසපො සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ බාලෙ අබ්‍යන්තෙ සඤ්ඤාපෙති: ඉතිපි අඤ්ඤා පරො ලොකො, අඤ්ඤා සත්ථා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤාකට්ඨකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති. නඤ්ඤා හි හො ඛන්තෙ පරො ලොකො, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා නඤ්ඤා කට්ඨකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති. ‘එවං හො’ති ඛො සො ඛන්තා පායාසිස්ස රාජඤ්ඤාස්ස පටිස්සුඨා යෙන සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා තෙනුපසඛකම, උපසඛකමීඨා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එතදවොච: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ: ආගමෙනතු කිර භවනෙතා, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකසසපං දසසනාය උපසඛකමීස්සති”ති.

3. එ කල්හි වනාහි සේතව්‍යා නුවර වැසි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද සේතව්‍යායෙන් නික්මැ බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වුවාහු, එකි එකී පැත්තෙහි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වුවාහු, උතුරු දිගට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට යන්නාහු වෙත්. එ සමයෙහි වූකලී පායාසි රාජන්‍ය තෙම සිය පහයෙහි උඩු මහල් තලයෙහි දව යහනට පැමිණියේ වෙයි. හේ (කවළියෙන් බලනුයේ) සේතව්‍යායෙන් නික් මැ බොහෝ බොහෝ වී රැස් වැ, එකි එකී පස්හි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටතැ දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වැ, උතුරු දෙසට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට යන සේතව්‍යාවාසි බමුණන් ද ගැහැවියන් ද දුටුයේ ම ය. දැක ක්ෂන්තෘහු බණවා, ‘භවත් ක්ෂන්තෘව, සේතව්‍යාවාසි බමුණෝත් ගැහැවියෝත් සේතව්‍යායෙන් නික් මැ, බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වැ එකී එකී පසු මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක වැ එකතු වැ, උතුරු දිගට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට කවර හෙයින් යෙත් ද?’ යි විචාළේ ය.

‘භවත, කාරණයෙක් ඇත. මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ සවු වූ කුමර කසුප් වහන්දෑ මහණුන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ කොසොල් රටියන් ගේ සේතව්‍යා නම් නුවරට වැඩියාහු, සේතව්‍යාවට උතුරු දිගැ නුවරට නොදුරු තැනැ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති. ‘ඔහු පණ්ඩිත හ, ව්‍යක්ත හ, ප්‍රඥාවත් හ බහුශ්‍රැත හ, චිත්‍රකරී හ, කල්‍යාණප්‍රතිභාන ඇතියාහු, නුවණින් වැඩි සිටියෝ ද රහත් කෙනෙක් ද වෙති’ යි ඒ භවත් කුමර කසුප් වහන්දෑ පිළිබඳ වැ උතුම් වූ කීර්ති සෝභයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ වෙයි. ඔහු ඒ භවත් කුමරකසුප් වහන්දෑ දක්නට එහි යෙත්” යැ යි ක්ෂන්තෘ කී ය.

‘එසේ වී නම් භවත් ක්ෂන්තෘව, සේතව්‍යාවාසි ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹෙව. එළැඹූ ඔවුනට, ‘භවත්හු ඉවසත් වා (මා එන තුරු බලත් වා), කුමර කසුප් මහණ සේතව්‍යාවාසි වූ අඥාන අව්‍යක්ත බමුණනට ද ගැහැවියනට ද ‘මෙසේ මෙසේ පර ලොවෙක් ඇත, සැව පර ලොවැ උපදනා සත්තු ඇත, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක ඇතැ’ යි ගිවිස්නට පෙරාතුව ම පායාසි රාජන්‍ය ද කුමරකසුප් මහණහු දක්නට එළැඹෙන්නෝ යැ’ යි මෙසේ කියව, භවත් ක්ෂන්තෘව, පර ලොවෙක් නැත, උපපාදක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්තු නැත. සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි පායාසි රාජන්‍ය කී ය. ‘එසේ යැ පින්වතැ’ යි ම ඒ ක්ෂන්තෘ තෙම පායාසි රාජන්‍යයාට පිළිවදන් දී, සේතව්‍යාවාසි ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඔවුන් බණවා, ‘භවත්හු මඳක් ඉවසත්වා, පායාසි රාජන්‍ය ද කුමර කසුප් මහණහු දකින්නට එළැඹෙන්නෝ යැ’ යි සැළ කෙළේ ය.

4. අථ ඛො පායාසි රාජඥඤ්ඤ සෙනධාකෙහි බ්‍රාහ්මණගහපතීකෙහි පරිවුතො යෙන සිංසපාවනං යෙන ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපො තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්චා ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපෙන සඬිං සමමොද්දි, සමමොදනියං කථං සාරාණියං වීතීසාරෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. සෙනධාකාපි ඛො බ්‍රාහ්මණගහපතීකා අපෙකච්ච ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදිංසු, අපෙකච්ච ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපෙන සඬිං සමමොදිංසු, සමමො නියං කථං සාරානියං වීතීසාරෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදිංසු, අපෙකච්ච යෙනායඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපො තෙනඤ්ඤා පනාමෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි සු, අපෙකච්ච නාමගොත්තං සාවෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදිංසු, අපෙකච්ච තුණ්ඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදිංසු.

5. එකමන්තං නිසීනෙතා ඛො පායාසි රාජඥඤ්ඤ ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපං එතදවොච: “අහං හි හො කඤ්ඤප එවංවාදී එවංදීඤ්ඤිං ‘ඉති පි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකථං-දුකථානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

“නාහං රාජඤ්ඤා එවංවාදී. එවංදීඤ්ඤිං අද්දසං වා අසෙසාසි වා. කථං හි නාම එවං වදෙය්‍ය: ‘ඉතිපි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකථංදුකථානං කමමානං එලං විපාකො’ති. තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාච්ච පටිපුච්ඤ්ඤාමී, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථානං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කම්මඤ්ඤාසි රාජඤ්ඤා ඉමෙ වඤ්ඤිමසුරියා ඉමඤ්ඤිං වා ලොකෙ පරඤ්ඤිං වා, දෙවා වා තෙ මනුසා වා ති?’

“ඉමෙ හො කඤ්ඤප වඤ්ඤිමසුරියා පරඤ්ඤිං ලොකෙ න ඉමඤ්ඤිං, දෙවා තෙ න මනුසා’ති.

“ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අඤ්ඤි පරො ලොකො, අඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤි සුකථංදුකථානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කඤ්ඤපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එඤ්ඤි හොති: ඉතිපි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකථංදුකථානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

4. ඉක්බිති පායාසි රාජන්‍ය තෙම සේතව්‍යාවාසී ඛමුණන් ද ගැහැවියන් ද විසින් පිරිවැරුණේ, සිංසපාවන්‍යට, කුමරකසුප් මහතෙරුන් වැඩ ඉන්න තැනට පැමිණියේ ය. පැමිණ, කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු විය, සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැදැවියැ යුතු වූ කථා නිමවා එක් පසෙක හිඳගත්තේ ය. සේතව්‍යාවාසී ඛමුණන් ගැහැවියෝත් කෙනෙක් කුමරකසුප් තෙරුන් ආදරයෙන් වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, ඇතැම් කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැදැවිය යුතු වූ කථා කොට නිමවා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්තරා කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් දිසාවට දෙහොත් නමා වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, තව ද කෙනෙක් තමන් නම් ගොත් අස්වා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, සමහර දෙනෙක් නිහඬ වූ එක් පසෙක හිඳගත්හ.

5. එක් පසෙක හුන් පායාසි රාජන්‍ය තෙම කුමරකසුප් මහතෙරුන් ඛණවා, “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මම වනාහි ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්හු නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ වාද ඇතියෙම මෙසේ වූ දෘෂටි ඇතියෙම වෙමි” යි කී ය.

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, මෙඛද්‍ර වාද ඇති, මෙඛද්‍ර දෘෂටි ඇති එකකු නො ම දිටිමි, නො ද ඇසිමි. ‘මෙසේ ත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැතැ යි උපපාද්‍යක සත්තු නැතැ යි කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි කවර කරුණෙකින් මෙසේ කියවූ ද? එසේ නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසිමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙන්නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයෙනි, ඒ කීමැ යි සිතවූ ද? මේ සඳ දෙව් පුත් ද හිරු දෙව් පුත් ද යන දෙදෙනා මෙ ලොවිහි වෙත් ද? නැත හොත් පරලොවිහි වෙත් ද? ඔහු දෙවියෝ ද? නැත හොත් මිනිස්සු ද?”

පායාසි — “කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මේ සඳ දෙව්පුත් හිරු දෙව්පුත්! දෙදෙන පරලොවිහි වෙත්. මෙ මිනිස් ලොවිහි නො වෙත්. ඔහු දෙවියෝ ය. මිනිස්සු නො වෙත්.”

කුමාරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, මෙ කරුණිනුත් ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් ඇත, උපපාද්‍යක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි ඔබට මෙඛද්‍ර සිතෙක් වෙ වා.”

පායාසි — “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරනත් මට මෙහි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙඛද්‍ර සිතෙක් වෙයි.”

1. සඳමඛලට අධ්‍යාහිත දෙව්පුත් සඳ දෙව්පුත් නම්. හිරුමඛලට අධ්‍යාහිත දෙව්පුත් හිරු දෙව්පුත් නම්. ඔහු මෙ මිනිස් ලොවෙහි නොවෙයි. දෙව් ලොවට අයත් වෙයි.

6. අප්ඵ පන රාජඤ්ඤ පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තං ඔපපාතිකා නප්ඵ සුකටදුක්කකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති?

“අප්ඵ භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තං ඔපපාතිකා, නප්ඵ සුකට-දුක්කකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති.

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤ?”ති.

“ඉධ මෙ භො කසප මිත්තාමච්චා ඤ්ඤානිසාලොභිතා පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදි පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපි අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තං මිච්ඡාදිසි. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා භොතඨි දුක්ඛිතා බාලාගිලානා. යදහං ජානාමි න දුති මෙ ඉමමහා ආබාධා වුඬභිසත්තනිති ත්‍යාහං උපසඛිකමීඤ්ඤා එවං වදුමි: සන්ති ඛො භො එකෙ සමණධ්‍රාහමණා එවංවාදිතො එවංදිසිතො යෙ තෙ පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදි පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපි අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තං මිච්ඡාදිසි. තෙ කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජසත්තනි. භවනෙතා ඛො පන පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදි පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපි අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තං මිච්ඡාදිසි. සචෙ තෙසං භවතං සමණධ්‍රාහමණානං සචචං වචනං, භවනෙතා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජසත්තනි. සචෙ භො කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍යාථ, යෙන මෙ ආගන්ඨා ආරොවෙය්‍යාථ: 'ඉති පි අප්ඵ පරො ලොකො, අප්ඵ සත්තං ඔපපාතිකා, අප්ඵ සුකටදුක්කකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති. භවනෙතා ඛො පන මෙ සඛාධිකා පච්චධිකා යං භවනෙතභි දිසං, යථා සාමං දිසං එවමෙතං භවීසත්ති' ති. තෙ මෙ 'සාධු'ති පච්ඤ්ඤානො නෙව ආගන්ඨා ආරොවෙත්ති, න පන දුතං පභිණත්ති. අයමපි ඛො භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තං ඔපපාතිකා, නප්ඵ සුකටදුක්කකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති.'"

6. කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ කරුණෙක් ඇත් ද?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ” යි යම් කරුණෙකින් මට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණෙක් ඇත.

කුමරකසුප් - “ඒ කෙබඳු ද, රාජන්‍යයෙනි.?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලේ නැගෙයි ද පණ්ඩා කරන්නෝ, අධිනාදන් කරන්නෝ, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන්නෝ, මුසවා කියන්නෝ, පෙහෙසුන් තෙපලන්නෝ, පරොස් බස් බණන්නෝ, ප්‍රලාප දෙඩන්නෝ, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ බහුල කොටැත්තෝ, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ, මිසදිවු ගත්තෝ වූහ. ඔහු මැත කලා ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු වෙත්. ‘මොහු මේ ආබාධයෙන් නො මැ නැඟී සිටුනාහ’ යි යම් වීටෙක දන ගනිමි ද, එ වීටැ ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණ්ඩා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන සුලු ද, මුසවා කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, ප්‍රලාප දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ කරන සුලු ද, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ ද, මිසදිවු ගත්තෝ ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ, විවිස ව පතිත වන තැන වූ නිරයට (එහි ඉපැදීම විසින්) පැමිණෙන්නාහ’ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණ්ඩා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන සුලු ද, බොරු කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, හිස් බස් දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑය කෙරෙහි දැඩි ලෝභ උපදවන සුලු ද, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිත් ඇත්තෝ ද මිසදිවු ගත්තෝ ද වෙත්. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණුන් ගේ වචනය සත්‍ය වී නම්, භවත්හු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට තැන් වූ, විවිස වැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු නම්, යම් භෙයකින් තෙපි අවුත් ‘මෙසේ මෙසේත් පරලොව ඇත, උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි කියන්නාහු නම් මැනැවි. භවත්හු වූ කලී මට ඇදහියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තෝ වෙති. භවතුන් විසින් යමක් දක්නා ලද ද, එය මා විසින් ම දක්නා ලද්දෙක් යම් බඳු ද එබඳු ම වන්නේ යැ’ යි මෙසේ කියමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී කලුරිය කළාහු, පෙරළා අවුත් නො මැ දන්වත්, දුතයකු ද නො එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්හු නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, එයට මේ ද එක් කරුණෙකි.’”

‘තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාචෙත්ථ පටිපුච්ඡිසාමී, යථා තෙ ඛමෙයා, තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසී. තං කිමඤ්ඤාසී රාජඤ්ඤා? ඉධ තෙ පුරිසා වොරං ආගුචාරීං ගභෙත්වා දසෙසය්‍යුං ‘අයං තෙ හතෙන වොරො ආගුචාරී, ඉමස්ස යං ඉච්ඡසී, තං දණ්ඩං පණෙහී’ති, තෙ තුං ඵචං වදෙය්‍යාසී තෙන හි හො ඉමං පුරිසං දලහාය රජජයා පච්ඡාබාහං ගාලුභඛන්දිතං ඛන්දිත්වා ධුරමුණ්ඩං කාරෙත්වා’ බරසසරෙන පණචෙන රථියාය රථියං සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙත්වා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණෙනො නගරසස ආසාතනෙ? සීසං ඡිඤ්ඤා’ති. තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුත්වා තං පුරිසං දලහාය රජජයා පච්ඡාබාහං ගාලුභඛන්දිතං ඛන්දිත්වා ධුරමුණ්ඩං කාරෙත්වා බරසසරෙන පණචෙන රථියාය රථියං සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙත්වා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණෙනො නගරසස ආසාතනෙ? නිසීදපෙය්‍යුං. ලභෙය්‍ය නු ඛො සො වොරො වොරසාතෙසු ‘ආගමෙනතු තාව හවනෙතා වොරසාතා අමුකසමී මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමච්චා ඤ්ඤාතිසා ලොභිතා, යාවාහං තෙසං උද්දසෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති? උද්දු චිපපලපනතසෙසච වොරසාතා සීසං ඡිඤ්ඤාය්‍යනති?’

“න හි සො හො කසප වොරො ලභෙය්‍ය වොරසාතෙසු: ආගමෙනතු තාව හවනෙතා වොරසාතා අමුකසමී ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමච්චා ඤ්ඤාතිසා ලොභිතා, යාවාහං තෙසං උද්දසෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති. අථ ඛො නං චිපපලපනතසෙසච වොරසාතා සීසං ඡිඤ්ඤාය්‍යනති.

‘සො හි නාම රාජඤ්ඤා වොරො මනුසෙසා මනුසහතෙසු වොරසාතෙසු න ලභිසත්ථි: ආගමෙනතු තාව හොනෙතා වොරසාතා අමුකසමී මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමච්චා ඤ්ඤාතිසා ලොභිතා, යාවාහං තෙසං උද්දසෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති. කිං පන තෙ මිඤ්ඤාමච්චා ඤ්ඤාතිසා ලොභිතා පාණාතිපාති අදින්නාද්ධි කාමෙසු මිච්ඡාවාරී මුසාවාදී පිසුනාවාවා ඵරුසච්චාවා සමඵපලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපනනචිත්තා මිච්ඡාදිභි, තෙ කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපන්නා ලභිසත්තරී නිරයපාලෙසු: “ආගමෙනතු තාව හවනෙතා නිරයපාලා යාව මයං පායාසිසං රාජඤ්ඤාසස ගන්ති ආරොචෙම ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං චිපාකො?”’ති ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන ඵචං හොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං චිපාකො තී.

---

1. කපිතා PTS
 2. අභාවනෙ මජ්ඣං
 3. උද්දසෙසත්වා PTS උද්දිසිච (සී.ඉ.)

කුමරකසුප් — රාජත්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්නෙමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙන්නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජත්‍යයෙනි, එය කිමැ යි සිත වු ද? මෙහි ඔබේ පුරුෂයෝ වරද කරන සුලු සොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනි, මේ ඔබ අණ නො තකා වරද කරන සුලු සොරෙක. මොහුට යමක් කරනු රිස්සහු ද ඒ දඩුවම පමුණුවනු මැනැවැ' යි කියා ඔබට දක්වන්නාහු නම්, ඔබ ඔවුනට 'භවත්නි, එසේ වී නම්, මේ පුරුෂයා දළ රැහැණින් පිටිතල හයා දැඩි බැමීමෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා, රළු හඬ ඇති වද බෙර වැයුමෙන් යුක්ත කොට විදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස් දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධාහුමියෙහි දී හිස සිදිවු' යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ය. ඔහු 'මැනැවැ' යි ගිවිසෑ ඒ පුරුෂයා දැඩි රැහැණින් පිටිතල හයා දැඩි බැමීමෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා රළු හඬ ඇති වද බෙර වැයුමෙන් යුක්ත කොට විදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස්, දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධාස්ථානයෙහි හිඳුවන්නාහ. ඒ සොර තෙම 'භවත් වෝරසාතකයිනි, අසෝ ගමෙහි හෝ නියම් ගමෙහි හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නෑයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබු බඩුත් දක්වා පිළිගන්වා යම්තාක් කලෙකින් එන්නෙමි ද ඒ තාක් මොහොතක් බලත් වා' යි කියන්නේ වී නම්, ඒ සොර තෙම වෝරසාතකයන් කෙරෙහි (වෝරසාතකයන් ගෙන්) අවසරයක් ලැබිය හැකි වන්නේ ද? නො හොත් වෝරසාතකයෝ ඔහු හඬද්දී ම හිස සිදින්නාහු ද?

පායාසි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, 'භවත් වෝරසාතකයිනි, අසෝ ගමැ හෝ නියම්ගමැ හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නෑයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබු බඩුත් දක්වා පිළිගන්වා එනතුරු මොහොතක් බලත්වා' යි කියන්නේ නුවුදු, ඒ සොර තෙම වෝරසාතකයන් කෙරෙහි අවසරයක් නො ම ලබන්නේ ය. වැලි වෝරසාතකයෝ ඔහු වැලැපෙද්දී ම ඔහු හිස සිදිනාහු ය.'

කුමරකසුප් — 'රාජත්‍යයෙනි, මිනිස් ම වූ ඒ සොර තෙම මිනිස් වූ වෝරසාතකයන් වෙතැ 'භවත් වෝරසාතකයිනි, . . . මා එනතුරු බලත්ව යි කියන්නේ ද අවසරයක් නො මැ ලබන්නේ ය. එසේ කලැ ඔබේ පණිවා කරන සුලු අධිනාදන් කරන සුලු, කාමයන්හි වැරැදෑ හැසිරෙන සුලු, බොරු කියන සුලු, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු, පරොස් බණන සුලු, හිස්බස් දෙඩන සුලු මෙරමා සතු දැයට දැඩි ලෝභ කරන සුලු, ක්‍රෝධයෙන් නපුර වූ සිතැති, මිසදිවු වත් ඒ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලේ නෑයෝ ද, කාබුත් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ විවිසවැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු, 'භවත් නිරාපල්ලනි, අප පායාසි රාජත්‍යයන් කරා ගොස් 'මේ මේ කරුණින් පර ලොව ඇත, මේ මේ කරුණින් උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, මේ මේ කරුණින් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි කියා එන තෙක් බලත්වා' යි කියා නිරාපල්ලන් වෙත්හි (මෙහි එනනට) අවසරයක් ලැබියැ හැකි වන්නාහු ද? රාජත්‍යයෙනි. මේ කාරණයෙන් 'මෙසේ මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාදුක සත්වයෝ ඇත. කුශලකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි සිතෙක් ඔබට වේ වා.'

“කිඤ්ඤාපි භට්ඨං කසසපො ඵවමාහ, අථ ඛො ඵවං මෙ ඵඤ්ඤා භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

7. “අත්ථි පන රාජකුඤ්ඤා පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන ඵවං භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං ඵලං විපාකොති?”

“අත්ථි භො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

“යථා කථං විය රාජකුඤ්ඤා?”ති.

“ඉධ මෙ භො කසසප මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමච්ඡලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිඝි. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා භොතති දුක්ඛිතා බාලුභිලානා යදහ ජානාමි “නා දුති මෙ ඉමමහා ආබාධා වුඤ්ඤාසනති”ති. ත්‍යාහං උපසඛක- මිත්තා ඵවං වදමි: සත්ථි ඛො ඵකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵවං වාදිනො ඵවං දිඝිනො “යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමච්ඡලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිඝි, තෙ කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජන්ති”ති. භවනො ඛො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමච්ඡලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිඝි. සචෙ තෙසං භවනං සමණ- බ්‍රාහ්මණානං සචං වචනං, භවනො කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජන්ති. සචෙ භො කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජන්ති, යෙන මෙ ආගන්තවා ආරොචෙය්‍යාථ: ‘ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං ඵලං විපාකොති. භවනො ඛො පන මෙ සඛායිකා පච්චයිකා, යං භවනෙති දිඨං, යථා සාමං දිඨං ඵවමෙන. භවීසසති ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසුත්ථා නෙව ආගන්තවා ආරොචෙත්ති න පන දුතං පභිණන්ති. අයමි ඛො භො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

1. සයිකො, PTS

2. කායෙ (කෙසුච්ච)

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරනත්, මෙහි මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත උපපාදුක සත්වයෝ නැත. කුශලා-කුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි ම මෙසේ සිතෙක් වෙයි.”

7. කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැතැ යි, උපපාදුක සත්වයෝ නැතැ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ (තව ද) කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මේ කරුණුන් පර ලොවෙක් නැතැ’ යි උපපාදුක සත්වයෝ නැතැ’ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණු ඇත.”

කුමාර කසුප් — “ඒ කෙසේ ද රාජන්‍යයෙනි?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයෙනි, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැකෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කෝ, අයිතාදනින් වැළැක්කෝ කාමයන්හි වැරැදූ හැසිරීමෙන් වැළැක්කෝ, මුසවායෙන් වැළැක්කෝ පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, පරොස් බසින් වැළැක්කෝ, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, මෙරමා අයත් දෑට ගිජු නොවූවෝ, මෙරමා කෙරෙහි නපුරු සිත් නැත්තෝ, සම්දිට ගත්තෝ වූහ. ඔහු මැත භාගයෙහි භටගත් ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පත්තාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු වෙත්. මොහු මේ ආබාධයෙන් නො නැගිටුනාහ යි යම් විටෙක දන ගනිමි ද, එ කල්හි මම ඔවුන් කරා එළැඹූ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කාහු ද, අයිතාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වැරැදූ හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්කාහු ද, පරොස් බිණුමෙන් වැළැක්කාහු ද, හිස් බස් දෙවූ-මෙන් වැළැක්කාහු ද, අභිධ්‍යාබහුල නො වෙත් ද, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහු වෙත් ද, සම්දිට ගතුවාහු වෙත් ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙත් යැ යි මෙසේ වූ වාද ඇති මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණ්ඩා-යෙන් වැළැක්කාහ, අයිතාදනින් වැළැක්කාහ, කාමයන්හි වැරැදූ හැසිරි-මෙන් වැළැක්කාහ, මුසවායෙන් වැළැක්කාහ, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්-කාහ, පරොස් බැණුමෙන් වැළැක්කාහ, හිස් බස් දෙවූමෙන් වැළැක්කාහ, මෙරමා සතු දෑට ගිජු නොවන්නාහ, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහ සම්දිටු හ. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණන් ගේ බස් සැබෑ වී නම්, භවත් කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ භවත්නි, ඉදින් තෙපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට, පැමිණෙන්නහු නම්, එකරුණින් ආවුන් මට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාදුක සත්හු ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි දන්වවු. භවත්හු වනාහි මා විසින් හැදෑරියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුත්තෝ වහු. භවතුන් විසින් යමෙක් දක්නා ලද නම්, එය මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දක් සේ ම වන්නේ යැ යි කිමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි ගිවිසෑ (කලුරිය කලාහු) පෙරළා අවුත් නො ම දන්වත්, දුතයකුදු නො ම එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්හු නැත, මෙසේත් කුශලා-කුශල කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ද ඒ එක් කරුණෙක.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමං තෙ කරිසසාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව චීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො ගුරුකුපෙ සසීසකං නිවුග්ගො අස්ස, අථ නිං පුරිසෙ ආණාපෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තමහා ගුරුකුපා උඛරථා’ති තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්තා තං පුරිසං තමහා ගුරුකුපා උඛරෙය්‍යුං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුතං සුනිමමඤ්ඤං නිමමඤ්ඤං’ති, තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්තා තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුරුං සුනිමමඤ්ඤං නිමමඤ්ඤං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තීකාය තික්ඛතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උඛබ්බෙවථා’ති. තෙ තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තීකාය තික්ඛතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උඛබ්බෙවෙය්‍යුං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ඤිතා සුඛුමෙන වුච්ඡෙණ්ණෙන තික්ඛතතුං සුප්පධොතං කරොථා’ති, තෙ තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ඤිතා සුඛුමෙන වුච්ඡෙණ්ණෙන තික්ඛතතුං සුප්පධොතං කරෙය්‍යුං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කෙසමස්සුං කප්පෙථා’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස කෙසමස්සුං කප්පෙය්‍යුං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස මහගඤ්ඤා මාලං මහගඤ්ඤා විලෙපනං මහගඤ්ඤා ව චන්දානි උපහරථා’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස මහගඤ්ඤා මාලං මහගඤ්ඤා විලෙපනං මහගඤ්ඤා ව චන්දානි උපහරෙය්‍යුං, තෙ නිං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්ඤා කාමගුණානි උපඵපෙථා’ති, තෙ තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්ඤාකාමගුණානි උපඵපෙය්‍යුං, තං කිමමඤ්ඤාසි රාජඤ්ඤ? අපි නු තස්ස පුරිසස්ස සුන්හාතස්ස සුවිලික්ඛාස්ස සුකපපිතකෙසමස්සුස්ස ආමුක්ඛමාලාහරණස්ස ඔද්දනචන්ද්‍රවස්සනස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපටිතස්ස සමධිගීභුතස්ස පරිවාරයමානස්ස පුනදෙව තස්මිං ගුරුකුපෙ නිමමුඤ්ඤං කමාතා’ අස්සා’ති’?”

“නො හිදං භො කස්සප’”.

“තං කිස්ස භෙතු?”

“අසුචි භො කස්සප ගුරුකුපො, අසුචි වෙච අසුචි සඛිංතො ව දුග්ගාපෙත්වා ව දුග්ගාන්ධසඛිංතො ව ජෙගුච්චො ව ජෙගුච්චසඛිංතො ව පටිකතුලො ව පටිකතුලසඛිංතො වාති.

1. කාමතා (කෙමිසු)

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යායිනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙකුදු කී වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යායෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් අසුචි වළෙක හිස සහිත වැ ගිලුණේ වන්නේ නම්, එ කල තෙපි (සිය මෙහෙකරු) පුරුෂයාට ‘භවත්ති, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයා ඒ අසුචි වළෙන් ගොඩ ගනිවු’ යැ යි අණ කරන්නාහු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී ඒ පුරුෂයා ඒ අසුචි වළෙන් ගොඩ නඟන්නාහු ද, (එ කල) ඔබ ‘භවත්ති, එසේ වී නම් උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුරෙන් අශුචි මොනොවට පිස පියවු’ යැ යි ඔවුනට මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර කෙරෙන් අසුචි මොනොවට පිස පියන්නාහු ද, (එවිට) ඔබ ඔවුනට භවත්ති එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාගේ ශරීරය පඩුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් මොනොවට උලවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද, (එ විට) ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර පඩුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් උලන්නාහු ද (එ කල) ඔබ ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්ති, තෙපි ඒ පුරුෂයා තෙලින් ගහවා (තෙල් ගල්වා) සියුම් සුණුයෙන් තුන් වරක් මොනොවට ශුද්ධ කරවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා තෙල් ගල්වා සියුම් සුණුයෙන් තුන් වරක් මොනොවට ශුද්ධ කරන්නාහු ද (ඉක්බිති) ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම් තෙපි ඒ පුරුෂයා ගේ දැලි රවුළු කපවු සරහවු ‘යැ යි කියන්නාහු ද එ විට ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ දැලි රවුළු සරහන්නාහු ද, ඉක්බිති ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ඔහුට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවන්නාහු ද, ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම් ඒ පුරුෂයා පහයකට නාවා පස් කම් කොටසුන් එළවා තබවු යැ යි කියන්නාහු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා පහයකට නාවා කම් කොටස් පස එළ වන්නාහු ද, රාජන්‍යායිනි, (එසේ කලා) එය කී මැ යි සිත වු ද? මොනොවට නා මොනොවට විලෙවුන් ගත් සිරුර ඇති, මොනොවට සරහන ලද කෙස් හා දැලි රවුළු ඇති පලන් මල්දම් හා ආහරණ ඇති, සුදු වත් හදනා, මහඟු පහයෙක මතු මහළට පැමිණ හුන්, පස් කම් කොටසුන් ගෙන් පිහිටියකු වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් හසුරුවන ඔහුට නැවැත ද ඒ අසුචි වළෙහි ගිලෙනු රිසි බවෙක් වන්නේ ද?

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ”.

කුමර — “ඒ කවර හෙයින්?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අසුචි වළ අපිරිසිදු ය, (මන නොවඩන්නේ ය), අසුචි කොටස් ම වූයේ ය, දුගඳ ය, දුගඳ කොටස් ම වූයේ ය. පිළිකුල් කටයුතු ය, පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වූයේ ය. එහෙයින්,”

‘එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ මනුසසා දෙව්‍යානං අසුචි වෙච අසුචිසඛිඛාතා ච දුග්ගාඤ්ඤා ච දුග්ගාඤ්ඤිඛිඛාතා ච ජෙගුච්ඡා ච ජෙගුච්ඡඛිඛිඛාතා ච පටිකකුලා ච පටිකුලසඛිඛාතා ච. යොජනසතං ඛො රාජඤ්ඤ මනුසසගජෙධා දෙවෙ උඛිධාධති. කිම්පන තෙ මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිචිරතා අදික්ඛාදනා පටිචිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිචිරතා මුසාවාදු පටිචිරතා පසුණාය වාචාය පටිචිරතා එරුසාය වාචාය පටිචිරතා සමච්ඡාලාපා පටිචිරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්‍යාපකතචිත්තා සමමාදිසි කායසස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපත්තා තෙ ආගන්තවා ආරොචෙසසන්ති: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො’ති? ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

කිඤ්ඤාපි හචං කසස පො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

8. “අත්ථි පන භො රාජඤ්ඤ පරියො -පෙ-”

“අත්ථි භො කසස පරියායො -පෙ-”

“යථාකථං චිය රාජඤ්ඤ?”ති

‘ඉධ මෙ භො කසස මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිචිරතා අදික්ඛාදනා පටිචිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිචිරතා මුසාවාදු පටිචිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධානා පටිචිරතා. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා භොතති දුකඛිතා බාලහගිලානා. යදහං ජානාමි න දුති මෙ ඉමමා ආබාධා වුඤ්ඤතිසානති ත්‍යාහං උපසච්ඡාමි ඵලං වදමි: සන්ති ඛො භො එකෙ සමණ්‍යාභවණං ඵලං වාදිතො ඵලං දිට්ඨිතො ‘යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිචිරතා අදික්ඛාදනා පටිචිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිචිරතා මුසාවාදු පටිචිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධානා පටිචිරතා, තෙ කායසස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති දෙව්‍යානං තාවතිං-සානං සහබ්‍යතන්ති, හවතෙතා ඛො පාණාතිපාතා පටිචිරතා අදික්ඛාදනා පටිචිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිචිරතා මුසාවාදු පටිචිරතා සුරාමෙරය-මජ්ජපමාදධානා පටිචිරතා.

කුමර — රාජත්‍යයෙනි, එසේ ම මිනිස්සු දෙවියනට අපිරිසිදු හ, අසුවී කොටස් ම වෙති, දුගඳ හ, දුගඳ කොටස් ම වෙති, පිළිකුල් කටයුතු හා පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වෙති. රාජත්‍යයෙනි, මිනිස් ගඳ යොදුන් සියයක් ම දෙවියනට බාධන කෙරෙයි, කිමෙක් ද? ඔවුන්ගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝත් සහලේ නෑයෝත් පණිවායෙන් වැළකුණාහු, අයිනාදනින් වැළැකුණාහු, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු මුසවායෙන් වැළැක්කාහු, පෙහෙවුන් බසින් වැළැක්කාහු, පරොස් බසින් වැළැක්කාහු හිස් බසින් වැළැක්කාහු, මෙරමා සතු දයට ඇලුම් නැත්තාහු, නපුරු, සිත් නැත්තාහු, සම්දිටු වූවාහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණියාහු ද, ඔහු අවුත් ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙහි අවුත් කියන්නාහු ද? රාජත්‍යයෙනි, මෙ කරුණින් ද ඔබට ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා.’

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරතත්, මෙහි මට ‘මෙසේ මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි.”

8. කුමරකසුප් — රාජත්‍යයෙනි, . . . යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ තවත් කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . කරුණෙක් ඇත.”

කුමරකසුප් — “රාජත්‍යයෙනි, ඒ කෙසේ ද?”

පායාසි—“භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, පණිවායෙන් වැළැකී, අයිනාදනින් වැළැකී, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැකී, මුසවායෙන් වැළැකී, මත් බව කරන පමාවට කරුණු වන රහමෙරින් වැළැකී, මගේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නෑ කෙනෙක් මෙහි වූහ. මෑත කාලයෙහි ඔහු ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු ය. දැන් මොහු මේ ආබාධයෙන් නොම නැගී සිටින්නාහ’ යි යම් කලෙක දැන ගනිමි ද, එ කලා ඔවුන් කරා එළැඹැ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණිවායෙන් වැළැක්කාහුද, අයිනාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, මදය කරන පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැක්කාහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙත්, තවත්සා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙත්’ යැ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත භවත්හු වූ කලි පණිවායෙන් වැළැක්කාහු ය, අයිනාදනින් වැළැක්කාහු ය. කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්කාහු ය, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ය, මද්‍ය වූ ද ප්‍රමාදස්ථාන වූ ද රහමෙරින් වැළැක්කාහු ය.

සචෙ තෙසං භවතං සමණත්වාභමණානං සච්චං වචනං, භවනේනා කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤාං ලොකං උපපජ්ජිසසනති දෙව්‍යානං තාවනිංසානං සභබ්බාතං. සචෙ භො කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤාං ලොකං උපපජ්ජේය්‍යාථ දෙව්‍යානං තාවනිංසානං සභබ්බාතං, යෙන මෙ ආගන්තවා ආරොචෙය්‍යාථ ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො ති. භවනේනා ඛො පන මෙ සඬාසිකා පච්චසිකා, යං භවනෙති දීඝං, යථා සාමං දීඝං, ඵචමෙතං භවිසසති තෙ මෙ 'සාධුති' පටිසසුඤ්ඤා නෙච ආගන්තවා ආරොචෙතති න පන දුතං පභිණනති. අයමපි ඛො භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵචං භොති: ඉතිප නත්ථි පරො ලොකො නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා කත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති.

“තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාචෙස්ථ පටිපුච්ඡසාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං බ්බාකරෙය්‍යාසි. යං ඛො පන රාජඤ්ඤා මානුසකං වසසසනං, දෙව්‍යානං තාවනිංසානං ඵසො ඵකො රත්තිද්දිවො. තාය රත්තියා තිංස රත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන වාදස මාසියො සංචච්ඡරො, තෙන සංචච්ඡරෙන දිබ්බං වසසසහසං දෙව්‍යානං තාවනිංසානං ආයුපපමාණං. යෙ තෙ මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසාලොභිතා ප්‍යාණාතිපාතා පටි- විරතා අදිනතාදුතා පටිවිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා මුසාවාද පටිවිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදේසානා පටිවිරතා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤාං ලොකං උපපනතා දෙව්‍යානං තාවනිංසානං සභබ්බාතං, සචෙ පන තෙසං ඵචං භවිසසති: 'යච මයං චෙ වා තිණි වා රත්තිද්දිව්‍යාති දිබ්බෙහි පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපපිතා සමබ්බිභුතා පරිචා- රෙම, අථ මයං පායාසිසු රාජඤ්ඤාසු ගන්තවා ආරොචෙය්‍යාම: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති, අපි නු තෙ ආගන්තවා ආරොචෙය්‍යු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති'?

ඉදින් ඒ හවත් මහණ- බමුණන් බස සැබෑ වී නම්, හවත් හු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙන්නාහ, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහ. හවත්නි, ඉදින් තෙපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙන්නාහු නම්, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහු නම්, එ කලා අවුත් 'මෙසේත් පර ලොවක් ඇත. උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ' යි මට දන්වවු. හවත්හු වනාහි මා විසින් ඇදහියැ යුතු වචන ඇත්තාහු ය, විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තාහු ය, යමක් හවතුන් විසින් දක්නා ලද ද, යම් සේ මා තමා විසින් ම දක්නා ලද දෑයක් සේ ම වන්නේ ය'. ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී අවුත් නො ම දන්වත්, දුතසතු නො ම එවත්. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, "මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේ උපපාදුක සත්තු නැත. මෙසේ කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ' යි යම් කරුණෙකින් මෙබඳු සිතෙක් වෙ ද මේ ද, ඒ කරුණෙක් යැ.

කුමරකසුප් — "රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්තෙමි. යම්සේ ඔබට රිසියෙන්තේ ද එසේ එය විසදන්නැ. රාජන්‍යයෙනි, මිනිසුන් පිළිබඳ වූ යම් හවුරුදු සියයෙක් වේ ද, මෙය තවතිසා වැසි දෙවියනට එක් රැ දවාලෙක. ඒ රැසින් කිසි රැයෙක් (ඒ දෙවියනට) මසෙක, ඒ මසින් දෙළොස් මසෙක් ඔවුනට හවුරුද්දෙක. ඒ හවුරුද්දෙන් දිව්‍ය වර්ෂ දහසෙක් තවතිසා වැසි දෙවියන්ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය යැ. පණ්ඩායෙන් වැළැකී අධිනාදනින් වැළැකී, කාමමිථ්‍යාවාරයන් වැළැකී, මුසවායෙන් වැළැකී, මද්‍ය වූ ප්‍රමාදස්ථාන වූ රහමෙරින් වැළැකී යම් ඔබේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණියාහු, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියාහු නම්, ඉදින් ඔවුනට 'අපි රැදවල්' දෙකක් හෝ තුනක් හෝ යම්තාක් කලක් දිව්‍ය පංචකාම ගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉදුරන් හසුරුවමෝ ද, එයින් පසු අපි ගොස් පායාසි රාජන්‍යයනට 'මෙසේත් පර ලොවෙක් ඇතැ' යි 'මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ' යි, 'මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ' යි දන්වමිහ'යි ඔවුනට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහු අවුත් 'මෙසේත් පර ලොව ඇතැ යි, මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ යි, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ යි දන් වියැ හැක්කාහු ද?'

“නො හෙතං භො කසප, අපි භි මයං භො කසප විරංකාලකතා පි භවෙය්‍යාම. කො පනෙනං භොතො කසපසස ආරොවෙති: අපී දෙවා තාවතීංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතීංසා ති වා. න මයං භොතො කසපසස සඅභාම අපී දෙවා තාවතීංසා ති වා එවං දීඝායුකො දෙවා තාවතීංසා ති වා”ති.

“සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤ ජච්චජෙධා පුරිසො න පසෙසය්‍ය කණ්ඞසුකකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය නීලකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය පිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය ලොහිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය මඤ්ජවසිකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය සමච්චිමං න පසෙසය්‍ය තාරකරූපානි, න පසෙසය්‍ය වන්දිමසුරියො, සො එවං වදෙය්‍ය ‘නපී කණ්ඞසුකකානි රූපානි, නපී කණ්ඞසුකකානං රූපානං දසසාවී, නපී නීලකානි රූපානි, නපී නීලකානං රූපානං දසසාවී, නපී පිතකානි රූපානි, නපී පිතකානං රූපානං දසසාවී, නපී ලොහිතකානි රූපානි, නපී ලොහිතකානං රූපානං දසසාවී, නපී මඤ්ජවසිකානි රූපානි, නපී මඤ්ජවසිකානං රූපානං දසසාවී, නපී සමච්චිමං, නපී සමච්චිමසස දසසාවී, නපී තාරකරූපානි, නපී තාරකරූපානං දසසාවී, නපී වන්දිමසුරියා, නපී වන්දිමසුරියානං දසසාවී, අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසාමි තසමා කං නපිති. සමමා භු මො භො රාජඤ්ඤ වදමානො වදෙය්‍යා?’”ති.

“නො හෙතං භො කසප. අපී කණ්ඞසුකකානි රූපානි, අපී කණ්ඞසුකකානං රූපානං දසසාවී, අපී නීලකානි රූපානි, අපී නීලකානං රූපානං දසසාවී, අපී පිතකානි රූපානි, අපී පිතකානං රූපානං දසසාවී, අපී ලොහිතකානි රූපානි, අපී ලොහිතකානං රූපානං දසසාවී, අපී මඤ්ජවසිකානි රූපානි, අපී මඤ්ජවසිකානං රූපානං දසසාවී, අපී සමච්චිමං අපී සමච්චිමසස දසසාවී, අපී තාරකරූපානි, අපී තාරකරූපානං දසසාවී, අපී වන්දිමසුරියා, අපී වන්දිමසුරියානං දසසාවී. ‘අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසාමි, තසමා තා නපී’ති න භි සො භො කසප සමමා වදමානො වදෙය්‍යා”ති.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය. වැලි දු අපි (ඔවුන් එන විට) කලුරිය කළ බොහෝ කල් ඇත්තමෝ ද වන්නවු. තව්තිසා වැසි දෙව් කෙනෙක් ඇතැයි හෝ තව්තිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂ ඇත්තෝ යැ යි හෝ කවරෙක් නම් මෙය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට දන්වා ද? තව්තිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි හෝ තව්තිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂයක් ඇත්තෝ යැ යි හෝ කියන භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ ගේ වචනය අපි නො අදහසු.”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ජාත්‍යන්ධ පුරුෂයෙක් සුදු කලු රූපයන් නො දක්නේ ද, නිල් පැහැති රූපයන් නො දක්නේ ද, කසාවත් රූපයන් නො දක්නේ ද, රතු පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, මදෙවිය පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, සම විසම තැන් නො දක්නේ ද, තාරකා රූපයන් නො දක්නේ ද, හිර සඳ දෙක නො දක්නේ ද, හෙතෙම ‘සුදු කලු පැහැ රූප නැතැ යි, සුදු කලු රූ දක්නා කෙනෙක් ද නැතැ යි නිල් පැහැ රූ නැතැ යි, නිල් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, කහව, රූ නැතැ යි, කහවත් රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, රත් පැහැ රූ නැතැ යි රත් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, මදෙවිය පැහැ රූ නැතැ යි, මදෙවිය පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, සමවිසම තැන් නැතැ යි, සම විසම තැන් දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි හිර සඳ නැතැ යි හිර සඳ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එ හෙයින් එය නැතැ’ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, රාජන්‍යයෙනි, එසේ කියන තැනැත්තෙක් මනා කොට කියන්නේ ද?”

පායාසි -- “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එසේ කියනුයේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය. සුදු කලු රූ ඇත. සුදු කලු රූ දක්නේ ඇත. නිල් පැහැ රූ ඇත, නිල් පැහැ රූ දක්නේ ඇත. කහවත් රූ ඇත, කහවත් රූ දක්නේ ඇත, රත් පැහැ රූ ඇත, රත් පැහැ රූ දක්නේ ඇත, මදෙවිය පැහැ රූ ඇත, මදෙවිය පැහැ රූ දක්නේ ඇත, සම විසම තැන් ඇත, සම විසම තැන් දක්නේ ඇත, තාරකා රූප ඇත, තාරකා රූප දක්නේ ඇත, හිරු සදු ඇත. හිරු සදු දක්නේ ඇත, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එහෙයින් එය නැතැ’ යි කියන්නේ නම්, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉන් කියන්නේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය.”

“එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤ ජවචක්ඛුපමො මඤ්ඤ පටිභාසි,
 යං මං තං එවං වදෙසී: කො පනතං භොතො කසපසස
 ආරොවෙති: අපී දෙවා තාවතිංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා
 තාවතිංසාති වා. න මයං භොතො කසපසස සඤ්භාම අපී දෙවා
 තාවතිංසාති වා එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතිංසාති වා'ති. න ඛො
 රාජඤ්ඤ එවං පරො ලොකො දඨබ්බො යථා තං මඤ්ඤසි
 ඉමීනා මංසවකඛුනා. යෙ ඛො තෙ රාජඤ්ඤ සමඤ්චාභමඤ්ඤා අරඤ්ඤ
 වනපස්ඨානී පනකානී සෙනාසනානී පටිසෙවනති අපසසඤ්ඤානී අප-
 නිගෙසාසානී, තෙ තස් අපමනො ආතාපිනො පභිතතො විහරන්තා
 දීඛං වක්ඛුං විසොධෙතති, තෙ දීඛෙවන වක්ඛුනා විසුඛෙන
 අතිකකන්තමානුසකෙන ඉමඤ්ඤෙව ලොකං පසසන්ති පරඤ්ඤ, සතො ව
 ඔපපාතිකෙ. එවඤ්ඤ ඛො රාජඤ්ඤ පරො ලොකො දඨබ්බො. නඤ්චව
 යථා තං මඤ්ඤසි ඉමීනා මංසවකඛුනා. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ
 පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අපී පරො ලොකො. අපී සතො
 ඔපපාතිකා. අපී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො ති.”

“කිඤ්චාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙම එස් භොති:
 ඉතිපි නපී පනො පරො ලොකො, නපී සතො ඔපපාතිකා, නපී
 සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො ති.

“අපී පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

9. “අපී භො කසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති”?

---

1. ඉමෙභස් PTS

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ‘තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි කියා හෝ තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ වූ දීර්ඝ ආයුෂ්‍යයක් ඇත්තාහ යි කියා හෝ මෙය හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට කවරෙක් දන්වයි ද? තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැයි කියා හෝ තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝායුෂ ඇත්තෝ යැ යි කියා හෝ හවත් කාශ්‍යප යන් වහන්සේ වදරන වචනය අපි නො ම හදහම්හ’ යි තෙපි යම් වචනයක් මෙසේ මට කියවූ ද, එසේ වූ තෙපි මට ජාත්‍යන්ධ එකකු මෙන් එළැඹ සිටිති (පෙනෙති). රාජන්‍යයෙනි, ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් මෙසේ පරලොව දැක්ක හැකි නො වේ. රාජන්‍යයෙනි, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් නිහඬ වූ මද ගිඟුම් හඬ ඇති අරණ්‍යයන් වනප්‍රස්තයන් මිනිස් පියෙන් දුරැ පිහිටි සෙනසුන් සෙවිත් ද, ඔහු එහි නො පමා වැකෙලෙස් කවන වැර ඇති වැ, ප්‍රතිපත්ති විෂයයෙහි මෙහෙයු සිතැති වැ වසන්තාහු දිවැස පිරිසිදු කෙරෙත්. ඔහු පිරිසිදු වූ මිනිසැස ඉක්මැ පැවැති දිවැසින් මෙ ලොව ද පර ලොව ද උපපාදුක (මැරී සුනර්භවය ලබන) සත්වයන් ද දකිත්. රාජන්‍යයෙනි, මෙසේ ම පර ලොව දැක්කැ යුතු. ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් නො ම දැක්කැ හැක්ක. රාජන්‍යයෙනි, මෙ කරුණකුන් ඔබට ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, මෙසේත් සුක්කාත දුෂ්කාත කර්මයන් ගේ එල විපාක ඇතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා.’”

පායාසි - “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතුදු, වැලින් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුක්කාත දුෂ්කාත කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මෙහි මට මෙසේ සිතෙක් වෙයි.’”

9. කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, . . . යම් කරුණෙකින් මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එබඳු වූ තව කරුණෙක් ඇද්ද?”

9. පායාසි - “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . කරුණෙක් ඇත.’”

කුමර - “රාජන්‍යයෙනි, ඒ කෙසේ ද?”

“ඉධාහං භො කසප පසාමී සමණ්ඩ්‍රාහමණේ සීලවනෙක කල්‍යාණධම්මෙ ජීවිතුකාමෙ අමරිතුකාමෙ සුඛකාමෙ දුක්ඛපටිකකුලෙ. තස මයං භො කසප “එවං භොති: සචෙ ඛො ඉමෙ භොතො සමණ්ඩ්‍රාහමණො සීලවනෙකා කල්‍යාණධම්මො එවං ජානෙයස්ස: ඉතො නො මතානං සෙයො හවිසසනී”ති ඉදනි මෙ භොතො සමණ්ඩ්‍රාහමණො සීලවනෙකා කල්‍යාණධම්මො චීසං වා බාදෙයස්ස, සඤ්චං වා ආහරෙයස්ස, උඛ්ඛිකිකා වා කාලං කරෙයස්ස, පපානෙ වා පපනෙයස්ස. යසො ච ඛො ඉමෙ භොතො සමණ්ඩ්‍රාහමණො සීලවනෙකා කල්‍යාණධම්මො න එවං ජානන්ති: ඉතො නො මතානං සෙයො හවිසසනී ති, තසො ඉමෙ භොතො සමණ්ඩ්‍රාහමණො සීලවනෙකා කල්‍යාණධම්මො ජීවිතුකාමා අමරිතුකාමා සුඛකාමා දුක්ඛපටිකුලා. අත්තානං න මාරොන්ති”ති. අයමි භො කසප පරියොසා යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ඉතිපි නඤ්ච පරො ලොකො, නඤ්ච සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ච සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකොති”.

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිසාමී, උපමායපි ධෙකචෙවි විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසය අඤ්චං ආජානන්ති. භුතපුඛං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරස ට්‍රාහමණස චෙ පජාපතියො අහෙසුං. එකිසසා පුතො අභොසි දසවසසුද්දෙසිකො වා දොදසවසසුද්දෙසිකො වා, එකා ගඛිනී උපවිජඤ්ඤ අච ඛො සො ට්‍රාහමණො කාලමකාසි. අච ඛො සො මාණවකො මාතුසපතනිං එතදචොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජනං වා ජාතරූපං වා, සඛන්තං මයං, නඤ්චී තුයෙහඤ්ච කිඤ්චී, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී”ති, එවං චුතෙත සා ට්‍රාහමණී තං මාණවකං එතදචොච: ‘ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමී. සචෙ කුමාරකො හවිසසනී, තසපි එකදෙසො හවිසසනී, සචෙ කුමාරිකා හවිසසනී සාපි තෙ ඔපභොග්ගා හවිසසනීති. දුතියමි ඛො සො මාණවකො මාතුසපතනිං එතදචොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජනං වා ජාතරූපං වා සඛන්තං මයං. නඤ්චී තුයෙහඤ්ච කිඤ්චී, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී”ති. දුතියමි ඛො සා ට්‍රාහමණී තං මාණවකං එතදචොච: ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමී. සචෙ කුමාරකො හවිසසනී. තසපි එකදෙසො හවිසසනී, සචෙ කුමාරිකා හවිසසනී, සාපි තෙ ඔපභොග්ගා හවිසසනී”ති. තතියමි ඛො සො මාණවකො මාතුසපතනිං එතදචොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජනං වා ජාතරූපං වා සඛන්තං මයං. නඤ්චී තුයෙහඤ්ච කිඤ්චී, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී”ති. අච ඛො සා ට්‍රාහමණී සඤ්චං ගභෙඤ්චා ඔචරකං පටිසිඤ්චා උදරං ඔපාටෙසි: යාව ජනාමී යදී වා කුමාරකො යදී වා කුමාරිකා”ති.

1. ඔපාටෙසි (සිච්ච)

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි සිල්වත් වූ කලණ ගුණ ඇති, ජීවත් වනු කැමැති, මැරෙනු නො කැමැති, සුව කැමැති දුකට පිළිකුල් කරන මහණ බමුණන් දකිමි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස ඒ මට ‘ඉදින් මේ සිල්වත් කලණ ගුණ ඇති භවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට පර ලොවැ සුගති, සැපත වන්නේ යැ’යි දන්තාහු නම්, මේ සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ වස හෝ කන්තාහ, අවියෙන් හෝ දිවි තොර කැරැ ගන්තාහ, ගෙලැ වැල ලා ගෙන එල්බෑ හෝ මැරෙන්නාහ, ප්‍රපාතයෙක හෝ පනින්නාහ. යම් භෙයෙකින් මේ සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට මරණින් මතු සුගති සැපතක් වෙතැ’ යි මෙසේ නො දනිත් ද, එ හෙයින් ජීවත් වනු කැමැත්තාහ, මැරෙනු නො කැමැත්තාහ, සුව කැමැත්තාහ, දුකට පිළිකුල් කරන්නාහ, තමන් නො මරන්නාහ’’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ‘යම් කරුණෙකින් මෙසේත් පරලොව නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේත් එයට කරුණෙකි.’’

කුමර — ‘‘රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙකුදු මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කී බසේ අරුත් දන ගනිත්. රාජන්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. එක්තරා බමුණකුට දෙදෙනෙක් බිරියෝ වූහ. එකියකට දස හෝ දෙළොස් හවුරුදු වයස් වූ එක් පුතෙක් විය. අනිත් බිරිය දරු ගබ්බක් ඇත්ති වදන්නට ළං වූ කල් ඇත්ති වූ ය. එ කල්හි ඒ බමුණා කඳුරිය කෙළේ ය. එ කල්හි ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මව බණවා පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ වෙයි ද ඒ සියල්ල මගේ යැ, ඔබට මෙහි කිසිත් නැත. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලා පොරොත්තු වව (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම්, ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේ ය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඕ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’ යි කිවු ය. දෙවෙනි වරද ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද, ඒ සියල්ල මගේ ය, මෙහි කිසිත් ඔබට නැත, භවතිය, පියාගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. දෙවෙනි වර ද ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලව, (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම් ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඕ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’ යි කිවු ය. තෙවනු ද ඒ මාණවක සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ සියල්ල මා සතු යැ, මෙහි කිසිත් ඔබ සතු නො වෙයි. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. එ කල්හි ඒ බැමිණි ආශුධයක් ගෙන යහන් ගබ වැද, එතෙක් කුසැ දරුවෙක් ඇද්ද නෘත භොත් දරියක් ඇත් ද යි දනාගනිමැ’ යි බඩ පැළෑ දෑ ය.

සා අත්තනානෙකෙච්ච ජීවිතඤ්ඤා ගබ්භඤ්ඤා සාපතෙය්‍යඤ්ඤා විනාසෙසි. යථා තං බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපත්තා, අයොනිසො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්තී එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤා බාලො අබ්‍යක්ඛො අන්‍යබ්‍යසනං ආපජ්ජිසසි අයොනිසො පරලොකං ගවෙසන්තො, සෙය්‍යථාපි සා බ්‍රාහ්මණී බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපත්තා අයොනිසො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්තී. න ඛො රාජඤ්ඤා සමණ-බ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මා අපකකං පරිපාවෙන්තී, අපි ච පරිපකකං ආගමෙන්තී, පඤ්ඤානං අපො හි රාජඤ්ඤා සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලවන්තානං කල්‍යාණධම්මානං ජීවිතෙන. යථා යථා ඛො රාජඤ්ඤා සමණබ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මා විරං දීඝමධාන-තිට්ඨන්තී, තථා තථා බහුං පුඤ්ඤං පසවන්තී. බහුජනහිත්‍යය ච පටි-පජ්ජන්ති බහුජනසුබ්‍යය ලොකානුකම්පාය අත්‍යාය හිත්‍යය සුබ්‍යය දෙව-මනුසසානං, ඉම්නාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං හොතු “ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකක-ථානං කම්මානං එලං වීපාකො”ති.

“කීඤ්ඤාපි හවං කසප පො එවම්හ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ හොති-ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං වීපාකොති”.

10. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤා පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි හො කසප පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං වීය රාජඤ්ඤා?”ති

“ඉධ මෙහො කසප පුරිසා වොරං ආගුචාරීං ගහෙතො දෙසෙත්තී: ‘අයං හන්තෙ වොරො ආගුචාරී, ඉමසං යං ඉච්ඡසි තං දණ්ඩං පණෙහී’ ති. ත්‍යාහං එවං වදමී: ‘නෙත හි හො ඉමං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකඛිපිතො මුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනත්ථිතො අලලාය මත්ථිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙථා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසුද්ධා තං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකඛිපිතො මුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනත්ථිතො අලලාය මත්ථිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො. උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙත්තී. යද මයං ජානාම ‘කාලකතො සො පුරිසො’ති අථ නං කුමහීං ඔරොපෙතො උඛතිද්ධිතො මුඛං විවරිතො සනිකං නිලෙලාකෙම ‘අපෙචනාමයස ජීවං නිකඛමන්තං පසෙය්‍යාමා’ති. නෙව සු මයං ජීවං නිකඛමන්තං පසාම අයමි ඛො හො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං වීපාකොති.’”

භී තොමෝ, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ ස්ත්‍රියක් යමසේ නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියාද, එසේ ම තොමෝද ජීවිතයද දරුගබ් ද වස්තුව ද නසාලූ දැය. එසේ ම රාජන්‍යයෙනී, යමසේ ඒ අනුවණ නොවියත් ස්ත්‍රී නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියා ද, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නොමඟින් පර ලොව සොයන්නාහු අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණෙන්නාහු ය. රාජන්‍යයෙනී, සිල්වත් ගුණවත් මහණබමුණෝ නොමුහු කළ (නො ගෙවුණා වූ) ආයුෂය අතර නො ම සිදු ලත්. එහෙත් ඒ නුවණැත්තෝ ආයුෂයා ගේ පරිපාකය බලාපොරොත්තු වෙත්. රාජන්‍යයෙනී, සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණනට ජීවිතයෙන් වැඩ ඇත් ම ය. රාජන්‍යයෙනී, යම යම සේ ම සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ බොහෝ දික් කලක් සිටිත් ද, එසේ එසේ බොහෝ පින් රැස් කෙරෙත්, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස ද බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ද ලොවට අනුකම්පා පිණිස ද දෙව මිනිස්නට වැඩ පිණිස ද හිත පිණිස ද, සුව පිණිස ද පිළිපදිත්. රාජන්‍යයෙනී, මේ කරුණින් ඔබට 'මෙසේත් පරලොව ඇත, උපපාදක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක ඇතැ' යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා.'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතත්, මේ කරුණෙහි මට වැලිදු 'මෙසේත් පරලොව නැතැ' යි 'උපපාදක සත්වයෝ නැතැ' යි 'සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක නැතැ' යි ම මෙබදු සිතෙක් වෙයි.

10. කුමර කසුප් — 'රාජන්‍යයෙනී . . . එයට කරුණෙක් ඇත් ද?'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . එයට කරුණෙක් ඇත.'

කුමරකසුප් — 'ඒ කෙසේ වූයෙක් ද, රාජන්‍යයෙනී?'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කළ සොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනී, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි, මොහුට යමක් කරනු කැමැත්තාහු ද, ඒ දඩුවම පණවන්නැ' යි දක්වත්. ඔවුනට මම 'භවත්නී, එසේ වී නම්, ජීවත් වන්නාවූ ම මේ පුරුෂයා සැලෙක බහා මුව වසා පියා, තෙත් සමින්, වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සත ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දෙවූ යැ යි මෙසේ කීම්. ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා සැලෙක බහා මුව වසාපියා, තෙත් සමින් වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සත ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දුන්හ. යම් විටෙක 'ඒ පුරුෂයා කලුරිය කෙළේ යැ යි අපි දන ගත්තමෝ ද, එ විට ඒ සැල (උදුනෙන්) බා, (පිටත වූ) ආලේපය බිඳ, මුව වසුන් හැර 'නික්මෙන්නාවූ ඔහුගේ ජීවය දකින්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි සෙමෙන් බැලූමු. අපි නික්මෙන්නාවූ ඔහුගේ ජීවය නො ම දුටුමු. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් අපට 'මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක නැතැ' යි මෙබදු සිතෙක් වේ ද, මේත් ඒ එක් කරුණෙක.'

“තෙන හි රාජඤ්ඤ තඤ්ඤවෙඤ්ඤ පටිට්ඨන්තංසාමි. යථා තෙ බලෙයා තථා නං බ්‍යාකරෙයාසි. අභිජානාසි නො ඤං රාජඤ්ඤ දිවාසෙයාං උපගතො සුපිනකං පසයිතා ආරාමරාමණෙයාකං වනරාම-ණෙයාකං භුමිරාමණෙයාකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙයාකන්ති?”

“අභිජානාමහං භො කසප දිවාසෙයාං උපගතො සුපිනකං පසයිතා ආරාමරාමණෙයාකං වනරාමණෙයාකං භුමිරාමණෙයාකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙයාකන්ති.”

“රකඤ්ඤා තං තමහි සමයෙ චුජ්ජා පි වාමනකා පි කෙළාසිකා පි කොමාරිකා පි? ති.”

“එවං භො කසප රකඤ්ඤා මං තඤ්ඤං සමයෙ චුජ්ජා පි වාමනකා පි කෙළාසිකා පි කොමාරිකා පි” ති.

“අපි නු නා තුයහං ජීවං පසසන්ති පච්ඡන්තං වා තිකඛමන්තං වා? ති”

“නො භෙතං භො කසප”

“තා හි නාම රාජඤ්ඤ තුයහං ජීවන්තස්ස ජීවන්තියො ජීවං න පසසි-සන්ති පච්ඡන්තං වා තිකඛමන්තං වා. කිම්පන ඤං කාලකතස්ස ජීවං පසසිස්සයි පච්ඡන්තං වා තිකඛමන්තං වා? ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු; ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.”

“කිඤ්ඤාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එ ඤ්ඤා භොති; ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති”

11. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භො කසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤ? ති”

කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ලා ඔබ ම පිළිවිසිත්-
තවු. ඔබට යම් සේ රිසියෙන් තේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයිනි,
දිවා නින්දට බටුවාවු ඔබ සිත්කලු ආරාම ද, සිත් කලු වන ද, සිත් කලු
බිම් ද සිත්කලු පොකුණු ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිත් ද (සිහි කෙරෙත් ද) ?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, දභවල් නින්දට බටුවා වූ
මම සිත් කලු ආරාම ද සිත්කලු වන ද සිත්කලු බිම් ද සිත්කලු පොකුණු
ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිම් (සිහි කරම්)”

කුමරකසුප් — “ඒ වෙලෙහි කුඳ ගැහැනු ද මිටි ගැහැනු ද බාල දරියෝ
ද තරුණ දරියෝ ද ඔබට රකවල් කෙරෙත් ද?”

පායාසි — “එසේ ය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එ වෙලෙහි කුඳ
ගැහැනු ද මිටි ගැහැනු ද බාල දරියෝ ද තුරුණු දරියෝ ද මට රකවල්
කෙරෙත්.”

කුමරකසුප් — “ඔහු (එ වෙලෙහි) පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ඔබේ
ජීවය දකිද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වෙයි.”

කුමරකසුප් — “ රාජන්‍යයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීහු වූකලී තුමු ජීවත් වන්නෝ
ජීවත් වන ඔබේ පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ජීවය නො දකිත්. කිමෙක් ද
ඔබ කල්‍රිය කළාහු ගේ පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ජීවය දකිනු හැක්කාහු ද?
රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණුන් ‘මෙසේත් පර ලොව ඈත, උපපාදුක
සත්වයෝ ඈත, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඈතැ’ යි ඔබට
මෙසේ සිතෙක් වේ වා.”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියනුද මෙසේත්
පරලොව නැතැ යි උපපාදුක සත්තු නැතැ යි සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට
ඵල විපාක නැතැ යි මට මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.

11. කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, . . . එසේ කියන්නට කරු-
ණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . මෙසේ කියන්නට
(තව) කරුණෙක් ඈත.”

කුමරකසුප් — “ඒ කෙබඳු ද, රාජන්‍යයෙනි?”

“ඉධ මෙ භො කසසප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙඤා දසෙසන්ති. ඒයා තෙ හනෙත වොරො ආගුචාරි, ඉමසස යං ඉච්ඡයි තං දණ්ඛං පණෙහි’ති. ත්‍යාහං එවං වදාමි: ‘නෙන හි භො ඉමං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙඤා ජියාය අනසසාසකං මාරෙඤා පුනදෙව තුලාය තුලෙඨා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසසුඤා තං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙඤා ජියාය අනසසාසකං මාරෙඤා පුනදෙව තුලාය තුලෙඤා. යද සො ජීවති, තද ලහුතරො ව භොති චුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද පන සො කාලකතො භොති, තද ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො ව. අයමපි ඛො භො කසසප පරියාසො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.’”

“නෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙත කරිසසාමි. උපමායමිධෙකචෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසත අඤ්ඤං ආජානන්ති. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො දිවසං සත්තාත්තං අයොගුලං ආදිත්තං සම්පජ්ජිතං සජොතිභුතං තුලාය තුලෙය්‍ය, තමෙනං අපරෙන සමයෙන සිතං නිබ්බුතං තුලාය තුලෙය්‍ය. කද නු ඛො සො අයොගුලො ලහුතරො වා භොති චුදුතරො වා කම්මඤ්ඤතරො වා? යද වා ආදිත්ත සම්පජ්ජිතො සජොතිභුතො, යද වා සීතො නිබ්බුතො? ති’”

“යද සො භො කසසප අයොගුලො තෙජොසහගතො ව භොති වායොසහගතො ව ආදිත්තො සම්පජ්ජිතො සජොතිභුතො, තද ලහුතරො ව භොති චුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද ව පන සො අයොගුලො නෙව තෙජොසහගතො භොති න වායොසහගතො සීතො නිබ්බුතො, තද ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො වා ති.’”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යද’යං කායො ආයුසහගතො ව භොති උඤ්ඤාසහගතො ව විඤ්ඤාණසහගතො ව, තද ලහුතරො ව භොති චුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද පනායං කායො නෙව ආයුසහගතො භොති න උඤ්ඤාසහගතො න විඤ්ඤාණසහගතො, තා ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො ව. ඉමීතාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අඤ්ඤි පරො ලොකො, අඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කරු සොරකු අල්ලා ගෙන ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි. යමක් කැමැත්තාහු නම්, ඒ දඬුවමක් මොහුට පමුණුවන්නැ’ යි දක්වත්. මම ඔවුන් බණවා ‘එසේ වී නම් භවත්නි, ජීවත්වන්නා වූ ම මේ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහැකි සේ කොට දුනුදියෙන් ගෙල වෙළා මරා යලිදු තරාදියෙන් කිරවු’ යැ යි මෙසේ කීමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහෙන සේ දුනුදියෙන් ගෙල වෙළා මරා යලිදු තරාදියෙන් කිරුහ. යම් කලෙක හේ ජීවත් වී ද, එ කලැ (ඔහු සිරුර) වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් විටෙක වනාහි හේ කලුරිය කෙළේ වේ ද, එ කලැ (ඔහු සිරුර) වඩා බර ද වඩා දැඩි ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොචනාක, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේ ද ඒ එක් කාරණයෙකි.’

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයිනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙන් ද මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද විවනගේ අරුත් දනාගන්නාහ. රාජන්‍යයෙහි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මුළුදවසෙහි මරත් කරන ලද ‘ගින්නෙන් ඇවිළ ගත්’ ගින්නෙන් දිලියෙන, ගිනි දැල් සහිත යගුළියක් තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, පසු කලෙක සිසිල් වූ, නිවුණු ඒ යගුළිය තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, කවර ද නම් ඒ යගුළිය වඩා හැල්ලු හෝ වඩා මොළොක් හෝ වඩා කර්මණ්‍ය හෝ වෙයි ද? යම් විටෙක ගින්නෙන් ඇවිල ගත්තේ ගින්නෙන් දිලිසුණේ ගිනිදැල් සහිත වූයේ වී නම් එ විට ද නැත හොත් යම් විටෙක එය සිසිල් වූයේ නිවුණේ වී නම් එ විට ද?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් විටෙක ඒ යගුළිය ගිනි සහිතත් වේ ද වායු සහිතත් වේ ද ගිනි ගත්තේ, ගින්නෙන් ඇවිළුණේ ගිනිදැල් සහිත වේ ද, එ විටැ එය වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් විටෙක වනාහි ඒ යගුළිය නො ම ගිනි සහිත වේ ද නො ම වායු සහිත වේ ද සිසිල් වේ ද නිව්ගේ වේ ද එ විට වඩා බර ද වඩා තද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි.”

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙහි, එසේ ම යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර ආයුෂ සහිතත් වේ ද, උණුසුම් සහිතත් වේ ද, විඤන සහිතත් වේ ද, එ කලැ වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර නො ම ආයුසහිත වේ ද, නො ම උණුසුම් සහිත වේ ද, නො ම විඤන සහිත වේ ද, එ කලැ වඩා බර ද වඩා තද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. රාජන්‍යයෙහි, මේ කරුණෙහුත් ඔබට ‘මෙසේත් පරලොච ඇත, මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.

“කිංචාපි භවං කස්සපො ඵචමාහ, අථ ඛො ඵචං මෙ ඵසු භොති: ඉතිපි නන්ථී පරො ලොකො, නන්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නන්ථී සුකටදුකක- ටානං කම්මානං ඵලං විපාකො”ති.

12. “අන්ථී පන රාජකුඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අන්ථී භො කස්සප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජකුඤ්ඤති”?

“ඉධ මෙ භො කස්සප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙත්වා දසෙසන්ති; ‘අයනෙන භනෙන වොරො ආගුචාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡයි තං දණ්ඩං පණෙහි’ති. ත්‍යාහං ඵචං වදමි; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අනුපභවච ජවිකඤ්ච වමමකඤ්ච මංසකඤ්ච නභාරුකඤ්ච අච්චිකඤ්ච අච්චිමිකඤ්ච ජීවිතා වොරොපෙඨා’ති. තෙ මෙ සාධු ති පටිසසුත්වා තං පුරිසං අනුපභවච ජවිකඤ්ච වමමකඤ්ච මංසකඤ්ච නභාරුකඤ්ච අච්චිකඤ්ච අච්චිමිකඤ්ච ජීවිතා වොරොපෙත්ති. යද සො ආමනො භොති, ත්‍යාහං ඵචං වදමි: තෙන හි භො ඉමං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙඨ, අපෙචනාමස්ස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසයාමාති. තෙ තං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙත්ති. නෙවස්ස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. ත්‍යාහං ඵචං වදමි; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අවකුජ්ජං නිපාතෙඨ, -පෙ- පසෙසන නිපාතෙඨ -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙඨ, -පෙ- උඛං ධංපෙඨ, -පෙ- ඔච්චුඤ්ඤං ධංපෙඨ -පෙ- පාණිනා ආකොටෙඨ -පෙ- ලෙඩච්චිනා ආකොටෙඨ -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙඨ -පෙ- සඤ්චන ආකොටෙඨ -පෙ- ඔධුනාඨ -පෙ- සන්ධුනාඨ -පෙ- නිඤ්ඤනාඨ, ‘අපෙචනාමස්ස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසයාමා’ති. තෙ තං පුරිසං අවකුජ්ජං නිපාතෙත්ති -පෙ- පසෙසන නිපාතෙත්ති -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙත්ති -පෙ- උඛං ධංපෙත්ති -පෙ- ඔච්චුඤ්ඤං ධංපෙත්ති -පෙ- පාණිනා ආකොටෙත්ති -පෙ- ලෙඩච්චිනා ආකොටෙත්ති -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙත්ති -පෙ- සඤ්චන ආකොටෙත්ති -පෙ- ඔධුනාත්ති -පෙ- සන්ධුනාත්ති -පෙ- නිඤ්ඤනාත්ති, නෙවස්ස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. තස්ස තදෙච චකඤ්ච භොති තෙ රූපා තකඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, තදෙච සොතං භොති තෙ සද්ද තකඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, තදෙච ඝාතං භොති තෙ ගඤ්ඤා තකඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, සායෙච ජීව්හා භොති තෙ රසා තකඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, සෙචච කායො භොති තෙ ඵොඨබ්බා තකඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති. අයමපි ඛො භො කස්සප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵචං භොති: ඉතිපි නන්ථී පරො ලොකො, නන්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නන්ථී සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති”.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ කියතත්, වැලිදු මට ‘මෙසේ ත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්ත්‍ව නැත, මෙසේත්, කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි,

12. කුමර කසුප් — “රාජනායෙනි, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇත.”

කුමර කසුප් — “ඒ කෙසේ වූයෙක් ද? රාජනායෙනි ?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ, ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ ඥාතීන් මොහුට ඔබට රිසියෙන දඩුවමක් පණවන්නැ’ යි කියා වරද කළ ඥාතීන් අල්ලා ගෙනවුත් මට දක්වත්. මම ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා (මොහු ගේ) සිවිය ද සම ද මස් ද ගහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො නසා දිවියෙන් තොර කරවු’ යැ යි කියමි. ඔහු මට මැනවැ යි පිළිවදන් දී, සිවිය ද සම ද මස් ද නහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො නසා ඒ මිනිසා දිවියෙන් තොර කරති. යම් විටෙක ඔහු ගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධ වන්නට පටන්ගත්තේ වේ ද, එ විටැ මම ඔවුන් බණවා, ‘භවත්නි, එසේ වී නම්, මොහු ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙකි.’ එහෙයින් මොහු උඩුකුරු කොට හොවවු’ යි කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා උඩු කුරු කොට හොවත්. අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකුමිහ. ඔවුනට මම එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙක, එහෙයින් මේ මිනිසා යැවි කුරු කොට හොවවු. . . ඇලයෙන් හොවවු . . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවවු. . . උඩු අතට තබවු . . . යැවි අතට තබවු . . . අතින් තළවු . . . ගලින් තළවු . . . දංඹෙන් තළවු . . . අවියෙන් ගසවු මෙහාට පෙරළවු . . . එහාට පෙරළවු . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළවු’ යැ යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා යැවිකුරු කොට තබත් . . . ඇලයෙන් හොවත් . . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවත් . . . උඩු අතට තබත් . . . යැවි අතට තබත් . . . අතින් තළත් . . . ගලින් තළත් . . . දංඹෙන් තළත් . . . අවියෙන් ගසත් . . . මෙහාට පෙරළත් . . . එහාට පෙරළත් . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළත්. එහෙත් අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකිමු ඔහු ගේ ඒ ඇස ම වේ. ඒ රූපයෝ ම වෙත්. එහෙත් ඇස ඒ රූපායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඔහු ගේ ඒ කතා ම වේ. ඒ ශබ්දයෝ ම වෙත්. එහෙත් කතා ඒ ශබ්දයතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ නාසාව ම වේ. ඒ ගන්ධයෝ ම වෙත්. එහෙත් නාසාව ඒ ගන්ධායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ දිව ම වේවී ඒ රසයෝ ම වෙත්. එහෙත් දිව ඒ රසායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ කය ම වේ. ඒ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ ම වෙත්. එහෙත් එය ඒ සප්‍රෂ්ටව්‍යායතනය පහළ නො කෙරෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මට මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ඒ කරුණ ය.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙන කරිසාමි. උපමායපිධෙකවෙව
 විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසා අපථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො
 සඛිධිමො සඛිධිං ආදය පච්චන්තිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙනඤ්ඤ-
 තරො ගාමො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමීනා මජ්ඣෙකි ගාමසා ධීතො
 තිකකතතුං සඛිධිං උපලාපෙතා සඛිධිං භූමියං නිකඛිපිතා එකමන්තා
 තිසිදි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පච්චන්තජානපදනං මනුසානං
 එතදහොසි: අමෙහා කසා නු ඛො එසො සදෙදු එවංරජනියො එවං-
 කමනියො එවංමදනියො එවංඛන්ධනියො එවංචුච්ඡනියො?ති සන්තිපතීනා
 තං සඛිධිමං එතදවොචු: අමෙහා කසා නු ඛො එසො සදෙදු එවං
 රජනියො එවං කමනියො එවං මදනියො එවං ඛන්ධනියො එවං
 චුච්ඡනියො?ති. “එසො ඛො හො සඛිධි නාම යසෙසසො සදෙදු එවං
 රජනියො එවං කමනියො එවං මදනියො එවං ඛන්ධනියො එවං
 චුච්ඡනියො’ති. තෙ තං සඛිධිං උත්තානං නිපාතෙසු: ‘වදෙහි හො සඛිධි,
 වදෙහි හො සඛිධි’ති. නෙව සො සඛිධි සද්දමකාසි. තෙ තං සඛිධිං
 අවකුඤ්ඤං නිපාතෙසු. -පෙ- පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- දුතියෙන
 පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- උඩං ධංපෙසු. -පෙ- ඔච්චුධිකං ධංපෙසු. -පෙ-
 පාණිනා ආකොටෙසු. -පෙ- ලෙඛිනා ආකොටෙසු. -පෙ- දණ්ණිනා
 ආකොටෙසු. -පෙ- සතෙතා ආකොටෙසු. -පෙ- ඔච්චුනිංසු. -පෙ-
 සනුනිංසු. -පෙ- නිච්චුනිංසු: ‘වදෙහි හො සඛිධි, වදෙහි හො සඛිධි’ති.
 නෙව සො සඛිධි සද්දමකාසි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තසා සඛිධිමසා
 එතදහොසි: යාවබාලා ඉමෙ පච්චන්තජානපද මනුසා. කථං හි නාම
 අසොනියො සඛිධිසද්දං ගවෙසිසන්තී ති තෙසං පෙකම්මානානං සඛිධිං
 ගහෙතා තිකකතතුං සඛිධිං උපලාපෙතා සඛිධිං ආදය පකාමි. අථ
 ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පච්චන්තජානපදනං මනුසානං එතදහොසි: යද
 කීර හො අයං සඛිධි නාම පුරිසසහගතො ව හොති, වායාමසහගතො ව
 වායුසහගතො ව, තදයං සඛිධි සද්දං කරොති. යද පනායං සඛිධි
 නෙව පුරිසසහගතො හොති න වායාමසහගතො න වායුසහගතො,
 නායං සඛිධි සද්දං කරොති’ති.

කුමරකසුප් - “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනී, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙන් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගනිත්. පෙර වූවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනී, එක්තරා සක් පිඹින්නෙක් සකස් ගෙන පසල් දැනවිවකට ගියේ ය. හේ එක්තරා ගමක් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ගම මැදැ සිටියේ, සක තුන් වරක් හඬවා සක බිමැ තබා එක් පසෙක හුන්නේ ය රාජන්‍යයෙනී, එ කලැ ‘පින්වත්නී, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ කවරක් හු ගේ ද?’ යි ඒ පසල් දැනවුවැසි මිනිස්නට මේ සිත විය ඔහු රැස් වැ ඒ සක් පිඹින්නහු බණවා, ‘හෙමිබා පුරුෂය, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු, මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ කවරක් හු ගේ ද?’ යි විවාළාහ. ‘හවත්නී, යමක්හුගේ මෙසේ ඇලුම් කටයුතු, මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ යමක් හු ගේ ද එය මේ සක නමැ යි සක්පිඹින්නා කී ය. ඔහු ‘පින්වත්, සක හඬ නහව, පින්වත් සක හඬ නහව’ යි ඒ සක උඩුකුරු කොට හෙවූහ. සක හඬ නො ම පැවැත් විය. . . ඔහු ඒ සක යැටි කුරු කොට හෙවූහ . . . පසෙකින් හෙවූහ . . . දෙවෙනි පසෙන් හෙවූහ . . . මුදුන උඩට සිටුනා සේ තැබූහ. . . මුදුන යටට සිටුනා සේ තැබූහ. . . අත්ලෙන් තැළූහ. . . ගලින් තැළූහ . . . දංඬෙන් තැළූහ. . . අවියෙන් ගැසූහ. . . මැනට පෙරළූහ. . . ඇතට පෙරළූහ. . . පින්වත් සක, හඬ නහව, පින්වත් සක හඬ නහව’ යි කියා ඇත මැන පෙරළූහ. (එහෙත්) සක හඬ නො ම පැවැත් වී ය. රාජන්‍යයෙනී, එ විට ඒ සක් පිඹින්නහුට ‘මේ පසල් දැනවුවැසි මිනිස්සු කොතරම් අඤාන ද! මොහු කෙසේ නම් නො මඟින් සක් හඬ සොයන්නාහු ද?’ යි මේ සිත විය. හේ ඔවුන් බලා සිටියැ දී ම සක ගෙන තුන් වරක් සක හඬවා (සක පිඹ) එය රැගෙන නික්මැ ගියේ ය. රාජන්‍යයෙනී, ඉක්බිති ඒ පසල් දැනවුවැසි මිනිස්නට ‘හවත්නී, යම් විටෙක මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, මිනිසාගේ උත්සාහය හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, එකල මේ සක හඬ කෙරෙයි. යම් විටෙක වූ කලී මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, මිනිසා ගේ උත්සාහය හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, එ විට හඬ නො කෙරේ යැ යි මේ සිත විය.

එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යද්ධං කායො ආයුසභගතො ච හොති උසමාසභගතො ච විඤ්ඤණසභගතො ච, තද අභිකකමතිපි පටිකකමතිපි තිඝ්ඛිපි නිසීද්ධිපි සෙය්‍යමපි කපෙපති, වක්ඛුනාපි රූපං පසසති, සොතෙනපි සද්දං සුඡාති, ඝාතෙනපි ගන්ධං ඝායති, ජිව්හායපි රසං සායති, කායෙනපි ඵොඝබ්බං ඵුසති, මනසාපි ධම්මං විජානාති. යද පනායං කායො නෙව ආයුසභගතො හොති, න උසමාසභගතො ච න විඤ්ඤණසභගතො ච, තද නෙව අභිකකමති න පටිකකමති න තිට්ඨති න නිසීද්ධි න සෙය්‍යං කපෙපති, වක්ඛුනාපි රූපං න පසසති, සොතෙනපි සද්දං න සුඡාති, ඝාතෙනපි ගන්ධං න ඝායති, ජිව්හායපි රසං න සායති, කායෙනපි ඵොඝබ්බං න ඵුසති, මනසාපි ධම්මං න විජානාති. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති''.

“කිඤ්ඤාපි භවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙව එත්ථ හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති''.

13. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො -පෙ-”

“අත්ථි හො කසසන පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති?”

“ඉධ මෙ හො කසසප පුරිසාවොරං ආගුචාරිං ගහෙත්ථා දසෙසනති: අයං තෙ භතෙන වොරො ආගුචාරි, ඉමසස යං ඉච්ඡයි තං දඤ්ඤං පඤ්ඤෙහි'ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි හො ඉමසස පුරිසසස ජවිං ඡිඤ්ඤං, අපෙචනාමසස ජීවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස ජවිං ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ජීවං පසසාම. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි හො ඉමසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤං -පෙ- මංසං ඡිඤ්ඤං -පෙ- නහාරුං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අට්ඨිං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අච්ඡිමිඤ්ඤං. ඡිඤ්ඤං, අපෙචනාමසස ජීවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤති -පෙ- අට්ඨිමිඤ්ඤං ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ජීවං පසසාම. අයමපි ඛො හො කසසප පරියායො යෙතා මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති.'’

රාජත්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම් කලෙක මේ සිරුර ආයුෂ (ජීවිතෙන්ද්‍රිය) සහිත වේ ද, උණුසුම සහිත වේ ද, විඤාන සහිත වේ ද එ කලා ඉදිරියට ද යෙයි, පෙරළා ද යෙයි, සිටුවනේ ද වෙයි, හිඳුනේ ද වෙයි, ශයනය ද කෙරෙයි, ඇසින් රූප දක්නේ ද වෙයි, කනින් හඬ අසනුයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් හඳ අහනුයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස විඳිනුයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ පහස්නේ ද වෙයි, මනසින් දහම් දන්නේ ද වෙයි. යම් කලෙක වූ කලී මේ සිරුර නො ම ආයුෂ සහිත වේ ද, නො ම උණුසුම සහිත වේ ද, නො ම විඤාන සහිත වේ ද, එ කලා නො ම ඉදිරියට යෙයි, නො ම පෙරළා යෙයි, නො ම සිටියි, නො ම හිඳියි, නො ම ශයනය කෙරෙයි, ඇසින් රූප නො ම දක්නේ ද වෙයි, කනින් හඬ නො ම අසනුයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් හඳ නො ම අහනුයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස නො ම විඳිනුයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ නො ම පහස්නේ ද වෙයි, මනසින් දහම් නො ම දන්නේ ද වෙයි. රාජත්‍යයෙනි, මේ කරුණුදු ඔබට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව ඇත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරතු දු, වැලිත් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මේ කරුණෙහි මට මෙසේ සිතෙක් වේ.’

13. කුමරකසුප් — ‘රාජත්‍යයෙනි, . . . එයට කරුණෙක් ඇද්ද?’

පායාසි — ‘ඇත, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස.’

කුමරකසුප් — ‘ඒ කෙබඳු එකෙක් ද?’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ වරද කළ සොරක්හු අල්ලා ගෙනවුත් ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙක. ඔබට රිසියෙන දඬුවමක් මොහුට පණවන්නැ’ යි කියා දක්වත්. මම ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳලා මොහු ගේ ජීවය දක්කැ හෙත්තමෝ නම් යෙහෙකැයි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳිත්. එහෙත් ඔහු ගේ ජීවය අපි නො දකුමහ. එ විට ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සම සිඳ ලවු . . මස සිඳ ලවු . . නහර සිඳ ලවු . . ඇට සිඳ ලවු . . ඇට මිදුල සිඳ ලවු මේ මිනිසා ගේ ජීවය දක්කැ හෙත්තමෝ නම් යෙහෙකැ’ යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සම සිඳු ලත් . . . ඇට මිදුල සිඳු ලත් එහෙත් අපි ඔහු ගේ ජීවය නො දකුමහ. භවත් කාශ්‍යප යන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පෙර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, මේ ද ඒ එක් කරුණෙකි.

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙත කරිසාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව වීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අඤ්ඤං ආජානංති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො අග්ගිකො ජට්ටො අරඤ්ඤයතනෙ පණ්ණකුට්ඨියා වසති. අථ ඛො රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ සඤ්ඤා වුට්ඨාසි. අථ ඛො සො සඤ්ඤා තසස අග්ගිකසස ජට්ටසස අසසමසස සාමනනා එකරතති. වසිඤ්ඤා පකකාමි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තසස අග්ගිකසස ජට්ටසස එතදභොසි: ධනනුනාහං යෙන සො සඤ්ඤාවාහො තෙනුප-සඤ්ඤමෙයං, අපෙචනාමෙඤ්ඤ කිඤ්ඤි උපකරණං අධිගච්චෙජයානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො කාලසෙසව වුට්ඨාය යෙන සො සඤ්ඤාවාහො තෙනුපසඤ්ඤමි, උපසඤ්ඤමිඤ්ඤා අද්දස තසමිං සඤ්ඤාවාහෙ දහරං කුමාරං මඤ්ඤං උකතානාපෙයාකං ජධිඤ්ඤං. දිඤ්ඤානසස එතදභොසි: න ඛො මෙනං පතිරුපං, යමෙච්ච පෙකමානසස මනුසසභූතො කාල-කරෙයා. ධනනුනාහං ඉමං දුරකං අසසමං තෙඤ්ඤා ආපාදෙයාං පොපෙයාං වඤ්ඤියානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං අසසමං තෙඤ්ඤා ආපාදෙසි පොපෙසි වඤ්ඤියි. යද්ද සො දුරකො දසවස්සුදෙද්දසිකො වා හොති ආදසවස්සුදෙද්දසිකො වා, අථ ඛො තසස අග්ගිකසස ජට්ටසස ජනපදෙ කිඤ්ඤිදෙව කරණියං උපපජ්ජි. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං එතදචොච: ‘ඉච්ඤාමහං තාත ජනපදං ගනතුං, අග්ගිං තාත පරිචරෙයාසි. මා ච තෙ අග්ගි නිඤ්ඤාසි. සචෙ ව තෙ අග්ගි නිඤ්ඤාපෙයා, අයං වාසි, ඉමානි කඤ්ඤානි, ඉදං අරණියහිතං. අග්ගිං නිඤ්ඤානෙතඤ්ඤා අග්ගිං පරිචරෙයාසි’ති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං එචං අනුසාසිඤ්ඤා ජනපදං අගමාසි. තසස බ්බිධාපසුතසස අග්ගි නිඤ්ඤාසි. අථ ඛො තසස දුරකසස එතදභොසි: පිතා ඛො මං එචං අචච: ‘අග්ගිං තාත පරිචරෙයාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිඤ්ඤාසි. සචෙ ව තෙ අග්ගි නිඤ්ඤාපෙයා අයං වාසි ඉමානි කඤ්ඤානි. ඉදං අරණියහිතං, අග්ගිං නිඤ්ඤානෙතඤ්ඤා අග්ගිං පරිචරෙයාසි’ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිඤ්ඤානෙතඤ්ඤා අග්ගිං පරිචරෙයානති. අථ ඛො සො දුරකො අරණියහිතං වාසියා තච්ඤ්ඤ: අපෙච නාම අග්ගිං අධිගච්චෙජයානති. තෙච්ච සො අග්ගිං අධිගච්ඤ්ඤ. අරණියහිතං විධා එචෙසි -පෙ- තිධා එචෙසි -පෙ- චතුධා එචෙසි -පෙ- පඤ්ඤාධා එචෙසි -පෙ- දසධා එචෙසි -පෙ- සතධා එචෙසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං කරිඤ්ඤා උද්දකච්චෙ කොචෙච්චි -පෙ- උද්දකච්චෙ කොචෙච්චා මගාවාතෙ ඔපුණ්ණි: අපෙචනාම අග්ගිං අධිගච්චෙජයානති. තෙච්ච සො අග්ගිං අධිගච්ඤ්ඤ.

---

1. සි. මු. ඉ. සචෙච
 2. සි. මු. ඉ. අරණි
 3. සි. මු. ඉ. අරණි

කුමරකපුප් — “රාජත්‍යයෙනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙකුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කියන ලද වචනයේ අරුත් දනගනිත්. රාජත්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. එක්තරා ගිනි පුදන ජවිලයෙක් වෙනෙහි කොළ සෙවිලි කළ ජාලෙක වෙසෙයි. රාජත්‍යයෙනි, එ කලා දනවවෙක එක්තරා වෙළෙඳ මුළුවෙක් නැගී සිටියේ ය. (ගමන් ඇරැඹියේ ය). ඉක්බිති ඒ වෙළෙඳ මුළුව ඒ ගිනි පුදන ජවිලයා ගේ අසපුව සමීපයෙහි එක් රැයක් වැස නික්මා ගියේ ය. එ කලා ඒ ගිනිපුදන ජවිලයාට ‘ඒ වෙළෙඳ මුළුව වූසු තැනට ගියෙමි නම් යෙහෙක. එහි දී කිසි උපකරණයක් ලද්දෙහි වීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත වී ය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජවිලයා කලින් ම නැගී සිට, ඒ වෙළෙඳ මුළුව රැඳී සිටි තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ වෙළෙඳ මුළුව වූසු තැන හැර දමා පියන ලද උඩුකුරු වැ හෝනා ඉතා කුඩා ළදරුවකු දිටිය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මා දැක්ක දී මිනිස් වූයෙක් කලුරිය කරන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, එය මට නො සුදුසු ය. මේ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දැඩි කෙළෙම් නම් පෝෂිත කළෙම් නම්, වඩා ගන්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජවිල තෙම ඒ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දැඩි කෙළේ ය, පෝෂිත කෙළේ ය, වඩා ගත්තේ ය. යම් කලෙක ඒ දරු දස වස් හෝ දෙළොස් වස් ඇත්තේ වී ද, එ කලා ඒ ගිනි පුදන ජවිලයාට දනවවෙහි කිසියම් කටයුත්තක් උපත. එ කලා හේ ගිනි පුදන ජවිල තෙම ඒ දරා බණවා, ‘දරුව, දනවවට යන්නට කැමැත්තෙමි. දරුව, ගින්න පුදව, තඟේ ගින්න නො නිවෙ වා, ඉදින් තඟේ ගින්න නිවී ගියේ නම්—මේ වැය මය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය. (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදව’ යි මෙ වචන කී ය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජවිල තෙම ඒ දරුවාට මෙසේ අනුශාසනා කොට දනවවට ගියේ ය. ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු ඔහු ගේ ගින්න නිවී ගියේ ය එ විට ඒ දරුවාට ‘මා පියා මට ‘දරුව ගින්න පුදව, තඟේ ගින්න නො නිවෙ වා. ඉදින් තඟේ ගින්න නිවී ගියේ නම්, මේ වැය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදව’ යි කීයේ ය. මම ගිනි උපදවා, ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ දරු තෙම ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, ගිනි ගානා දඬු දෙක වැයෙන සැස්සේ ය (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය. ගිනි ගානා දඬු දෙක දෙකට පැළී ය. . . . . කුනට පැළී ය. . . . සතරට පැළී ය. . . පසට පැළී ය. . . දහයට පැළී ය. . . සියයට පැළී ය. . . කැබැලි කැබැලි කෙළේ ය. . . කැබැලි කැබැලි කොට වෙනෙහි කෙටී ය. . . වෙනෙහි කොටා, ‘ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, මහ සුළඟෙහි පිබිඹු හළේ ය. (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය.

අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො ජනපදෙ තං කරණීයං තිරෙත්වා, යෙන සකො අසසමො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිත්වා තං දුරකං එතදවොච: ‘කච්චි තෙ තාත අග්ගි න නිබ්බුතො’ති. ඉධ මෙ තාත බිඬඬාපසුතසස අග්ගි නිබ්බාසි. තසස මෙ එතදභොසි: පිතා ඛො මං එවං අවච: අග්ගිං තාත පරිචරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙ ච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙය්‍ය අයං ව්‍යාසි ඉමානි කඬානි ඉදං අරණීසහිතං, අග්ගිං නිබ්බඤ්ඤානො අග්ගිං පරිචරෙය්‍යාසි ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිබ්බඤ්ඤානො අග්ගිං පරිචරෙය්‍යානති. අථ ඛො තාත අරණීසහිතං ව්‍යාසියා තච්ඡං: අපෙපවනාම අග්ගිං අධිගචෙජය්‍යානති. තෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡං. අරණීසහිතං චිධා එංලෙසිං -පෙ- තිධා එංලෙසිං -පෙ- චතුධා එංලෙසිං -පෙ- පඤ්චධා එංලෙසිං -පෙ- දසධා එංලෙසිං -පෙ- සතධා එංලෙසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං කර්ණා උදුකඬලෙ කොට්ටෙසිං -පෙ- උදුකඬලෙ කොට්ටිත්වා මහාවාතෙ ඔච්ඡිණිං අපෙපවනාම අග්ගිං අධිගචෙජය්‍යානති. තෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡන්ති. අථ ඛො තසස අග්ගිකසස ජට්ටසස එතදභොසි: යාවඛාලො අයං දුරකො අබ්‍යඤ්ඤා. කථං හි නාම අයොනිසො අග්ගිං ගචෙසිසසති ති තසස පෙකඬමානසස අරණීසහිතං ගභෙත්වා අග්ගිං නිබ්බඤ්ඤානො තං දුරකං එතදවොච: එවං ඛො තාත අග්ගි නිබ්බඤ්ඤානො, නඤෙච යථා ත්වං බාලො අබ්‍යඤ්ඤා අයොනිසො අග්ගිං ගචෙසිසසති ති,

එවමෙච ඛො ත්වං රාජඤ්ඤා බාලො අබ්‍යඤ්ඤා අයොනිසො පරලොකං ගචෙසිසසති. පට්ඨිසසඤ්ඤානං රාජඤ්ඤා පාපකං දිට්ඨිතං. පට්ඨිසසඤ්ඤානං රාජඤ්ඤා පාපකං දිට්ඨිතං. මා තෙ අභොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා’ති.

“කීඤ්චාපි හචං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො තෙවාහං සඤ්ඤාමි! ඉදං පාපකං දිට්ඨිතං පට්ඨිසසඤ්ඤානං. රාජා පි මං පසෙනදි කොසලො ජානාති තිරොරාජානොපි: ‘පායාසිරාජඤ්ඤා ඵචංචාදි ඵචංදිසී: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකච්ඡුකඬවානං කම්මානං එලං වීපාකො ති. සවාහං භො කසසප ඉදං පාපකං දිට්ඨිතං. පට්ඨිසසඤ්ඤාමි, හට්ඨසන්ති මෙ චත්තාරො; යාවඛාලො පායාසි-රාජඤ්ඤා යාවඅබ්‍යඤ්ඤා දුක්ඛහිතභොගිති. කොපෙනපි නං හරිසසාමි, මඤ්ඤානපි නං හරිසසාමි, පලාපෙනපි නං හරිසසාමි ති.’”

---

1. සඤ්ඤාමි ආදී

එ කලා ඒ ගිනි පුදන ජට්ටු තෙම දනවවෙහි ඒ කටයුත්ත නිමවා සිය අසපුවට පැමිණියේ ය. පැමිණ ඒ දරුවාට 'කිමෙක් ද දරුව, තගේ ගිනි නො නිව්ගේ ද?' යි කී ය. 'පියාණෙනි, මෙහි ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු මා ගේ ගිනි නිව් ගියේ ය. ඒ මට 'දරුව, ගිනි පුදව, තගේ ගින්න නො නිවෙ ව , ඉදින් තගේ ගින්න නිව් ගියේ වී නම්, 'මේ වෑය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි භානා දඬු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි නිපදවා ගිනි පුදව' යි මා පියා මට කී ය. (එ බැවින්) මම ගිනි නිපදවා ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ' යි මට මේ සිත විය. පියාණෙනි, ඉක්බිති මම ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ යි සිතා ගිනි භානා දඬු දෙක වෑයෙන් සෑස්සෙමි. (එහෙත්) මම ගිනි නො ලදිමි. ගිනි භානා දඬු දෙක දෙකට පැළිමි. . . තුනට පැළිමි . . . සතරට පැළිමි. . . පසට පැළිමි . . . දසයට පැළිමි . . . සියයට පැළිමි . . . කැබැලි කැබැලි කෙළෙමි. . . කැබැලි කැබැලි කොට වනෙහි ලා කෙටිමි . . . වනෙහි ලා කොටා, ගිනි ලදීම නම් මැනැවැ යි සිතා මහ සුළඟෙහි පිඹ හළෙමි. එහෙත් මම ගිනි නො ලදිමි' යි මෙ පවත් කී ය. 'මේ දරු තෙම කොතරම් අනුවණ ද! කොතරම් අවියත් ද! කෙසේ නම් නොමගින් ගිනි සෙව් දැ!!!' යි ඒ ගිනිපුදන ජට්ටුයාට මේ සිත විය. හේ ඔහු බලා සිටියැ දී ගිනිභානා දඬු දෙකක් ගෙන ගිනි නිපදවා 'දරුව, මෙසේ ම ගිනි ඉපැදවියැ යුතු ය. අනුවණ වූ නොවියත් තෝ යම්සේ නොමගින් ගිනි සෙවූයෙහි ද එසේ ගිනි ඉපිදවියැ නො හැක්කැ' යි කී ය.

රාජන්‍යයෙනි, අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නො මගින් පර ලොව සොයන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, තෙල ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දික් කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.'

පායාසි — 'හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරතත් වැලි මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො හැක්කෙමි. පායාසි රාජන්‍ය 'මෙසේත් පර ලොව නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ' යි පායාසි රාජන්‍ය තෙම මෙබඳු වාද ඇත්තෙක, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ' යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දනි, පිටක දනවුහි රජුහු ද දනිත්. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක වූ දෘෂ්ටිය බැහැර කෙළෙම වීම නම් 'මේ පායාසි රාජන්‍ය තෙම ඉතා බාලයෙක, ඉතා නොවියත් ය. කරුණු වරදවා ගන්නා සුල්ලෙකැ' යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. (එ බැවින්) ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී මනා කරුණු මකන ස්වභාවයෙන් යුක්තව ද ඒ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, යුගග්‍රාහයෙන් ද ඔවුනට (එකට එක කිරීමක් වශයෙන්ද) මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.'

14. “තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිස්සාමී. උපමායපීධෙකවෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානනති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ මහාසකට්ඨසඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤා පුරුජ්ඣා ජනපද පච්ඡිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙන යෙන ගච්ඡති බිප්පමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨාදකං හරිතකපණණං. තස්මිං ඛො පන සඤ්ඤා දෙඤ්ඤා සඤ්ඤා අභෙසුං, එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨසඤ්ඤානං එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨසඤ්ඤානං. අථ ඛො තෙසං සඤ්ඤානං එතදභොසි. අයං ඛො පන මහාසකට්ඨසඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤා. තෙ මයා යෙන යෙන ගච්ඡාම බිප්පමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨාදකං හරිතකපණණං. යනනුත මයං ඉමං සඤ්ඤා ද්විධා විහරෙය්‍යාම එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤා, එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤාති. තෙ තං සඤ්ඤා ද්විධා විහරිංසු එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤා එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසඤ්ඤාති. එකො තාව සඤ්ඤානං බහුං තිණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා ආරොපෙඤ්ඤා සඤ්ඤා පයාපෙසි. ද්විහතිහං පයාතො ඛො පන සො සඤ්ඤා අඤ්ඤා පුරිසං කාළං ලොභිතකං සනතඛකලාපං කුච්චමාලිං අලලවත්ථං අලලකෙසං කඤ්ඤාමකඤ්ඤාති විකෙකභි හඤ්ඤාන රථෙන පටිපථං ආගච්ඡන්තං. දිස්වා එතදවොච: ‘කුතො හො ආගච්ඡති’ති ‘අච්චකමා ජනපද’ති. ‘කුභිං ගමිසසි’ති ‘අච්චකං නාම ජනපදනති.’ ‘කච්චි හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො?’ති. එවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො. ආසිකොදකාති වට්ඨමාති බහුං තිණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡඛෙධිට්ඨ හො පුරාණාති තිණාති කඨඤ්ඤා උදකාති, ලහුභාරෙහි සකට්ඨසිසසිසං ගච්ඡථ. මා යොග්ගාති කිලමෙථාති. අථ ඛො සො සඤ්ඤානං සඤ්ඤා ආමනෙසි: අයං හො පුරිසො එවමාහ: පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො¹, ආසිකොදකාති වට්ඨමාති, බහුං තිණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡඛෙධිට්ඨ හො පුරාණාති තිණාති කඨඤ්ඤා උදකාති, ලහුභාරෙහි සකට්ඨසිසසිසං ගච්ඡථ, මා යොග්ගාති කිලමෙථාති, ඡඛෙධිට්ඨ හො පුරාණාති තිණාති කඨඤ්ඤා උදකාති, ලහුභාරෙහි සකට්ඨසිසසිසං පයාපෙථාති. ‘එවං හො’ති ඛො තෙ සඤ්ඤා තස්ස සඤ්ඤානං පටිඤ්ඤා, ඡඛෙධිට්ඨා පුරාණාති තිණාති කඨඤ්ඤා උදකාති ලහුභාරෙහි සකට්ඨසිසසිසං පයාපෙසුං. තෙ පඨමෙපි සඤ්ඤානං න අඤ්ඤාසු තිණං වා කඨඤ්ඤා වා උදකං වා, දුතියෙපි සඤ්ඤානං -පෙ- තතියෙපි සඤ්ඤානං -පෙ- චතුසෙපි සඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤාමෙපි සඤ්ඤානං -පෙ- ඡඛෙධිට්ඨ සඤ්ඤානං -පෙ- සත්තමෙපි සඤ්ඤානං න අඤ්ඤාසු තිණං වා කඨඤ්ඤා වා උදකං වා. සඤ්ඤා අනායාසනං ආපඤ්ඤාසු. යෙ ච තස්මිං සඤ්ඤා අභෙසුං මනුසො වා පසු වා සඤ්ඤා සො යකෙඛා අච්චකොසො හකෙඛසි, අච්චකානෙව සෙසෙසි.

1. අභිප්පවුට්ඨො, PTS

14. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැන ගන්නාහ. පෙර වූවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනි, ගැල් දහසක් වූ මහ ගැල් මුළුවෙක් පෙර දිගැ දැනව්වෙන් නික්මැ පැසිම් දිගැ දැනව්වකට ගියේ ය. එය යම් යම් මහෙකින් යෙයි ද, ඒ ඒ මහ තණ දර දිය ද යටත් පිරිසෙයින් නිල් තණ කොළ ද ඉතිරි නො වැ අවසන් වෙයි. ඒ ගැල් මුළුවෙහි එකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද තවෙකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද යි සාත්තු නායකයෝ දෙදෙනෙක් වූහ. එ කලැ ඒ සාත්තු-නායකයනට ‘ගැල් දහසක් වූ මෙය මහ ගැල් මුළුවෙකි. ඒ අප යන යන මහැ තණ දර දිය නිල් කොළ යන මේ සියල්ල වහා ම නො ඉතිරි වැ නිමාවට යෙයි. එක් කොටසකට ගැල් පන්සියයක් ද ඉතිරි කොටසටත් ගැල් පන්සියයක් ද යි මේ ගැල්මුළුව දෙ කොටසකට බෙදා ගන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකි’ යි මේ සිත විය. ඔහු ඒ ගැල් මුළුව එක් කොටසකට ගැල් පන්සියය පන්සියය කොට දෙකට බෙදූහ. (ඔවුන් ගෙන්) පළමු කොට එක් ගැල් නාවෙක් බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (ගැල්හි) නංවා ගෙන ගැල් මුළුව පැදවී ය. දෙතුන් දිනක් ගියා වූ ඒ ගැල්මුළුව ලේ පැහැ ඇස් ඇති බැඳගත් හියවුරු ඇති ගෙලැ පලන් හෙළ ඇඹුල මල්දම් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, තෙත් කෙහෙ ඇති, මඩ වැකි සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු වන් මිනිසකු දිවී යා. දක ‘භවත, කොයින් එයි ද?’ යි විචාළේ ය. ‘අසෝ දැනව්වෙන් එමි’ යි හේ කිව. ‘කොහි යන්නෙහි ද?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘අසෝ නම් දැනව්වට යෙමි යි පළමු තැනැත්තේ කී ය. ‘කිම භවත. ඉදිරි කතරෙහි මහ වැසි වට ද?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘එසේ ය. භවත, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට. ‘මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරි ඇත. තණ ද දිය ද බොහෝ ඇත. භවත, පරණ වූ තණ දර දිය ඉවත ලව. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යව. ගොනුන් නො වෙහෙස ව, යි පළමු තැනැත්තා කීය. එ විට ඒ ගැල් නා තම ගැල්පදුවන් බණවා, ‘භවත්ති, ඉදිරි කතරෙහි මහවැසි වටැ යි, ‘මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් තෙත් වැ ඇතැ යි ‘තණ දර දිය ද බොහෝ යා’ යි, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලවුයැ’ යි, ‘ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යන්නැ යි, ගොනුන් නො වෙහෙසන්නැ යි මේ මිනිසා කීයයි. භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු ව වහ වහා ගැල් මුළුව පදවවු යැ යි කී ය. ‘එසේ ය, පින්වතැ යි ඒ ගැල්-පදුවෝ ඒ ගැල්නාවාට පිළිවදන් දී, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලා, ලුහු බර ගැල් වලින් යුතු වැ ගැල්මුළුව පැදවූහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතැගෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . තෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සතර වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . පස් වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සවන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සත්වන ගැල් නවාතැනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. සියල්ලෝ ම විනාශයට පැමිණියාහ. ඒ ගැල්මුළුවෙහි යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහ ද ඒ සියල්ලන් ඒ නොමිනිස් යක් තම කෑයේ ය. ඇට පමණක් ඉතිරි කෙළේ ය.

යද අඤ්ඤාසි දුතියො සසුවාහො ඛුනුතීකඛනො ඛො හො දති සො සජොති, ඛුනු තිණඤ්ඤා කඤ්ඤා උදකඤ්ඤා ආරොපෙඤා සසුං පයාපෙසි. දව්ගතීහං පයාතො ඛො පනෙසො සජො අද්දස පුරිසං කාළං ලොභිතකං සන්තඛකලාපං කුමුදමාලීං අලලවසුං අලලකෙසං කද්දමකඛිතෙහි වකෙකභි හද්දෙන රචෙන පටිපථං ආගච්ඡන්තං. දිස්වා එතදවොච: කුතො හො ආගච්ඡසී? ති 'අමුකමො ජනපද' ති 'කුභිං ගමීසසී?' ති 'අමුකං නාම ජනපදනති.' 'කචචී හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධා?' ති 'එවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධා, ආසිකොදකානි වටුමානි, ඛුනු තිණඤ්ඤා කඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ජට්ඨෙඛං හො පුරාණානි තිණානි කච්චානි උදකානි, ලහුභාරෙහි සකටෙහි සීසසීසං ගච්ඡ, මා යොග්ගානි කිලමෙථානි. අපං ඛො සො සසුවාහො සජ්ඣෙ ආමනෙතසී: අයං හො පුරිසො එවමාහ' පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධා, ආසිකොදකානි වටුමානි, ඛුනු තිණඤ්ඤා කඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ජට්ඨෙඛං හො පුරාණානි තිණානි කච්චානි උදකානි, ලහුභාරෙහි සකටෙහි සීසසීසං ගච්ඡ, මා යොග්ගානි කිලමෙථානි. අයං ඛො හො පුරිසො නෙව අමොකං මිකො න ඤ්ඤාසාලොභිතො. කථං මයං ඉමසු සද්ධාය ගමීසස ම? න ඛො ජට්ඨෙඛං ආසිකොදකානි පුරාණානි තිණානි කච්චානි උදකානි යථාහතෙන හණ්ඨෙන සසුං පයාපෙථං. න නො පුරාණං ජට්ඨෙඛං මා' ති. 'එවං හො ති ඛො තෙ සජ්ඣෙකා තස සසුවාහසු පටිසුඤ්ඤා යථාහතෙන හණ්ඨෙන සසුං පයාපෙසුං. තෙ පඨමෙ පි සසුවාසෙ න අද්දසංසු තිණං වා කච්චං වා උදකං වා, දුතියෙ පි සසුවාසෙ තතියෙ පි සසුවාසෙ වකුසෙ පි සසුවාසෙ පඤ්ඤාමෙ පි සසුවාසෙ ජට්ඨෙ පි සසුවාසෙ සකතමෙ පි සසුවාසෙ න අද්දසංසු තිණං වා කච්චං වා උදකං වා තඤ්ඤා සසුං අද්දසංසු අනායබ්බසනං ආපනනං. යෙ ච තසමී සසෙ පි අහෙසුං මනුසො වා පසු වා, තෙසඤ්ඤා අලබ්භිකානෙව අද්දසංසු තෙන යකෙකෙන අමනුසෙකෙන හකඛිතානං. අපං ඛො සො සසුවාහො සජ්ඣෙ ආමනෙතසී: අයං ඛො හො සජො අනායබ්බසනං ආපනනො යථා තං තෙන බාලෙන සසුවාහෙන පරිණායකෙන. තෙනහි හො යානමොකං සජෙ අපසාරානි පණියානි, තානි ජට්ඨෙඛානි, යානි ඉමසමී සජෙ මහාසාරානි පණියානි තානි ආදියථා' ති. 'එවං හො' ති ඛො තෙ සජ්ඣෙකා තස සසුවාහසු පටිසුඤ්ඤා යානි සකසමී සජෙ අපසාරානි පණියානි තානි ජට්ඨෙඛානි යානි තසමී සජෙ මහාසාරානි පණියානි තානි ආදියථා, සොජ්ඣා තං කන්තාරං නිසරිංසු යථා තං පණ්ඨිතෙන සසුවාහෙන පරිණායකෙන.

---

1. අභිපච්ච ධා ආස
2. යථාහතෙන මඡසං

දෙවෙනි, ගැල් නා තෙම 'භවත්ති, ඒ ගැල් මුළුව නික්ම ගොස් බොහෝ කල් ගියේ වෙ යැ යි යම් විටෙක දැන ගත්තේ ද, එ විටැ බෙ හෝ තණ ද දර ද දිය ද පටවා ගැල් මුළුව පිටත් කැරැවී ය. මේ ගැල්මුළුව දෙකුත් දිනක් ගියේ ම ලේ පැහැ ඇස් ඇති, බැඳ ගත් හියවුරු ඇති (ගෙලැදරු) හෙළැඹුල් මල්දමක් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, තෙත් කෙහෙ ඇති, මඩ-වැකුණු සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු පැහැ පුරුෂයකු දිවී ය. දැක 'භවත කොයිබිත් එයි ද?' යි විචාළේ ය. 'අයෝ දනව්වෙනැ' යි හේ කව. 'කොහි යෙහි ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'අයෝ නම් දනව්වට යි පළමු තැනැත්තා පිළිවදන් දුන. 'භවත, කිමෙක් ද? ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහවැසි වට ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'එසේ ය, භවත, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට, මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරි ගියාහ. බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (එහි) ඇත. භවත, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි පළමු තැනැත්තා කී ය. එ විට ඒ ගැල්නා තෙම ගැල් පදුවත් බණවා, 'භවත්ති, මේ පුරුෂයා 'ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහ වැසි වැස ඇත. මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරි ඇත. බොහෝ තණ ද දරද දිය ද ඇත, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි කියයි. භවත්ති, මේ පුරුෂයා අප ගේ මිතුරෙක් නො වේ, සහලේ නැයෙකුත් නො වේ. කෙසේ අපි මොහු ගේ බස හදහා යන්නාවු ද? පරණ තණ දර දිය ද නො ම ඉවත දමීයැ යුතු. ගෙනෙන ලද හැම බඩුයෙන් ම යුතු ව ගැල් මුළුව පදවවු. අප ගේ පරණ බඩු නො ම ඉවත ලන්නවු' යි කී ය. 'භවත්ති, එසේ යැ යි කියා ම ඒ ගැල් පදුවේ ඒ ගැල් නාවාට පිළිවදන් දී, ගෙනා බඩුයෙන් යුතු ව ගැල්මුළුවැ පැදවුහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද තෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද සතර වන ගැල් නවාතනෙහි ද පස්වන ගැල් නවාතනෙහි ද සවන ගැල් නවාතනෙහි ද සත්වන ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුවාහ, එහෙත් විනාශයට පැමිණි ඒ පළමු ගැල්මුළුව දුටුවාහ. ඒ ගැල් මුළුවෙහිත් යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහු ද ඒ නොමිනිස් යකුහු විසින් කන ලද ඔවුන් ගේ ඇට පමණක් දුටුවාහ. ඉක්බිති ඒ ගැල්නා තෙම ගැල්පදුවත් බණවා, 'භවත්ති, ඒ අනුවණ අධිපති ගැල්නාවා කරණ කොට ගෙන එය වියැ යුතු ද එසේ මේ ගැල් මුළුව විනාශයට පැමිණියේ ය. භවත්ති, එසේ වී නම්, අප ගැල් මුළුවෙහි යම් අගයෙන් අඩු වූ වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා, මේ වැනැසුණු ගැල්මුළුවෙහි මහත් අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇත් නම් ඒවා ගනිවු' යැ යි කී ය. 'එසේ ය, පින්වතැ, යි කියා ම ඒ ගැල්පදුවේ ඒ ගැල්නාවාට පිළිවදන් දී, සිය ගැල් මුළුවෙහි මද අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා ඒ වැනැසුණු ගැල් මුළුවෙහි යම් මහඟු බඩු ඇද්ද, ඒවා ගෙන, නුවණැති අධිපති ගැල්නාවකු කරණ කොට ගෙන එය යම් සේ වියැ යුතු ද, එසේ සුව සේ ඒ කතර තිණුහ (තරණය කළාහ).

එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤ ඛාලො අබ්බාතො අන්යබ්බාසනං ආපජ්ජසසසි අයොනියො පරලොකං ගවෙසනො, සෙය්‍යථාපි සො පුරිමො සත්ථාවො. යෙ පි තච සොතඛබ්බං සද්දහාතඛබ්බං මඤ්ඤදීසනති, තෙ පි අන්යබ්බාසනං ආපජ්ජසසනති, සෙය්‍යථාපි තෙ සත්ථිකා. පරිනිසසජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං, පටිනිසසජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

''කිඤ්චාපි භවං කසසපො එවමාභ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජ්ජතුං. රාජාපි මං පසෙන්නදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානො පි. පායාසිරාජඤ්ඤ ඵචංවාදී ඵචංදිට්ඨි: 'ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුක්ඛදුක්ඛවානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති. වාහං හො කසසප ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පටිනිසසජ්ජසාමී, භවීසසනති මෙ චත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසි-රාජඤ්ඤ යාව අබ්බාතො යාව දුක්ඛතිතභාහිති, කොපෙනපි නං හරිසසාමී මකෙඛනපි න හරිසසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසසාමී'ති.

15. ''තෙනහි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිසසාමී. උපමායපිටෙකවෙච විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අඤ්ඤං ආජානනති. භුතපුඛබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො සුක්ඛරපොසකො පුරිසො සකමහා ගාමා අඤ්ඤං ගාමං අගමාසි. තත්ථ අද්දස පහුතං සුක්ඛං ගුථං ජධ්ධිතං. දිඤ්චානසා ඵතදහොසි: අයං ඛො ඛහුකො සුක්ඛගුථො ජධ්ධිතො, මමං ච සුක්ඛභත්තා. යනනුනාහං ඉතො සුක්ඛගුථං හරෙය්‍යනති, සො උක්ඛරාසඛං පඤ්චිතො පහුතං සුක්ඛගුථං ආකිරිතො භණ්ඨිකං ඛඤ්චිතො සීසෙ උඛබ්බාහෙතො අගමාසි. තස ආනතරාමගෙ මහාඅනාලමෙසො පාවසසි. සො උග්ගරත්තං පග්ගරත්තං යාව අග්ගනඛා ගුථෙත මකඤ්චො ගුථභාරං ආදය අගමාසි. තමෙන මනුසසා දිඤ්චා ඵවමාහංසු: කචචී නො ඤං හග්ගෙ උමමනො, කචචී විචෙතො? කථංහි නාම උග්ගරත්තං පග්ග-රත්තං යාව අග්ගනඛා ගුථෙත මකඤ්චො ගුථභාරං හරිසසසි?'ති. 'තුමෙහ ඛෙචඤ්ච හග්ගෙ උමමනො තුමෙහ විචෙතො. කථා හි පන මෙ සුක්ඛභත්තනති' ඵවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤ ගුථභාරිකුපමො මඤ්ඤ පටිභාසි. පටිනිසස-ජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඝිගතං. පටිනිසසජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඝි-ගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

රාජන්‍යයෙනි, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ, ඒ පළමු ගැල්නාවා පරිද්දෙන් නො නුවණින් (නොමඟින්) පර ලොව සොයනුවෝ විනාශයට පැමිණෙන්නාහු ය. යම් කෙනෙකුත් ඔබ බස ඇසියැ යුතු කොට, හැඳහියැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද ඔහුත් (යට කී අනුවණ ගැල්නාවා, අනුව ගිය) ගැල් පසුවත් මෙන් විනාශයට පැමිණෙන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දාෂ්ටිය දුරුලන්න, මේ ලාමක දාෂ්ටිය බැහැර කරන්න. මෙය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවතී වා”.

පායාසී — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියනුදු වැලිත් මේ ලාමක දාෂ්ටිය දුරු ලන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසී රාජන්‍ය මෙසේත් පරලොව නැතැ යි උපපාදුක සත්තු නැතැ’ යි කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු දාෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද දැනී, මෙයින් පිටත රටවල රජහු ද දැනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දාෂ්ටිය දුරුලීම නම්, පායාසී රාජන්‍ය තෙම කොතරම් මහත් අනුවණයක් ද! කොතරම් මහත් නොවියතෙක් ද!! කොතරම් මහත් සේ කරුණු වරදවා ගත්තෙක්ද!!! යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුදු මේ දාෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුන් කී දැ මකන ස්වභාවයෙනුත් ඒ දාෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට යුගග්‍රාහ වශයෙනුත් (එකට එක කරනු විසිනුත්) මේ දාෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.”

15. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති මිනිස්සු උපමායෙනුත් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, පෙර දවසැ හුරන් රක්තා එක්තරා පුරුෂයෙක් සිය ගමින් අන් ගමකට ගියේ ය. හේ එහි (කිසි තැනක) දමා පියන ලද වියැළි ගිය බොහෝ අසුවී දිවී ය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මේ වනාහි දමාපියන ලද වියැළිණු බොහෝ අසුවී ය. මගේ හුරනට අහරෙක. මම මෙයින් වියැළි අසුවී ගෙන ගියෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. හේ උතුරු සඵව එළා බොහෝ වියැළි අසුවී ගොඩගසා පොදියක් කොට බැඳ හිසින් උසුලා ගෙන ගියේ ය. ඔහු යන අතර මහැදී මහ නොකල් වැස්සෙක් වැටිණි. හේ පයැ නිය අග තෙක් ම අසුවියෙන් වැකුණේ, උඩින් වැගිරෙන, පහතින් පෙරෙන අසුවී බර රැගෙන ගියේ ය. මිනිස්සු ඔහු දක, ‘සගය කිමෙක් ද? තෝ උමතුයෙහි ද? කිමෙක් ද? විකල සිතැත්තෙහි ද? කෙසේ නම් තෝ අසුවියෙන් වැකුණෙහි නියගතෙක් ම උඩින් වැගිරෙන යැටින් පෙරෙන අසුවී බර රැගෙන යෙහි ද?’ යි මෙසේ කීහ. ‘සගයෙනි, මෙ කරුණෙහි ලා තෙපි ම උමතුවෝ ය, තෙපි ම විකල සිතැත්තෝ ය. එසේ මැ යැ මේ මගේ හුරනට ගෙනයන අහර!’ යැ යි කී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ අසුවී ගෙන යන්නකු මෙන් පැනෙති. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දාෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවතීවා.

“කිඤ්ඤාපි භවං කසසපො එවමාහ, අපං බො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිතුං. රාජාපි මං පසෙසනදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානොපි: පායාසි රාජඤ්ඤෙ, එවංවාදී එවංදිඝි: ‘ඉතිපි නත්තී පරො ලොකො, නත්තී සත්තා ඔපපාතිකා, නත්තී සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. සවාහං හො කසසප ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිසාමී, භවිසසනති මෙ වත්තාරො: යාව බාලො පායාසිරාජඤ්ඤෙ, අබ්බානො දුග්ගහිතයොහිතී කොපෙනපි නං හරිසසාමී, මකෙබනපි නං හරිසසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසසාමී ති.’”

16. “තෙන හි රාජඤ්ඤෙ උපමනෙකකරිසසාමී. උපමායපි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤා පුරියා භාසිතසස අඤ්ඤං ආජානන්ති. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤෙ වෙ අකබ්බුත්තා අකෙබ්බි දිබ්බිංසු. එකො අකබ්බුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා බො දුතියො අකබ්බුත්තො තං අකබ්බුත්තං ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිසවා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච: තුං බො සමම එකන්තිකෙන ජිනාසි’ දෙහි මෙ සමම අකෙබ්බ, පජජාහිසසාමී’ති.¹ ‘එවං සමමා’ති බො සො අකබ්බුත්තො තස අකබ්බුත්තස අකෙබ්බ පාදසි. අපං බො සො අකබ්බුත්තො අකෙබ්බ විසෙන පරිභාවෙත්වා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච: එහි බො සමම අකෙබ්බි දිබ්බිසසාමාති. එවං සමමා’ති බො සො අකබ්බුත්තො තස අකබ්බුත්තස පච්චසෙසාසි. දුතියමපි බො තෙ අකබ්බුත්තො අකෙබ්බි දිබ්බිංසු, දුතියමපි බො සො අකබ්බුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා බො දුතියො අකබ්බුත්තො තං අකබ්බුත්තං දුතියමපි ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිසවා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච:-

“ලිඤ්ඤං පරමෙන තෙජසා ගිලමකබ්බං පුරියො න බුජ්ජති,
ගිල රෙ ගිල පාපබුඤ්ඤා පච්ඡා තෙ කට්ඨකං භවිසසති”ති.

එවමෙව බො තුං රාජඤ්ඤෙ අකබ්බුත්තොපමො මඤ්ඤෙ පටිභාසි. පටිනිසසජජනං රාජඤ්ඤෙ පාපකං දිබ්බිගතං, පටිනිසසජජනං රාජඤ්ඤෙ පාපකං දිබ්බිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අහිතාය දුකබ්බායා’ති.

1. පජ්ජිසසාමී ති - PTS

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ වදාරනත් වැලිදු මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසි රාජ්‍යාන්තම’ මෙසේත් පර ලොව නැතැ යි, උපපාදක සත්වයෝ නැතැ යි කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දැනී. බැහැර ජනපද වල රජුහු ද දැනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරැලිමි නම් ‘පායාසි රාජ්‍යාන්තම කොතරම් මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම් මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද!! කොතරම් මහත් ලෙස වැරැදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මට දෙස් කියන්නෝ වන්නාහ. එබැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දෑ මකන ස්වභාවයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.’”

16. කුමරකසුප් — “රාජ්‍යාන්තම, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුදු මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජ්‍යාන්තම, පෙර වූවක් කියමි. දුවරුවෝ¹ දෙදෙනෙක් පසැටින් දු කෙළියාහ. එක් දුවරුවෙක් ආ ආ (පරදින පරදින) පසැට ගිලී. දෙවැනි දුවරු තෙම ඒ දුවරුවා පැරැදුණු පැරැදුණු පසැට ගිලින්නහු දිවී ය. දක ඒ දුවරුවාට ‘යහලුව, තෝ ඒකාන්තයෙන් දිනති ය. යහලුව, මට සියලු පස ඇට දෙව, බිලියමක් කරන්නෙමි’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි කියා ඒ දුවරුහට සියලු පසැට දුන්නේ ය. එ කල ඒ දුවරු තෙම පසැට විසයෙන් යොද ඒ අතින් දුවරුවා බණවා ‘යහලු, එව, පසැටින් කෙළින්නාමු’ යි කී ය. හේ ‘එසේ ය, යහලු’ යි කියා ම ඔහුට පිළිවදන් දුන. දෙවනු ද ඒ දුවරුවෝ පසැටින් කෙළියාහ. දෙවනු ද ඒ දුවරු තෙම පැරැදුණු පැරැදුණු පසැට ගිලිසි. දෙවෙනි දුවරු තෙම දෙවනු ද ඒ දුවරුවා පස ඇට ගිලින්නහු දිවී යැ. දක ඒ දුවරුවාට,

“තිදුණු විසයෙන් තවරන ලද පසැට ගිලින පුරිස් එය (විස තවරා ඇති බව) නො දැනී. බොල පව්වු දුහුව, ගිලා පිය පසු වැ එය තට නපුරු වනු ඇතැ’ යි

මෙ බස් පැවැසී ය.

රාජ්‍යාන්තම, මෙසේ ම ඔබ පසැට දුහු වකු (අක්ෂධුර්තයකු) මෙන් පැනෙති. රාජ්‍යාන්තම, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.’”

1. දු කෙළින්තෝ
2. වූසිය

කිඤ්චාපි හවං ක සසපො ඵවමාහ, අථ ඛො නොවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිනිසාජජිතුං. රාජා පි මං පසෙතදිකොසලො ජානාතී, තිරොරාජානො පි: පායාසිරාජඤ්ඤ ඵවංවාදී ඵවංදීඝි ‘ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්තා ඔපපාතීකා, නත්ථී සුකච්ඡුකකවානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති. සවාහං හො ක ප ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිනිසාජජිසාමි, හවිසානතී මෙවත්තාරො: ‘යාව ඛාලො පායාසිරාජඤ්ඤ අබ්බාතො දුග්ගහිතග්ගාභී’ති. කොපෙන පි නං හරිසාමි, මකෙඛනපි නං හරිසාමි, පලාසෙනපි නං හරිසාමීති’.

17. තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිසාමි. උපමාය පි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අත්ථං ආජානනතී. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ වුඨාසි. අථ ඛො සභායකො සභායකං ආමනෙකසි: ‘ආයාම සමම, යෙන සො ජනපදෙ තෙනුපසඛකමිසාම, අපෙචනාමෙත්ථ කිඤ්චි ධනං අධිගචෙජයාමා’ති. ‘ඵවං සමමා’ති ඛො සභායකො සභායකසස පච්චෙසාසි. තෙ යෙන සො ජනපදෙ යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඛකමිංසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණං ජඩ්ඨිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙකසි: ‘ඉදං ඛො සමම පහුතං සාණං ජඩ්ඨිතං’ තෙන හි සමම තිඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධි, අහඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධිසාමි. උහො සාණභාරං ආදය ගමිසාමා’ති. ‘ඵවං සමමා’ති ඛො සභායකො සභායකසස පටිසුත්ථා සාණභාරං ඛන්ධිත්ථා තෙ උහො පි සාණභාරං ආදය යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඛකමිංසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණසුතං ජඩ්ඨිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙකසි: යසස ඛො සමම අත්ථාය ඉචෙජයාම සාණං ඉදං පහුතං සාණසුතං ජඩ්ඨිතං. තෙන හි සමම තිඤ්ඤ සාණභාරං ජඩ්ඨිති, අහඤ්ඤ සාණභාරං ජඩ්ඨිසාමි, උහො සාණසුතභාරං ආදය ගමිසාමා’ති. ‘අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහතො ව සුසත්තඛො ව, අලං මම, තිං පජානාභී’ති.

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරකත්, වැලිදු මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො සමතිමි. ‘පායාසි රාජන්‍ය තෙම ‘මෙසේ පර ලොව නැත, උපපාදුක සත්ත්‍ර නැත, කුලොකුල කථමයනට එල විපාක නැතැ යි මෙසේ වාද ඇත්තෙකැ යි මෙබදු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ’ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද දැනී, පිටත් දනවිති රජදරුවෝ ද දැනිත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය හැරැපිමි නමි, ‘පායාසි රාජන්‍යයා කොතරම මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද! කොතරම මහත් වැරැදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මෙසේ මට ගරහා කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් මම ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙන් ද මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දැ මකන සැහැවියෙකුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.’”

17. කුමරකසුප් - “එසේ වී නම ඔබට උවමක් කරන්නෙමි. උපමායෙකුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කී කරුණෙහි අරුත් දන ගනිත්. රාජන්‍යයෙනී, පෙර වූවක් කියමි: එක්තරා දනවුවක් නැති ගියේ ය (දනවු වැස්සෝ දනවව හැර දමා ගියාහ.) එ කල යහලුවෙක් යහලුවකු බණවා, ‘යහලුව, එමු. ඒ දනවව කරා යන්නමහ. එහි දී කිසි ධනයක් ලදුමෝ නම ඉතා යෙහෙකැ’ යි කී ය. ‘එසේ ය, යහලුවැ’ යි කියා ම අනිත් යහලු තෙම ඔහුට පිළිවදන් දුන. ඔහු ඒ දනවවට ගොස් එහි එක්තරා ජනශුන්‍ය වූ ගමකට පැමිණියාහු ය. එහි දමා පියන ලද බොහෝ හන වැහැරී දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනෙකා බණවා, ‘යහලුව, මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණ වැහැරී ය. එ බැවින් යහලුව, තෝත් හණ වැහැරී බරක් බදුව, මමත් හණ වැහැරී බරක් බදීන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම හණවැහැරී බරක් ගෙන යන්නමු’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි අනෙකා සිය යහලුවාට පිළිවදන් දී, හණ වැහැරී බරක් බැඳ ඔහු දෙදෙනා ම එය ගෙන ජනයා ගෙන් හිස් එක්තරා ගමකට ගියාහ. ඔහු එහි දී හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණනුල් දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනිත් යහලුවාට ‘යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි හණවැහැරී ගෙන යනු කැමැතිවූමු ද, මේ එයට වඩා අගනා ඉවත දමන ලද බොහෝ හනනුල් ඇත. එ බැවින් යහලුව, තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමව, මමත් හණ වැහැරී බර ඉවත ලන්නෙමි. අපි දෙ දෙනා ම හණනුල් බරක් ගෙන යන්නමහ’ යි කී ය. ‘යහලුව මේ හණ වැහැරී බර වනාහි මා විසින් දුරැ සිටම ගෙනෙන ලද්දෙක මොනොවට බඳනා ලද්දේ ය. මට හනනුලින් කම් නැත. කළ යුත්ත තෝ දනුව’ යි කී ය.

අථ ඛො සො සභායකො සාණභාරං ඡට්ඨෙධිඤ්ඤා සාණසුත්තභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාණෙන භාමපඤ්ඤා තෙනුපසඬකම්භු. තඤ්ඤා අද්දසංසු පහුතා සාණියො ඡට්ඨිතා. දිසවා සභායකො සභායකං අමනෙතසි: 'යසං ඛො සමම අඤ්ඤා ඉච්ඡෙයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා, ඉමා පහුතා සාණියො ඡට්ඨිතා. තෙන හි සමම ඤාණෙ සාණභාරං ඡට්ඨෙධි, අභාණෙ සාණසුත්තභාරං ඡට්ඨෙධිසාමී, උභො සාණභාරං ආදය ගම්ඤ්ඤාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරා-භතො ව සුසන්නඛො ව, අලං මෙ ඤාමං පඤ්ඤාමි'ති. අථ ඛො සො සභායකො සාණසුත්තභාරං ඡට්ඨෙධිඤ්ඤා සාණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාණෙන භාමපඤ්ඤා තෙනුපසඬකම්භු. තඤ්ඤා අද්දසංසු පහුතං ඛොමං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං ඛොමසුත්තං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං ඛොමදුසං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකසුත්තං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකදුසං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං අයං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං ලොභං ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං තිදුං ඡට්ඨිතං පහුතං සීසං ඡට්ඨිතං. දිසවා -පෙ- පහුතං සඤ්ඤා ඡට්ඨිතං -පෙ- පහුතං සුවණ්ණං ඡට්ඨිතං. දිසවා සභායකො සභායකං අමනෙතසි: 'යසං ඛො සමම අඤ්ඤා ඉච්ඡෙයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා සාණියො වා ඛොමං වා ඛොමසුත්තං වා ඛොමදුසං වා කප්පාසං වා කප්පාසිකසුත්තං වා කප්පාසිකදුසං වා අයං වා ලොභං වා තිදුං වා සීසං වා සඤ්ඤා වා, ඉදං පහුතං සුවණ්ණං ඡට්ඨිතං. තෙන හි සමම ඤාණෙ සාණභාරං ඡට්ඨෙධි, අභාණෙ සඤ්ඤාභාරං ඡට්ඨෙධිසාමී, උභො සුවණ්ණභාරං ආදය ගම්ඤ්ඤාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාභතො ව සුසන්නඛො ව අලං මෙ, ඤාමං පඤ්ඤාමි'ති. අථ ඛො සො සභායකො සඤ්ඤාභාරං ඡට්ඨෙධිඤ්ඤා සුවණ්ණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන සමො භාමො තෙනුපසඬකම්භු. තඤ්ඤා යො සො සභායකො සාණභාරං ආදය අගමාසි. තසං නෙව මාතාපිතරො අභිනාදි සු, න පුත්තරො අභිනාදි සු, න මිත්තමච්චා අභිනාදි සු, න ව තතො නිදනං සුඛං සොමනසං අධිගච්ඡී. යො පන යො සභායකො සුවණ්ණභාරං ආදය අගමාසි, තසං මාතාපිතරො පි අභිනාදි සු, පුත්තරො පි අභිනාදි සු, මිත්තමච්චා පි අභිනාදි සු, තතො නිදනං සුඛං සොමනසං අධිගච්ඡී. එවමෙව ඛො ඤාමං රාජඤ්ඤා සාණභාරිකුපමො මඤ්ඤා පටිභාසි. පටිනිසංචේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසිගතං, පටිනිසංචේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසිගතං. මා තෙ අභොසි දීඝරත්තං අභිනාය දුක්ඛායා''ති.

එවිට අනිත් යහලුවා තමා ගෙනා හන වැහැරී බර ඉවත දමා හණනුල් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට ගියාහ. එහි හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණරෙදි (ගෝනි) දුටුහ. දැක පළමු සගයා දෙවැනි යහලුවා බණවා ‘යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි හණ හෝ හණ නුල් හෝ කැමැත්තමෝ ද, (එයට සුදුසු වූ) මේ හැරදමා පියන ලද බොහෝ හණරෙදි ඇත. යහලුව, එ බැවින් තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් හණනුල් බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම හණ රෙදි බරක් ගෙන යමු’ යි කී ය. ‘යහලුව, මේ හණ වැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බඳනා ලද්දේ ද වෙයි. මට හණ රෙද්දෙන් වැඩෙක් නැත. කළ යුත්තක් තෝ දනුව’ යි දෙවැන්නා කී ය. ඉක්බිති ඒ යහලු තෙම හණනුල් බර ඉවත දමා හණරෙදි බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට පැමිණියාහ. එහි ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමුවැහැරී දුටුහ. . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමු නුල් දුටුහ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු නුල් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ යකඩ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ තඹ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කලු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ සුදු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රිදී . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රන් දුටුහ. දැක පළමු යහලුවා දෙවැන්නා බණවා ‘යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා හණ වැහැරී හෝ හණ නුල් හෝ හණ පිළි හෝ කොමු වැහැරී හෝ කොමු හුල් හෝ කොමු පිළි හෝ කපු හෝ කපු හු හෝ කපු පිළි හෝ යකඩ හෝ තඹ හෝ කලු රියම් හෝ සුදු රියම් හෝ රිදී හෝ කැමැති වන්නමෝ ද, ඒ සඳහා ම (අපට ඇවැසි වූ) මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ රන් ලැබී ඇත. එ බැවින්, යහලුව, තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් රිදී බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම රන් බරක් ගෙන යමහ’ යි කී ය. ‘යහලුව, මේ හණවැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බැඳ ගන්නා ලද්දේ ද වෙයි. එ බැවින් මට රනින් කම් නැත. තා කළ යුතු දය තෝ දන ගනුව’ යි කී ය. එ විට ඒ පළමු යහලු තෙම රිදී බර ඉවත දමා පියා රන් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු දෙදෙන සිය ගම කරා ගියාහ. ඔවුන් අතුරෙන් යම් යහලුවෙක් හණ වැහැරී බර ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ඔහු නො ම පිළි ගත්හ. අඹු දරුවෝ ද ඔහු නො පිළිගත්හ. එ හෙයින් හේ සුවක් සොම්නසක් නො ලද්දේ ය. යම් යහලුවෙක් වනාහී රන් බරක් ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ද ඔහු පිළි-ගත්හ, අඹුදරුවෝ ද ඔහු පිළිගත්හ. මිත්‍රාමාත්‍රයෝ ද පිළිගත්හ, එහෙ-යින් හේ ද සුවයක් සොම්නසක් ලැබී ය. රාජත්‍රයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ ද හණ වැහැරී ගෙන ගිය පුරුෂයා වැන්නකු සේ පෙනෙති. රාජත්‍ර-යෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.’

18. “පුරිමෙනෙවාහං ඔපමෙත භොතො කසසපස අත්තමනො අභිරධො. අපිවාහං ඉමානි විවිත්‍රානි පඤ්ඤපටිභානානි සොතුකාමො එවාහං භවන්තං කසසපං පච්චනිකං කාතඛං අමඤ්ඤිසං. අභිකකන්තං හො කසසප, අභිකකන්තං හො කසසප! සෙය්‍යථාපි හො කසසප නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූලහසස වා මග්ගං ආවිසෙඛය්‍ය, අනධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය: වකචුමනෙතා රූපානි දකඝිත්තීති. එවමෙව භොතා කසසපෙන අනෙකපටියායෙන ධමෙමො පකාසිතො. එසාහං හො කසසප තං භගවන්තං ගොතමි සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤි භික්ඛුසඛිකඤ්ඤි, උපාසකං මං භවං කසසපො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙන සරණං ගතං. ඉච්ඡාමි වාහං හො කසසප මහායඤ්ඤං යජිතුං. අනුසාසතු මං භවං කසසපො යං මමසස දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

“යථාරූපෙ ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤෙ භාවො වා භඤ්ඤන්ති, අජෙළකා වා භඤ්ඤන්ති, කුසකුටසුකරා වා භඤ්ඤන්ති, විවිධා වා පාණා සංසාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ව භොන්ති මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාසංකපො මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකම්මන්තා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤෙකු න මහපඨලො භොති න මහානිසංසො න මහාජුතිකො න මහාවිජ්ජාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛිජනඛගලමාදය වනං පච්චෙය්‍ය. සො තස්ස දුකෙඛනෙ දුඛගුමෙ අවිභතධාණුකණ්ඩකෙ ඛිජානි පතිඨාපෙය්‍ය ඛණ්ඩානි පුතීනි වාතාතපභතානි අසාරාදනි අසුඛසඛිතානි, දෙවො ව න කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුපච්චෙවෙජය්‍ය. අපි නු තානි ඛිජානි වුඬිං වෙරුළඝිං වෙපුලුං ආපජ්ජෙය්‍ය?, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගච්චෙය්‍යා?”ති

18. පායාසි — “පළමු උපමායෙන් ම මම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට සතුටු වීමි, වෙසෙසින් පැහැදිණිමි. එතෙකුදු වුවත් මේ විසිතුරු පැණ විසැදුම් අසනු කැමැත්තෙම ම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට විරුද්ධ වැ කපා කළ යුතු කොට සිතීමි, හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔබේ දෙසුම අභිකාන්ත යැ, හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔබ දෙසුම වෙසෙසින් කාන්ත යැ. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් සේ මුණින් නමා තබන ලද බඳුනක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැහුම් හැර දක්වන්නේ හෝ වේ ද, මං මුළා වුවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ඇස් ඇතියන් මෙයින් රූප දකිති’ යි අදුරෙහි තෙල් පහනක් දල් වන්නේ හෝ වේ ද, එ පරිද්දෙන් ම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඒ මම ඒ හඟවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ද, ධර්මය ද භික්ෂු සංඝයා ද සරණ යෙමි. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මා අද සිට දිවි හිමි කොට සරණ ගිය උවසුවකු කොට සලකන සේක් වා! හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් ඒ යඥයක් මට දිගුකලක් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ද එසේ වූ මහා යඥයක් යජනට (මහ දනක් දෙන්නට) කැමැත්තෙමි ද වෙමි. එහි ලා හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරන සේක්වා”.

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු යඥයෙක (දනායෙක) ගවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හූරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, එය පිළිගන්නෝත් මිථ්‍යා දෘෂ්ටි ඇත්තෝ මිථ්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ මිථ්‍යා වචන ඇත්තෝ මිථ්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ආජීවය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ මිථ්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙ බඳු වූ යඥය වූ කලී මහත් ඵල ඇත්තේ නො වෙයි, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වෙයි. මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු වූ යඥයෙක (දනායෙක) වනාහි ගවයෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, කුකුළෝ හූරෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළිගන්නෝත් සමයක් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු සමයක් සංකල්ප ඇත්තාහු සමයක් වචන ඇත්තාහු සමයක් කර්මාන්ත ඇත්තාහු සමයක් ආජීවය ඇත්තාහු සමයක් ව්‍යායාමය ඇත්තාහු සමයක් ස්මෘතිය ඇත්තාහු සමයක් සමාධිය ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ වෙයි, මහත් අනුහස් ඇත්තේ වෙයි, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි. මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම් සේ ගොවියෙක් බිඳුවට හා නඟුල හා ගෙන වනයකට පිවිසිනේ ද, හේ එහි නො නසන ලද කණු කටු ඇති, නො සම වූ බිම් ඇති නිසරු කෙතෙක කැඩී ගිය කුණු වූ අවුසුළහින් පෙළුනු, පොළොවේ සාරය නො ඇද ගන්නා වූ ඛවාණෙහි සුවසේ නො ම හොවනා ලද්ද වූ බිඳුවට වසුරන්නේ නම්, මේසයක් කලින් කලා මොනොවට වැසි දහර නො වස්වන්නේ නම්, ඒ බීජයෝ වැඩීමට නැඟීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු ද? ගොවියා හෝ මහත් ඵල ලබන්නේ ද?”

“නොභිදං හො ක සසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤ ගාවො වා හඤ්ඤන්තී අපේළකා වා හඤ්ඤන්තී කුක්කුටසුක්කරා වා හඤ්ඤන්තී විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්තී. පටිග්ගාහකා ච හොන්තී. මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාස කප්පා මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකමමන්තා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසතී මිච්ඡා-සමාධි. එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤං න මහපථලො හොති න මහානිසංසො න මහාඤ්ඤා න මහාවිපථාරො. යථාරූපෙ ච ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤං නෙව ගාවො හඤ්ඤන්තී න අපේළකා හඤ්ඤන්තී න කුක්කුට-සුක්කරා හඤ්ඤන්තී න විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්තී, පටිග්ගාහකා ච හොන්තී සමමාදිඝි සමමාසකප්පා සමමාවාවා සමමාකමමන්තා සමමාආජීවා සමමාවායාමා සමමාසතී සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤං මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤා මහාවිපථාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛින්නඛගලං ආදය වනං පටිසෙය්‍ය, සො තථ සුඛෙත්තෙ සුභුමෙ සුචිත්තධාණුකණ්ටකෙ ඛිජානි පතීඨාපෙය්‍ය අඛණ්ඩානි අපුත්තී අවාතාතපහතානි සාරාදනි සුඛසයිතානි, දෙවො ච කාලෙන කාලං සමමා ධාරං අනුපචචෙච්ඡය්‍ය, අපි නු තානි ඛිජානි වුඬිං වෙරුලුභිං වෙපුලුභිං ආපජේජය්‍යං, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගච්ඡය්‍යාති? ’.

“එවං හො ක සසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤං නෙව ගාවො හඤ්ඤන්තී න අපේළකා හඤ්ඤන්තී න කුක්කුටසුක්කරා හඤ්ඤන්තී න විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්තී, පටිග්ගාහකා ච හොන්තී සමමාදිඝි සමමාසකප්පා සමමාවාවා සමමාකමමන්තා සමමාආජීවා සමමාවායාමා සමමාසතී සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤං මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤා මහාවිපථාරො”ති.

පායාසී — ‘‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය.’’

කුමරකසුප් — ‘‘රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු යඤ්‍යෙක භවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝ කිරිමුවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හුරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, ඒ යඤ්‍ය පිළිගන්නෝත් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තෝ, මිථ්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ, මිථ්‍යා වචන ඇත්තෝ, මිථ්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ආච්චය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඤ්‍ය වනාහි මහත්ඵල ඇත්තේ නො වේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ නො වේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ නො වේ. රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු වූ යඤ්‍යෙක වනාහි භවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් කිරිමුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් උෟරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඤ්‍ය පිළි ගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටිය ඇත්තෝ, සමාග් සංකල්පය ඇත්තෝ, සමාග් වචනය ඇත්තෝ, සමාගාච්චය ඇත්තෝ, සමාග් ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, සමාග් ස්මෘතිය ඇත්තෝ, සමාග් සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඤ්‍ය මහත් ඵල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් බිඳුවට හා නඟුල හා ගෙන වනයකට පිවිස්සේ නම්, හේ එහි මොනොවට නසා පියන ලද කණු හා කටු හා ඇති, සමතලා බිම ඇති සරු කෙතෙක කැඩී නො ගිය, කුණු නො වූ අවුසුළු දෙකින් නො පහළ, පොළොවේ සාරය ඇද ගනුයෙහි සමත් කවාණෙහි සුව සේ භොවිතා ලද බිජයන් පිහිටුවන්නේ නම්, මේසය ද කලින් කලැ මොනොවට වැසි දහර පිවිස්වන්නේ නම්, ඒ බිජයෝ වැඩිමට නැඟීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු නම්, ගොවියා මහත්ඵල ලබන්නේ ද?’’

පායාසී - ‘එසේ ම ය, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස.’’

කුමරකසුප් — ‘‘රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු වූ යඤ්‍යෙක භවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් කිරිමුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් උෟරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ විනාශයට නො ම පැමිණෙත් ද, යඤ්‍ය පිළිගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු, සමාග් සංකල්පය ඇත්තාහු, සමාග් වචනය ඇත්තාහු, සමාග් කර්මාන්ත ඇත්තාහු, සමාගාච්ච ඇත්තාහු, සමාග්ව්‍යායාම ඇත්තාහු සමාග්ස්මෘති ඇත්තාහු, සමාග්සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඤ්‍ය මහත් පල ඇත්තේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි.’’

19. අථ ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා දුතං පච්ඨපෙසි සමණධ්වාහමණ-
 කපණඩිකචණ්ඩකයාවකානං. තස්මිං ඛො පන දුතෙ එවරූපං
 භොජනං දියාති කණාජකං බිලඛගදුතීයං, ධොරකානි ච¹ ව්‍යානි
 ගුලභාලකානි. තස්මිං ඛො පන දුතෙ උත්තරො නාම මාණවො
 බ්‍යාවචො අභොසි. සො දුතං දඤ්ඤා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාභං
 දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං
 මා පරස්මිනනි.’ අපෙසාසි ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා ‘උත්තරො කීර
 මාණවො දුතං දඤ්ඤා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනි’ අථ ඛො පායාසි
 රාජඤ්ඤා උත්තරං මාණවං ආමනනාපෙඤ්ඤා එතදවොච; සච්චං කීර ඤං
 තාත උත්තර දුතං දඤ්ඤා එවමනුද්දිසයි. ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනි’?

‘එචං භො’ති. “කිසස පන භො ඤං තාත උත්තර දුතං දඤ්ඤා එව-
 මනුද්දිසයි. ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ
 සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනි නත්‍ර මයං තාත උත්තර පුඤ්ඤාඤ්ඤා දානායෙඨච
 එලං පාටිකඩබ්බිතො?”²ති.

“භොතො ඛො පන දුතෙ එවරූපං භොජනං දියාති කණාජකං
 බිලඛගදුතීයං. භචං පාදපි න ඉචෙජයා චුඤ්ඤං, කුතො භුඤ්ඤං.
 ධොරකානි ච ව්‍යානි ගුලභාලකානි යානි භචං පාදපි න ඉචෙජයා චුඤ්ඤං,
 කුතො පරිදහිතං. භචං ඛො පනමහාකං පියො මනාපො. කථං මයං
 මනාපං අමනාපෙන සංයොජෙමා?”²ති. “තෙන හි ඤං තාත උත්තර
 යාදිසාභං භොජනං භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං පච්ඨපෙහි, යාදිසානි වාභං
 ව්‍යානි පරිදහාමි තාදිසානි ච ව්‍යානි පච්ඨපෙහි”²ති.

“එචං භො”ති ඛො උත්තරො මාණවො පායාසිරාජඤ්ඤාසස
 පටිසසුඤ්ඤා යාදිසං භොජනං පායාසි රාජඤ්ඤා භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං
 පච්ඨපෙහි, යාදිසානි ච ව්‍යානි පායාසි රාජඤ්ඤා පරිදහති තාදිසානි ච
 ව්‍යානි පච්ඨපෙහි.

---

1. රෙරකානි PTS
 2. ඉල වාලකානි PTS

19. ඉක්බිත්තෙන් පායාසී රාජන්‍ය තෙම මහණ බමුණන්ට දුගියනට මගියනට යදියනට දන් පිහිටු වී ය. ඒ දන්‍යෙහි වනාහි කාඨි දෙවනු කොට ඇති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති බොජුනක් දෙවෙයි. මහත් දවලු ඇති දළ පිලි ද දෙවෙයි. ඒ දන්‍යෙහි වූ කලී උත්තර නම් මාණවකයෙක් ව්‍යාපෘත විය. හේ දන් දී, මම මේ දන්‍ය කරණ කොට පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවහි දී එක් වීම්. පර ලොවහිදී ඔහු හා නොම එක් වෙමි වා' යි මෙසේ පුන පුනා කියයි. පායාසී රාජන්‍ය තෙම "උත්තරමාණවක දන් දී, 'මේ දන්‍ය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙලොවහි දී එක් වීම් පරලොවහි දී නොම එක් වෙමිවා' යි මෙසේ පුන පුනා කියති" යි මේ පවත් ඇයිය. ඉක්බිති පායාසීරාජන්‍යතෙම උත්තරමාණවකයා කැඳවා 'දරුව උත්තර ය, තෝ දන් දී 'මේ දන්‍ය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවෙහි දී එක් වීම්. පර ලොවහි දී නො ම එක් වෙමි වා' යි මෙසේ පුන පුනා කියහි ද? ඒ සැබෑද?' යි විචාළේ ය.

'එසේ ය, සැබෑවැ' යි උත්තර මාණවක කී ය.

'හවත් දරුව උත්තරය, තෝ දන් දී කවර හෙයින් "මේ දන්‍ය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවහි දී එක් වීම්, පර ලොවහි දී නො ම එක් වෙමි වා' යි පුන පුනා කියහි ද? දරුව, උත්තරය, අපි පිනෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තමෝ, දන්‍යේ විපාක කැමැත්තමෝ නො වමුද?' යි පායාසී රාජන්‍ය කී ය.

'හවත්හු හේ දන්‍යෙහි වූකලී කාඨි දෙවනු කොටැති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති මෙබඳු බොජුණක් දෙවෙයි. හවත්හු එය පසිනුදු පහස්නට නො කැමැති වනු ඇත. වළදන්තට කොයින් කැමැති වන්නේ ද? හවත් තෙමේ යම් වස්ත්‍රයන් හඳින්තට තබා පසිනුදු පහස්නට කැමැති නො වන්නේ ද, එසේ වූ මහත් දවලු ඇති දළ පිලි දෙවෙයි. හවත් තෙමේ වූ කලී අපට ප්‍රිය ය, මනාප ය. අපි කෙසේ නම් මනාපයක්හු අමනාපයක්හු හා එක් කොට යොදමෝ ද'" යි උත්තරමාණවක කී ය. "එසේ වී නම් දරුව, උත්තරය, මම යම් බඳු බොජුනක් වළඳමි ද, එ බඳු බොජුනක් දන්‍යෙහි පිහිටුවව (පිළියෙල කොට තබව), යම් බඳු පිලි මම හදිමි ද, එසේ වූ පිලින් දන්‍යෙහි පිහිටුව ව'" යි පායාසී රාජන්‍ය කී ය.

"එසේ ය, හවත්' යැයි කියා ම උත්තර මාණවක තෙම පායාසී රාජන්‍යයාට පිළිවදන් දී, පායාසී රාජන්‍යයා යම් බඳු බොජුනක් වළඳයි ද, එබඳු බොජුනක් දන් පිණිස පිහිටුවී ය, යම් බඳු පිලි පායාසී රාජන්‍ය තෙම හඳියි ද, එබඳු වූ පිලි දන් පිණිස පිහිටුවී ය.

අථ ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දනං දන්වා අසහස්වා දනං දන්වා අචිතනීකතං දනං දන්වා අපච්ඤා දනං දන්වා කායසස හෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ඣී සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දන්වා සහස්වා දනං දන්වා චිතනීකතං දනං දන්වා අනපච්ඤා දනං දන්වා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣී දෙවානං තාවති සානං සහබ්බතං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා ගවමපති අභිකඛණං සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං දිවාචිභාරං ගච්ඡති. අථ ඛො පායාසි දෙවසුඝ්ඛො යෙනායසමා ගවමපති තෙනුපසඛනමි, උපසඛනමිත්වා ආයසමෙත්තං ගවමපති අභිවාදෙත්වා එකමනතං අට්ඨාසි. එකමනතං ධීතං ඛො පායාසි. දෙවසුඝ්ඛො ආයසමා ගවමපති එතදවොච; ‘කො’සි ත්වං ආවුසො?’ති. ‘අහං හනෙන පායාසි රාජඤ්ඤා’ති. ‘නනු ත්වං ආවුසො එවංදිට්ඨිකො අහොසි. ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති?’ ‘සොහං හනෙන එවං දිට්ඨිකො අහොසි; ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා නත්ථි සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො ති. අපි වාහං අයොගන කුමාරකසසපෙන එතසමා පාපකා දිට්ඨිගතා විවෙචිතො’ති.

‘යො පන තෙ ආවුසො දනෙ බ්බාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො කුභිං උපපනෙතා?’ති. ‘යො මෙ හනෙන දනෙ බ්බාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දන්වා සහස්වා දනං දන්වා චිතනීකතං දනං දන්වා අනපච්ඤා දනං දන්වා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බතං. අහං පන හනෙන අසකකච්චං දනං දන්වා අසහස්වා දනං දන්වා අචිතනීකතං දනං දන්වා අපච්ඤා දනං දන්වා කායසස හෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙතා සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. තෙන භි හනෙන ගවමපති මනුසසලොකං ගතත්ථි එවමාරොචෙහි: සකකච්චං දනං දෙථ, සහස්වා දනං දෙථ, චිතනීකතං දනං දෙථ, අනපච්ඤා දනං දෙථ, පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දනං දන්වා

ඉක්බිත්තෙන් පායාසි රාජන්‍ය තෙම නොසකසා දන් දී, සියතින් දන් නො දී, ගෞරව නැති ව දන් දී, ඉවත දමන දෑයක් මෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහරජයේ දෙවියන් හා එක් වීමට, සේරිස්සක නම් හිස් වූ විමනකට උත්පත්ති විසින් පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, ගෞරව ඇතිවූ දන් දී, ඉවතලන දෑයක් මෙන් නොකොට ආදරයෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි ආයුෂ්මත් ගවම්පති මහතෙරණුවෝ හිස් වූ සේරිස්සක නම් විමනට දිවා විහරණය පිණිස එක වන් වඩිති. එ කලා පායාසි දෙවපුත් ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරුන් වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ වැද එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් වැ සිටියාවූ ම පායාසි දෙව පුතුව ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරණුවෝ “ඇවැත්නි, තෙපි කවුරුද?” විචාළෝ ය. ‘වහන්ස, මම පායාසි රාජන්‍ය වෙමි’ යි හේ උත්තර දුන. ඇවැත්නි, තෙපි ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෝ නො වූහ ද?’ යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. ‘වහන්ස, ඒ මම ‘මෙසේත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෙකිම් වීමි. එහෙත් ආයාසි වූ කුමාරකාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් ඒ ලාමක දෘෂ්ටිය කෙරෙන් මම වෙන් කරන ලද්දෙමි වෙමි.

“ඇවැත්නි, යම් උත්තර නම් වූ මාණවකයෙක් ඔබ ගේ දන ක්‍රියායෙහි ව්‍යාපෘත වූයේ ද හේ කොහි උපන්නේ ද?” යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. “වහන්ස, යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් මගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, සැදුහැයෙන් දන් දී, ඉවතැ ලූ දෑයක් සේ නො කොට සාදර වැ දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය. වහන්ස, මම වූ කලි නො සකසා දන් දී, නො සියතින් (අනුන් ලවා) දන් දී ශ්‍රද්ධාගෞරව නැති වූ දන් දී, ඉවතැ ලූ දෑයක් මෙන් කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහ රජයෙහි වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට හිස් වූ මේ සේරිස්සක විමනයට උත්පත්ති විසින් පැමිණියෙමි. එ බැවින් වහන්ස, ගවම්පතිනි, මිනිස් ලෝ වැඩිම කොටැ, ‘සකසා දන් දෙවූ, සියතින් දන් දෙවූ, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවූ, ඉවත දැමූ දෑයක් සේ නො කොට ආදර සහිත ව දන් දෙවූ. පායාසි රාජන්‍යයා නොසකසා දන් දී,

අසහස්වා දනං දස්වා අවිතතිකතං දනං දස්වා අපච්ඤාං දනං දස්වා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙතා සුඤ්ඤං සෙරීසසකං විමානං. යො පන තසස දුනෙ බ්බාවටො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දස්වා සහස්වා දනං දස්වා විතතිකතං දනං දස්වා අනපච්ඤාං දනං දස්වා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගා ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්බතනති."

අථ ඛො ආයසමා ගචමපති මනුසසලොකං ආගන්ත්වා එවමාරො-
වෙසි: "සකකච්චං දනං දෙථ, සහස්වා දනං දෙථ, විතතිකතං දනං දෙථ,
අනපච්ඤාං දනං දෙථ. පායාසි රාජඤ්ඤ අසකකච්චං දනං දස්වා අසහස්වා
දනං දස්වා අවිතතිකතං දනං දස්වා අපච්ඤාං දනං දස්වා කායසස භෙද පරමම-
රණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙතා සුඤ්ඤං
සෙරීසසකං විමානං. යො පන තසස දුනෙ බ්බාවටො අහොසි උත්තරො
නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දස්වා සහස්වා දනං දස්වා විතතිකතං
දනං දස්වා අනපච්ඤාං දනං දස්වා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගා
ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්බතනති."

පායාසිරාජඤ්ඤසුතං නිට්ඨිතං දසමං.

අපදනඤ්ච නිදනඤ්ච නිබ්බානඤ්ච සුදසසනං,
ජනවසභඤ්ච ගොචීන්දුං සමයං සකකච්චවච
සතිපට්ඨානපායාසි මහාවග්ගසස සබ්බභො,

මහාවග්ගො නිට්ඨිතො දුතියො.

මහාපාදනං නිදනං භිබ්බානඤ්ච සුදසසනං,
ජනවසභඤ්ච ගොචීන්දුං සමයං සකකපඤ්ඤකං
මහාසතිපට්ඨානඤ්ච පායාසි දසමං භවෙ. (කඤ්චි)

නොසියතින් දන් දී, ගරුසැලැකිලි නැති වූ දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවුමහරජයෙහි දෙවියන් හා එක් වීමට ශුන්‍ය වූ සේරිස්සක නම් වියනකට පැමිණියේ ය. ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වූ උත්තර නම් යම් මාණවයෙක් වි ද හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව ඇති වූ දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ යැ' යි මෙසේ දන්වා වදාරනු මැනැවැ' යි පායාසි රාජන්‍ය කී ය.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ගවමපති තෙරණුවෝ මිනිස් ලොවට අවුත්, සකසා දන් දෙවූ, සියතින් දන් දෙවූ, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවූ, ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දෙවූ. පායාසි රාජන්‍යයා නො සකසා දන් දී, නො සියතින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව නො උපදවා දන් දී, ඉවත ලූ දයක් සේ කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට), ශුන්‍ය විමානසකට පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවයෙක් ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සාදර වූ දන් දී කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට) පැමිණියේ යැ'' යි මෙසේ දන්වූහ.

දස වනු පායාසි රාජඤ්ඤ සූත්‍රය නිමියේ ය.

මහාවර්ගයේ උද්දන ය:

මහාපදන සූත්‍රය, නිදන සූත්‍රය, නිර්වාණ සූත්‍රය, සුදර්ශන සූත්‍රය, ජනවසභ සූත්‍රය, ගොවින්ද සූත්‍රය, සමය සූත්‍රය, සක්තපඤ්ඤ සූත්‍රය, මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රය, දස වන පායාසි සූත්‍රය ද යන මොවුන් ගෙන් මහාවර්ගයා ගේ සංග්‍රහය වෙයි.

දෙවෙනි මහාවර්ගය නිමියේ ය.

දීඝනිකාස - මහාවගගසෙහි

ගාථාදීපාද සූචි

අ අග්ගි පජ්ජලිතො ආසි 368 අව්වඩකුසො ව නාගොව 400 අට්ඨ දෙණං වක්ඛුමතො සරිරං 264 අත්ථායං ඉතරා පජා 332 අපද්දසං හික්ඛවො දිට්ඨපුබ්බ 408 අපාගු නාහසා නාගා 390 අපාගු සහගු දෙවා 392 අපාගු හරයො දෙවා 392 අනිව්වා වත සඛ්ඛාරා 246, 304 අනුපවාදෙ අනුපසාතො 72 අනෙගන පානෙන උපව්ඨතිමා 408 අප්පමක්ඛා සතිමකෙක්ඛා 188 අපාරුතා තෙසං අමතසසඤ්චාරා 58 අප්පකෙතා වත මෙ සනෙතා 400 අභයං තද නාගරාජානමාසි 390 අමනුසසවවො සුක්ඛා 368 අසලලිතෙන විකෙතන 246 ආ ආගුං පඤ්ඤිබො වෙව 388 ආතුරකෙව හෙසජ්ජං 398 ආපො ව දෙවා පඨවි 390 ආමනකයාමි රාජානං 368 ආමනකයි වුද්දකං නාම- හිතඛුං 210 ආසනං උදකං පජ්ජං 364 ඉ ඉච්චෙන සොළස සහසසා 386 ඉති තස් මහාසෙතො 394 ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය 190 ඉතො සක්ඛ තතො සක්ඛ 314	ඉ ඉත්ථි හුත්වා වජ්ජ 410 ඉදං දිස්වාන නඤ්ජනනති 318, 322 336, 344 ඉධෙව වික්ඛානි විරාජයිත්වා 410 ඉධෙව තිට්ඨමානස්ස 430 ඉමෙහි තෙ හිතකායුපපනකා 410 උ උට්ඨෙහි වීර විජිත සඛකාම 58 උක්ඛරං ව දිසං රාජා 388 උපාසිතා වක්ඛුමතො අහොසිං 408 එ එක්ඝමිං භාසමානඝමිං 324 එකා හි දයා තිදිවෙහි පුජිතා 264 එකුනතිංසො වයසා සුභද්ද 338 එතාදිසි ධම්මප්පකාසනෙත්ථ 410 එථ ගණ්හථ ඛන්ධථ 394 එස මග්ගො උජුමග්ගො 372 ක කථං ආරාධනා හොති 432 කා කාලකඤ්ඤා මහාභිසමා 390 කි කිවෙජන මෙ අධිගතං 54, 56 කු කුම්භිරො රාජගහිතො 386 කෙ කෙ ආමගත්වා මනුජෙස්ස බ්‍රහෙම 366

ගාථාදීපාද සුවි

කො	
කොටො මොසවජ්ජං නිකායී ව	366
ඛ	
ඛනාතිපරමං තපො තිතිකඛා	72
ඛේ	
ඛේමියා තුසිතා යාමා	392
ග	
ගනාචානා බුද්ධො නදියං කකු කුං	210
ගනඛකායුජගතා භවනො	408
ච	
චතුත්තං අරියසච්චානං	142
චක්ඛා ලීසසමා දත්තා	264
චක්ඛාරො තෙ මහාරාජා	388
චන්දනො කාම සෙවෙයා ච	388
චු	
චුතොහං දිවියා කායා	430
චුතොහං මානුසා කායා	432
චුන්දසභ භක්ඛං භුඤ්ජ්චා	200
ජ	
ජ සභසකා හෙමවතා	386
ජෙ	
ජෙචා බීලං ජෙචා පලීසං	384
ජී	
ජීතා වජිරභජෙත්ත	390
ඤා	
ඤායෙන මෙ වරතො ච	432
ත	
තඤ්ච සබ්බං අභිඤ්ඤාය	386, 394
තණ්හාසලලසස භනතාරං	434
තතො නං අනුකම්පනති	140
තත්ථ භික්ඛිවො සමාදහංසු	384
තද්ධි යං භිංසනකං	248

ත	
තද්ධු දෙවා මඤ්ඤානති	324
තඨි ගෙධිතචිකොසඨි	400
තස්ස ධම්මසස පත්තියා	410
තසෙසච තෙජෙන අයං චසුන්ධරා	264
තසෙසච බුද්ධිසස සුධම්මතාය	408
තා	
තානි එතානි දිට්ඨානි	144
තී	
තීණණං තෙසං වසිනොකු	410
තු	
තුලමතුලඤ්ච සමභවං	166
තුවං පිතා අභං පුත්තො	368
තෙ	
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනති	318, 322, 336, 344
තෙ ච ආතපමකරුං	394
තෙ ච සබ්බෙ අභිකකනො	394
තෙ පණිතතරා දෙවා	432
තෙ චුත්තවාකායා රාජානො	342
තෙසං නිසිනනානං අතිකකම්භංසු	410
තෙසං පාතුරහු ඤ්ඤං	386
තෙසං මායාවිනො දසා	388
තෙසං යථා සුතං ධම්මං	434
තා	
තායාසු යද මං ජානනති	434
තච	
තචමච ආසි සම්බුද්ධො	434

ගාථාදිපාද සූචි

ද

දකුණිණිකා දිසං රාජා	388
දදනො පුඤ්ඤං පව්ඨතී	212
දනනපුරං කලිඛිතානං	356
දසෙතෙ දසධා කායා	390,392
දසෙසු ඉසකරා ආගු	394

දෙ

දෙවකායා අභිකකතනා	384,386
දෙව්ඤානාභිඤ්ඤා නරිඤ්ඤා පුච්චො	264

න

න වෙ දෙවෙ ව පසසතනා	318,322,336,344

නා

නාගොව සඤ්ඤාගුණානි ඡෙත්වා	410
නාහු අසකාසපසකාසො	246

නහා

නහාත්වා ව පිත්වා වුදතාරි	සත්වා 210

ප

පව්වකං වෙදිතධෙධා හි	ධමමො 408
පච්ඡිමං ව දිසං රාජා	388
පට්ඨග්ගාම තෙ අග්ගං	364
පට්ඨසොකගාමිං නිපුණං	54,56
පරිපකෙකා වයො මග්ගං	188
පවුත්ථානිමබ්බිලං	394

පු

පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං	412
පුච්ඡාමි බුභමානං සනංකුමාරං	364
පුඤ්ඤාපි තස ඛහවො	388
පුච්ඡ සිභාව සලලීනා	384
පුරිමං ව දිසං රාජා	386
පුරිමං දිසං ධකරචේඨා	388

බු

බුද්ධො ජනිඤ්ඤා මනුසං-	ලොකෙ 410

භී

භීශො පඤ්ඤාසතෙ ඤාත්වා	384

භු

භුක්කස ව සුකරමද්දවෙන	200

ම

මණි යථා වෙච්චියො	368
මහාසමයො පවනසමීං	382
මං වෙ කුමාරං ජානනනී	364

මි

මිට්ඨො ව විදෙහානං	356

මො

මොදනනී වත හො දෙවො	318,322,336

ය

යථා නිමිත්තා දිසසනනී	320,342,344

යථා පාවුසකො මෙමසො	394
යථා පි මුනි නාඤ්ඤා	400
යද ව බුද්ධිමද්දකතිං	434
යසමීං පදෙසෙ කපපති	140
යං කරොම හි බුභමුනො	434
යං ව සුත්වා ජහාසිනො	368
යං තෙ ධමමං ඉධිඤ්ඤාය	410
යං මෙ අත්ති කතං පුඤ්ඤං	400

යා

යා තස් දෙවකා ආසුං	140
යාමුනා ධකරචේඨා ව	390

යෙ

යෙකෙවි බුද්ධං සරණං ගතාසෙ	384
යෙ තරනනී අභ්භවං සරං	140
යෙ නාගරාඡෙ සහසා හරනනී	390

ගාථාදීපාද සූචි

යො	
යො ඉමසමිං ධම්මවිනායෙ	188
යා	
යායසසු මඤ්ඤාමි සමචණෙ	432
ලී	
ලීක්ඛං පරමෙන තෙජසා	550
ව	
වණණවා යසවා සිරිමා	364
වජ්ඣෙ තෙ පිතරං හදෙද්ද	398,402
වරුණා සහ ධම්මා ව	392
වා	
වාතොව යෙදසඛකතො	398
වාමුරු සජ මං හදෙද්ද	400
වෙ	
වෙණසු ව දෙවා සහලී ව	390
වෙසාමිත්තා පඤ්චසතා	386
ස	
සකකසස පුට්ඨාමභි	
මහානුභාවො	408
සකෙකා වෙ මෙ වරං දජජා	400
සකාපුත්තොව කුමානො	400
සචෙ තෙ උෂනං කාමමභි	368
සචෙ ජභථ කාමානි	372
සට්ඨං තෙ දෙවනිකායා	394
සතං එතෙ සහසානාං	386
සතං ව බලීපුත්තානාං	390
සත්තභු චුභමදත්තො ව	356
සත්තසහසා යකඛා	386
සද මත්තා භාරගජා	392
සධ්ධපාපසස අකරණං	72
සධ්ධව නිකඛිපිසානනි	368
සධ්ධව භොතො සහිතා	
සමග්ගා	262
සධ්ධ විජීතසඛිතාමා	394

ස	
සමානා මහාසමානා	392
සහසං චුභමලොකානාං	394
සා	
සාතාගිරා තිසහසා	386
සාලං ව නවිරං ජුලලං	400,402
සී	
සීඛිච්චණණං යුගං වත්ථං	208
සීලොකමනුකසාමි	384
සී	
සීතොදකං පොසඛිරණං	400
සීලං සමාධිපඤ්ඤා ව	190
සු	
සුකකා කරුමහා අරුණා	392
සුණනානු භොතො මම	
එකවාකාං	262
සුචුභමා පරමජො ව	394
සුරියසසුපනිසා දෙවා	392
සෙ	
සෙලො යථා පඛිතමුඤ්ඤා	
නිවසීතො	58
සො	
සො මෙ පඤ්ඤා විශාකාසී	368
සච	
සචාහං අමුලහපඤ්ඤාසස	432
හ	
හජද බ්‍යායමාම විශායමාම	410
හි	
හිත්වා මමත්තං මනුජෙසු චුභම	364
හී	
හීනං කායං උපපත්තා	
හවිතො	408

දීඝනිකාය මහාවග්ගියෙහි

ස්ථාන-පුද්ගල සංඛ්‍යා සූචි

	අ			ආ	
අග්ගිදක	10		ආපොදෙව		390
අඛණ	356		ආලකමඤ්ඤ		266
අච්චුත	392		ආලාරකාලාම		202
අජපාල නිග්‍රොධ	176		ආසව		392
අජාතසන්ත	110, 258, 264				
අනාථපිණ්ඩික	2				
අනුරුද්ධ	246		ඉ		
අනෙජක	392		ඉන්ද්‍රසාල		396
අනොම	10		ඉසිගිලි		182
අභිභූ	6				
අමභොම	192				
අමභොලී	152		උ		
අමභොලීවන	150		උක්කර		6, 560
අමභොලීකා	126		උක්කරා		10
අමභවන	150		උදෙනවෙතිස්		160, 184
අමභසණ්ඩා	396		උපවක්කන		214, 266
අරිච්ඡක	392		උපවාන		216
අරුණ	10, 392		උපසන්ත		8
අරුණවතී	10		උරුවෙලා		176, 402
අලලකපා	264				
අලලකපාක	260		එ		
අචන්ති	356		එරාවණ		390
අසම	390				
අසොක	8		ඔ		
අසාක	356		ඔදනගයා		392
අසාතර	388		ඔපමඤ්ඤ		388
	ආ		ක		
ආතුලා	204		කකු ස්වා		200
ආනඤ්ඤ	10, 89, 112, 248		කකුධ		144
ආනඤ්ඤවතිස්	150		කකුසන්ධි		4

සාන ප්‍රභල සංඥ සුචි

	ක		කු	
කච්ඡසභ	144	කුසිනාරා	214, 266	
කච්ඡක	392	කුටාගාරසාලා	186	
කණ්ඨ	394			
කපිලවස්ථු	10, 382	කො		
කච්ඡල	390	කොණාගමන	4	
කමොසකධමම	80, 436	කොණාච්ඡාඤ්ඤ	4	
කරුණාකාසික	390	කොච්ඡාම	142	
කරුමභ	392	කොලිය	260	
කරෙරි (කුච්ඡා)	2, 12	කොසමිච්චි	228	
කලඤ්ඤනිවාප	182	කොසල	300, 506	
කසාප	4	කොසිනාරක	214	
කලිංගා	356	කොසිය	298	
	කා	ඛණ්ඩ	ඛ	
කාපිලවස්ථව	386		6, 60, 80	
කාමසෙට්ඨ	388	ඛි		
කාලක ඤා	390	ඛිඛිඛාපදුසික	392	
කාලිඛ	144			
කාසි	300, 356	ඛෙ		
කාලසිලා	182	ඛෙම	10, 60	
		ඛෙමඛකර	8	
		ඛෙමච්ඡි	10	
		ඛෙමිය	392	
	කි	භ		
කිකි	10	භඛසා	140	
කිනාච්ඡා	388	භන්ධපුර	356	
		භන්ධඛ	386	
		භච්ඡාති	562	
	කු	භි		
කුටෙච්ඡා	388	භිජ්ඣකුට	110, 126, 182, 334	
කුමාරක සසප	506	භිඤ්ඤකාචසථ	144, 300, 316	
කුමභණ්ඩ	388			
කුමභීර	386			
කුරු	80, 300, 486			
කුචෙර	388			
කුසාවති	266			

සාන-පුදගල සංඥ සුවි

ගො		ජො	
ගොතම	506	ජොති	392
ගොතමකවෙතිය	140, 150	ජොතිපාල	350
ගොතමතිස්	140		
ගොතමආර	140	ක	
ගොපක	406	තවජකනාග	390
ගොපිකා	406	තපොදුරාම	182
ගොවිඤ	350		
		කා	
ච		කාවතිංස	138, 318, 520
චඤ	390		
චඤන	388	කි	
චමපා	228, 356	කිඛරු	388 398
		කිසා	6, 60, 394
චා			
චාතුමභාරාජික	562	කු	
චාපාලවෙතිය	160	කුටඨ	144
		කුසිත	392
චි		තෙරො	390
චික්කසෙන	388		
චිත්‍ර	390		
		ද	
චු		දකුණු	356
චුඤ	196		
චුඤක	200	ද	
		දනවෙසා	390
චො		දිසමපති	350
චොරපපාන	182	දො	
		දොණ	262
		ධ	
ජ		ධකරඨ	334, 356, 386, 390
ජනවසභ	314	ධනවතී	10
ජනෙසභ	388	ධම	392
ජලුභාම	192	ධමපාසාද	282
ජිවකඛවන	182	ධමොපොකඛරණි	284
ජෙතවන	2		

සථාන-පුදගල සංඥ සූචි

	භී		මො
භීයා	6	මොග්ගලලොන මොරිය	6 262
භූ			ය
භූජනී	406	යකුකුකක යම	10 390
භො			යස
භොගනගර	192	යසවනී	390 10
ම			යා
මකුටබන්ධන	252	යාම	392
මගධ	396	යාමුන	390
මච්ඡ	300		රා
මඤ්ඤවජ්ඣග්ගය	182	රාජගහ	110, 126, 228, 334, 396
මනොපද්ධික	392	රාජගාරක	126
මන්දවලාහක	390	රාමගාම	234
මලල	262	රාමගාමකා	260
මහාක සසප	254	රාහුභඤ්ඤ	390
මහාගොච්ඡ	358		රු
මහාපාරග	392	රුචිර	392
මහාසමාන	392		රෙ
මහාසුදසන	228	රෙණු	354, 356
මා			රො
මානලි	388	රොජ	392
මානුස	392	රොරුක	356
මානුසුකතම	392		ල
මාහිසකනී	356	ලම්බිකක	392
මි			ලා
මිට්ලා	356	ලාමසෙට්ඨ	392
මිසක	392		ලී
මෙ			ලීච්චි
මෙඝ්ඝාකායික	390	ලීච්චි	154, 261, 264

සථාන-පුද්ගල සංඥ පුවි

ලො		වෙ	
ලොභිතවාසී	392	වෙදිසක	396
		වෙපවිකති	390
	ච	වෙපුලල	386
වර්ථසා	392	වෙහාර	182
වජ්ඣ	112	වෙරොව	390
වරුණ	390	වෙසාල	390
වසු	392	වෙසාලි	150, 160, 264
වසසකාර	110,136	වෙසහු	356
		වෙසවණ	334
	චා	වෙසසාමිකත	386
වාමයා	390	වෙඵවන	182
වාරුණ	390, 392		
වාසව	390, 392	ස	
වාසවනෙසී	392	සකක	246, 336, 392, 396
වාසෙට්ඨ	230	සකා	260
		සකාපුකත	400
	චී	සකුච්ච	6
චීවකකණ	392	සකහු	356
චීචුච	388	සකමබ්වෙතිස	150
චීචුඨ	388	සදමකත	392
චීඳෙහ	356	සනංකුමාර	144 320, 344, 394,
චීඨුර	6	සපපසොණකිකපබ්භාර	182
චීපසී	4	සබබමිකත	10
චීරුපසක	334, 388	සමාන	392
චීරුණ	388	සහහු	392
චීරුණක	334	සහලී	390
චීසාමා	10		
චීසකමම	280	සා	
		සාකෙත	228
	චේ	සාතාරි	386
චේමනස	392	සාරපුද්දවෙතිස	150
චේටෙණඬු	388	සාරිපුකත	6, 128
චේඨදීප	264	සාවසී	2, 228
චේඨදීපක	260	සාණ	144
චේණු	390		

සාන-පුදගල සංඥ සුවි

	සි			සු	
සිංහල	402	සුලෙයා		392	
සිංහල	4	සුරසෙන		300	
සිංහලාචන	504, 506		සෙ		
සිතවන	182	සෙ තබා		504	
		සෙරිසසක විමාන		562	
	සු		සො		
සුකක	392	සොණ		6	
සුවිකති	390	සොනීය		10	
සුජාන	144	සොහ		10	
සුදකක	144	සොහාවති		10	
සුදොදන	10	සොම		390	
සුධමො සහා	334	සොවිර		356	
සුනිධ	136		හ		
සුපණණ	390	හනිගාම		192	
සුපතනික	10	හරි		356, 392	
සුමුහම	394		හා		
සුහඳු	144, 232	හාරගජ		392	
සුහඳු බුධිපබ්බත	256	හාරිත		392	
සුරිය	392	හිරණ්ණවති		214	
සුරියවච්චසා	398				

දීඝනිකායයේ මහවග්ගයෙහි

පදනුක්‍රමණිකාව

අ		අ	
අකමොසානි	126	අජෙකසනං	56
අකාචො	368	අජෙකාකිරන්ති	214
අකං	152	අජෙකාගාහෙකා	208
අකංචුකෙතා	550	අජෙකාසානං	86, 88
අකංභතං	272	අඤ්ජනනා	438
අකෙකිති	550	අඤ්ජනව ණණ්ණනි	26
අචණ්ඩානි	126	අඤ්ඤාචාභාවො	226
අඤ්චො	540	අඤ්ඤදුට්ඨි	428
අගගුපට්ඨාකො	76	අඤ්ඤතානං	130
අග්ගං	364	අඤ්ඤතාරො	70
අඝා	16, 22	අඤ්ඤපෙකෙකා	234
අඝාචිනො	232	අට්ඨසො	18
අචෙක	30	අට්ඨිකානි	456
අචෙකන	28	අට්ඨිසඛලිකං	452
අඬගිරස	398	අණණවං	140
අචිත්තිකතං	562	අතකකාවචරො	54
අචචඬකුසො	400	අතථං	94
අචචනනනිට්ඨා	426	අතරමානො	276
අචචනකපරියොසානා	426	අතාරි	210
අචචනනමුභමචාරි	426	අතුලං	166
අචචනකයොගකෙකිථි	426	අතිබිපං	216
අචචාධාය	208	අතිතතා	226
අච්ඡාදිතො	208	අතිරිච	398
අච්ඡිද්දනි	126	අතිචතනි	402
අච්ඡා	18	අතිතසත්ථිකං	242
අච්ඡාදකං	210	අත්තවාදුපාදනං	84
අජකිකානං	172, 440	අත්තසමිහවං	166
අජකිකානභිද්ධා	440	අත්තසරණං	158
අජකිකාරතො	166	අත්තානං	94, 98
අජකිසාකෙතා	390	අත්තකරණං	30
අජකිට්ඨපඤ්ඤා	434	අත්තකරණසමුච්චො	272

පදනුකකමණිකා

අ			අ
අස්වසං	430	අනුපලිකානී	58
අසෝ	30	අනුපාදිසෙසාස	208
අදණ්ඩ වවරෝ	430	අනුපුබ්බසො	386
අඤ්ඤා	386	අනුමුඛං	142
අඤ්ඤා	22	අනුයනනානී	290
අඤ්ඤාම	408	අනුයායිකා	272
අධිපායො	252	අනුලොමං	108
අධිමුඛො	106	අනුලොමපටිලොමං	108
අධිවචනපථො	94, 102	අනුච්චොකෙතනී	22
අධිවචනසමථසො	90	අනුයාසනී	30
අධිවුක්ඛං	154	අනුසෙතී	94
අනච්ඡරියං	54	අනුභීරමානො	22
අනර්ඛානුක්ඛපුට්ඨො	74	අනෙකධාතු	426
අනඤ්ඤා	22	අනෙජො	246
අනණ	58	අනොනමනො	26
අනතීනො	32	අනතරධායාමී	170
අනතසඤ්ඤා	124	අනතරභිතං	170, 248
අනතං-අනතානං	94	අනතරාකථා	12
අනතඛනානුදිට්ඨි	94	අනතලීකඛා	20
අනතතරං	158	අනතචාසාභිසෙකෙන	240
අනසබ්භසනං	110	අනතනීමුඛපොසීනී	58
අනසසාසකා	532	අනුකාරතිමිසා	16, 22
අනාවකතිධම්මො	146	අනුදෙව	270
අනිච්චසඤ්ඤා	124	අනුසෙතො	432
අනිමිසනො	30	අපගතකාලකං	60
අනිසසීනො	440	අපගතසම්බන්ධානී	456
අනුකසාමී	384	අපනුජ්ජ	348
අනුකකමමානො	130	අපායාපෙතං	276
අනුට්ඨිතා	160, 180	අපරඤ්ඤා	182
අනුකතරං චිත්තං	466	අපරපච්චයා	62
අනුධම්මචාරිනියො	164	අපරාජිතසඛ්ඛං	382
අනුපසානො	72	අපරිභ්‍යානියා	116
අනුපචාදෙ	72	අපරියොසිතසඛ්ඛපො	432
අනුපරියාසපථං	130	අපච්ඤා	562
		අපසාරෙතී	216

පදනුකකමණිකා

අ		අ	
අපිසුදං	398	අභිහාරභී	208
අපච්චුග්ගලො	246	අමකභිනො	20
අපච්චිග්ගකභොගී	124	අමඛකුභුතො	134
අපමාදුධිකරණං	134	අමානුසං	430
අපච්චිසංචෙදනො	98	අමොකාය	152
අපරජකඛරාතිකා	54	අයං	554
අපසාරානි	546	අයොගුළො	532
අපපාතඛං	110, 276	අරණිසභිතං	540
අපපාඛාධං	110	අරියසචෙවසු	472
අපපපාසුකකතාය	54	අරූපසඤ්ඤී	178
අඛාගිරං	158	අරූපී	94, 98
අඛහඤ්ඤිංසු	236	අලඤ්චි	64
අඛහනනරානි	114	අලමසුදසතරො	350
අඛහුකකිරි	270	අලමච්ච	304
අඛහුතනමිඤ්චා	258	අලං	32, 94
අභයං	390	අලලො	528
අභිකකතෙන	150	අචකුජ්ජ	534
අභිකකාමුච්චි	386	අචසීඨං	198
අභිජ්ඣාදෙවනසං	150	අචසභ්ච	166
අභිජ්ඣාස නතිපාතා	118	අච්චරදනො	26
අභිනිකඛමන	74	අච්චාරී	322
අභිනිපථනො	338	අච්චඤ්ඤාලානො	156
අභිනිච්චනනි	426	අරිහතඛාණුකණ්ඩකා	556
අභිනිච්චස	426	අසබලානි	126
අභිනීලනොතො	28	අසඤ්ඤසතොයතනං	106
අභිපඤ්චනනි	214	අසඤ්චචලො	430
අභිභාසනනානි	172	අසංචුතා	22
අභිභුයා	172	අසාතං	480
අභියාකුකාමො	110	අසාරාදනි	556
අභිවදිනො	404	අසිනෙ	100
අභිච්චනාකු	270	අසුචිනා	20
අභිච්චිස	24	අසුභසඤ්ඤං	124
අභිසමයො	48	අසෙච්චිකඛං	418
අභියමොධි	74	අසොභථ	208
		අසොසාමී	438

පදනුකකමණිකා

අ		ආ	
අසන්ධිසස	6	ආයතපණ්ඨි	24
අසරතනං	24	ආයසාය	222
අසවණතා	56	ආයාගසෙට්ඨති	264
අසසාදං	106	ආයාමෙත	230
අසොවෙසි	420	ආයුසඛාරො	18
අසසාසපසසාසා	246	ආයුපමාණං (බුද්ධානං)	6
අසසාසමතතා	156	ආයුසහගතො	538
අසුජථ	406	ආරකෙඛා	86
අහතෙත	220	ආරඤ්ඤකෙසු	120
අභිනිඤ්ඤියං	18	ආරාධනා	432
		ආලයරතා	56
ආ		ආලයරාමා	56
ආකාරෙභි	90	ආලයසමමුදිතා	56
ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා	104	ආලිමෙපතුං	256
ආකිඤ්ඤාදායතනුපගා	104	ආලොකිතෙ	150
ආකිණ්ණියකඛා	268	ආවසරාගාරං	132
ආකොට්ඨ	534	ආච්චං	200
ආගුචාරි	512	ආචුතා	54
ආගුං	388	ආචුසොචාදෙන	242
ආචරියනං	176	ආසභිචාවං	22
ආජානිසසභි	60	ආසභිචාවා	128
ආජීවකො	254	ආසවෙභි	126
ආතපං	384	ආසිකොදකානි	544
ආතාපි	150	ආභවට්ඨ	394
ආදීනවසඤ්ඤං	124	ආභිණ්ඩනතා	218
ආදීනවං	106		
ආධිපතෙයාසංවහනිකං	212	ඉ	
ආනන්දරතනි	398	ඉඤ්ඤං	394
ආනුකම්පකො	224	ඉට්ඨකා	280
ආනුපුබ්බිකර්ථං	60	ඉජ්ඣනාය	92
ආපාදුං	410	ඉජ්ඣකසස	278
ආපාදෙසසථි	110	ඉජ්ඣකා	20
ආමගඛා	366, 368	ඉජ්ඣරතනං	24
ආමුක්ඛමණිකුණ්ඩලා	516	ඉජ්ඣුඤ්ඤා	370
ආයතනෙසු	470	ඉද්දවචයතාපට්ඨවසමුප්පාදෙ	54

පදනු කකමණිකා

ඉ		උ	
ඉදපවවයා	80	උපකඩලනති	378
ඉඬිපහුතාය	324	උපවිතං	212
ඉදබිපාද	160	උපවිඨපෙඪි	28, 34
ඉඬිමනෙතා	386	උපවධාකා (බුද්ධානං)	8
ඉදබිවිසවිතාය	324	උපවධානසාලායං	118
ඉදබිභි	270	උපදභෙය්‍ය	210
ඉසසාමච්ඡිටියසංයොජනා	414	උපාදනපවවයා	80
		උපසුතා	256
උ		උපනව්වනතියා	402
උච්චාරපසසාවකමෙම	150	උපනාමිතං	208
උච්චාරෙසසාම	252	උපනාමෙතී	206
උච්චාවචං	428	උපයාපෙතඛඛං	276
උච්චෙඡඡාමි	110	උපයාපෙතූං	276
උජ්ඣංගලනගරකං	228	උපලාපනාය	116
උච්චානසඤ්ඤං	203, 208	උපලාපෙතවා	536
උඡ්ඡා	28	උපලිපාති	26
උඡ්ඡාසිසො	28	උපච්චයනතා	390
උකතරතො	396	උපසඛකමිතඛඛා	70
උකතරාභිමුචො	22	උපසඛකමිතා	170
උකතරසීසකං	214	උපසමපද	72
උකතානතුකතානකො	80	උපසංභරති	448
උකතානපෙය්‍යකං	540	උපායාසධම්මා	484
උකතානීකරිසසනති	1	උපාසමානො	408
උදකකිච්චං	20	උපෙය්‍ය	272
උදකමණකො	132	උපපෙජ්ජර	94
උදකසසධාරා	20	උපලාති	58
උදකානුයාතානී	58	උපලිනියං	58
උදුකබලෙ	540	උඛඛකිකා	526
උදුඛරසස මුලෙ	6	උඛඛාධති	518
උදෙදන	20	උඛඛාභෙතවා	548
උදෙදසෙභි	20	උඛඛධෙත	268
උඬව්වකුකකුච්චං	468	උඛඛිඤ්ඤිකා	528
උඬග්ගලොමො	26	උභතොභාගවිමච්චං	152
උඬග්ගානී	26	උභතොභාගවිමුකො	108
උපකපෙපසසාමි	94		

පදනුකකමණිකා

උ		ඔ	
උභතොවුඛො	446	ඔකාසක ඉටං	428
උභතොලොභිතකුපඬුනානි	290	ඔකාසාධිගමො	326
උභික්කං	20	ඔකිරනභි	214
උමොරපුප්ඵං	172	ඔකකනෙතො	18
උරුඤ්ඤ	404	ඔකකමිඤ්ඤා	92
උසමාසභගතො	538	ඔකකසා	114
උසකඛිඛපාදො	24	ඔගාභි	210
උසසාවො	28	ඔගාභිඤ්ඤා	274
උසුක්කං	396	ඔසතරං	394
උළාරො	22	ඔදනභිදසසනානි	174
උඵමං	140	ඔදන නිභාසානි	174
		ඔදනමනසා	384
ඵ		ඔදනවස්ඵසනසා	516
ඵකතකකායාඵකතකසඤ්ඤිතො	104	ඔධිනා	252
ඵකතකකායානානතකසඤ්ඤිතො	104	ඔධුනාඵ	534
ඵකනචුතො කපෙපා	4	ඔපගොග්ගා	526
ඵකනතඤ්ඤොසානා	424	ඔපාතෙසි	526
ඵකනතඡඤ්ඤා	424	ඔපුනාමි	206
ඵකනකවාද	424	ඔපුනි	540
ඵකනකසීලා	424	ඔභාසො	16, 22, 160
ඵකඛාකායං	262	ඔමුඤ්ඤං	334
ඵකායනො	436	ඔරකො	42, 314
ඵකෙකලොමො	26	ඔරමකතකෙන	122
ඵකොදි	400	ඔරමභාගියානං	146
ඵජා	428	ඔවාරෙතො	216
ඵඡිජඛෙකා	24	ඔසසට්ඨා	180
ඵතපරමා	226, 385		
ඵතාදිසො	246	ක	කඛෙකභි 450
ඵවංඬුමමා	78	කඛිඛාධිමමො	234
ඵවමපඤ්ඤ	78	කඤ්ඤන සනතිභතවො	26
ඵවමභාවී	448	කචුකං	550
ඵවංචිමුක්කා	78	කඡාජකං	560
ඵවංචිභාරී	78	කතමෙකභාවතා	274
ඵවංසීලා	78	කතාවකායො	58
ඵසිකා	268	කඵංකඵාසලලං	423

පදනුකකමණිකා

ක			ක
කථංකථී	432	කීලනෙතා	200
කපං	180	කීලමථො	54
කපපාසපිටුනො	274	කුච්ඡිනා	20
කපපාසං	554	කුඬ්ඛිනගරකං	228
කපපාසික දුසසං	554	කුණ්ඩලාවකතානී	26
කපපාසික සුඤ්ඤා	554	කුතොටුඛා	406
කපපාසෙන	220	කුමාරවණණී	322
කමනියො	268	කුරුරා	366
කමමරතා	120	කුලපරිවකතෙසො	232
කමමච්චාකපං	30, 274	කුලලං	140
කමමාරාමා	120	කුසපකතපරිසුටතො	368
කසිරති	38	කෙළාසිකා	530
කරච්චිකභාණී	28	කොමාරිකා	530
කරච්චිකා	30	කොසොභිතවසුගුණං	26
කලහං	86		
කලිං	550	ඛ	
කචචං	166	ඛතතිසිනී	302
කසසාම	434	ඛතතිවාදෙ	262
කාකපෙය්‍යා	140	ඛාසිතෙ	150
කාදලිමිගපවරපච්චිසුරණානී	290	ඛිපනතී	378
කාමුපාදනං	84	ඛීලං	384
කායසමාචාරං	420	චුද්දානු චුද්දකානී	242
කායං	472	චොමසුචුමානං	290
කායානුපසී	150, 436	චොම සුඤ්ඤා	554
කාරුඤ්ඤතං	56	චොමං	554
කාසාවචසනං	42		
කාසිකෙ	20	ඟ	
කිඛකතො	32	ගණිභුතා	506
කිඛකිණික ජාලානං	234	ගණෙකා	421
කිඛකිණියො	282	ගතයොඛඛනං	32
කිට්ඨන	54	ගතී	376
කිඤ්ඤරභි	130	ගතියො	22
කිඤ්ඤකමරෙඤ්ඤනා	400	ගතෙ	150
කිඤ්ඤයමානාරූපා	308	ගතනානී	264
කිමබ්බපන	62	ගතඛකතාය	82
		ගඛහං	20

පදනුකකම්භිකා

ග		ච	
ගම්භිරාවාහසො	80	වාතුරනෙතා	22
ගම්භිරො	54	විතකං	222
ගලගලායනෙත	204	විතනතරංසො	26
ගභණියා	276	විතතානුපසී	150, 464
ගභපතිරතනං	24	වීරකාලකතා	522
ගාමකෙඛකෙත	262	වීරපතිකා	404
ගාමපසු	554	වීයති	212
ගාලුභවකතං	512	වුණණකජාතානි	456
ගිම්හිතං	30	වුණණකං	222
ගිරාහි	386	වෙනියවාරිකං	218
ගිරිගඛතරං	384	වෙනොපරියඤ්ඤං	130
ගීතසසරො	402	වෙනොවිමුතති	108
ගුලුගාලකානි	560		
ගුලාගුණධිකජාතා	80	ජ	
ගුරුකුපෙ	516	ජඤ්ඤාගො	86, 88
ගුරුභාරිකුපමො	548	ජච්චිචෙණණං	208
ගෙධිතවිකෙතා	400	ජාරිකා	258
ගොසාතකො	448	ජිනතාපපංචෙ	216
ගොණකප්පතාහි	290	ජිනතපාතං	216
ගොපවුමො	28	ජිනතවටුමෙ	10
ගොපානසිවඛිකං	32		
		ජ	
		ජච්චිකුචුපමො	524
		ජජජරසකටං	158
ඝ		ජට්ටිලො	540
ඝට්ට	220	ජනපදඤ්ඤාවරියපනෙතා	22, 28
		ජනෙතති	76
		ජනෙසුතා	394
ච		ජනනුමකෙතන	252
චකකචජිනතං	200	ජනනුකානි	26
චකකරතනං	24	ජරාධලෙමො	32
චකකාති	24	ජලනතං	398
චතුපාදකතාය	82	ජාගරො	202
චතතාළිසදකතා	26	ජාතිමා	18
චන්දනවුණණනි	214	ජාතිසංසාරං	188
චචති	46	ජානුමණ්ඩලං	54
චචෙට්	94		
චාතුමභාපටෙ	22		

පදනුකකමණිකා

ජ		ත	
ජායති	46	තාදිනො	246
ජායෙඵ	94	තාලනනරිතාසු	278
ජාලහස්ථපාදෙ	24	තාලපනති	284
ජීභිං සානො	100	තිකඛ්ඤ්ඤියෙ	56
ජීයති	46	තිණණවිචිකිච්ඡා	62
ජීයෙඵ	94	තිතිසඛා	72
ජීවං	534	තිඤ්ඤානං	226
ජීවිතසඛිඛාරං	156	තිපු	554
ජීවිතඛං	32	තිපොරිසඛිඛා	268
ජුතිමනෙතා	386	තිපොරිසනිඛාතා	268
		තිරොකුච්ඡිගතං	18
ඤ		තිරොරාජානො	552
ඤ්ඤානං	130	තූනනනොමරං	400
ඤ්ඤිපරිච්චං	366	තූමඛුදුපො	265
ඤ්ඤසස	238	තූමඛසස	262
ඤ්ඤයෙන	432	තූරියෙ	30
		තූලං	166
ය		තූලාය	532
යීතවිතනසස	246	තූවනතූවං	86
යීතනො	26	තූසිතාකායං	20
යීනො	150	තූලපිච්චනො	274
		තෙජසා	550
ත		තෙජොසභගනො	532
තවපරියක්ඛං	444	තෙරොවසීකානී	456
තණ්ඤා	84, 486	තෙලදෙණියා	222
තණ්ඤානිරොධො	50		
තණ්ඤාපච්චයා	80	ඵ	
තණ්ඤාසඛිඛයවිමුක්ඛතා	426	ඵනායනෙතා	394
තණ්ඤාසලලසස	434	ඵාමසා	426
තඵක්ඛාය	82	ඵාලිපාකො	302
තදනනරපටිසලලිනා	398	ඵිනම්භං	468
තදසසීනා	384	ඵුපාරභා	222
තදුපියං	302	ඵුපො	222
තනනාකුලකජාතා	80	ඵෙරතරො	242
තනනීසසරො	402		
තමොසඛිඛෙකින	54		

පදනුකකමණිකා

ද		ද	
දකවිණතො	250	දෙවනතාය	82
දකවිණාවකකපාතානි	26	දෙවදුපුභියො	166
දකවිතායෙ	382	දෙවපුතො	20
දකවිනනි	54	දෙවාසුරසධනාමො	430
දකවිසකති	202	දෙවාරිකා	130
දකෙබ්බා	448	දොකාරෙ	56
දණ්ඩපරායණං	32	දොදසපොරිසා	268
දණ්ඩානං	86	දොරානි	268
දඤ්චලමානා	388		
දනනමයානි	290	ධ	
දමථං	272	ධනුපාකාරං	258
දසකතියං	218	ධමෙ වකකපච්ඡිකතං	74
දභ්‍යපාකාරතොරණං	130	ධමෙවරියා	42
දළභුඤ්ජං	130	ධමුතො	16, 18
දීපා	390	ධමෙධානු	12, 14
දීට්ඨධමො	62	ධමෙපරියායො	146
දීලිපුපාදනං	84	ධමොදසො	148
දීඛවකඛු	30, 274	ධමොනි	408
දීඛිංසු	550	ධමොනුපසී	466
දීසභිභුජී	24	ධමමකං බලිං	114
දීසරකතානුසයිතං	428	ධාතියො	28
දුකකථං	182	ධාරණීයං	206
දුකෙබ්බෙත	556	ධාරෙ නති	28
දුඤ්ඤො	54	ධිරඤ්චු	32
දුඤ්ඤකඛ	284	ධුවසඤ්ඤානනි	290
දුඤ්ඤිවඨරූපං	408	ධොරකානි	560
දුඛධලිකරණෙ	130		
දුඛභූමෙ	556	න	
දුරනුබොධො	54	නමති	54
දුරභිසමභවතරං	204	නවකතරෙන	242
දුරූපසධකමා	398	නභාතකසතානි	374
දුට්ඨකුපයෙ	56	නභාරූ සමබ්භං	452
දුසසානං	38	නානිකාලී	274
දුරාභතො	552	නානකතකායා	
		ඵකතකසඤ්ඤිතො	102

පදනුකකමණිකා

න		න	
නානකකායා		නියායාතෙහි	526
නානකසඤ්ඤාදිනො	102	නියානිකා	126
නානක වණ්ණිනො	394	නියාසි	110
නානක සඤ්ඤානං	126	නිරාමිසං සුඛං	462
නානාධාතු	426	නිරුක්තිපථො	94, 102
නානාභාවො	226	නිරොධසඤ්ඤාං	124
නානාරක්ඛානං	38	නිවාරෙතා	130
නානාවිභිත සස	446	නිසිනෙතා	150
නානුභොති	16	නිසරණං	46, 104
නාභසා	390	නිභනඛා	54
නාමකියෙන	394	නීලනිදසසනානි	172
නාමරූපං	82	නීලනිභාසානි	172
නාමරූපනිරොධා	52	නෙකානි	384
නාමිනොදනපරමං	302	නෙමිකා	22
නිකඛතානි	72	නෙමිසද්දෙන	406
නිබ්බාණි	198	නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං	106
නිබ්බාතා	268		
නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො	26	ප	
නිග්‍රොධසමුලෙ	6	පකිරිය	216
නිව්ඡරනනිසු	204	පකඛිකාය	82
නිසාරිංසු	546	පච්චිකාසෙඤ්ඤාව	130
නිද්දරතා	120	පච්චනියාහි	32
නිද්දරාමා	120	පච්චනුසිට්ඨවචනා	318
නිඤ්ඤානාථ	534	පච්චනනිමං	130
නිධි	274	පච්චවෙකෙකියා	18
නිකානාදී	322	පච්චාසිංසති	158
නිපච්ඡං	210	පච්චුට්ඨාසි	140
නිපුණො	54	පච්චුකාරිකා	208
නිපුර්වෙහි	30	පච්චුදවකති	394
නිබ්බන්ධිතං	304	පච්චුපච්චිතා	440
නිමිකෙකහි	90	පච්චෙක සමච්චුද්ධා	222
නියතා	146	පච්චොරොහිකා	110
නියානෙකා	32	පච්චානිපානිනි	274
නියාංසු	60, 152	පච්චමකං	190, 242
		පච්චලි	258

පදනුකකමණිකා

ප			ප
පජ්ජලියාති	256	පණිනො	54
පජ්ජනසස	246	පණ්ඩිතවෙදනියො	54
පජ්ජායති	32	පණ්ඩුසුභත	18
පඤ්ඤාභවි	92	පණ්ණරසෙ	270
පඤ්ඤාපනාය	94	පතිවට්ඨෙයි	152
පඤ්ඤාපරිභාවිතං	126	පතිසලච්ඡිනසස	46
පඤ්ඤාවටරං	94	පතිසසතිමකතාය	442
පඤ්ඤාවිමුක්ඛි	108	පනතධමො	62
පඤ්ඤාවිමුක්ඛො	106	පනතපරියාපනතමකතමි	124
පඤ්ඤාපටිභානානි	556	පතතිකා	154
පට්ටිකස්ථනානි	290	පස්ථර	210
පටිකස්ථනානි	290	පඤ්ඤානතරො	532
පටිකවෙච්ච	226	පදවිතිභාරෙ	22
පටිකුජ්ජා	222	පදුමානි	58
පටිකුජ්ජා	254	පදුමිනියං	58
පටිකුලා	518	පදෙසවතති	238
පටිකකනෙත	150	පධානං	74
පටිසසඤ්ඤානං	106, 174	පපඤ්ඤාසඤ්ඤානිදානං	416
පටිසසමථසෙසා	92	පපඤ්ඤාසඤ්ඤාසඤ්ඤානිරොධො	416
පටිච්චොදිකානං	408	පපච්චො	216
පටිච්චසමුප්පාදෙ	80	පබාලං	200
පටිපද්‍ය	242	පබ්බජිතො	42
පටිපනාමෙකා	156	පමුඤ්ඤානතු	58
පටිඛාභාය	136	පරකාමිනී	402
පටිභංසු	54	පරපෙසසා	410
පටිරාජානො	270	පරලොකවජ්ජනසදසාචිනො	56
පටිලොමං	108	පරසෙනපමද්දනා	24
පටිච්චිඤ්ඤා	142	පරාමසස	426
පටිච්චොදෙයි	292	පරිකඛිඤ්ඤා	428
පටිච්චොදෙසුං	22	පරිචිතා	160
පටිච්චොදොමං	54	පරිභණ්ණානි	136
පට්ඨසඤ්ඤානියො	246	පරිභ්‍රාමො	86
පණායති	30	පරිචාරකා	332
පණ්ණානි	546	පරිචාරයමානසා	516

පදනුකකමණිකා

ප			ප
පරිවාරියලානෝ	30	පසයහ	114
පරිවාරෙසුං	268	පසාදෙයාසාසි	398
පරිණාමං	198	පසාරිනෙ	150
පරිතසසති	100	පසාසති	388
පරිතෝ	398	පසසාමි	438
පරිත්තකතානුදිට්ඨි	94,26	පහානසසසුං	124
පරිත්තං	76,220	පහුතථිවෙහා	28
පරිත්තායකරතනා	24	පළිසං	384
පරිත්තායකෙන	546	පළිපතනං	34
පරිතිබ්බුතො	246	පළිසසථ	400
පරිපකෙකා	188	පාකාරච්චරං	130
පරිභාවේඤා	550	පාකාරසසිං	130
පරිමජජති	26	පාචීනතො	396
පරිමසති	26	පාචලියා මුලෙ	6,16
පරිමුඛං	438	පාචිකඛ්ඛා	114
පරියාදිතකවසී	10	පාණකජාතෙහි	430
පරියායෙන	88	පාණිතලෙහි	26
පරියෙසනා	86,90,422	පාතරාසං	272
පරියොගාභාධමමා	62	පාතිමොනබුද්දෙසාය	70
පරියොදනෝ	208	පාපමීඤා	122
පරිහරනති	28	පාපසමපච්ඛකා	122
පරිහරිඤා	20	පාපසහායා	122
පරිභාපෙනතී	114	පාපිච්ඡා	120
පරාපසානී	72	පායෙනති	28
පරොසහසසං	24	පාරිමතිරං	214
පලුජථි	248	පාවචනං	242
පලොකධමමං	248	පාවුසසකො	394
පචකතඤ	270	පිණ්ඛපාතපටිකකතො	160
පචකතා	210	පිපාසතො	398
පචනසමී	382	පිපාසා	268
පචාගෙමි	206	පිපාසිතො	200
පච්චිකතච්චාරිතො	432	පියාපපියනිදනං	414
පචේධමානං	32	පියාපපියසමුදයං	414
පච්චෙසෙතා	130	පිතනිදසසනානි	172

පදනුකකවර්ගිකා

ප		බ	
පිතනිභාසානි	172	බාලුහගිලානං	34
පිතො	150	බිඤ්ඤ	322
පුග්ගලවෙමකතා	238	බිලසො	448
පුඤ්ජකතානි	456	බිලඛන දුක්ඛං	560
පුට්ඨෙදනං	138	බිලාරනිසසකකන මකං	130
පුට්ඨොළී	446	බුද්ධචන්ද්‍රිතා	56
පුණ්ඩරිකසා චූලෙ	6	බොජ්ඣංගියා	122
පුණ්ඩරිකානි	58	බොජ්ඣංගෙසු	474
පුණ්ඩරිකිනියං	58	බොද්ධබ්බං	372
පුට්ඨවියා	54	බොධිසත්තමාතු	18
පුබ්බුට්ඨාසිනි	274	බ්‍යාකරොති	110
පුබ්බන්තිවාසපටිසංසුක්ඛං	12	බ්‍යාධිකො	34
පුබ්බන්තිවාසො	2	බ්‍යාධිධම්මො	36
පුමා	410	බ්‍යාමො	26
පුතීනි	556	බ්‍රහ්මකායිකා	104
පෙකකිති	30	බ්‍රහ්මචාරයො	140
පෙතනිකෙ	434	බ්‍රහ්මඤ්ඤං	376
පෙසුඤ්ඤං	86	බ්‍රහ්මදණ්ඩො	242
පොඨෙසුං	154	බ්‍රහ්මසාරො	28
පොනොහවිකාය	120	බ්‍රහ්මච්ඡ්ඤ්ඤො	26
පොරොහිවචං	368		
		භ	
		භණ්ඩිකං	548
		භණ්ඩුං	42
		භක්ඛාභිභාරෙන	360
		භක්ඛාරං	376
		භද්දකපො	76
		භද්දන්තච	404
		භද්දන්තෙ	390
		භද්දසුභං	6
		භද්දානි	32
		භමකාරො	438
		භමකාරන්තවාසී	438
		භමුකන්තරෙ	28
		භවනිරොධා	84,50
ඵ			
ඵසපට්ඨයා	82		
ඵසසා	90,82		
ඵළිකමයො	268		
ඵසුච්චාරං	110		
ඵථාට්ඨබ්බො	472		
		බ	
බන්ධනියො	536		
බලපනො	246		
බහලාවලපනං	528		
බහිද්ධා	440		
බහුලිකතා	160		
බාරාණසෙය්‍යකං	172		

පදනුකකම ණිකා

ම		ර	
මුද්‍රිතඑණහස්පාදෙ	24	රක්‍ෂාවටසෙසං	250
මුද්‍රිතලසනතිහා	28	රසග්‍රහසග්‍රහි	26
මුසාවාද	86	රාගරක්‍ෂා	54
මුසති	284	රුභිරෙන	20
මෙහෙං කායකමමං	124	රූපසඤ්ඤානං	174,106
මෙහෙතාකරුණං කායිකා	390	රූපසඤ්ඤී	172
		රූපියමයො	268
		රූපී	94,98
ය		උ	
යනු හි නාම	34	ලභ්‍යා	248
යනිවජකං	108	ලහුකං	76
යථාකාරිතථාවාදී	348	ලහුට්ඨානං	110
යථාපඤ්ඤානෙත	114	ලිඛෙග්‍රහි	90
යථා පරිශක්තං	428	ලික්‍තං	550
යථාභූචච	339	ලුලිතං	200
යථාභුක්තං	270	ලොකනනරිකා	22,16
යථාහක්‍ෂං	156	ලොමකුපෙසු	26
යථාවාදීතථාකාරී	348	ලොමහංසනං	248
යථාසඤ්චට්ඨං	156	ලොමහංසාභිසලභුතො	384
යථාසමානක්‍ෂං	156	ලොහං	554
යථාසුතං	428	ලොහිතකනිදසසනානි	174
යදිවජකං	108	ලොහිතකනිහාසානි	174
යසසංවත්තනිකං	212	ලොහිතඛිකමයො	268
යානීකතා	160	ලොහිතපකඛිඤ්ඤා	198
යාවකීවං	114		
යාවගමභීරො	80	ච	
යාවදිවජකං	108	චගගු	268
යුගං	152,206	චගගුසසරො	30
යුක්තානි	32	චඛිකසංඝො	400
යොග්‍යානි	544	චචීසමාවාරා	422
		චජජ නනි	214
ර		චජජීවෙතියානි	114
රක්‍ෂාවරණගුත්ති	116	චටුමානි	544
රජො	28	චචිං	94
රජොජලිලං	29	චණ්ඨපථො	138
රක්‍ෂානුකාරතිමීසායං	272		

පදනුකකමණිකා

ව		ව	
වණණසංවිකනනිකං	212	විකුකුණකුචායනනුපගො	104
වස්ථුකකා	160	විකුකුණට්ඨිතියො	102
වස්ථුනි	136	විකුකුණසහගතො	538
වනරාමණෙයාං	530	විකාරිකා	262
වයධමො	188	විකාරෙන	230
වයධමොනුපසි	440	විදිතධමො	62
වයො	188	විනාභාවො	226
වච්ඡිකාන	386	විනිච්ඡයො	86
වසුකිරා	264	විනිපාතිකා	102
වසිකං	30	විනෙතඛෙධා	210
වාතෙරිතානං	268	විනෙයා	150
වාමනකා	530	විපකකා	12
වාමුරු	400	විපට්ඨාරො	210
වායොසහගතො	532	විපසනෙතා	18
වාරෙසි	234	විමති	242
වාසියා	540	විමොකෙඛා	106,174,246
වාසුපගතසා	46	විරාගසකුකුං	124
වාසෙනති	114	විරාජෙතා	74
වාහසා	370	විරාධනා	432
වාළභනකොටි නිකකුදන මකෙසි	216	විරිකුචානො	200
විගතකථංකථා	62	විරුළුතිං	92
විගහ	86	විලාතං	38
විවිධිච්ඡි	332	විලොකිතෙ	150
විවෙතො	548	විවකතච්ඡදෙ	24
විවෙයා	30	විවාද	86
විජායනති	20	විසදෙ	20
විජිතසඛාමං	58,430	විසාරදෙ	134
විජිතං	116	විසෙසාධිගමෙන	122,332
විජිතාවි	22	විහතෙන	220,254
විජ්ජතාසු	204	විහසති	188
විජ්ජපාද	328	විහෙසාපෙකෙඛා	234
විකුකුකුචාපටො	94,102	විතච්චිකං	208
විකුකුණං		විතිනාමෙසුං	250
		විරඛරුපා	24

පදනුකකමණිකා

ස			ස
සඤ්චිතාරවෙන	242	සමදනෙතා	26
සඤ්චිසාසනං	192	සමනතායොජනං	30
සදණ්ඩාවචරො	403	සමචතතකඛනෙධා	26
සදඤ්ච	220	සමචෙචාකිනියා	276
සනාභිකානි	24	සමාදහංසු	384
සනෙමිතානි	24	සමාධිපරිකඛාරා	330
සනතිකාවචරො	216	සමාධිපරිභාවිතො	126
සනතිං	246	සමාපජ්ජිතපුඛො	170
සනෙතා	54	සමාභිතං විතං	466
සඤ්චා	252	සමිඤ්ජිතං	74
සඤ්චරිඤා	132	සමිඤ්ජෙය්‍ය	74
සඤ්ජෙසසතඛිනි	192	සමුදයො	88
සඤ්ජනගුණානි	410	සමුදයධම්මානුපසසී	440
සඤ්චාචිතං	142	සමුදයවයධම්මානුපසසී	440
සඤ්චිසමලසංකචිරා	252	සමුදවරිතඛෙධා	242
සනතයභිඤා	390	සමුදුපරියතතා	272
සනතිපාතබහුලා	118	සමුපබ්‍යුලොහා	430
සනතිපාතිතො	118	සමුසසයං	246
සනතිපානෙථ	254	සමෙචච	410
සප්පාචිභාරියං	176	සමෙභි පාදෙභි	22
සබ්බකායපට්ඨසංචෙදී	438	සමොදකං	58
සබ්බගජෙධාදකෙන	258	සමකමානි	18
සබ්බඛතචචඛනිං	18	සමපජානාකාරී	150
සබ්බතතාය	288	සමපජානො	150
සබ්බථා	88	සපජ්ජනි	428
සබ්බනිභිතං	322	සමපතිජානො	22
සබ්බථාලි පුලලා	211	සමපචෙධති	18
සබ්බඛතතරිමං	258	සමපභාරො	262
සබ්බරතනමයො	268	සමපායනති	428
සබ්බසඤ්චරිසඤ්චතං	132	සමචුප්පි	200
සබ්බසඤ්චරිං	132	සමොධිපරායණ	146
සබ්බාකාරවරුපෙන	248	සමභවං	166
සබ්බාකාරසමපනෙත	18	සමභවෙය්‍යුං	86
සමචරියා	42	සමෙභානානි	432
සමතිතතිකා	140	සමොසමාධි	496

පදනුකකම ණිකා

ස		ස	
සම්මඤ්ඡේන	150	සාරමයානී	290
සමමුලෝභා	134	සාරිරානී	258
සමභි ආසනේ	318	සාරුපපට්ඨපදං	418
සයනාඤ්ඤාසස	278	සාලසස	6
සරං	140	සාවකානංස නනීපාතා (බුධානං)	
සරිංසපකතාය	82		8, 12
සරීරභාගේ	262	සාහාරං	152
සලෝමභංසෝ	166	සිඬගීව ණණං	206
සලලං	428	සිරිසසමුලේ	6
සලලීනා	384	සිලෝකං	384
සසන්චාවචරෝ	430	සීසසෝතාය	206
සසීසකං	516	සීලපරිභා වීතෝ	126
සහසසාරානී	24	සීලබ්බතුපාදානං	84
සභායකෝ	242	සීලවීපකතියා	134
සලායතනං	48	සීලවීපනේතා	134
සංයෝජේම	560	සීවලීකාය	448
සංවදානී	58	සීසං	554
සංවේජනීයං	218	සීහපුබ්බදාකායෝ	26
සංවේසියමානං	34	සීහභනු	26
සංසාරානී	314	සුක්ඛං	548
සංසරිතං	142	සුකපටිතකේ සමසසුසස	516
සංසිතං	142	සුඛසංවකතනීකං	212
සාකවේජනී	358	සුඛිනී	18
සාඛානගරකං	228	සුබුමච්ඡවී	26
සාණභාරං	552	සුචියෝ	278
සාණසුතනං	552	සුදං	28
සාණං	552	සුදාචාචාසකාසිකානං	382
සාණියෝ	554	සුනිමච්ඡදයා	370, 372, 368
සානොදකං	210	සුපරිකමකතෝ	18
සාධාරණභෝගී	124	සුපරිදනේතා	272
සාමනතා	130	සුපට්ඨතාලීතසස	268
සාමීසංසුඛං	402	සුපනිට්ඨිතේසු	24
සාධිතේ	150	සුභං	106
සාරථී	32	සුභුමේ	558

පදනු කකමණිකා

ස			ස
සුභො	18	සෙලෙහන	20
සුලභ රූපො	74	සෙවිතබ්බං	418
සුව ණණ්ණහාරං	554	සොකපට්ඨුවානං	436
සුවී ඤාඤාපයෙ	56	සොණඛා	268
සුවීනීතසස	268	සොතවනෙතා	58
සුවීලික්ඛසස	516	සොපාණානී	282
සුවීහතබාණුකණටකෙ	558	සොඛො	198
සුසකකතං	264	සොච ණණ්ණමයො	268
සුසනනද්ධා	552	සොමනසසට්ඨිලාභං	430
සුසමාරද්ධා	160	සවාකාරෙ	56
සුසමාහිතස ඛකපපා	188		
සුසමච්චො	55	හ	
සු සුකකද්ධො	26	හඤ්චිතනං	24
සු සු නාගා	384	හනතාරං	434
සුකරපොසකො	548	හරීතකප ණණ්ණං	544
සුකරමඤ්චං	198	හෙට්ඨාපාදතලෙසු	24
සුරා	24	හෙට්ඨාපාසාදං	30
සෙචො	224	හෙමජාලපට්ඨිජකානී	290
සෙදනං	398	හෙමට්ඨෙ ණණ්ණං	208
සෙමානං	34		